

ANNICK DE SOUZENELLE

SIMBOLISMUL CORPULUI UMAN

Seria „CÎMP DESCHIS“

Annick de Souzenelle, **Le symbolisme du corps humain**
© – 1991 : Éditions Albin Michel S.A., Paris.
© – 1995 : Toate drepturile asupra acestei ediţii sînt rezervate Editurii AMARCORD, str. Dropiei nr. 3, sc. B, ap. 5, tel./fax: 056/146.645, 1900 – Timişoara, ROMÂNIA.
e-mail: amarcord@mail.dnttm.ro

ANNICK DE SOUZENELLE

SIMBOLISMUL CORPULUI UMAN

Ediția a II-a
cu o Postfață a autoarei la ediția românească

Traducere de
MARGARETA GYURCSIK

Editura AMARCORD
Timişoara, 1999

Coperta : **Iosif Stroia**

Consilier editorial : **Ion Nicolae Anghel**

P R E F A Ț Ă

Omul e arhetipal.

Într-un univers în care fizicul și metafizicul reprezintă două aspecte ale aceleiași realități, în care hazardul e providență, în care viața e cîrmuită de legi, fiecare ființă vie este în mod necesar întruparea arhetipurilor ce stau la baza manifestării.

Orice viață e arhetipală, începînd cu omul. Microcosmos, uneori macrocosmos, unind cerul și pămîntul, el rezumă întreaga creație pe care e menit s-o numească; el conține în sine cele trei regnuri și a fost „creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu".

Fiecare organ, structură, funcție sau mecanism nu e decît manifestarea aparentă, pe un anumit plan, a unuia din arhetipurile vitale, fundamentale. A despărți manifestarea de arhetipul său înseamnă a o condamna să rămînă neînțeleasă.

Astfel e descris omul, de mii de ani, în cărțile sfinte taoiste, în Vede, în Biblie, în Evanghelii, în Coran. Riturile și miturile omenirii ilustrează această concepție. Va veni o vreme cînd vom ști – din nou – că Tradiția[1] *este o știință, este ȘTIINȚA.*

---

[1] Tradiția (și tradițiile care o manifestă) ne leagă de *arché*, de Principiu și de principii, de Ființă și de manifestarea sa; restul sînt doar datini și obiceiuri.

Precum Annick de Souzenelle, vom reînvăța să citim cărțile tradiționale, limbile sacre, simbolurile, riturile, miturile și vom înțelege atunci că totul a fost deja spus. Ar fi trebuit doar să le descifrăm fără prejudecăți, fără idei preconcepute și, mai ales, fără acel orgoliu al omului secolului XX care crede că, de cînd există omenirea, el e singurul care a înțeles.

Această carte prefigurează o nouă și totodată arhaică relație cu celălalt și cu sine: a te cunoaște pînă în străfundurile ființei, a ști că există moduri de a cunoaște, cu creierul și cu inima, a înțelege că lumea și oamenii sînt mărturia ineluctabilă a infinității posibilităților divine.

Această carte prefigurează de asemenea o nouă și în același timp veche artă de a vindeca: cum poți să îngrijești dacă nu știi care e arhetipul organului bolnav, dacă nu cunoști rădăcinile metafizice ale suferinței și ale bolii, dacă, răpindu-i omului dimensiunea sa divină, „așezi pe același plan psihologia și ontologia"? Cum poate fi vorba de a îngriji dacă medicul nu știe că, înainte de toate, trebuie să integreze fiecare ființă în ordinea lumii, în arhitectura sacră a universului și a vieții, dacă nu știe că, în calitatea sa de instrument al Lui, nu poate fi altceva decît un însoțitor al unei Providențe despre care, cel mai adesea, nu știe nimic?

Doctor JEAN-MARC KESPI
(Președinte al Asociației franceze de acupunctură)

INTRODUCERE

Ignoram titlul cărţii de faţă – şi, mai mult decît atît, cartea însăşi – pe vremea cînd, în primii ani ai copilăriei mele (astăzi ştiu acest lucru cu certitudine), ea îşi înfigea deja rădăcinile în mine:

– Rîdeam de faptul că *Degeţel*[1] purta acelaşi nume cu degetul meu şi mă amuzam preschimbîndu-i pe fraţii lui în degetele mîinii mele, agile, dar neputincioase fără el.

– Şi-apoi mai era *Cenuşăreasa*[1] al cărei picior fin, unic în lume, mă umplea de încîntare.

Era doar începutul poveştilor cu „picioare".

La orele de religie învăţam că şarpele o muşcase de călcîi pe mama noastră Eva[2] şi că, de atunci, aveam cu toţii o rană invizibilă şi nevindecabilă la picior.

Nevindecabilă? Şi totuşi, patriarhul Iacob nu-l ţinea oare cu mîna de călcîi pe fratele său – desigur nu fără temei – el, care nu peste multă vreme avea să fie rănit de înger la încheietura coapsei?[3] Şi de ce, spălînd picioarele ucenicilor Săi, Hris-

---

[1] Cele mai populare poveşti ale lui Perrault în Franţa.
[2] Facerea, 3, 15.
[3] Facerea, 25, 26 şi 32, 25.

tos avea să afirme că e de ajuns ca picioarele să fie curate pentru ca Omul să fie curat şi el?[4]

De ce – răspunsul aveam să-l aflu mai tîrziu – mitologia greacă ne oferă spre meditaţie povestea atîtor fiinţe cu picioarele rănite, umflate, goale?... În cazul unui alt erou al său, Prometeu, ficatul, devorat de un vultur în timpul zilei, se reface în timpul nopţii pentru a fi din nou hrana vulturului etc. De ce tocmai în păr se ascundea izvorul forţei lui Samson, judecător în Israel?[5]

Prea se vorbea mult despre corp – şi în locuri foarte precise – pentru a mai putea continua să-i ignor însemnătatea. Dar, atunci cînd ceream explicaţii, eram considerată prea curioasă: nu era nimic de înţeles, mi se spunea! Întrebările mele deranjau. Rămîneam perplexă, dar încă nu îndrăzneam să mă îndoiesc de ştiinţa celor mai în vîrstă decît mine.

E inutil să mai spun că mediile creştine ignorau totul despre circumcizie, al cărei sens era redus la o măsură de igienă! Cît despre rănile rituale, picturile corporale, respectiv măştile din tradiţiile mai îndepărtate, nici vorbă nu putea fi de a ridica vălul pudic care acoperea tot-ce-nu-făcea-parte-din-programa şcolară!

Făceau parte din această programă vizitele la muzee şi rămîneam profund tulburată în faţa reconstituirilor de portaluri romanice ale căror sculpturi îmi mergeau drept la inimă, ca şi cum mesajul lor ar fi atins ceea ce era mai sfînt în fiinţa mea. Dar ce sens aveau numeroasele deformări corporale despre care nimeni nu putea spune că nu erau voite?

Iată aici imagini ale lui Hristos în slavă, cu mîinile exagerat de lungi faţă de proporţiile corpului; genunchi, pîntece şi şolduri înconjurate cu spirale minunate, capete aureolate şi corpuri învăluite într-un nimb de lumină (Autun, Vézelay). Dincolo, un Hristos cu coarne (Vaison-la-Romaine). Mai erau reprezentate personaje mici cu urechile lungi pînă la pămînt (Vézelay), oameni cu cap de cîine (idem) etc. De ce?

---

[4] Ioan, 13, 10.
[5] Judecătorii, 16, 17.

Atît în timpul orelor de școală, cît și, mai tîrziu, în timpul vizitelor *in situ*, întrebările mele rămîneau fără răspuns sau, mai degrabă, primeau unul de tipul: „Oamenii din acele timpuri nu știau să deseneze“! Eram consternată. Mă cuprindea un fel de mînie care a sfîrșit prin a submina definitiv autoritatea celor mai în vîrstă decît mine.

Nu aveam răspunsuri și nu știam unde să le caut. Îmi ascundeam adînc în inimă această frustrare ce n-a întîrziat să se întîlnească – fără însă ca eu să știu pe atunci că erau de aceeași natură – cu cea care mă făcea să deplîng nonsensul insuportabil al vieții. Nonsens al vieții, nonsens al suferinței, acest absurd absolut mă îndurera profund.

Oare pentru a convoca suferința la întîlnirea cu sensul am hotărît s-o înfrunt îngrijind bolnavii? Eram fără îndoială călăuzită de un instinct sigur, dar a fost rîndul meu să nu pot răspunde la întrebările încărcate de neliniște puse de cei cărora suferința le rodea trupul și spiritul. „De ce mi se întîmplă tocmai mie, doamnă?“ De ce ulcerul acesta la stomac, cancerul acesta la intestine, durerea aceasta acută la splină? De ce? De ce? Jucam acum rolul celui mai „în vîrstă“ sau al celui care ar trebui să știe.

Iar eu nu știam!

Științele nu se ocupă de această rădăcină a răului, iar formația mea de infirmieră (încă și mai puțin decît cea de medic) nu mă ajuta să rezolv problema la acest nivel.

În vremea aceea știam intuitiv un singur lucru: un răspuns din partea mea (sau măcar căutarea unui răspuns) ar fi constituit un element de sens ce i-ar fi permis bolnavului să se angajeze în jocul de-a viața cu boala și, în ritmul unor vibrații noi și sănătoase, s-o redea normelor de sănătate. Boala apăruse cu siguranță doar pentru a rectifica o „tragere greșită“[*], adică pentru a aduce un surplus de ființă.

Un răspuns din partea mea ar fi permis bolnavului să-și poarte singur de grijă, să nu-i mai dea medicului puterea de magician pe care îi place să și-o asume pentru a-l domina mai bine și pentru a-l transforma într-un obiect atunci cînd boala îl

[*] „A greși ținta“ este sensul unuia din cuvintele care se traduc în limba ebraică prin „păcat“.

face să regreseze. Un răspuns ar fi putut normaliza raporturile bolnav/medic, pe care le doream umane în sensul cel mai nobil al cuvîntului şi ar fi făcut din bolnav propriul său medic al profunzimilor, medic chemînd în ajutor pe cel al imediatităţii fenomenelor.

Astăzi sînt absolut sigură de toate acestea, atunci le intuiam doar; iar cartea de faţă s-a născut nu numai din această certitudine, dar şi din acel ceva care a dat viaţă certitudinii.

Deşi nu era de natură fizică, suferinţa care mă chinuia pe vremea aceea – o singurătate extremă – mă obliga să nu recurg decît la mine însămi ca „medic al profunzimilor", deoarece nimeni nu părea să înţeleagă nici măcar „imediatitatea fenomenului"! Toţi în jurul meu se acomodau admirabil cu „absurdul" şi îşi organizau viaţa în funcţie de o normalizare a nonsensului!

Cu toate acestea, ceream ajutor. Ceream ajutor vieţii, căci dacă ea avea un sens, era imposibil să nu mi-l dezvăluie. Şi mi l-a dezvăluit, după o încercare despre care am înţeles mai tîrziu că a fost un test, o poartă de trecut. Cinstea mea ancestrală m-a făcut s-o trec. De partea cealaltă a porţii mă aştepta sensul. Iar poarta s-a deschis spre redescoperirea creştinismului, abandonat de multă vreme sub forma care îmi hrănise copilăria, dar care nu-mi putea potoli foamea de adult.

Dimensiunea ortodoxă a Tradiţiei mele, dimensiune înaltă şi vastă prin suflul puternic şi transformator al simbolurilor, prin substanţa arhetipurilor din care acestea provin şi în care se întorc, prin vigoarea verticalizării fiinţei în ascensiunea sa spre Cuvînt, m-a condus la izvorul ei: limba ebraică. Iar exigenţele acestei duble şi unice întîlniri au generat o incompatibilitate atît de radicală între viaţa mea profesională şi viaţa nouă care începea să-mi curgă în vine, încît am rupt radical cu ceea ce constituise pînă atunci existenţa mea.

Mi-am îndreptat atenţia spre ştiinţele umane care se năşteau în acel moment şi care au jucat rolul de catalizator al celorlalte două moduri de abordare.

Şi am trăit atunci jubilarea din „ziua ÎNTÎI" a facerii lumii, cînd, deodată, „a fost lumină".

Bucurie, beţie chiar! Totul se lega. Totul căpăta sens. Totul trăia.

Totul! Inclusiv corpul.

Şi am descoperit corpul Omului, imagine a „corpului divin" despre care Tradiţia spune că i s-a dezvăluit lui Moise[7], imagine sortită a se întoarce la modelul din care s-a ivit, într-o unire inefabilă... imagine dimensiune simbolică a corpului!

Viaţa cuprinsă în intervalul dintre naştere şi moarte este, aşadar, povestea acestei reîntoarceri: reîntoarcere a „Omului-de-jos" la „Omul-de-sus", a lui Adam la Elohim, conform mitului biblic. E povestea chemării irezistibile a acestei „cununii" a lor.

Am înţeles că, în această aventură grandioasă, fiecare membru şi fiecare organ al corpului au un rol a cărui funcţie fiziologică imediată este manifestarea. Am auzit numele fiecăreia dintre aceste părţi ale corpului răsunînd de sensul funcţiei sale şi mi-am dat seama de ce primele vertebre se numesc „sacrale", de ce creierul mic e numit „pomul vieţii", iar straturile optice – „paturi nupţiale" etc.

Perturbat, dezorientat în privinţa acestei vocaţii fondatoare, corpul suferă; el vorbeşte la nivelul organului care semnifică originea tulburării şi o manifestă.

Corpul vorbeşte, trăieşte; el transmite cerinţa de creştere a nucleului fiinţei cuprins în fiecare din celulele sale menite a-i elibera energia. Finalitatea sa este „corpul divin", modelul său, care i s-a arătat lui Moise şi a cărui imagine acesta din urmă ne-a transmis-o sub forma Arborelui Sefirot-urilor.

Într-o zi, mi-a fost arătat un desen al acestui Arbore. Ne aducem cu toţii aminte de frumuseţea unui film[8], ce începe cu povestea unui sat ai cărui locuitori se adunau în fiecare an pentru un concurs muzical, la poalele muntelui. Cîştigătorul era cel al cărui cînt reuşea să facă muntele să cînte...

Cîntul „corpului divin" a făcut să cînte muntele biblic şi corpul meu întreg. Sufletul meu, îngropat sub toate întrebările rămase odinioară fără răspuns, s-a trezit. Am înţeles atunci de ce Eva avea o rană la picior şi Iacob una la şold, de ce lui

---

[7] Numeri, 12, 8.

[8] *Recontre avec des hommes remarquables* (Întîlnire cu nişte oameni remarcabili).

Planşa 1

Unităţi		Zeci		Sute	
Lumea Principiilor		Planul Întrupării		Planul Cosmic	
א	Alef 1	י	Yod 10	ק	Qof 100
בּ	Bet 2	כּ	Kaf 20	ר	Reş 200
ג	Guimel 3	ל	Lamed 30	שׁ	Şin 300
ד	Dalet 4	מ	Mem 40	תּ	Tav 400
ה	He 5	נ	Nun 50	ךְ	Kaf final 500
ו	Vav 6	ס	Samek 60	ם	Mem final 600
ז	Zain 7	ע	Ain 70	ן	Nun final 700
ח	Het 8	פּ	Fe 80	ף	Fe final 800
ט	Tet 9	צ	Şade 90	ץ	Şade final 900
				א	Alef final 1000

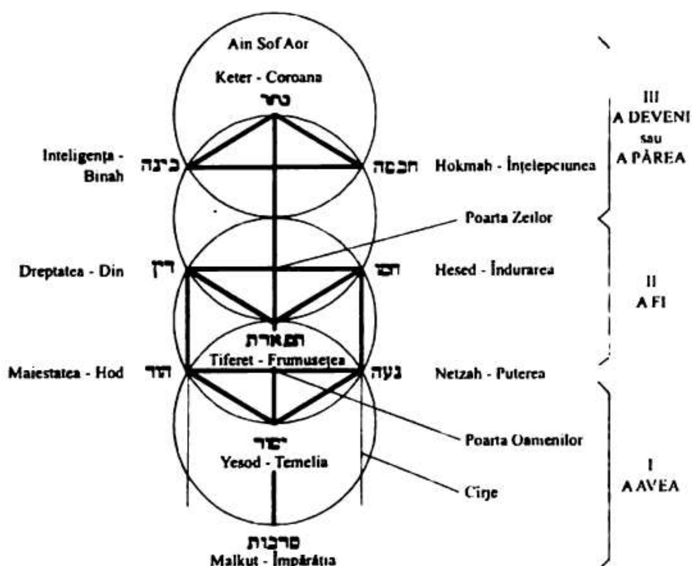
Alfabetul ebraic **Corespondența sa numerică** **Simbolismul său**
Putere creatoare originară. Forță divină „Eu" divin creator - Principiu - Tată
Receptivitate „Tu" creat care primește „Eul" creator
Mișcare – Dinamism
Materie – Rezistență – Moarte Matrice Încercare
Suflu al existenței Germene de viață
Unire – Fecundare Simbol al Omului (creat în ziua a șasea)
Dispariție - Moarte – Neant - care implică Întoarcere – Renaștere – Tot
Înviere Piedică - Deschidere Întoarcere – Renaștere
Perfecțiune a creatului Desăvîrșire feminină
Transfigurare

Planşa 2

ARBORELE SEFIROT-URILOR

Ain

Ain Sof

Prometeu îi era devorat ficatul..., am înţeles sensul rănilor rituale şi al picturilor corporale... Am înţeles de asemenea de ce moare un copil, „membru" al grupului bolnav, aşa cum moare membrul unui corp, tăiat atunci cînd e cuprins de gangrenă... am înţeles acel cancer la ficat... şi acel ochi care se stinge.

Ascultînd, am început să înţeleg limbajul corpului.

Cînd m-am apucat să scriu această carte, în iulie 1970, Arborele Sefirot-urilor era cunoscut doar cîtorva erudiţi ai Cabalei.

Pentru a da lucrării mele o bază solidă, făcînd-o credibilă şi accesibilă tuturor cititorilor, m-am limitat la a reţine esenţialul din Tradiţia ebraică în direcţia curentului său mistic care se sprijină pe Arborele Sefirot-urilor şi la a explicita Arborele însuşi. Aceste preliminarii constituie obiectul primelor patru capitole ale cărţii; ştiu că ele sînt ingrate şi îl invit pe cititor să nu se lase descurajat, să nu cadă pradă tentaţiei de a le ocoli pentru a reveni la ele mai tîrziu, deoarece îşi vor găsi în carte sensul deplin.

Această observaţie, pe care mi-au făcut-o mulţi cititori, îmi e dictată de apariţia *Simbolismului corpului uman* în ediţie de buzunar.

Cu aceeaşi ocazie, ţin să-mi exprim întreaga gratitudine faţă de Jean-Marie Anstet care a reţinut lucrarea în urmă cu douăzeci de ani, atunci cînd nici o altă scriere nu constituia o autoritate într-un demers ca al meu. Astăzi, după ce s-a bucurat de o bună primire din partea chinezilor, cartea este bine primită şi de africani; iar ultima mea experienţă e cea a unei comuniuni stranii cu amerindienii...

La acest nivel, regăsim într-adevăr „o SINGURĂ limbă"[9].

---

[9] Facerea, 11, 1.

CAPITOLUL I

„MI" ŞI „MA" SAU INTERIORUL ŞI EXTERIORUL LUCRURILOR

„Ce este deasupra este şi dedesubt şi ceea ce este dedesubt este şi deasupra, pentru a săvîrşi miracolul unui singur lucru".
Tablele Smaragdinice

Hermes Trismegistul, cel de trei ori mare, închide în *Tablele Smaragdinice* o cheie de aur. Ne vom folosi de ea pentru a încerca să înţelegem misterul esenţial care ne pătrunde atunci cînd nici nu încercăm să-l pătrundem, care se impune şi scapă în acelaşi timp intelectului nostru neputincios: misterul Omului.

În civilizaţia noastră actuală, am folosit pînă acum intelectul ca instrument cu ajutorul căruia am încercat să percepem lumea şi misterele ei. Am privit lumea aşa cum priveşte copilul jucăria mecanică pe care o demontează pînă la ultima rotiţă pentru a-i afla secretele. Am conceput Omul şi Lumea ca două obiecte eterogene, două entităţi străine una de alta, considerînd pe cel ce cunoaşte (Omul) şi obiectul cunoaşterii (Lumea) ca fiind ireductibile unul la altul. Iar atunci cînd obiectul cunoaşterii poartă numele de „ştiinţe umane", ajungem la ideea absurdă că Omul a studiat Omul fără să ştie ce panoplie avea la dispoziţie pentru a acţiona, pentru a se cunoaşte.

„Cunoaşte-te pe tine însuţi şi vei cunoaşte universul şi zeii", spune Înţelepciunea Ermetică. Iar această a doua cheie nu ne invită ea oare să considerăm, pe de o parte, Omul în Lume şi,

pe de alta, Lumea în Om, drept fața și reversul aceleiași medalii, aceleiași realități secrete, ambele aspecte manifestate fiind astfel unite în „interior“?

Interiorul și exteriorul lucrurilor nu au aici nimic spațial. E vorba mai întîi de o „coajă“ care ține de domeniul manifestării. E vorba apoi de un „miez“ care ne duce pînă la „sîmbure“. Nu le putem percepe pe acestea din urmă decît pătrunzînd în alte domenii, dar fără a-l părăsi, cum vom vedea mai departe, pe cel ce ne este familiar. În caz contrar, filosoful se poate întreba, cum a și făcut-o de altfel, dacă lumea nu începe la suprafața pielii sale... iar de aici pînă la absurd nu e decît un pas.

Să revenim la cheile noastre. E timpul să lucrăm cu o nouă conștiință și să învățăm cum să deschidem noi porți.

„Coaja“ despre care tocmai am vorbit nu aparține ea acelui „jos“, iar sîmburele acelui „sus“, pe care divinul Hermes le deosebea unul de celălalt, fără însă a le separa? Hermes, omul „de sus“, *deosebește;* omul „de jos“ *separă* și sfîrșește prin a nega pe cel de care s-a separat. Rămas singur în lumea „de jos“, el se lovește de nonsensul propriei vieți ce devine inumană tocmai pentru că este prea umană, în măsura în care putem numi „umană“ această frîntură care e coaja despărțită de sîmburele ei.

Cum să regăsim integritatea fructului? Cum să reintroducem sîmburele în miezul său și să readucem la viață carnea de sub coajă? Cum să facem ca lumea „de jos“ să regăsească imaginea a ceea ce se află „sus“ și drumul spre modelul său?

Diferitele mituri ale Genezei pe care omenirea le-a transmis prin marile sale curente tradiționale vorbesc despre acest „sus“ și acest „jos“ născuți dintr-o separare (cu sensul de „deosebire“) în sînul unei unități principiale.

Tradiția iudeo-creștină, mai cu seamă, ne prezintă Creația ca ivindu-se dintr-o astfel de separare. Cuvîntul ebraic format din cele trei glife BDL, pe care îl traducem prin „a separa“, semnifică tocmai „a deosebi“. Dumnezeu separă lumina de întuneric, ziua de noapte, mai tîrziu bărbatul de femeie; dar,

mai ales, El desparte, în apele principiale Maim, „apele care sînt dedesubtul întinderii, de apele care sînt deasupra întinderii" (Facerea, 1, 6–7), ape pe care tradiția ebraică le numește *Mi* și, respectiv, *Ma*. „Mi" și „Ma" sînt uniți prin „întinderea" numită în versetul 8 Șamaim שמים, tradus în mod obișnuit prin „cerurile" și care, deși separă pe „Mi" de „Ma", îi reunește în interiorul numelui său, în jurul literei ש, despre care vom vedea că nu e străină de ceea ce numim „sîmburele"[1].

Simbolic, putem spune că „Mi" este lumea unității arhetipale ne-manifestate, iar „Ma" cea a multiplicității manifestate la diferitele sale niveluri de realitate. Rădăcina „Mi" își va găsi corespondentul în limba greacă în rădăcina Mu care servește la formarea cuvintelor ilustrînd lumea arhetipurilor, cum ar fi *μυειν*, „a închide gura", „a tăcea" și *μυεειν*, „a fi inițiat". Orice inițiere este o angajare pe calea ce leagă lumea manifestată de cea a arhetipurilor sale; ea se produce în tăcere. Mitul – *μυθος*, este istoria care înfățișează viața arhetipurilor[2]. Cuvintele franceze „*mur*mure" (murmur), „*mu*et" (mut), „*my*stère" (mister) provin din aceeași rădăcină.

Rădăcina „Ma" este rădăcina mamă a tuturor cuvintelor semnificînd manifestarea, cum ar fi „*ma*tière" (materie), „*ma*ternel" (matern), „*ma*trice" (matrice), „*ma*in" (mînă) etc. Fiecare element al lui „Ma" este emanația corespondentului său în „Mi". Acesta din urmă se repercutează la nesfîrșit asupra celui dintîi, care îi poartă în el nu numai imaginea, dar și puterea. În acest sens, „Ma" este, în fiecare din elementele sale, simbolul lui „Mi". Simbolul (*Syn-bolein:* a pune laolaltă, a uni) leagă pe „Ma" de „Mi". *Dia-bolein*-ul (a pune de-a curmezișul, a separa) desparte cele două lumi, lăsînd lumea lui „Ma" să rătăcească lipsită de dreapta sa referință și de dreapta sa putere.

Evreii numesc *Elohim* pe „Omul de sus" și *Adam* pe „Omul de jos".

„Omul de sus" este lumea lui „Mi". El se exprimă prin „Ma". La rîndul său Adam, „Omul de jos", reunește în el totali-

---

[1] Cf. cap. XVII.
[2] Cf. cap. II.

tatea lui „Ma", care o conține în germene și în promisiunea rodului pe cea a lui „Mi". Din această perspectivă, Omul este punctul de întîlnire a universului și a zeilor. Drept urmare, științele tradiționale îl numesc „Microcosmos" (mic univers) și „Microtheos" (mic dumnezeu). El este punctul de unde pleacă toate vibrațiile, focarul unde se reflectă toate rezonanțele.

„Cunoaște-te pe tine însuți și vei cunoaște universul și zeii".

Cred că nici un studiu complet al Omului nu se poate efectua în afara acestor premise și că, dacă aceste premise sînt adevărate, ar trebui să descoperim urmele unui dialog care să-i unească pe Om și pe Dumnezeu, pe *Adam* și pe *Elohim*, pe „Ma" și pe „Mi". Nu-mi pot imagina existența unui limbaj care să aparțină ambelor categorii, umană și divină, aparent transcendente, ireductibile una la alta. Nu-mi pot imagina... Or, acest limbaj ne este propus de zei, dotați cu mai multă imaginație decît noi: nu există nici măcar un singur popor care să nu-l posede în sectorul legendelor, miturilor, riturilor și simbolurilor sale. Jung exclama: „Occidentul și-a pierdut miturile!"

Miturile sînt aici, patrimoniul nostru sacru e imens, dar nu știm să-l descifrăm, nu i-am trăit niciodată cu adevărat limbajul sau, mai exact, i-am coborît limbajul la nivelul trăirii noastre banale, în loc să ne lăsăm purtați de el pe planurile noi de conștiință unde ne invită. Procedînd astfel, considerîndu-l infantil, l-am eliminat din lucrările noastre științifice. Și ne aflăm în punctul unde, știința impunîndu-ni-se ca singurul cadru de referință legitim și securizant, am eliminat limbajul mitului din însăși inima vieții noastre.

Flămînzi, însetați, fie că alergăm spre țările capabile încă să ne dea această hrană, acest limbaj, fie că rămînem neînsuflețiți la picioarele propriilor noastre bogății, incapabili să le recunoaștem, pradă tuturor maladiilor mentale care nu sînt decît rahitism spiritual.

Jung poate scoate pe bună dreptate un strigăt de alarmă! Lucrul cel mai urgent pe care îl avem de făcut este, după păre-

rea mea, să redăm basmului, legendei, mitului, ritualului locul cuvenit în viaţa noastră, permiţîndu-le să ne informeze. Aceasta e calea Cunoaşterii.

Ştiinţa profană, aşa cum am spus mai sus, nu face niciodată caz de cel ce cunoaşte. Acesta din urmă trebuie să rămînă obiectiv, adică egal cu toate celelalte „obiecte" cunoscătoare la nivelul posibilităţii lor experimentale comune, al gradului lor comun de conştiinţă.

Cel ce cunoaşte se poate dovedi mai mult sau mai puţin inteligent, înzestrat cu mai multe sau cu mai puţine unelte mai mult sau mai puţin perfecţionate, dar experienţa sa poate fi controlată de toţi. La rîndul ei, cunoaşterea dată de noile stări de conştiinţă este întotdeauna experimentală, dar această experienţă încetează de a mai fi comună celor mulţi; ea nu poate fi controlată decît de cunoscători avînd o evoluţie egală a conştiinţei.

Altfel spus, această cunoaştere implică evoluţia celui ce cunoaşte, accesul său la niveluri de conştiinţă din ce în ce mai înalte. Pentru cei aflaţi la acelaşi nivel, cunoaşterea e obiectivă. Dimpotrivă, datele ei sînt resimţite ca fiind subiective de cei ce n-au evadat din închisoarea în ale cărei categorii lumea lui „Ma" ne ţine mintea captivă. Doar acestora din urmă le aparţine dualismul obiectivitate/subiectivitate care trădează o cunoaştere ce nu ţine deloc seama de „urcarea scării" sau de urcarea „întinderii" – *Raqya Şamaim*. O dată ajunşi în vîrf, orice dualism dispare într-o depăşire despre care voi vorbi mai departe. În ultimă instanţă, Dumnezeu este obiectivitate absolută.

Indiferent la ce etaj al lui „Ma" ar ajunge cunoaşterea, elementele acestui „Ma" au întotdeauna o obiectivitate în ele însele, în măsura în care se referă la arhetipul lor din lumea lui „Mi". Lipsite de această referinţă, ele sînt „iluzie", *Maya* la hinduşi, *Abel* הבל – vanitate – la evrei; scepticii, care n-au conştiinţa existenţei lumii lui „Mi" şi îşi proiectează propria ignoranţă asupra celorlalţi, le numesc „subiective". Dar tot iluzie este şi experienţa lui „Mi" despărţită de cea a lui „Ma"! „Mi" şi „Ma", deşi diferiţi unul de altul, sînt inseparabili.

Trebuie să precizăm că ne referim la calitatea ființei interioare a celui ce cunoaște, a ființei sale aflate în drum spre „sîmburele" său ce aparține lumii lui „Mi". Numai prin această ființă ne putem apropia de misterul Omului, cealaltă fațetă a misterului divin. Mă refer la ființa care s-a lepădat de „eul" cristalizat de obicei în cultura, erudiția sau etica mediului său exterior, care a renunțat la orice cunoaștere intelectuală pentru a intra în experiența trăită. Astfel, dînd obiectului reflecției sale puterea deplină de a fi, cel ce cunoaște e luat în stăpînire de ceea ce cunoaște și devine la rîndul său obiectul reflectat de acesta. Încetul cu încetul, orice distanță între ceea ce e cunoscut și cel ce cunoaște dispare.

Moise folosește verbul ebraic „a cunoaște" referindu-se la cunoașterea femeii de către bărbat.

Cunoșterea e o cununie, o unire a ceea ce e cunoscut cu cel ce cunoaște.

„Cunoașterea e iubire".

CAPITOLUL II

SIMBOLURI ŞI MITURI
ASPECTUL SIMBOLIC AL LIMBII EBRAICE

Înainte de a lua drept suport al reflecţiei noastre simbolurile şi miturile şi, în mod special, miturile din tradiţia noastră iudeo-creştină sau din tezaurul Greciei, este necesar să prezint aceste instrumente de lucru.

Simbolurile sînt elemente ale lumii noastre sensibile: fiecare dintre ele este semnificantul şi imaginea corespondentului său arhetipal „de sus" – semnificatul. Poartă în ele puterea acestuia şi vibrează o dată cu el, în acelaşi timp cu toate armonicele întîlnite pe drumul de la unul la altul, de la „Mi" la „Ma", în acelaşi „fascicul".

Acest „în acelaşi timp" este corespondentul perfect al legii de sincronicitate despre care vorbeşte Jung. Jung abordează subiectul sprijinindu-se în mare parte pe tradiţia chineză, pe Tao. El descoperă corespondenţa existentă între un arhetip şi seria sa de simboluri, ceea ce face ca, pe planul manifestării, mai multe evenimente convergente să apară ca nişte coincidenţe ciudate în ochii ignorantului care le pune pe seama întîmplării.

Ce este întîmplarea, dacă nu o realitate ignorată: cea a legilor ontologice[1] care leagă lumea arhetipurilor de lumea manifestării?

---

[1] Legi care guvernează Creaţia înainte de cădere şi care rămîn neschimbate în esenţă, dar scapă cîmpului nostru de conştiinţă comun.

Las în mod voit deoparte toate fenomenele numite metapsihice (sau parapsihice) pe care aceste legi le clarifică şi cărora „ştiinţa" nu le va mai putea nega multă vreme existenţa. De cîte ori n-am fost martorii apariţiei unui eveniment (o mare descoperire ştiinţifică, de exemplu) în mai multe ţări, în acelaşi timp? Şi ce să mai spunem de acea lege a seriilor acceptată de toţi statisticienii, dar totuşi inexplicabilă pe cale raţională?

Pe un plan mai larg, cred că există în momentul de faţă o relaţie de acest gen între:

– afirmarea drepturilor femeii, apărută deja în zorii creştinătăţii, dar repede reprimată;

– descoperirea lumii inconştientului, individual sau colectiv, destul de recentă în ştiinţa psihologică;

– atenţia acordată sexualităţii care, dacă nu şi-a găsit încă referinţa justă la arhetipul său divin, se eliberează cel puţin de falsele sale frîne;

– şi, în sfîrşit, sosirea Omului pe Lună.

Fără îndoială, fiecare din aceste fenomene poate fi explicat raţional, dar sincronicitatea lor ţine de o lege care depăşeşte toate legile lumii raţionale.

– Femeia în cadrul omenirii,
– inconştientul, latură obscură a fiinţei pe plan psihic,
– complexul urogenital pe plan fizic
– şi Luna, planeta nocturnă pe plan cosmic,

aparţin aceluiaşi „fascicul simbolic" al cărui arhetip cunoaşte o intensă activitate. Aceasta îmi permite să trag concluzia, sprijinindu-mă şi pe o altă lege ce va fi studiată mai departe, că omenirea se află în ajunul unei noi naşteri.

Dar să nu anticipăm. Să nu anticipăm nici vorbind mai pe larg despre simboluri, deoarece vom vedea că lumea animală, de exemplu, simbolizează energiile vitale (*taurul:* fecunditatea; *şarpele:* înţelepciunea; *vulturul:* cunoaşterea etc.), în timp ce lumea vegetală simbolizează alte serii de energii (*trandafirul:* întoarcerea la Unul; *salcîmul:* androginia; *migdala:* nemurirea etc.)[2].

---

[2] Cf. cap. XXI

În toate tradițiile, piatra se află în același „fascicul" cu Omul, fascicul unde tradiția creștină mai așază pîinea, apoi carnea (Necuratul îi propune lui Hristos să preschimbe pietrele în pîine. Misterele creștine se întemeiază pe transformarea pîinii în trupul lui Hristos). În același fascicul se mai află apa, vinul și sîngele care, la rîndul său, conduce la Spirit: „Și trei sînt care mărturisesc pe pămînt: Duhul, apa și sîngele, și acești trei sînt una în mărturisirea lor" (Ioan, 5, 8).

Să acordăm totuși atenție celor două fețe ale simbolului în planul nostru imediat: șarpele, simbol al înțelepciunii, este totodată și simbol al Necuratului; apa purificatoare simbolizează și tumultul lumii pasionale; focul semnifică dragostea, dar și ura. Ne vom familiariza treptat cu această ambiguitate. Dar e problema fiecăruia dintre noi de a înțelege aceste simboluri, sensurile lor, vibrațiile lor armonice și de a le permite să iasă la suprafața conștiinței pentru a o recrea, căci în aceasta constă puterea lor.

Ritualurile inițiatice din toate timpurile și din toate locurile nu sînt decît o „simboloterapie" în adevăratul sens al cuvîntului „terapie": „care repune în armonie", disciplină încredințată odinioară numai preoților și inițiaților.

Agenți care recreează sînt și miturile: o dată activate, ele fac să reapară în noi toată puterea „Arché"-urilor – *αρχαι* – în dinamismul lor principial.

Mitul (de la grecescul *mythos:* povestire) înfățișează o realitate superioară care nu poate fi transmisă minții noastre banale fără a fi trunchiată.

Tot așa cum epura trasează desfășurarea unui volum pe o suprafață plană, putem spune – extrapolînd – că mitul trasează desfășurarea lumii „Arché"-urilor în lumea fenomenală. Nu sînt de acord cu autorii care, neputîndu-se elibera din închisoarea spațiu–timp, văd în mit o istorie ce s-ar fi petrecut la începutul timpurilor. E vorba în realitate de o meta-istorie[1], mereu actuală.

---

[1] Meta-istorie: dincolo de istorie, adică realitate ontologică.

Astfel, geneza biblică e un prezent perpetuu, chiar dacă, începînd din capitolul al şaselea, istoria şi meta-istoria se suprapun la nivelul aceleiaşi naraţiuni. Intervenţia criticii istorice nu ne interesează aici decît în mod cu totul secundar. Vom vedea acest lucru referitor la istoria Potopului, de exemplu, care se regăseşte sub forme diferite, dar cu o structură identică, în aproape toate marile curente tradiţionale.

Să mai notăm că Istoria, ca dezvoltare a meta-istoriei în lumea fenomenelor, poate fi un mit. Ar însemna să ne lipsim de înţelegerea esenţială a devenirii noastre istorice dacă n-am mai şti să citim evenimentele folosind această cheie. Istoria îşi găseşte semnificaţia în Mit, iar acesta se verifică pe sine în Istoric.

Vom avea de altfel ocazia să vedem stratul mitic pe care îl conţin Evangheliile, fără a pune totuşi la îndoială istoricitatea lui Hristos. Aşa se întîmplă, de exemplu, cu cei doi Ioan, sfîntul Ioan Botezătorul şi sfîntul Ioan Evanghelistul, care îl întrupează pe *Ianus bifrons* al anticilor şi despre care voi vorbi mai departe[4].

Aşa stînd lucrurile, nu încape îndoială că primele capitole ale Genezei aparţin pe de-a-ntregul mitului, şi în mod special povestea lui Adam şi Eva. Nu aceştia sînt primii noştri părinţi în ordine cronologică, ci Omul (bărbat şi femeie) cosmic care sîntem fiecare dintre noi, în funcţii masculine şi feminine.

Cuvîntul *Bereşit* – cu care începe Geneza biblică – e intraductibil; nu putem decît să ne apropiem cît mai mult de el, dar îi rămîne fiecăruia dintre noi să ajungă pînă la sîmburele lui. El implică, fără îndoială, noţiunea de „principiu", dar în nici un caz pe cea de „început", de moment iniţial al succesiunii temporale. E vorba aici de misterul principial care există dincolo de conceptele de trecut şi de viitor. Prin aceasta, el atinge sîmburele vital al fiecărei fiinţe şi îşi află în ea rezonanţa. Aşa se întîmplă cu Geneza. E necesar să prezentăm acum un instrument suplimentar: limba ebraică, în calitatea ei de vehicul al mitului.

Sprijinindu-se pe tradiţia orală, „cel ce cunoaşte" poate ajunge în inima mitului prin intermediul unei traduceri. Dar să

---

[4] Cf. cap. VI.

nu ne amăgim: o traducere fixează textul la nivelul de interpretare al traducătorului. În ce mă priveşte, limba sacră a constituit ea însăşi obiectul reflecţiei mele.

Această limbă, ne spune tradiţia ebraică, poate fi citită în diferite registre (şaptezeci, precizează ea). Simbolic, acest „şaptezeci" vrea să spună că meditaţia noastră nu are sfîrşit, căci ea conduce la contemplarea lui Dumnezeu[5].

Ce face din această limbă un astfel de vehicul? Nu voi emite aici aprecieri de ordin istoric sau semantic, dar mi se pare – conform numeroaselor lucrări tratînd acest subiect – că ebraica rămîne, alături de sanscrită, una din limbile cele mai apropiate de o sursă anterioară unică şi necunoscută. Nici o limbă nu şi-a păstrat atît de intactă amprenta originară.

Conform uneia dintre tradiţii, prima limbă a fost dată oamenilor de Dumnezeu. Ea era „una singură", spune Geneza (11, 1), pînă la construirea Turnului Babel. În acel moment, ea explodează şi fiecare din scînteile-cuvînt formează limbile popoarelor. Cea a evreilor, consacrată imediat vieţii religioase, n-a fost deloc supusă variaţiilor profane.

Diferitele mesaje cuprinse într-un acelaşi cuvînt[6] sau într-o aceeaşi frază nu i se dezvăluie celui ce cunoaşte decît dacă acesta se lasă pătruns de iubirea percutantă a Literei- energie şi dacă acceptă să renunţe la conceptele sale anterioare în favoarea celor ale unei noi conştiinţe.

Căci purtăm în noi această „obîrşie unică şi necunoscută". Necunoscută, pentru că ţine de fiinţa noastră profundă, de zonele adînci unde nu ajungem decît prin naşteri interioare, prin zămislirile sinelui de către sine, care vor face obiectul studiului ce urmează; corpul nostru le este program şi uncaltă. Dar şi obîrşie care răzbate uneori în cuvîntul profetului, în cîntul poetului sau în limbajul voalat al inconştientului.

---

[5] Vezi *La lettre, chemin de vie* (Litera, drum de viaţă), cap. II.

[6] Mi-am permis să suprim în această carte expunerea celor trei operaţiuni tradiţionale care îi permit cabalistului să înţeleagă un cuvînt ebraic, expunere care figura în capitolul II al primei mele cărţi: *De l'arbre de vie au schéma corporel*. În momentul apariţiei primei cărţi, *La lettre, chemin de vie* nu era încă publicată. Astăzi, cea din urmă *(La lettre)* prezintă pe larg operaţiunile care autorizează căutarea mesajului conţinut în cuvintele ebraice. Cititorul poate recurge la această carte.

Această „limbă unică", numită și „divină" – la evrei, unitatea era un Nume divin – a fost vorbită în ziua de Rusalii de către apostolii peste care pogorîse Sfîntul Duh și a fost înțeleasă de toate popoarele prezente în acea zi la Ierusalim. Era în timpul sărbătorii *Șavuot* – sărbătoarea secerișului – prefigurare a sărbătorii secerișului de pe pămînturile interioare ale Omului, a cărui ultimă recoltă este însuși Cuvîntul divin!

CAPITOLUL III

DE LA SPADĂ LA POMUL VIEȚII BINELE ȘI RĂUL

Așa cum Cuvîntul se naște din Tăcerea divină, iar Lumina din Marele Întuneric, după aceeași lege, tot așa, la nivelul experienței mele s-a născut un cuvînt și a țîșnit o lumină pe care n-o pot „pune sub obroc" (Matei, 5, 15). A venit oare vremea destăinuirii?

La drept vorbind, cred că această lucrare va fi o destăinuire sau nu va fi deloc. Fiul risipitor cunoaște fără îndoială în deșert foamea și singurătatea, înainte de a porni pe drumul de întoarcere spre casa Tatălui, spre acel Unul care l-a generat (Luca, 15, 11–32). Doar cînd se află pe fundul prăpastiei, la limita absurdului, în inima disperării, în matricea obscură, Omul poate descoperi sîmburele care va germina și va deveni curînd dimensiunea sa divină. Drumul pe care l-a ales implică această grea zămislire.

Din matrice în matrice se desăvîrșește „Creația". Am cunoscut una sau mai multe astfel de matrice, durerea mai multor zămisliri, dar din nașterea de sine nu cunosc decît imensa bucurie de a participa la viață. Aceasta, departe de a se reduce la fastidioasa repetare a cotidianului, se definește ca experiență de cucerire a „sîmburelui". Demersul se dovedește dificil, punctat de întuneric și de lumină, de căderi și de victorii, dar susținut constant de călăuze invizibile care se schimbă din etapă în etapă.

Una din primele „călăuze“ a fost Numele divin יהוה. Datorită celor patru litere ale sale e numit Tetragramă. Niciodată pronunțat, uneori silabisit: *Yod-He-Vav–He,* acest nume nu era rostit decît o dată pe an de marele preot în taina Templului, conform unui mod vibratoriu care s-a pierdut. Noi, cei lipsiți de conștiința puterii unui nume – ființă vie care îl informează pe cel ce îl pronunță – ne putem imagina cu atît mai puțin groaza sacră pe care acest Nume o inspira evreilor. Desigur că un nume – în ebraică *Șem* – este, așa cum o indică termenul francez *schéma* derivat din el, o schemă avînd o putere comparabilă cu cea a unei machete ce s-ar dezvolta brusc, devenind o operă desăvîrșită. Putem așadar ghici teama intensă pe care o resimțeau oamenii din poporul lui Dumnezeu în fața vibrației produse de forța Numelui divin revelîndu-l pe Dumnezeu.

Ce reprezintă deci acest Nume, apărut pentru prima oară în capitolul al doilea al Genezei lîngă Elohim, după ce lumea a fost creată în Principiul ei? Îmi puneam această întrebare, cînd deodată Tetragrama îmi apăru sub forma acestui desen:

Cîteva luni mai tîrziu, deschizînd într-o zi „la întîmplare“ *Sefer Ha-Zohar,* Cartea Splendorii (carte care, împreună cu *Sefer Yetsirah,* Cartea Creației – este un fel de „Biblie a Cabaliștilor“), privirea mi-a căzut pe următoarea frază: „Spada Sfîntului, binecuvîntat să fie, e formată din Tetragramă; *Yod* este mînerul, *Vav* lama, cei doi *He* cele două tăișuri“ (Zohar, III, 274 b).

O astfel de experiență nu poate fi exprimată decît de cel ce a trăit-o: atunci cînd sîntem pe calea cea bună, rodul reflecției noastre își primește confirmarea. Cuvîntul vorbește, Sfîntul Duh confirmă. Mi-am luat atunci drept călăuză Tetragrama-Spadă.

Încetul cu încetul mi-a apărut chipul său: în *Yod*, mînerul, se profilează capul Omului, fruntea atinsă de creştin atunci cînd, făcîndu-şi semnul crucii, rosteşte numele Tatălui. În *Vav*, lama, apare coloana vertebrală formată din energiile Tatălui consumate în eterna generare a Fiului. În cei doi *He*, cele două tăişuri, se desfăşoară plămînii prelungiţi în cele două braţe şi cele două mîini ale Omului căruia Sfîntul Duh îi insuflă Viaţa.

Tetragrama revelează astfel „structura divină" în esenţa sa trinitară, precum şi structura trinitară a Omului, imagine a structurii divine. Ea este arhetipul prin excelenţă, pornind de la care „Dumnezeu Se face Om pentru ca Omul să devină Dumnezeu". Această „axiomă", exprimată după cum se pare pentru prima oară de sfîntul Irineu din Lyon, e confirmată de toţi Părinţii Bisericii din primul mileniu creştin şi de moştenitorii lor din Orient.

Ontologic[1], Omul este imagine divină, neatinsă de nici una din vicisitudinile Istoriei umane, nici chiar de drama „căderii". Nu spune Eva, atunci cînd îl naşte pe primul său fiu (Cain): „Am căpătat un om cu o structură şi o vocaţie divine"? Cel puţin aşa înţeleg eu semnificaţia acestui את *eth* care leagă cele două cuvinte, „om" şi „יהוה", Tetragrama. Tradus în mod curent prin „cu ajutorul", acest את *eth*, care introduce în general un complement direct, pune aici pe acelaşi plan Numele divin şi cel al omului.

Dacă, pe de altă parte, ţinem seama de faptul că e format din prima şi din ultima literă a alfabetului ebraic, rezultă că el indică un început şi un sfîrşit, Alfa şi Omega... Dimensiunea cristică e prezentă în el, în urzeala căderii. Omul păstrează imaginea arhetipului divin. A pierdut calea Asemănării cu El, dar o poate regăsi. Se află aici întregul dinamism eschatologic. Hristos, noul Adam, va spune: „Eu sînt calea".

---

[1] *Ontologic* înseamnă „prin natură". În continuarea textului, voi distinge „ontologia", „natura primară" a Omului de „haina de piele", a doua sa natură, adăugată după cădere. A se vedea o explicaţie mai amplă în capitolele III, VI şi VII.

Să ne continuăm meditaţia asupra desenului Tetragramei-Spadă, înlocuind cele patru litere care îl compun cu numerele corespunzătoare:

În acest nou desen putem citi următoarele: numărul 6 simbolizează Omul la începutul facerii sale. Creat în cea de a şasea zi a Genezei, el recapitulează primele şase zile ale Creaţiei. În acest context, litera *Vav* ו, corespunzătoare lui 6, este conjuncţia „şi".

Omul este conjuncţie.

El leagă, pe de o parte, toate elementele cosmosului între ele, cu contradicţiile şi complementarităţile lor respective (cei doi *He* ה : ה ו ה / 5 - 6 - 5), iar pe de altă parte pămîntul şi cerul (ansamblul הוה şi *Yod* י, a căror valoare egală cu 10 îi unifică pe cei doi *He*). Această unificare constituie însuşi obiectul Istoriei Omului, a cărui menire este să treacă de la 6 la 10 asumînd pe 7, 8 şi 9. Trecerea de la 6 la 10 se realizează prin unirile succesive ale celor doi *He*.

Pe plan biologic, formarea unui copil în pîntecele mamei se supune aceleiaşi legi: în luna a şasea copilul e format. Dar ceea ce se petrece în matrice în timpul lunilor a şaptea, a opta şi a noua simbolizează întreaga viaţă a copilului, între naşterea şi moartea sa. Este o etapă capitală despre care voi vorbi în studiul despre sînge[2].

La naştere, copilul simbolizează cifra 10, *Yod*, copilul divin căruia e chemat să-i dea viaţă în el la capătul „lunii a noua" a istoriei sale... ceea ce ar trebui să constituie moartea sa.

---

[2] Cf. cap. XII.

Cifra 7 este plenitudinea, sațietatea la un singur nivel (cei doi ה s-au unit pe deplin); ea implică o contragere, o mutație căreia îi simbolizează aspectul negativ.

Cifra 8 care îi urmează este un obstacol-încercare. Cel ce reușește să-l treacă ajunge la o nouă „naștere înviere", aspect pozitiv al mutației.

Cifra 9 simbolizează perfecțiunea, desăvîrșirea lumilor create.

Prin 10, Omul ajunge la zeificare, regăsind obîrșia, în care se reintegrează, o dată cu el, întregul cosmos, lumile vizibile și invizibile. Aducînd pe lume copilul divin, Yod, el își atinge în יהוה propriul sîmbure și își devine propriul NUME. Toate NUMELE noastre, germeni ai Vieții suflați de Elohim în nările lui Adam (Facerea, 2, 7) sînt cuprinse în יהוה.

De la obîrșie pînă la 6, în timpul primelor șase zile ale Genezei, am asistat la etalarea Numelui Divin יהוה, expirație divino-umană. De la desăvîrșirea zilei a șasea în Om pînă la recucerirea lui 10 de către acesta, de la Geneză la Apocalipsă, vom asista la inspirația umano-divină.

Tetragrama-Spadă, ascunsă conștiinței noastre, va străbate în filigran această a doua parte a călătoriei. Iar lumina necesară pentru a-l călăuzi pe Om în ascensiunea sa spre Dumnezeu ne va fi dată sub forma simbolului Arborelui plantat în mijlocul grădinii Edenului.

Să contemplăm acest nou arhetip: Arborele care ordonează totul.

Edenul, grădina deliciilor, nu poate reprezenta decît o stare. Această stare nu e imuabilă, după cum o arată literele: עדן 7–4–700. Între cei doi de 7, cifra 4 este simbolul opririi și al porții ce trebuie trecută. Starea paradisiacă a Omului în Eden nu e decît o etapă matricială. Adam își înfăptuiește acolo mutațiile. El e un germene și în el se coace Yod, rodul ce va să devină.

„Coacerea“ rodului pare a fi asigurată de dialogul plin de iubire ce se înfiripă între Creator şi Creaţia sa. Aceasta din urmă îşi înalţă aburul de dorinţă spre Dumnezeu, Tatăl-Soţ. Dumnezeu îi răspunde sădind Arborele în mijlocul grădinii. Arborele se prelungeşte prin sămînţa sa în fluviul care iese din Eden şi va fecunda cele patru lumi (*Olam ha-Atsilut*, lumea Arhetipurilor, *Olam ha-Beriah*, lumea Creaţiei, *Olam ha-Yetsirah*, lumea Formării, *Olam ha-Asiah*, lumea sensibilă).

Coloană genetică a întregii Creaţii, Arborele este totodată doi Arbori: Pomul Vieţii şi Pomul Cunoaşterii Binelui şi Răului. Plantaţi „în mijlocul grădinii“, ei sînt unul, ne spune Tradiţia. Arhetip divin al întregii Creaţii, Arborele ne este revelat de Tetragramă. Rădăcinile sale se află în *Yod*, trunchiul în *Vav*; el se manifestă în roadele sale, cei doi *He*. Omul este, la rîndul său, cei doi *He*. Asumîndu-i, el este chemat să urce la rădăcina sa, *Yod*, unitatea din care provine şi care va fi rodul său. Omul nu poate mînca acest rod atîta timp cît nu a devenit el însuşi rod. Din Eden în Eden, din matrice în matrice, el va trebui să devină יהוה zămislindu-se întru acesta.

Dumnezeu l-a prevenit asupra acestei legi fundamentale. Forma mitică a interdicţiei de a mînca rodul redă informaţia primită de Adam referitor la structurile lumii. De acum înainte el îi cunoaşte mecanismele: pedeapsa ce urmează alegerii este efectul declanşării acestor mecanisme. Forma juridică a mitului ne face să abordăm problema Binelui şi a Răului dintr-o perspectivă falsă chiar de la început, în cazul în care rămînem prizonierii acestei forme. Să încercăm deci să descifrăm misterul Arborelui, arhetipul nostru.

Traducătorii, proiectînd asupra lui dualismul gîndirii lor, vorbesc de Pomul Cunoaşterii binelui şi răului *Tov veRa* – טוב ורע.

Răul sădit în inima grădinii Edenului este aşadar ontologic? Face el parte integrantă din Creaţie?

Este el una din imaginile divinităţii? Aceasta e întrebarea pe care am fi îndreptăţiţi să ne-o punem dacă am accepta astfel de premise. Nu e oare timpul să eliberăm inima oamenilor de acest contrasens?

Să mergem mai departe: *Tov* טוב, binele, este cuvîntul pe care îl întîlnim încă de la începutul Cărții Facerii. El califică, în prima zi, lumina. Apoi, la nivelul fiecăreia din celelalte zile, va califica o emergență a luminii, o perfecțiune atinsă. Dar, în mod logic, cine spune perfecțiune, spune înfăptuire, desăvîrșire, statornicire și, în ultimă instanță, moarte. Or, orice oprire exclude perfecțiunea. Ne găsim într-un impas.

Să ieșim din logica noastră rațională. Să intrăm în „Logos", care nu poate revela conștiinței noastre lumea divină, decît folosind antinomia: în Dumnezeu coexistă imobilitatea absolută și absoluta mișcare. Realitate esențială, exprimată de tradiția chineză în simbolismul roții al cărei punct central, perfect imobil, este originea oricărei mișcări. Același lucru îl exprimă și viziunea lui Iezechiel (Iezechiel, 1): cele patru Făpturi Vii ce însoțeau cele patru roți ale carului divin „alergau pe toate cele patru laturi ale lor, și nu se întorceau deloc în mersul lor".

Imobilitate absolută și absolută mișcare, una și aceeași realitate pe care mitul biblic o înfățișează despărțind unitatea primordială a Arborelui – *Yod,* rădăcina – în doi termeni antinomici. Aceștia, departe de a se exclude sau de a face compromisuri din politețe, exprimă, atît unul, cît și celălalt, simultan și total, unica lor depășire.

Omul care a trecut de la 6 la 7 și-a început urcușul spre lumea divină depășindu-și propriile limite. El nu se îndoiește de faptul că nu poate pătrunde misterul decît sesizînd simultan, în totalitatea și în raportul lor just, cei doi termeni ai antinomiei[3]. În Dumnezeu coexistă Ființa și Neființa. Definindu-se ca Ființă (Exodul, 3, 14), Dumnezeu își impune implicit o limită (e vorba de Kenoza divină a Părinților greci, de Țim Țum a evreilor), iar calea Cunoașterii nu poate decît să depășească această definiție, afirmîndu-i în egală măsură contrariul, Neființa.

---

[3] Fundament al cursurilor de teologie ortodoxă ținute de Monseniorul Jean de Saint-Denys la institutul Saint-Denys din Paris (1958–1959).

Din această perspectivă, „binele" şi ceea ce s-a convenit să fie numit „răul" Arborelui sînt una, asemenea celor doi poli ai unei aceleiaşi realităţi inexprimabile.

ורע *VeRa*, în calitatea sa de contrariu al binelui, al perfecţiunii, al statornicirii, nu are doar sensul pe care i l-am dat pînă acum, ci implică realitatea unui extraordinar dinamism, a unei permanente deplasări spre această perfecţiune care, antinomic, există deja.

Cuvîntul *Ra* רע, din povestirea biblică, ne apare încorporat conjuncţiei „şi", *Vav*, ceea ce face din el un cuvînt nou, *veRa* ורע. Litera *Ain* ע se află cu litera *Alef* א în raportul dialectic întuneric–lumină, căci omul nu poate urca spre lumina *Alef*-ului decît mergînd la „obîrşia" fiinţei sale, *Ain*-ul. Tensiunea dintre aceste două energii creează puternicul dinamism de creştere al Arborelui.

Să presupunem această creştere terminată: *Alef* א ia locul lui *Ain* ע în sînul cuvîntului ורע care devine ורא. Acesta din urmă este atunci format din cele trei litere ale cuvîntului „lumină" אור *Aor*, ceea ce ne permite să traducem cuvîntul ורע *veRa*, aşa-numitul „Rău", prin „încă-nu-lumină".

Creaţia nu-şi menţine echilibrul de fiinţă vie decît datorită tensiunii existente între aceste două realităţi care, în „profunzime", sînt una singură: lumina *Tov* טוב şi încă-nu-lumina *Ra* רע, perfecţiunea şi imperfecţiunea, împlinitul şi neîmplinitul, armonia şi haosul etc.

E vorba aici de o întreagă sintropie cosmică pe care fizica o poate confirma. Această desciplină ştiinţifică e pe cale de a-şi trăi „7"-le cu imensa reconversiune la care o obligă în ultima vreme teoria relativităţii a lui Einstein (un evreu), teorie despre care fizicianul O. Costa de Beauregard spune că astăzi ar putea fi numită „Teoria Absolutului ascuns sub aparenţe"[4].

---

[4] Cu ocazia unei conferinţe private, în 1969.

Aceste aparențe: lumină și încă-nu-lumină, perfecțiune și imperfecțiune etc. formează dualitatea manifestării. Cine, ignorînd unitatea care le ascunde, ar fi în stare să le perceapă în afara opoziției imediate pe care o exprimă, a rupturii pe care o provoacă?

Nimeni nu poate domina antinomia fără să fi trăit experiența, fie și parțială, a depășirii ei în drumul spre sîmburele care îi unește polii.

Acești doi poli îl formează pe Adam, cel creat „parte bărbătească și parte femeiască" (Facerea, 1, 27). „Parte bărbătească" – זכר *Zakor* – este cel ce „își amintește" (cuvîntul este același în ebraică) de rezerva sa de energie נקבה *Nqevah* (partea femeiască), „păstrătoarea" care închide în sine puterea NUMELUI. Este de parte bărbătească acela care își amintește de feminismul său neîmplinit și pornește pe calea cuceririi NUMELUI său. Aceasta e vocația fundamentală a fiecărui Adam, bărbat sau femeie. Adam și femininul său se înscriu în aceeași dialectică în care se înscrie și *Tov veRa*. Femininul, „umbra"[5] fiecăruia dintre noi, conține secretul NUMELUI nostru.

Rodul Pomului Cunoașterii dualității este cunoașterea unității cucerite, *Yod*-ul י NUMELUI divin יהוה.

Atunci cînd Adam mănîncă rodul înainte de a fi devenit el însuși rod (înainte de a trudi asupra lui יהוה, spre a se împreuna din dragoste cu femininul său), Adam știind de la început că el este doi („Omul și nevasta lui erau amîndoi goi și nu le era rușine" – Facerea, 2, 25), el intră în iluzia unității dobîndite, iluzia cuceririi lui *Yod*: „Iată că Adam este *ca* UNUL"[6]. Iluzia este totală. Crezîndu-se UNUL, Adam nu mai poate să-l devină.

[5] „Coasta" e în realitate „partea", în ebraică *țela* צלע, mai exact partea de „umbră" (din rădăcina *țel* צל). Litera ע vine să întărească sensul de „întuneric".

[6] Facerea, 3, 22. Traducerea „Iată că Adam a ajuns ca unul din noi" e contestabilă, „din noi" putînd fi citit „din cauza lui" (a Pomului Cunoașterii). Această observație – și multe altele ce vor urma – vor fi explicitate într-un studiu despre Geneză care va apărea ulterior.

Izgonirea din Eden, crearea „hainelor de piele" sînt tot atîtea măsuri de protecție, nu de pedepsire. Ele sînt menite a-i permite Omului să uite, să iasă din iluzia care îl face steril pentru ca, pornind din nou pe calea împreunării și a fecundității, să recucerească *Yod*-ul lui הוה.

Ce este această „haină de piele" cu care Dumnezeu îl acoperă pe Adam (Facerea, 3, 21)? Cuvîntul „haină de piele" – עור *Aor* nu e altceva decît cuvîntul *veRa*, „ne-lumină", ale cărui litere au fost permutate. Vedem așadar cît de strîns sînt legate una de alta „ne-lumina", ורע *veRa*, și „haina de piele", עור *Aor*, de către aceeași putere! Altfel spus, Omul este identificat cu „ne-lumina".

Pronunțat *Iver*, același cuvînt עור înseamnă „orb". Rupt de *Yod*, care îi este refuzat deoarece constituie însuși obiectul iluziei sale, Omul identificat cu הוה este orb. El nu-și mai cunoaște realitatea profundă. Nu mai știe să numească energiile din care e țesut, nici animalele care îl formează în structurile sale ontologice. Astfel, el e redus din nou la confuzia cu femininul său, cu potențialul său energetic care, în punctul de pornire, este animal.

„Pielea" sa reprezintă opacitatea sa la orice conștiință reală. Cei doi ה ai Arhetipului הוה lipsiți de *Yod*-ul care îi leagă prin rădăcină, sînt lăsați pradă rătăcirii. Energiile Omului sînt lăsate pradă rătăcirii. Ele vor fi disciplinate în interiorul fiecăruia, prin legi morale și prin respectarea lor strictă, așteptînd să fie iarăși guvernate de *Yod*.

La nivelul umanității, *Vav* ו – Omul, conjuncție a polilor opuși, relație de iubire, devine raport de forțe, iar cel mai puternic îl strivește pe cel mai slab. Legile civice, sociale, internaționale vor gîtui această anarhie pînă cînd *Yod* va da din nou sens tuturor lucrurilor.

Omul, inserat existențial în lumea animală, îmbrăcat cu pielea sa, lipsit de conștiința polului său „lumină" nu e decît un existent (*exest:* în afara ființei) ce se îndreaptă spre moarte. Redeschis acestei conștiințe, angajat pe calea spre acest pol, spre cucerirea hainei de lumină, el intră în FIINȚA sa și se îndreaptă spre viață.

Prin urmare, procesul morţii se va opri deîndată ce, îndreptîndu-şi dorinţa spre Tatăl care a creat-o, omenirea se va întoarce spre *Yod*, iar 10 îl va asuma pe 7. Atunci ea îşi va da haina de piele în schimbul veşmîntului de lumină, singurul care îi aparţine de fapt.

CAPITOLUL IV

DE LA POMUL VIEȚII LA ARBORELE SEFIROT-URILOR

Cum a ajuns Pomul Vieții, Lumina perfectă ce trebuie să devină Lumină, în cîmpul de contemplație al misticului evreu, sub forma Arborelui Sefirot-urilor?

Istoric vorbind, acest Arbore este descris pentru prima oară în *Sefer Yetsirah* sau *Cartea Formării* care, împreună cu *Sefer ha-Zohar* (Cartea Splendorii, citată mai sus) constituie cele mai importante două culegeri din doctrina esoterică a iudaismului. Ambele s-au păstrat pînă în zilele noastre. Nu le cunoaștem autorii, dar Tradiția ebraică spune că ele conțin „tainele ascunse de la începutul timpurilor, taine transmise de Moise lui Iosua, de acesta anticilor, profeților și tuturor celor pe care un același lanț inițiatic îi leagă de la acest început pînă în zilele noastre[1]". Timp îndelungat, transmiterea s-a făcut pe cale orală. Pe vremea cînd scribul Esdras redactează *Tora*, Colegiul rabinic știe că sensul ascuns al textelor e încredințat doar cîtorva inițiați, conform unui mod de cunoaștere transmis din gură în gură. Conținutul acestei cunoașteri e adunat în

[1] Vezi Léo Schaya, *L'Homme et l'Absolu*, Éditions La Barque du Soleil.

Cabala (Qabbala), a cărei rădăcină *Qabel* înseamnă a primi, a conține. *Qab* este o unitate de măsură a capacității (iar *Qabbah* e sacul de provizii bine cunoscut nouă!) Mai tîrziu, cuvîntul *Qabbala* n-a mai desemnat pe cel ce conține, ci conținutul, adică Tradiția însăși.

Tradiție orală așadar, ale cărei prime scrieri nu apar decît în secolul al XII-lea, perioadă cînd numeroase aporturi străine au îmbogățit – sau au deformat – datele primitive. Ce putem reține ca fiind autentic în aceste scrieri?

Putem fi siguri că, așa cum se prezintă cele două cărți, *Sefer ha-Zohar* și *Sefer Yetsirah*, ele sînt o autoritate în calitatea lor de *Tora* orală și sînt venerate la fel ca și Cărțile Sfinte ale *Torei* scrise.

Dacă, pe de altă parte, ne situăm pe un alt plan decît cel al Istoriei, există un demers care ne poate permite să recunoaștem autenticitatea Arborelui Sefirot-urilor. Mi-a fost dat să trăiesc acest demers. El îmi permite să depun mărturie despre forța, despre puterea indescriptibilă a acestei experiențe.

Atunci cînd profetul – care nu prezice viitorul, așa cum se crede în mod curent, ci evenimente de ordin arhetipal – vede „deschizîndu-se cerurile" (Iezechiel, 1, 1; Ioan, Apocalipsa, 4, 1 etc.), el nu poate face cunoscută această viziune ce ține de splendoarea splendorilor decît urmînd un traseu exasperant de scheletic, eliptic și sec în comparație cu ceea ce i-a fost dat să vadă. Acest traseu e ceea ce rămîne din viziunea sa, la fel cum rămîne în mîinile copilului disperat bucățica de cauciuc care a fost un balon strălucitor, ușor, colorat, înățîndu-se în văzduh. Acest traseu poate fi o simplă figură geometrică. Atunci, pornind de la ea, copilul care sîntem încearcă în mod dureros să reconstituie „obiectul". El se ridică pe cea mai înaltă culme a ființei sale pentru a regăsi ceea ce îi scapă în mod absolut.

Copilului îi trebuie mult pînă să înțeleagă că restul pe care îl ține în mînă este simbolul, adică promisiunea Arhetipului întrevăzut, sămînța rodului care va să fie, și că întreaga sa viață constă în a parcurge drumul ce duce de la sămînță la rod.

Este oare Arborele Sefirot-urilor o sămînță? O vom ști cînd va da primele roade. Scriu cartea de față tocmai pentru că premisele mi se par juste. Dar dacă ele sînt juste, mai știu și ce putere redutabilă are Arborele păzit de Spada cu două tăișuri: el dă viață celui ce a devenit spadă, și moarte celui ce nu se încadrează în „dreptatea" sa. „Așa vorbește Domnul: Sabia, da, sabia este ascuțită și lustruită. Este ascuțită pentru măcel, și lustruită ca să lucească!" (Iezechiel, 21, 9–10).

Căci omenirea, și fiecare Om în parte, va trebui să se măsoare într-o zi cu ea. Aceasta este Judecata de apoi.

O *sefira* este un recipient; *sefer* este „cartea" care conține Tradiția.

Cele zece sefirot-uri ale Arborelui al cărui desen îl reproduc exprimă zece energii divine, zece aspecte divine, zece Arhetipuri care nu vor să limiteze lumea divină, s-o închidă în numărul 10, ci să redea prin acesta din urmă atît unitatea sa absolută, cît și diferențierea sa într-o diversitate infinită de aspecte.

Fiecare sefira primește totalitatea Luminii necreate, dar fiecare dintre ele o exprimă în modul său propriu.

Primul aspect divin ce se oferă cunoașterii este *Keter*: Coroana sau culmea superioară a Arborelui. Dar Tradiția ebraică spune că dincolo de *Keter* se mai află *Ain Sof Aor* care înseamnă „Lumina infinită", apoi *Ain Sof*, „Cel fără de sfîrșit", „infinit" și, în cele din urmă, *Ain*[2] „Neantul" sau „Punctul de sus". Aceste trei aspecte divine, neinscrise în Arbore, sînt expresia Celui ce nu poate fi cunoscut, nici numit, dar care Se va face totuși cunoscut și Se va lăsa numit prin intermediul celor zece sefirot-uri. Toate emană din *Keter*, primul dintre ele, și se desfășoară pînă în *Malkut*, ultimul, care le primește înainte de a fi resorbite în *Keter*. Conform Tradiției, această desfășurare a unității sefirotice se face după o ierarhie de trei triade care se vor vărsa în recipientul lor comun, *Malkut*.

[2] A nu se confunda *Ain* אין „neant" cu *Ain* עין „obirșie" sau „ochi".

Prima triadă: *Keter, Hokhmah, Binah* (Coroană, Înțelepciune, Inteligență) este cea a transcendenței divine.

A doua triadă: *Hesed, Din, Tiferet* (Îndurare, Dreptate, Frumusețe) exprimă planul Principiilor Creației, al legilor.

A treia triadă: *Netsah, Hod, Yesod* (Putere, Maiestate, Temelie) este Înfăptuirea Creației.

Malkut (Împărăția) este Creația însăși, imanența divină. Ea este pe de-a-ntregul receptivitate față de Dumnezeu. În acest sens, ea este Mama „de jos".

Îmi este imposibil să aprofundez în această lucrare, pe planul teologiei pure, tainele ascunse în spatele Energiilor Divine. Voi spune doar ceea ce e indispensabil pentru înțelegerea studiului meu, care se va întinde pe planul antropologiei. Am spus însă destul pentru ca afirmația mea să nu stîrnească mirarea cititorului.

Teologia și antropologia nu sînt decît două fațete inseparabile ale aceleiași Realități. În perspectiva enunțată mai sus drept consecință directă a căderii, a prezenta aceste două științe ca fiind străine una de alta înseamnă a alege un demers ce nu poate duce decît la moarte. A prezenta corect raportul dintre ele este singura cale a Vieții. Pe aceasta încerc s-o urmez și, pentru a o putea face, este necesar să mă opresc cîteva clipe, oricît de scurte ar fi ele, la planul Arhetipurilor.

În *Keter* (Coroana) Dumnezeu rămîne ascuns în transcendența Sa, și cu toate acestea El trece din Neființă în Ființă. El este Unul fără cel de al doilea, cunoscut numai de El și conținînd toți multiplii fără să existe vreo ruptură a Unității.

În *Hokhmah* (Înțelepciunea), Dumnezeu Se contemplă. Înțelepciunea este gîndirea divină ce cunoaște non-manifestarea. Ea e numită „Tatăl suprem".

Binah (Inteligența) este oglinda divină care cunoaște Manifestarea. Ea e numită „Mama supremă".

Aceste prime trei sefirot-uri, unite fără a se confunda, distincte fără a fi despărțite unul de altul, sînt numite „Marea Față Divină". Următoarele șapte sau cele șapte sefirot-uri ale cunoașterii sînt numite „Mica Față". Ele sint Arhetipurile Creației pe care se structurează cele șapte zile ale Genezei. Conțin două triade inversate în raport cu prima, la care se adaugă *Malkut*.

Prima energie care apare pe „Fața Mică" este *Hesed*, Îndurarea, Harul, Iluminarea, viața care se dă și nu se poate da decît în limitele formei informale exprimate de *Din* (Dreptate, Justețe, Lege).

Hesed (Îndurarea) este reflectare a Înțelepciunii, iar *Din* (Legea) – a Inteligenței. Ambele se varsă în *Tiferet* (Frumusețea), Inima divină, centrul tuturor armoniilor divine. În *Tiferet*, reflectare a lui *Keter*, se înscrie fecunditatea. Dragostea divină fecundă și creatoare se desfășoară în *Lege* și *Îndurare*, antinomic una. Ea se exprimă la nivelul nostru mental decăzut prin cele două aspecte separate ale Dumnezeului biblic „încet la mînie și iute la îndurare". *Tiferet* se desfășoară la rîndul său în *Netsah* și *Hod*.

Netsah, reflectare a lui *Hakhmah* și *Hesed* (Înțelepciunea și Îndurarea), este Puterea victorioasă din care iese *Hod* (Gloria), Maiestatea divină, reflectare a Inteligenței și a Legii.

Ambele dau naștere lui *Yesod*, Temelia, baza, echilibrul imuabil și în același timp act etern creator. Reflectare a lui *Keter* și *Tiferet*, *Yesod* este însăși fecunditatea lumilor cuprinse în ultima sefira, *Malkut*, Împărăția, care primește toate energiile divine.

Punct de legătură între aceste energii și emanațiile lor cosmice, *Malkut* este Marele Recipient numit „Soția Regelui Divin" sau „Fecioara lui Israel", în care coboară *Keter*, *Tiferet* și *Yesod*. Astfel, totul pleacă de la *Keter*, totul este primit în *Malkut* și se întoarce în *Keter*. Totul este Unul în bogăția infinită a desfășurării sale. Totul e diversitate îndurătoare în Legea lui Unul.

Keter şi *Malkut* mai sînt numiţi Regele şi, respectiv, Regina.

Alte trei triade se desprind din Arborele Sefirot-urilor. Una din ele este numită „braţul drept al lui Dumnezeu". Ea conţine toate sefirot-urile din coloana dreaptă: Înţelepciunea, Îndurarea, Puterea victorioasă. Este braţul Îndurării, Arhetipul masculinului pe care îl completează Arhetipul femininului sau „braţul stîng al lui Dumnezeu", braţ al Legii, căci el este coloana conţinînd Inteligenţa, Legea şi Slava divină.

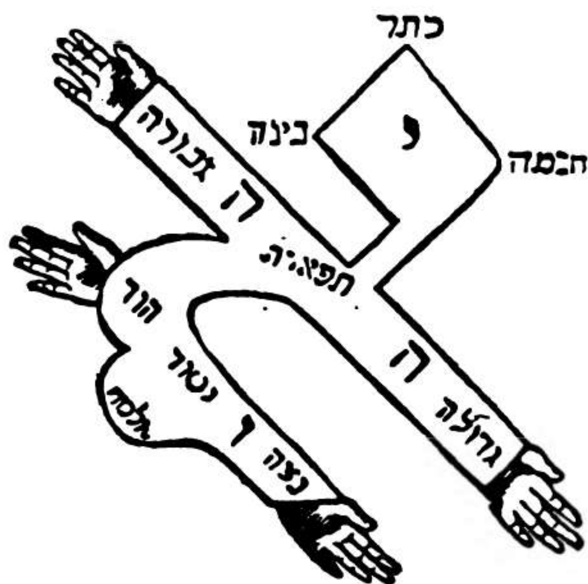
În sfîrşit, cea de a treia triadă sau Coloana din Mijloc conţine Coroana, Frumuseţea, Temelia şi Împărăţia: ea e coloana echilibrului, a armoniei în care unitatea divină se desface în dualitatea Creaţiei.

Aceste ultime trei triade sau coloane nu se impun oare de la sine ca fiind cele trei axe ale Tetragramei-Spadă? Cele două coloane laterale sînt cele două tăişuri, cei doi *He*. Coloana din mijloc e lama, *Vav*. *Yod,* mînerul Spadei, se înscrie în triada superioară a Arborelui şi se distinge net de celelalte.

Să fie Arborele Sefirot-urilor Numele divin יהוה sau Tetragrama הוה, desfăşurată într-o gamă redusă simbolic, cu zece Energii exprimînd Unitatea în acelaşi timp cu infinita diversitate a Armoniilor Divine?

Să nu mergem mai departe. A vorbi mai mult despre aceste Energii Divine şi despre modul lor de revelare înseamnă a o închide pe fiecare dintre ele într-un concept ce o distruge imediat. Ele nu se dezvăluie percepţiei noastre decît în conformitate cu un mod de cunoaştere despre care am vorbit deja şi care nu poate fi trăit decît de fiecare om în parte. Fiecare trebuie să meargă mai departe şi să se lase condus de noi călăuze.

Prima călăuză pe care am întîlnit-o mi-a revelat următoarele: Tetragrama-Spadă, Pomul Vieţii, Pomul Cunoaşterii binelui şi răului, Arborele Sefirot-urilor sînt Unul.

Arborele Sefirot-urilor e conținut integral în Tetragrama divină, ea însăși conținută integral în *Alepf* (gravură extrasă din *Oedipus Aegyptiacus*, Athanasius Kircher, Roma, 1652).

CAPITOLUL V

DE LA ARBORELE SEFIROT-URILOR LA SCHEMA CORPORALĂ

Dimpotrivă, a vorbi despre Energiile divine, despre Arhetipuri, din perspectiva reflectării lor la nivelul lumii noastre sensibile, mi se pare a fi un lucru extrem de important şi de urgent.

În conştiinţa Omului actual, elementele lumii sensibile, lipsite de „Arché"-ul lor, se află fie într-o stare de confuzie absolută, fie de separare absolută.

Anarhistul are dreptate să refuze falsele „Arché"-uri. Refuzul său e cu atît mai îndreptăţit dacă avem în vedere că lumea e menită să-şi reintegreze adevăratele „Arché"-uri şi că, din acel moment, va deveni cu adevărat an-arhică (visul despre „Seara cea mare" nu e altceva decît presimţirea confuză a Ierusalimului Ceresc). Dar, aşa cum s-a întîmplat în cazul Edenului, anarhistul nostru modern e prea grăbit: „din nerăbdare, Omul a pierdut Paradisul, din lene nu se mai întoarce acolo", spune Kafka, vizionarul. Iar lenea ne aruncă într-o ignoranţă mortală, făcîndu-ne să construim cu propriile noastre mîini un labirint din care trebuie să ieşim. Vom studia acest mit al labirintului şi vom vedea că doar prin Cunoaştere – în sensul neintelectual pe care l-am dat mai înainte acestui termen[1] – Omul poate găsi ieşirea din labirint.

---

[1] Cf. cap. I.

La tibetani, tema labirintului ocupă un loc atît de important, încît face obiectul uneia din meditațiile fundamentale ale călugărului. Acesta din urmă trasează desenul labirintului sau, uneori, îl construiește în spațiu *(mandala)* și meditația începe: trebuie să găsească ieșirea sau, mai degrabă, trebuie ca ea să i se reveleze. Asemenea bonzului aplecat asupra desenului său, examinăm și noi la rîndul nostru desenul Arborelui, cerîndu-i să ne reveleze ceea ce se petrece în „lumea noastră de jos, care egalează ceea ce este sus pentru a desăvîrși miracolul unui lucru unic".

1. Corpul Omului, imagine a „Corpului Divin"

Ce este mai aproape de noi și totodată mai enigmatic, în această „lume de jos" decît corpul Omului? Ce este mai concret și mai misterios în același timp? Mai complex și mai înlănțuit într-o unitate fundamentală?

De un mileniu, lumea occidentală este, cu voie sau fără voie, sclava formei de gîndire scolastică[2]. A moștenit de la ea o viziune duală asupra Universului. Începînd cu Augustin din Hippona (secolul IV) – care a marcat profund gîndirea occidentală prin maniheismul său – binele și răul au dobîndit încetul cu încetul o valoare absolută. În acest context, Occidentul, ancorat în ideea că „Omul este un animal rațional format dintr-un suflet și dintr-un trup"[3], ajunge repede să identifice răul cu trupul, binele cu sufletul.

---

[2] Curent de gîndire dualist și rațional: el impregnează teologia occidentală, începînd cu schisma din 1054, care desparte Occidentul de Orientul creștin, și o golește treptat de dimensiunea sa trinitară și de vigoarea sa pneumatică.

[3] Vechi catehism al diocezei de Paris.

Nu am învățat noi, din generație în generație, să disprețuim trupul, respectiv să-l maltratăm? Spiritualitatea noastră n-a fost ea hrănită, încă din copilărie, cu un dolorism cvasi insurmontabil? Nu ni s-a prezentat ceea ce ține de carne – în măsura în care acest cuvînt exprimă unirea corpurilor – drept păcatul păcatelor, pînă la a face din „păcatul cărnii" „păcatul originar"? Să notăm că această din urmă expresie apare pentru prima oară sub pana aceluiași Augustin din Hippona.

Între trup și suflet – cu întreaga confuzie pe care o generează acest ultim concept – gîndirea occidentală a ridicat pînă la o dată recentă un zid despărțitor de neclintit: pe de o parte, străduța noroioasă a corpului păcătos, de cealaltă, grădina sufletului.

Demascînd acest tabu, psihologia, această știință foarte tînără, a stopat eroarea, dar n-a introdus în schimb adevărul. Ea însăși rămîne prizoniera propriilor sale contradicții. Or, așa cum în Absolut – pe care îl simbolizează Numele divin *Yod-He-Vav-He* הוה – cei doi *He* nu își pot găsi adevărata semnificație decît prin apartenența lor la *Yod* care îi unește, tot așa, la nivelul Omului, reflectare a Absolutului, *soma* (corpul) și *psyché* (sufletul) nu *sînt* decît în virtutea gradului lor de apartenență la o a treia dimensiune a ființei. Dacă nu se întîmplă așa, corpul și sufletul nu *sînt*, ele există; iar corpul există atunci doar pentru a funcționa cît mai bine posibil și a asigura individului cel mai mare randament în cadrul supraviețuirii.

În primul din aceste cazuri, corpul este elementul unei trilogii (Spirit–Suflet–Corp), menite să stabilească armonia ce va permite transmiterea și manifestarea lumii de sus, a Adevărului Pur. În cel de al doilea caz, corpul este singur, sclav al existenței și, în cele din urmă, strivit de ea.

Să luăm un exemplu: în primul caz, Omul practică arta yoga pentru a realiza sinteza armonioasă a trilogiei și legătura (după cum o indică termenul *yoga*) dintre această trilogie și lumea de sus.

În al doilea caz, el face gimnastică pentru a unge rotițele unei mașini – corpul său – care trebuie să-l transporte în modul cel mai eficace și economic posibil.

Nu folosesc aici un limbaj caricatural decît pentru a exprima cu tărie opțiunile fundamental opuse pe care le poate face Omul. Opțiuni conform cărora sau corpul este *trăit* – el este atunci „imagine a corpului divin", tinzînd să se identifice cu el – sau este *întreținut,* identificîndu-se cu banalitatea exterioară. Unii „sînt corpul lor", ceilalți „au un corp", pentru a relua frumoasa expresie folosită de profesorul K. von Dürckheim[4] în analiza aprofundată pe care o face pe această temă.

Mi se pare important să insist aici asupra fenomenului de *identificare* menționat mai sus – simplă proiectare a legii ontologice a imaginii și a *asemănării.*

În mitul biblic, omul, „creat după chipul lui Dumnezeu", intră în intimitatea divină pentru a ajunge la *Asemănarea* cu Dumnezeu. Rupt de Dumnezeu, omul trăiește în intimitatea lumii sensibile și această experiență îi devine naturală. Intimitatea lumii interioare sieși, sau lumea spirituală, nu îi este naturală decît în ascensiunea pe planul esențial al ființei sale, în demersul spre „Cunoaștere" definit mai sus[5].

Fie că e vorba de lumea exterioară Omului sau de lumea sa interioară, identificarea ființei sale (corp, suflet, spirit) este o realitate care nu mai trebuie demonstrată, dar pe care vreau s-o reamintesc. Ea este esențială pentru studiul meu.

2. Lumea interioară și lumea exterioară a Omului

Trebuie să ne înțelegem bine asupra acestor concepte, „lume interioară" și „lume exterioară", distincte unul de celălalt, dar nu despărțite. Am formulat mai înainte[6] două ipoteze de bază pentru lucrarea mea: una, Omul în Cosmos; cealaltă, Cosmosul în Om.

---

[4] K.-G. von Dürckheim, *Le Hara* (Le Courrier du Livre, Paris).
[5] Cf. cap. I.
[6] Cf. cap. I.

Omul în Cosmos implică imediat viaţa relaţională: senzaţia pe care omul o are, în corpul şi în psihicul său, despre sine, despre celelalte fiinţe, despre evenimente şi lucruri, apoi comunicarea cu sine şi cu ceilalţi. Din această relaţie decurge viaţa gîndirii, care se manifestă pe cale emoţională sau intelectuală.

Nu numesc aici „lume interioară" lumea gîndirii, oricît de secretă ar fi ea. Gîndirea este condiţionată şi din exterior, de lucruri. În ultimă instanţă, lucrurile acţionează prin toate dimensiunile lor, inclusiv prin cea care atinge inima însăşi, sîmburele, spiritul. Ele intră atunci nu în relaţie, ci într-un raport de comunicare, de comuniune cu „sîmburele" fiinţei ce s-a dovedit capabilă să le trăiască: aceasta e lumea interioară a Omului. Inima cosmosului îşi găseşte în Om reflectarea, rezonanţa. Viaţa gîndirii asumată de această percepţie interioară face parte din lumea interioară. Rezultă că gîndirea aparţine celor două planuri, exterior sau interior Omului, după cum îşi ia hrana din lumile psiho-fizice imediate sau din lumea spirituală mediată.

În primul caz, lumea spirituală nu ajunge la nivelul conştiinţei, fiinţa spirituală doarme. Iar fenomenul de identificare se produce de la corp şi de la psihic spre lumea exterioară care le hrăneşte. Ştim cu toţii că, pe plan pur fizic, există identificare între Om şi locul unde trăieşte. Să luăm ca exemplu un european care se stabileşte în China: europeanul va dobîndi puţin cîte puţin o morfologie chineză. Se observă de asemenea apariţia unor asemănări uimitoare între două fiinţe care trăiesc împreună sau chiar între un om şi un animal domestic.

Cît despre influenţa corpului asupra sufletului psihic sau a acestuia asupra corpului, ea nu mai trebuie demonstrată, din moment ce face obiectul unei noi ştiinţe medicale, numită „psihosomatică". La modul general, ştim cu certitudine că mai ales copilul îşi fasonează corpul şi sufletul prin identificare directă cu părinţii săi. De aici decurge rolul atît de important al părinţilor, care nu constă atît în a acţiona, cît în *a fi*.

În al doilea caz, lumea spirituală e trăită, Omul îşi hrăneşte cu ea atît sufletul psihic, ce se spiritualizează, cît şi corpul său fizic, ce se identifică puţin cîte puţin cu substanţa însăşi a hranei sale. O dovadă grăitoare o constituie roadele concrete

ale experienţei mistice: misticul creştin occidental, contemplîndu-l pe Hristos suferind şi murind pe cruce, cunoaşte în carnea sa stigmatele. El poartă pe propriul său corp semnul rănilor pe care le contemplă în persoana lui Hristos. Aşa s-a întîmplat cu Francisc din Assisi, cu Teresa din Avila, iar în zilele noastre cu Thérèse Neumann, cu Părintele Pio şi cu mulţi alţii.

Numeroase lucrări au analizat acest fenomen străin celorlalte tradiţii şi necunoscut tradiţiei creştine păstrate în Orient. Obiectul contemplaţiei misticilor orientali este imaginea lui Hristos în slavă, a lui Hristos care a înviat învingînd moartea şi l-a îmbrăcat pe Omul cosmic în corpul Său de Lumină. Drept urmare, se întîlnesc frecvent în acest alt context al lumii creştine fenomene de transfigurare.

Motoliov, discipolul lui Serafin din Sarov[7], povesteşte cum învăţătorul său l-a învăluit în lumina care era corpul său.

Pe acest plan, materia redevine energie; dar potenţial ea este deja energie şi iradiază ceea ce o hrăneşte. După gradul de apartenenţă a Omului la fiinţa sa divină, corpul său iradiază la grade diferite Lumea de sus. Din această perspectivă, corpul uman pare să fie cu adevărat ceea ce ne este dat la modul cel mai concret pentru a reflecta lumea divină. Nu este oare aceasta adevărata sa motivaţie?

Redutabilă întrebare!

Dacă ipoteza mea e corectă, corpul uman trebuie să corespundă „Corpului divin". Construcţia sa trebuie să se supună schemei ontologice a structurilor divine; ea trebuie să se potrivească cu desenul Tetragramei-Spadă, cu desenul Arborelui Sefirot-urilor. Ce-i drept, trebuie să mărturisesc că nu prin acest proces de gîndire am ajuns la concluzia de mai sus. Concluzia mi s-a impus de la sine, dintr-o dată: într-o zi, contemplînd Arborele Sefirot-urilor, am văzut în el corpul Omului.

Desenul era mental (lucrurile s-au petrecut într-o după-amiază, în plină stradă); viziunea a fost atît de violentă, încît am avut brusc certitudinea de a mă afla pe o cale regală, pe un

---

[7] *Entretiens de Motoliov et Séraphin de Sarov* (Éditions Orthodoxes).

drum al Adevărului. Strada a fost inundată de lumină. Trebuie totuşi să precizez că această „viziune" mi-a fost confirmată mai tîrziu de tradiţia cabalistică, după care „*Adam*, Omul de jos" (în opoziţie cu „*Elohim*, Omul de sus") aparţine, prin morfologia sa corporală, structurii fundamentale a Lumilor al cărei Arhetip este Arborele Sefirot-urilor.

Numai că, în momentul în care o formulam, această realitate nu îmi venea de la o informaţie oarecare, ci de la o experienţă personală.

În acel moment, o altă certitudine mi s-a impus, cu tot atîta forţă: aceea de a putea verifica autenticitatea Arborelui prin adecvarea sa la corpul uman. Altfel spus, dacă trupul omului nu era Arborele Sefirot-urilor, acesta din urmă nu era nimic.

Astăzi sînt sigură că Arborele este schema construcţiei Lumii şi că, după modelul său, corpul uman este schema construcţiei devenirii noastre. Corpul este în acelaşi timp instrumentul nostru, laboratorul nostru şi lucrarea noastră întru atingerea staturii noastre adevărate care este divină.

3. Structura corpului după desenul Arborelui Sefirot-urilor

După asemănarea „formei lui יהוה "[8] contemplată de Moise, schema corporală ne apare ca fiind construită, în esenţă, din trei axe verticale: coloana vertebrală – stîlp central sau coloană din mijloc – corespunde cărării *Keter–Malkut* care uneşte Coroana cu Împărăţia, capul cu picioarele. Cele două părţi ale corpului, sau stîlpii laterali, corespund stîlpului Legii la stînga, celui al Îndurării la dreapta[9].

Pe aceste structuri verticale se sprijină trei triunghiuri: triunghiul superior corespunde capului, primul triunghi răsturnat

---

[8] Numeri, 12, 8.

[9] A se vedea întoarcerea de la dreapta la stînga faţă de Arhetipul Divin, în cap. VI.

corespunde complexului cardiopulmonar, al doilea triunghi răsturnat plexului urogenital (partea inferioară a pîntecelui și pubisul). Aceste ultime două triunghiuri apar ca două capete răsturnate și putem stabili o corespondență între părul din vîrful triunghiului superior și sistemul pilos dezvoltat la om la nivelul cavității epigastrice și al pubisului. Mai rămîn de stabilit și alte analogii. Le voi avea în vedere pe parcursul lucrării mele.

Să reluăm aceste elemente diferite:

În Schema Divină, cele două coloane laterale reprezintă, așa cum am văzut, desfășurarea dualității născute din unitatea principială. Divinul Își manifestă Unitatea limitîndu-se la două aspecte contradictorii, antinomice. Omul nu poate ajunge la Divin decît depășind contradicția. Așa ne apare Dumnezeu: principiu al imuabilității, imobilitate absolută și în același timp sursă a oricărei mișcări. Omul poate trăi experiența divină numai dacă „percepe laolaltă, în raportul lor exact, aceste două aspecte antinomice"[10], trăind astfel unitatea care le transgresează.

La nivelul creatului, principiul „Imobilitate" se manifestă ca structură, formă: Lege și Justețe a locului și a formei fiecărui element al lumii sensibile. Acesta e receptaculul riguros רע. Femininul e în esență formă, receptivitate, forță latentă. La același nivel, principiul divin, „Mișcare", exprimat în raza fecundantă a Harului – Îndurare, reprezintă dinamismul ce penetrează forma de unde va lua energia necesară structurării unor noi cîmpuri de lumină טוב. Acesta e dinamismul fecundant al masculinului.

În Schema Divină, stîlpul central sau coloana din Mijloc este Raportul Just care unește polii antinomiei. El este calea de la Unu la Multiplu. La nivelul creatului, el este calea multiplului spre Unu.

Acesta e modul de constituire a structurilor verticale ale corpului uman, al căror echilibru e menținut în axa coloanei verticale de tensiunea care cuprinde cei doi poli opuși, complementari și antinomici ai părților sale dreaptă și stîngă.

---

[10] Monseniorul Jean de Saint-Denys, Curs de teologie ținut în 1969.

Să ne aplecăm acum asupra structurilor orizontale. În Schema Divină, triunghiul superior revelează însăşi esenţa Divinităţii, Transcendenţa Sa, Principiul Său, în *Keter* (Coroana), *Hokhmah* (Înţelepciunea) şi *Binah* (Inteligenţa).

În mod asemănător, pe plan corporal, capul se identifică principiului celor mai nobile facultăţi umane. El simbolizează Divinul din Om. El este deci un receptacul al Divinului. Este imaginea acestuia şi are puterea sa. Capul deţine forma unui ou: el e matricea fiinţei zeificate care trebuie să se nască la viaţa divină totală prin întoarcerea la Unu, prin *Yod*-ul Tetragramei-Spadă (cifra 10 pe scara ascendentă de la 6 la 10).

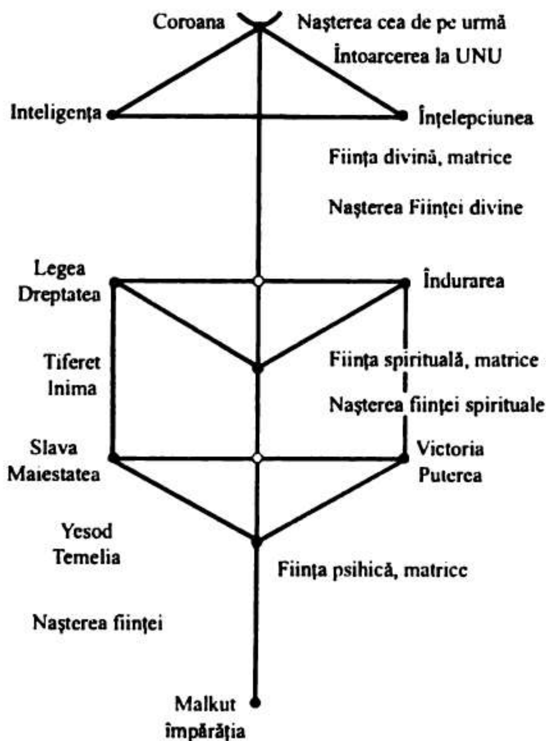
Iconografia hindusă revelează acest aspect în simbolismul florii de lotus ce se deschide în vîrful craniului. În alte tradiţii, acelaşi simbolism este exprimat de coarnele înrădăcinate în acelaşi vîrf şi ridicîndu-se în formă de semilună. Acest simbolism nu îi e străin nici iconografiei creştine, care îl reprezintă, la rîndul ei, prin imagini ale lui Hristos în slavă încornorat. Dar, la acest nivel, coarnele devin cunună.

Astfel se conturează naşterea „de sus". Dar tot pe această cale (Cornul abundenţei) Lumea Divină coboară în Om. În toate etapele, există o întîlnire a Lumii de sus cu lumea de jos, a lui „Mi" cu „Ma".

Primul triunghi răsturnat faţă de triunghiul superior corespunde, pe plan divin, triadei *Hesed–Din–Tiferet* (Îndurare–Dreptate–Frumuseţe). Aceasta cuprinde misterul legilor, legi ontologice şi eliberatoare. Pe plan corporal, acest prim triunghi răsturnat, reflectare a capului, corespunde complexului cardio-pulmonar. El este sediul fiinţei spirituale şi matricea fiinţei divine. Omul spiritualizat e singurul care poate realiza cunoaşterea legilor ontologice.

Între aceste două triunghiuri se înalţă gîtul. Atunci cînd Dumnezeul din Biblie se mînie împotriva „poporului său cu grumazul ţeapăn", el denunţă în acest fel întreruperea comunicării între piept şi cap. *Tiferet* (Frumuseţea, inima) nu mai poate reflecta vîrful triunghiului: *Keter* (Coroana). Inima nu este iubire divină creatoare. Goală, ea îşi extrage hrana din cel de al doilea triunghi răsturnat; este afectivitate sentimentală,

SCHEMA CORPORALĂ

pradă pasiunilor şi dualităţii ce o sfîşie. Atîta timp cît inima se hrăneşte din triunghiul superior, care este în esenţă depăşire a dualităţii, ea e stăpînă pe afectul său. Atunci cînd se hrăneşte din afectul său, devine sclava acestuia. Aceeaşi situaţie se reflectă la nivelul Tetragramei-Spadă, în ruptura dintre *Yod*, Divinul, şi *Vav*, Omul. Fără cap, incapabil să devină Dumnezeu, Omul aflat în atare situaţie îşi creează un cap fals din toate valorile pe care le zeifică, dar care sînt iluzorii. Va trebui să se lepede de capetele false, să se purifice de valorile foarte relative, respectiv eronate, reprezentate de inteligenţele şi înţelepciunile unor astfel de „măşti". Voi studia această din urmă problemă referitor la simbolismul decapitării (la Ioan Botezătorul şi la Sfîntul Denys în special), simbolism ce apare adesea în vise.

Dimpotrivă, atunci cînd „Dumnezeu iese în fruntea poporului său care merge în pustie..." (Psalmi, 68, 8), poporul lui Israel reprezintă într-adevăr omenirea in drum spre zeificarea sa.

Cînd Moise coboară pentru întîia oară de pe muntele unde a primit primele Table de legi, el regăseşte un popor „cu grumazul ţeapăn", care şi-a înlocuit capul cel adevărat cu capul viţelului de aur (Exodul, 32). Atunci Moise sparge Tablele.

Simbolismul este clar: Moise regăseşte un popor care a involuat ajungînd în cel de al doilea triunghi inferior şi, drept urmare, a devenit incapabil să cunoască şi să trăiască legile ontologice. Ele vor fi înlocuite, la o octavă inferioară, cu legile care cîrmuiesc şi astăzi poporul evreu, simbol al omenirii prizoniere a păcatului său.

Le cunoaştem: sînt nu numai legile morale, ci şi codificarea detaliată a celor mai mici amănunte ale vieţii uzuale, totul simbolizînd aceste legi ontologice, semnificîndu-le. Iar atunci cînd, mai tîrziu, Hristos îşi va chema poporul să treacă de la semnificant la semnificat, de la lege la Arhetip, Israel nu va fi gata, nici de data aceasta, să-l urmeze. Să nu ne lăsăm amăgiţi: mulţi dintre cei ce-şi zic creştini sînt sclavii legii în forma ei moralizatoare şi liniştitoare. Creştinismul nu e o morală, ci o eliberare redutabilă pe calea accesului la conştiinţa legilor ontologice.

Al doilea triunghi răsturnat (complexul urogenital), reflectare mult mai îndepărtată a triunghiului superior, e sediul ființei psihice și matricea ființei spirituale. El este noaptea ignoranței. Dacă se hrănește din Ceea ce e Sus, din Lumea Divină reflectată în primul triunghi, el va desăvîrși ființa spirituală pe care o poartă în gestație. Dacă nu se hrănește decît din ceea ce e jos, din plăcerile senzorial-afective, îl va lăsa pe „omul cu grumazul țeapăn" să rătăcească în tenebrele psihosomatice. El nu va cunoaște atunci altă ieșire decît moartea. Matricea nu va da rod, va fi un fel de avort spiritual.

Să notăm de asemenea că atunci cînd se află în pîntecele matern, copilul e învăluit în noaptea apelor matriciale. Se va naște în lumea fizică (*Malkut*, Împărăția) prin deschizătura colului uterin. Acesta din urmă nu e altceva decît omologul, în partea de jos, al colului cranian ce se deschide „ca floarea de lotus" în partea de sus, pentru a da naștere ființei zeificate ce se întoarce la UNU.

Pe acest drum al evoluției, drum de întoarcere, observăm trei etape ale căror vibrații armonice se regăsesc pe planul cosmologic:

1) Lui *Malkut*, Împărăția (aici, picioarele, planul corporal concret, „simțirea" fizică) îi corespunde pămîntul.

2) Lui *Yesod*, Temelia (aici, organul sexului, planul psihic) îi corespunde Luna, astru nocturn al cărui corn este reflectarea, în partea de jos, a coarnelor simbolice ale ființei zeificate aflate sus (e curios să notăm că același simbolism al coarnelor este folosit spontan de omenirea inconștientă spre a semnifica atributele soțului încornorat).

3) Lui *Tiferet*, Inima–Frumusețea (aici, plexul solar, planul spiritual) îi corespunde soarele.

Sistemul nostru solar, construit (asemenea tuturor celorlalte) după chipul și asemănarea Arhetipului universal, își are cu siguranță triunghiul său superior de unde îi vine energia… energie transmisă lui *Yesod* și *Malkut*, lunii și pămîntului. Or, dacă ne observăm corpul trăind, ne dăm seama că nu ființa spirituală (soarele nostru) ne hrănește ființa psihofizică, deoarece senzațiile (Pămîntul) și emoțiile (Luna) sînt cele care aduc ploaia

sau timpul frumos la nivelul plexului nostru solar. În jur e numai veselie, soseşte primăvara: inima ne este cuprinsă de bucurie. Afară plouă, e frig: ne simţim rău fizic şi psihic, sîntem prost dispuşi. Cînd bucuria ne înăbuşă sau suferinţa ne sugrumă, stomacul ni se contractă pînă la starea de vomă sau pînă la criza de ficat, uneori. Dacă ansamblul plexului solar ne este răscolit de emoţii, oricare ar fi ele, ritmul cardiac stă mărturie despre acest lucru.

Cu alte cuvinte, omul trăieşte „de-a-ndoaselea". Nemaifiind hrănit de sus, plexul său solar este sclavul informaţiilor primite de jos. Medicina psihiatrică şi cea psihosomatică se bazează pe această stare de fapt. Ele nu încearcă să „răstoarne aburul", ci să dea valorilor de jos acea forţă de absolut capabilă să înlocuiască Absolutul de sus. E cazul Şcolii freudiene care procedează corect atunci cînd eliberează Omul de constrîngerile moralismului legat în Occident de lumea sexualităţii, dar procedează discutabil atunci cînd face din sexualitate modelul celor mai înalte motivaţii umane.

Cea mai bună medicină ar consta, conform schemei noastre, în a readuce pacientul pe drumul unui „mers pe faţă". Dar o astfel de atitudine ar presupune, din partea acestei ştiinţe, recunoaşterea realităţii planului spiritual al Omului, a fiinţei esenţiale din el, a vocaţiei sale divine. Nu încape îndoială că, dacă medicul ar adopta această perspectivă, ar redeveni preotul care a fost odinioară, preot în sensul de profesor de morală, şi nu de arbitru al ei sau de concurent complexat al liderului politic, aşa cum se întîmplă astăzi în Occident.

Printr-o adevărată „răsturnare a aburului", realizată mai întîi în sine însuşi, acest profesor i-ar putea face pe ceilalţi să oprească procesul de involuţie, plasîndu-i apoi pe drumul evoluţiei. Orice altă medicină lasă Omul în impas… sau pe un palier necesar pentru un timp, dar care, oricum, pretinde într-o zi un alt palier.

Să continuăm studiul schemei corporale. Vom putea desprinde încă un aspect.

De la *Malkut* la cărarea ce uneşte pe *Hod* de *Netsah*, respectiv de la picioare pînă la nivelul şoldurilor şi al şalelor, se defineşte un prim etaj. De la această cărare orizontală pînă la cea care, mai sus, e paralelă cu ea, unind pe *Din* cu *Hased* (umerii) în patrulaterul ce formează trunchiul corpului, se defineşte un al doilea etaj. În sfîrşit, triunghiul superior, capul, formează al treilea etaj.

Din perspectiva dezvoltării Omului în timp, de la naştere pînă la moarte, primul etaj e cel al copilăriei; al doilea, cel al vîrstei adulte; al treilea, capul, e determinat de noile cîmpuri de conştiinţă ce se deschid în cursul diferitelor vîrste. El e sortit să se schimbe pînă la a deveni *Yod*-ul din Tetragrama-Spadă şi a fi încoronat.

La nivelul primului etaj, pe care l-am numit etajul lui A AVEA, copilul dobîndeşte cunoaşterea lumii imediate şi concrete ce-l înconjoară. O percepe prin simţurile sale; apoi, prin dezvoltarea intelectului său, care îi prelungeşte simţurile, o studiază în profunzime, inventariindu-i astfel elementele în timp şi spaţiu. Desprinde legile ce unesc între ele valorile descoperite încetul cu încetul. Îşi dobîndeşte statura corporală care, către vîrsta de douăzeci şi unu de ani, va fi stabilizată. Îşi dobîndeşte treptat echilibrul psihic. Vine pubertatea ce invadează – uneori chiar agresează – copilul cu cortegiul ei de forţe. În faţa unui astfel de asalt, construirea armonioasă a tinerei fiinţe nu mai poate fi continuată, iar o coloană vertebrală solidă – atît fiziologic, cît şi psihic – nu-i va mai putea fi construită decît dacă va fi încadrată de valori adevărate şi sigure.

Sînt valori adevărate, la acest etaj, numai valorile (reprezentate pe schemă prin linii punctate) ce prelungesc şi reflectă valorile ontologice esenţiale, absolute, reprezentate de structurile verticale ale celui de al doilea etaj. Pe acestea din urmă copilul nu e încă în stare să le descopere, cu atît mai puţin să le trăiască; ele nu pot fi trăite decît prin situarea Omului la cel de al doilea etaj, adică la acea dimensiune pe care o numesc A FI.

Se presupune că părinţii au ajuns deja la acest etaj. Totuşi, ei nu sînt părinţi decît în măsura în care sînt realmente prelungirea celor doi stîlpi verticali ai schemei, masculinul şi femininul, dualitate pe calea de întoarcere spre UNUL din care se trag din punct de vedere ontologic.

Între tată şi mamă, acest 2 care îl reflectă pe 1, copilul creşte armonios. Între legile morale necesare fiinţei tinere, al cărui mecanism mental funcţionează prin alegerea între ceea ce face bine şi ceea ce face rău, viitorul adult se îndreaptă spre propriile sale structuri. Părinţii şi morala, precum şi orice altă valoare avînd rolul de părinte sau de morală, la diferite niveluri – noţiunea de autoritate în aspectele sale civice şi religioase, de exemplu – apar în schemă ca nişte cîrje pe care copilul le va arunca foarte repede, cu excepţia cazului că ele îi vor servi definitiv de picioare şi, drept urmare, nu va deveni niciodată adult.

În general, copilul începe să-şi „conteste" cîrjele spre vîrsta pubertăţii (la nivelul lui *Yesod*, unde era deja legat direct prin două cărări de *Hod* şi *Netsah*, bazele viitoarelor sale structuri ontologice). În acel moment, părinţii trebuie să fie acolo, ştiind să rămînă în umbră pentru a nu îngreuna sau a nu bloca mişcarea pe aceste două cărări.

Părinţii care nu ştiu să „dea drumul" vor rămîne toată viaţa într-o rătăcire psihosomatică. Ei nu-şi vor găsi hrana decît la nivelul triunghiului inferior. Cu puţine excepţii, adolescenţii crescuţi într-un astfel de climat sînt incapabili să ajungă la etajul al doilea. Părinţii lor îi închid în labirintul pe care singuri şi l-au construit, tot aşa cum Dedal îl ţine prizonier în labirint pe fiul său Icar[11].

Autoritatea părinţilor nu e singura cauză a împotmolirii tinerilor la acest nivel inferior. Toate formele de hiperprotecţie ce întăresc apareiajul cîrjelor sînt tot atîtea bariere în calea formării coloanei vertebrale, singurul sprijin pentru Om în trecerea sa spre etajul superior.

---

[11] Cf. cap. X.

Dar să nu ne lăsăm amăgiţi: prin toate mijloacele de securitate artificiale pe care le oferă, civilizaţia noastră creează o lume de infirmi. Omul suprasecurizat rămîne minor. E un infirm care trăieşte cu teama ca nu cumva să piardă una din cîrje. Se cramponează de ele, dîndu-le valoare şi putere de coloană vertebrală. Acest tip de om, frecvent din păcate – doar o minoritate trece la etajul superior – adoptă în general, pentru a-şi compensa starea de dependenţă, o atitudine aparent dură, supusă ea însăşi unei etici ale cărei criterii sînt convenţionale prin definiţie.

El prezintă la nivelul capului masca lui „A PĂREA", pe locul cîmpului matricial unde se elaborează noile inteligenţe şi noile înţelepciuni ale fiinţei în devenire. Aceste măşti sînt fabricate:

– fie din diferitele funcţii cu care Omul infantil se identifică (funcţia parentală, profesională, politică, ecleziastică etc.);

– fie din atitudinile compensatorii pentru carenţe, suferinţe. dificultăţi psihologice;

– fie într-un mod mai subtil, din ideologiile de care se cramponează şi cu care se confundă, din rolurile pe care le joacă pentru a se simţi cu conştiinţa curată.

Dar, sub nici una din aceste forme, Omul nu îşi schimbă nivelul. El rămîne în banalizare. Conştiinţa în sensul de טוב (lumină) nu se mai naşte, iar Omul rămîne copleşit de רע.

Al doilea etaj la care schema corporală îl invită pe Om să urce este format de patrulaterul *Hod-Netsah-Din-Hesed*. L-am numit etajul lui A FI. De ce?

Vom vedea că, la nivelul lui, fiecare om îşi săvîrşeşte adevărata naştere, îşi elaborează viaţa esenţială şi, începînd de la *Tiferet*, reflectare a lui *Keter*, intră în experienţa ontologiei sale.

La primul etaj, Omul *există*. La al doilea, el *este*. Prin însăşi forma sa (patrulater) acest al doilea etaj se defineşte ca un timp de oprire, un timp de încercare. Numărul patru e simbolul stabilizării: patru picioare conferă echilibru oricărui corp solid, patru pereţi formează scheletul oricărei case. Dincolo de

aceste exemple concrete, numărul patru introduce ideea de loc închis, secret, acoperit, în care cel ce rămîne un timp trăieşte o încercare.

Toate tradiţiile menţionează noţiunea de încercare în legătură cu numărul 4: punerea în carantină corespunde unei legi ontologice. La egipteni, ca şi în lumea iudeo-creştină, cele patruzeci de zile de după moarte pregătesc un prag dificil de trecut.

Tradiţia sacră a Egiptului antic spune că, la patruzeci de zile după decesul său, Faraonul trebuia să se măsoare cu un taur, înainte de a intra în lăcaşul zeilor. Regii Franţei nu erau niciodată îngropaţi decît după ce treceau patruzeci de zile de la moartea lor.

În textele noastre sacre, poporul iudeu umblă patruzeci de ani prin deşert după ieşirea din Egipt. Hristos posteşte patruzeci de zile în deşert, după botezul său. Şi tot patruzeci de zile îl pregătesc pe creştin pentru sărbătoarea Paştelui, al cărei sens etimologic este „trecere". În aceleaşi taine creştine, Înălţarea marchează cea de a patruzecea zi după Paşte. În pîntecele matern, copilul se dezvoltă timp de şapte ori patruzeci de zile. Toate exemplele pe această temă, pe care le-am putea multiplica luîndu-le din diferite tradiţii, ilustrează aceeaşi noţiune de şedere–oprire într-un loc de încercare, precedînd o trecere trăită ca o sărbătoare.

În acest context, patrulaterul apare ca o matrice, în afară de cazul cînd devine mormînt pentru cei ce nu cunosc adevăratele legi sau pur şi simplu pentru cei ce nu mai au nici o speranţă.

Legea care cîrmuieşte încercarea este înscrisă în cuvîntul ebraic corespunzător numărului 4. Acest cuvînt este *Dalet* şi înseamnă „poartă". Să ne oprim puţin asupra lui. Noţiunea de poartă se impune deja în numărul care simbolizează încercarea, matricea, locul închis de unde, după toate aparenţele, nu se poate ieşi niciodată: fiecare matrice e o poartă. Orice încercare presupune un sfîrşit care e o depăşire. Cuvîntul ebraic *Dalet* se descompune astfel: דלת 4–30–400. Poarta este construită ca o deschidere încadrată de doi de 4, un fel de stîlpi ce îl lasă să

treacă pe 30, simbol al mişcării, al vieţii. Astfel, cifra 4 ne apare cu semnificaţia sa profundă şi antinomică de *oprire* şi de *trecere*.

Din nefericire, există două tendinţe opuse care îl fac pe omul obişnuit să adopte atitudini greşite. În prima tendinţă se înscrie categoria resemnaţilor, a condamnaţilor la moarte care nu văd în cifra 4 decît aspectul său de „oprire“. Această oprire e asimilată cu închisoarea, cu moartea. Materia devine în acest caz un adevărat mormînt, îngropînd o dată cu nefericitul întregul său potenţial de creativitate, de lumină, de bucurie.

Din a doua categorie fac parte cei ce au în vedere, dimpotrivă, numai aspectul „trecere“. Aceştia refuză să confere realitate prezenţei stabilizatoare a celor doi stîlpi, neluînd în considerare decît mişcarea ce îi va „purta dincolo“ şi le va deschide orizonturi eliberatoare. Mă gîndesc aici la o tendinţă răspîndită printre adepţii unui hinduism prost integrat: aceea de a nu considera lumea formală, vizibilă şi concretă – care reprezintă desigur încercarea esenţială – decît sub aparenţa ei de *maya* (iluzie).

Numărul 4, respectiv patrulaterul care constituie cel de al doilea etaj, nu e trăit în mod adecvat decît de cei ce percep corect ambii poli ai încercării şi raportul existent între ei; pe de o parte, structurile: structurile fizice ale lumii noastre, structurile psihosomatice ale Omului în haină de piele şi structurile ontologice ale fiinţei sale profunde; pe de altă parte, dinamismul vieţii care impune împlinirea, de la sămînţă pînă la rod.

Omul se află cuprins între pămînt şi cer ca între cei doi poli ai unui magnet. Dacă dă drumul unuia din poli, curentul încetează să mai treacă. Atunci Omul fie că se volatilizează într-un fals spiritualism, fie că se înnămoleşte în materie, dar nu se împlineşte.

O trezire a conştiinţei apare aşadar ca fiind necesară în momentul intrării în patrulater, la etajul FIINŢEI, unde se produce adevărata întrupare pregătită de trecerea prin etajul inferior.

O altă realitate, de care limba ebraică ne va ajuta să devenim conștienți, este marea asemănare dintre cuvintele Poartă–*Dalet* דלת și Cunoaștere–*Daat* דעת, diferențiate printr-o singură literă, Ain ע, litera mediană. În cuvîntul „cunoaștere", litera Ain simbolizează „sursa" din care Omul trebuie să se inspire și „ochiul" nou pe care trebuie să-l dobîndească în timp ce înaintează pe drumul cununiei. În cuvîntul „poartă", litera *Lamed* ל, simbolizează „călăuza" pe acest drum.

„Cel ce cunoaște" trece prin „poartă" între cele două litere *Dalet* ד și *Tav* ת, a căror unire constituie cuvîntul דת care semnifică legea. Dacă trece prin poartă fără a ține seama de lege, fără a i se conforma, este nimicit de complexul energetic nou la care poarta are acces; este omorît fulgerător de focul realității pe care o întîlnește și pe care structurile sale n-o pot suporta.

Omul nu poate trece așadar de Poartă decît pentru a intra în Cunoașterea care, și de această dată, este nu cunoaștere intelectuală, ci experiență trăită.

A părăsi primul etaj al Existenței pentru a intra în Ființă, a trece prin Poarta îngustă, pe care tradițiile o numesc „Poarta Oamenilor", înseamnă a părăsi ignoranța pentru a trăi.

Cine poate trece prin această poartă?

O aflăm dintr-o poveste pe care o cunoaștem cu toții, cea a *Frumoasei din pădurea adormită:*

De o sută de ani o prințesă doarme neîntrerupt în mijlocul unui castel ascuns el însuși în mijlocul unei păduri care se face tot mai deasă din zi în zi, din an în an, devenind de netrecut și cufundînd viața în somn. Împreună cu prințesa dorm cîinele, servitorii, castelul întreg, grădina... După o sută de ani, fiul unui rege vecin află de existența frumoasei adormite. Inima i se înflăcărează de dragul ei. Se hotărăște să meargă și s-o trezească.

Putem lesne bănui aventurile prin care trece tînărul prinț străbătînd hățișul pădurii spre a ajunge în inima ei. După multă vreme, acoperit cu mii de răni, prințul înflăcărat de iubire depune pe buzele prințesei sărutul ce o trezește. Împreună cu ea – detaliu de maximă importanță – se trezește cîinele, se trezesc servitorii, casa, grădina. Tot acel mic univers deschide ochii. Ce s-a întîmplat?

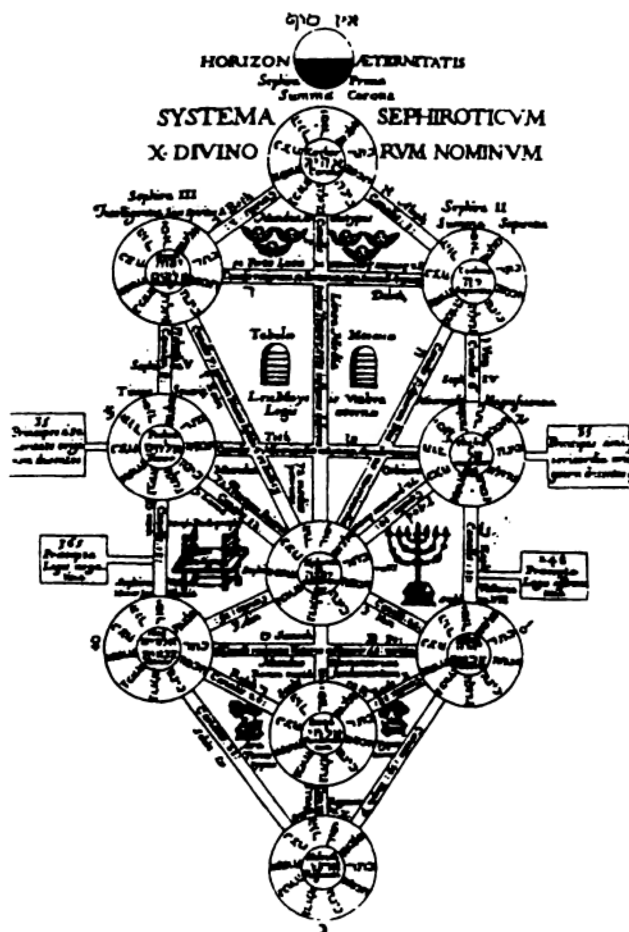
Frumoasa adormită este *Tiferet,* Frumusețea, soarele ființei care nu poate străluci înainte ca Omul să urce pînă la el. Iar Omul nu poate ajunge acolo înainte de a se despuia de pădurea psihică, conștientă sau inconștientă, care îl năpădește treptat și îl sufocă. Nu poate întreprinde această aventură decît după ce a devenit conștient de prezența Prințesei. Ființa sa esențială, spirituală, reflectare a divinului, promisiune a divinului, sămînță ascunsă, adormită.

Făt-Frumos care află de prezența Frumoasei nu e altul decît *conștiința informată,* capabilă să călăuzească Omul stăpînit de singura dorință justă pe drumul acestei aventuri. Iar Omul nu poate trăi aventura decît sub impulsul dragostei, într-o dimensiune a dragostei a cărei accepțiune nu poate fi redată din păcate prin acest cuvînt extrem de contestat în zilele noastre. Doar dragostea adevărată îi permite Prințului să treacă prin încercările pădurii. Atunci cînd sărutul este dat, se produce trezirea Ființei.

Să notăm că este vorba în același timp de trezirea întregului cosmos. Servitorii, cîinele, grădina sînt Regnurile ce așteaptă trezirea Umanității pentru a străluci cu „adevărata lor culoare". Cei care au făcut această experiență pot depune mărturie: cotidianul, gestul cotidian, trăit pînă atunci în monotonia repetiției, dobîndește la acest etaj un relief veșnic nou: „Iată, Eu fac toate lucrurile noi" (Apocalipsa, 21, 5).

Nu voi mai continua acum studierea acestui etaj; o voi relua mai detaliat pe măsură ce voi înainta în prezenta lucrare. Precizez doar că, după ce a traversat triunghiul inferior, după ce a urcat cele zece trepte corespunzătoare celor zece vertebre (cinci sacrale, cinci lombare), pe care le ilustrează atît de bine – după cum vom vedea – cele zece urgii abătute asupra Egiptului (Ieșirea, cap. 7, 8, 9, 10, 11), Omul bate la această Poartă îngustă numită „Poarta Oamenilor".

O dată trecut de poartă, el urcă cele douăsprezece trepte ale celor douăsprezece vertebre dorsale. Această trecere în patrulater – singura întrupare adevărată – se efectuează în toate tradițiile sub semnul douăsprezecimii: de la cele douăsprezece

Arborele Sefirotic (gravură extrasă din *Oedipus Aegyptiacus*, Athanasius Kircher, Roma, 1652).

luni ale anului, cele douăsprezece munci ale lui Hercule pînă la sosirea în Ierusalimul Ceresc, cu cele douăsprezece porţi ale sale, prefigurate de cele douăsprezece triburi ale lui Israel şi, după ele, de cei doisprezece apostoli din tradiţia creştină.

În ascensiunea sa de-a lungul celor douăsprezece vertebre, Omul îşi lucrează, stropeşte şi cultivă pămînturile interioare, pentru ca fiecare dintre ele să dea treptat totalitatea roadelor sale. Atunci cînd toate roadele sînt culese şi secerişul terminat, Omul bate la poarta superioară a patrulaterului, numită „Poarta zeilor".

E întîmpinat de şapte vertebre cervicale. Este şaptele apocaliptic. Ne amintim[12] de importanţa numărului 7: el simbolizează o totalitate, deci o moarte, o dispariţie necesară noii naşteri care va fi trăită în 8. Apocalipsa lui Ioan începe cu scrisorile către cele şapte Biserici şi continuă prin Cartea cu şapte peceţi, dintre care cea de a şaptea reprezintă şapte îngeri cu şapte trîmbiţe. După ce a sunat cea de a şaptea trîmbiţă, apare o femeie în durerile facerii.

Ne aflăm aici în faţa ultimei şi celei mai misterioase naşteri.

Pe planul conştiinţei, trecerea în triunghiul superior determină apariţia unei lumi noi, a cărei supraconştiinţă dobîndeşte, pentru starea noastră conştientă, o importanţă mai mare decît cea pe care o are această stare pentru cunoaşterea noastră obişnuită. Şi, la fel cum atunci cînd devenim conştienţi de ceva sau cînd visăm, conştientul ajunge la nivelul cunoaşterii, supraconştiinţa străpunge, rar, dar violent, cunoaşterea, care îşi percepe astfel propria lumină, în aşteptarea momentului cînd se va naşte definitiv în ea. Cine ar putea nega această posibilitate de cunoaştere? Cine l-ar putea considera nebun pe cel ce o trăieşte? Cine are dreptul să reducă la categorii ce ţin de cunoaşterea obişnuită experienţele trăite cu ochii deschişi sau în vis şi care ţin în realitate de categoriile supraconştientului?

Enunţ aici – prea rapid, voi reveni asupra ei mai tîrziu – o problemă acută în aceste vremuri cînd psihanalistul joacă prea adesea rolul ucenicului vrăjitor şi cînd psihiatrul subapreciază experienţa divină şi corolarul ei, experienţa întunericului.

---

[12] Cf. cap. III.

Între conştiinţă şi supraconştiinţă se află ceea ce tradiţia ebraică numeşte „Răsturnarea Luminilor". Este vorba de o răsturnare misterioasă conform căreia Omul, care a fost pînă atunci oglinda lui Dumnezeu, traversează oglinda. Braţul său drept devine braţul stîng al lui Dumnezeu, braţul său stîng – braţul drept al lui Dumnezeu. Omul ce intră în divin este „întors" şi interiorul devine exterior. „Acum, vedem ca într-o oglindă, în chip întunecos; dar atunci, vom vedea faţă în faţă" (Pavel, I, Corinteni, 13, 12).

Aceeaşi răsturnare se regăseşte şi la nivelul corpului uman: emisfera cerebrală dreaptă conduce partea stîngă a corpului, emisfera cerebrală stîngă, partea dreaptă. Încrucişarea se operează la nivelul bulbului rahidian, unde fibrele nervoase ce îşi au obîrşia în emisfera dreaptă pornesc spre jumătatea stîngă a măduvei, fibrele provenite din emisfera stîngă spre jumătatea ei dreaptă[13].

O imagine mai „mediată" a acestei răsturnări arhetipale este cea pe care ne-o oferă simbolurile: dacă tradiţia ebraică ne transmite „Răsturnarea Luminilor", tradiţia creştină o exprimă la rîndul ei prin liturghia pontificală, în cursul căreia Episcopul vine spre poporul regesc, *laos*-ul (cuvînt grecesc din care provine cuvîntul „laic"), încrucişînd făcliile. Această răsturnare se produce la nivelul Porţilor Regale (masa de comuniune la romano-catolici) aflate, în planul tradiţional al templului creştin care respectă schema Arborelui, la nivelul „Porţii zeilor".

În tradiţia egipteană, preotul ţine crucea vieţii în mîna sa dreaptă. În frescele de la muzeul Luvru, de exemplu, care reprezintă scene ce se desfăşoară dincolo de moarte, în lăcaşul celor aleşi, aceştia ţin aceeaşi cruce a vieţii în mîna stîngă. A avut loc un fel de „operaţiune oglindă", dar cel ce a trecut prin „Poarta zeilor" se află realmente de cealaltă parte a oglinzii.

Noţiunea de răsturnare, insesizabilă intelectual, nu poate fi abordată decît prin imaginea unei mănuşi întoarse: mănuşa dreaptă nu se mai poate pune în acest caz decît pe mîna stîngă. Dar interiorul a devenit exterior.

---

[13] Cf. cap. VI. şi cap. XV.

Această răsturnare e insoţită de traversarea ierarhiilor angelice, lumi invizibile, simbolizate la nivelul corpului de vertebrele cervicale. Ele conduc spre ultima taină.

CAPITOLUL VI

CELE DOUĂ PĂRŢI ALE CORPULUI
COLOANA VERTEBRALĂ

La nivelul corpului uman, coloana vertebrală este reflectarea coloanei din mijlocul Arborelui Sefirot-urilor, reflectarea Pomului Vieţii, a Lamei Spadei.

Cele două părţi ale corpului sînt reflectări ale Coloanei Legii la stînga, ale Coloanei Îndurării la dreapta, reflectări ale cunoaşterii lui *Tov veRa* care reprezintă cele două tăişuri ale Spadei.

Să începem cu ceea ce ne este mai apropiat, şi anume aspectul direct al vieţii. Viaţa ni se dezvăluie, aşa cum am văzut, prin opoziţie sau complementaritate: întuneric şi lumină, tăcere şi cuvînt, frig şi cald, feminin şi masculin etc. Această manifestare e rezultatul Creaţiei, al cărei obiect este, în esenţă, o separare în sensul „deosebirii", pornind de la Unitatea primordială. Am văzut de asemenea că această separare e doar aparentă. Ea este imaginea însăşi a manifestării divine care procedează prin antinomii: Imobilitate şi Sursă a oricărei mişcări, Fiinţă şi Nefiinţă... Divinul nu se revelează decît pornind de la aceste contradicţii, percepute în unitatea şi în raportul lor just de către cel ce cunoaşte. Dar la nivelul lumii noastre sensibile, pe care noi, „oamenii în cădere", o simţim despărţită, sfişiată între aspectele sale antinomice, stînga şi dreapta reflectă aspectele cele mai contradictorii ale fiinţei noastre.

Dreapta divină e dominată de sefira *Hokhmah*, Înțelepciunea, revelată sub numele de „Tatăl ceresc". Ea luminează Coloana Îndurării, nume al sefirei *Hesed*, care este de asemenea *Gedullah*, Măreția. Ea corespunde la nivelul corpului uman dreptei ontologice și masculine, iar la nivelul Pomului Cunoașterii, părții *Tov* טוב, parte a luminii.

Omul poate deveni de parte bărbătească numai în intensitatea maximă a luminii dobîndite la diferite niveluri ale evoluției sale și în măreția pe care această lumină o conferă. Dar el nu poate fi bărbat decît dacă e conștient de fragilitatea sa, dacă știe că lumina sa nu e decît slăbiciune în comparație cu cea în care poate și trebuie să se transforme pătrunzîndu-și umbra, partea sa feminină, întunecată, păstrătoare a unei noi informații, a unei noi forțe.

A fi bărbat înseamnă așadar a-și cunoaște slăbiciunea și a deveni sămînță spre a coborî într-un nou Pămînt inferior și a face să încolțească acolo o nouă lumină, mai mare.

În aceasta constă înțelepciunea.

„Cît de multe sînt lucrările Tale, Doamne! Tu pe toate le-ai făcut cu înțelepciune", cîntă psalmistul (Psalmul 104).

După chipul și asemănarea Înțelepciunii divine, Omul nu-și poate construi cosmosul interior decît făcîndu-se slab și fiind plin de îndurare *(Hesed)* pentru slăbiciunea celorlalți.

El nu se poate face slab în comparație cu noul Pămînt spre care se îndreaptă decît pentru că se simte puternic prin cel pe care tocmai l-a cucerit.

El nu se poate face sămînță decît pentru că a cunoscut Măreția.

Stînga divină este dominată de sefira *Binah*, Inteligența, revelată sub numele de „Mamă cerească". Ea luminează Coloana Legii, nume al sefirei *Din*, care este de asemenea *Geburah*, Forța.

Ea corespunde la nivelul corpului uman stîngii ontologice și feminine; la nivelul Pomului Cunoașterii, părții *Ra* רע, parte a încă-ne-luminii, parte a întunericului.

Sîmburele energetic, NUMELE care ţine de יהוה şi e simbolizat de litera *Yod*, se află ascuns în străfundurile Întunericului. La nivelul energetic care îi e propriu, fiecare din cerurile noastre interioare aparţine NUMELUI şi e făcut din el.

În fiecare dintre noi, în Om, femininul este Forţa riguroasă făcută din gradul respectiv de apartenenţă la NUME יהוה; forţa feminină e receptivă la penetrarea masculină şi se află în aşteptarea acestei penetrări.

Deţinătoare a NUMELUI, ea este deci şi Forţă şi Cunoaştere totală. Ea este Inteligenţa *Binah* בינה care, penetrată, va „construi" (בנה *Banoh*) „fiul" (בן *Ben*), dimensiune a lui *Yod*, a lui יהוה.

În profunzime, Inteligenţa nu e decît deschidere plină de iubire, distribuind energiile lui יהוה pe măsură ce acela care aparţine înţelepciunii divine şi îşi cunoaşte slăbiciunea şi ignoranţa pătrunde în cerurile sale interioare.

Aceasta este ordinea ontologică.

Dar a intervenit drama căderii, tulburînd ordinea ontologică. La sfîrşitul acestei drame, Omul a ajuns la iluzia unităţii dobîndite în cucerirea NUMELUI său, fără a fi început strădania cununiei interioare.

Adam e de acum înainte îmbrăcat în „haine de piele", „întors" în exteriorul sinelui. Am văzut că această natură secundă distribuie energiile în aşa fel, încît dreapta a devenit stînga, iar stînga a devenit dreapta.

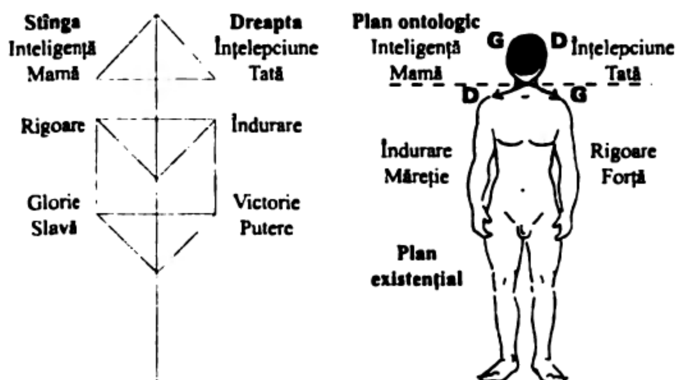
La Omul-în-haină-de-piele şi fiecare dintre noi este astăzi un astfel de Om, emisfera cerebrală dreaptă, care corespunde Înţelepciunii, trimite informaţiile părţii stîngi a corpului, iar femininul, care este, din punct de vedere ontologic, forţă profundă, devine îndurare feminizată, adică afectivitate emoţională.

Slava ontologică divină cedează locul victoriilor exterioare, Puterii vanitoase.

Emisfera cerebrală stîngă, care corespunde Inteligenţei, îşi trimite informaţiile părţii drepte a corpului, iar masculinul, care este, din punct de vedere ontologic, îndurare, deoarece e

conştient de slăbiciunea sa, devine forţă exterioară, forţă fizică, forţă de competiţie, ce striveşte şi nu investeşte decît în cucerirea lumii exterioare.

Puterea ontologică cedează locul slavei exterioare, cuceririi renumelui (pol exteriorizat în mod inconştient, în timp ce polul interior e cucerire a NUMELUI), vanităţii glorificate.

Din această perspectivă, noi – oamenii în haină de piele – confundăm, la un prim nivel de conştiinţă, emisfera dreaptă masculină, adică Înţelepciunea care n-a început încă să funcţioneze, cu inconştientul, respectiv cu partea de întuneric feminină. Ceea ce înseamnă a confunda organul masculin cu pîntecele feminin. Dacă acesta din urmă n-a fost penetrat, e datorită faptului că Omul nu şi-a dezvoltat încă Înţelepciunea, organul său masculin ontologic, cel ce trebuie să penetreze pămînturile-ceruri interioare.

Dacă s-a dezvoltat în schimb emisfera stîngă feminină, aceasta se datorează faptului că şi-a investit întreaga Inteligenţă în cucerirea lumii exterioare şi, în acest sens, a prevăzut-o cu un fals organ masculin. Ne-am masculinizat inteligenţa, care a devenit agent de penetrare în loc să fie penetrată.

Am hiperdezvoltat acest fals masculin cu întregul său cortegiu de forțe acționînd asupra lumii exterioare și, negînd orice slăbiciune, am condamnat înțelepciunea să-și ducă zilele de azi pe mîine printre categoriile moralizante, liniștitoare, feminizînd-o.

Dar în fiecare dintre noi, în Om, aceste două dimensiuni, una ontologică, cealaltă legată de haina de piele, coexistă și se suprapun.

Chinezii confirmă această viziune: conform Tradiției lor, corpul energetic este, în realitatea sa nemanifestată, masculin la dreapta, feminin la stînga; în realitatea sa manifestată, feminin la dreapta, masculin la stînga.

Ei numesc nemanifestatul ontologic „cerul anterior“ și manifestatul biologic imediat „cerul posterior“.

„Această inversare a orientărilor se situează într-un moment foarte precis: cel al concepției... cerul anterior este tot ceea ce se află înaintea concepției, cerul posterior, tot ce e după.

Concepția este așadar locul temporalo-spațial unde se produce o permutare a orientărilor.

Totuși, aceste două orientări sînt concomitente, deoarece *nașterea e constantă și permanentă,* deoarece în fiece clipă Viața care continuă într-un individ este o viață ce renaște“[1].

Hristos ne va spune: „Sînteți în lume, dar nu sînteți din lume“ (Ioan, 17, 16–18).

Aceste două dimensiuni vor fi adesea exprimate în mituri prin perechile de gemeni, prin simbolurile vii care sînt cuplurile Cain–Abel sau Iacob–Esau.

Cain și Iacob sînt omologii ontologici Omului. Primul dintre ei, Cain (*Qain* קין) este „cuibul“ (Qen קן) lui *Yod*, cel de al

[1] Doctor Jean Schatz, *Réflexions sur la Gauche et la Droite selon la pensée énergétique chinoise* (Revue CoÉvolution, nr. 4, 1981).

doilea, Iacob (Yaaqov יעקב), este „călcîiul" (*Aqov* עקב) lui *Yod*. Iar călcîiul este şi cuib, după cum vom vedea în capitolul consacrat piciorului.

Abel şi Esau sînt omologii Omului în „haină de piele", adică natură supra-adăugată. Amîndoi sînt identificaţi cu lumea animală: Abel – păstor de turme, Esau – „om roşu", păros, iubind vînătoarea.

Dar, în ambele perechi, cei doi bărbaţi sînt fraţi şi, drept urmare, natura profundă, purtătoare a zeificării în *Yod*, nu se va putea desăvîrşi decît asumînd total haina animală. Drama lui Cain va fi de a-l ucide pe Abel. Măreţia lui Iacob va fi de a-l asuma pe Esau, căruia nu-i va lua energiile (dreptul fratelui mai mare) decît atunci cînd va fi în măsură să le înfăptuiască ontologic pentru a-l aduce pe lume pe Mesia – יהוה.

Cu alte cuvinte, vom fi mai mult Abel-Esau în prima parte a vieţii, la primul etaj al ascensiunii arborelui nostru, etaj al lui A AVEA. La acest etaj, identificat pe deplin cu energiile noastre – lumea animală –, nu vom şti să deosebim dreapta de stînga.

Iată ce îi spune Dumnezeu lui Iona, pledînd pentru îndurare faţă de oraşul Ninive, ameninţat cu legea divină de către Profet: „Şi Mie să nu-Mi fie milă de Ninive, cetatea cea mare, în care se află mai mult de o sută douăzeci de mii de oameni, care nu ştiu să deosebească dreapta de stînga lor, şi o mulţime de vite!" (Iona, 4, 11).

Animalele reprezintă aici energiile fiinţelor omeneşti încă inconştiente de sine, deci incapabile de a cuceri aceste energii.

Într-adevăr, animalele descrise în cea de-a şasea zi a Genezei sînt energiile ce structurează pămînturile noastre interioare, la fiecare din nivelurile menţionate mai sus. Atîta timp cît sîntem identificaţi cu ele, nu le cunoaştem şi nu le putem cuceri.

A deveni Oameni, a trece prin „Poarta Oamenilor", înseamnă a începe să deosebim dreapta de stînga şi, mai mult

incă, dreapta ontologică bărbătească de dreapta existențială[2] femeiască, stînga ontologică femeiască de stînga existențială bărbătească.

Înseamnă să intrăm atunci în adevăratul sens al „stîngii" (in ebraică *Smol* שמאל, care poate fi citit: שם־אל *Şem-El*, NUME al lui Elohim), căci stînga feminină îl conține pe Yod יהוה, Nume divin în care Elohim Se ascunde, Se face Sămînță în inima Creației Sale. Dar e adevărat că apropierea de „stînga" e un lucru de temut, așa cum o arată latinescul *sinistra*, dacă îl ințelegem în sensul său spiritual.

Partea stîngă corespunde coloanei din stînga a Templului lui Solomon, coloana numită *Boaz* בעז, „în ב forța עז".

Dreapta este *Yamin* ימין; ea corespunde coloanei din dreapta a Templului lui Solomon, numită *Yakhin* יכין; aceste două cuvinte conțin simbolul solar al vinului (*Yayin* יין). Este lucrarea masculină – sursă de beție.

A deveni Oameni înseamnă a deveni Iacob-Israel, a începe să construim coloana vertebrală a cărei experiență e trăită de Iacob în visul scării.

„Și a visat o scară rezemată de pămînt, al cărei vîrf ajungea pînă la cer. Îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe scara aceea. Și Domnul stătea deasupra ei" (Facerea, 28, 12–13).

„Scara" e un cuvînt construit pe rădăcina S–C–L, pe care o regăsim în toate invitațiile la „escaladare": „scală", „școală", „schelet".

În ebraică, cuvîntul „scară" *Selam* סלם (60–30–600) este construit în felul următor: călăuzit (ל) de pomul Tradiției, sprijinindu-se (ס) pe el, Omul se îndreaptă spre împlinirea sa (ם).

Să observăm că în visul lui Iacob „scara se rezema de pămînt și vîrful ei ajungea pînă la cer". E important pentru noi să reținem că evoluția Omului, însăși viața sa, se înscrie între pămînt și cer. Experiența lui Iacob confirmă imaginea celor doi

---

[2] Dau cuvîntului „existențială" sensul său etimologic: „afară din ființă", identificîndu-l cu natura noastră „în cădere": haina de piele.

poli ai magnetului cosmic între care Omul este vibrația însăși. Dacă dă drumul unuia din poli, el nu mai este, ci doar există, în sensul etimologic al termenului: el se află în afara curentului vieții.

În schema corporală, îngerii ce urcă și coboară sînt energiile mobilizate de-a lungul coloanei vertebrale, energii care coboară și urcă la rîndul lor, constituind forța dinamizantă a întîlnirii Omului cu lumea exterioară în prima parte a vieții, a întîlnirii Omului cu el însuși după ce a trecut prin „Poarta Oamenilor", apoi a întîlnirii Omului cu sîmburele său, cu NUMELE, într-o cununie divină!

Aceasta e forța EROS-ului la nivelul coloanei vertebrale, cea care unește pe *Keter* cu *Malkut*, Regele cu Regina[3], Soțul cu Soția. După cădere, această forță mobilizează Omul exclusiv în exterior față de el însuși și îl menține la primul său etaj, infantilizîndu-l.

Dar există posibilitatea ca ea să se poată supune din nou Vocii Soțului, regăsind calea NUMELUI său și urcînd, asemenea sevei în Arbore, spre culmile Omului. Fiecare ființă umană își trăiește viața folosindu-și energiile, fie că își lasă seva să urce pentru „a face arborele să rodească", fie că o cheltuiește deîndată ce ea se naște, risipind-o chiar la picioarele Arborelui, în lăstare sau în ramurile de jos...

Dacă numeroase ritualuri inițiatice – și mă gîndesc mai ales la cele ale Șamanilor din tradiția hiperboreană – comportă simbolic urcarea unei scări, altele propun urcarea Arborelui. Ele confirmă faptul că în „urcarea sevei" rezidă însuși sensul vieții Omului, al tainicei și tulburătoarei încercări care este trecerea sa pe pămînt între naștere și moarte.

Între cei doi poli opuși, antinomici, respectiv între naștere și moarte, între cele două „matrice", tradiția creștină ne propune Persoana însăși a lui Hristos care este, așa cum ne-o revelează El Însuși, „Calea, Adevărul, Viața" (Ioan, 14, 6). Mai departe, El spune despre Sine: „Eu sînt Poarta". Deși nu a spus „Eu sînt Arborele", S-a identificat totuși suficient cu Arborele

---

[3] Cf. cap. IV.

Crucii pentru a ne permite să-i smulgem acestuia din urmă secretul.

Arborele apare pentru prima oară în mitul biblic, cum am văzut mai sus[4], sub forma Pomului Vieţii şi a Pomului Cunoaşterii, plantaţi în mijlocul Grădinii.

Atunci cînd Omul, în capitolul 3 al Cărţii Facerii, e gonit din Eden, Heruvimii şi Spada strălucitoare păzesc poarta grădinii, pentru ca nimeni să nu poată mînca fructul din Pomul Vieţii. E începutul lungii rătăciri a Omului pe pămînt. Omul e gonit din el însuşi, gonit din axa sa divină; confundat din nou cu femininul său, e aruncat la picioarele Arborelui, la baza coloanei sale vertebrale.

Legile care structurează Creaţia se întorc atunci împotriva lui. În acest sens, ceea ce se numeşte îndeobşte blestemul divin constituie un avertisment. Dumnezeu îi spune lui Işa: „Vei zămisli în durere".

Expresia „în durere" este *Be-Eţev* בעצב. Între cei doi *Bet* ב, ca între cele două coloane laterale, coloana din mijloc „עץ *Eţ*" semnifică Arborele. Işa îl reprezintă aici pe Adam în funcţia sa feminină, un Adam care, lipsit de conştiinţa lui *Yod*, este chemat să se zămislească pe sine întru sine, înfăptuind ascensiunea Arborelui la picioarele căruia a căzut.

A regăsi conştiinţa lui *Yod* şi a se zămisli în dimensiunea sa divină rămîne singura vocaţie a Omului.

Cartea Ieşirii (cap. 13), care relatează drumul poporului lui Israel prin deşert, introduce un al treilea simbol semnificînd coloana vertebrală a omenirii: „coloana de nori ce călăuzea poporul în timpul zilei" se transforma în „coloană de foc pentru a-l lumina noaptea".

Această coloană era יהוה.

În întunecimea lungului deşert care este trecerea noastră pe pămînt, coloana vertebrală este călăuza luminoasă a celui ce ştie să vadă. Ea este unealta celui ce ştie să muncească. Ea este calea celui ce poate să urce.

---

[4] Cf. cap. III.

În India, şira spinării e numită *brahmadanda* sau „bastonul lui Brahma". De-a lungul acestui baston se produce ascensiunea lentă a lui *Kundalini* – şarpele de foc ce seamănă foarte mult cu şarpele de aramă înălţat de Moise în deşert (Numeri, 21, 8–9), şarpe dătător de viaţă care vindecă orice rană şi cu care Hristos Se identifică spunînd: „Şi după cum a înălţat Moise şarpele în pustie, tot aşa trebuie să fie înălţat şi Fiul Omului ..." (Ioan, 3, 14).

În tainele creştine, Fiul lui Dumnezeu coboară, Fiul Omului se înalţă. Această realitate e trăită în creştinism pe planul Persoanei divine ce Se lasă percepută în Istorie pentru a-l înălţa pe Om pînă la zeificarea sa.

Ea e trăită în hinduism pe planul spiritului care se lasă perceput în corp pentru a-l face să-şi deschidă de-a lungul coloanei vertebrale centrele de forţe *cakra*. Forţele astfel eliberate se revarsă în fiinţă pentru a o face, în trepte succesive, să aparţină pe deplin Energiei divine.

Cei şapte *cakra* principali se ridică de la baza coloanei vertebrale (*cakra* fundamental) pînă în vîrful capului (*cakra* coronal). Recunoaştem aici sefirot-urile „Temelie" şi „Coroană". Celelalte *cakra* sînt cel ombilical, al splinei, al inimii, laringian şi frontal.

Ceea ce în mituri este scară, coloană sau arbore, iar în tradiţia chineză Tao, Calea, calea de reunificare a contrariilor, în tradiţia creştină este – cum am văzut mai sus – Persoana lui Hristos, care spune despre Sine: „Eu sînt Calea, Adevărul şi Viaţa" (Ioan, 14, 6).

Ceea ce chinezii numesc *yin* şi *yang*, ceea ce evreii şi toate celelalte religii numesc Energii–Principii reprezintă, în aceeaşi tradiţie creştină, persoane vii întrupînd dualitatea.

Astfel vedem conturîndu-se în Evanghelie o frescă cu personaje diverse, venind două cîte două să-l înconjoare pe Hristos.

Să-i observăm mai întîi pe cei doi Iuda, al căror nume ebraic יהודה *Iehuda* este Numele divin însuşi, Tetragrama la care a fost adăugată litera *Dalet* ד. *Dalet*, Poarta, corespunde numărului 4, simbol al opririi, aici cu sensul special de „Poartă"

a întrupării. Numele de Iuda, nume măreţ între toate, înseamnă chiar „întruparea lui יהוה", „יהוה se înscrie în istorie". Născut din tribul lui Iuda, al patrulea din cei doisprezece fii ai lui Israel, ucis de mîna lui Iuda, ultimul din cei doisprezece apostoli, Hristos, aflat între aceste două „porţi" ale naşterii şi morţii, este Viaţa: Viaţa transcende Istoria şi se întrupează în aceasta.

Să-i observăm acum pe cei doi Iosif: pe de o parte Iosif, soţul Fecioarei, veghează asupra Pîntecelui matern, matrice a naşterii lui Dumnezeu cel pe cale de a deveni Om. Pe de altă parte Iosif din Arimateea ia cadavrul lui Hristos, îl pune în mormînt şi veghează asupra acestei matrice a morţii, care se dovedeşte a fi matricea Învierii, a renaşterii, a Omului ce devine Dumnezeu. Între ei, Hristos – Dumnezeu şi Om, este unitatea perfectă a cerului şi a pămîntului, raportul just dintre ele.

Pîntecele matern şi mormîntul sînt două „limite" – în ebraică *Sof* סוף. Numele de Iosif, *Yosseph* יוסף (*Yod* ce devine limită), corespunde verbului *Iasof* „a mări": nu va exista nici o creştere atîta timp cît Omul nu acceptă să devină sămînţă şi să se lase închis atît cît e necesar în limitele unei structuri.

De o parte şi de alta a Crucii, simbol al Pomului Vieţii, se înalţă crucile celor doi tîlhari: între două greşeli se înalţă Adevărul. Unul dintre tîlhari corespunde Îndurării divine, celălalt Legii.

La picioarele Crucii se află Maria şi Ioan, arhetipuri ale femininului şi masculinului. Pe Cruce se află Cel în care nu este „nici parte bărbătească, nici parte femeiască" (Pavel, Galateni, 3, 28), căci în această ultimă moarte El a redobîndit unitatea.

Pe muntele Tabor, unde Hristos s-a schimbat la faţă, lîngă El apar Moise şi Ilie. Între Rigoarea Legii şi Focul Profetismului, Hristos este Tradiţia vie.

Mai sînt încă două personaje asupra cărora vreau să mă opresc, şi anume cei doi Ioan, Ioan Botezătorul pe de o parte, Ioan Evanghelistul pe de alta.

În Antichitate, timp istoric anterior creştinismului, era venerat zeul Ianus. Reprezentat sub forma unui singur cap cu două feţe, una de bătrîn, cealaltă de tînăr, era sărbătorit la cele două solstiţii din ciclul anului. Vom vedea mai tîrziu semnificaţia acestui fapt.

Ianus Bifrons simboliza timpul: trecutul, prin faţa sa de bătrîn, viitorul prin cea de tînăr. Singura faţă care nu era şi nu putea fi reprezentată era cea a prezentului, insesizabil, imaterial, atemporal.

În persoana lui Hristos insesizabilul se lasă perceput, imaterialul se lasă întrupat, prezentul devine realitate, eternul se preschimbă în istorie, imortalitatea moare şi reînvie pentru a reintroduce Omul în dimensiunea sa divină. Înconjurat de cei doi Ioan, Ioan Botezătorul, „bătrînul", omul în „haina de piele" (e îmbrăcat în păr de cămilă) şi Ioan Evanghelistul, viitorul, cel despre care Domnul vorbeşte atît de tainic, de parcă ar vrea să spună că există deja (Ioan, 21, 22–23), Hristos este „clipa".

Doar la nivelul prezentului Omul îşi găseşte adevăratul chip şi îşi poate trăi măsura de eternitate. În dimensiunea sa hristică, el iese din timp fiind totodată în timp; clipa este punctul crucial al Omului. Majoritatea fiinţelor o refuză, căci ea este lucrul cel mai dificil de trăit. Legat prin natura sa de eternitate, prezentul este purtător de absolut.

Omul trăieşte contradicţia care constă în a pretinde absolutul şi a fugi de el. Îl pretinde pentru că este plămădit din esenţa sa, fuge de el pentru că aşteaptă ca existenţa să i-l ofere, pentru că îl caută nu în el însuşi, ci în exterior. Îl aşteaptă de la timp: fie de la trecutul pe care îl idealizează şi în care se refugiază (aceasta e atitudinea multor bătrîni), fie de la viitorul de care speră să fie copleşit (aceasta e atitudinea tînărului şi a multora dintre noi, care trăim proiectîndu-ne mereu în viitor).

Atunci cînd clipa în aspectul ei temporal îi aduce o bucurie, Omul îi cere timpului să aibă valoarea eternităţii: „O, clipă, opreşte-ţi zborul", cîntă poetul. Neputînd măsura adevărata dimensiune a prezentului, Omul fuge de el şi, fugind, fuge de sine şi, prin aceasta, se distruge.

Expresia occidentală a creştinismului din ultimele zece secole reflectă în mod dramatic această experienţă. Sfîşiată astăzi între integriştii ataşaţi de obiceiurile unui trecut foarte relativ şi progresiştii aflaţi în competiţie cu progresul exterior pe care îl zeifică în mod inconştient, Biserica îşi părăseşte axa tradiţională şi se distruge. Tradiţia nu este nici rodul unui trecut, nici rodul unui viitor, ea este timpul profetic ce se cufundă în atemporal şi se întrupează în clipă.

Partidele politice, fie ele „de dreapta" (conservatoare) sau „de stînga" (progresiste), se sprijină într-o cîrjă ce tinde să-l dezechilibreze pe celălalt şi obligă naţiunea să „şchioapete", nepermiţîndu-i să-şi trăiască viaţa de adult centrată pe adevărata sa coloană vertebrală.

Revenind la schema corporală ontologică, ne este uşor să descifrăm în partea ei stîngă feminină, cea a permanenţei, originea, trecutul, iar în partea ei dreaptă masculină, cea a mişcării, viitorul. Singură coloana vertebrală care întrupează clipa, germene de transcendenţă a antinomiilor, este viaţa, şi calea ce călăuzeşte omul, grupul, naţiunea sau omenirea, în totalitatea ei, pe axa fiinţei sale esenţiale, spirituală şi divină.

Omul care nu-şi trăieşte această axă îşi pierde interesul pentru viaţă şi se lasă devorat de timp.

Aspectul devorator al timpului ne e transmis de mitul lui Cronos – mit central în viaţa omenirii. A-l relata aici ne-ar antrena într-o digresiune prea complexă. Să spunem doar că, fiu al lui Uranus, zeul cerului, Cronos îi ajută pe Titani să-i detroneze tatăl.

Cine este Cronos?

Este timpul faţă cu eternitatea. El veghează la naşterea, maturizarea, moartea noastră. Faţă de eternitate, el reprezintă continuitatea, succesiunea, înlănţuirea, repetiţia.

Îl vedem pe Cronos devorîndu-şi toţi copiii: fiecare clipă se anulează, devorată de viitorul imediat, devenit el însuşi trecut. Înseamnă oare că totul e pierdut, că nu mai există nimic comun între Uranus şi Cronos, între eternitate (pe care filosofii o mai numesc non-timp) şi timp? Mitul ne-o spune în conti-

nuare: Gea, soţia lui Cronos, îl salvează pe unul dintre copiii săi, salvează una din acele „clipe", iar această „clipă" de dimensiune divină este Zeus.

Fiecare clipă poate fi salvată, redată dimensiunii sale de eternitate.

Atunci Zeus restabileşte domnia lui Uranus. Zeus, zeul ce se află în noi, nu se poate lăsa devorat; ajutat de Ciclopi, el luptă pentru a face să dispară Titanii, forţe instinctuale, şi Cronos însuşi, în focul vulcanilor. Acest foc din interiorul pămîntului e dragostea din interiorul fiinţei; dragoste evolutivă ce arde în centrul patrulaterului (vezi planşa 2) şi distruge tot ce nu ţine de fiinţa divină.

Ciclopii sînt personaje cu un ochi frontal, purtătorii celui de „al treilea ochi" din tradiţia hindusă, ochi prezent şi în tradiţia iudeo-creştină în cazul „omului cu ochii deschişi" (Numeri, 24, 3) despre care voi vorbi mai tîrziu.

Ciclopii sînt forţele Cunoaşterii. Ei ne duc cu gîndul la Şiva, zeul hindus al cărui al treilea ochi, ochiul frontal, distruge orice manifestare. Această distrugere e trecerea timpului spre eternitate, e succesiunea spre permanenţa care conţine timpul şi non-timpul.

Fiecare clipă e grea de eternitate.

Viaţa se află la nivelul Coloanei din Mijloc. Simbolic, deci, coloana vertebrală este drumul întîlnirii noastre cu noi înşine, în potenţialitatea noastră zeificată.

Coloana de Mijloc, coloana vertebrală, este „locul lui Mi", locul întîlnirii lui „Ma" cu „Mi", deoarece este locul de întîlnire şi de unire a dreptei cu stînga, a masculinului cu femininul din noi, a ceea ce e „săvîrşit" cu ceea ce „nu e săvîrşit încă"[5].

Această unire cu femininul e posibilă doar atunci cînd, asemenea lui Adam, Omul devine conştient de partea sa stîngă şi începe să deosebească dreapta de stînga sa.

---

[5] Aceşti doi termeni redau cele două aspecte esenţiale ale verbului ebraic. Ei se identifică cu cei doi poli ai Pomului Cunoaşterii: „ceea ce a devenit lumină" şi „ceea ce se află încă în întuneric".

Iată cauza pentru care coloana vertebrală, înrădăcinată deja în triunghiul inferior și aflată la primul etaj în momentul cînd Omul începe procesul de discernămînt, de dezidentificare, nu se construiește cu adevărat decît la cel de al doilea etaj, o dată cu verticalizarea datorată înălțării coloanei dorsale.

Coloana vertebrală devine atunci, în fiecare dintre vertebrele sale, un fel de pat nupțial ce eliberează și construiește energii, pentru ca 2 să devină 1, pentru ca fiecare ה al lui יהוה să se unească cu contrariul său și lumina să se cufunde în adîncul întunericului spre a-l aduce la lumină deplină.

Coloana vertebrală este deci locul privilegiat în care se înscriu toate eliberările noastre, împlinirile noastre succesive, dar și blocajele noastre, temerile noastre, refuzurile noastre, refuzul de a evolua, refuzul de a ne cununa, refuzul de a iubi... și toate tensiunile, toate suferințele pe care le generează.

Coloana vertebrală înregistrează de asemenea suferințele necesare: cele ale nașterilor noastre. Rolul medicului adevărat ar trebui să fie acela de a deosebi suferințele patologice de suferințele inițiatice. Voi reveni asupra acestui subiect.

CAPITOLUL VII

MALKUT I – PICIOARELE

Nu ne putem opri asupra semnificației profunde a picioarelor, nici asupra numeroaselor mituri care le au drept obiect, fără a reveni, măcar pe scurt, la învățătura Arborelui Sefirot-urilor.

Să ne amintim[1] că Arborele își are rădăcinile invizibile în *Ain Sof*, se manifestă în *Keter*, primul din cele zece sefirot-uri, își desface coroana în *Malkut*, a zecea și ultima sefira, al șaptelea din cele zece sefirot-uri ale Creației. Altfel spus, acest Arbore, ce își are rădăcinile sus și frunzele jos, ne apare ca un arbore răsturnat. Deci corpul uman, care îi seamănă, este un arbore răsturnat.

Într-o comunicare recentă, doctorul Hubert Larcher observa existența în limbajul popular a expresiei „a sta ca părul" sau „ca arborele drept"[2]. Doctorul Larcher continua, punînd accentul pe faptul că această poziție permite evidențierea adevăratului microunivers pe care îl conține cutia toracică: arborele pulmonar se desface într-adevăr în locul aflat sub heliotropismul inimii, aceasta din urmă ținînd loc de soare și strălucind sub bolta „celiacă".

---

[1] Cf. cap. IV.
[2] „A sta ca părul": a sta în echilibru pe cap, cu picioarele în sus.

Voi reveni ceva mai departe asupra acestui triunghi solar. Îl menționez aici doar pentru a ilustra realismul acestui Arbore uman răsturnat, în comparație cu copacul din pădurile noastre, al cărui complement indiscutabil este. Dînd oxigen arborelui pulmonar, arborele verde primește în schimb gazul carbonic care, la rîndul său, va da oxigen în conformitate cu alchimia clorofilei (khloros: verde). Oxigenul joacă în sînge rolul pe care i-l cunoaștem, astfel că nu ne rămîne decît să constatăm uimitoarea complementaritate a clorofilei și a sîngelui, pînă acolo încît putem vorbi de complementaritatea Arborelui verde și a „Arborelui roșu" sau a „Omului verde" și a „Omului roșu".

Este un fapt cert că în limba ebraică „Adam" înseamnă, etimologic, „Omul roșu" (*Adamah* este „pămîntul roșu" și *Dam* – „sîngele"). „Omul verde" e departe de a fi necunoscut celor trei tradiții biblice: am vorbit mai sus despre sfîntul Ioan Evanghelistul[1] cel veșnic tînăr, cel ce a înfăptuit *legătura* cu divinul. El e foarte apropiat de Ilie, cel care, ridicat în carul de foc, nu cunoaște moartea. În Islam, Ilie e confundat în mod curios cu „Omul lui Dumnezeu" care vine să-l instruiască pe Moise în cea de a XVIII-a Surata a Coranului, numită „Grota". Literatura musulmană îl numește pe acest om *Khadir,* ceea ce înseamnă „veșnic verde".

În cele trei tradiții ale Cărții Sfinte (Iudaism, Creștinism, Islam), omul care a înfăptuit toate morțile și învierile și care s-a născut întru dimensiunea sa divină este Omul verde (într-un foarte frumos roman, Gustav Meyrinck a imortalizat „Fața verde").

Arborele verde este imaginea Omului verde, adică a omului de dimensiune divină. Arborele ne simbolizează așadar pe noi înșine în norma noastră ontologică și în vocația noastră escatologică.

E interesant de altfel să citim în capitolul 8 al Evangheliei lui Marcu (versetele 22–26) că orbul vindecat de Hristos are o primă viziune și strigă: „Văd niște oameni umblînd, dar mi se par ca niște copaci". Atunci Hristos îi deschide încă o dată

---

[1] Cf. cap. VI.

ochii asupra lumii. Aceste detalii sînt de o importanță capitală pentru studiul care va urma.

În optica arborelui răsturnat, la nivelul corpului, picioarele – ce corespund lui *Malkut* – sînt rădăcinile Arborelui uman și frunzișul Arborelui divin, ale cărui rădăcini se adîncesc în tenebrele lui *Ain Sof*.

Malkut, Împărăția, e receptaculul tuturor energiilor divine venite de sus. Fiind cea de a zecea sefira, ea este substanța divină increată și creatoare. Creatoare, ea devine Sămînță în Arborele uman. Evreii o numesc „Regina", cea căreia îi sînt încredințate toate puterile Regelui, Keter[4].

Ea mai e numită și „Fecioara lui Israel". E cea care trebuie să zămislească și, în acest sens, e mama întregii vieți. E întreaga Creație și fiecare dintre noi, care rezumăm întreaga Creație.

În calitatea sa de cea de a șaptea sefira a Creației sau „mica față divină"[5], *Malkut* corespunde celei de a șaptea zile a Genezei, ziua Sabatului שבת, cînd, Lucrarea fiind terminată, desăvîrșită, Dumnezeu Se retrage. El Se retrage și nu Se retrage, căci făcîndu-se „temelie" (שת *Șet*) a Creației Sale ב, El Se retrage în ea. Se face Sămînță, simbolizată de litera *Yod* י.

Fiind cea de-a zecea literă a alfabetului, *Yod* conturează Tetragrama divină יהוה, pe care evreii o numesc *Ha-Șem* (NUMELE) și care cuprinde în sine toate NUMELE. Acestea sînt inscrise în inima fiecăruia dintre noi. Fiecare din ele constituie sîmburele nostru care este și „persoana" noastră, cea pe care sîntem chemați s-o devenim. Fiecare dintre noi, bărbat sau femeie, este Fecioara lui Israel, grea de NUME, menită să aducă NUMELE pe lume.

Acest lucru confirmă experiența despre care am vorbit mai sus cu privire la contemplarea SFÎNTULUI NUME יהוה.

Din această perspectivă, picioarele Omului, corespunzînd lui *Malkut*, simbolizează Omul în calitatea sa de „Fecioară a lui Israel" și mamă menită să aducă pe lume NUMELE divin.

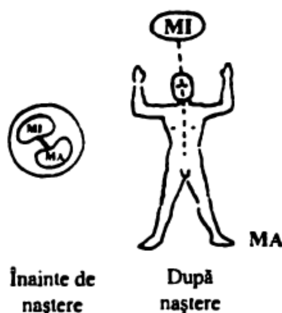
---

[4] Cf. cap. IV. și cap. VI.
[5] Cf. cap. IV.

Picioarele conţin totalitatea energiilor ce trebuie realizate şi închid în ele taina NUMELUI. Ele simbolizează partea femeiască din noi, partea de umbră רע a Pomului Cunoaşterii.

Piciorul are forma unei seminţe ט*, formă a ceea ce este Omul în punctul său de plecare şi în întreaga sa potenţialitate, atunci cînd se scaldă în apele matriciale. Această formă e determinată de sămînţa divină, de NUMELE care, prin cordonul ombilical, e legat de *Elohim*.

În pîntecele mamei, placenta este simbolul lui *Elohim*, cel ce asigură hrana. Placenta, frate geamăn al fetusului, deoarece se rupe din oul iniţial, se află cu fetusul într-o relaţie identică celei care Îl leagă pe *Elohim* de יהוה. Relaţie misterioasă, din moment ce acelaşi Dumnezeu are două funcţii diferite, unite şi distincte, dar a căror diferenţă constituie însuşi obiectul Creaţiei. După expulzarea placentei formale, la naştere, o placentă virtuală îl leagă pe *Elohim* de Om, pe *Elohim* de יהוה pe care îl caută în Om.

Înainte de naştere — După naştere

Din punct de vedere ontologic, Tatăl îl caută pe Fiu în Om. Trebuie să precizăm bine aceste funcţii ale creatului în raport cu Increatul. Creaţia, fiică a lui *Elohim*-Tatăl, este menită să-i devină acestuia Soţie.

Creaţia, cuprinsă în totalitatea ei în *Malkut*, este fecioara, grea de copilul divin, menită a-l aduce pe lume.

---

* Cf. cap. XVI.

Fiecare dintre noi, bărbat sau femeie, în calitatea sa de *Malkut*, este fecioară şi Mamă. Fiecare dintre noi este de asemenea soţ penetrînd pe *Malkut* pentru a se naşte pe sine pînă la dimensiunea Fiului – *Yod*. Procedînd astfel, fiecare dintre noi devine acest Fiu.

Astfel zeificaţi, devenim Soţie (*Malkut* împlinită) a lui Dumnezeu – Soţul. Cununaţi cu Dumnezeu, sîntem încoronaţi *(Keter)* şi intrăm în Împărăţie.

Energiile descrise în cele şase zile ale Genezei sînt potenţialul nostru de împlinire; ele sînt fluxul erotic fundamental ce împinge soţia spre Soţul ei. De aceea, piciorul, Reguel רגל, este şi „sărbătoarea" (poate „festinul"?). Numeroase expresii populare în legătură cu piciorul exprimă ideea de sărbătoare şi, adesea, de sărbătoare erotică, nemaiavînd nimic de-a face cu întîlnirea Soţului divin, dar promiţînd, ontologic, această întîlnire.

Drama căderii, violare a acestei energii de către falsul soţ Satana, se exprimă în mitul biblic prin rana de la picior.

Picioarele noastre sînt rănite.

1. Picioarele Omului sînt rănite

Adam a transgresat normele ontologice despre care am vorbit mai sus[7]. El s-a rupt de *Yod*, de divin, de principiul său, de triunghiul său superior. Şi-a retezat capul. Mai exact, a refuzat informaţiile lui *Yod*, apoi şi-a uitat ontologia profundă. Şi-a pus atunci un cap fals, s-a acoperit cu o mască, parodie a triunghiului primar. La nivelul său, Inteligenţa şi Înţelepciunea nu mai sînt divine. Ele nu mai deţin rolul principal în împlinirea vocaţiei Omului, care constă în cucerirea Împărăţiei divine aflate în el însuşi. Ele îndreaptă această dorinţă spre cucerirea Împărăţiei exterioare, spre cucerirea lui *Malkut* separat de *Keter*, spre cosmosul despre care omul nu mai ştie că îl poartă în el şi că deţine cheile sale.

---

[7] Cf. cap. III.

Totul se întîmplă ca şi cum, în loc de a urca de-a lungul Copacului, în vederea deplinei lor realizări, energiile Omului s-ar scurge la nivelul picioarelor – *Malkut* – prin gaura căscată a unei răni.

Iată de ce omenirea îşi exprimă dureros greşeala în cărţile sfinte, în miturile şi poveştile sale, tîrîndu-şi un picior rănit precum Oedip, vulnerabil precum Ahile, muşcat de şarpe precum Eva.

Vom descoperi apoi premisele unei vindecări cu Iacob, cel ce ţine în mînă călcîiul fratelui său Esau în momentul naşterii sale. Vom vedea conturîndu-se atunci mişcarea de penitenţă a omenirii, o dată cu Maria Magdalena, prostituata ce unge cu mir picioarele lui Hristos şi le şterge cu părul ei. Vom participa în sfîrşit la vindecarea totală a omenirii, o dată cu ucenicii cărora, înainte de Cină, Hristos, medic cosmic, le spală picioarele.

A vindeca rana, a se despărţi de falsul soţ şi a reconstitui energiile în „pămînturile" lor interioare respective înseamnă a-i reda lui *Malkut* vocaţia feminină. Matrice universală, *Malkut* este mama întregii vieţi. Formă germinatoare, ea exaltă puterea divină. Lume obscură, subterană, ea îşi cufundă viscerele în arhetipurile abisale, reflectări ale arhetipurilor divine în care se produc lentele procese de moarte şi de înviere constituind cei doi poli ai aceleiaşi realităţi.

Sub forma simbolului Fecioarelor negre, *Malkut* este substanţa supremă, infinita posibilitate universală a lui *Ain Sof*, cea care trebuie să zămislească. Dezvoltînd imaginea lui *Malkut*, regină şi fecioară a lui Israel, miturile exprimă drama căderii plîngîndu-i pe Tatăl ucis, pe regele mort, pe regina văduvă şi pe fiul orfan. Fecioara lui Israel a rămas goală pe dinăuntru, s-a golit de Soţul-Tată care o cheamă, dar pe care nu-l mai aude.

În Egipt, ea este Isis, plîngînd şi căutîndu-l cu disperare pe Osiris.

În Israel, ea este cea al cărei fiu orfan moare (*Yod* moare în germene, în pîntecele ei devenit steril).

Dar textele biblice vor cere fără încetare protecţie pentru „văduvă şi orfan". În pledoaria sa, Iov îşi dovedeşte nevinovăţia şi reaminteşte că „ajuta pe orfanul lipsit de sprijin şi umplea de bucurie inima văduvei" (Iov, 29, 12–13).

Şi nu trimite Solomon să fie adus fiul unei văduve pentru a-i zidi Templul? (I, Regi, 7, 14). Nu fiului văduvei din Sarepta îi redă Ilie viaţa? (I, Regi, 17, 21–24).

Iar Hristos îl învie pe fiul văduvei din Naim (Luca, 7, 12–17). Naim înseamnă în ebraică „ceea ce e preţios".

„A rezidi, a ajuta, a învia" ... Aş putea cita şi alţi termeni, în numeroase alte exemple; toate stau mărturie despre învierea orfanului şi revenirea bucuriei în inima văduvei.

În taina Tetragramei – Spadă, יהוה, *Yod* a fost ucis, *He-Vav-He* הוה e văduvă. Ne amintim[8] că în הוה, litera ו *Vav*, cifra 6, simbolizează Omul, *Adam* cel creat în ziua a şasea. În consecinţă, האדמה *Ha-Adamah*, ţărîna, care i-a dat naştere lui Adam, e văduvă. Adam este orfan.

În planul corpului uman, capul a fost tăiat, picioarele sînt goale. Sînt oare cu adevărat goale?

Reluînd limbajul miturilor, am vorbit despre „Tatăl ucis". Dar crima nu poate fi reală decît în planul căderii, în planul existenţial al Omului. Adam s-a rupt de divin, dar divinul există şi nu poate muri. Adam s-a despărţit de Tată, dar n-a putut „ucide Tatăl" decît în conştiinţa sa. Părăsind Edenul, el a pierdut cunoaşterea divinului, dar divinul rămîne montat în el ca o piatră preţioasă, ca un vitraliu în rama sa de plumb.

Adam poartă imaginea divină adînc refulată în el: imaginea divină acoperită cu o mască – o mască de plumb, într-adevăr; vom vedea mai departe simbolismul ei – dar nealterată. Refularea este totuşi atît de adîncă, încît o prăpastie desparte de acum înainte umanul de divin. Trecerea peste această prăpastie face obiectul neliniştii de nepătruns a omenirii, care îşi găseşte expresia cea mai pură în artă, cîntece, literatură sacră şi folclor. Omenirea o proiectează în planul psihic şi o exprimă la acest nivel printr-o mişcare ritmică, nostalgică şi confuză, dar repede dezorganizată şi înlocuită de o maree demoniacă pe care o medicină agnostică n-o poate zăgăzui.

Natura ontologică a Omului este cununia.

---

[8] Cf. cap. III.

Literatura biblică o cîntă în felul următor: mireasa, soața, iubita, tot atîția termeni ce revin constant în gura psalmistului sau a profetului. Dar, indiferent de termenul folosit, prostituata e condamnată ca urmare a faptului că s-a oferit unui fals soț, deși adevăratul soț, cel respins, se află și el acolo. Triunghiul superior, lăsîndu-se acoperit cu o mască, continuă să dea viață întregului corp, atît cît acesta o poate primi, căci în caz contrar ar fi neantizat.

„N-ai avea nici o putere asupra Mea dacă nu ți-ar fi fost dată de sus" (Ioan, 19, 11).

Nu, picioarele nu sînt goale. Dar Omul nu e nicidecum conștient de conținutul lor.

Să încercăm împreună, pornind de la numele care conțin taina, să ajungem la această conștiință. E necesar să nu despărțim cei doi poli ai cununiei ontologice și să studiem următoarele două cuvinte:

„Cap" – *Reiș* ראש 300–1–200 sau ריש 300–10–200 și „picior" – *Reguel* רגל 30–3–200.

Valoarea lor numerică ne arată calea de urmat: cuprinse între 30 sau 300 – aceste două numere exprimă aceeași idee, unul în planul manifestat, celălalt în planul cosmic – și 200, numerele mediane sînt singurele care se schimbă.

La nivelul capului, 1 sau 10 exprimă unitatea divină care, transformîndu-se la nivelul manifestării în picioare, se revelează a fi 3. Trinitate de principii sau tri-unitate de persoane, 3 este, în toate tradițiile, UNUL. Din această perspectivă, capul și picioarele sînt același cuvînt. Dacă în partea de sus capul rezumă întregul corp, în partea de jos picioarele îl rezumă și ele, conținîndu-i devenirea potențială. Or, chiar dacă omul a pierdut conștiința lui *Alef*, *Alef* informează în continuare picioarele, care păstrează în litera *Ghimel* puterea tainică a divinului (*Alef* 1 sau *Yod* 10).

S-a glosat mult asupra acestui *Ghimel*, litera G misterios gravată în centrul stelei în cinci colțuri a inițiaților, dar și litera greacă Γ scumpă pitagoreicilor.

Ni se pare evident că trebuie să vedem în ea transferul transcendenței divine UNICE în imanența sa triplă. *Yod* devine God, Goth... Și dacă am văzut mai sus că, la nivelul Tetragramei – Spadă הֹוה, atunci cînd *Yod* e ucis הוה *He-Vav-He* devine văduvă, să observăm acum că חוה *Hava* – 5-6-8 sau 5-6-(5+3), care este Eva, s-ar mai putea scrie גהוה. Numele este atunci cel al Geei, zeița Pămîntului la greci.

Țărîna este văduvă. Eva este văduvă, dar ea poartă în pîntecele ei sămînța vieții Soțului. Litera „G" nu are altă formă decît cea a seminței. Iar taina creștină se va desfășura după ce profetul Zaharia încheie Vechiul Testament cu aceste cuvinte ale Îngerului: „Iată, voi aduce pe Robul Meu, Odrasla" (Zaharia, 3, 8).

Din perspectiva creștină, întruparea lui Hristos este calea lui Dumnezeu coborînd în *Malkut*, picioarele cosmice (legate de simbolismul peștilor), pentru a-l întîlni pe Omul căruia îi pansează rănile și pe care îl smulge din toropeala funestă, spre a-l conduce la cucerirea capului cosmic, la adevărata sa cununie. El Se face sămînță pentru a trezi în fiecare Om sămînța sa divină și a-l face să devină Copac verde, Pom al Vieții.

Cînd Omul reușește să înfăptuiască această cucerire, *Ghimel* redevine *Yod*, și am fi tentați să citim ריל în loc de רגל. Cele trei litere ריל dau în franceză, fonetic, cuvîntul „royal" (regal). Nu e doar o simplă coincidență. Omul care și-a regăsit unitatea este rege, este „încoronat".

Yod (10) poate fi înlocuit de asemenea prin *Alef* א (1); cuvîntul francez devine atunci „réal" sau „réel" (real).

Realitatea este împărăția.

Personajul din ierarhia ecleziastică creștină care a atins simbolic acest stadiu este episcopul. L-am văzut[9] „încrucișînd făcliile" în timpul liturghiei pontificale, într-un gest ce poate fi interpretat în felul următor: înaintînd spre „laos", spre poporul

[9] Cf. cap. V.

regal (laic), ierarhul trece din triunghiul superior pe care îl întrupează în primul triunghi răsturnat, acolo unde poporul se află în aşteptare (mai exact „în gestaţie"). Trăind triunghiul superior, împărăţia, episcopul este „încoronat". „uns rege". La acest nivel, capul a întîlnit picioarele.

Aşa se explică de ce, în Occident, mitrele episcopale au conturul unui cap de peşte urcînd pe verticală spre cer.

Picioarele sînt legate de semnul zodiacal al „Peştilor".

Strămoşul caldeean al episcopului este Oannes, zeul-peşte care i-a învăţat pe oameni medicina, arhitectura, agricultura etc. Ar trebui să notăm de asemenea existenţa acelor capete uimitoare de oameni-peşti a căror origine e situată în mileniul opt înainte de Hristos.

Ce semnifică ele?

Nu există cumva vreo legătură între ele şi peştele sub forma căruia apare primul avatar al lui Vişnu, Principiul conservator în religia hinduismului? Prim avatar al Omului, sămînţa nu trăieşte şi ea, asemenea unui peşte, în apele matriciale? S-ar părea că, indiferent de vîrsta pe care ar avea-o, Umanitatea a cunoscut sau cunoaşte sensul profund al vocaţiei sale şi îl exprimă prin multitudinea simbolurilor şi a miturilor sale.

Pornind de la picioare, Omul viu trebuie să crească, precum un copac, şi să ajungă la capul unde se vor înmulţi roadele sale.

„Creşteţi şi înmulţiţi-vă".

Aceasta este porunca primită de Adam deîndată ce a fost creat.

Pe plan fizic, picioarele potenţializează corpul Omului în totalitatea sa. Din această cauză, arta acupuncturii, într-unul din modurile sale de a acţiona asupra corpului, e practicată la nivelul picioarelor, ale căror emergenţe energice, puncturate corect, se repercutează asupra meridianelor corespunzătoare la nivelul întregului corp.

Din acest punct de vedere, degetele de la picioare corespund părţii cefalice a corpului, iar călcîiul, temeliei.

Restrîngînd şi mai mult unghiul de vedere, degetul mare de la picior poate fi considerat ca formînd singur un mic picior („Degeţel" nu mă va contrazice!).

Cîteva foarte frumoase fresce babiloniene reprezintă un războinic îngenunchiat în faţa regelui înainte de a pleca la luptă. Are un genunchi în pămînt, talpa piciorului întoarsă spre cer, cu excepţia degetului mare. Acesta se sprijină pe pămînt, ca pentru a primi de la el, la acest nivel precis al contactului, elanul vital de care războinicul are nevoie. Punctul de contact este „puncturat" de pămînt; el poartă numele de „Fîntîna ţîşnitoare".

„Fîntîna ţîşnitoare"

S-ar putea ca acest punct de acupunctură să fi fost cunoscut şi de Învăţatul hindus (Shri Nisargadatta Maharadj), care îi spune discipolului său: „În marathi, cuvîntul *picior* înseamnă «începutul clipei». Găseşte începutul începutului, ţîşnirea izvorului, clipa cea dintîi a conştiinţei". Dacă discipolul găseşte această clipă, el devine adevăratul „luptător" şi poate pleca la cucerirea împărăţiei sale interioare.

Cînd Omul, împins de motivații vanitoase ținînd de planul unui „a avea" injust, revarsă în exterior energiile prețioase cuprinse în picior, acesta din urmă atestă umflăturile sufletului. Limbajul popular vorbește cu ironic despre „gleznele umflate". Iar numeroasele accidente la nivelul piciorului: fractura, entorsa etc. nu sînt decît somatizarea semnificantă a unei erori profunde.

Orice boală este semnificantă.

Cea a piciorului dezvăluie un start greșit pe calea creșterii.

Primul start în orice creștere are loc în copilărie. Piciorul e legat de copilărie și, în mod special, de copilăria intrauterină.

Mai mult, cuvîntul grecesc *Pais-Paidos* (παις- παιδος), însemnînd „copil", este foarte apropiat de cuvîntul *Pous-Podos (πους–ποδος)*, care înseamnă „picior". În ebraică ar fi vorba aici de omonimie perfectă, deci de o relație intimă.

Vocația Omului e determinată încă din pîntecele mamei. E înscrisă în NUMELE pe care îl primește de la Cuvîntul creator. Este de asemenea înscrisă, ca realizare posibilă, în calitatea pîntecelui matern unde își află cuibul.

Prin mamă, Omul poate lua acest start încă din copilăria intrauterină. Scăldîndu-se în abisurile genezei sale, Omul face deja experiența lui *Malkut.*

În acest caz nu se poate totuși vorbi de un demers conștient. Dimpotrivă, adultul care trece de la A AVEA la A FI prin „Poarta îngustă" a cărării *Hod-Netsah* și care își asumă în mod conștient plenitudinea întrupării sale atinge sefira *Tiferet.*

În schema Energiilor Divine, *Tiferet* (Inimă–Frumusețe), reflectare a lui *Keter* și *Ain,* reunește și manifestă toate posibilitățile divine în tot atîtea Arhetipuri ca toate sefirot-urile și antinomiile lor. Ea este mijlocul, centrul roții solare care leagă susul și josul, stînga și dreapta, reunind totul în focul divin al armoniei principiale.

În schema energiilor umane, cel ce intră în acest vîrtej e aruncat, conform vectorului spițelor roții micro- și macrocosmice, în experiența Centrului ce reunește toate posibilitățile omenești. El trăiește unirea și depășirea tuturor antinomiilor,

pentru a ajunge la experienţa inefabilă a inimii divine. Omul este coborît atunci în cel mai adînc dintre abisuri, în *Malkut*, înainte de a fi ridicat pe cel mai sublim dintre ele.

Nu vreau să anticipez vorbind aici despre această „coborîre în locurile inferioare“ decît pentru a spune că doar la acest nivel al trăitului conştient face Omul experienţa lui *Malkut*. Doar la acest nivel se cunună el într-adevăr cu *Malkut*, Regina, Fecioara şi Mama.

Măreţia tainelor lui Israel, înfăptuite de Hristos, constă în esenţă în aceea că, înainte de a se înălţa spre Tată, Omul trebuie să se căsătorească cu Mama adîncurilor, simbolizată de fiecare mamă biologică.

Toate fiinţele umane au această vocaţie.

Dar fiecare femeie în parte are la rîndul ei vocaţia de a întrupa pe *Malkut* şi de a fi matrice în fiecare clipă a vieţii sale, de a fi pol al mutaţiei pentru ea însăşi, pentru ai săi şi pentru omenire. A refuza această vocaţie înseamnă a refuza intrarea în planul ontologic.

În mitul grec, Oedip se căsătoreşte cu mama sa.

2. **Oedip sau piciorul umflat**

Cine este Oedip?

Numele său înseamnă „picior umflat“. El este fiul lui Laios („Stîngaciul“) şi nepotul lui Labdacos („Şchiopul“), al cărui bunic este Cadmos, întemeietorul Tebei.

Oedip este vlăstarul unei familii regale. Fiecare om este de ontologie regală. Teba este la greci oraşul sfînt (aşa cum este Ierusalimul la evrei). Omul care locuieşte în oraşul său interior are conştiinţa faptului că e şchiop şi că are o umbră – partea sa stîngă – cu care trebuie să se unească[10].

[10] Cf. cap. III, nota 5.

Dar cuplul Laios–Iocasta e steril. Laios şi Iocasta merg la oracolul din Delfi, unde află că vor avea un fiu, dar că acest fiu îşi va ucide tatăl şi se va căsători cu propria mamă.

Acest fiu este Oedip.

La naşterea sa, Oedip e încredinţat unuia din servitorii de la Palat, care va trebui să facă să dispară copilul, deoarece Laios a hotărît să-l îndepărteze pe acest fiu, pentru ca destinul să nu se împlinească (sau, poate, tocmai dimpotrivă, pentru ca destinul să se împlinească). Copilul e atunci atîrnat de călcîi într-un copac din pădure şi lăsat în voia fiarelor. E luat de păstorii din Corint, care, trecînd pe acolo, sînt cuprinşi de milă şi îl încredinţează regelui şi reginei acelui ţinut. Adoptat de aceştia din urmă, Oedip creşte lîngă ei pînă în ziua cînd, simţind că aparţine unui alt neam, hotărăşte să afle secretul naşterii sale.

Pleacă la rîndul său la Delfi şi află de la oracol destinul fatal ce îi este hărăzit. Refuzînd acest destin, pe care îl consideră dramatic, Oedip nu se mai întoarce la Corint, unde trăiesc cei pe care îi crede părinţii săi. Ia calea Tebei, calea destinului său regal.

Pe vremea aceea, Teba era pustiită de un monstru, ce îi păzea intrarea, devorîndu-i pe toţi cei ce se prezentau la poarta cetăţii fără a şti răspunsul la ghicitoarea pe care le-o punea.

Laios se îndreaptă spre Delfi, pentru a-l consulta pe divinul Apolo în privinţa acestei calamităţi, în timp ce Oedip se apropie de Teba. Drumurile li se încrucişează într-un loc prăpăstios şi îngust. Carul regelui striveşte piciorul lui Oedip. Furios, Oedip îl ucide pe conducătorul carului.

Fără să ştie, Oedip şi-a ucis tatăl.

Ajunge la porţile Tebei, unde află că regele a murit şi că regina Iocasta promite coroana împreună cu mîna ei celui ce va elibera oraşul de monstru.

Acest monstru redutabil e un Sfinx. Tetramorf, are picioarele de taur, corp de leu, aripi de vultur şi chip de femeie.

Oedip hotărăşte să-l înfrunte.

– Ce animal, rămînînd mereu acelaşi, merge pe patru picioare dimineaţa, pe două picioare la amiază şi pe trei picioare seara? îl întreabă Sfinxul.

– Omul, răspunde Oedip, lăsînd să vorbească în el esenţa sa regală şi supunîndu-se cerinţei sale profunde.

Sfinxul coboară atunci de pe stîncă şi îi cedează puterea lui Oedip, care intră triumfător în Teba şi se căsătoreşte cu regina Iocasta.

Fără să ştie, Oedip s-a căsătorit cu propria mamă.

Ea îi naşte patru copii: doi fii, Eteocle şi Polinice, şi două fete, Ismena şi Antigona.

Dar bucuria acestor naşteri e umbrită de o nouă încercare; oraşul e victima unui alt flagel redutabil: sterilitatea. Toată cetatea e atinsă: femeile nu mai nasc copii, animalele nu mai fac pui, pămîntul nu mai rodeşte, copacii se usucă de secetă.

Oedip hotărăşte să caute neîntîrziat cauza dezastrului, despre care află de la oracol că este legat de uciderea lui Laios. Devine aşadar esenţial să-l afle pe autorul crimei, din moment ce acesta e pricina sterilităţii.

Oedip îşi continuă ancheta şi merge să-l consulte pe ghicitorul Tiresias, bătrînul înţelept, orb faţă de lumea exterioară, dar văzînd în lumea interioară. Tiresias refuză să-i dezvăluie lui Oedip înfiorătorul secret. La insistenţele regelui, sfîrşeşte prin a i-l spune: Oedip este ucigaşul lui Laios, propriul său tată; Oedip s-a căsătorit cu Iocasta, propria-i mamă.

Oedip pătrunde în cunoaştere.

Îşi scoate ochii, părăseşte Teba şi, călăuzit de Antigona, îşi începe lunga călătorie nocturnă spre Atica, în timp ce fiii săi Eteocle şi Polinice se luptă pentru tron şi sfîrşesc prin a se ucide unul pe altul.

La Colonos, Oedip e oprit din drum de Erinii, zeiţe cu şerpi în loc de păr şi păzitoare ale infernului. Ele sînt numite aici Eumenide, nume nou, sub care îşi arată faţa binevoitoare şi îi lasă pe cei ce s-au dovedit demni de aceasta să intre în lăcaşul zeilor.

Oedip e introdus în lăcaşul zeilor.

E important să observăm aici că piciorul lui Oedip, strivit de copacul din pădure, este purtătorul rănii originare a Omenirii. Oedip, fiu al Evei (dacă putem spune aşa), e rănit la picior. El şi-a ucis deja Tatăl. În mit, Laios şi Iocasta sînt părinţii ontologici, rege şi regină arhetipali. Să nu uităm că Teba este Ierusalimul ceresc al grecilor. Izgonit din palat, din normele sale ontologice, Oedip iese din Eden.

Prin abandonarea lui Oedip în voia fiarelor sălbatice, mitul grec ilustrează reidentificarea omului cu lumea animală, după cădere. Oedip devine prada propriilor sale energii.

Dar la fel cum în mitul biblic Adam e acoperit cu o „haină de piele", Oedip e protejat de păstorii din Corint, care îi vor permite să-şi asume energiile şi lumea animală. Păstorii simbolizează părinţii biologici.

Oedip crescut de părinţii săi din Corint este Omul care sîntem fiecare dintre noi lîngă părinţii noştri biologici: de esenţă regală în adîncul său – căci este alcătuit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu – el se află, în realitatea sa cotidiană, pradă unor energii şi impulsuri animale, pe care încă n-a început să le numească, să le cunoască, să le „facă una" cu el. Dimensiunea ontologică e acoperită de natura animală existenţială.

Am văzut[11] că miturile exprimă adesea dubla realitate a Omului prin simbolul gemenilor: Cain şi Abel, Iacob şi Esau la evrei, pentru a nu-i cita decît pe cei mai celebri; Castor şi Polux la greci şi alţii, foarte numeroşi, în Africa sau aiurea.

Gemenii semnifică întotdeauna, primul – Omul în ontologia sa, purtător al conştiinţei lui *Yod*, iar celălalt – Omul în natura sa secundă (cea a uitării), anulare a conştiinţei (reidentificare cu animalul!).

Acest celălalt este Omul rănit la picior!

Aşa ne apar, în momentul naşterii lor, Iacob şi Esau: primul ţinînd în mîna sa piciorul celui de-al doilea, ca pentru a menţine în el energiile pe cale să-l părăsească şi pentru a-i vindeca rana.

---

[11] Cf. cap. VI.

În mitul grec, de care ne ocupăm aici, cele două naturi coexistă în Omul–Oedip: dimensiunea ontologică, pe care orice om trebuie s-o regăsească (de care trebuie să-şi amintească!), pentru a o împlini întru asemănarea divină, este simbolizată de copacul verde din pădure. Copacul este „Omul verde", în timp ce „Omul roşu", „Omul-în-haină-de-piele" este Oedip însuşi.

Între cele două mituri există o simetrie ciudată: copacul verde, ce ţine în mînă piciorul Omului roşu în momentul naşterii sale, este replica lui Iacob, ce ţine în mînă călcîiul fratelui său Esau, în aceeaşi împrejurare.

Vom studia mai tîrziu povestea acestor doi fraţi[12], dar asemănarea celor două mituri ne permite să descifrăm de pe acum, în istoria lui Oedip, promisiunea vindecării acestui erou, pe care copacul verde îl ţine de călcîi, menţinîndu-l pe Omul roşu deasupra animalelor sălbatice ale pădurii (energiile sale) şi împiedicîndu-le astfel să-l devoreze. Omul verde, subiacent în Oedip, este cel ce va domina. El îl smulge foarte repede pe Oedip de lîngă părinţii lui biologici, pentru a-l face să-şi pună singura întrebare adevărată din existenţa sa, întrebare ce va fi pusă de Sfinx. Chiar mai înainte însă, oracolul consultat la Delfi – conştiinţa Omului verde – îl face pe Oedip să se diferenţieze de Omul roşu (să părăsească Corintul) şi să se îndrepte spre oraşul regal Teba, unde domnesc părinţii săi ontologici.

Uciderea lui Laios nu e decît repetarea formală a distanţării omului de normele sale ontologice: rana de la piciorul lui Oedip, pricinuită de carul regal, e repetarea formală a rănii din „Eden".

Pentru a regăsi în el imaginea Tatălui, pentru a reînvia Tatăl în conştiinţa sa rănită, Oedip trebuie să se căsătorească cu Mama sa.

Doar căsătorindu-se cu Mama, întorcîndu-se în *Adamah*, ţărina–mamă din care a ieşit (Facerea, 3, 19), Adam poate reveni la ontologia sa şi se poate împlini pe sine în normele originare.

---

[12] Cf. cap. VII. şi cap. XI.

A se întoarce în țărîna-mama, mama regală ce domnește împreună cu regele în orașul sfînt interior, înseamnă a trece prin „Poarta Oamenilor".

La intrare se află un paznic care îi devorează pe toți locuitorii incapabili să-i dezlege ghicitoarea. Frate cu toți monștrii devoratori din mituri, acest paznic este devorat la rîndul său, adică integrat de cel ce intră în stăpînirea energiilor – informații pe care le deține. Învingătorul paznicului devine astfel cel ce este informat, cel ce cunoaște.

Paznicul sîntem noi înșine, într-o dimensiune înfricoșătoare, atîta timp cît n-am devenit noi înșine; pentru a deveni, el ne obligă să mergem spre noi înșine, spre unirea cu noi înșine, cu mama interioară. Acești paznici sînt adesea femei înspăimîntătoare, deoarece, așa cum am văzut, femininul interior e cel ce deține forța cu care trebuie să ne unim și care, în ultimă instanță, deține sîmburele, adică NUMELE.

Sfinxul tetramorf este Oedip, a cărui împlinire va fi simbolizată de cei patru copii născuți lui de Iocasta, patru dimensiuni ale sinelui, ce apar pe măsură ce se unește tot mai adînc cu sine, cu energiile Mamei.

„Sfinxul era, după spusele unora, o fată bastardă a lui Laios"[13]. Această versiune vine să confirme lectura mitului, conform căreia Sfinxul e „sora lui Oedip", altfel spus, aspectul său feminin neîmplinit încă.

Ismena („forță viguroasă") este taurul: prima etapă a vieții, ancorare în pămînt, fecunditate promisă și promisiune a coroanei pe care o simbolizează coarnele animalului.

Polinice („multe victorii") este leul: a doua etapă a vieții, centrată pe o calitate solară de iubire adevărată, ce permite toate victoriile asupra sinelui (unire a energiilor).

Eteocle („adevărata cheie") este vulturul, paznicul „Porții zeilor", care deține puterea „cheilor" (claviculele noastre la nivelul corpului[14]).

---

[13] Pausanias, II, 26, 3-5, citat de Jean-Pierre Vernant în *Le Tyran boiteaux d'Oedipe à Périandre*, p. 241, Éditions Maspero.

[14] Cf cap. XIV.

Antigona („înainte de naştere“) este întoarcerea la normele ontologice, singura dimensiune în care Omul poate deveni NUMELE care este.

Atunci cînd Sfinxul îi pune lui Oedip întrebarea esenţială, cu siguranţă că Omul verde din Oedip cunoaşte răspunsul:

– pe patru picioare dimineaţa e Omul încă identificat cu animalul, cel ce n-a trecut prin „Poarta Oamenilor“;

– pe două picioare la amiază este Omul în procesul său de verticalizare, aflat pe axa dintre cer şi pămînt, inserat în cei doi poli care îl hrănesc, Tatăl şi Mama, în „mi-di“ (ziua lui Mi);

– pe trei picioare seara este Omul care îşi atinge sîmburele, NUMELE. Deschizîndu-l, el eliberează energia sa trinitară[15] şi devine UNUL. El pătrunde în asemănarea divină.

Doar cel ce e legat, prin dimensiunea sa de Om verde, cu sîmburele său, cu Numele său, poate trece de prima Poartă.

Oedip trece şi se căsătoreşte cu Mama regală.

Doar acest cuplu este fecund în Teba. Toate celelalte, precum şi natura, sînt lovite de sterilitate. E evident că sterilitatea se datorează uciderii Tatălui şi că acela ce „nu-şi aminteşte“ este steril în sensul ontologic al termenului[16]; căci nu e fecund decît cel ce se deschide unor cîmpuri de conştiinţă diferite, unor pămînturi noi. În Teba e lovit de sterilitate acel ceva de care Oedip nu-şi aminteşte. Trebuie ca el să devină pe deplin Omul verde şi, pentru aceasta, să-şi aducă aminte de Tată. .

Memoria sa este Tiresias. Orb faţă de lumea exterioară, Tiresias – al cărui ochi interior e deschis – este conştiinţa şi forţa bărbătească a lui Oedip.

Doar amintindu-şi pe deplin ce este el însuşi poate Oedip să se unească total cu Mama şi să-şi înfăptuiască coborîrea în adîncurile sinelui, coborîrea în infernul unde îşi va găsi sîmburele, NUMELE.

---

[15] A se vedea studiul despre *Yod*, în cap. IX.
[16] Rădăcina זכר *Zakor* formează cuvintele „bărbătesc“ şi „a-şi aminti“.

Din acel moment Iocasta dispare, căci dimensiunea propriului său feminin, cu care Oedip trebuie acum să se unească, nu poate exista decît prin deschiderea spre o altă viziune, care pentru noi este orbirea[17].

Călăuzit de Antigona, purtătoarea acestei viziuni din adîncuri, Oedip își asumă coborîrea în infern, în noaptea cea mai întunecoasă. Cu Antigona („înainte de naștere"), Oedip își regăsește Ontologia, „cerul anterior".

„În această operațiune vulturul devorează leul", spun alchimiștii[18]. Antigona e cea care își îngroapă frații, pe Polinice–leul și pe Eteocle–vulturul, căci ea îi cuprinde în sine pe toți.

Oedip ajunge atunci la Colonos, „loc ridicat" – prin antonimie am putea spune „locul cel mai adînc" –, și se prezintă în fața celor trei paznice ale „Porții zeilor", păzitoare ale NUMELUI.

TREI și UNU.

Oedip trece. El devine NUMELE său.

3. **Ahile sau piciorul vulnerabil**

Mînia legendară a „înfierbîntatului Ahile" nu are egal decît în mînia lui Oedip revărsată asupra lui Laios pe „drumul prăpăstios și îngust".

Nimfa Thetis, dorind să-l facă invulnerabil, adică nemuritor, pe fiul ei Ahile, îl cufundă la naștere în apele sacre ale Styxului; o singură parte din corpul copilului nu este cufundată, și anume călcîiul de care îl ține Thetis.

---

[17] Cf. cap. XIX.
[18] Cf. cap. XIII.

Prin călcîiul său, Ahile cel „iute de picior" rămîne un fiu al pămîntului, deci muritor. În comparaţie cu restul corpului, ce a dobîndit o esenţă divină, călcîiul este ca şi „rănit". La acest nivel, toate energiile se scurg în activităţi războinice exterioare cuceririi de sine. Ele se scurg în mînii, în pasiuni aparent nobile, în cuceriri măreţe, dar în nici un caz nu sînt investite în construirea fiinţei sale divine, a calităţii sale de „nemuritor".

La asediul Troiei, Paris, călăuzit de Apolo, zeul cerului, trimite o săgeată care îl loveşte pe Ahile în călcîi. Eroul are curajul să scoată săgeata, dar sîngele i se scurge prin rană. Omul se prăbuşeşte şi moare. Omul roşu moare.

Este important să reţinem că săgeata divină este rază divină. Omul e pătruns de *Yod,* care îl obligă să moară în dimensiunea sa de om roşu, pentru a reînvia ca om verde. Istoria lui Ahile nu conţine şi această înviere. Elenismul conduce în general spre ea, dar nu o dezvoltă. Iudeo-creştinismul este acela care o dezvoltă în toată amploarea ei.

Rănită la călcîi, în chiar locul unde i se nasc energiile, Omenirea, aşa cum apare ea în diferitele sale mituri, nu e alta decît Eva, soţia lui Adam, cea care, conform Bibliei, îi va da naştere lui *Yod,* Mesia, iar acesta va stăpîni Şarpele. Dumnezeu îi spune şarpelui: „Vrăjmăşie voi pune între tine şi femeie, între sămînţa ta şi sămînţa ei. Aceasta îţi va zdrobi capul, şi tu îi vei zdrobi călcîiul" (Facerea, 3, 15).

Cred că relaţia dialectică între cap şi călcîi este astfel pe deplin lămurită.

Şarpele, desemnat aici prin „cap", este falsul soţ căruia omenirea i se oferă dîndu-i totalitatea energiilor sale (simboluri ale piciorului cu rana deschisă).

În timp ce adevăratul Soţ divin hrăneşte Omenirea, pentru ca ea să crească şi să devină Soţie, şarpele o muşcă pe cea căreia îi ţine astfel veşnic deschisă rana de la călcîi, pentru a-i suge energia.

Şi cît de mare şi de mortală este această rană, cît de abundent este sîngele ce se scurge din ea! Şi cum îşi pierde prin ea sufletul omenirea cea oarbă! Şi cum ne seacă ea forţele, fiecăruia dintre noi, cei ignoranţi şi totuşi în cunoştinţă de cauză, aducîndu-ne moartea la capătul acestei sîngerări!

Din punct de vedere ontologic, Omul nu poate cuceri lumea exterioară decît cucerindu-şi cosmosul interior. El nu poate fi stăpînul pămîntului exterior decît cununîndu-se cu întreaga creaţie în adîncul tainei ei şi nu violînd-o din exterior, nu provocînd zbîrlirea „mărăcinilor şi spinilor“ săi. A te căsători cu mama înseamnă a intra în rîndul zeilor şi, prin aceasta, a recuceri cosmosul.

Tot restul e activism, pierdere de energie, sîngerare şi moarte! Pericolul e cu atît mai mare cu cît mobilul este mai nobil, în aparenţă chiar util (nobleţea şi utilitatea ţin de condiţia noastră psihică). Majoritatea faptelor numite „fapte bune“, executate fără conştiinţă spirituală, devin parte integrantă din această sîngerare! Dar nu voi insista aici asupra acestui subiect, voi vorbi mai tîrziu despre el.

Să ne punem mai degrabă întrebarea esenţială:
– Cum să pansăm această rană? Cum să oprim sîngerarea?
Istoria lui Iacob ne va arăta calea vindecării.

4. Iacob sau „Călcîiul divin“. Vindecarea rănii

Din Cartea Facerii aflăm că Iacob se bate deja cu fratele său geamăn în pîntecele mamei sale. Tatăl său Isaac are patruzeci de ani cînd se căsătoreşte cu Rebeca. Al doilea patriarh al lui Israel, simbol al poporului său, Isaac abordează sub semnul lui 40 încercarea lui 4, patrulaterul Arborelui. Îşi părăseşte cîrjele şi alege femeia, 2-ul, pentru ca, împreună cu ea, să devină 1.

Orice căsătorie contractată înainte de a aborda acest patrulater e condamnată la o dualitate sfîşietoare, soldată cu o despărţire, exceptînd cazul cînd devine asceză a soţilor ce abordează împreună patrulaterul.

Cu Isaac, poporul evreu îşi părăseşte cîrjele pentru a urca la etajul „Fiinţei“ sale, marcat, aşa cum am văzut, prin

douăsprezecime (cele douăsprezece vertebre dorsale ale patrulaterului). Iacob, cel de al treilea patriarh, devenit Israel, va trăi la acest etaj prin cele douăsprezece triburi cărora le va da naştere.

Pentru a trece de la „A AVEA" la „A FI", de la primul la al doilea etaj, Isaac va trebui să lupte cu el însuşi. Cei doi fii ai săi, care se bat în pîntecele mamei lor, sînt eroii acestei lupte; ei sînt cele două naturi ale omului:

– natura primară, potenţializînd devenirea divină, simbolizată de Iacob.

– natura „în cădere", în haină de piele, simbolizată de Esau.

Esau este fratele cel mare, el iese primul din pîntecele matern, el urmează să fie moştenitorul. E roşcat, acoperit de păr; e omul roşu, gonit din Eden. Acest om îl striveşte, îl sufocă pe acela care, potenţial, poate deveni zeu. Are asupra lui dreptul primului născut, adică întreaga putere.

Aici, la această răscruce, se hotărăşte istoria omenirii: deşi nu are nici o putere, Iacob ţine totuşi în mîna sa călcîiul fratelui său, aşa cum copacul verde îl ţine de picior pe omul roşu.

„Călcîi" se spune în ebraică *Aqev* עקב, de unde numele de Iacob – Yaaqov – יעקב – dat acestui fiu. La acest nivel, litera Yod, care precedă cuvîntul „călcîi", ne face să presupunem că în Iacob călcîiul va întîlni capul, că prin el poporul evreu îşi va atinge măreţia regală. Omul îşi va regăsi dimensiunea divină.

După cum vom vedea, mîna este simbolul cunoaşterii, deci al puterii. Mîna lui Iacob apucînd călcîiul fratelui său semnifică faptul că Iacob va aduna toate energiile umane ale lui Adam cuprinse în Esau şi le va duce la starea de împlinire. El are putere deplină asupra lor.

Pentru a realiza acest lucru, este necesar ca omul spiritual – Copacul verde – să dobîndească în persoana lui Isaac întîietatea asupra copacului roşu, adică asupra omului temporal pe care îl iubeşte: „Isaac iubea pe Esau" (Facerea, 25, 28). Deşi aflat pe calea unităţii, Isaac îşi iubeşte haina de piele.

Despre soţia sa Rebeca el spune: „Este sora mea" (Facerea. 26, 7). Or, „Rebeca îl iubea pe Iacob". Ea cunoaşte sămînţa pe care o poartă. Rebeca este o matrice spirituală, un pol al mutaţiei. Numele său (în ebraică *Rebeqah*) citit de-a-ndoaselea este *Haquever* הקבר – „mormîntul", unde se înfăptuieşte dublul proces al morţii şi al învierii.

Prima parte a mutaţiei are loc independent de Rebeca: Iacob trebuie să dobîndească dreptul primului născut faţă de fratele său, adică să-şi dobîndească dreptul de frate mai mare: pregăteşte în acest scop o ciorbă, o „zeamă roşie de linte" (în ebraică *Edom*). Cînd se întoarce de la vînătoare, Esau – „omul roşu" cere de mîncare. Schimbul între cei doi fraţi se face deci la nivelul acestui blid de linte.

Simbolic, înseamnă că Iacob îl părăseşte pe „bătrînul Adam". Îl lasă în voia fratelui său Esau, care îl mănîncă; şi cum mestecarea este simbolul identificării, Esau devine *Edom* אדום = אדם + ו (6), adică, în ebraică, Adam încremenit în 6.

Esau, omul roşu, rămîne cu părinţii săi, între cele două cîrje ale sale, la etajul infantil. Iacob pleacă; el trebuie să ducă neamul lui Israel la 7, unde îşi va regăsi unitatea. Pentru zeama de linte, Esau îi cedează lui Iacob dreptul primului născut. Iacob are acum putere deplină asupra moştenirii lui Isaac. Omul nou a înlocuit omul vechi („a înlocui" are în ebraică aceeaşi rădăcină *Aqev*).

Cu complicitatea mamei sale de această dată, Iacob se acoperă cu o falsă haină de piele, pentru a-l face pe Isaac, devenit orb, să creadă că e primul său născut, bătrînul Adam, căruia trebuie să-i dea binecuvîntarea[19]. Falsa haină de piele dovedeşte caracterul neontologic al pielii înseşi. Adevărata natură a omului este acoperită de această piele.

Cît despre orbirea lui Isaac, ea seamănă în mod ciudat cu cea a lui Oedip. Prin simbolul devenirii lui Iacob, Isaac se află în plină evoluţie, iar ochii săi au pătruns în tenebrele călătoriei ce prevestesc lumina spirituală. Binecuvîntîndu-l pe Iacob, pe

[19] Cf. cap. VIII.

care îl crede primul său născut, el își binecuvîntează urmașii, dîndu-i putere deplină asupra „fraților" săi, oamenii roșii. Iacob este acum pregătit să-i ducă pe acești urmași în țara făgăduinței, unindu-se cu mamele–țărînă succesive pînă la cea care îi conține NUMELE. Viclenia lui Iacob este contrapunctul vicleniei șarpelui din Eden.

Iacob se așterne la drum: pleacă să-și caute o soție la fratele mamei sale, Laban. Își va lua soție din neamul mamei sale, neam al purificării, căci *Laban* însemna „alb". Și în cazul de față, omul în devenire se va căsători simbolic cu mama sa, în timp ce Esau – devenit *Edom,* adică „rămas încremenit în 6", în banalizare – se căsătorește cu femei „care au fost pricină de mare amărăciune pentru Isaac și Rebeca" (Facerea, 26, 35).

Vom reveni la Iacob mai tîrziu, continuîndu-ne analiza. Înainte de a-l părăsi pentru un timp, să observăm că termenul עקב 70–100–2 – „călcîi" – este apropiat de cuvîntul *Iqar* עקר 70–100–200, care înseamnă „rădăcină", „neam". Putem fi astfel siguri că Iacob este de neam divin. Profetul Isaia spune despre el: „Iacob va prinde rădăcină, Israel va înflori și va odrăsli, și va umple lumea cu roadele lui" (Isaia, 27, 6).

Copacul verde va înflori. Rodul pe care îl poartă Israel este cel numit de Tradiție „al doilea Adam", Hristos. De fapt, toți descendenții lui Israel sînt Adam, un Adam pe care Iacob l-a cules prin vicleșug din țărîna ce îl mistuia, înățîndu-l la adevărata sa dimensiune.

Dar trebuie să insist asupra unui detaliu: Iacob îmbracă haina de piele; primește binecuvîntarea Tatălui îmbrăcat în această haină și o va transforma în veșmînt de lumină.

5. Hristos spală picioarele ucenicilor săi

A devenit un lucru obişnuit să se vadă în gestul lui Hristos care spală picioarele ucenicilor Săi simbolul umilinţei celui ce, deşi Stăpîn, Se transformă în slugă.

Da, e adevărat. Dar gestul nu se reduce la atît.

Să plasăm mai întîi scena în contextul ei: Hristos face acest gest înainte de a se aşeza la masă pentru a prăznui Paştele, inima însăşi a Tainei.

În societăţile noastre funcţionale, care nu mai au deloc simţul simbolului, ne spălăm pur şi simplu pe mîini înainte de a mînca. Cînd Pilat se spală pe mîini, înseamnă că refuză să ştie. Mîinile – am spus-o deja şi voi studia acest lucru mai tîrziu – sînt simbolul cunoaşterii. „Nu vreau să ştiu, nu vreau să mă amestec, nu am nici o competenţă asupra acestui subiect", vrea să zică Pilat declinîndu-şi orice răspundere.

Dar înainte de a participa la masa mistică, anticipare a banchetului de la nunta divino-umană, ucenicii trebuie să fie readuşi la normele lor ontologice. Hristos Se apleacă atunci spre ei şi le spală picioarele. El vindecă astfel rana omenirii, ai cărei purtători simbolici sînt picioarele, căci ele potenţializează fiinţa bolnavă în totalitatea ei.

„Din tălpi pînă-n creştet, nimic nu-i sănătos: ci numai răni, vînătăi şi carne vie, nestoarse, nelegate şi nealinate cu untdelemn" (Isaia, 1, 57), spune Isaia deplîngînd păcatul omenirii simbolizat de Israel.

Dar Hristos îi confirmă apostolului Petru necesitatea de a vindeca rana spălînd numai picioarele: „Deci dacă Eu, Domnul şi Învăţătorul vostru, v-am spălat picioarele, şi voi sînteţi datori să vă spălaţi picioarele unii altora" (Ioan, 13, 14).

În acelaşi mod primeşte Moise porunca de a-şi scoate încălţările în faţa rugului. Acesta din urmă, simbol al Pomului vieţii cuprins de Focul Vieţii – Foc care nu consumă –, îşi are rădăcinile într-un pămînt pur. Nici un corp străin nu trebuie să despartă picioarele Omului de ţărîna–mamă.

Musulmanii, păstrători ai acestei tradiţii, se descalţă cînd intră în moschee. Tot cu picioarele goale se înfăptuiesc, în diferite tradiţii, misterele iniţiatice. Goliciunea fizică implică despuierea psihică şi spirituală a fiinţei.

Această despuiere pretinde ca orice povară să fie depusă la picioarele Pomului. Astfel, omul, doritor să reintre în contact cu cel de care a fost despărţit din greşeală, vine „să se arunce la picioarele" acestuia din urmă. E gestul prostituatei Maria-Magdalena[20]. După ce s-a oferit unor falşi amanţi, ea vine spre Soţul care o aşteaptă. Ea este Omenirea. Ieremia deplînge astfel păcatul ei:

„A rămas ca o văduvă! Ea, care altădată era mare între neamuri, fruntaşă printre ţări, a ajuns roabă astăzi.

Plînge amarnic noaptea şi-i curg lacrimi pe obraji.

Nici unul din cei ce o iubeau n-o mîngîie.

Toţi prietenii ei au părăsit-o şi i s-au făcut vrăjmaşi" (Ieremia, 1, 1–2).

Maria-Magdalena plînge; ea udă cu lacrimile sale picioarele lui Hristos, le şterge cu părul ei şi le unge cu mir.

Sînt introduse aici trei simboluri: lacrimile, mirul şi părul, fiecare dintre ele urmînd a fi studiat la locul potrivit.

Să fie oare vorba de aceeaşi femeie, căreia Evanghelia îi tăinuieşte numele şi care, în seara dinaintea răstignirii, toarnă pe capul lui Hristos un „mir de nard curat, foarte scump" (Marcu, 14, 3)?

De la picioare pînă la cap, corpul întreg s-a preschimbat în mir.

---

[20] Luca, 7, 37–38.

CAPITOLUL VIII

MALKUT II

1. Genunchii

Singura poziţie de rugăciune menţionată în Biblie este, după ştiinţa mea, următoarea: „Ilie s-a suit pe vîrful Carmelului şi, plecîndu-se la pămînt, s-a aşezat cu faţa între genunchi“ (I, Regi, 18, 42).

Conform acestui text, Ilie pare să stea în genunchi, cu faţa atingînd pămîntul. Ruga sa e fierbinte: cere ploaie pentru pămîntul ars de secetă; se roagă pentru trecerea la fecunditate. Această poziţie de rugăciune păstrată pînă astăzi de musulmani ne va ajuta să înţelegem semnificaţia misterioasă a genunchilor.

În simbolica astrologică, genunchii sînt legaţi de semnul Capricornului, semn al pămîntului cu ce are el mai greu, mai concentrat, mai adînc ascuns în profunzimile sale hibernale.

Aşa cum picioarele corespund lui *Malkut* ca element Apă, la fel genunchii corespund aceleiaşi sefira ca element Pămînt. În acest sens, picioarele sînt legate de fetusul din pîntecele mamei, genunchii de copil la naşterea sa. Pe plan interior, picioarele sînt legate de încă-neîmplinitul, iar genunchii de ceea ce e împlinit[1].

---

[1] Cartea Facerii exprimă neîmplinitul prin simbolul „apă“ sau „umed“ şi împlinitul prin simbolul „uscat“ sau „pămînt“

Malkut (Împărăţia) este, în planul Energiilor Divine, receptaculul tuturor Energiilor; în adîncul suflului divin, *Malkut* este sămînţa întregii Creaţii. Pe plan cosmic, Creaţia este receptivitate absolută a tuturor energiilor create în cele patru elemente din care e constituită. Ea e totodată capabilă să emită cel de al cincilea element, „chintesenţa" – inspiraţia divină –, ce readuce Creaţia la unitatea sa principială.

M-au frapat întotdeauna cele trei desene enigmatice care, în iconografia creştină, înconjoară cu cercuri concentrice genunchii lui Hristos în Slavă. N-am putut să le găsesc niciodată explicaţia. Aceleaşi cercuri concentrice se regăsesc şi la alte niveluri ale corpului. Cred că ele sînt centre de forţă importante, fiecare deţinînd o putere specifică. În ce constă puterea genunchilor?

În poziţia lui Ilie, genunchii strîng între ei capul, dînd astfel corpului celui ce se roagă forma de sămînţă în care se concentrează totalitatea forţelor. S-ar părea că raportul cap-genunchi este la fel de puternic ca acela ce leagă capul de picioare.

Capul şi genunchii formează un nou cuplu de împlinire. Ele sînt sudate prin calitatea lor de „coroană".

Keter (coroana) nu găseşte oare în cele două mici coroane, pe care le formează rotulele la baza Arborelui, afirmarea făgăduinţei sale?

Limbajul hipologic spune despre calul ce s-a rănit la genunchi că este „încoronat". Şi nu tot aceeaşi expresie se foloseşte în cazul copilului rănit la acelaşi nivel?

În ebraică, genunchiul este *Berek* ברך. Capul ר este înconjurat în centrul său de cuvîntul בך, care înseamnă „în tine". E ca şi cum cuvîntul ברך ne-ar spune: „în tine se află secretul adevăratului tău cap, cel ce va fi încoronat". Mai poate fi de

asemenea citit: Bar בר – „tînărul fiu" – în drum spre *Kaf final* ך, ce va fi ultima sa sămînță înainte de a intra în dimensiunea de „fiu împlinit", al cărui nume *Ben* בן, are aceeași valoare numerică 702 cu genunchiul.

Genunchiul conține deja în valoarea sa aritmologică energiile Fiului, despre care știm că, dacă le realizează, Omul intră în dimensiunea sa de „soție" încoronată. Pentru aceasta, omul e binecuvîntat încă de la naștere.

Pronunțat *Baruk*, cuvîntul ברך înseamnă „binecuvîntat". La arabi, „Baraka" are același sens. Genunchi și binecuvîntat sînt unul și același cuvînt!

Cele trei litere permutate ale cuvîntului ebraic „genunchi", scrise בכר, formează rădăcina multor cuvinte ce se referă la o primă naștere. Se confirmă astfel faptul că pruncul, înrudit cu picioarele în starea sa fetală, vine pe lume și se integrează în ciclurile timpului la nivelul genunchilor. În limba franceză, cuvîntul „genou" (genunchi) e format din aceeași rădăcină cu „générer, engendrer" (a genera, a da naștere). În perspectiva nașterilor interioare, unele rituri inițiatice îl invită pe cel ce trăiește o nouă naștere să se prezinte cu un genunchi descoperit.

Iar Pitagora, cel ce generează, cel ce dă naștere întru cunoaștere, nu era oare numit „învățatul cu genunchiul de aur"? Dacă mai permutam o dată literele din ברך, formăm cuvîntul כרב, rădăcina lui „Heruvim".

Heruvimii, cea de a opta ierarhie îngerească, apar în viziunea profetului Iezechiel: „Mă uitam la aceste făpturi vii, și iată că pe pămînt, afară de făpturile vii, era o roată la fiecare din cele patru fețe ale lor. Înfățișarea acestor roate și materialul din care erau făcute păreau de hrisolit... Aveau niște obezi de o înălțime înspăimîntătoare și pe obezile lor cele patru roate erau pline cu ochi de jur-împrejur" (Iezechiel, 1, 15–18).

Roata-coroană a genunchilor e confirmată și de planeta Saturn, posesoarea semnului Capricornului din Zodiac. Toată lumea cunoaște inelul ce înconjoară planeta Saturn.

Saturn – asemenea semnului Capricornului – ne atrage atenţia asupra unui alt aspect al poziţiei celui ce se roagă: contactul genunchilor (şi al capului) cu pămîntul. Cel ce e învestit cavaler pune şi el un genunchi în pămînt. Oricine solicită ajutorul unei forţe a cerului se ancorează în pămînt prin genunchi.

Care este raportul exact între genunchi, Saturn şi pămînt?

Saturn este asociat cu plumbul. Copilul ce se naşte în ciclurile timpului nu e decît „părticele de plumb" (Isaia, 1, 25). Omul care va reuşi să preschimbe plumbul în aur se va naşte întru coroana Eternităţii.

A preschimba plumbul în aur este tocmai lucrarea de creştere a Omului, lucrare înfăptuită la începuturile ei de cavaler, de iniţiat sau de orice fiinţă care îşi trăieşte prima naştere interioară.

Despre Saturn, alchimistul Isaac Olandezul spune:

„În interiorul său el conţine cu siguranţă bunul Soare.

Toţi filosofii sînt de acord cu aceasta.

În realitate, Saturn este piatra pe care vechii filosofi n-au vrut s-o numească.

Cu puţină muncă, îl putem preschimba pe Saturn în Lună; iar cu mai multă muncă şi într-un timp mai îndelungat, îl putem preschimba în Soare, apoi imobiliza şi face din el piatra filosofală"[2].

Olandezul descrie în termenii alchimiei procesul de transmutaţie a energiilor noastre care, eliberate de ganga lor, se înalţă într-un prim timp la nivelul lui *Yesod* (luna) şi într-un al doilea timp la nivelul lui *Tiferet* (soarele), făgăduind un al treilea nivel: *Keter*, Coroana.

„Saturn", ca şi „plumb", se spune în ebraică *Oferet* עפרת. Acest cuvînt corespunde în esenţă rădăcinii *Par* פר, simbol al

---

[2] Citat de Gabriel Monod-Herzen în *L'Alchimie méditerranéenne*, p. 142 şi urm. (Editions Adyar).

fecundității, cuprinsă în עת *Et*, „timpul". עת este inelul lui Saturn. Verbul פרה *Paro* este verbul „a crește", pe care îl găsim în porunca divină dată lui Adam: „Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pămîntul" (Facerea, 1, 28).

Dar, în punctul său de plecare, Omul nu e decît plumb. Fecunditatea sa nu e încă eliberată. Acest plumb e cu atît mai greu, cu cît în lumea noastră de întuneric – lumea de după cădere – el este hrana Satanei, ce se opune astfel diametral fecundității sale.

„În toate zilele vieții tale să mănînci țărînă" (Facerea, 3, 14), îi spune Dumnezeu șarpelui Satan. „Țărînă" (pulbere) este cuvîntul *Afar* עפר, care, în cuvîntul עפרת („plumb"), devine încă și mai greu, căci i se adaugă ultima literă a alfabetului, *Tav* ת.

„Țărîna" din textul biblic, contrar afirmațiilor lipsite de discernămînt ale unor traducători, nu desemnează pămîntul, ci pe Adam în starea sa inițială de fărîmițare.

Literal: „Și l-a făcut יהוה – Elohim pe Adam țărînă, l-a scos din Adamah" (Facerea, 2, 7). *Adamah* e pămîntul creat în ziua a șasea a Genezei, cu toate animalele sale care se cațără. *Adamah* e pămîntul interior al lui Adam, unde mișună multitudinea energiilor sale.

„Țărîna" עפר este simbolul multiplicității, neavînd însă nimic comun, în ceea ce privește calitatea, cu multiplicitatea ce reprezintă vocația fundamentală a lui Adam.

„Înmulțiți-vă". Nici această vocație nu are nimic de-a face cu sensul care îi este în general atribuit, și anume: „Faceți mulți copii", altfel spus „Asigurați nașterile exterioare". Această ultimă accepțiune a poruncii divine elimină primul ei termen: „Creșteți"!

Adevărata înmulțire e făgăduită la capătul creșterii interioare, ca rod al copacului care este Adam. Această înmulțire-rodire a Copacului adamic este inseparabilă de realitatea sa antinomică: Unitatea. Adam devenit UNU se împrăștie în

roadele sale. Înmulțirea descendenților noștri e simbolul acestui fenomen, dar, în sine, ea face încă parte din țărîna pe care din nefericire o acumulăm fără a o îndepărta de pe noi.

Fecunditatea פר este însă bine inchisă în țărîna ce constituie punctul de plecare, în multiplicitatea descrisă mai sus prin simbolul animalelor care formează pămîntul *Adamah* și toate celelalte pămînturi ce vor veni.

Iar cînd, după cădere, Adam se întoarce în țărînă, el se întoarce, după cum am văzut, la condiția sa primară, la înmulțirea sa colcăitoare, uitînd de prima căsătorie contractată cu *Adamah* și confundîndu-se total cu ea. Totul pare cu atît mai compromis, cu cît, întorcîndu-se în țărînă, Omul nu-i mai cunoaște puterea de a rodi, nu mai știe că este soțul chemat să se unească cu pămînturile sale. Un blestem îl desparte de țărîna-soție.

Dar ar însemna să nu știm citi textul în profunzime dacă am rămîne la această interpretare a versetului. Dumnezeu spune: „În sudoarea feței tale să-ți mănînci pîinea, pînă te vei întoarce în pămînt, căci din el ai fost luat; căci țărînă ești și în țărînă te vei întoarce" (Facerea, 3, 19).

Pîinea mîncată în sudoarea frunții e robia trăită pînă în momentul cînd Omul se întoarce spre țărînă *(Adamah)*, mama-soție: „căci țărînă ești" și fecunditate, amintește-ți de aceasta, ieși din uitarea în care sînt nevoit să te învălui spre a te salva de iluzia ta, „întoarce-te!"

Porunca e surprinzătoare: în ebraică *Tașuv* תשן ב nu e altceva decît *Teșuvah*, adică „penitența", în sensul cuvîntului grecesc *metanoia*, „întoarcerea".

În momentul nașterii, copilul se întoarce, își schimbă poziția în pîntecele mamei. La un alt nivel, cufundat în apele lui רע (neîmplinitul), Omul nu mai știe că ele sînt o matrice fecundă și că el se poate întoarce spre a se naște întru lumină טןב (împlinitul).

Genunchii și fața îmbrățișînd pămîntul, „unindu-se" cu pămîntul exterior, simbol al pămîntului interior *(Adamah)*, constituie poziția însăși a penitenței.

Pămîntul nu-şi va da apa decît în schimbul iubirii Omului. Ilie era conştient de acest lucru atunci cînd căuta apa pentru a o da pămîntului! Ţărîna nu-i va da Omului forţa pentru a creşte, nici fructele sale pentru a se înmulţi decît dacă, în genunchi, umil (în sensul lui „humus“), el „se întoarce la ea“ şi redevine soţul ei iubitor.

Hristos s-a întors. El a înlăturat blestemul divorţului dintre Adam şi *Adamah*.

Fiecare dintre noi, altoit pe propriul sîmbure-Hristos, poate înlătura acest blestem şi ieşi din robie. Atunci genunchii îşi vor regăsi funcţia de fecunditate.

Din naştere în naştere interioară, de la imaginea lui Dumnezeu, pe care o reprezintă în calitatea sa de בר *Bar* (tînăr fiu), pînă la asemănarea, pe care e menit s-o realizeze în calitatea sa de בן *Ben* (Fiu), Omul va transforma ciclurile timpului în coroană de eternitate.

Un mit despre creaţie povestit de o legendă finlandeză, *Kalevala*, face lumea să se nască din ouăle depuse de o raţă pe genunchiul zeiţei apelor, în momentul cînd aceasta şi-a ridicat deasupra undelor piciorul ospitalier.

„Şase din aceste ouă erau de aur şi al şaptelea era de fier. Raţa a început să le clocească. Simţind o căldură arzătoare, zeiţa îşi scutură genunchiul, îşi întinse brusc picioarele. Iar ouăle se rostogoliră în apă, dispărură în adîncul valurilor şi se sfărîmară în bucăţi…

…partea de jos a cojii oului a format temelia pămîntului, partea de sus a cojii oului a format firmamentul sublim.“[3]

Ne putem imagina că pe acelaşi genunchi, „Mi“ şi „Ma“, partea de sus şi cea de jos a cojii oului, îşi vor celebra la rîndul lor nunta.

---

[3] *Kalevala*, versurile 180-236.

2. Gambele

De la laba piciorului la genunchi, gambele simbolizează întreaga forţă de realizare a seminţei pînă la maturitate, de la concepţie pînă la naştere.

Dacă sîntem conştienţi de faptul că starea noastră este, în clipa cînd ne naştem, cea a unei noi seminţe în matricea cosmică, atunci gambele simbolizează, pe de o parte, forţa de creştere a copilului în pîntecele mamei şi, pe de altă parte, forţa de creştere a Omului de la naşterea la încoronarea sa.

Dacă gambele îi sînt date Omului pentru a umbla pe pămîntul exterior, ele sînt în profunzime imaginea celor care îi vor permite să-şi parcurgă pămînturile interioare şi care, din această cauză, vor trebui să se sprijine pe nişte „picioare" noi, pe nişte seminţe noi, unde i se vor aduna energiile: rinichii.

Forţă de realizare a Omului, gambele sînt identificate cu libidoul său şi, în acest sens, cu gambele calului. Dacă libidoul nu este investit decît la primul etaj – etajul lui A avea – al Omului, el devine acea hemoragie dramatică, ilustrată de mit prin descrierea rănii de la picior.

În acest context, psalmistul spune: „Nu de puterea calului Se bucură Dumnezeu. Nu-şi găseşte plăcerea în picioarele omului" (Psalmul 147, 10).

Cuibărit în inconştientul Omului, libidoul pune săpînire pe el şi favorizează toate acţiunile robului său pe care îl duce la pieire.

Ordinul Cavalerilor îl învăţa pe Om să-şi încalece propriul cal, să ia în mîna sa frîiele pentru a stăpîni animalul şi a face gambele să se supună unui libido conştient, controlat şi, mai ales, reorientat spre adevărata sa realizare. Scutierul perfect îşi conduce calul aproape exclusiv cu gambele. Face corp comun cu el, iar calul devine gambele şi energia realizată a stăpînului său, în timp ce acesta din urmă rămîne capul şi inima.

Dacă energiile libidoului ar fi cu adevărat realizate, Omul ce s-a eliberat de legile lumii căderii, după ce şi-a străbătut spaţiile interioare, n-ar mai avea nevoie de cal.

Acesta este motivul pentru care Dumnezeu nu-Şi găseşte plăcerea în Om, ci în desăvîrşirea a ceea ce Omul simbolizează. Şi tot din această cauză, Omul ce ţine între picioarele sale un cal e fragil: structurile sale interioare nu sînt potrivite cu forţa calului. La acest nivel, nu-i va mai rămîne decît să-l îmblînzească, şi nu să-l domine, iar forţele inconştiente ale Omului riscă în orice clipă să fie redate animalului.

La polul opus, o fiinţă ce şi-ar refuza animalitatea, libidoul, care este forţa sa vie, aşa cum i se întîmplă uneori Omului complet cerebralizat, ar fi ca lipsită de picioare. Ea ar fi totodată lipsită de orice posibilitate de a se realiza.

Ascensiunea spre sefira *Yesod* ne va lămuri mai bine asupra acestui foarte vast subiect.

CAPITOLUL IX

YESOD
SEXUALITATEA – CIRCUMCIZIA

Yesod, cea de a noua sefira divină, este „baza", „temelia". Ea simbolizează o „împlinire divină" – dacă ne e permis să folosim această expresie inseparabilă de corpul antinomici „mişcare/nemişcare".

Ea îşi primeşte energiile de la primele opt sefirot-uri, le focalizează şi le distribuie, le face să „înflorească" în profunzimea multiplă şi una a lui *Malkut*.

Yesod pare a fi pentru Malkut ceea ce este *Ain Sof* pentru *Keter:* Marile Tenebre în raport cu Manifestarea.

Conform tradiţiei Cabalei, totul pare a se petrece ca şi cum *Yesod* ar fi Piatra cu strălucirea aurului descrisă de Iezechiel, un fel de prismă prin care Unu-fără-doi Se face Doi şi Multiplu în splendoarea Creaţiei emanată perpetuu de Slava Sa (*Hod,* cea de a şaptea sefira) şi întorcîndu-se perpetuu la Ea.

La nivelul lui *Yesod* pare a se situa unul din centrele respiraţiei divine: „Îţi trimiţi Tu suflarea şi înnoieşti astfel faţa pămîntului" (Psalmul 104, 30). Prin Inspiraţia Sa, Dumnezeu se întoarce în Esenţa Sa. Acesta e Şabbat-ul. În el se află însuşi principiul ritmului.

Totul e respirație – *Yesod* este focarul ei punctiform de unde totul se revarsă în splendoarea Lumilor și unde totul se întoarce spre a-l desăvîrși pe Unu, deja desăvîrșit, sau spre a perfecționa ceea ce e deja Perfect. Temelie a lumilor, act veșnic creator, *Yesod* este cel de al șaselea dintre sefirot-urile Creației. El corespunde zilei a șasea a Genezei, ziua facerii Omului care, prin cuvîntul său (imagine a Cuvîntului Divin), e creator.

Prin cădere, Omul și-a întors fața de la această putere.

Să încercăm acum să înțelegem ce se întîmplă cu el din perspectiva ascensiunii sale, atît de compromisă de acum înainte!

În axa Coloanei din Mijloc, fiecare sefira este imaginea lui *Ain* אין, arhetip divin incognoscibil, ce se face cunoscut prin NUME, *Ha-Șem* יהוה. Fiecare din numele noastre aparținînd NUMELUI se înscrie în această coloană, la nivelurile de realizare diferite corespunzînd sefirot-urilor.

În *Malkut*, persoana fiecăruia dintre noi e modelată în prenumele care îi este dat. Ea întrupează pe אין în „Eu", în „mine", în ebraică *Ani* אני, cuvînt compus din aceleași trei litere-energie ca și arhetipul său Ain.

Dar, în timpul copilăriei, acest „eu" rămîne destul de nediferențiat de arhetipul în care se scaldă în timpul vieții sale fetale și în primii trei ani după nașterea sa biologică. Rămîne de asemenea nediferențiat de părinți sau de orice altă autoritate parentală ce se substituie puțin cîte puțin arhetipului.

În *Yesod* יסוד „Temelie", traductibil și prin „secret סוד al lui י *Yod*", secret al NUMELUI, adolescentul intră în rezonanță cu NUMELE său secret. Pe căi lăturalnice, el simte atingerea viitoarelor sale structuri de adult. Începe atunci să-și descopere personalitatea, prima expresie cunoscută a persoanei sale, care îl determină să conteste, respectiv să dea deoparte cîrjele parentale.

Răsuflarea lui *Yod* îl aspiră spre înalte depășiri de sine. E vîrsta celor mai mari exaltări mistice, investite în categorii dintre

cele mai diferite: religioase, patriotice, politice, artistice, amoroase etc., toate de ordin erotic.

E naşterea erosului la acest nivel.

În acel moment, adolescentul e ameninţat de un mare pericol: cel al reidentificării cu obiectul exaltării sale, pe care îl divinizează, proiectîndu-l în mod inconştient asupra lui *Ha-Şem*, NUMELE יהוה. Se ajunge astfel la fabricarea diferitelor măşti în spatele cărora adolescentul se ascunde de sine şi îşi pietrifică „eul" de om iluzoriu. Sau îşi confundă „eul" אני neexaltat, repede banalizat, cu יהוה, ceea ce duce la o umflare sterilizantă a sa.

Omul nu mai poate deveni Cuvînt creator cosmic, deci nu mai poate ajunge la *Tiferet*, apoi la *Keter*, dar în schimb se autogenerează prin repetarea „eurilor" sale succesive şi infantile.

În general, Omul aflat în această situaţie îşi investeşte în *Yesod* totalitatea energiilor primite, cu scopul de a-şi întemeia descendenţa, mica sa Împărăţie *(Malkut)* pe pămînt, al cărei rege devine. E coborîrea devenirii la nivelul banalizării.

E esenţial să observăm că stabilirea contactului cu eul – aparţinînd lui Şem – ţine în profunzime de aceeaşi realitate ca şi apariţia sexualităţii la acest nivel, ca şi erosul de la acest etaj. Aşa se explică faptul că, în cea mai mare parte a timpului, Omul rămîne pe de-a-ntregul fixat aici, fie în refulările forţei vitale, supusă interdicţiilor, fie în izbucnirile cvasi-divinizării sale.

Orice sefira a căii de Mijloc – spaţiu al lui Mi, unde Mi se uneşte cu Ma – este expresia echilibrului şi armoniei, cucerite pornind de la opoziţiile existenţiale.

În acest sens, *Yesod* este numit şi *Sedec* „Dreptate" (mai exact „Justeţe"). *Yesod* cere să fie trăit cu justeţe.

Melhisedec, prezentat în cartea Facerii ca „rege al păcii" şi al cărui nume înseamnă „rege de drept", primeşte zeciuiala de la Avraam din toate bogăţiile acestuia. Zeciuiala, a zecea parte,

este simbolul lui *Yod*, care își face astfel cunoscută cerința sa profundă: o parte din energiile de la acest etaj trebuie consacrată construcției NUMELUI. Ea implică asceze, disimulări ce privesc cele două aspecte erotice ale realității Omului în *Yesod*: „eul" său și sexualitatea sa.

Ritul circumciziei, pe care îl vom studia mai departe, pune în lumină această mare temă.

Trebuie să precizăm încă de la început că orice asceză ce ar echivala cu o constrîngere este falsă; orice refuz al ascezei este de asemenea fals. Dobîndirea libertății nu se produce prin licența străină oricărui arhetip, ci prin „justețe" – imagine a arhetipului.

Imagine a arhetipului este și *Sod*, „secretul" (din latinescul *secernere*: a pune deoparte) care ține de „sacru". *Yesod* dă naștere primelor vertebre ale coloanei vertebrale, numite „sacrale". Orice funcție ce ține de acest nivel e sacră. Faptul că sexualitatea este astăzi desacralizată, în perspectiva iluzorie a realizării Omului, reprezintă rezultatul logic, dacă ne gîndim la finalitatea pe care i-o atribuie imperativele religioase din ultimele secole: procreația!

Vom încerca să discernem în lumina schemei sensul profund al unirii corpurilor.

Reflectare a lui *Keter* care, în partea de sus, conduce Omul spre ultima sa cununie, *Yesod* este, în partea de jos, intrarea în camera nupțială, în sanctuarul unde se împlinește unirea secretă a bărbatului cu femeia. În primele secole ale Bisericii creștine, căsătoriile se celebrau la miezul nopții. Și tot în inima nopții, în inima iernii interioare, Omul se unește cu sine, în profunzimile lui *Tiferet*. În tenebrele abisului, el se va uni cu Dumnezeu în *Keter*.

Întreaga coloană din mijloc focalizează la diferitele sale etaje întîlnirea celor doi care devin unul.

Plăcerea domnește asupra acestei respirații universale în diferitele sale grade de participare la ultima plăcere pe care o cunoaște Omul intrînd în zeificare. Ea e singura ce mai rămîne după epuizarea corpurilor cărora moartea le punctează ultimul spasm.

Orice moarte care nu-l face pe om să participe la această uniune divină îl înlănțuie în legea inexorabilă a repetiției banalizante. Ea alungă Omul pînă la „Poarta Oamenilor“, unde locuitorii Tebei sînt devorați de sfinxul care o păzește și unde Edom (Omul roșu) e înghițit de Marea Roșie, ce își desparte apele pentru a-l lăsa să treacă pe Iacob preschimbat în Israel. Acesta din urmă se află în drum spre „Țara făgăduinței“, spre cucerirea Triunghiului Superior și realizarea „Omului verde“.

Din această perspectivă, plăcerea la nivelul lui *Yesod*, plăcere fizică și bucurie a inimii, este bună și dreaptă în sine, ca fiind imaginea Cerului pe pămînt.

Să mergem mai departe: plăcerea la nivelul lui *Yesod*, reflectare a plăcerii cuprinse în *Keter*, este în același timp un mijloc de a ajunge la aceasta din urmă.

Occidentul care, timp de generații, a fost impregnat de moralism, cu sau fără voia lui, nu e nicidecum pregătit să trăiască o astfel de experiență. Dar trebuie măcar să devină conștient de autenticitatea plăcerii. A se lipsi de ea din moralism e la fel de greșit ca a abuza de ea din ignoranță, și se dovedește a fi un lucru distrugător și infantil.

De opt secole, creștinismul occidental tinde spre o identificare cu morala. Pentru a justifica „lucrarea cărnii“, al cărei sens profund îi scapă, el a făcut din copil scopul căsătoriei, impunîndu-le soților acest obiectiv. Aici își află sursa o mare parte din falsele probleme, a căror rezolvare mobilizează în zilele noastre, atît de inutil, multe energii. Rana de la picior se actualizează foarte bine la acest nivel...

Copilul sau acel unu născut din doi este imaginea, în lumea de jos, a devenirii soților ce tind spre unitate în lumea de sus. În acest sens, copilul este și el sacru. Dar el nu este scopul

cuplului. A da imaginii o valoare absolută înseamnă a rămîne în greşeala banalizării. În ultimă instanţă, copilul este zeificat; or, într-un astfel de context, el rămîne rodul lui A avea. Devenit adult, el se va uni cu celălalt, va fi „doi" pentru a dobîndi un nou „unu" care, la rîndul său etc.; omenirea procreează, se înmulţeşte, fără a creşte şi fără a se împlini prin angajarea pe drumul ce duce spre A FI.

Pe acelaşi plan, deşi într-o altă ordine de idei, ajungem la o înlănţuire asemănătoare de repetiţii banale atunci cînd o teză şi antiteza sa dau naştere unei sinteze ce devine ea însăşi teza unei noi antiteze etc. Sîntem prinşi în capcana drumului infernal unde totul e fad şi plictisitor. Unul din termeni e ridicat la rangul de absolut? El devine atunci generator de pasiuni distrugătoare. Dovada o constituie ideologiile impuse de o religie, de un partid politic etc.

Cum să ieşim din acest cerc?

Cum să introducem acel al treilea termen, singurul adevărat, care realizează unitatea sus şi nu jos?

A învinge Sfinxul sau orice paznic al „Porţii Oamenilor", a trece Marea Roşie ca evreii, a intra în Arca lui Noe, iată ce ne propun miturile, inspirîndu-ne din temele cele mai familiare ale culturii noastre.

Toate se referă la un act ce implică o depăşire. Acel al treilea termen de cucerit transcende lumea fizico-psihică, percepera sa transcende categoriile noastre mentale obişnuite. El nu poate fi descris decît prin simbol, nu poate fi pus în lumină decît prin mit. A ajunge în inima mesajului este primul demers ce trebuie întreprins pentru a intra în cunoaşterea destinului nostru şi totodată calea realizării sale.

Cred că e inutil să precizăm că recursul la mit nu este în mod necesar condiţia pentru a trăi trecerea prin această Poartă Îngustă. Dar el proiectează asupra trecerii o astfel de lumină, încît socotesc că e util să-i fac să beneficieze de ea pe toţi cei care, la ora actuală, într-un fel sau altul, înfruntă Sfinxul.

Atîta timp cît omenirea a rămas în starea de iresponsabilitate a copilăriei, foarte puţini oameni au fost conştienţi de această

trecere. Astăzi, cînd își leapădă cîrjele, cînd – asemenea lui Oedip – își părăsește tatăl adoptiv și pleacă în căutarea secretului nașterii sale, omenirea se prezintă în masă în fața Porții. E înecată de apele unui potop de ignoranță: cunoștințele sale universitare, departe de a o salva, o cufundă mai adînc, creînd o lume tehnică dezumanizată. O angoasă latentă îi cuprinde pe toți oamenii care simt închizîndu-se puțin cîte puțin asupra lor fălcile implacabile ale unui monstru.

Cine îi va elibera?

În tradiția noastră iudeo-creștină, poporul lui Israel este „prototipul" Omenirii; calea sa ar trebui să ne lumineze.

1. Circumcizia

Din Israel se va naște Cuvîntul, Logosul, Mîntuitorul. Avraam, primul patriarh al lui Israel, este „Temelia", *Yesod*. El este sămînța unei noi Omeniri. Acesta e sensul în care, conform făgăduinței divine, „Avraam va fi părintele unei mari națiuni"; această mare națiune se va supune poruncii Creației (Facerea, 1, 28): „Creșteți și înmulțiți-vă".

Nu e vorba nicidecum de o înmulțire numerică implicînd proliferarea copiilor, nici de acea „domnie a cantității" de care vorbea René Guénon. E vorba *mai întîi de a crește*, adică de a ajunge în vîrful Copacului, adevăratul cap unde seva dă rod. Pe acest plan, Omenirea va cunoaște doar înmulțirea roadelor a ceea ce ea Este și nu a ceea ce ea Are, înmulțire inseparabilă de unitatea dobîndită.

E semnificativ să constatăm că această făgăduință a rodului îi e făcută lui Avraam la capătul unui legămînt între Dumnezeu și patriarh, legămînt care impune ca toți copiii de parte bărbătească născuți din Avraam și din urmașii săi să fie tăiați împrejur (Facerea, 17).

Circumcizia nu ţine de legea mozaică, nici de un cod devenit necesar ca urmare a lipsei de maturitate, a copilăriei unui neam; ea îi este ontologică acestui popor născut din Avraam şi a cărui vocaţie este să aducă pe lume Mîntuitorul, Mesia, Cuvîntul.

Israel, destinat Asemănării divine, trebuie să devină Cuvînt.

Cînd Israel va fi adus pe lume pe Cel recunoscut de creştini drept Cuvînt, un prim conciliu îi va reuni pe capii Bisericii ce se năştea pentru a rezolva problema care îi dezbina: trebuia sau nu să fie circumcişi creştinii? Se va hotărî că nu mai era cazul să fie practicată circumcizia (Faptele Apostolilor, 15): omenirea a născut Cuvîntul.

Dar Pavel va insista în favoarea mutării circumciziei la nivelul inimii, apoi la acela al urechilor (Romani, 2, 29). Apostolul reia astfel porunca lui יהוה, transmisă prin gura profetului Ieremia: „Tăiaţi-vă împrejur pentru Domnul, tăiaţi-vă împrejur inimile“ (Ieremia, 4, 4). Acestea sînt însă alte etape ale ascensiunii. Le vom trăi mai tîrziu.

E vorba aici de urcarea sevei spre vîrful Arborelui, pentru a-l face să rodească. „Creşteţi“ sau „fiţi roditori“ este un singur cuvînt în ebraică: *Peru* פרו, în care vom recunoaşte rădăcina פר *Par* studiată mai sus[1] şi regăsită pe toate treptele construirii Arborelui, ca pentru a jalona urcarea sevei. Dar seva nu va putea ajunge niciodată în vîrf dacă va fi absorbită de ramurile de jos.

De aceea, în pomicultură urcarea sevei este supusă legii tăierii. Tăierea ramurilor de jos se face pentru a aduce arborele în starea de a rodi. Această operaţie, ce se justifică pe toate planurile, îşi dobîndeşte întreaga profunzime semantică la nivelul care ne interesează:

A tăia lăstarele, crengile de jos, înseamnă a înlătura orice cauză a hemoragiei. Înseamnă a vindeca „rana“ pentru ca fiecare om în parte – împreună cu întreaga omenire – să rodească, „să se înmulţească“ în roadele sale.

---

[1] Cf. cap. VIII.

Puterea omului trece astfel din organul de procreaţie în cel al cuvîntului creator. Şi, pentru a-i parafraza pe Părinţii greci din primele secole, care au exprimat taina creştină prin următoarea frază: „Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să devină Dumnezeu", putem relua prologul Evangheliei după Ioan şi spune: „Şi Cuvîntul s-a făcut trup pentru ca trupul să devină Cuvînt".

A face trupul să devină Cuvînt, iată vocaţia creatoare a Omului. Circumcizia, care este o tăiere a trupului la nivelul lui *Yesod* pentru a-l face să rodească, reprezintă legea cea mai importantă a acestui proces.[2]

Brit Milah מילה ברית sau „legămîntul circumciziei" este o ceremonie ce se petrece în trei timpi:

Într-un prim timp numit *Orlah* עורלה, are loc tăierea prepuţului. Ne amintim[3] că *Or* עור este „haina de piele". *Orlah*, tăierea pielii, este trezirea la lumină. Într-adevăr, întreaga ceremonie va tinde spre dezvelirea glandului, simbol al luminii-cuvînt. Pielea (prepuţul) e aruncată în „ţărînă"[4] pentru ca să se facă lumină.

Într-un al doilea timp numit *Priah* פריה, carnea e dată la o parte pentru a se dezveli בשר *Basar*, „carnea" originară[5] care este principiul vieţii. *Priah* פריה este cuvîntul ce înseamnă „rodire, fertilitate, fecunditate", iar פרי *Pri* este rodul. El e compus din rădăcina פר *Par*, simbol al fecundităţii, şi din cele două litere sacre *Yah* יה cu care începe Tetragrama Divină.

Dezgolirea cărnii originare reprezintă întoarcerea la normele ontologice ale Omului, la puterea fecundităţii sale care, în acest context, nu se referă la procreaţie, ci la aducerea pe lume a lui יה *Yah*, copilul divin, care revelează NUMELE şi al cărui simbol este copilul exterior.

---

[2] Cf. studiul despre „trup", cap. XI şi cap. XII.
[3] Cf. cap. III.
[4] Cf. cap. VIII.
[5] Facerea, 2, 21

Procreaţia legată de cădere, de timpul în care trebuie să ne continuăm existenţa pentru a atinge acest scop, este o funcţie secundară şi pregăteşte atingerea scopului.

Într-un al treilea timp numit *Mţiţah* מציצה, care înseamnă „sugere", *Moel* (cel ce efectuează circumcizia) suge sîngele pentru a descoperi pe *Nefeş*, sufletul viu legat de sînge. Din acest moment, copilul redevine suflet viu. Atingem aici marea taină a sîngelui despre care vom vorbi mai tîrziu[6].

Milah este ultimul sacrificiu însîngerat căruia Hristos-Cuvînt, făcîndu-Se circumcizie a lumii, îi pune capăt.

În cuvîntul *Mţiţah* מציצה, Numele Divin יה *Yah* se află în mijlocul verbului *Moţeţ*, „a suge". În profunzime, *Moel* aspiră pe יה. El înlătură toate vălurile ce îl despărţeau pe copil de sufletul său profund spre a-l reda NUMELUI său.

În mod tradiţional, un scaun destinat lui Ilie este întotdeauna pregătit pentru această ceremonie prezidată invizibil de Profet.

Legea nu poate fi despărţită de profetismul fără de care ar deveni sterilă. Tradiţia spune că rolul lui Ilie este de a nu lăsa ca noi şi satanice tenebre să acopere lumina; în acest scop Ilie acoperă el însuşi lumina cu un văl invizibil, ce nu va fi ridicat decît la venirea lui Mesia.

Putem constata în ce măsură se întrepătrund aici tainele creştine. Ioan Botezătorul este „Ilie care trebuie să vină" (Matei, 11, 14) şi care, identificîndu-se cu vălul şi vorbind despre Hristos, spune: „Trebuie ca El să crească, iar eu să mă micşorez" (Ioan, 3, 30). Dacă vălul dispare, înseamnă că în lume s-a făcut lumină, că a venit Mesia.

Asemenea prepuţului, Ioan Botezătorul, omul în haină de piele (este îmbrăcat într-o haină din păr de cămilă), este înlăturat pentru ca să apară Cuvîntul.

Cînd *Moel* suge sîngele pentru ca sufletul să devină suflet al vieţii *(Nefeş Haia)*, el este imaginea Tatălui ce aspiră sîngele Fiului pentru ca Sfîntul Duh să se pogoare în lume.

---

[6] Cf. cap. XII.

Milah מילה (circumcizia) este şi „Cuvîntul מלה lui *Yod*". Circumcizie se mai spune încă מול *Mul*, ceea ce înseamnă „faţă în faţă".

Omul începe să fie pus faţă în faţă cu sine pînă cînd va ajunge, după circumciziile succesive cerute de Ieremia şi Pavel, să-şi întoarcă pe de-a-ntregul faţa spre sine şi să-şi descopere adevăratul Eu – NUMELE său.

Acest aspect al circumciziei pune prin urmare accentul pe NUME, adevărata şi tainica „persoană" – în sensul de „ipostază" – care este fiecare dintre noi. Circumcizia este în acest caz mai mult circumcizie a eului. A circumcide eul, ego-ul, înseamnă a ţine seama de celălalt, fără de care nu se poate ajunge la adevăratul אני *Ani*, la NUME.

„Celălalt" este mai întîi noi înşine sub înfăţişarea lui רע, neîmplinitul din noi înşine.

„Celălalt" este, apoi, orice fiinţă exterioară de care nu ne putem apropia decît cu iubire, deoarece el este polul exterior al uneia dintre energiile noastre interioare aparţinînd lui רע *Ra*, pe care trebuie să-l punem în lumină, să-l facem să devină טוב *Tov*! Chiar şi cel mai rău dintre oameni, chiar şi duşmanul îl reflectă pe cel ce sîntem.

Pronunţat *Rea* רע, acelaşi cuvînt devine „prietenul", „aproapele"; îmi vine să spun: singurul cu care ne putem *rea*liza.

A circumcide eul înseamnă a începe să lucrăm pămîntul interior de care răspundem mai mult decît ne putem închipui. Nu spune Hristos, vorbind despre cel ce nu face această lucrare: „aceluia i se va lua chiar şi ce are" (Luca, 19, 26)? I se va lua chiar şi potenţialul său!

Circumcizia este baza oricărei achiziţii.

Pentru a face arborele să rodească, trebuie tăiate ramurile de prisos.

2. Procreația față cu creația

Hemoragia fiziologică pe care o cunoaște femeia în fiecare lună e legată de un ritm lunar (iar din punct de vedere cosmologic, după cum am văzut, Luna corespunde lui *Yesod*). Ea se supune legii căderii, conform căreia omenirea, aflată la acest nivel, își pierde sîngele.

În *Yesod*, Eva – care este omenirea – e rănită. Ea își pierde prin această rană energia creatoare. E motivul pentru care, în toate tradițiile, femeia aflată în perioada menstruației este considerată impură.

Femeia este impură, adică rămîne în neîmplinire și în perioada cînd procreează: patruzeci de zile după ce a adus pe lume copilul este ținută afară din Templu, în penitență. Penitență menită să-i dea conștiința dimensiunii exacte a maternității exterioare în raport cu cea pe care Omul trebuie să o asume ontologic.

E important să precizăm aici că funcția de maternitate esențială e programată în numele lui Adam. *Adam* אדם este construit pe litera *Dalet* ד, corespunzătoare numărului 4, „oprirea", înconjurată de cuvîntul אם *Em*, „mama". Apare din nou o contradicție. Acolo unde e maternitate, naștere, există mișcare, viață. Adam, care trebuie să-l aducă la viață pe zeul din el, trăiește timpi de oprire aparentă, de gestații ontologice. În esență, Adam își este sieși mamă pentru a merge pînă la capătul sinelui trecînd prin „porți" succesive (semnificate de cuvîntul *Dalet*, forma plină a literei ד).

În ciuda căderii și a faptului că a părăsit calea Asemănării, Adam rămîne profund condiționat de vocația sa, dar aceasta se va împlini acum în durere: „Voi mări foarte mult suferința și însărcinarea ta; cu durere vei naște copii" (Facerea, 3, 16).

Adam אדם este și *Ed* אד și *Dam* דם, „abur"[7], dar și „sînge", *apa*, neîmplinitul ce trebuie să se împlinească în sînge, el însuși neîmplinit în comparație cu cel întru totul împlinit: Sfîntul Duh.

---

[7] Facerea, II, 6 și *La Lettre, chemin de vie* (cap. VI).

Vocația apei-abur אד, grea de energiile ce trebuie împlinite. e aceea de a ieși din adîncuri sub impulsul voinței lui Dumnezeu. În cazul că există, dimpotrivă, o dorință de achiziție exterioară, sîngele se scurge în exterior.

Așa stau lucrurile cu menstruația femeii. Așa stau lucrurile cu orice fel de scurgere a sîngelui. Popoarele animate de dorința de putere, ridicîndu-se unele împotriva altora în războaie fratricide, își pierd periodic sîngele, sufletul, și rămîn încremenite în ritmurile lunare neîntrerupte de nici o auroră, de nici o zămislire.

Cînd va avea omenirea cincizeci de ani?

Căci, după vîrsta de patruzeci de ani, îndreptîndu-se spre marele jubileu al numărului cincizeci, femeia este eliberată de hemoragiile sale[8]. Eliberată de procreație, ar trebui ca la această vîrstă, după ce a trecut prin „Poarta Oamenilor", să pătrundă în primăvara devenirii sale ontologice, cu adevărat creatoare. În exterior ea îmbătrînește, dar în interior trăiește bucuria de a se zămisli pe sine (la fel cum se întîmplă și cu bărbatul).

În ebraică, *Ghil* גיל înseamnă și „vîrstă" și „bucurie"!

La această vîrstă, majoritatea femeilor se ascund sub masca unei false primăveri. Omenirea întreagă se recunoaște în această imagine, deoarece nu a trecut încă prin „Poarta Oamenilor". Ea își pierde energiile, sîngele, sufletul. Este impură, în măsura în care, identificîndu-se complet cu energiile neîmplinite, rămîne neîmplinită.

Purificarea este împlinire.

Maternitatea exterioară poate rămîne printre categoriile neîmplinirii atunci cînd femeia face din ea un scop în sine. Ea poate însă deveni o cale spre împlinire și, mai mult chiar, una dintre cele mai frumoase căi!

Copilul nu mai e „vițelul de aur", ci imagine a copilului divin, iar maternitatea exterioară își găsește corespondentul în

---

[8] Cf. *La Lettre, chemin de vie* (cap. XVI).

interiorul femeii, care își mobilizează energiile în vederea gestațiilor sale interioare. Bărbații, precum și femeile ce nu pot realiza maternitatea exterioară, sînt lipsiți de această experiență. Ceea ce nu înseamnă că sînt lipsiți de numeroase alte mijloace pentru a ajunge la maternitatea interioară.

Iacob despărțindu-se de fratele său Esau este tipul oricărei ființe care, distanțîndu-se de sine, se îndreaptă spre cununia sa interioară și spre maternitățiile sale.

Și tocmai pe drumul acestei cununii are Iacob viziunea scării despre care am vorbit mai sus[9]. Scara se sprijină pe pămînt, într-un loc numit לוז *Luz*.

Față de scara cosmică, *Luz* reprezintă baza coloanei vertebrale, adică sefira *Yesod*. *Luz* este „migdalul". Dar nu e străin nici de verbul *Laluz*, „a se despărți, a se separa". Migdalul cu rădăcină în *Yesod* nu poate înflori decît după despărțirea de tot ce nu ține de cucerirea lui *Yod*, adică a eternității.

Migdala – simbol al eternității – este un fruct de lumină ascuns în coaja timpului. Coaja poate fi comparată cu „pieile" sau cu prepuțul. Iacob îl ia cu el pe *Luz* pentru a-l face să înflorească, să parcurgă drumul de la simbol la arhetip, de la imagine la Asemănare. Din această cauză, Iacob dă un alt nume pămîntului pe care se sprijină scara. *Luz* va urca scara împreună cu el.

Una din tradiții susține că la baza coloanei noastre vertebrale se află un os mic ce nu putrezește niciodată și pe care nici chiar focul nu-l poate distruge; acest mic os este sîmburele nostru de eternitate[10].

---

[9] Cf. cap. VI.
[10] Cf. cap. XXI.

CAPITOLUL X

TRIUNGHIUL HOD–NETSAH–YESOD SAU PLEXUL UROGENITAL

Reflectare a triadei superioare care îl atrage spre ea, acest triunghi e receptaculul celei dintîi gestaţii a Omului pe calea devenirii sale întru Cuvînt.

Asemenea blocului audiovocal, ce constituie o unitate embriologică la nivelul capului, blocul urogenital prezintă aceeaşi structură fundamentală.

La nivelul fiecăreia dintre aceste două unităţi are loc o diferenţiere, la cîteva săptămîni după formarea embrionului: auzul se desparte de voce; funcţia renală se diferenţiază de funcţia genitală.

Fiecare din aceste două unităţi se supune unei respiraţii fundamentale, unui „suflu" simbolizat de litera ebraică ה, a cărei formă primitivă este desenul unui om ce-şi întinde plămînii, braţele şi mîinile pe verticală (fiecare parte constituind litera ה din arhetipul divin יהוה).

În continuare, desenul literei evoluează, limitîndu-se la partea de sus a corpului care nu se mai orientează spre cer, ci se desfăşoară pe orizontală, pentru a se afla la originea literei noastre „E".

Această consecință a dramei căderii pare să fi mers mai departe, dînd suflului o poziție opusă verticalității sale originare: din această răsturnare s-a născut partea de jos a corpului. Imaginea tradițională a omului conține într-adevăr doi ה inversați. Ea reflectă, ca într-o oglindă, sexul și cuvîntul.

Desenul alăturat pune accentul pe dubla funcție de „suflu": cea de sus, legată de foc, asigură funcția de cuvînt creator, inseparabilă de auz, iar cea de jos, legată de apă, asigură funcția simbolică: procreația, al cărei scop este de a perpetua timpul. Funcția din urmă e inseparabilă de cea renală, „urechea" acestui etaj despre care, pentru a nu complica expunerea, voi vorbi în capitolul următor.

Lui *He* ה inferior îi corespunde triunghiul sefirotic *Yesod-Hod-Netsah* asupra căruia ne vom opri în continuare.

În el, „respirația genitală" e legată atît de formarea copilului exterior, cît și de cea a copilului interior, unul fiind, așa cum am văzut, simbolul celuilalt. (De altfel, trebuie să fim conștienți de faptul că un copil va crește cu atît mai bine, în adevăratul sens al cuvîntului, cu cît părinții săi vor face să crească mai bine propriul lor copil interior.)

Litera ה este „suflare de viață". Dumnezeu suflă numele asupra noastră. Sîntem „creați", apoi „făcuți"[1] în jurul NUMELUI sacru al fiecăruia dintre noi.

Dacă pentru a desăvîrși copilul exterior sînt necesare nouă luni, e nevoie de o viață întreagă pentru a face copilul interior și a-l duce de la starea embrionară situată la acest nivel (imaginea) la starea de Cuvînt creator căreia îi este menit (asemănarea).

Triunghiul inferior, la fel ca și celelalte două, corespunde unor locuri de mutație binecunoscute chinezilor, care le numesc

---

[1] Verbele *Bara* (a crea) și *Asoh* (a face) sînt bine delimitate în Cartea Facerii.

„cîmpuri de cinabru". „După taoişti, trezirea acestor cîmpuri ajută la căutarea nemuririi"[2].

Nu am certitudinea că adevăratul cuvînt chinezesc nu corespunde mai degrabă „căutării eternităţii", căci aşa văd evreii ontologia Omului.

Primul cîmp care ne interesează aici este locul de realizare a fuziunii sexuale cu celălalt. Cîmpul de cinabru toracic va fi locul fuziunii cu sine. Cîmpul de cinabru cranian va fi locul fuziunii cu universalul şi al întîlnirii cu unicitatea. Admirabil mesaj, care nu face decît să-l confirme pe cel ebraic.

La nivelul cîmpului de cinabru pelvian – sau al triunghiului nostru inferior – au loc întîlnirile cu celălalt, iar rezultatul lor concret va fi fetusul, viitorul copil al omului. Dar numai în cazuri foarte rare maternitatea şi paternitatea corespund unei „treziri" a acestui centru.

Cînd taoiştii vorbesc de trezire, se referă – ca şi evreii – la o nouă „ascultare"[3] care nu mai e îndreptată spre o informaţie exterioară, ci spre una interioară, deschizîndu-se spre o nouă conştiinţă.

La acelaşi etaj se manifestă şi un alt aspect al sexualităţii adolescentului: întîlnirea cu mediul său, cu cultura sa, cu tot ce contribuie la modelarea sa, banalizîndu-l totodată. În acest scop el este fie grav atins în „Eul" său profund, în *Yod*, fie supus unor încercări sălbatice de către lumea care nu îi tolerează „diferenţa".

Acest mediu exterior e omenirea în general, supusă aceleiaşi legi de creştere ca şi omul. Or, ea nu a ieşit încă din primul pîntec, nu a trecut de „Poarta Oamenilor" şi e incapabilă să-l ajute pe vreunul dintre oameni s-o facă. Instituţiile sale – şcoli, universităţi, grupuri sociale, partide politice de toate culorile sau comunităţi ce se vor religioase – reduc orice aspiraţie a membrilor săi la nişte scheme securizante, conforme cu logica primului său cîmp de conştiinţă.

---

[2] Gilles Andrès, *Principe de la Médecine selon la Tradition*, p. 112 (Éditions Dervy-Livres).

[3] Vezi funcţia rinichiului, în cap. XII.

Rezultă că acela care vrea să înceapă o viaţă nouă trecînd prin „Poarta Oamenilor" o face în pofida omenirii şi, adesea, împotriva ei.

La acest etaj, Omul trăieşte experienţa unei singurătăţi vecină cu deznădejdea. Sîntem întotdeauna singuri cînd ne naştem sau cînd murim; dar singurătatea experimentată la celelalte etaje, oricît de mare ar fi ea, nu egalează niciodată deznădejdea resimţită de cel ce porneşte pe un drum despre care nu ştie nimic.

La acest etaj, adolescentul devine conştient de servituţile ce îl înlănţuie, de temerile sale, de temerile şi de servituţile lumii, precum şi de absurditatea în care sînt prizonieri, el şi lumea. Cunoaşte suferinţa, boala şi vede moartea venind.

Sfîşiat între infinitul pe care îl simte în el şi starea la care îl reduce lumea, va avea oare forţa de a persevera pentru a descoperi ce semnificaţie au toate acestea?

A descoperi sensul, iată ce înseamnă trezirea.

Să încercăm a analiza în lumina „Corpului divin" energiile care formează acest prim cîmp şi, cunoscîndu-le, să căutăm calea de a le reuni pentru a mobiliza *Yod*-ul şi a constitui cît mai solid embrionul copilului interior.

Penetrînd primul triunghi în momentul pubertăţii, adolescentul primeşte energiile celor trei sefirot-uri *Hod-Netsah-Yesod*, care ne pot dezvălui schematic calităţile născînde a ceea ce va fi rodul Arborelui uman. Acest rod e descris în Cartea Facerii: el e „bun de mîncat, plăcut de privit şi de dorit[4] ca să deschidă cuiva mintea" (Facerea, 3, 6).

Aceste trei componente sînt cele ale structurilor noastre ontologice:

– Omul e chemat să se bucure de cunoaşterea lui Dumnezeu-*Plăcere* legată de sefira *Yesod*;

– el e chemat să dobîndească cunoaşterea-*Posesiune* legată de sefira *Hod*, Slava divină care cuprinde totul[5];

---

[4] În original. *Nehemod* נחמד. Accepţiunea curentă a cuvîntului este „plăcut-graţios", dar, etimologic, el înseamnă „căldură-energie-dorinţă", precum şi „reconfortant-odihnitor".

[5] Arborele Sefirot-urilor.

– în sfîrşit, el e chemat să fie atotputernic peste Creaţie[6], să dobîndească forţa invincibilă pe care i-o conferă cunoaşterea lui Dumnezeu-*Putere* legată de sefira *Netsah*.

Din punct de vedere arhetipal, Dumnezeu e vrednic să primească „slava, cinstea şi puterea"[7]. Nu depinde decît de Om să primească şi el aceste daruri. Ele sînt cele care, încă din adolescenţă, modelează Omul pe durata întregii sale gestaţii interioare şi îl obligă să urmeze calea dureroasă ce duce la poarta îngustă a adevăratei sale naşteri, trecînd prin tainele vieţii şi labirintul experienţelor.

Aceleaşi energii acţionează şi asupra omenirii în faza ei de adolescenţă. Ea nu şi-a rezolvat încă problemele plăcerii sexuale, în pofida lui Freud, nici pe cele ale puterii, în pofida lui Adler, nici pe cele ale posesiunii, în pofida lui Marx!

Cei trei mari heralzi ai ştiinţelor umane reduc la acest prim triunghi nişte arhetipuri care, inconştient, îi inspiră, în loc să îndemne omenirea la o trăire conştientă a celor trei componente energetice esenţiale din perspectiva respectivelor arhetipuri, pentru a ajunge la fiecare dintre ele. Doar prin deschiderea spre Realitatea arhetipală vom putea rezolva marile probleme ce sfişie lumea şi pe noi o dată cu ea.

Cuprinsă de mari elanuri de generozitate, omenirea a înălţat imnuri unor triade cum ar fi „Libertate-Egalitate-Fraternitate". Acestea nu sînt străine obiectivului nostru, dar, reduse la categoriile infantile în care sînt îndeobşte trăite, ele nu fac decît să deplaseze problemele, fără a le rezolva, şi nu generează nici o evoluţie.

Or, e vorba de a urca scara lui Iacob, simbolizată de coloana noastră vertebrală. Trebuie să ne construim primele zece vertebre – cinci sacrale, cinci lombare – prin nişte lucrări pentru care căutăm cu disperare un meşter.

Acest meşter se află în noi.

---

[6] Arborele Sefirot-urilor.

[7] Apocalipsa, 4, 11.

Orice meşter din exterior e meşter cu adevărat în măsura în care suscită această dimensiune în noi înşine. Iar una din modalităţile de a o suscita este de a călca pe urmele marilor ziditori de împărăţii interioare care sînt eroii miturilor noastre.

A călca pe urmele lor, a ne pune inima şi inteligenţa în inima lor, iată calea pe care ne-o propune prodigioasa bogăţie a textelor noastre sacre sau profane, căci e „profan" în această moştenire a inconştientului colectiv doar ceea ce e perceput cu ochi profani, la fel cum spunem despre un vis că e „stupid" atunci cînd nu ştim să-i descifrăm limbajul divin.

Toate miturile îşi încheie socotelile cu cele trei energii fundamentale *Plăcere-Posesiune-Putere*, ale căror tentacule se agaţă cu violenţă şi teamă de lumea lui A AVEA, reorientîndu-le spre etajul lui A FI. Dar sînt mituri ce privilegiază mai degrabă unul din aspectele triadei noastre esenţiale.

Vom aborda succesiv istoria potopului – comună tuturor tradiţiilor – navigînd împreună cu Noe spre dobîndirea *plăcerii* căreia i se opune anarhia, absurdul – obiect al tuturor dezamăgirilor.

Apoi istoria trecerii evreilor prin Egipt unde, timp de patru sute treizeci de ani, acest popor a trăit experienţa robiei celei mai umilitoare în ţară străină. Ne vom lăsa zdruncinaţi de cele zece contracţii ale naşterii pe care o va provoca Moise pentru a trăi Paştele, „trecerea", şi pentru a urma călăuza divină pe calea cuceririi, a *posedării* „ţării făgăduinţei".

În sfîrşit, istoria labirintului cu referire specială la cea a lui Tezeu – exemplu negativ în măsura în care ignoranţa îl conduce pe erou spre cea mai jalnică dintre iluziile *puterii*.

În încheierea acestui studiu vom reveni la Iacob şi vom lupta alături de el o noapte întreagă – noaptea gestaţiei noastre – pentru a ne naşte întru lumină. Rana sa de la şold va fi limbajul fundamental al acestei etape. Apoi ne vom cufunda în apele botezului o dată cu Hristos şi vom ieşi la lumină din cele în care ne reţine partea matricială a corpului nostru, pentru a ne îndrepta împreună cu El spre botezul de foc, la nivelul inimii.

Astfel vom înfăptui prima parte a călătoriei interioare, călătorie spre centrul primului nostru pămînt.

1. Potopul

Potopul este imaginea însăşi a haosului lumii, a anarhiei sale. „*Anarche*" (etimologic: „fără arhetip") înseamnă că apele de jos (din lumea de jos, *Ma*) sînt despărţite de cele din care provin (de apele de sus, *Mi*) şi de care sînt ontologic legate, în ziua a doua a Genezei, prin *Şamaim*, „cerurile".

Pentru Om, cerurile reprezintă diferitele cîmpuri de conştiinţă sau cîmpuri energetice din care e constituit, dar care, sub forma simbolismului „apelor", sînt neîmplinite încă. Energiile ce le compun se află în noi („Împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru", Luca, 17, 21); despărţite de lumea divină, ele nu mai au nici un sens. Fac obiectul vieţii noastre pasionale şi psihice. Sînt devorate, aşa cum am văzut[8] de diavol.

Potopul e o descriere impresionantă a fiecăruia dintre noi în starea sa de inconştienţă totală (din care face parte ceea ce numim „conştiinţa morală", lucru cu atît mai periculos cu cît ea e confundată cu o trezire a conştiinţei). Descriere impresionantă totodată a stării actuale a omenirii.

Pe vremea lui Noe[9] „au început oamenii să se înmulţească pe faţa pămîntului şi li s-au născut fete". Cu o precizie surprinzătoare, situaţia ne este prezentată în felul următor: faţă de porunca divină „creşteţi, înmulţiţi-vă", oamenii uită să crească şi se înmulţesc în exterior, în „domnia cantităţii"[10]. Nu aduc pe lume decît fete, ceea ce înseamnă că nici o fiinţă – bărbat sau femeie – nu e parte bărbătească pe dinăuntru, adică nimeni „nu-şi aminteşte" de cerurile sale interioare, de energiile sale; nimeni nu-şi mai aduce aminte de soţia sa *Işa* pe care trebuie s-o cucerească spre a se împlini.

Să ne reamintim că în ebraică termenii „bărbătesc" şi „a-şi aminti" au aceeaşi rădăcină זכר şi că „femininul" – נקבה –

---

[8] Cf. cap. VIII.
[9] Facerea, 6, 7 şi 8.
[10] Titlul unei cărţi de René Guénon.

este o „gaură" ce conține secretul NUMELUI. Dar fără lucrarea bărbătească, e o gaură goală. Iar ființa umană se identifică întru totul cu acest gol, pe care îl umple cu toate activismele sale exterioare: mănîncă, bea, doarme, se reproduce, muncește (vom studia mai tîrziu problema robiei), cuprinsă de panică la gîndul de a-și pierde produsele de consumație. Roasă de teamă, ființa suferă, devine hrana Satanei; apoi, epuizată, moare.

Și iată că apare Noe – în ebraică נח *Noah*, nume a cărui rădăcină e legată de noțiunile „a conduce", „tihnă", „mîngîiere", dar și „căință".

La nașterea sa, tatăl său Lemeh spune: „Acesta ne va mîngîia pentru osteneala și truda mîinilor noastre, care vin din acest pămînt pe care l-a blestemat Domnul" (Facerea, 5, 29).

Vocația lui Noe e înscrisă în numele său: el se căiește, aduce alinare și conduce spre tihna care este starea de „asemănare", starea cununiei divino-umane.

Noe e premisa lui Mesia ce va să vină, spune sfîntul Hilaire din Poitiers care, în al său *Tratat al tainelor (Traité des mystères)*, vorbește despre profeția lui Lemeh spunînd că „ea nu se poate aplica întru totul lui Noe, cel din momentul respectiv, ci aceluia care a spus: veniți la mine voi toți cei ce sînteți obosiți și împovărați și eu vă voi ușura. Jugul meu e blînd și povara mea ușoară"[11].

יהוה vede corupția Omului. El se căiește de a-l fi *făcut* (și nu *creat* – Creația fiind opera lui *Elohim*). „A face" este lucrarea interioară a Omului, îndrumată de יהוה în exigența sa de creștere. Nu e vorba de căința lui Dumnezeu, ci de cea a Omului în calitatea sa de יהוה în gemene.

יהוה îi spune lui Noe: „Duhul Meu nu va rămîne pururea în om, căci omul nu este decît carne păcătoasă" (Facerea, 6, 3).

Să nu uităm că vocația Omului este în esență de a se cununa cu sine spre a-l aduce la lumină pe יהוה din el și a pătrunde în taina cununiei divine.

---

[11] *Traité des mystères*, vol. I, cap. XIII, p. 99 (Éditions du Cerf).

„Omul este carne", spune יהוה. Iar cuvîntul „carne" – בשר *Basar* – desemnează carnea-țărînă primordială, ce conține în centrul ei – litera ש – sîmburele *Șem*, locul ultimei cununii[12].

Pentru a ajunge în acest loc, „zilele lui vor fi de o sută douăzeci de ani". Noe e prevenit de cele ce i se vor întîmpla. *Elohim* însuși îi spune: „Sfîrșitul oricărei făpturi este hotărît; iată, am să-i nimicesc împreună cu pămîntul" (Facerea, 6, 13).

Cuvîntul ebraic קץ *Cheț*, avînd valoarea 900 + 100 = 1 000 și tradus prin „sfîrșitul", nu are nici o legătură cu nimicirea sau cu pedeapsa, ci se referă la sfîrșitul unui timp al somnului, urmat de intrarea într-un timp al realizării.

קיץ *Caiț* înseamnă „vara", anotimp al roadelor, al lui *Yod*, rodul ei esențial. În acest scop, *Elohim* îi poruncește lui Noe să construiască o arcă: evenimentele ce vor urma vor cuprinde în vîltoarea lor toate făpturile vii și le vor impune o mutație trăită de fiecare dintre ele în conformitate cu propria evoluție.

Arca, în ebraică תבה *Tebah*, este un cuvînt foarte important, deoarece reunește cele două litere ב și ת care formează cuvîntul בת *Bat*, „fiica", fecioara lui Israel și care strînge între ele toate literele alfabetului, cu excepția lui *Alef* א, sau, simbolic, toate energiile create.

Cerîndu-i lui Noe să-și construiască arca, *Elohim* îl îndeamnă să-și „adune" – să devină conștient de – toate energiile sale, adică să devină conștient de sine în calitate de *Ișa*, conținutul energetic pe care va trebui să-l pătrundă pentru a se uni cu el.

Noe își adună toate energiile: animalele, făpturile vii (în ebraică חית *Haiot*). Aceste „animale" constituie cîmpurile energetice ale diverselor pămînturi cu care Noe va trebui să se cunune în arca sa, adică în el însuși.

Introducîndu-l pe Noe în arcă, *Elohim* îl face să treacă prin „Poarta Oamenilor". Îndemnîndu-l să facă lucrarea pe care o vom studia la etajul următor, dar pe care am pomenit-o deja referitor la marea aventură a lui Oedip, *Elohim* îl conduce pe Noe spre „Poarta zeilor".

Arca lui Noe este ființa noastră interioară.

---

[12] Cf. cap. IX, XI și XII.

Atunci יהוה confirmă porunca lui *Elohim*.

Să ne oprim pentru o clipă la acest etaj al povestirii care descrie admirabil procesul operativ din triunghiul inferior.

Într-un prim moment – intervenţia lui יהוה – conştiinţa lui Noe se trezeşte. יהוה vorbeşte şi îi dezvăluie Omului nevoia de absolut. Am vorbit mai sus despre această nevoie, afirmînd că în majoritatea timpului ea e investită în impulsuri fals mistice, căci Omul care o cunoaşte e imediat solicitat de vocile lumii, voci ale tuturor ideologiilor de substituire ce pun stăpînire pe *posesiune-plăcere-putere* şi acoperă vocea lui יהוה, găsindu-şi finalitatea în ele însele, în loc de a conduce spre *Elohim*.

Or, atunci cînd vorbeşte יהוה, dacă sîntem răbdători şi atenţi, mai devreme sau mai tîrziu Dumnezeu-*Elohim* însuşi ne va arăta drumul. Între vocea lui יהוה şi cea a lui *Elohim* se conturează lungul drum labirintic şi dureros, făcut din solicitările lumii, la care răspundem dîndu-le inconştient o valoare absolută – „viţeii de aur" – şi care generează numai eşecuri, decepţii, amărăciune, singurătate, absurditate, moarte.

Moartea poate cuprinde în acest caz şi corpul fizic. E vorba de moartea tuturor fiinţelor ce pier în apele potopului înainte de a fi trecut prin „Poarta Oamenilor".

Aceste fiinţe „expiră", ויגוע *Vaygva* (Facerea, 7, 21).

Dar moartea poate fi iniţiatică. Ea poate plasa Omul pe calea lui *Elohim*, pregătindu-l să-I audă Vocea. E vorba atunci de moartea celor ce lasă suflul divin să pătrundă în ei.

Aceştia „se mută", מתו *Metu* (Facerea, 7, 22).

Moartea poate atinge de asemenea Omul care a auzit vocea lui *Elohim* şi care a ieşit deja parţial din apele potopului, continuîndu-şi munca. Acest om a intrat în procesul unor morţi şi învieri succesive, s-a eliberat din triunghiul inferior şi a trecut prin „Poarta Oamenilor". El e atunci „şters" în sensul de „subtilizat", adică devine mai transparent, mai uşor, pentru a dobîndi greutate în înălţimile טוב pămînturilor sale interioare, înainte de a coborî din nou în רע, adică în ape.

Acest om e „subtilizat", וימח *Vaymah* (Facerea, 7, 23).

Noe este singurul care „rămîne“ וישאר *Vayşaer*, căci el e pe deplin împlinit şi devine „germenele“ שאר omenirii (Facerea, 7, 24).

Căci Noe n-a dat ascultare solicitărilor exterioare. Şi-a păstrat intacte energiile ce se regăsesc, sub formă de triadă, în simbolul celor trei fii ai săi:

– *Şem* שם, NUMELE, e legat de *plăcere*.

– *Ham* חם, căldura, e legat de *putere*.

– *Iafet* יפת, evocînd „deschiderea“, „întinderea“ şi „frumuseţea“, e legat de *posesiune*.

Noe are 500 de ani (500 e sămînţa cosmică) în momentul cînd se nasc energiile sale – cînd îi vorbeşte יהוה. Nu-şi cheltuieşte energiile în investiţii zadarnice. Ele vor intra intacte în Arcă, împreună cu Noe. Fiecare dintre ele va fi însoţită de partea sa încă neîmplinită, simbolizată de soţiile celor trei fii. Iar aceste trei soţii intră în Arcă împreună cu soţia lui Noe (ansamblul părţii neîmplinite a lui Noe).

Noe intră aşadar în Arcă în mod conştient, urmat de el însuşi, în el însuşi. Are 600 de ani (numărul cosmic al conjuncţiei şi al fecundităţii interioare).

Această conştiinţă absolută este exprimată prin confirmarea dată de יהוה poruncii lui *Elohim*. Porunca primită de Noe de la יהוה e mai subtilă decît cea primită de la *Elohim*. Supunerea nu este oarbă. Ea e luminată de o lumină suplimentară (vezi Cartea Facerii, 6, 18–22 şi 7, 1–6). Măreţia Omului e cea a Dumnezeului său interior, care îşi aduce contribuţia de lumină şi informaţie personală la voinţa divină!

Nu ni se spune nimic despre cele petrecute în arcă în timpul celor 40 de zile şi 40 de nopţi cît apele au distrus pămîntul. Nimic, dar şi totul.

Într-adevăr, Noe trimite două păsări pentru a afla cum e vremea afară şi pentru a măsura nivelul apelor.

Or, timpul şi evenimentele exterioare nu sînt decît polul exterior al evenimentelor ce se petrec în arcă.

În templul său interior, Noe își înfăptuiește cununiile succesive spre a se naște din sine întru sine.

Zborul corbului – semn alchimic al „Pietrei filosofale Negre" – ne informează că Noe părăsește un pămînt deja cucerit, pentru a coborî în adîncurile neîmplinitului său și a se cununa cu „animalele" ce vor forma un nou pămînt.

Zborul porumbelului – semn alchimic al „Pietrei filosofale Albe" – ne informează că Noe, îmbogățit cu o nouă cununie în adîncurile ființei sale, crește spre lumină și devine mai puternic prin ea.

Corbul se întoarce pentru a-l smulge pe Noe din acest pămînt al împlinirii și a-l face să coboare spre un nou cîmp de conștiință, spre o nouă mare (sau mamă) interioară, mai adîncă și cu ale cărei energii va trebui să se unească, făcînd din ele pămîntul următor, îndreptat spre o lumină și mai mare încă.

În exterior, apele se retrag puțin cîte puțin... Corbul și porumbelul ies alternativ pentru a ne povesti despre Marea Operă, fiecare pe limba sa.

După 150 zile, totul e uscat (15 este numărul sacru al lui יה *Yah*). Corbul și porumbelul nu se mai întorc.

În interior, totul a fost înfăptuit.

Noe iese din arcă împreună cu soția sa, la fel și fiecare dintre fiii săi cu soția respectivă. Să ne amintim că intraseră despărțiți pe sexe. Cununiile au fost oficiate în arcă.

Cînd iese din arcă, Noe este omul pe deplin realizat, care poate să mănînce fructul pomului cunoașterii, căci a devenit el însuși rod: a ajuns la unitate. Ieșirea din arcă este trecerea prin „Poarta zeilor", dincolo de care omul culege sefira *Daat* דעת, cunoașterea. Vom vorbi despre aceasta atunci cînd vom studia tiroida numită „mărul lui Adam"[1].

Noe sădește o vie, îi bea vinul, se îmbată și se dezgolește în mijlocul cortului său.

---

[1] Cf. cap. XV.

Aceste simboluri sînt cele ale beției cunoașterii și ale dezvăluirii totale a tainelor. Ele sînt de asemenea împlinirea totală a hainei de piele עור, ce s-a preschimbat în lumină אור.

Noe cunoaște *plăcerea* și *posesiunea* totală a NUMELUI său, în care numele celor trei fii reprezintă componența triadică a unei unități ce nu poate fi numită.

Ham – legat de *putere* – e singurul care acționează greșit. Drept urmare, fiul său mai mic, Canaan, e blestemat să fie robul fraților săi. Orice putere dobîndită prin magie (prin dezvăluirea tainelor în afara NUMELUI) este opera lui Satan, opera indiscretă a celui ce aruncă o privire asupra tainei cu care nu s-a contopit încă și pe care o va trăda dezvăluind-o în exterior.

Evreii îl vor acuza pe Hristos că vindecă bolnavii și alungă demonii prin puterea lui Belzebut (Matei, 9, 34).

În privința celorlalți doi fii ai săi, Noe face următoarea profeție: „Binecuvîntat să fie Domnul Dumnezeul lui Șem. Dumnezeu să lărgească locurile stăpînite de Iafet. Iafet să locuiască în corturile lui Șem" (Facerea, 9, 26–27).

Sfîntul Hilaire din Poitiers comentează astfel acest pasaj: „Șederea lui Iafet în corturile lui Șem simbolizează națiunile care sînt introduse în credință".

Ar fi multe de spus aici despre vocația națiunilor și despre sensul Istoriei, dar nu e posibil în cadrul acestei lucrări.

Muntele în vîrful căreia se oprește arca simbolizează înălțarea lui Noe; dar numele său precizează împlinirea profeției lui Lemech. *Ararat* אררט e format din ארר *Aror*, însemnînd „blestem", și din litera ט, cu valoarea 9 (care în aritmetică duce la zero), semn că un ciclu s-a încheiat.
Ararat e ridicarea blestemului.

Din această cauză, potopul e urmat imediat de încheierea unui nou pact între Dumnezeu și Creația Sa. Semnul acestei

înțelegeri este „curcubeul așezat în nor". Norul se referă aici la tenebrele interioare.

„Curcubeul așezat în nor" este Puntea restabilită între Dumnezeu și pămînturile interioare ale Omului, Punte pe care căderea o distrusese. Iar această „punte" – curcubeul – este קשת *Qeșet*.

Curcubeul este יהוה Însuși, cuprins în *Șin* ש, în mijlocul cuvîntului a cărui primă literă *Qof* ק (avînd valoarea 100) este polul divin increat, iar ultima literă *Tav* ת (avînd valoarea 400) – polul uman creat.

Fiii lui Noe au acum misiunea de a împlini NUMELE *Ha Șem* în lume. În viziunea creștină, יהוה este Hristos împlinit în arborele lui Iesei de către poporul iudeu. Prin extensie, vocația întregii omeniri este de a intra în NUME – „în corturile lui Șem" – și de a atinge această dimensiune. Studiul meu se dorește a fi o rază de lumină pe această cale regală.

Descrierea potopului la babilonieni o confirmă pe cea din Tora ebraică. Eroul babilonian Ghilgameș pornește în căutarea nemuririi, mergînd să-l întîlnească în lumea de dincolo pe strămoșul său Utnapiștim, despre care știe că a cîștigat nemurirea (dimensiunea sa de eternitate, am spune noi).

Ni se povestește istoria lui Utnapiștim, asemănătoare în multe privințe cu cea a lui Noe: *Ea*, zeul Apelor, îl înștiințează pe Utnapiștim să se pregătească pentru potop:

> „Dărîmă-ți casa, făurește o corabie…
> ia cu tine pe corabie sămînță vie din toate speciile…
> Eroul face întocmai, urcă pe corabie, închide ușa.
> Au venit ploile, apele au acoperit pămîntul și au nimicit Omul…
> Șase zile și șase nopți a suflat vîntul, potopul și furtuna au domnit asupra pămîntului. În cea de a șaptea zi, totul s-a liniștit."

Asemenea lui Noe, Utnapiștim trimite afară un porumbel care se întoarce, apoi o rîndunică – și ea se întoarce la rîndul ei; în sfîrșit un corb ce nu se mai întoarce. Corabia ajunge pe uscat și Utnapiștim aduce jertfă zeilor. *Ea* îl binecuvîntează și

îi spune: „Pînă acum Utnapiştim nu a fost decît un om, dar de aici înainte Utnapiştim şi soţia lui să devină zei, de-o seamă cu Noi. Şi să meargă să trăiască pe tărîmuri îndepărtate, la gura fluviilor..."

Asemenea lui Noe, Utnapiştim iese din corabia sa însoţit de femeia cu care s-a cununat. Cei doi eroi au realizat unitatea. Gura fluviului, întoarcere la unitatea primordială, confirmă acest lucru.

În mitul grec, *Deucalion* şi *Pyrrha*, salvaţi după potop, reprezintă cuplul desăvîrşit. Ei repopulează pămîntul aruncînd cu pietre peste umăr.

„Piatra" – în ebraică אבן *Even*, cuvînt compus din אב *Av*, „tatăl", şi בן *Ben* , „fiul" – este simbolul Omului în care trezirea conştiinţei a avut deja loc.

El ia parte la viaţa „Pietrei din vîrful Unghiului" care e Persoana arhetipală a Fiului, a lui Mesia יהוה. Omul cu conştiinţa trează, fiu al Tatălui cunoaşte drumul spre unitatea ce trebuie recucerită.

Este piatră vie cel în care s-a născut conştiinţa.

Aruncate peste umăr de eroii potopului grec, aceste pietre s-au născut din cei ce au participat la experienţa „Porţii zeilor". Ele sînt acum în stare să-şi aducă aminte...

Potopul מבול *Mabul* în ebraică, este un cuvînt care, în limba populară, îl desemnează pe cel cu gînduri anarhice şi raţionamente false.

Putem citi acest cuvînt מ־בול *Ma-bul* şi îl traducem atunci prin „matrice a rodului", sau ב־מול *Be-Mul*, adică, în traducere, „în circumcizie", „faţă în faţă".

Într-adevăr, rodul se află în această situare „faţă în faţă" în raport cu noi înşine. Evenimentul dificil care e potopul, încercarea, ne obligă să ne situăm faţă în faţă cu noi înşine, indiferent de nivelul unde ne-am afla. Această situare constă în toate circumciziile succesive, în morţile şi învierile noastre întru sinele nostru, întru „rodul" nostru – NUMELE nostru.

Potopul e o circumcizie cosmică, o tăiere a Arborelui uman pentru a-l face să rodească.

2. Trecerea evreilor în Egipt

Cucerirea triunghiului superior reprezintă, în experiența iudeilor, cucerirea „Pămîntului făgăduinței", pămînt promis lui Avraam și urmașilor săi prin legămîntul încheiat între Dumnezeu și patriarh, pămînt legat pe de o parte de promisiunea fecundității, pe de alta de circumcizie.

Cucerirea Sfîntului Graal, cucerirea Lînii de Aur, cucerirea nemuririi și numeroase alte mituri, de la Paradisul pierdut la Ierusalimul ceresc, ne arată că întreg pămîntul se află în așteptare, în căutarea neîncetată și dureroasă a ceea ce omenirea consideră a fi singura sa fericire, singura sa libertate.

Toate ideologiile generate de un inconștient rupt de această informație superioară nu sînt decît proiecțiile îndepărtate, dar reale, ale unei asemenea căutări: de la „seara cea mare" la „zorii care cîntă", omenirea proiectează asupra unui viitor fericit realizarea Adevărului pe care îl poartă în ea.

„Cu durere vei naște copii". Prin gestații succesive, din matrice în matrice, prin nașteri de sine pe planuri din ce în ce mai elaborate ale ființei sale, prin ascensiuni lente și anevoioase, omenirea va „urca arborele ei" și va realiza această cucerire.

Trecerea poporului iudeu în Egipt este unul din principalele aspecte ale acestei evoluții. Egiptul e o matrice capitală. Dar, asemenea infantilei noastre omeniri, poporul iudeu refuză să iasă din acest pîntec. Îi e teamă de moartea care este nașterea: „Lasă-ne să slujim ca robi Egiptenilor" – îi spune el lui Moise – căci vrem mai bine să slujim ca robi Egiptenilor decît să murim în pustie" (Ieșirea, 14, 12).

În profunzime existențială și în opoziție paradoxală cu căutarea sa ontologică, omenirea preferă libertății robia.

Aspirată în sus, ea este atrasă în jos de scurgerea energiilor sale. Îi e teamă să se vindece. Îi place puroiul cu care s-a

obişnuit şi se teme să redobîndească o sănătate de care nu-şi mai aminteşte. Ar vrea să ajungă la capătul cursei înainte chiar de a o fi început. De aceea nu porneşte la drum şi alege robia în locul libertăţii, ignoranţa în locul Cunoaşterii.

Cu toate acestea, Cunoaşterea e însuşi materialul din care e ţesută ontologia umană.

În acest sens, ea trezeşte permanent în Om dorinţa nesăţioasă de cucerire care, dacă nu e cea a Împărăţiei interioare, este în schimb cea a timpului şi a spaţiului. Înarmat cu cele mai minunate virtuţi fizice şi psihice, Omul porneşte fără a ezita şi fără a se teme de moarte pe căile Istoriei sale.

Cîtă inteligenţă, cîtă energie, cît curaj cheltuieşte el pentru a-şi explora închisoarea! Dar cît de neputincios se dovedeşte cînd e vorba de a ieşi din ea!

Precum acel „Dumnezeu care se căieşte de a fi făcut Omul", precum Zeus ce îneacă într-un potop omenirea prometeică, precum Ea călăuzindu-l pe Utnapiştim în lăcaşul zeilor, Tetragrama divină din Om generează la iudei personajul lui Moise care îl desăvîrşeşte pe cel al lui Noe.

Dacă acesta din urmă „elibera Omul din robia pămîntului", Moise va izbăvi poporul lui Israel „din robia Egiptenilor, din muncile cu care îi apasă Egiptenii" (Ieşirea, 6, 6–9).

Cine sînt Egiptenii? Ce este Egiptul?

În ebraică, Egiptul este מצרים *Mițraim*. Acest cuvînt e compus din cele două litere צר înconjurate de מים. Ştim că *Maim* מים sînt apele primordiale, apele matriciale nediferenţiate încă, purtînd în sînul lor Cerul şi Pămîntul, în acea facere a tuturor lucrurilor de dinaintea despărţirii lui „Mi" de „Ma".

Asemenea unui fetus într-o astfel de matrice, vibraţia צר *Țr*, ce ne strînge gîtlejul, reprezintă într-adevăr ceea ce este mai îngust, mai mic. Ea înseamnă şi „asupritorul, duşmanul".

Întîlnim această rădăcină în cursul călătoriei lui Lot, nepotul lui Avraam: nemaiavînd forţa să ajungă la muntele spre care se îndrepta, Lot se refugiază în cetatea numită צער *Țoar*

– „cea mai mică" (Facerea, 19, 20) – „pentru a scăpa cu viață". Aceeași rădăcină va da naștere cuvîntului צואר *Țavar* – „gîtul".

Profetul Michea va anunța nașterea lui Hristos în orașul Betleem, „mic între cetățile de căpetenie ale lui Iuda" (5, 1). „Mic" este aici traducerea cuvîntului *Țair* צעיר, ce exprimă mai degrabă disprețul.

În sfîrșit, cuvîntul *Țor* צר ne reintroduce în necesitatea circumciziei, desemnînd „mica piatră" folosită în mod ritual pentru tăierea prepuțului (Ieșirea, 4, 25).

Egiptul este o matrice care poartă în ea poporul evreu; robit de ea și asuprit de egipteni, acest popor va trebui să se nască.

יהוה determină hotarele matricei: poporul evreu intră în Egipt cu *Iosif*, cel de al unsprezecelea fiu al lui Israel, cel mai vrednic dintre frații săi, care îl părăsesc, îl dau drept mort și i se alătură cîțiva ani mai tîrziu.

Pe vremea aceea seceta – deci foametea – se întindea pretutindeni. Egiptul nu făcea excepție, dar înțelepciunea divină i-a dat lui Iosif puterea să interpreteze visele lui Faraon și să prevină lipsurile: în șapte ani de belșug el face să se umple cu hrană hambarele țării. Goniți de foamete, ceilalți unsprezece fii ai lui Israel vin să se hrănească din aceste rezerve. Ei rămîn în Egipt patru sute treizeci de ani (Facerea, 38–40).

Vor ieși de acolo ca printr-o naștere, după zece contracții dureroase: cele „zece urgii din țara Egiptului" (Ieșirea, 7–22).

Cea de a zecea urgie e legată de Paște. În acea zi, apele Mării Roșii se despart în două pentru a da naștere poporului lui Dumnezeu. „Marea Roșie" este de fapt numită de Tradiție „marea Stufului" sau „marea Hotarului", Yam Sof.

Între *Iosif* și *Yam Sof*, יוסף și ים סוף, Dumnezeu fixează hotarele – *Sof* סוף – matricei egiptene. În această matrice crește Israel; să nu uităm că rădăcina *Yasof* înseamnă „a mări"[14].

---

[14] Cf. cap. VI.

Plecarea în Egipt a celor doisprezece fii ai lui Israel, ieşiţi din prima copilărie, înseamnă părăsirea pămîntului lor natal. Acesta nu-i mai poate hrăni. Foamea simbolizează aici foamea sufletului: fiecare dintre noi, zorit de יהוה, işi părăseşte pămîntul copilăriei pentru a se îndrepta spre pămînturile sale interioare şi spre adevărata sa patrie, NUMELE său. Dar, aflat pînă atunci în grija părinţilor, nu va putea realiza experienţa libertăţii, ce implică securizarea personală şi absolută, decît după ce va fi cunoscut experienţa robiei.

Securizarea absolută nu se poate referi decît la valorile interioare. Ea nu poate fi dată de nici o valoare din lumea exterioară.

Dar Omul nu e capabil să adere în toate opţiunile sale la aceste valori interioare, decît după ce a epuizat experienţele de fragilitate ale valorilor exterioare, despre care crede la început că sînt singurele reale, pentru că sînt singurele tangibile.

Într-un prim timp, Israel e condus spre această experienţă a valorilor exterioare. Egiptul simbolizează lumea, Faraonul este cel ce deţine toate puterile, cel de care depinde securitatea imediată.

Într-un al doilea timp, după ieşirea sa din Egipt, Israel va face o nouă experienţă a foamei în traversarea deşertului. Dar de această dată nu va mai exista un Faraon cu funcţie securizantă şi dominatoare. יהוה va face să răsune în Israel chemarea către El. Israel va fi îndemnat atunci să intre într-un total acord cu valorile interioare.

Pentru a ajunge la această forţă, va fi nevoit să dobîndească în Egipt structuri solide. În conformitate cu legea opoziţiilor *Tov veRa*, conştiinţa poate lua naştere numai în experienţa dură a robiei faţă de valorile lumii. Ea îi dă viaţă lui Moise în Israel.

Cînd יהוה îl investeşte pe Moise cu puterea divină, pentru a se măsura cu Faraonul (Ieşirea, 3), El confirmă în Israel conştiinţa însăşi a NUMELUI. Moise, משה *Moşe* în ebraică, este însuşi NUMELE השם *Ha-Şem* (cele trei litere sînt inversate).

Cînd se naşte conştiinţa unui nume mai mare, care nu mai este personalitatea-ego experimentată în *Yesod*, ci prevestirea Persoanei în NUMELE aparţinînd lui יהוה, Omul este condus în axa mediană ce leagă *Malkut* de *Keter*.

Pradă pînă în acel moment dureroaselor oscilaţii ale rătăcirii, ce caracterizează triunghiul inferior, el se simte brusc înrădăcinat în ceva despre care încă nu ştie că e pămîntul său din profunzime, în cineva despre care încă nu ştie că e NUMELE său, El.

Captat de NUMELE său, el e acum hrănit, luminat de El. Dacă în acest moment conştiinţa sa ar fi totală, el ar cunoaşte imediat siguranţa totală, libertatea totală. Dar el se află doar la începutul drumului.

Din adolescentul care era, va trebui mai întîi să se nască întru dimnesiunea sa de Om, să treacă prin „Poarta Oamenilor", apoi să parcurgă drumul format din cele douăsprezece vertebre dorsale. Pentru moment, primele zece vertebre (cinci sacrale, cinci lombare) sînt doar schiţate, respectiv construite somatic, şi nu „făcute".

Ivirea lui *Moşe* în Israel corespunde cu plasarea acestui popor pe axa NUMELUI său.

Tot aşa cum, la naştere, corpul copilului basculează în pîntecele mamei, pentru a-şi plasa capul pe axa colului uterin, Omul care a prins rădăcină şi e gata să se nască basculează de la moarte la viaţă şi se plasează pe axa naşterii, în faţa unei prime porţi. Atunci încep contracţiile.

Ele sînt, pe un plan subtil, un fel de solidificări succesive ale evenimentelor vieţii noastre. Acestea constituie treptele scării pe care sîntem invitaţi s-o urcăm. Ele ne obligă să găsim alte forţe în noi înşine: nu forţele voinţei, ce pot să ascundă pentru un timp rătăcirea, conducînd spre o axă exterioară, ideologică sau morală, ci forţele ontologice ale pămînturilor noastre interioare, cele care, aspirate, dau, o dată cu energia, informaţia legată de acest nou cîmp de conştiinţă şi se deschid spre o nouă inteligenţă.

Contracțiile nașterii lui Israel sînt cele zece urgii din Egipt, care modelează, una după alta, primele zece vertebre ale poporului lui Dumnezeu. Fiecare semnifică o transmutație interioară indispensabilă vieții în noua țară a nașterii; într-atît de indispensabilă încît, după fiecare urgie, atunci cînd Faraonul ar fi dispus să-l lase pe Israel să plece, „יהוה împietrește inima lui Faraon" (Ieșirea, 7–10).

יהוה și Faraon sînt cei doi poli, unul pozitiv, celălalt negativ, ai energiei NUMELUI pe calea realizării sale.

Faraon פרעה poartă în sine numai pe רע *Ra* al „Beznei", dar și pe פר *Par* al „fecundității" și pe עפר *Afar* al „țărînei". Identificat cu Satan, stăpînul lumii pe care o ține în robie, el își mănîncă robii-țărînă incapabili să crească.

Dar apare NUMELE, *Moșe*- יהוה, și atunci din țărînă se naște conștiința robiei, dorința de libertate, punerea în mișcare a potențialului de fecunditate.

Se pare că această conștiință nu se poate naște decît în experiența extremă a adversarului – experiența morții; oare Moise nu-l ucide pe egiptean atunci cînd îl vede lovind un evreu, supunîndu-se astfel, într-un prim timp, energiilor sale reacționale? Dar sîngele pe care îl varsă îl determină să reflecteze: el intră atunci într-un nou cîmp de conștiință și face experiența divinului (Ieșirea, 2, 11–16).

În punctul de pornire ne identificăm aproape total cu domnia lui Faraon și îi servim în mod inconștient drept hrană, supuși unor suferințe pe care le imputăm mereu altora, în loc să le descoperim sursa în noi înșine.

Cînd se naște conștiința, interiorizăm problema.

Moșe și *Faraon* se află în noi.

Vom regăsi această taină în istoria lui Iov[15] unde *Moșe* și *Faraon* vor fi chiar יהוה și Satan.

---

[15] Cf. cap. XIII.

În aceste încercări, cei lipsiți de speranță, de inteligență – în sensul neintelectual al cuvîntului – mor. Ceilalți „intră în eveniment" și, penetrîndu-l, devin „de parte bărbătească", amintindu-și de soția ce își așteaptă soțul la toate nivelurile ființei sale, evenimentul nefiind decît o premisă.

Îndrumat de conștiința sa-*Moșe*, Israel pătrunde în cele zece evenimente-contracții, dintre care cel de al zecelea deschide apele nașterii. Marea Roșie se desparte în două și îi înghite în adîncurile ei pe egiptenii care sînt „omul roșu", omul vechi din noi, asupritorul, dar îl lasă să treacă pe cel ce trebuie să devină „omul verde".

Paștele, *Pesah* פסח, „ieșirea din capcană", e פח *Pah* străpuns de litera ס *Samek*. *Samek* e unul din simbolurile Pomului Vieții[16]. Cuvîntul ebraic עבר înseamnă, etimologic, „omul trecerii". Orice „poartă" – פתח *Petah* – este ieșirea din capcană פח. Această ieșire se face prin litera ת *Tav* care e crucea.

Paștele creștin se va situa, mai tîrziu, la „Poarta zeilor".

Pe tot parcursul ascensiunii va trebui să pătrundem în taina lui Dumnezeu, care Se face obstacol pentru Om, pentru ca Omul să devină dumnezeu.

3. Labirintul din Cnossos

Științele moderne evidențiază faptul fundamental că energia e inseparabilă de informație. Cuvîntul „informație" trebuie înțeles, de altfel, pe două planuri:

– planul obișnuit, unde informația e definită ca o cunoștință dată;

– planul mai subtil, unde descoperim, prin intermediul cunoștinței date, că informația are un rol interior de formator.

---

[16] Cf. *La Lettre, chemin de vie* (cap. XVII).

O cunoştinţă ne modelează din interior, căci ea este energie. Ea modelează din aceeaşi cauză şi obiectul ce trebuie cunoscut.

Noi, occidentalii, am contractat boala sterilizantă de a ne închide cunoştinţele-informaţii în închisoarea intelectului şi de a nu le folosi decît pentru a îngroşa tot mai mult pereţii închisorii noastre unde ne cuibărim într-o siguranţă iluzorie.

Am văzut[17] că adevărata cunoaştere înseamnă să ne naştem pe noi înşine, deschizîndu-ne spre pămînturi din ce în ce mai profunde, formate, fiecare dintre ele, dintr-o sumă energetică de informaţii, pînă la ultima naştere deschisă spre pămîntul cel mai profund – בשר *Basar*, tradus prin „carne" şi purtător al NUMELUI nostru[18]. Cînd ajungem la acesta din urmă şi îl deschidem, sîmburele *Şem* eliberează Energia יהוה, iar Omul-Energie e pe deplin informat.

NUMELE nostru secret conţine informaţia totală.

Schema acestui drum, aşa cum ne este revelat în Tora ebraică, e simplă, dar drumul însuşi şi scopul de atins sînt extrem de dificile.

Se pare că fuga de această dificultate constituie însuşi obiectul mitului căderii: Omul culege fructul înainte de a fi făcut pomul să crească.

Ham – martor al tainelor rodului care a devenit tatăl său, „le dezvăluie în afară"[19], ceea ce echivalează cu a cădea din nou în greşeală.

În sfîrşit, Omul repetă dintotdeauna această greşeală, folosindu-şi inteligenţa pentru a dobîndi puterea rodului, fără a se osteni să facă pomul să rodească, nici să devină NUMELE său.

---

[17] Cf. cap. I.

[18] Cf. cap. XI şi cap. XII, precum şi *La Lettre, chemin de vie* (cap. XXIII).

[19] Cf. cap. X.

Fiecare pămînt ce trebuie cucerit e legat de un anumit timp. Ştiinţele moderne au descoperit astfel unitatea spaţiu-timp din care e ţesut fiecare plan al conştiinţei.

Începînd cu starea de cădere, timpul devine dureros. Poetul deplînge „spinii" timpului care ne sfîşie.

„Ciclurile" sale formează rădăcina דור *Dur*, rădăcină ce se va repeta la infinit după cădere, în simbolul cuvîntului *Dardare* דרדר „mărăcinii" pe care pămîntul încă virgin „îi va face să rodească pentru Adam" (Facerea, 3, 18).

Omul inconştient se hrăneşte cu ei, pentru a-şi efectua cursa epuizantă spre achiziţionarea unor pămînturi exterioare şi a unui renume exterior, ce vor înlocui pămînturile interioare şi NUMELE.

El traversează în grabă aceste paradisuri iluzorii, îndreptîndu-se spre moarte. A merge repede, adică a suprima timpul, iată laitmotivul inconştient al unei omeniri rătăcitoare.

Am văzut cum călăuza interioară a lui Israel, יהוה Însuşi, nu-i acordă alesului său nici un fel de prescurtare a timpului. De nouă ori la rînd împietreşte El inima lui Faraon[20], amînînd astfel ceasul Paştelui pentru care poporul nu e încă pregătit.

Trebuie făurite zece vertebre. Pentru a sta în picioare, corpul adultului nu se poate sprijini doar pe trei sau patru. El nu va dobîndi bazele deplinei sale verticalizări decît prin formarea primelor zece niveluri ale structurilor sale.

Dar Omul e nerăbdător.

La Atena, eroul grec Tezeu e nerăbdător.

În urma unui conflict ce îi opune pe cretani atenienilor, *Minos* (regele Cretei) pretinde atenienilor ca, o dată pe an, timp de zece ani, să fie oferiţi drept jertfă Minotaurului şapte băieţi tineri şi şapte fete tinere.

Cine e Minotaurul?

---

[20] Cf. cap. X.

Rod al iubirii dintre Pasiphae, soţia regelui Minos, şi Poseidon, zeul Imperiilor submarine, care i s-a arătat reginei sub forma unui taur luminos, monstrul are trup de om şi cap de taur. Vrînd să-l ascundă ochilor populaţiei cretane, Minos, fiul lui Zeus, îi cere lui Dedal, pe atunci arhitect al curţii, să construiască un labirint cît mai adînc şi întortocheat, pentru a-l ascunde pe Minotaur în centrul lui, acolo unde nimeni să nu poată ajunge.

Dedal construieşte labirintul şi monstrul e închis în mijlocul lui. Dedal şi fiul său Icar sînt închişi la rîndul lor. Acestui monstru trebuie Atena să-i aducă jertfe timp de zece ani, plătind un tribut greu din forţele vii ale ţării.

După primii trei ani se ridică dintre ei un erou: Tezeu (fiul lui Egeu, regele Atenei) ia hotărîrea temerară de a merge să-şi măsoare forţele cu Minotaurul şi să ucidă monstrul, pentru a pune astfel capăt jertfei.

Tezeu, rod al legăturii regelui Egeu cu o prinţesă, pe care a îndrăgit-o în timpul unei bătălii într-o ţară îndepărtată, şi-a petrecut copilăria alături de mama sa. Prin ea, el e fiul lui Poseidon şi, drept urmare, nu e un străin pentru Minotaur.

Tezeu a crescut în acea ţară îndepărtată şi a dobîndit o statură atletică, o ţinută regală. Încă de foarte tînăr nu ezită să înfrunte cele mai mari dificultăţi şi nu aşteaptă porunca mamei pentru a ridica o stîncă enormă sub care tatăl său ascunsese sabia şi sandalele de aur, însemne regale ce trebuiau tăinuite pînă cînd ar fi ajuns la vîrsta să le poată purta. Acest loc tainic, cunoscut doar de mama sa, urma să-i fie dezvăluit atunci cînd ea ar fi considerat că fiul a ajuns la maturitate.

Cu sabia şi sandalele de aur în mînă, Tezeu se înfăţişează înaintea mamei, care îi dezvăluie înainte de vreme taina naşterii sale.

Tînărul se decide atunci să meargă la tatăl său, regele. Pe drum, curajul şi forţa îl ajută să învingă mii de piedici şi să iasă biruitor din toate primejdiile. Una dintre acestea reţine atenţia în mod cu totul deosebit: uriaşul Peripetes, înarmat cu

o măciucă enormă de piele, îi ucide pe toţi nefericiţii ce trec prin valea pustie unde îşi are ascunzişul. Tezeu se luptă cu el, îl omoară şi ia drept trofeu măciuca de piele.

Înarmat cu această măciucă şi cu sabia de aur, fiul regelui Atenei ajunge la tatăl său. Nu-i spune cine este, dar regele şi soţia lui, vrăjitoarea Medeea, sînt fascinaţi de frumuseţea tînărului. Îl invită la curte, iar Medeea încearcă prin toate mijloacele să-l seducă. Respinsă de Tezeu, ea se răzbună şi îl acuză în faţa regelui de propria ei ticăloşie. Împreună, cei doi hotărăsc să-l otrăvească.

În momentul cînd Tezeu ridică, în cinstea gazdelor sale, paharul în care, fără ştirea lui, a fost turnată otravă, regele zăreşte şi recunoaşte sabia de aur a tînărului. Egeu smulge din mîinile fiului paharul otrăvit pe care îl sparge. Îl strînge apoi în braţe pe cel ce devine de acum înainte asociatul său la conducerea regatului.

Tezeu află atunci despre jertfa pe care supuşii săi trebuie s-o aducă regelui Cretei. Fără a ţine seama de părerea tatălui său, care a cîntărit lipsa de maturitate a fiului, precum şi sensul profund al necesităţii celor zece ani de holocaust, Tezeu hotărăşte să meargă spre a se oferi pe sine monstrului, în cazul că nu va reuşi să-l ucidă.

Tatăl îşi lasă fiul să plece, dar o face cu inima grea. Îi smulge promisiunea că va înălţa o pînză albă pe catargul corăbiei la înapoierea din Creta, în semn de victorie. Bineînţeles că o pînză neagră va fi ridicată în cazul înfrîngerii.

Îndrăzneţ, îmbătat de forţele sale juvenile, Tezeu soseşte la curtea regelui Minos şi îi prezintă oferta sa generoasă. Va trebui să găsească singur calea întîlnirii cu monstrul. Fiica regelui, adorabila Ariadna, cuprinsă de milă, dar şi de o iubire, pe care o crede curată, faţă de îndrăzneţul erou, şi cunoscînd calea, dezvăluie iubitului ei secretul. Desfăşurînd firul Ariadnei de la intrarea labirintului pînă în centrul lui, Tezeu ajunge faţă în faţă cu temutul paznic al pragului.

Una din lecturile mitului ne prezintă Minotaurul drept paznicul „Porții Oamenilor"; purtător al numelui compus din Minos (regele) și Taur (zeul Poseidon), el este fratele împlinit al lui Tezeu cel neîmplinit încă și care trebuie să se măsoare cu acest frate pentru a se împlini la rîndul său.

Zeul lumilor submarine s-a întrupat în primul complex energetic al Omului simbolizat prin Taur (cf. Sfinxul). Se poate măsura cu el doar acela care, știindu-se de origine regală, a început să se despoaie de natura sa (de „haina de piele"), adică acela care, în cazul de față, a integrat în el Taurul.

Or, Tezeu îl înfruntă pe paznicul labirintului, înarmat cu sabia de aur, dar și cu măciuca de piele, două arme ce țin de una și, respectiv, de cealaltă natură.

Regele Egeu, Tatăl-Rege, știa că tînărul păstrase măciuca de piele și că nu se pricepea încă să mînuiască sabia de aur.

Tezeu nu dă ascultare Vocii deținătoare a darurilor zeilor – sabia de aur. El se supune virtuților sale inconștiente, bogate în comorile darurilor ce vor veni, dar care, *investite înainte de vreme, nu sînt decît virtuți psihice, energii necontrolate de cunoașterea legilor ontologice:* curajul, voința, eroismul se supun impulsurilor Omului în haină de piele, impulsuri insuficient purificate, încărcate de vanități, de dorința de putere și de glorie, deturnîndu-l de la căutarea conștientă a NUMELUI închis în Minotaur.

Ele nu pot fi girate decît în categoriile primului etaj al Arborelui și înscrise în rîndul *raporturilor de forță*, nu de iubire-cunoaștere.

Tezeu ucide Minotaurul cu măciuca de piele. El își ucide *Yod*-ul.

A ajuns la Minotaur cu ajutorul firului Ariadnei. Ariadna este femininul său afectiv readus la primul etaj. Sub aparențele înșelătoare ale dragostei, Tezeu, identificat perfect cu femininul său, nu-și iubește decît propriul ego – dragoste narcisiacă –, dar această forță îi permite să ajungă la o cunoaștere venită din exterior, nu din el însuși.

Cunoaşterea încredinţată celui ce nu şi-a purificat încă inima şi care o pune în slujba vanităţilor sale, se întoarce împotriva celui ce crede că o stăpîneşte. Acesta nu e decît un ucenic-vrăjitor.

Cînd Tezeu face cale întoarsă – căci Poarta nu s-a deschis! – continuîndu-şi astel traseul labirintic, o ia cu el pe Ariadna. Dar, incapabil să se căsătorească cu ea, o părăseşte la prima escală pe drumul de întoarcere. În adîncul său, Tezeu e incapabil de a iubi. Îşi continuă drumul spre Atena, înălţînd pînza neagră, „înşelîndu-se", spune textul mitului.

Tezeu nu se înşală.

El şi-a ucis *Yod*-ul. A murit de o moarte mai profundă decît moartea fizică. Căci Tatăl, simbolizat de regele Egeu, moare şi el. În termeni ebraici, am spune că יהוה şi *Elohim* îşi găsesc moartea în conştiinţa eroului psihic.

Cei zece ani de jertfe corespund numărului sacru al lui *Yod*, care domină formarea primelor zece vertebre, adică împlinirea gestaţiei primului triunghi.

A face sacrul înseamnă a-l face pe *Yod*, a hrăni în sine sîmburele divin, oferindu-i, sub forma simbolului celor şapte băieţi tineri şi al celor şapte fete tinere, energiile sustrase vanităţilor deşarte. Atenieni, toţi aceşti tineri sînt forţele vii ale Pămîntului regal al lui Tezeu, pămînt al profunzimilor sale. Sînt ceea ce este, în mitul biblic, zeciuiala dată de Avraam lui Melhisedec[21]. În ochii lumii, e vorba de o pierdere de energie.

În ochii lui Dumnezeu, e vorba de construirea dumnezeului din Om.

„Înţelepciunea divină le pare oamenilor nebunie" (I, Corinteni, 1, 25).

Doar ochiul care cunoaşte cu iubire poate deosebi aceste valori. Tezeu le confundă.

Tezeu este Dedal, în măsura în care îşi construieşte propriul labirint şi se închide în el. Este fiecare dintre noi, întărin-

---

[21] Cf. cap. IX.

du-ne tot mai mult, cu cît trece vremea, pereții închisorii, în loc să folosim timpul pentru a ne cuceri libertatea.

Trebuie să facem față unor încercări? Căutăm atunci cu disperare soluția în posibilitățile inerente spațiului închisorii – cîmp de conștiință! – în timp ce încercările țin de un alt spațiu și ne cer să pătrundem acolo unde totul va reintra în ordine.

Încercările sînt paznicii care îl devorează pe cel ce nu vrea să părăsească închisoarea, pe cel ce se teme, și îl construiesc pe cel ce, eliberîndu-se de siguranța sa iluzorie, devine Omul și dumnezeul existenți pînă atunci în el doar în stare potențială.

Închisoarea labirintică – cîmp de conștiință –, unde navigăm în prima parte a vieții noastre, este cea în limitele căreia dăm putere deplină forțelor exterioare ale acestei lumi și, dintre ele, celui mai subtil dintre viţeii de aur, zeului „Hazard“!

Cel ce se închide în labirint îi ține prizonieri acolo și pe copiii săi, așa cum face Dedal cu Icar: nu-i putem găzdui pe cei ce ne-au fost dați spre a fi educați decît în spațiul în care ne aflăm deja. Iar educația noastră constă în a ridica la rangul de valori de referință valorile referitoare la aceste limite și care, necesare un timp, devin alienante atunci cînd le decretăm absolute.

Icar nu-i simbolizează doar pe copiii noștri biologici. El simbolizează toate creațiile noastre, zămislirile noastre de orice fel: artistice sau numai prezentate ca atare, tehnice etc.

Multe din operele noastre de azi sînt labirintice – pe plan arhitectural, centrul Pompidou cu toate măruntaiele sale la vedere este o capodoperă în acest sens –, iar aparatele noastre, menite a ne elibera, nu fac decît să ne aservească din ce în ce mai mult. La acest etaj, raționamentele și aplicațiile lor pot doar să deplaseze problemele, nu să le și rezolve.

Considerat în sine, desenul labirintului e înțelepciune. El obligă la un drum corespunzător timpului necesar maturizării și unei căutări a sensului ce nu-și poate găsi referința exactă decît în triunghiul arhetipal, ascuns în *Yod*, dar care ne trimite deja

informaţiile sale. Circumvoluţiunile intestinale sînt imaginea celor ale creierului. Ele coordonează digestia informaţiilor primite în vederea producerii de noi substanţe.

La al doilea etaj, cel al FIINŢEI, labirintul trăit în mod conştient devine *mandala*[22], bază de meditaţie. El e simbolizat prin matricea de foc, „cîmpul de cinabru" toracic.

Atunci cînd, la primul etaj, labirintul nu e perceput ca matrice a apelor, ci e trăit ca adăpost unde nu are loc nici o naştere, el devine mormînt şi spaţiu al rătăcirii.

Adolescentul – şi omenirea din zilele noastre, aflată la vîrsta adolescenţei – nu-şi dă seama că omul, care nu-şi înfige rădăcinile în NUMELE său, în *Yod*, nu şi le înfige nici în pămînt. Oricît de materialist ar fi, el nu s-a întrupat încă.

Aici se află una din cauzele profunde ale înfloririi teoriilor actuale despre reîncarnare: cel ce nu s-a întrupat încă îşi proiectează în mod inconştient „reîncarnarea" într-un alt timp, exterior, într-un nou trup, pe care îl reduce la un „vehicul" străin NUMELUI său.

Întrupat într-o măsură atît de redusă, adolescentul – sau omul ce se crede adult – fuge şi mai mult de adevăratul său Eu, de *Yod*, încercînd să scape din labirintul atît de nesatisfăcător în sine. Închizînd în el drumul spre NUME, labirintul poate – foarte tîrziu în viaţa Omului – să-şi dezvăluie tainele celui ce are umilinţa de a se recunoaşte în el şi de a-şi vedea alienarea.

Dar iată că Dedal şi Icar primesc din exterior, de la regina Pasiphae, nişte aripi artificiale. Incapabili să iasă din labirint prin „Poarta Oamenilor", cea a adevăratei întrupări, ei caută mijloacele tehnice, spre a se elibera, în valorile inconştientului (regina Pasiphae este arhetipul-mamă nerealizat în Dedal şi Icar). Regina le procură aşadar nişte aripi artificiale, pe care cei doi bărbaţi şi le lipesc cu ceară pe spate. Aripile le vor permite să sară cu picioarele împreunate deasupra patrulaterului întrupării pentru a-şi lua zborul spre înălţimile Înţelepciunii şi ale Inteligenţei, respectiv spre cele ale Coroanei!

---

[22] Cf. cap. V.

Simplă reînnoire a păcatului comis de Adam în Eden!

„Nu zbura prea sus, îl sfătuieşte înţeleptul Dedal pe fiul său, căldura soarelui îţi va arde aripile, nu zbura prea jos, aburii mării te vor aspira..."

Sublimă mediocritate a unei astfel de înţelepciuni!

Redutabilă inteligenţă care vrea să atingă focul. Nimic nu poate stăvili dorinţa de cucerire inerentă ontologiei Omului. Icar se înalţă atît de sus, încît este aruncat brutal în apele mării. Dedal se striveşte de pămînt.

„Voi prăpădi înţelepciunea celor înţelepţi şi voi nimici priceperea celor pricepuţi" spune יהוה (Isaia, 29, 14; Pavel, I. Corinteni, 1, 19).

Cea mai mare ştiinţă, cea mai înaltă tehnică sînt doar iluzii ale eliberării, atunci cînd nu sînt însoţite de munca al cărei laborator e patrulaterul.

Aripile artificiale le înlocuiesc atunci pe cele dobîndite in acest laborator de Omul devenit Vultur[23]. Ceara albinelor o inlocuieşte pe cea secretată de Omul ce îşi asumă munca solară.

Înţelepciunea inerentă majorităţii filosofilor din lume amenajează etajul labirintului, dar nu ne ajută să-i găsim ieşirea. Ea pune masca înţeleptului pe faţa nebunului.

Înţelepciunea divină smulge orice mască, dar ea le apare oamenilor drept nebunie. Apostolul Pavel spune în acest sens: „Domnul cunoaşte gîndurile celor înţelepţi. Ştie că sînt deşarte. Dacă cineva dintre voi se crede înţelept în felul veacului acestuia, să se facă nebun, ca să ajungă înţelept. Căci înţelepciunea lumii acesteia este o nebunie înaintea lui Dumnezeu" (I, Corinteni, 3. 18–20).

Mitul grec prefigurează deja marea revelaţie iudeo-creştină. Dedal şi Icar sînt smulşi din iluzia lor. Protecţia divină acţionează aici ca în Eden. Oriîncotro ne îndreptăm privirea, păcatul din Eden se confirmă a fi un refuz al întrupării.

---

[23] Cf. cap. XIV.

„Înțelepciunea și Inteligența în felul veacului acestuia" aparțin lumii lui Prometeu sau Cain (cele două mituri se aseamănă și în această privință, aspect despre care vom vorbi mai tîrziu[24]). Ele creează civilizații din ce în ce mai fin elaborate, conform unor valori ce nu rezistă paznicului aflat pe pragul primei Porți.

Religiile pecetluite în înțelepciunea unei morale sau în aceea, mai subtilă, a unei mistici evanescente, filosofiile ce reduc în mod inexorabil Omul la condiția sa animalică sau cele care o neagă, științele ce îl ajută să construiască, prin jocul intelectului, singura lume exterioară capabilă să-i furnizeze o fericire iluzorie, toate sînt sortite dispariției.

Tezeu înalță pînza neagră. Tatăl său, regele, moare. Calea sa, care se vrea regală, are un sfîrșit tragic.

[24] Cf. cap. XII.

CAPITOLUL XI

TRECEREA PRIN „POARTA OAMENILOR"

După ce iese din arcă, Noe mănîncă fructul Pomului şi cunoaşte beţia *plăcerii*.

După ce părăsesc ţara unde au fost robi, evreii se îndreaptă spre *posesiunea* pămîntului făgăduinţei.

Iar cel ce se va arăta capabil să mînuiască sabia de aur va dobîndi adevărata *putere*.

Aceste trei componente energetice ale fructului care se coace pe măsură ce Omul îşi face arborele să crească vor apărea cu mai multă claritate în experienţa „Arborelui lui Iesci"[1], experienţă a genealogiei mesianice începînd cu Iacob – rădăcina arborelui – şi culminînd cu Hristos, care este rodul.

---

[1] Arborele lui Iesei e genealogia lui Hristos, începînd cu Iesei, tatăl regelui David.

1. Lupta lui Iacob cu îngerul

După ce a dobîndit de la fratele său Esau dreptul primului născut – dreptul de a administra moştenirea – Iacob l-a părăsit pe acest frate precum şi pe părinţii săi, în timp ce Esau a rămas cu ei.

Omul în haină de piele nu-şi poate părăsi cîrjele. Iacob, Omul devenit conştient, se dezice de acest „frate" şi pleacă să cucerească o forţă ce îi va permite să se întoarcă şi să-l „facă" pe Esau (numele de Esau coincide cu verbul „a face", în ebraică עשה). Această forţă nu poate fi cucerită decît prin cununia cu primele cîmpuri energetice ale femininului.

Iacob s-a cununat succesiv cu două surori, fiicele unchiului său Laban, şi a avut de la ele şi de la servitoarele lor unsprezece fii. Al doisprezecelea fiu al lui Israel, Beniamin, se va naşte mai tîrziu.

În casa lui Laban, Iacob a dobîndit de asemenea multe bogăţii. Încărcat cu aceste bogăţii exterioare şi cu energiile înfăptuite în interior, îl părăseşte pe socrul său Laban (care înseamnă „alb", dar e şi unul din numele „lunii", astrul nopţii).

La o lectură mai profundă înţelegem că Iacob îşi adună toate energiile şi părăseşte etajul lunar, simbolizat de *Yesod* şi de primul triunghi dominat de această sefira, deoarece *Yod*-ul său e pe cale să se nască.

Într-adevăr, la porunca lui יהוה, Iacob se aşterne la drum „spre ţara părinţilor săi, spre locul său de naştere", יהוה îi promite că „va fi cu el" (Facerea, 31, 3) pe acest drum spre originile sale, unde urmează să-l regăsească, nu fără oarecare îngrijorare, pe Esau, fratele „în haină de piele", acelaşi frate care, pizmuindu-l, încercase odinioară să-l ucidă.

De trei ori îi trimite Iacob daruri lui Esau pentru a-i cîştiga bunăvoinţa. Deşi a dobîndit dreptul primului născut, încă mai tremură în faţa celui ce deţine acest drept prin naştere, ca şi cum ar fi robul său.

Înainte de a se întîlni cu acest frate redutabil, care îi vine în intîmpinare – după cum a aflat – cu patru sute de oameni (simbol al întrupării ce trece în mod necesar prin această încercare), Iacob trebuie să dobîndească o altă statură, să se elibereze de temerile sale, să înţeleagă adevăratul sens al cuvintelor lui יהוה şi să-şi cunoască adevăratul loc faţă de fratele său.

Şi atunci, într-o noapte, împreună cu toate soţiile, copiii şi bunurile sale, „el trece vadul Iabocului". În textul biblic (Facerea, 32, 23), cuvîntul *Ever* עבר, nume dat evreilor şi însemnînd „Oameni ai trecerii", e repetat de două ori.

Astfel Iacob, în calitatea sa de evreu, îşi împlineşte numele, lucru dovedit şi de numele vadului, care se referă în mod evident la el. În acelaşi timp, יבק şi יעקב trimit la verbul „a lupta" – יאבק *Iavec*, care va urma[2].

Iacob deschide fără îndoială un centru de energii important şi necesar în vederea întîlnirii cu fratele său. El trebuie să se măsoare acum cu această forţă pentru a o deveni.

E noapte. Noapte a sufletului.

Iacob rămîne singur. Şi, pînă la revărsatul zorilor, un om „luptă" cu el: în textul ebraic, acest om „îl strînge" de parcă ar vrea să-l „prefacă în pulbere".

„Văzînd că nu-l poate birui, omul acesta l-a lovit la încheietura coapsei, aşa că i s-a scrîntit încheietura coapsei lui Iacob pe cînd se lupta cu el" (Facerea, 32, 25–26).

Cine este acest om?

Iş איש, spune textul, un „om" în sensul de „soţ", din care tradiţia populară face un înger. În adîncul său, Iacob se cunună cu sine la un grad mai înalt al potenţialului său energetic pentru a se putea întîlni şi „cununa" cu fratele său Esau, omul roşu, grosolan, animalic, neîmplinit, dar prin care trece întruparea lui Iacob.

---

[2] Facerea, 32, 25. Rădăcina verbului אבק înseamnă „a strînge" şi „a pulveriza".

E vorba de dansul Omului cu sine însuşi, în măsura în care viaţa sa e tocmai dansul întîlnirii sale cu Dumnezeu. Dans nocturn al profunzimilor, dans dureros, care îl răneşte prin smulgerile sale necesare şi îl lasă şchiop!

Şchiop! a uitat că era şchiop din naştere!

Şchiop, căci încă nu s-a cununat cu totalitatea sinelui, dar în acel moment, cînd a început înfăptuirea marii lucrări, memoria îi revine! E şchiop. De acum înainte păşeşte pe calea verticalizării sale.

Cînd după cădere, Adam i se adresează lui Dumnezeu vorbindu-i despre femeie (despre femininul său interior), el o desemnează prin cuvintele „cea pe care mi-ai dat-o să fie lîngă mine"; versetul se poate traduce de asemenea prin „cea pe care mi-ai dat-o ca să stau drept" (Facerea 3, 12).

Omul îşi poate realiza încetul cu încetul verticalizarea doar cununîndu-se cu potenţialul de energii închise în femininul său. Adam e conştient de acest lucru atunci cînd, în momentul căderii, se întoarce la infantilismul său de vieţuitoare ce se tîrăşte, infantilism din care omenirea nu a ieşit încă, deşi se crede atît de dreaptă şi de mare cu aripile ei artificiale!

Iacob alege adevărata cale a verticalizării. Vadul Iabocului din limbajul geografic este, în limbaj anatomic, încheietura şoldului; rana sa este deschizătura prin care se eliberează, la acest nivel, forţa lui *Yod*.

Iacob intuieşte identitatea omului *Iş*: îi cere binecuvîntarea. Dar, cînd îl întreabă numele: „Pentru ce Îmi ceri numele?", spune omul, care, de fapt, L-a revelat deja.

Iacob a luptat cu Israel pentru a deveni Israel.

„Numele tău nu va mai fi Iacob, ci te vei chema Israel (Cel ce luptă cu Dumnezeu); căci ai luptat *(Saro)* cu Dumnezeu *(El)* şi cu oamenii *(Iş)* şi ai fost biruitor" (Facerea, 32, 28).

Revelaţie a Numelui, revelaţie a noii energii eliberate a NUMELUI יהוה.

La nivelul verbului „a lupta" s-a produs trecerea de la Iacob la Israel, de la יאבע, „a preface în pulbere" la שרית (a cărui rădăcină שר *Sar* înseamnă „prinț"), „a lupta" pînă la atingerea principiului.

Iacob–Israel îl poate întîlni acum pe fratele său Esau. Înainte se temuse de Esau, de forța sa animalică, de ura sa. Investit cu forța divină, nu numai că nu se mai teme, dar a răsturnat situația: întîlnirea nu va mai avea loc sub forma unei confruntări de forțe.

„Atunci Esau a alergat înaintea lui și l-a îmbrățișat" (Facerea, 33, 4).

„Inconștiința" labirintului e cea care ne face să vedem în celălalt sau în evenimente niște forțe adverse și să ne ridicăm împotriva lor, cheltuindu-ne pînă la epuizare forțele în această înfruntare dramatică și sălbatică.

Nesocotindu-l pe *Yod* י din הוה, cei doi *He* ה devin dușmani și se distrug unul pe altul în sînul unui *Vav* ו sfîșiat.

Cînd *Vav* își amintește de *Yod* și ia asupra sa povara Lui, unificîndu-se cu El, Omul devine conștient și fiecare ה își reia adevăratul loc; situația se răstoarnă și dușmanul se preschimbă în prieten.

Rea רע este cuvîntul folosit în ebraică pentru a desemna cei doi termeni antinomici, „dușman" și „prieten". Rădăcina sa רע *Ra* este rezerva de energii, care așteaptă în beznă să fie luată de soție, dezvăluită, adusă la lumină.

Pentru Israel începe o nouă zi. *Israel* ישראל poate atunci să însemne – căci numele său o conține – לי-ראש, adică, în traducere literală, „al meu e capul"; Israel a regăsit calea spre *Yod*, și-a pus pe umeri un cap nou. „Răsărea soarele" (Facerea, 32, 31).

Din copilul care a fost Iacob s-a născut un bărbat. El pornește la drum spre „Poarta zeilor" pentru a-l aduce pe lume pe Mesia – יהוה. Poporul lui Israel, născut din el, va realiza aceeași trecere – Paștele – ieșind din Egipt. În acest sens,

experienţa lui Iacob la Laban se aseamănă cu cea a poporului evreu în Egipt.

Extrapolînd şi mai mult, ea se aseamănă cu cea trăită de omenire în inconştienţa sa actuală. Angoasa modernă, precum şi toate problemele lumii noastre infantile cu aripi artificiale nu-şi vor putea găsi rezolvarea decît în această „trecere".

A-l întîlni pe „celălalt" în fiecare dintre noi pentru a-l regăsi ca prieten în afara noastră, a ne birui propria ură pentru a birui ura celuilalt, iată singura cale, singura posibilitate de a face să înceteze urgiile lumii-Egipt.

Numai în felul acesta vom deveni conştienţi de faptul că, departe de a avea aripi de vultur, sîntem o umanitate şchioapă.

La omul în vîrstă, fractura spontană a colului femurului îmi pare a fi ultimul semn ce îi aminteşte de faptul că e şchiop, înainte ca moartea să-l surprindă de partea aceasta a „Porţii".

Într-un timp foarte scurt, necesar unei răsturnări interioare, el îşi poate începe verticalizarea.

Căci ne putem întreba pe bună dreptate ce soartă îl aşteaptă pe omul surprins de moarte înainte de a fi trecut prin „Poartă".

Voi încerca să lămuresc această problemă în lumina Tradiţiei, la sfîrşitul acestui capitol. Pentru moment, să ne întoarcem atenţia spre „Fiul Omului", care înfăptuieşte aceeaşi trecere.

2 Botezul lui Hristos sau răsturnarea energiilor

Hristos, îmbrăcat în „haina de piele" a omenirii, purtînd povara căderii ei, Se supune condiţiilor impuse de revenirea la o viaţă nouă. El îşi asumă traversarea triunghiului primind din mîinile Precursorului botezul în apele Iordanului.

În limbajul mitului, labirintul ignoranţei nu e decît o variantă a Potopului. Triunghiul inferior, lipsit de referinţa sa

capitală, își pierde orice sens și lasă lumea fizică și psihică a lui „Ma" pradă anarhiei. „Apele de jos" nu mai reflectă „Apele de sus", ele își pierd sensul și curg spre moarte:

Apele Iordanului se vor vărsa în Marea Moartă.

Cînd Hristos intră în Iordan, El întoarce apele spre obîrșia lor. Psalmistul o spunea deja în chip profetic, cu o mie de ani înaintea evenimentului istoric:

„Ce ai tu, mare, de fugi,
Și tu, Iordanule, de te întorci înapoi?
Ce aveți, munților, de săltați ca niște berbeci,
Și voi, dealurilor, ca niște miei?" (Psalmul 114, 5–6).

Ce semnifică această jubilare cosmică, dacă nu faptul că lumea își regăsește imaginea, că *Ma* reflectă din nou pe *Mi* și se bucură să îmbrățișeze în oglinda sa chipul ce îi dă frumusețea și rațiunea de a fi.

Ce înseamnă toate acestea, dacă nu faptul că de acum înainte Iordanul se va vărsa în Oceanul Primordial, sursă a tot ce e viață, *Maim,* în care *Ma* și *Mi* se îmbrățișează ca doi frați într-o admirabilă împăcare?

Iar ceea ce e valabil pentru univers e valabil și pentru fiecare dintre noi: asemenea Iordanului, coloana noastră vertebrală transportă energii destinate morții încă de la naștere și care se scurg în inutile hemoragii. Dar dacă rodește în noi sămînța divină, rana se închide, curentul își schimbă puțin cîte puțin direcția și întreaga noastră ființă se integrează în ritmul universal, dansînd jubilarea lumii transfigurate.

Coborînd în apele Iordanului, Hristos coboară în partea neîmplinită a omenirii.

Această imersiune, טבל *Tovel* în ebraică, reprezintă punerea în mișcare a polului ל *Tov* al Pomului Cunoașterii. Acest pol „împlinit – lumină" nu poate fi mobilizat decît prin perceperea neîmplinitului simbolizat de ape. Ioan Botezătorul este, literal, „cel ce scufundă".

Numele fluviului, *Iordan* ירדן, poate fi citit ירד·ן *Yared-Nun*: „a coborî – pește“. Hristos Se face pește pentru a coborî în adîncurile neîmplinitului.

Iordanul mai poate fi citit ר־דין - *Reiș-Din*: „Principiu al Legii“. Legea drumului impune această coborîre anevoioasă. Dar îndurarea divină e prezentă și vocea Tatălui Se face auzită pentru a-l numi pe Cel ce o asumă: „Fiul Său preaiubit“.

Prin imersiunea sa, Hristot reface drumul lui Adam cufundat în somnul-beznă, unde devine conștient de „partea sa de umbră“, de partea femeiască din el, cu care trebuie să se cunune pentru a-i regăsi energiile și a-i desface sîmburele.

Hristos va lua asupra sa ceea ce Adam, împiedicat de Șarpe, n-a putut înfăptui.

În calitatea sa de al doilea Adam, Hristos este *Vav*-ul ו Arhetipului הוה și leagă între ei cei doi ה în cununia beznă-lumină. *Vav* cosmic, el unește întregul cosmos cu *Yod*, creatul cu Increatul: teofania Tatălui și a Sfîntului Duh (sub formă de porumbel) care numește Fiul confirmă acest lucru.

Numit de Tată în lumea lui *Mi*, Hristos e numit de oameni în lumea lui *Ma*. O spune și Ioan Botezătorul: „Iată Mielul lui Dumnezeu“ (Ioan, 1, 29). Și, mai departe: „eu vă botez cu apă, El vă va curăți cu foc“. „Trebuie ca El să crească, iar eu să mă micșorez“.

Prepuț al cuvîntului, omul în haină de piele dispare, pentru ca să apară Hristos-lumină.

Circumcizia lui Adam-omenire e astfel înfăptuită.

Ioan cel ce botează cu apă e sărbătorit de Biserica creștină în ziua solstițiului de vară. În momentul cînd soarele exterior se află în punctul cel mai înalt al drumului său și începe să coboare, Hristos, soarele interior, va începe să urce.

Această urcare a omenirii în Hristos începe prin botezul cu apă. Ioan Botezătorul este paznicul „Porții Oamenilor“; el va fi decapitat.

Ioan Evanghelistul, Omul verde, este paznicul „Porții zeilor“; el e sărbătorit la solstițiul de iarnă.

Doar în momentul intrării sale în patrulater Omul intră cu adevărat în cele douăsprezece luni ale anului terestru; doar în acel moment îşi începe el întruparea. Copilăria, acest soare exterior, a fost numai un preludiu...

3. Ispitirea lui Hristos în deşert. Trecerea prin „Poartă" pentru fiecare dintre noi

Un preludiu... Şi totuşi, cît e de important să fie trăit din plin! Melodia va fi falsă, inexistentă chiar, în absenţa structurilor sale profunde, dacă preludiul vieţii nu a fost perfect integrat.

El a fost executat cu sprijinul celor două cîrje ale dualităţii. În măsura în care nu erau informate de triunghiul superior şi, în consecinţă, nu reprezentau o proiectare a structurilor esenţiale, aceste cîrje nu puteau oferi copilului hrana necesară spre a deveni adult (părinţi infantili, morală fără nici o bază spirituală, logică trăită în cadrul exclusiv al raţionalismului etc.). Conştiinţa adolescentului crescut astfel are puţine şanse de a se trezi. Dormind profund, ea moare în adîncul monstruoaselor labirinturi parentale.

În acest caz, preludiul ţine locul melodiei înseşi, aşa cum s-ar întîmpla dacă zorii s-ar prelungi fără soare şi fără viaţă, şovăielnici şi înşelători, vrînd să imite ziua cu falsele lor lumini şi temîndu-se de noapte, adică de moartea care face să nu mai existe ziua de mîine.

Ajunse la acest etaj, energiile ce nu şi-au dat obolul regelui Melhisedec[3] sînt complet investite în valori înălţate în mod fals la rangul de absolut; elanul lor se frînge în decepţiile cele mai crude. Seva îşi pierde atunci verticalitatea şi se scurge în ramurile labirintice ale conformismului sau ale vanităţii.

---

[3] Cf. cap. IX.

Cu cît cîrjele ştiu mai mult despre triunghiul superior, cu atît structurează mai bine copilul în sensul propriilor sale valori ontologice, valori ce i se impun în momentul adolescenţei cu o forţă atît de mare, încît celelalte valori îşi recunosc repede relativitatea. Cu toate acestea, conştiinţa se naşte în creuzetul unor astfel de experienţe dureroase. Triunghiul inferior devine matrice.

Ce este această conştiinţă a fiinţei?

Ea este *Yod*, este cerinţa imperioasă a acestuia: *Yod* vrea să se nască şi îi informează în secret pe toţi despre drumul NUMELUI său.

Unul din mijloacele sale de informare este limbajul corpului. Reamintim că *Yod* conturează NUMELE divin יהוה, fructul Pomului Cunoaşterii, păzit de Heruvimi „la răsăritul grădinii Edenului“ (Facerea, 3, 24).

Răsăritul grădinii Edenului va fi „Poarta zeilor“, iar Edenul însuşi, prin Poarta sa de la Apus, simbolizată de intrarea în orice templu, este „Poarta Oamenilor“.

Edenul este drumul NUMELUI, axa NUMELUI în care Omul este atras, „suflat“, pentru a deveni NUMELE.

Întoarcerea în Eden implică retrăirea încercării lui Adam, aceeaşi pe care Hristos – noul Adam – a trăit-o imediat după botezul Său: „Atunci Hristos a fost dus de Duhul Sfînt în pustie, ca să fie ispitit de diavol“ (Matei, 4, 1).

Diavolul este aici replica Şarpelui din Eden, în timp ce totalitatea celor trei ispite, cu care vrea să-l ademenească pe Hristos, corespunde fructului din Pomul Cunoaşterii.

Am studiat[4] descrierea acestui fruct şi am descoperit că virtuţile sale sînt componentele înseşi ale lui *Yod* care, în calitatea sa de nucleu al Creaţiei, determină încă de la început componentele energetice ale Omului.

---

[4] Cf. cap. X.

Plăcerea, posesiunea şi *puterea* divine nu pot fi totuşi integrate decît de cel ce a devenit *Yod*. Adam a mîncat fructul înainte de a-l deveni. Nici Hristos, Fiul Omului, ieşit din apele botezului, nu a devenit încă *Yod*. Pentru moment, El nu se prezintă decît la Poarta de la Apus. „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, porunceşte ca pietrele acestea să se facă pîini", îl ispiteşte Satan.

„Necuratul" nu îi propune ceva la întîmplare. Propunerea sa e încărcată de sens şi se află la polul opus anarhiei. Anarhia ilustrată de mitul potopului este nonsensul, ruptura dintre elementele lumii şi arhetipurile lor[5].

Atunci cînd îşi regăseşte respiraţia arhetipală şi se înscrie din nou în ea[6], Omul intră în procesul de transmutaţie în cursul căruia Isaia spune: „În loc de aramă voi aduce aur, în loc de fier voi aduce argint, în loc de lemn, aramă, şi în loc de pietre, fier" (Isaia, 60, 17).

Vom studia simbolismul fierului[7] strîns legat de pîine şi de carne şi vom înţelege atunci că acela care, în exterior, preschimbă pietrele în pîine, este el însuşi în procesul de transmutaţie interioară.

Hristos nu va începe acest proces decît după ce îl va alunga pe Satan şi se va afla în puterea Sfîntului Duh.

Pe de altă parte, pîinea – ca hrană esenţială – este strîns legată de energia *plăcere*. Şi tocmai în această primă energie *Plăcere* îl ispiteşte Satan pe Hristos.

a) Plăcerea NUMELUI

Ea reprezintă întîlnirea totală, întîlnirea cununiei divino-umane.

Mîncînd fructul, intrînd în plăcerea beţiei, Noe trăieşte polul opus al anarhiei, al situaţiei de separare.

---

[5] Cf. cap. X. şi cap. XII.
[6] Cf. cap. XII.
[7] Cf. cap. XII.

Cel ce dărîmă zidul despărţitor intră în rezonanţă cu NUMELE; el aude porunca, sensul, rezonanţa fiecărui element al lumii, cu acel ceva din lumea lui *Mi* de unde se trage şi unde se întoarce. Omul care intră în rezonanţă cu NUMELE în Eden, iese din absurd, în sensul etimologic al cuvîntului „ab-surd": „provenind din surzenie"!

El e chemat atunci să-l urmeze pe Noe, să intre în arcă, să adune toate „animalele" de pe pămînturile sale pentru a împlini în taina arcei cununia cu ele.

Puterea lor este *Basar*, „carnea" pe care Dumnezeu a pecetluit-o în adîncurile femininului în ziua cînd i-a adus lui Adam femeia făcută din coasta lui (Facerea, 2, 21). „Profunzimea" – תחתנה *Tahtenah* – este o forţă făurită de חתנה *Hatunah*, „căsătoria".

Carnea reprezintă ceea ce e ontologic pecetluit în cea mai intimă dintre ultimele noastre cununii (ceea ce descoperă simbolic femeia voalată în momentul cel mai intim al cununiei sale).

Carnea este pecetea NUMELUI în cel din urmă pămînt al său, în pămîntul ultim şi originar. Ea e principiul însuşi al forţei celei mai dinamizante şi mai redutabile a erosului, care ne uneşte de Soţul divin şi ne conduce la El.

Drama căderii ne-a îndepărtat de soţul divin. În ce direcţie se îndreaptă acum forţa teribilă a erosului? În ce cununie sînt investite energiile ce îl compun? Cărui ospăţ îi e făgăduită carnea noastră?

Carnea al cărei fruct a fost deschis şi mîncat devine energie pervertită, ce părăseşte calea asemănării şi împlinirii. Ea îl hrăneşte pe Satan prin intermediul vieţii noastre psihice şi pasionale. Şi tot ea făureşte cele mai frumoase şi mai înspăimîntătoare civilizaţii exterioare.

Înspăimîntător în viaţa pasională, erosul nu e mai puţin îngrozitor în banalitatea vieţii psihice cotidiene, care ne deturnează, puţin cîte puţin, forţele de la adevăratul lor scop, cu o

perfidie cu atît mai redutabilă, cu cît e mai ascunsă şi pare lipsită de importanţă. El ne împinge spre moarte.

Dar Soţul divin îşi iubeşte Soţia, chiar cînd ea se prostituează în modul cel mai abject. Administrator infidel, El îi dă „erosului în cădere" calitatea de simbol şi puterea de a reconduce spre El. Soţul divin dă iubirii omeneşti calitatea de imagine a Întîlnirii escatologice.

Haina de piele, veşmîntul nostru de robi ţesut din carnea noastră pervertită, poate deveni veşmînt de nuntă. Cînd iubirea omenească intră în această perspectivă, cînd lucrările umane se orientează spre această devenire, ele deschid calea împlinirii şi devin purtătoare ale puterii de integrare a cărnii în realitatea sa ontologică şi în vocaţia sa divină.

„Sfîrşitul oricărei făpturi e hotărît", îi spune Dumnezeu lui Noe, poruncindu-i să-şi adune toate energiile în arcă.

Vom vedea în curînd rolul jucat de pancreas în această Mare Operă de reintegrare şi de realizare.

Omul intră în arcă împreună cu „animalele" sale, părăsind astfel situaţia de potop, de anarhie, de dezordine. El părăseşte treptat constrîngerile organizărilor ce ţineau loc de ordine, constrîngerile legilor lumii ce înlocuiau legile ontologice. El îşi părăseşte totodată cîrjele, necesare un timp, dar devenite repede închisoare, apoi mormînt pentru cel ce nu trece prin „Poartă": legile morale şi religioase de la un prim nivel dispar.

Hristos nu „lucrează" oare în ziua Sabatului? Şi nu se adresează El Omului care îşi cultivă cîmpul în ziua aceea, spunîndu-i: „Omule, dacă ştii ce faci, eşti binecuvîntat de Tatăl meu; dar dacă nu ştii, încalci legea şi îţi vei atrage blestemul Tatălui meu"[*].

La acest etaj are forţă de lege numai justeţea informaţiei interioare: voinţa Tatălui.

Cum putem descoperi „voinţa Tatălui"?

---

[*] Pasaj din Evanghelia după Luca, 4, actualmente suprimat din ediţiile noastre, dar conţinut încă în ediţia numită Théodore de Bèze de la Biblioteca din Cambridge.

Ea este conştiinţa verificată, adică limbajul lui *Yod*, de care sîntem siguri că nu e cel al dorinţelor sau al refulărilor noastre inconştiente. Verificarea e făcută de evenimentele foarte concrete: conştiinţa vorbeşte în lumea profundă a lui Mi, iar mesajul ei e confirmat în lumea lui Ma.

Mi se află întotdeauna în concordanţă cu Ma, dacă reuşim să găsim axa, calea NUMELUI.

Cînd Jung vorbeşte despre *anima*, el descrie de fapt conştiinţa într-o terminologie proprie: „ea se află dincolo de orice categorie" şi, mai departe: „ea este cu siguranţă un puseu vital haotic, dar i se atribuie o semnificaţie ciudată, ca un fel de ştiinţă secretă sau înţelepciune ascunsă"[9].

Jung nu descrie oare aici arhetipurile *Binah* şi *Hokhmah*, Inteligenţa şi Înţelepciunea, care informează conştiinţa fiinţei?

Noua inteligenţă, noua înţelepciune, la acest nivel toate valorile sînt răsturnate. Pomul Cunoaşterii Binelui şi Răului va fi trăit de acum înainte în adevărata sa semnificaţie: Lumină şi Ne-Lumină, el se va goli de fructele sale amăgitoare, Binele şi Răul. Acestea din urmă nu mai au acelaşi gust. Ceea ce era considerat ca fiind „bine" pe un plan banal, poate deveni „rău" şi invers.

Criteriul nu mai este binele, ci potrivirea la necesităţile împlinirii. Apostolul Pavel o confirmă: „Toate lucrurile sînt îngăduite, dar nu toate sînt de folos" (I, Corinteni, 10, 23).

Interdicţiile nu mai au nici un sens. Legile ce încearcă să pună ordine în lumea dezorganizată a căderii se dovedesc a fi relative, fragile şi inoperante.

Ordinea nu va fi restabilită decît prin ieşirea din lumea căderii. Iată motivul pentru care legile psihologice, legate ele însele de natura noastră în haină de piele, cedează locul legilor ontologice.

Am refuzat într-o zi pe un prieten care îmi cerea să particip la o anumită acţiune faţă de o prietenă comună. Convinsă de

---

[9] Jung, *Les Racines de la conscience*, p. 46 (Buchet-Chastel).

enorma greşeală psihologică pe care o reprezenta o astfel de acţiune, mi-am demonstrat metodic poziţia şi am refuzat cu fermitate. Eram convinsă că aveam dreptate!

În noaptea următoare, am visat că mă duceam cu un prieten să luăm un copil de la grădiniţă. Treceam prin faţa unui palat ce se afla în stînga noastră. Cum prietenul mergea în dreapta mea, mă aflam între el şi scena ce se desfăşura în palat: poarta uriaşă, ciclopică, de la intrare era deschisă; în interior se dădea un banchet. Nu putea fi decît banchetul mistic, într-atît de intensă îi era frumuseţea şi într-atît de indescriptibilă lumina: bărbaţi înveşmîntaţi în aur şi femei în argint, strălucind cu toţii, stăteau în jurul unei mese ovale care iradia la rîndul ei.

Priveam; şi iată ce i-am spus prietenului meu: „Nu-ţi pare rău că te fac să pierzi banchetul?"

Cînd m-am trezit, situaţia mi-a apărut cu toată claritatea: aveam dreptate pe plan psihologic, dar nu aveam dreptate pe plan spiritual: mă purtam copilăreşte. Am hotărît atunci să accept propunerea prietenului meu. Mi-a fost foarte greu s-o trăiesc, căci pretindea un discernămînt spiritual constant şi, mai ales, o restabilire constantă a părţii ce revenea fiecăruia dintre noi, psihismul pîndindu-ne mereu cu „capcanele" sale.

Dar, obligîndu-ne să trăim pe planul ontologic, această hotărîre a fost sursa unor binecuvîntări de care prezenta lucrare nu e străină.

Legile psihologice care nu cedează la timp locul legilor ontologice nu sînt altceva decît o copilărie.

Pentru a discerne acest „la timp" e nevoie de o foarte bună *ascultare*. Doar dacă ştim să ascultăm putem ieşi din absurd, din surzenia noastră, pentru a ne îndepărta spre dimensiunea *Cuvînt*.

Dacă cineva s-a născut la acest etaj ontologic, dar situaţia sa în lume îl mai leagă încă de constrîngerile civice, sociale sau de altă natură, resimţite ca fiind nedrepte, acel cineva e discipol al lui Hristos, „cel trimis în lume, dar care nu e din lume", şi poate trăi liber aceste constrîngeri.

În măsura în care îl crucifică, constrîngerile îl fac să moară și să reînvie neîncetat, pînă la totala sa eliberare interioară; ele sînt atunci asceza sa. Eliberarea interioară se verifică adesea în eliberarea exterioară, pe care o determină: apar evenimente care, din punctul de vedere al ignorantului, se datorează hazardului și transformă viața celui ce „ascultă". Constrîngerile dispar.

Aceasta deoarece, la acest nivel, libertatea nu mai are nimic comun cu acea libertate despre care vorbim în mod obișnuit și care ne ascunde toate alienările.

Libertate înseamnă eliberările succesive de tot ceea ce ne desparte de NUME.

b) Posesiunea NUMELUI

Ea este singura care ne eliberează cu adevărat de orice robie. Toate achizițiile noastre în lume sînt compensația inconștientă și securizantă a acestei unice cuceriri regale, atît de greu de înfăptuit, care este și cea a libertății!

Dacă „fiul Omului n-are unde-Și odihni capul" (Matei, 8, 20), oamenii au un acoperiș. Or, Omul care vine să-l întrebe pe Hristos cum să facă pentru a-l urma e invitat să renunțe la orice siguranță.

Drumul NUMELUI ne obligă adesea să ne părăsim casa, ființele dragi... dar există și niște adăposturi mai subtile și anume cavernele bine păzite ale cunoștințelor și gîndurilor noastre. Acumularea unora și satisfacțiile produse de celelalte ne mumifică: drumul se preschimbă în fundătură.

„Dacă mă vei adora, îți voi da toate aceste împărății", îi spune Satan lui Iisus. Împărățiile exterioare nu vor înlocui niciodată Împărăția interioară, pe care n-o putem cuceri decît renunțînd la fiecare plan de conștiință interioară deja dobîndit.

Cunoștințele exterioare acumulate în competiția din ce în ce mai mutilantă a concursurilor îl omoară pe *Yod*. Astăzi, ele ucid și corpul. Mă uimește numărul mare de boli grave, mortale chiar, care îi seceră pe premianții școlilor de elită.

„Cunoaşterea" – încununare a cercetărilor esoterice sau integrare a experienţelor trăite – poate deveni sterilizantă într-un mod mai subtil, atunci cînd e menţinută sau readusă în planul lui *A AVEA*. Vom descoperi în continuare necesitatea de a ne despuia de orice bogăţie interioară, pentru a ajunge la transparenţa totală, la infinita bogăţie divină. Orice adevăr pe un anumit plan nu e decît minciună pe planul unei conştiinţe superioare. Nu putem poseda Adevărul. Ne putem doar lăsa stăpîniţi de el.

Dar în această etapă a muncii noastre problema este de a fi atenţi să nu trăim în planul lui A avea ceea ce ţine de Fiinţă.

E inutil să insistăm asupra tuturor achiziţiilor formale revendicate de o populaţie care, frustrată de un plus de Fiinţă, pretinde un plus de Avere. Civilizaţiile lumii sînt la capătul puterilor.

Să fie Omul pe punctul de a înţelege că Evanghelia este „Buna-Vestire" pe care o aşteaptă? „Căutaţi mai întîi Împărăţia lui Dumnezeu şi toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra" (Matei, 6, 33; Luca, 12, 31).

Pare o experienţă „nebunească" să primim de la Tatăl-Soţ tot ce ne este necesar în viaţa exterioară şi interioară, din clipa cînd pătrundem în Împărăţia interioară. Dar putem s-o verificăm.

Un mare pericol constă în a ne elibera de o cîrjă, fără a observa că o alta, mai subtilă, i-a luat locul. Doar înlăturînd acest pericol, coloana noastră vertebrală poate într-adevăr să se întărească şi să crească, pentru că atunci i se deschide „Împărăţia lui Dumnezeu".

Jung exprimă acelaşi lucru în modul său specific: „Numai atunci cînd toate suporturile şi toate cîrjele sînt sfărîmate şi nu mai există nici cea mai mică speranţă de a găsi undeva vreun adăpost apare posibilitatea de a face experienţa unui arhetip care pînă atunci a stat asuns în absurditatea grea de semnificaţie a animei"[10].

---

[10] *Les Racines de la conscience*, p. 49.

Cînd Împărăţia se deschide, nu ne mai temem că ne-ar putea lipsi ceva. Ne este dat să posedăm tot ce ne este necesar… pînă şi NUMELE.

„Aruncă-Te jos", i-a spus diavolul lui Iisus după ce L-a dus în vîrful Templului din Ierusalim: „Dumnezeu va porunci îngerilor Săi să vegheze asupra Ta; şi ei Te vor lua pe mîini, ca nu cumva să Te loveşti cu piciorul de vreo piatră" (Matei, 4, 6).

c) Puterea

Puterea de a depăşi legile ce cîrmuiesc relaţia viciată dintre om şi cosmos nu îi este dată decît omului care îşi regăseşte normele ontologice.

Adam se întoarce atunci spre soţia-mamă *Adamah:* „În sudoarea feţei tale să-ţi mănînci pîinea, pînă te vei întoarce în pămînt, căci din el ai fost luat; căci ţărînă eşti şi în ţărînă te vei întoarce" (Facerea, 3, 19).

Acest subiect foarte vast nu poate fi tratat schematic. Voi avea ocazia să mai vorbesc despre el referitor la sînge. Voi arăta atunci raporturile magice pe care Omul încearcă să le instituie pentru a cuceri puterea cosmică.

„În principiu", Adam (soţul ţărînci-*Adamah* interioare) e menit să devină şi soţ al cosmosului exterior, ce trebuie să i se supună şi să-i dea roadele sale. Deoarece nu se mai cunună cu pămîntul interior – *Adamah* –, pe care îl uită în drama căderii, pămîntul exterior îi devine ostil; Adam nu simte faţă de acesta din urmă decît dorinţa de a-l poseda şi, drept urmare, îl supune voinţei sale. Raporturile cu el nu mai sînt de dragoste, ci de forţă.

Din atare perspectivă, virtuţile umane psihice, care realizează această cucerire, aparţin unor categorii de voinţă, curaj, eroism. L-am văzut pe Tezeu condamnat la moarte de un eroism zadarnic. Teama e învinsă, dar printr-o atitudine tensionată, care nu numai că nu ne împlineşte energiile, dar chiar ne goleşte de ele. Această atitudine adînceşte tot mai mult, pe zi ce trece, „rana de la picior".

A reveni în planul ontologic înseamnă a lăsa din mînă măciuca de piele a lui Tezeu şi a lua, împreună cu adevăratul erou, Sabia de aur a NUMELUI. Înseamnă a te strecura în axa lui pentru a primi de la el puterea.

Dacă martirii din arenă nu sînt devoraţi de fiarele sălbatice, e semn că s-au „cununat" cu energiile lor interioare, corespunzătoare acestor animale care le respiră parfumul în Om[11]. Dacă lupul devine însoţitorul sfîntului Francisc iar tigroaica însoţitoarea sfîntului Isaac, înseamnă că aceşti oameni şi-au integrat lupul şi tigrul interior, pentru a deturna energiile devoratoare şi a le aduce la funcţia lor-lumină. Această putere pretinde un abandon absolut, o iubire absolută în vederea unei împliniri totale.

Nu e vorba de nici un miracol, ci doar de întoarcerea la legile ontologice şi de supunerea faţă de ele.

Toate tehnicile umane nu fac decît să amenajeze lumea căderii, lumea Omului – fiară sălbatică printre fiarele sălbatice.

Religiile trăite din exterior şi care nu reintroduc Omul în normele sale ontologice, blocîndu-l în categorii morale ce culminează cu exaltarea falsului eroism, nu sînt decît compromisuri cu lumea căderii.

Evanghelistul Luca relatează o parabolă impresionantă, ce se încheie cu următoarele cuvinte ale lui Hristos: „Tot aşa şi voi, după ce veţi face tot ce vi s-a poruncit, să ziceţi: Sîntem nişte robi netrebnici, am făcut ce eram datori să facem" (Luca, 17, 10).

Datorez tot ce am primit din comorile creştinismului celui ce mi-a fost părinte spiritual şi profesor de teologie, Monseniorul Jean de Saint-Denys[12].

Într-o zi, vrînd să ilustreze delimitarea strictă între planul psihic şi cel ontologic, mi-a spus: „Aveam paisprezece ani. Cu prilejul unei sărbători care a reunit întreaga familie în casa

---

[11] Cf. cap. XVIII.

[12] Născut Evgraf Kovalevski. Vezi *La Divine Contradiction* de Vincent Bourne (Éditions Présence ortodoxe).

noastră, unchiul meu arhimandritul m-a luat de braţ şi m-a dus să facem ocolul proprietăţii. În galeria strămoşilor, m-a îndemnat să arăt respectul cuvenit acelor oameni, dintre care mulţi fuseseră eroi: «Uită-te bine la ei, micuţul meu, toţi au avut simţul onoarei». Apoi m-a condus în capelă. Cîte o lampă mică ardea în faţa fiecărei icoane. Sfinţii vegheau. «Uită-te bine la ei, mi-a spus unchiul meu, aceşti bărbaţi şi aceste femei nu au avut simţul onoarei»".

În momentul cînd Monseniorul Jean mi-a spus toate acestea, nu am înţeles prea bine ce înseamnă „a nu avea simţul onoarei". În familia mea nu se glumea cu astfel de lucruri! Am învăţat puţin cîte puţin să renunţ la aceste virtuţi şi să mă las pătrunsă de informaţia interioară, care ne obligă să facem întotdeauna gestul potrivit, chiar dacă nu sîntem înţeleşi de anturajul nostru şi riscăm să fim luaţi drept laşi, vicleni sau chiar nebuni!

Jung exprimă aceeaşi idee spunînd că acela care ascultă de anima sa „se poate lipsi de injurii la fel de bine ca şi de laude" (căci laudele sînt tot o capcană!).

În această situaţie, Omul îşi află autoritatea în el însuşi („autoritate" are aici sensul etimologic, de la latinescul *augere*: a face să crească). Doar *Yod* poate face să crească. Orice autoritate exterioară, exercitată asupra celorlalţi sau exercitată de aceştia, nu e decît putere. Un adult – şi înţeleg prin aceasta fiinţa ce şi-a părăsit cîrjele – este autorul actelor sale. E singurul răspunzător de ele. Responsabilitatea implică unirea, căsătoria *(sponsa)* cu sine.

Din această cauză nu putem întîlni la nivelul patrulaterului nici o lege emanînd de la o putere. Se bucură aici de autoritate doar legile pe care le dictează structurile noastre fundamentale, ordinea cosmică. Iar aceste legi nu pot decît să se lase descoperite de fiinţa iraţională. Exprimate, ele sînt antinomice. Astfel, de exemplu, un stat nu va putea tinde să realizeze pacea decît în ziua cînd legile sale se vor ivi din realitatea-axiomă recunoscută de conştiinţa colectivă, din egalitatea de valoare între persoana unică şi societatea în ansamblul ei. Idealurile politice care dau întîietate unuia sau altuia dintre cei doi poli

– persoană sau colectivitate – sînt greşite şi impun o putere ce va deveni, mai devreme sau mai tîrziu, sursă de conflict.

Această realitate antropologică este imaginea însăşi a arhetipului său divin, revelat de taina teologică; „dogmele" creştine exprimă două Realităţi antinomice:

– coexistenţa a două naturi, divină şi umană, în Persoana unică a lui Hristos:

– Unitatea Divină în Trei Persoane, fiecare dintre Persoane conţinînd plenitudinea divinităţii.

Departe de a fi „dogmatice", în sensul restrictiv pe care acest termen îl are de mai multe secole în Occident, cele două Realităţi sînt resimţite de cei ce le trăiesc ca fiind eliberatoare.

Cînd termenul „dogmatic" desemnează adevăruri obiective sau o autoritate alienantă, folosirea sa nu mai e potrivită. Rădăcina grecească *dogma* e legată de *doxa*: „ceea ce pare drept, just" şi, mai ales aici, sinonimă cu „laudă, proslăvire".

Ştiinţele fizice şi matematice însele nu se pot sprijini decît pe axiome, „dogmele" lor, ce se impun cu autoritate şi care, fiind baza necesară a creşterii, sînt eliberatoare.

Aceste ştiinţe au rămas multă vreme la „primul etaj", descoperind treptat legile imediate ale naturii. Formulînd principiul relativităţii (despre care am spus mai sus că astăzi ar fi numit „principiul Absolutului învăluit în aparenţe"[13], Einstein a făcut ştiinţele să treacă prin „Poarta Oamenilor".

În prezent, ele scot în evidenţă legile fundamentale, „metalogice", a căror realitate nu o pot exprima decît prin afirmaţii contradictorii: lumina va fi numită corpusculară şi ondulatorie în acelaşi timp; la acest nivel, cunoaşterea e subiectivă şi obiectivă totodată; energia e spirit şi materie...

Doar ştiinţele umane mai rămîn încă prizoniere ale dualismelor noastre infantile, căci structurile psihologice întîmpină nişte rezistenţe gigantice în evoluţia lor. Ele nu au trecut dincolo de propria lor „Poartă a Oamenilor". De unde hiatul

---

[13] Cf. cap. III.

redutabil ce s-a creat de puțină vreme între Om și opera sa, între ființa sa și produsele creierului său, pe care e incapabil să le stăpînească. Angoasa modernă își are aici una din rădăcinile cele mai profunde...

Oricît ar părea de paradoxal, acesta e motivul pentru care științele fizice ne obligă la ora actuală să trecem prin propria noastră „Poartă a Oamenilor"; ele ne determină să ne găsim adevărata dimensiune, fără de care ne vor strivi.

În acest sens, mi se pare important să insist asupra transformării virtuților psihice în virtuți spirituale, ontologice, împărtășind cititorului o altă experiență:

Monseniorul Jean plecase în Anglia. Într-o noapte am visat că venise să ne viziteze, pe mine și pe ceilalți discipoli ai săi. Se întorsese să ne predea din nou. Dar, la un moment dat, ne-a făcut să înțelegem că trebuia să plece; nu mai aparținea lumii noastre și era nevoit să se întoarcă în lumea sa. I-a îmbrățișat pe toți, cu excepția mea, și s-a îndreptat spre ușă. Eram consternată, nu înțelegeam ce se întîmplase și suferearn.

S-a întors brusc și s-a îndreptat spre mine; stăteam în genunchi în fața lui, iar el, punîndu-și etola pe capul meu, ca în ritualul de penitență, mi-a spus: „Tu, Annick, să fii iubire totală". Apoi a plecat.

Acest vis face parte dintre acelea care mi-au marcat cel mai mult viața. El e adevăratul limbaj al profunzimilor: nu trebuia să primesc încurajări, laude sau căldură afectivă din partea dascălului, ci să trăiesc botezul de foc. Colegii încurajați de îmbrățișările dascălului erau energiile mele nerealizate și fragile, ce hrăneau încă, în adîncul meu, planul psihic și trebuiau să fie purificate prin foc.

Acest vis m-a ajutat totodată să înțeleg un aspect al mitului lui Cain și Abel, care ilustrează mai bine decît oricare altul delimitarea între planul psihic, inerent căderii, și planul ontologic, unde ajungem trecînd prin „Poarta Oamenilor" și unde trăim botezul de foc.

Cain קין poate fi citit „cuibul קן lui *Yod* י". În cuplul format de cei doi frați, Cain este Omul ontologic.

Abel הבל este numele „vanităţii", a ceea ce e iluzoriu, neavînd realitate în sine. Abel nu e numit, în cel de al patrulea capitol al Cărţii Facerii, decît însoţit de calificativul ce îi conferă realitate: „fratele său". El e „Omul în haină de piele", „supraadăugat" lui Cain, fapt exprimat de altfel în textul ebraic. „Abel era cioban, iar Cain era plugar", adică lucra pămîntul *Adamah*.

„La sfîrşitul apelor" sau al „zilelor" – cuvintele „zi" şi „apă" au un plural comun ימים *Yamim* – adică „la înfăptuirea unei prime sume de energii neînfăptuite", Cain şi Abel aduc ofrande lui יהוה: ofranda lui Abel („oile întîi născute ale turmei lui") e „privită"[14], cea a lui Cain (cele dintîi roade ale pămîntului *Adamah*) nu e „privită".

La un prim nivel, nu înţelegem despre ce e vorba!

Nici Cain nu înţelege. „Cain s-a mîniat foarte tare şi i s-a posomorît faţa", spune textul: cîmpul său de conştiinţă nu este cu adevărat acela pretins de *Yod*-ul său. Dumnezeu o spune explicit, decantînd cu claritate nivelurile: „Pentru ce te-ai mîniat şi pentru ce ţi s-a posomorît faţa? Dacă faci bine, vei fi bine primit; dar dacă faci rău, păcatul pîndeşte la uşă; dorinţa lui se ţine după tine, dar tu să-l stăpîneşti" (Facerea, 4, 6–7).

A cădea într-un alt cîmp de conştiinţă înseamnă a te confunda cu cel al hainei de piele şi a deveni hrană pentru Satan (care pofteşte acest ospăţ!); înseamnă a intra, prin Abel, în lupta cu Satan pentru a-l domina.

A fi *Tov* înseamnă a schimba planul de conştiinţă, a intra în lumina evenimentului şi a-i înţelege sensul.

În inima numelui *Cain*, „cuib al lui Yod", יהוה pretinde neîndoielnic construirea cuibului şi pune la încercare iubirea lui Cain.

---

[14] Verbul „a privi" e compus în ebraică din cele patru litere ale numelui lui Iisus Mîntuitorul. În filigran: prima privire divină asupra omului după cădere e cea a lui Iisus privirea Mîntuitorului!

Abel, omul în haină de piele, omul slab, a cărui inteligență e sclava impulsurilor animalice, are nevoie de a fi încurajat, „salvat"[15].

A înălța conștiința, a pătrunde în înțelegerea divină a evenimentului înseamnă a accepta să nu înțelegi nimic pe moment, a accepta să nu îți folosești inteligența într-un mod bărbătesc și să lași înțelepciunea divină s-o pătrundă puțin cîte puțin. Ontologic, înțelepciunea divină e de parte bărbătească, în timp ce inteligența noastră ontologică e de parte femeiască. Voi reveni asupra acestui subiect.

A înălța conștiința înseamnă așadar a renunța să cauți sensul evenimentului la un nivel căruia evenimentul nu-i aparține. Înseamnă „a abandona" și a te plasa pe axa lui *Tov*, așa cum o exprimă cuvîntul *Seet*, שאת, „binele, ordinea", termen ce se referă adesea la o virtute psihică, respectiv la potrivirea cu ordinea arhetipală. Cuvîntul *Seet* poate fi citit *Șet* שת (bază) a lui *Alef* א!

În această atitudine, emoția – aici, mînia stîrnită de gelozie – nu crește în Om. Nu există nici o pierdere de energie. Totul e *Tov*! Dar dacă Omul își coboară cîmpul de conștiință, emoția nu întîrzie să apară. Cine o va domina, Omul sau Satan care se tupilează pentru a-l devora? Lupta începe.

În planul psihic, lupta e epuizantă!

Or, mitul ni-i arată pe Cain și Abel „în același cîmp al ființei lor", adică în același cîmp de conștiință. Cain a coborît prin urmare în planul psihic! Nici măcar nu luptă. *Yod*-ul său, Cuvîntul său, se întoarce imediat împotriva lui Abel. Își ucide fratele. Cu Verbul său ucide. Atunci cînd ucidem, o facem întotdeauna folosind potențialitatea noastră Cuvînt, fie ea sabie, cuțit sau oricare altă armă dintre cele mai sofisticate, inclusiv cea mai perfidă dintre ele: limba.

---

[15] Vezi nota precedentă.

„Ce ai făcut? Glasul sîngelui fratelui tău strigă din pămînt la Mine", îi spune Dumnezeu lui Cain în calitatea sa de Cuvînt.

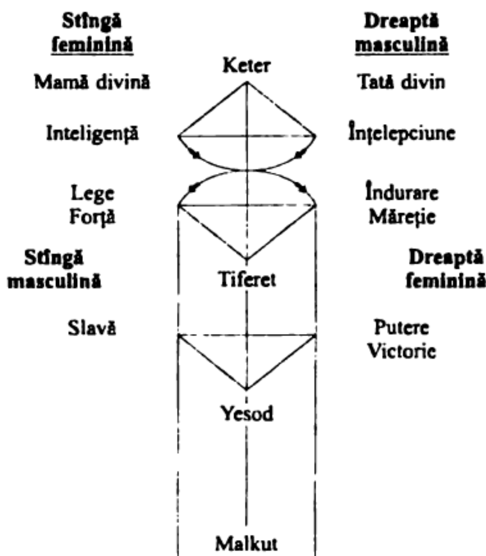
Cel ce nu îşi aduce pe lume *Yod*-ul se distruge pe sine şi distruge totul în jurul său.

„Sabia cu două tăişuri" dă viaţă sau ucide.

Ea îi dă viaţă celui ce trece dincolo de „Poarta Oamenilor" şi îl ucide pe celălalt.

Răsturnarea energiilor, trecerea de la psihic la ontologic pot fi trăite şi în lumina Arborelui Sefirot-urilor.

Să revenim la schema făcută pentru studiul dreptei şi stîngii[16].

După cădere, femininul trece în dreapta, masculinul în stînga. Doar capul, imagine a „cerului anterior", nu-şi schimbă poziţia.

[16] Cf. cap. VI.

Vom descoperi această „încrucişare a luminilor" înscrisă în corpul nostru, la nivelul bulbului rahidian. Dar, de fapt, corpul posterior, cel în haină de piele, psihizat, nu-l uită pe acela care, în profunzime, se supune cerului anterior, iar suprapunerea celor două planuri mi se pare foarte importantă pentru a clarifica unele aspecte ale studiului nostru.

A. Am văzut că, *după cădere, femininul trece în dreapta* şi „femelizează" înţelepciunea ontologică, transformînd-o în etici, filosofii, înţelepciuni religioase. Toate acestea sînt „nebunii" în comparaţie cu Înţelepciunea divină, vor spune Isaia (29, 14) şi apostolul Pavel (I, Corinteni, 3, 19).

Din această perspectivă, Dumnezeul filosofilor e redus la un demiurg surghiunit într-un cer transcendent şi inaccesibil, Increat ce nu penetrează creatul. Dar, paradoxal, acest Dumnezeu e ridicat la rangul de judecător al unei umanităţi cu care nu are nimic comun şi în care îndurarea sa acţionează după bunul său plac.

„Îndurare – Mizericordie", sefira *Hesed*, e femelizată la rîndul ei şi devine sentimentalitate emoţională, atribuită prin proiectare Dumnezeului transcendent. Ea animă o umanitate femelă şi îi mobilizează pe toţi cei de bună credinţă în organizaţii personale, sociale, internaţionale, avînd menirea de a repara greşeli comise în mod inevitabil, dar comise de alţii. Doamnele ce se ocupă de „operele de binefacere" îşi oferă ajutorul oriunde este sărăcie şi mizerie, dar refuză să privească în faţă cauzele răului.

Precum o medicină care nu tratează decît simptomele, naţiunile remediază răul fără a se pune în discuţie pe ele însele. Butoiul Danaidelor n-a încetat să se rostogolească!

Aceeaşi sefira numită *Gadulah* – Măreţia – devine în situaţia de mai sus măreţie a celui ce se crede mărinimos, deoarece îi place să se considere generos.

„Victoria" femelizată devine cucerire vanitoasă şi se pune în slujba gloriei exterioare.

A-i reda dreptei dimensiunea sa ontologică înseamnă a-i reda puterea bărbătească.

Înțelepciunea divină este „Tatăl divin".

Înțelepciunea divină este mai presus de toate eticile, de lege și de profeți. Ea reprezintă o nebunie atît de mare în comparație cu tot ce poate concepe mintea noastră, încît, dacă vreunul dintre noi ar reuși să ajungă pînă la ea, n-ar mai avea cuvinte pentru a o descrie. Iar dacă ar încerca totuși s-o facă, așa cum a procedat Ham, fiul lui Noe, atunci cînd „a spus celor doi frați ai lui afară" tainele pe care le-a surprins înăuntrul cortului tatălui său, ar fi ars.

Dar e necesar să ne apropiem cît mai repede de această Înțelepciune, ținînd seama de nebunia la care ne constrînge inteligența noastră masculinizată. Precum ceilalți doi fii ai lui Noe, trebuie să mergem „de-a-ndărătelea", ascunzînd privirii ceea ce nu poate fi trăit!

A te îndrepta spre această Înțelepciune înseamnă a deveni „bărbat" și „a-ți aminti" ceea ce ești, pentru a porni pe drumul spre pămînturile interioare, care sînt „Inteligența". Drumul este la fel de îngust ca și lama Sabiei. Sîntem prinși între lege și profetism:

– legea ce stabilizează și construiește la nivelul unui pămînt, prezentînd prin aceasta pericolul stagnării;

– profetismul ce te smulge din acest pămînt, pentru a te conduce la o nouă înțelegere, mai profundă, dar care poate deveni nebunie umană.

Creierul nostru drept, mut pînă acum, trebuie să se trezească, pentru ca noi să ajungem la o verticalizare echivalînd cu supunerea la exigența de penetrație.

Femeile și bărbații ce parcurg acest drum sînt egali, dar aptitudinile și funcțiile lor nu sînt aceleași.

Ei sînt egali din punct de vedere ontologic, dar diferiți și complementari din punct de vedere biologic: aptitudinile și funcțiilor lor diferă în viața exterioară. Partea stîngă masculină le cere deopotrivă să devină conștienți de faptul că împlinirea

unei etape implică încă o mare sumă de neîmpliniri, ceea ce reprezintă adevărata umilință.

Din punct de vedere ontologic, masculinul este umilință și îndurare. Din punct de vedere biologic, omul este menit să devină stăpînul cosmosului exterior. Forța fizică îi este dată tocmai în acest scop, dar dacă nu o pune în slujba unei inteligențe feminine și a unei rigori cerute de informația pe care i-o va da, el va fi un fals stăpîn.

Omul e un constructor ce trebuie să-și caute informațiile penetrînd ca un îndrăgostit cosmosul său interior și cosmosul exterior. Trebuie să fie conștient de relativitatea Înțelepciunii și să n-o închidă în nici un sistem.

B. Am văzut că, *după cădere, masculinul trece în stînga* și că masculinizează „inteligența" care devine forță penetrantă, în loc să fie taină pătrunsă. În această situație, inteligența este pe de-a-ntregul investită în descoperirea lumii exterioare și în domesticirea sa. Atunci cînd e îndreptată spre lumea interioară, ea nu mai e deschisă unei experiențe trăite, ci construirii unor scheme intelectualizate.

Inteligența masculinizată e intelectuală.

Tipul nostru de civilizație dezvoltă această inteligență pînă la totala sa secătuire. Creierul stîng se dezvoltă ignorînd total creierul drept.

La rîndul ei, „forța" masculinizată devine forță exterioară, fizică, psihică sau intelectuală. Ea e competitivă, strivitoare și strivită; cucerește pentru a aservi sau e cucerită pentru a sluji.

„Rigoarea" masculină este sectarism și închidere.

„Slava" nu mai este cea a NUMELUI, ci a renumelui.

A reda stîngii dimensiunea sa ontologică înseamnă a-i reda adevăratul chip feminin.

Inteligența divină e „Mamă divină".

Inteligența – בינה *Binah* – e legată de informație, cea a Omului mergînd spre împlinirea sa, căci fiecare pămînt pene-

trat îi va purta rodul. Ultimul fruct va fi *Yod*; el va da naştere omului care, pe deplin informat, va intra în dimensiunea de fiu – *Ben* בן.

Iată de ce am afirmat mai sus[17] că, pe plan ontologic, inteligenţa se deschide plină de dragoste spre a fi penetrată de Înţelepciune; ea formează fiecare din pămînturile noastre interioare care, fecundate, distribuie rodul lui *Yod* – forţa, energia-informaţie – închis pînă atunci înăuntrul lor. Ajunsă la ultimul pămînt, ea revelează NUMELE în totalitatea sa, adică energia-informaţie totală.

Creierul nostru stîng, redat funcţiei sale ontologice, este partea *Yin* – pîntecele *Yin*, ce conţine în adîncurile sale Fiul (*Yang*). Trebuie să-i redăm vocaţia feminină: aceea de a-l primi pe Soţul–Înţelepciune şi de a aduce pe lume „Eul" în etape succesive, după „Legea" – דין *Din* – fiecărei etape, pînă la cea care va da naştere Fiului *Ben*.

Inteligenţa este o naştere. Atît bărbatul cît şi femeia sînt sortiţi acestei naşteri, despre care trebuie să fim pe deplin conştienţi că e dureroasă. Dar femeia, legată biologic de această vocaţie exterioară, este în mod natural taina ce nu va înflori şi nu se va revela decît prin dragoste.

O dată revelată, ea poate da lumii un nou tip de informaţie, deoarece ea este legată ontologic de înţelegerea lumii. Dacă Omul este menit să construiască, chemarea femeii este mai ales să inventeze şi să creeze.

Lipsită de înţelepciune, inteligenţa poate naşte monştri.
Lipsite de îndurare, rigoarea şi forţa pot fi distrugătoare.

Din punct de vedere ontologic, masculinul şi femininul, diferenţiate unul de celălalt, au menirea, în căsătoriile succesive ale fiecăruia dintre noi cu sine însuşi, să „facă trupul unul", adică să redea cărnii vocaţia sa divină[18] şi s-o împlinească îndrumînd-o spre Soţul divin.

---

[17] Cf. cap. VI

[18] Facerea, 2, 25. Vezi de asemenea cap. XII.

Căsătoria exterioară este simbolul acestui proces şi, totodată, una din căile sale.

Subiectul ar putea fi dezvoltat la infinit. Nu-mi propun aici decît să ofer un punct de plecare pentru reflecţia necesară trecerii prin „Poarta Oamenilor": „a deveni adult", cum se spune în mod curent astăzi, nu înseamnă a amenaja energiile psihice, înseamnă a le reda dimensiunea ontologică, a cărei referinţă adevărată aparţine „corpului divin".

Numai în felul acesta devenim oameni.

4. Poziţia corporală legată de trecerea prin „Poarta Oamenilor"

Nu putem nega că verticalizarea interioară a Omului[19] se va înfăptui mult mai bine într-un corp verticalizat el însuşi în chip armonios.

Coloana vertebrală nu e o axă dreaptă – ar fi atunci foarte fragilă –, ci e formată dintr-o succesiune de curbe ce se completează, se compensează şi îi dau o soliditate remarcabilă în supleţea ei.

Dreapta ideală reconstituită de aceste curbe uneşte, exact în acelaşi plan, gleznele, rinichii şi urechile.

Astfel se continuă şi îşi corespund unul altuia în creşterea Arborelui cei trei „germeni", picior–rinichi–ureche. Această axă trebuie să intre cu exactitate în cupa *hara*.

Hara e un cuvînt japonez ce semnifică „pîntece"; chinezii îl numesc *Tan tien*. E centrat într-un punct precis, aflat în

[19] Cf. cap. XI.

mijlocul unei cupe imaginare şi orizontale a corpului, situată între ombilic şi pubis.

Poziţia *hara* este formată de corp atunci cînd se păstrează raportul exact între cupă şi axa coloanei vertebrale. Omul stînd în picioare trebuie să ţină picioarele paralele şi despărţite unul de altul prin lungimea unui picior. Genunchii, fără a fi ţepeni, sînt pregătiţi pentru flexiune, pentru jocul gleznelor şi şoldurilor, ce asigură echilibrul în mişcare.

Stabil în mişcare, dansînd pe rădăcinile sale, Omul în poziţie *hara* îşi are centrul în el însuşi. Bustul său nu e nici aplecat înainte, nici cambrat înapoi, ci ancorat cu precizie în *hara*, încît pîntecele să fie mereu liber.

Corpul este bine degajat dintre umeri, iar aceştia „dau drumul" şi cad. Coloana cervicală se desfăşoară în lumină şi prelungeşte perfect coloana vertebrală, obligînd bărbia să se retragă uşor pentru ca – aşa cum vom vedea – trupul să nu mai fie decît o ureche, iar Omul să devină Cuvînt.

În Occident, facem apel la limbajul hipologic pentru a spune despre călăreţul adevărat că „stă bine în şa". Cel ce nu cunoaşte „farfuria" şi nu face să corespundă propriul centru de greutate cu acela al animalului încălecat, cade imediat de pe cal: acesta nu recunoaşte în el stăpînul şi, scăpat din frîu, o ia la goană nebuneşte.

Farfuria este poziţia *hara*.

Cînd stă jos, Omul poate fi în poziţie de *hara*, cu condiţia ca pîntecele să-i fie degajat. Această poziţie exclude căderea. Ea exclude şi rigiditatea. Omul se află într-o stare de destindere perfectă şi este, prin urmare, disponibil, receptiv, foarte atent. Forţa sa centrată pe *hara* e strălucitoare şi stîrneşte respectul celor ce se apropie de el.

Forţa Omului care se teme, adunată în umerii săi, e ameninţătoare. Tensiunea e extremă.

În rectitudinea poziției *hara*, care, încă o dată, nu e nici rigiditate, nici neglijență, Omul cunoaște o vigilență puțin obișnuită și dobîndește o nouă sensibilitate senzorială, premise ale rectitudinii ce îi va deschide inima și inteligența spre un alt nivel de realitate.

Energiile – chinezii spun „suflările" – circulă cu exactitate și cu o economie optimă prin acest corp treaz. Și nimeni nu va putea nega că, Templu al Spiritului, corpul treaz îl cheamă pe rege în palatul său.

5. Taina morții trăită înainte și după trecerea prin „Poarta Oamenilor"

Moartea poate surveni în orice clipă a creșterii Arborelui. Ea este o mare taină în sine, dar și o mare taină în ceea ce privește acea clipă pe care nimeni n-o cunoaște. Ea ține de toate morțile și renașterile ce ne jalonează creșterea, dar natura sa, alta decît cea a acestor morți și renașteri, ne face să aparținem unei alte realități, total necunoscute.

Total? Poate într-un mod mai puțin absolut decît credem.

În calitatea sa de parte a tuturor celorlalte morți și învieri, reprezentate de trecerile la un alt nivel de conștiință, ea este mutație.

„A muta" are aceeași rădăcină ca și cuvîntul ebraic *Mot* מת, care desemnează „moartea". El e compus din aceleași două litere, aceleași energii ca și cuvîntul *Tom* תם, „perfecțiune".

Atunci cînd atingem perfecțiunea, cucerim un cîmp de lumină *Tov*, iar ruptura devine legea fără de care nu poate începe cucerirea unui nou cîmp[20]. Am putea crede, deci, că nimic nu împiedică această lege să se aplice pînă la desăvîrșirea totală a ființei, chiar dacă moartea fizică pare s-o întrerupă. E un lucru confirmat de Tradiție.

---

[20] Cf. cap. III.

De ce este atunci atît de dureroasă această experienţă terestră?

Doar mitul căderii ne poate oferi un răspuns. Ascultîndu-l, înţelegem că *experienţa terestră e necesară pentru a recuceri primordialitatea naturii noastre dintîi.*

Trecerea prin „Poarta Oamenilor" este începutul acestei recuceriri, iar după ce am trecut de Poartă, moartea corpului nostru de oameni în haină de piele pare uşoară.

Dar cum e moartea înainte de această trecere?

Am găsit răspunsul cel mai complet la sfîrşitul capitolului 7 al Cărţii Facerii, în lumina mitului potopului studiat mai sus[21]: cînd apele ating punctul maxim de creştere, întreaga viaţă se transformă. Dumnezeu anunţase acest lucru încă de la începutul cataclismului: „Sfîrşitul oricărei făpturi este hotărît" (Facerea, 6, 13).

Să reamintim că acest sfîrşit-împlinire-mutaţie e descris pe patru niveluri. Ultimele două privesc soarta celor ce au trecut prin „Poarta Oamenilor".

Printre ei se află, pe de o parte, Noe, care rămîne singurul – *Vayşaer* וישאר – „germene" (*Sor* שאר) al omenirii viitoare, căci el s-a desăvîrşit în arcă (în patrulaterul său); la sfîrşitul vieţii, el se va muta[22].

Pe de altă parte, omenirea care e „subtilizată" – *Vaimah* וימח – în sensul legii ermetice: „Vei despărţi ceea ce e subtil de ceea ce e dens".

E vorba de omenirea „ce s-a ridicat deasupra apelor", adică a ieşit la suprafaţă din inconştient şi a trecut prin „Poarta Oamenilor" fără a fi trecut însă prin cea a Zeilor. Această omenire are credinţa şi ascultă vocea profetică. E culeasă de Dumnezeu ca o floare ce n-a dat încă rod şi care se va alătura buchetului mistic al unei omeniri ce se împlineşte în cîmpurile de realitate despre care nu putem vorbi, dar ale căror binefaceri le cunoaştem, căci ne bucurăm de efectele lor. Ne putem întreba dacă ea nu-şi realizează mutaţiile aşa cum le-ar fi înfăptuit Adam înainte de cădere.

---

[21] Cf. cap. X.
[22] Facerea, 25, 8.

Celelalte două categorii de oameni ce fac experienţa morţii în momentul potopului nu au trecut prin „Poarta Oamenilor".

Cei mai evoluaţi sînt cei ce au în ei, în nările lor, suflarea lui Dumnezeu care îi face să fie „suflete vii" (Facerea, 2, 7). Aceştia se află în Tradiţie. La nivelul lor, Tradiţia este legea. Sînt oameni ce se supun legilor religioase ale acestei etape. Nu sînt încă destul de adulţi şi de conştienţi pentru a auzi Vocea care le dă viaţă în specificitatea persoanei lor, nici pentru a trăi profetismul. Dar, prinşi în suflarea Tradiţiei, ei „se mută" – *Metu* מתו.

S-ar părea că ni-l putem imagina pe Noe înaintea intrării în arcă sau pe Iov înaintea încercărilor sale. Ambii sînt *drepţi*, în conformitate cu dreptatea legii (*Ţedec* – „dreptate" este sefira *Yesod* situată pe cărarea din Mijloc). Dacă Noe sau Iov ar fi murit pe această cale a legii, încă neîmpliniţi faţă de ea, n-ar mai fi făcut ei oare parte din cei desemnaţi de categoria mai sus menţionată?

Ei nu sînt numiţi „Nişmot Ruah Haim" – „suflare de viaţă în Numele lor" (în măsura în care expresia poate fi tradusă) decît raportîndu-i la categoria de oameni ce va urma, întrucît cei a căror evoluţie tocmai a fost descrisă s-au lăsat deja cuprinşi şi purtaţi de Spiritul divin mai departe, în „spira" NUMELUI lor.

Dar cei ce se mută sînt în rezonanţă cu *Yod*: ei sînt înfăţişaţi ca mişcîndu-se pe „uscat", însă acest uscat este cuvîntul חרבה *haravah*, care este חרב *Herev*, Sabia!

Ei sînt purtaţi de Sabie în axa NUMELUI lor!

Cealaltă dintre cele două părţi ale omenirii despre care am vorbit mai sus nu a trecut nici ea prin „Poarta Oamenilor" şi îşi consumă energiile căţărîndu-se şi mişunînd pe uscat, dar uscatul-pămînt este în cazul de faţă complet acoperit de ape.

Cred că e vorba aici de o omenire identică întru totul cu energiile sale. Ea „expiră" – *Vaigva* ויגוע –, dar nu ni se spune că se mută.

Care e soarta celor a căror moarte e descrisă prin termenul „a muri"? Verbul גוע *Gavoa* poate fi citit: omul ו în inima

rădăcinii גע Ga, ce evocă o stare foarte arhaică (și de care ramoleala nu e cu totul străină).

Gao געה înseamnă „a mugi, a behăi", strigăt animalic, aflat la antipozii „Cuvîntului" căruia Omul îi e destinat.

Dacă observăm verbul גוע *Gavoa* „a muri" în diferitele texte din Biblie unde e folosit, s-ar părea că el exprimă într-adevăr un regres spre starea lui Adam înainte de a deveni „suflet viu".

„Avraam și-a dat duhul, și a murit după o bătrînețe fericită, înaintat în vîrstă și sătul de zile" (Facerea, 25, 8).

Iov, pradă unor suferințe cumplite și de neînțeles, blestemă ziua cînd s-a născut și regretă că nu a „expirat" cînd a ieșit din pîntecele mamei sale (Iov, 3, 2).

„A-și da sufletul, a expira, a-și da duhul" exprimă foarte bine întoarcerea la un arhaism necesar mutației.

Dar ce se întîmplă cu aceia a căror stare de regres nu trimite la nici o mutație, întrucît ei nu și-au trăit niciodată „sufletul viu"?

Nu trăiesc ei oare acea fază negativă ce face parte din procesul de evoluție, dar care nu comportă aici și cea de a doua fază, adică mutația? Dacă așa stau lucrurile, ei regresează dramatic spre infern, despre care tot ce știm se găsește într-o parabolă din evanghelii.

Această parabolă relatează experiența unui om bogat și cu inima împietrită care, după moarte, vede în sînul lui Avraam pe săracul numit Lazăr, căruia îi refuzase în permanență cererile de ajutor, insensibil la cumplitele sale suferințe. Lazăr e acum copleșit de fericire. Bogatul îi cere lui Avraam puțină apă pentru a-și răcori limba arsă de văpaie. Dar Avraam nu poate face nimic pentru el:

„Fiule, i-a răspuns Avraam, adu-ți aminte că, în viața ta, tu ți-ai luat lucrurile bune și Lazăr le-a luat pe cele rele; acum, aici, el este mîngîiat, iar tu ești chinuit.

Pe lîngă acestea, între noi și voi este o prăpastie mare, așa ca cei ce ar vrea să treacă de aici la voi, sau de acolo la noi, să nu poată" (Luca, 16, 25–26).

Atunci bogatul imploră să fie trimis Lazăr pentru a-i preveni pe ai săi de chinurile ce-i așteaptă dacă vor veni în același loc ca el. Iar Avraam răspunde: „Au pe Moise și pe prooroci; să asculte de ei" (Luca, 16, 29).

Pe de o parte, Avraam face apel la Legea ce permite prima mutație, cea mai elementară. Dar omul care o trăiește trebuie să treacă apoi prin încercarea „celei de a doua morți", cea a „iazului de foc și de pucioasă" (Apocalipsa, 20, 21), al cărei aspect negativ este, fără îndoială, încercarea bogatului.

Pe de altă parte, Avraam face apel la profeți, la cei ce „văd cerurile deschizîndu-se" și aud Cuvîntul, pentru că au trăit botezul de foc al patrulaterului. Cei ce participă la această experiență cunosc o mutație atît de mare, încît nu vor mai cunoaște și o a doua moarte. Ea a fost trăită în trupurile lor încă din timpul vieții terestre. Focul, ce se află în centrul vieții, va constitui obiectul reflecției noastre atunci cînd vom studia cîmpul de cinabru toracic.

Rezultă că acela dintre noi care moare înainte de a fi trecut prin „Poarta Oamenilor" nu și-a regăsit primordialitatea naturii sale dintîi. Contopit cu natura sa animalică, neîmplinită, dacă s-a supus legii ce cîrmuiește această stare, va traversa o mutație. Sufletul său rămîne viu, dar el va cunoaște cea de a doua moarte.

Dacă nu s-a supus legii, rămîne în ape, fără a se elibera. Deoarece nu mai are trup pentru a se elibera, e dependent de cei ce mai au un trup. Se pare că sîntem puternic parazitați de ființe ca acesta. Ele au o nevoie imensă de noi, iar dacă nu le ajutăm spiritual prin rugăciune, ne pot lua cu siguranță energiile psihice și fizice.

Această situație generează numeroase boli și incidente. Să nu ne facem iluzii: trebuie să-i eliberăm pe morții noștri înainte de a ne elibera noi înșine sau eliberîndu-ne.

Este ceea ce spune și Dumnezeu in textul biblic: „Eu sînt un Dumnezeu gelos care pedepsesc nelegiuirea părinților în copii pînă la al treilea și al patrulea neam al celor ce Mă urăsc" (Ieșirea, 20, 5). Dar generația ce urmează calea Domnului se împlinește și iese din ape, trăgîndu-i după ea și pe ai săi.

Un proverb din Israel spune: „Părinţii au mîncat aguridă, iar copiilor li se strepezesc dinţii". Strugurii verzi sînt fructul Pomului Cunoaşterii, mîncat de Om înainte de a fi devenit el insuşi fruct, şi, după cum am văzut, toate greşelile vieţii noastre se trag de aici (sub formă de posesiune, plăcere sau putere). În simbolismul dinţilor strepeziţi[23] se reflectă povara greşelilor părinteşti ce apasă pe umerii noştri.

Dar, dacă părinţii şi-au înfăptuit munca de eliberare şi mor după ce au trecut prin „Poartă", atunci, spune Ieremia, profetizînd asupra evoluţiei Omenirii, „nu se va mai zice: Părinţii au mîncat aguridă şi copiilor li se strepezesc dinţii, ci fiecare va muri pentru nelegiuirea lui: oricărui om care va mînca aguridă i se vor strepezi dinţii!" (Ieremia, 31, 29–30). Fiecare va răspunde singur pentru sine.

Omenirea din zilele noastre, cu foarte puţine excepţii, nu a ieşit din ape nici în viaţa de aici, nici în cea de dincolo, iar acest lucru apasă greu asupra noastră. Dar sfinţenia acestor „excepţii" este aluatul lumii.

Avem datoria ca, măcar pentru urmaşii noştri, să trecem prin „Poartă" şi să devenim oameni, adică zei. Strămoşii pe care îi eliberăm în felul acesta vor trebui totuşi să trăiască, în lumea de dincolo, cea de „a doua moarte".

Mi-e teamă să mă gîndesc că aceia care mor înainte de a ajunge la „Poarta Oamenilor" şi de a se fi supus vreunei legi, cunosc în lumea de dincolo o soartă dureroasă. Nu putem şti cînd va veni şi pentru ei vremea mutaţiei.

Hristos a coborît în infern, salvîndu-i şi pe aceştia.

Dar timpul suferinţei pare imens!

Teama de infern a aservit unei morale primitive o bună parte a omenirii, pe care respectiva morală n-a ajutat-o să treacă de „Poarta Oamenilor". Orice formă de teamă face parte din neîmplinit, din impur.

Doar iubindu-l pe Dumnezeu putem urma calea cea dreaptă, care duce la NUME, יהוה-Hristos, realizîndu-ne pe deplin.

---

[23] Cf. cap. XVII

Deşi se sprijină pe Tradiţie, această meditaţie asupra morţii îmi aparţine şi nu mă angajează decît pe mine. Dar dacă mi-am descris cu atîta rigoare viziunea, mă simt datoare să adaug că mila divină, depăşind toate viziunile noastre, alină suferinţele, pansează rănile şi aduce vindecare aceluia care, de pe pămînt pînă în infern, face apel la ea.

CAPTOLUL XII

DUPĂ TRECEREA PRIN „POARTA OAMENILOR“: VIAȚA CORPULUI ÎN PATRULATERUL DIN-HESED-HOD-NETSAH

Victorios asupra lui însuşi, împărtăşindu-se din Slava divină, cel ce a devenit om şi „merge pe cele două picioare ale sale“[1] a devenit totodată, şi tocmai prin aceasta, conştient de dumnezeul potenţial pe care îl poartă în sine.

Hod (Slava) şi *Netsah* (Victoria) şi-au deschis izvorul. Energia ţîşneşte afară. Aceste două sefirot-uri mai sînt numite Măreţie şi Putere.

„Domnul împărăţeşte îmbrăcat cu măreţie;
Domnul este îmbrăcat şi încins cu putere:
de aceea lumea este tare şi nu se clatină“, cîntă psalmistul (Psalmul 93).

La nivelul Tetragramei, lama Spadei se întîlneşte cu mînerul, *Vav* grefat din nou pe *Yod* îşi primeşte de la el hrana cu care îi informează pe cei doi *He*.

Despărţirea dintre Dumnezeu şi Om e abolită. În marele corp divino-uman, ce îşi regăseşte integritatea şi îşi panseazā rana, circulaţia de întoarcere e restabilită, sîngele ţîşneşte, inima tresaltă, viaţa năvăleşte şi colorează chipul, a cărui paloare mortală dispare o dată cu penetraţia ritmului universal.

---

[1] Cf. cap. VII.

Aşa începe uimitorul dialog între Iov şi Domnul său. Voi reveni asupra rolului capital al acestui personaj misterios din mitul biblic, personaj lipsit de sens dacă nu e situat la acest etaj al FIINŢEI.

Dar acest etaj nu poate fi trăit decît dacă rinichii au devenit sursa tuturor forţelor.

1. Rinichii

Ei sînt „picioarele“ celui de al doilea etaj al corpului, etajul FIINŢEI. Ca şi picioarele, au formă de sămînţă.

Perfecţiunea atinsă în primul triunghi-cîmp de cinabru a implicat o moarte şi l-a condus pe cel ce a trăit-o spre o conştiinţă nouă, care răstoarnă toate valorile. Ei descoperă faptul că forţa dobîndită nu e decît fragilitate în comparaţie cu cea pe care o mai are de cucerit.

Perfecţiunea pe un anumit plan nu e decît germenele planului următor.

Rinichii sînt simbolul forţei şi al fragilităţii. Ei sînt punctul de legătură între primul triunghi de apă şi noul etaj de foc pe care se va grefa blocul audiovocal. Ei aparţin vieţii genitale şi se află la baza desăvîrşirii Omului în procesul său de generare a sinelui între sine pînă la devenirea sa întru Cuvînt.

Să reamintim[2] că, asemenea organelor auzului, care în primele săptămîni de viaţă intrauterină se confundă cu organele vorbirii, rinichii nu se deosebesc de organele sexuale decît spre sfîrşitul aceleiaşi perioade.

Dar rinichii „îşi amintesc“ de organele de procreaţie, aşa cum vocea îşi va aminti mereu de ureche iar fetusul de placentă. Voi reveni mai tîrziu asupra acestui fapt.

---

[2] Cf. cap. X.

Cele trei imagini sînt identice. O aceeaşi schemă fundamentală se regăseşte permanent în Creaţie: cea a lumii lui „Ma" care a fost una cu lumea lui „Mi" şi care, despărţită de ea, nu e decît o căutare nostalgică a prezenţei sale.

Cunoaştem destul de bine fiziologia sistemului renal al cărui rol esenţial e de a filtra sîngele, de a extrage din el excendentul de apă, săruri minerale, glucoză etc. şi de a retrimite în sînge elementele purificate de care are nevoie.

Sistemul renal îşi aminteşte de sistemul genital şi glandele suprarenale secretează pentru el hormoni sexuali.

Aceleaşi glande produc adrenalina, care acţionează asupra sistemului nervos simpatic, vasoconstrictor şi tonifiant. Ele reglează de asemenea metabolismul sării. Acest rol pare a fi aspectul formal al unei funcţii mult mai complexe şi subtile pe care voi încerca s-o analizez.

Avînd rolul esenţial de filtru la nivelul sîngelui, rinichiul este omologul piciorului, care filtrează informaţiile pămîntului şi, în calitatea sa de germene-fetus, informaţiile percepute prin lichidul amniotic.

El este de asemenea omologul urechii care, ascultînd sunetele, filtrează aerul. Această „ascultare" este în egală măsură funcţia piciorului şi cea a rinichiului.

Întregul corp, ureche mare în pîntecele matern, e menit să redevină ureche pentru ca Omul să devină Cuvînt; astfel e tematizată verticalizarea sa (în sensul unei teme înscrise încă din punctul de pornire) în prima celulă fetală[3]. Rinichiul va fi prin urmare un releu al acestei „ascultări".

Numele său grecesc, *nephros*, ce şi-a împrumutat rădăcina tuturor cuvintelor referitoare la rinichi, nu e altul decît cuvîntul *phrenos* inversat, a cărui rădăcină a dat cuvîntul francez „rein" (rinichi). Or, *phroneo* este verbul „a gîndi", *phronis* este „bunul simţ" iar *phronesis* este „gîndirea" şi chiar „înţelepciunea".

---

3 Cf. cap. XI şi cap. XVI.

Pentru întreaga Antichitate, rinichiul care ascultă, care aude este sediul gîndirii, respectiv al înțelepciunii. Dumnezeu știe acest lucru atunci cînd „cercetează rinichii și inimile“ (Cartea înțelepciunii lui Solomon, 1, 6). Rinichiul are de jucat un rol important în ascultarea intuitivă și în înțelegerea paranormală[4].

Nervul frenic nu e probabil străin rinichiului. Știm că își are rădăcina în cea de a patra cervicală și că este nervul motor principal al diafragmei.

Din punct de vedere al suprafeței, diafragma este mușchiul cel mai important al corpului nostru; l-aș numi însă „marele uitat“. Ar trebui să fie principalul nostru organ respirator. Despărțind toracele de abdomen, misiunea sa este de a împinge ansele intestinale destul de departe în jos pentru ca arborele pulmonar să se poată desfășura în partea de sus. Și aceasta, la fiecare inspirație.

Atît cît respirăm, atît trăim.

Supraviețuim doar, dacă lăsăm arbustul plăpînd să ne dea cantitatea indispensabilă de oxigen grație mușchilor intercostali, independenți de diagramă.

Într-o respirație conștientă, diafragma, masînd ansele intestinale în valuri line și constante, ar permite cel puțin o activare a funcțiilor digestive și de evacuare; ea ar permite mai ales o reechilibrare constantă a sistemului vago-simpatic, a cărei exactitate se află la baza trezirii conștiinței.

Despărțind toracele de abdomen, diafragma e un fel de frontieră ce desparte cei doi ח prin care am redat schematic mai sus[5] structurile corpului uman reduse la două „respirații“:

- respirația pulmonară, în partea de sus,
- respirația genitală, în partea de jos.

---

[4] Cf. cap. XX.
[5] Cf. cap. X.

În lumina acestei structuri, *phrenos* şi *nephros* stau faţă în faţă ca într-o oglindă, unul (*phrenos*) reglînd în partea de sus respiraţia pulmonară, celălalt (*nephros*), în partea de jos, respiraţia genitală.

În această situaţie, rinichii joacă faţă de sexualitatea de la nivelul genital rolul pe care vechile texte din China antică îl exprimă spunînd că „rinichii sînt Soţul iar sexualitatea Soţia". Rinichii sînt, se spune în continuare, „ministrul care fabrică robusteţea şi forţa vitală; ei tezaurizează hotărîrea şi inteligenţa".

„Rinichii – mai spun chinezii – înfloresc în păr".

Nu ne vom mai mira atunci să regăsim la nivelul părului[6] simbolismul forţei. Contrariul forţei este teama. Cînd Omul se teme, „i se face părul măciucă", iar rinichii, printr-o constricţie bruscă (*phrenos* se blochează), îl fac să urineze.

Vom vedea că părul simbolizează – dată fiind identitatea sa cu coarnele – „coroana", adică desăvîrşirea sexualităţii.

Dar dacă sexualitatea exprimată de funcţia genitală pură este, aşa cum am văzut, o bază importantă a arborelui său, ea este totodată menită să se ridice la toate celelalte etaje ale fiinţei.

Rinichii îşi imprimă forţa sexualităţii şi, prin ea, tuturor etajelor creşterii sale, pînă la fructificarea sa în funcţia Cuvînt.

Şi tocmai aici se manifestă într-un mod mai subtil şi mai vital rolul lor de barieră ce filtrează şi purifică elementele de informaţie între apă şi sînge. Ştim că acest rol fiziologic e esenţial. Dar de faptul că rinichii joacă sau nu acest rol pe planuri mai elevate depinde realizarea fiinţei, posibilitatea zămislirilor sale interioare succesive, a naşterilor sale spre noi cîmpuri de conştiinţă sau, dimpotrivă, banalizarea sa prin moartea lui *Yod*.

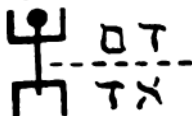
Rinichii dirijează trecerea apei în sîngele care se preschimbă în Spirit şi trecerea sării în focul care se preschimbă în lumină.

Pe plan fiziologic, adolescentul este sînge încă de la naştere. Pe plan esenţial, el nu e decît apă. E încă neîmplinit şi inconştient de aceasta. Din numele de *Adam* אדם n-a trăit decît prima

6 Cf. cap. XX.

parte, אד *Ed*, apa, „aburul“ de dorință din care este plămădit ontologic în lutul său inițial[7]. Această dorință, temelie a erosului care, tot din punct de vedere ontologic, îl leagă de Soțul divin, a fost deturnată de El în drama numită de noi „cădere“.

Aici se află cauza profundă a suferinței.

Doar atunci cînd dorința s-a reorientat spre Soțul divin și așteaptă răspunsul Soțului, Omul înrădăcinat în ontologia sa cerească își regăsește rădăcinile pămîntești, iar apa, bogată acum datorită răspunsului, devine sînge.

Etimologia cuvîntului „răspuns“ este „cununie“[8]. Astfel, adolescentul trece de la אד *Ed* (apa) la דם *Dam* (sîngele) și devine אדם *Adam*, Om.

Cînd Noe intră în arcă, el părăsește lumea apei (potopul) pentru a pătrunde în cea a sîngelui. Supunîndu-se poruncii divine, a adunat „în jurul rinichilor“, dacă pot spune așa, animalele-energii ale ființei sale create, spre a se cununa cu ele, spre a deveni ele. El se îmbogățește cu sîngele lor[9].

Iacob, traversînd rîul Iaboc și luptînd cu îngerul, devine sînge al corpului divino-uman exprimat de noul său nume, Israel.

Moise, oprit de „Domnul יהוה care a vrut să-l omoare“ în timpul călătoriei spre Egipt, devine sînge. Soția sa îi spune: “Tu ești un soț de sînge pentru mine“ (Ieșirea, 4, 25); el poate înfăptui atunci misiunea primită de la Dumnezeu יהוה și anume aceea de a-și elibera poporul.

A trece prin „Poarta Oamenilor“ înseamnă a trece de la apă la sînge și a deveni Adam.

[7] Cf. Facerea, 2, 6–7 și *La Lettre, chemin de vie* (cap. III).

[8] Cf. cap. XI. Răspunsul ca responsabilitate este „lucrul care are greutate“, deci cel pe care îl purtăm asupra noastră, cel căruia îi răspundem. La evrei, soția (în latină *sponsa*) este *Nesuah*, literal „cea care e purtată“. A te cununa înseamnă a răspunde soției interioare și a o purta.

[9] Cf. cap. XII.

După tripla ispitire din deşert, existenţa numită îndeobşte „viaţa publică a lui Hristos" – viaţa sa de om – începe prin preschimbarea apei în vin la nunta de la Cana, în Galileea.

La Cana se celebrează o cununie exterioară care aparţine primului „cîmp de cinabru" (cununie cu celălalt). Dar am văzut că o astfel de cununie este dreaptă în măsura în care se înscrie în dinamica celorlalte două cununii, al căror laborator sînt celelalte două cîmpuri de cinabru, triunghiurile noastre: cununia cu sine, apoi cununia cu universalul[10].

Cana e un nume important[11]. El înseamnă „a dobîndi". Prin nunta de la Cana începe dobîndirea totală a energiilor încă nerealizate, simbolizate de femeia mireasă.

Cana קנה este contrapunctul crimei comise de *Cain* קין atunci cînd îl ucide pe fratele său Abel şi îi împrăştie sîngele pe pămînt. La nivelul profund, Cain îşi împrăştie întregul potenţial energetic – „animalele" sale simbolizate de Abel – şi transferă puterea asupra pămîntului, asupra cosmosului exterior. La Cana lipseşte vinul exterior. El e necesar bucuriei, simbol al *plăcerii* în dobîndirea NUMELUI.

Orice căsătorie umană cunoaşte o astfel de diluare; orice dorinţă îndreptată spre un obiect exterior se stinge.

„Femeie, nu Mi-a venit încă ceasul" (Ioan, 2, 4), îi răspunde Hristos mamei sale, martoră la incident. Ceasul va veni atunci cînd, în matricea mormîntului, Hristos va celebra cununia universală, atunci cînd Fiul Omului îşi va deschide sîmburele, atunci cînd Noul Adam, vărsînd *apa şi sîngele* din rană, va desăvîrşi numele de *Adam* devenind Dumnezeul יהוה care este şi revelîndu-L plenar.

Dar pînă atunci, într-un prim timp, prin simbolul vinului, Hristos preschimbă apa în sînge. Cel de al doilea timp se va împlini în ajunul morţii Sale cînd, cu prilejul cinei de pe urmă[12], va preschimba vinul în propriul său sînge. Vărsîndu-Şi propriul

---

[10] Cf. cap. X.
[11] Cf. *La Lettre, chemin de vie* (cap. XXI).
[12] Marcu, 14, 24-25

sînge în pămînt, Hristos face să curgă din nou în trupul Omului sîngele lui Abel.

Dacă, după ispitirea din deşert, Hristos preschimbă apa în vin, în prima Sa propovăduire El le spune ucenicilor Săi: „Voi sînteţi sarea pămîntului... Voi sînteţi lumina lumii" (Matei, 5, 13–14); apa primului triunghi nu este o apă fadă.

Apa în care se scaldă copilul aflat în pîntecele mamei, apa serului sanguin şi apa mării – avînd toate aceeaşi compoziţie şi fiind, în profunzime, aceeaşi apă a neîmplinirii – nu sînt fade. Ele conţin germenele împlinirii. „Ma" poartă în sine germenele lui „Mi".

Sarea este creatura vie ce permite oricărui aliment să-şi pună în valoare savoarea, proslăvind-o. Ea reprezintă germenele lui „Mi" în „Ma", reflectarea Apelor-de-sus în Apele-de-jos, care n-ar avea nici un gust dacă n-ar purta în ele sămînţa divină, tot aşa cum lumea n-ar avea nici o savoare dacă n-ar purta în ea făgăduinţa Împărăţiei.

Melah מלח – „sarea" în ebraică – este un cuvînt format din aceleaşi trei litere ca şi „pîine", לחם *Lehem*. Fiind una şi aceeaşi energie, pîinea şi sarea îşi au arhetipul în „carnea divină", aşa cum o dovedeşte Hristos atunci cînd preschimbă pîinea în trupul Său şi vinul în sîngele Său.

Melah מלח este punerea în mişcare ל a lui מח *Moah* (măduva), substanţa cea mai preţioasă, aflată în inima osului[13], şi care va fi „subtilizată" – מחה *Maho*[14], ca urmare a înfăptuirii ei.

Sarea este motorul împlinirii.

Metabolismul sării coordonat de rinichi nu joacă el oare un rol determinant în echilibrul şi în dezvoltarea tuturor celulelor corpului?

Vreau să spun că oricare dintre celule oglindeşte arborele primordial *Tov veRa* טוב ורע. În mod schematic, fiecare e

[13] Cf. cap. XII.
[14] Cf. cap. XI.

formată dintr-o parte *Tov*, programată pentru a reface aceeaşi celulă (de piele în cazul pielii, de ficat în cazul ficatului etc.) şi dintr-o altă parte, *Ra*, care ar putea reface corpul în totalitatea lui. Din această perspectivă, celula este astăzi obiectul unei clonări realizate deja pe broască, reuşindu-se să se refacă un specimen pornindu-se de la o singură celulă.

Structura corpului este unul din aspectele esenţiale ale Arhetipului trinitar aplicat Creaţiei: fiecare element al corpului este corpul întreg. Nu ne putem atinge de o celulă fără a ne atinge de tot corpul şi, aşa cum am spus mai sus, nu ne putem atinge de un om fără a ne atinge de întreaga omenire[15].

Din acest punct de vedere (şi am ales tocmai momentul de faţă pentru a o spune), atunci cînd vorbesc despre rinichi sau despre oricare altă parte a corpului, ceea ce afirm nu se referă doar la rinichi sau la alt organ, ci la principiul fiecăruia dintre ele, în măsura în care organul respectiv e trăit în toate celulele corpului, dar, desigur, într-un mod privilegiat la nivelul organului însuşi.

Să revenim la partea *Ra* רע a celulei. Ea este o imensă rezervă de energie ce pare a nu-şi avea locul acolo şi pe care elemente biochimice represive o împiedică să invadeze partea *Tov* טוב.

Se poate presupune că această invazie patologică s-ar realiza:

– fie printr-o creştere energetică neobişnuită a părţii *Ra*;
– fie printr-o inhibare a elementelor represive;
– fie printr-o prăbuşire a părţii *Tov*.

Aceste elemente represive – un fel de *Vav* ו reunind pe *Tov* şi *Ra* טוב ורע – joacă acelaşi rol pe care îl joacă Omul în inima Arborelui arhetipal יהוה, şi anume de coordonator al unui echilibru în esenţă dinamic.

---

[15] Cf. cap. XI

Ne putem atunci întreba care este rolul sării – şi al metabolismului său – în comparaţie cu acela al elementelor biochimice represive. Dacă între ele ar exista un raport viu, ne-ar fi mai uşor să înţelegem cuvintele adresate de Hristos Omului cu scopul de a-i revela una din realităţile sale cele mai profunde: „Voi sînteţi sarea pămîntului" (Matei, 5, 13).

Sarea pămîntului s-ar putea traduce prin „sarea uscatului", deoarece pămîntul, ארץ *Ereţ*, este „uscatul", în opoziţie cu „umedul", sau împlinitul opus neîmplinitului.

Sarea împlinitului *Tov* ar juca astfel un rol mult mai important la nivel celular: rezerva de energie *Ra*, un fel de „Beznă" a celulei, despre a cărei prezenţă spuneam mai sus că îmi pare inutilă, se dovedeşte, dimpotrivă, fundamentală pentru destinul *Tov* total al celulei.

Deîndată ce le spune ucenicilor Săi: „Voi sînteţi sarea pămîntului", Hristos adaugă: „Voi sînteţi lumina lumii". În interiorul celulei, sarea va ocupa aşadar locul de onoare la cununia Lumină-Beznă, pînă cînd Bezna se va împlini şi va deveni Lumină[16].

Cînd Omul îşi începe munca la acest nou etaj al fiinţei – muncă pe care o vom studia în capitolele ce urmează – el poartă rodul muncii sale pînă în inima celei mai mici celule a corpului.

Evoluţia schematică a celulei.

Pielea Omului împlinit nu mai are nimic comun cu pielea omului banal, ficatul său nu mai e acelaşi etc. În final, omul întreg devine lumină. Voi vorbi despre aceasta ceva mai departe[17].

---

[16] Cf. cap. XIII.
[17] Cf. cap. XVIII.

Vreau totuşi să spun imediat că, dacă sarea purtătoare a lui "Mi" joacă un rol represiv în prima parte a vieţii Omului, la fel cum – la nivelul Omului total – o morală bună împiedică energiile inconştiente să se prefacă în potop, funcţia sa fundamentală este aceea de a fecunda secţiunea *Ra* a celulei, de a preleva o parte din ea spre a fi preschimbată în lumina *Tov*, de a menţine noile frontiere *Tov-Ra* pînă se va produce o nouă fecundare şi tot aşa mai departe, atîta timp cît durează nunta interioară, pînă ce totalitatea celulei va deveni *Tov* – Lumină!

Hristos enunţă legea acestei munci, spunînd: „Fiecare om va fi sărat cu foc" (Marcu, 9, 49).

Purtătoare a lui „Mi", sarea este ca un cordon ombilical legînd pe „Ma" cu „Mi" şi fecundîndu-l. Are aceeaşi menire ca litera ebraică *Qof* ק[18], simbolul înţelepciunii. Sarea e unul din simbolurile înţelepciunii.

Cînd nevasta lui Lot e preschimbată în statuie de sare, în momentul distrugerii prin foc a Sodomei şi Gomorei, ea reprezintă, prin această mare purificare – trecere de la beznă la lumină –, bariera divină pusă de Dumnezeu la hotarul *Tov* şi *Ra* al celulei Israel.

– *Tov* e trăit de cuplul Avram – Sarai, care, prin binecuvîntarea lui Dumnezeu, devine fecund;

– *Ra* e trăit de cuplul format din Lot, nume însemnînd „cel acoperit cu văl", şi din nevasta sa misterioasă, nenumită.

Avram şi Lot au părăsit oraşul Ur din Caldeea. Cartea Facerii (cap. 13 şi 19) îi urmăreşte pe drumul lor în „ţara de la miazăzi", mai sus de Egipt. Aici se recunosc drept fraţi şi se despart, apucînd-o unul la dreapta, celălalt la stînga. Ţinuturile unde se aşază se întind pînă la Sodoma.

Dumnezeu îi spune atunci lui Avram: „Ridică-ţi ochii, şi din locul în care eşti, priveşte spre miazănoapte şi spre miazăzi, spre răsărit şi spre apus; căci toată ţara pe care o vezi, ţi-o voi

[18] Vezi *La Lettre, chemin de vie* (cap. XXI).

da ţie şi seminţei tale în veac“ (Facerea, 13, 14–15). Totalitatea pămînturilor va fi proprietatea lui Avram-*Tov*. Începe deci lucrarea de purificare, preschimbarea lui *Ra* în *Tov*: Sodoma şi Gomora, cele două cetăţi păcătoase, sînt distruse prin foc.

Salvat, Lot e îndrumat să se urce pe munte, simbol al luminii Tov; dar e slăbit şi nu poate ajunge prea departe. Nevasta sa[19], transformată în statuie de sare, este simbolul noului hotar între *Tov* şi *Ra*, între Avram şi Lot. Înţelepciune divină a adîncurilor neîmplinite ale celulei-Israel, ea se manifestă la acest nivel pentru a reprima neîmplinitul şi a-l fecunda. Lot va fi uitat într-o cetate neînsemnată; Avraam va deveni tatăl unei mari naţiuni.

Hotarele succesive ce vor marca fiecare etapă a purificării vor fi ca nişte rinichi noi ai întregii celule aflate pe calea evoluţiei. Această muncă e coordonată de sarea Înţelepciunii.

Iată de ce putem considera că sarea, în aspectul ei foarte formal, trebuie să joace un rol important în evoluţia Omului spre devenirea sa întru lumină, ca şi în banalizarea şi îmbătrînirea sa atunci cînd, la nivel celular, nu mai poate urma Înţelepciunea divină.

Nici o medicină exterioară nu e capabilă să vindece boala ce se referă la această înaltă alchimie a fiinţei. Nu cred să existe un alt remediu pentru cancer, de exemplu, decît drumul spre conştiinţa universală.

Înţelepciunea divină se manifestă prin urmare în rinichi. Sarea este un semn al acestui fapt. Ea determină echilibrul celular, pentru că Înţelepciunea divină determină chemarea spre dumnezeire a Omului.

În viziunea lui Iezechiel, descrierea Fiului Omului e axată pe rinichi: „Deasupra cerului care era peste capetele lor, era ceva ca o piatră de safir, în chipul unui scaun de domnie; pe acest chip de scaun de domnie se vedea un chip de om, care şedea pe el.

Am mai văzut iarăşi o lucire de aramă lustruită ca nişte foc, înlăuntrul căruia era omul acela, şi care strălucea de jur

---

19 O traducere banală o face pe nevasta lui Lot să „se uite înapoi“: acest lucru e foarte contestabil.

împrejur; de la chipul rărunchilor lui pînă sus, și de la chipul rărunchilor lui pînă jos am văzut ca un fel de foc, și de jur împrejur era înconjurat cu o lumină strălucitoare.

Astfel era arătarea slavei Domnului" (Iezechiel, 1, 26–28).

Cuvîntul „rărunchi" este în ebraică *Matnaim* מתנים, a cărui rădăcină e cea a verbului „a da". În acest sens, rinichii, la fel cu orice sămînță, conțin toate darurile. Descrierea precedentă se referă la „rinichii înfăptuiți" ca Slavă a lui יהוה corespunzînd sefirei *Hod* și strălucind în lumina tuturor darurilor sale.

Primele două litere מת sînt cele ale „morții" și ne reamintesc că nu există împlinire a darurilor fără acceptarea morților-mutații, care sînt totodată nașteri.

Acesta e motivul pentru care, în ziua de Paște, poporul evreu primește poruncă de la Dumnezeu să fie gata de plecare: să mănînce în grabă, cu toiagul în mînă, cu sandalele în picioare, „cu mijlocul încins" (Ieșirea 12, 11).

Toate darurile sînt concentrate în locul unde se împreunează cele două părți ale corpului, precum au fost deja adunate în sandala ce conține în ea piciorul.Această totalitate e exprimată prin cuvîntul ebraic *Kiliah* כליה care denumește și „rinichii". Dar aici „darurile" sînt desemnate prin NUMELE יהוה însuși. *Yah* יה e într-adevăr NUMELE sfînt, יהוה, iar *Kol* כל este totalitatea.

„Tu mi-ai întocmit rărunchii – cîntă psalmul. Tu m-ai țesut în pîntecele mamei mele" (Psalmul 139, 13).

Căci Dumnezeu țese pe יהוה în Om încă de la origine și îl obligă să Îl devină: „Dumnezeu îmi străpunge rărunchii fără milă, îmi varsă fierea pe pămînt", strigă Iov (Iov, 16, 13), cuprins de durerile „nașterii" de sine!

Cuprins de aceleași dureri, psalmul se căiește de „nebuniile" sale:

„Căci o durere arzătoare îmi mistuie măruntaiele,
Și n-a rămas nimic sănătos în carnea mea.
Sînt fără putere, zdrobit cu desăvîrșire: (Psalmul 38, 8).

Cuvîntul *Kesalim* כסלים, care se referă aici la „rinichi" (măruntaie), denumeşte această parte a corpului drept sediu al gîndirii, al înţelepciunii. Dar gîndurile sale au fost pînă acum doar nebunie; noţiunea de speranţă e şi ea cuprinsă în acest cuvînt!

În sfîrşit, cînd Dumnezeu îi confirmă lui Iacob noul său nume, Israel, şi îi promite fecunditatea, cuvîntul „rinichi" (rărunchi) este exprimat în ebraică prin *Halaţaim* חלצים, a cărui rădăcina *Haţet* este verbul „a elibera": „Un neam şi o mulţime de neamuri se vor naşte din tine şi chiar împăraţi vor ieşi din rărunchii tăi" (Facerea, 35, 11).

Dimensiunea regală, mesianică, sălăşluieşte în rinichii Omului.

2. Osul şi sîngele

A deveni om, a deveni Adam, a trece de la apă la sînge înseamnă a-ţi consolida „osul".

Lucrarea de cununie cu sine, care începe cu adevărat la acest etaj, este cea a cununiei cu femininul aflat în fiecare dintre noi, muncind pămînt după pămînt (mamă după mamă!), cîmp de conştiinţă după cîmp de conştiinţă, pînă la ultimul pămînt ce închide în sine taina NUMELUI. Această muncă asigură verticalizarea treptată[20], ceea ce implică o consolidare a osaturii.

În ebraică „osul" este cuvîntul *Eţem* עצם făurit pe rădăcina *Eţ* עצ, „arborele".

De la sefira *Yesod* pînă la trecerea prin „Poarta Oamenilor", adolescentul a început deja să-şi construiască arborele. Primele zece vertebre s-au înălţat, dar rămîn încă fragile. „Sacrum"-ul – *Aţe* עצה – este „arborele עצ în germene ה".

---

[20] Cf. cap. XI şi cap. XVI.

Trebuie să fim conştienţi de faptul că acela care trece prin „Poartă“, deşi nu mai aparţine etajului inferior, rămîne încă mult timp cu un picior acolo! E dificil să închizi complet „Poarta“ în urma ta! Uneori are loc o cădere dureroasă a Omului, care se regăseşte la etajul inferior, „tîrîndu-se în ţărînă“, pradă nu o dată unor falşi soţi! Dar, spre deosebire de cel ce se identifică pe deplin cu acest etaj, el îşi reia informaţiile interioare şi se redresează.

Coloana vertebrală nu se va solidifica la baza ei decît pe măsură ce se va construi în cele douăsprezece vertebre dorsale care punctează fiecare dintre nunţile noastre interioare.

Hulyah חליה este o „vertebră“ sau o „verigă“ a unui lanţ, sau o „bijuterie“. Numele de *Yah* יה domină cuvîntul şi „dansează“ חל în el! Urcarea arborelui este însuşi dansul vieţii. *Yod* este sufletul care vindecă omul „bolnav“ חלה.

„Eul“ va fi puternic doar dacă va avea conştiinţa slăbiciunii sale; el se va vindeca doar dacă va fi conştient de boala sa.

Or, „forţa unui lanţ nu e mai mare decît aceea a celei mai slabe dintre verigile sale“, spune un proverb hindus!

Omul va fi verificat pînă cînd temelia sa va fi solidă. Primele vertebre dorsale nu se vor putea construi fără această verificare. *Yod* se va întări. „Eul“ descoperit în *Yesod* şi afirmat treptat a cunoscut deja tăieri-circumcizii necesare şi va mai cunoaşte altele pînă la descoperirea adevăratului Eu, a NUMELUI. Iar osul, partea cea mai solidificată a corpului, poartă în sine, mai mult decît oricare altă parte, conştiinţa Eului.

Cuvîntul *Eţem* עצם, osul, înseamnă şi „substanţă“, „esenţă“. El se declină pentru a se referi la „eu însumi, tu însuţi, el însuşi“ sau, altfel spus, la „osul meu, osul tău, osul său“, adică la ceea ce aparţine fiecăruia dintre noi, în cea mai tainică intimitate a noastră.

El este *hypostasis*-ul grecesc, „Persoana“ în calitatea ei de unică „icoană divină“ creată în „sunetul“ Cuvîntului, în rezonanţa NUMELUI său.

Cînd Adam, condus de Dumnezeu în adîncurile sale, este pus față în față cu el însuși, cu partea sa de „umbră"[21], pentru a deveni conștient de neîmplinirea sa și de cununia pe care trebuie s-o înfăptuiască, el strigă, contemplîndu-și femininul: „Iată în sfîrșit aceea care este os din oasele mele și carne din carnea mea" (Facerea, 2, 23). Ceea ce ar putea fi tradus prin: „Iat-o pe cea care este esență din esența mea".

Cînd despre „carne" – *Basar* בשר[22] –, pecetluită ontologic în adîncul lui Adam, ea reprezintă ultimul său pămînt care, în urma cununiei, va revela taina NUMELUI, *Șem*.

„Iat-o pe cea care este esență din esența mea; cea care, dezvăluită, va da NUMELE", spune Adam.

După cădere, carnea își schimbă complet sensul. Ontologic sursă a NUMELUI, ea devine sursă a *Plăcerii-Posesiunii-Puterii*, în exteriorul Omului, care își investește energiile în raporturile sale cu lumea din afară. Carnea devine obiectul vieții psihice și forța erotică atotputernică în relațiile exterioare[23].

Atunci cînd „Cuvîntul se face trup" (Ioan, 1, 14), El Se face viață fizică și viață psihică a Omului, pentru a-i recupera energiile și a le reintroduce în adevărata lor chemare, cea a Cuvîntului, a NUMELUI.

Cuvîntul S-a făcut trup, spun Părinții Bisericii, pentru a „verbaliza" carnea, redînd-o ontologiei sale. Hristos redă EROSULUI vocația sa ontologică.

Dar să revenim la os, *Ețem* עצם. Dacă inversăm literele, obținem verbul מצע *Mațo* „a fi la mijloc" (Locul lui Mi).

Într-un mod mai mult sau mai puțin miniatural, fiecare os al corpului este o repetare a coloanei vertebrale, locul unde vin să se înscrie sub formă de blocaj toate refuzurile noastre de a evolua, de a iubi; loc unde vin de asemenea să se rezolve conflictele noastre și să se săvîrșească nunțile noastre interioare, eliberările noastre. Loc unde, într-un cuvînt, dacă *Yod* nu

---

21 Cf. cap. II, nota 5.
22 Vezi *La Lettre, chemin de vie* (cap. XI).
23 Cf. cap. XI.

este sufocat, „Ma“ urcă scara spre a se întîlni cu „Mi“. Din această cauză măduva, aflată în inima osului, este unul din locurile cele mai importante, dar şi cele mai tainice ale corpului.

La chinezi, măduva face parte din „măruntaiele ciudate“ sau „minunate“ care au sarcina de a asigura perenitatea, întoarcerea lui UNU. Pentru ei, măduva este „esenţa, chintesenţa“. O regăsim legată de creier[24], în funcţia lor comună de principiu ordonator, lege care trebuie difuzată în tot corpul şi care e transmisă în special de măduvă, prin sînge dacă e osoasă, prin influxul nervos dacă e spinală“[25].

În secretul măduvei osoase se formează globulele roşii ale sîngelui, parte cea mai nobilă a triadei *globule roşii – globule albe – plachete* care compun celula sanguină.

După cum ştim, plachetele sanguine asigură hemostaza (coagularea), globulele albe – apărarea organismului şi globulele roşii – oxigenarea.

Globula roşie are o funcţie pneumatologică identică aceleia a întregului corp. Ea rezumă numele *Adam* אדם pe care îl putem citi: „*Alef* א în sînge דם (*Dam*)“. Or, litera א conturează întotdeauna numele divin *Elohim* אלהים.

Adam este Elohim în sînge.

Acest lucru vine să confirme Sfintele Scripturi care insistă asupra comunicării intime, ca să nu spunem asupra identităţii, dintre „suflarea de viaţă“ şi sînge[26].

Omul este „suflat“ în NUMELE său chiar de la origine[27], pentru a-l deveni şi a se întoarce la *Elohim*, Soţul.

---

[24] Cf. cap. XX.
[25] J-M. Kespi, *Acupuncture*, p. 224 (Éditions Maisonneuve).
[26] Facere, 9, 4; Leviticul, 17, 11; Deuteronomul, 12, 23.
[27] Facerea, 2, 7.

Viața noastră este expirație divină] în fața sa „ creată" și inspirație umano-divină Yod W în ființa „făcută" (sau care trebuie „să se facă")[28].

Între aceste două momente ale Istoriei noastre – dintre care unul merge de la *Alef* la *Yod* iar celălalt de la *Yod* la *Alef* – momente ce ne jalonează drumul de la imagine la asemănare, se înscriu toate respirațiile noastre, la toate nivelurile, avînd drept arhetip respirația divină. Globula roșie din sînge îi poartă în ea taina. Înzestrată cu suflare divină, ea este cea care pulsează energia.

Urmînd exemplul lui Rudoph Steiner[29], ar trebui să considerăm că sîngele este cel ce pulsează energia; pulsația ajunge la inimă care purifică prin aer ceea ce rinichii purifică prin apă. Din perspectiva acestei munci, inima și rinichii sînt strîns legați. Dar prin ce fel de operație globula roșie din sînge își primește energia pulsantă la nivelul măduvei unde se formează?

S-ar părea că această operațiune se produce într-un fel de „apnee", moment insesizabil între expirația lui *Elohim* și inspirația Omului. În acel moment, globula roșie formată în taina esenței sale, în taina „Eului" său profund, a NUMELUI său, e abandonată de *Elohim* pentru ca *Ha-Șem*, NUMELE יהוה, să se instaleze în ea.

În acest sabat, globula roșie își pierde nucleul.

Astfel, în fluxul sanguin e propulsată o celulă fără nucleu.
Ce se întîmplă cu nucleul?
Nimeni nu știe.
Nucleu al Energiei, el este א a cărui dispariție îi permite lui Yod să se împrăștie în sînge și Omului să devină propriul său „Eu".

Vocația „măduvei" – *Moah* מח – este „a șterge" – מחה *Mahoh* – de a-l subtiliza pe cel mai subtil, pentru a-l face să existe pe celălalt – cel neîmplinit.

---

[28] Cf. cap. X.
[29] *Triades*, vol. I, nr. 4 (p. 66).

Recunoaştem aici întreaga antropologie în racursiu.

În ziua *Sabatului, Elohim* Se retrage în Numele יהוה, iar Creaţia sa, purtînd povara acestei retrageri, intră în marele joc al vieţii. Viaţa Creaţiei e menită să devină יהוה. Atunci *Elohim* se va întoarce în Slavă, pentru a se cununa cu ea, cu fiecare dintre noi.

În inima măduvei osoase se ascunde cea mai mare taină divino-umană. E vorba de retragerea nucleului א globulei roşii de sînge דם, ce duce la eliberarea energiilor lui *Yod*, a energiilor „Eului". Retragerea lui *Alef* şi pulsaţia lui *Yod* formează „pompa" arhetipală, care o determină pe cea a inimii, amorsată de Dumnezeu în taina sîngelui.

Dragostea constă în a te retrage pentru ca fiinţa iubită să fie!

Sîngele îşi află aici sursa forţei de a pulsa. Doar atunci cînd e părăsit de א poate *Adam* אדם să ajungă pînă la *Tav* ת, ultima literă a alfabetului, ultima energie ce trebuie integrată (în greceşte: de la Alfa la Omega). A integra *Tav*-ul ת înseamnă a deveni *Damot* דמת, „asemănarea"!

Viaţa sa, de la imaginea care este *Adam* דם pînă la asemănarea care este *Damot* דמת, se desfăşoară în jurul sîngelui *Dam* דם, în ritmul imprimat de pulsaţiile lui א pătrunzînd şi retrăgîndu-se din el, punîndu-şi amprenta asupra lui *Yod*, asupra vieţii.

În inima măduvei osoase, globula roşie îşi pierde nucleul în şapte zile, timpul cît durează Sabatul.

„În embrionul uman nu se află, pînă în săptămîna a patra, decît globule roşii cu nucleu, apoi globulele fără nucleu devin tot mai numeroase, încît în luna a treia globulele cu nucleu nu mai reprezintă decît o treime sau o pătrime din masa totală. La naştere, în sînge nu se mai află decît globule fără nucleu"[30].

Copilul născut înainte de termen, chiar dacă e anatomic şi fiziologic „terminat" (la sfîrşitul lunii a şasea), se scaldă încă în Elohim şi nu are energia de pulsare necesară pentru a trăi în

---

[30] *Triades*, vol. I, nr. 4 (p. 59).

exterior. Ar putea găsi această forţă – cu ajutoare din afară pe planul fizic –, dar ce s-ar întîmpla din punct de vedere psihic? Nu i-ar fi oare greu copilului să-şi găsească *Yod*-ul, respectiv „Eul"? Nu i-ar fi dificil mai tîrziu să-şi realizeze inserţia în lume şi să se desăvîrşească pe sine?[31]

Punînd aceste întrebări, mă gîndesc că am primit poate un răspuns simbolic în ziua cînd Maria a vizitat-o pe vara sa Elisabeta[32].

Elisabeta, care îl purta în pîntecele ei pe Ioan Botezătorul, era însărcinată în luna a şasea cînd a primit vizita Fecioarei Maria, purtătoare a rodului divin, *Yod*.

Am avut ocazia să trăiesc într-o zi această sărbătoare creştină la Ain-Karem în Israel, acolo unde a avut loc întîlnirea de mai sus. Pe cînd o trăiam, am înţeles că în luna a şasea a gestaţiei noastre tresărim – aşa cum a tresărit Ioan în pîntecele mamei sale recunoscîndu-l pe Hristos în pîntecele Mariei – atunci cînd primim în noi vizita lui *Yod*. Se confirmă astfel ceea ce ne revelează Tetragrama יהוה unde, după cum am văzut [33], între *Vav* ו şi *Yod* י – între 6 şi 10 – se petrece istoria vieţii noastre, simbolizată de ultimele trei luni de sarcină.

Cînd se naşte, copilul este *Adam* אדם, א în sîngele său דם, *Alef* care se retrage pentru ca יהוה să fie. Copilul respiră deoarece este NUMELE său.

Viaţa globulei roşii durează 120 de zile. „Viaţa Omului, îi spune Dumnezeu lui Noe, este de 120 de ani" (Facerea, 6, 3).

Numărul 12 este esenţial pentru verticalizarea lui Adam, care se produce în inima celor douăsprezece vertebre dorsale şi în vederea căreia matricea cosmică închide Omul în zodiacul cu douăsprezece porţi.

Voi vorbi despre toate acestea mai tîrziu. Dar e interesant să constatăm, încă de pe acum, că elementul chimic ce ocupă

---

[31] Vezi *La Lettre, chemin de vie* (cap. IX).
[32] Luca, 1, 36 şi 44.
[33] Cf. cap. III.

locul al doisprezecelea în lanțul atomic este *magneziul*. Greutatea sa atomică este 24, adică de două ori doisprezece. Prezența sa verde în clorofila plantelor este echivalentă cu aceea a fierului în globula roșie a sîngelui al cărui pigment are aceeași compoziție cu pigmentul clorofilei, cu excepția prezenței *fierului* într-un caz, a *magneziului* în celălalt.

Complementaritatea acestor două corpuri chimice stă la baza schimbului respiratoriu. Fierul (cu numărul atomic 26) are douăzeci și șase de electroni ce se rotesc în jurul nucleului său. Douăzeci și șase este numărul sacru al Tetragramei divine יהוה!

Natura înscrie în ritmurile sale cele mai concrete matematica divină a Creației.

Omul roșu, făcut din fier, își dansează NUMELE în secretul sîngelui său. „Clorofilizat", el va deveni Omul verde și va ajunge la nucleul său.

Dansurile sacre n-au fost în Tradiția noastră – și în celelalte tradiții care s-au păstrat – decît expresia acestui drum dificil al Omului roșu spre Omul verde.

Așa este dansul planetelor în jurul soarelui, dansul tuturor planetelor în jurul celui pe care nu mai știm să-l numim, al electronilor de fier în jurul nucleului lor. Așa este dansul Omului care își împlinește Numele și intră în ritmul universal pentru a-l proslăvi pe Dumnezeu.

Așa este Omul Tradiției, Omul care, întorcîndu-se în Eden prin Poarta de la Apus, își dansează în mod conștient Numele și se lasă condus de acesta „unde nu voia să se ducă"! (Ioan, 21, 18).

Atunci cînd Iacob, cunoscînd lăcomia fratelui său Esau – omul roșu –, îi dă o „zeamă roșie de linte", pentru a obține în schimbul ei dreptul primului născut, el îi dă *fier*.

Fierul îl consolidează pe Esau în poziția sa de Om roșu, care se va manifesta prin vînătoare, prin alegerea nevestelor – „pricină de mare amărăciune" pentru părinții săi (Facerea, 26, 35) și prin tot felul de alte activități exterioare.

Dar nu e mai puțin adevărat că, dobîndind moștenirea, Iacob va recupera treptat toate energiile fratelui său, energii

îmbogăţite cu fier. Din această perspectivă, Esau apare ca rezerva de fier din sîngele lui Iacob. Iar Iacob va veni să se adape din acest minereu pe măsură ce va înainta în lucrarea sa interioară. Vom vedea mai departe semnificaţia acestui fapt.

Ce se întîmplă însă cu acei Iacob ce rămîn toată viaţa identici cu Esau şi a căror rezervă de fier rămîne neexploatată? Ce se întîmplă cu omul care rămîne în „bezna interioară", fără a trece prin „Poarta Oamenilor" şi fără a-şi construi sîngele?

Acest om este Cain ucigîndu-l pe Abel.

Am studiat mai sus unul din aspectele mitului[34]. E timpul să mergem mai departe în desfacerea mesajului său; arma ucigaşă a lui Cain este *Yod*-ul său, cuvîntul său, Numele pe care, neîmplinindu-l în interiorul sîngelui, l-a scos în exterior pentru a vărsa sînge.

Este pentru prima oară cînd, cu ocazia acestei crime, Biblia numeşte sîngele, *Dam* דם. Înainte, el constituise în mod discret numele lui *Adam* אדם, şi cuvîntul *Damot* דמת „asemănare", aşa cum am văzut deja; dar drama sîngelui, a acestui *Dam* דם ce nu mai e perceput între א şi ת (Alfa şi Omega ebraici sau, în cazul de faţă, cer şi pămînt), se petrece în drama Omului ce se abate de la calea Numelui său.

Prin încercarea la care e supus, Cain קין ar putea reintra în axa Numelui său pentru „a-şi construi acolo cuibul", adică *Yod*-ul, din moment ce aceasta îi e menirea. Dar, neauzind cuvîntul divin, Cain îşi întoarce *Yod*-ul, Cuvîntul-Sabie, spre exterior şi îl ucide pe Abel.

Sîngele curge.

„Pămîntul bea sîngele fratelui tău", îi spune Dumnezeu lui Cain (Facerea, 4, 11). Cosmosul e investit cu puterea lui *Yod*. Zeificat, cosmosul e adorat şi urît de Om. Adorat, i se aduc jertfe pentru a-i cîştiga bunăvoinţa; prin el, falsul soţ Satana e tot mai însetat de sînge. Urît, el provoacă teama, deoarece a devenit atotputernic; Omul întreţine cu el un raport de forţă,

---

[34] Cf. cap. XI.

cheltuindu-şi întreaga inteligenţă şi tot *fierul* pentru a făuri lumea exterioară pe care o exploatează, o aserveşte şi o cucereşte cu furie…

Învins, falsul soţ se retrage spre a reapărea ici şi colo, într-o mie de chipuri, „hidră însetată de sînge", ale cărei tentacule cresc la loc deîndată ce sînt tăiate.

Omul îşi cheltuieşte forţele în munca extenuantă căreia în această perioadă a Istoriei noastre îi atingem punctul culminant, fără a fi început să trăim!

Cain ucigîndu-l pe Abel îşi sterilizează *Yod*-ul; îi investeşte energiile într-o cerebralizare excesivă!

Timp de şapte generaţii, urmaşii lui Cain nu trăiesc: ei nu au vîrstă. Fără timp nu există nici spaţiu interior. Ei reprezintă omenirea noastră „algebrizată", cum ar spune Marcel Jousse[35], preocupată doar de făurirea civilizaţiilor exterioare, civilizaţii superbe, dar în inima cărora sîngele continuă să curgă în războaie, asasinate, pe drumuri şi în crimele cotidiene ale limbilor noastre perverse. El curge în procreaţie, curge în dureroasa povară a hainei noastre de piele şi va curge pînă cînd, avînd drept simbol ultima generaţie a lui Cain, vom recunoaşte uciderea lui Abel şi vom pune Sabia înapoi în teaca NUMELUI nostru. Abia atunci vom redeveni, după cum spune acelaşi Marcel Jousse, „pămîntii"!

Ultima generaţie a lui Cain este cea a lui Tubal-Cain, fierarul. Fierarul e cel ce prelucrează în foc „fierul şi bronzul" şi metalele de orice fel.

Focul exterior e simbolul focului interior pe care îl purtăm în noi şi pe care îl vom analiza descoperindu-ne forja interioară. Fierul şi bronzul sînt simbolurile metalelor noastre interioare, chemate să devină *argint şi aur* în forjă.

În esenţa fiinţei sale, la nivelul triunghiului toracic – loc al botezului de foc – corpul nostru este o forjă. Munca interioară

---

[35] Marcel Jousse, *L'Anthropologie du geste* (N.R.F.)

nerealizată este compensată inconștient de Om în siderurgie. Se pare că primul fier din Istorie cunoscut și prelucrat datează de 3 000-5 000 ani înaintea erei noastre. Era un fier meteoritic de origine cerească.

Grecii îl numeau *Sideros*[36], după numele cerului, ca și cum acest fenomen istoric vroia să însemne că fierul – care, după spusele lui Isaia[37], trebuie preschimbat în argint, simbol al inteligenței – avea legătură cu lumea divină.

În Mesopotamia, sumerienii îl numeau „*An-Bar*“ (focul cerului) și se pare că tocmai în această țară fierul a fost industrializat pentru prima oară – țară care a găzduit poporul lui Israel aflat în exil!

Ieșit din NUMELE său, Israel vine în țara unde se prelucrează fierul exterior.

An-Bar are o rădăcină comună cu numele ebraic al „fierului“: ברזל *Barzel*. Rădăcina *Bar* formează primele două litere ale Torei, despre care Tradiția ebraică spune că ar conține Tora în totalitatea ei. Subiectul acesta e foarte vast. Esențialul este că *Bar* desemnează pe „fiul cel tînăr“, foc al cerului și al pămîntului care, reunite în el, îl vor preschimba în Fiul desăvîrșit, *Ben*.

Bar va deveni *Ben* atunci cînd fierul va fi devenit argint. Și din această perspectivă, calitatea de fiu e legată de cea a fierului din sînge.

În Antichitate, munca la forjă era inseparabilă de jertfele însîngerate. Cel sacrificat era întotdeauna un om tînăr. Atunci cînd *Bar* nu moare în interior pentu a-și transforma sîngele și a deveni *Ben*, e jertfit în exterior pentru a-l hrăni pe zeul forjei. Iar acest lucru va fi atît de adînc ancorat în inconștientul popoarelor, încît vor fi aduse jertfe la întemeierea unui oraș, la constru-

---

[36] Acest „Sideros“ venea oare de la „planeta roșie“, Marte, cea care își împarte numele cu zeul războiului? E o ipoteză ce merită studiată în profunzime.

[37] Isaia, 60, 17.

irea unui templu, a unei case sau pentru a îmblînzi spiritele locului.

Orice luare în posesie a pămîntului exterior va cere preț de sînge. „Monseniore Satan, în schimbul unui pic de sînge, voi lua în stăpînire acest loc..."

Pe un astfel de discurs vin să se grefeze toate ritualurile magice dominate de puterea sîngelui. Magia nu e decît unul din aspectele raportului de forțe dintre Om și cosmos.

Ea folosește mijloace secrete pentru a reînnoi actul prin care Adam își deschide sîmburele înainte de vreme. E fiica lui *Ham*, fiul lui Noe, care și-a privit din interior tatăl aflat în stare de beție și de goliciune și devenit energie nucleară; iar Ham a povestit în exterior taina pe care a descoperit-o (Facerea, 9, 22).

Departe de a-l face pe Om să-și părăsească haina de piele, magia îl întemnițează și mai mult în ea. Ritualurile magice nu au nimic de-a face cu arta magilor, preoților și oamenilor de știință ai antichității, ce au format în vechime casta sacerdotală a mezilor.

Magii vin să i se închine copilului divin de la Betleem, copil care va elibera omenirea de haina ei de piele. O dată cu ei, știința se înclină în fața Cuvîntului.

Magicienii, urmași ai lui *Ham*, se află în slujba lui Faraon. Cînd Moise – prefigurînd copilul din Betleem – se ridică pentru a-și elibera poporul din robia egiptenilor, magicienii intră în competiție cu el. Pătruns d Sfîntul Duh, Moise îi ascultă. Începînd cu a treia urgie din Egipt, magicienii se declară neputincioși. De la a șasea urgie nu mai apar deloc.

Dumnezeul evreilor introduce atunci treptat în poporul său nu conștiința unei noi realități, ci pe aceea a realității sale ontologice, a puterii sîngelui în interiorul Omului, putere a energiilor hrănite de Tatăl-Soț care desăvîrșește Omul în cununia sa divină.

În acest scop, Dumnezeu Se substituie falsul soț. El Se strecoară în ritualurile de sacrificiu și, prin vicleșug, îl îndepărtează de ele pe Satan, pentru ca sîngele care murdărește să devină sînge care purfică.

Ritualurile sînt complexe şi fără număr. Ele ating apogeul în ziua postului mare, sărbătoare a ispăşirilor, zi cînd sacrificatorul suveran intră în locul sfînt pentru a stropi jertfelnicul cu sînge. El jertfeşte pe masa de sacrificiu:

– mai întîi un viţel pentru iertarea propriilor păcate şi ale familiei sale,

– apoi un berbec pentru iertarea păcatelor poporului,

– în sfîrşit, celebrul ţap pentru iertarea păcatelor naţiunii, în timp ce un alt ţap, în capul căruia au fost aşezate păcatele lui Israel, e trimis în pustiu... în uitare!

Apoi, brusc Dumnezeu expune adevărata situaţie şi Se adresează poporului prin gura Profeţilor săi: „Eu urăsc sărbătorile voastre... Şi viţeii îngrăşaţi pe care îi aduceţi ca jertfe, nici nu Mă uit la ei" (Amos, 5, 21–22).

Iar David cîntă în psalmii săi:
„Dacă ai fi voit jertfe Ţi-aş fi adus;
dar Ţie nu-Ţi plac arderile de tot.
Jertfele plăcute lui Dumnezeu sînt un duh zdrobit;
Dumnezeule, Tu nu dispreţuieşti o inimă zdrobită şi mîhnită" (Psalmul 51)

Şi David, regele evreilor, arată poporului său necesitatea de a muri în interior, necesitatea de a-şi prelucra fierul interior în sînge. El e fratele spiritual al tatălui lui Tubal-Cain, Lameh, cel care le spune soţiilor sale (conştiinţa feminină ce se trezeşte) referindu-se la crima lui Cain: „Am omorît un om pentru rana mea şi un tînăr pentru vînătăile mele" (Facerea, 4, 23).

Mărturisindu-şi păcatul, el face următoarea profeţie: „Cain va fi răzbunat de şapte ori, iar Lameh de şaptezeci de ori cîte şapte" (Facerea, 4, 24).

Iar Hristos va cere ca omul care a păcătuit să fie iertat pînă la de şaptezeci de ori cîte şapte[38]: iertat, vindecat, izbăvit cu preţul sîngelui!

---

[38] Matei, 18, 21-22.

Asemenea forjei ce naşte aur şi argint, orice naştere îşi cere preţul de sînge:

– Avraam, care îl zămisleşte pe Israel, e gata să-l sacrifice pe fiul său Isaac;

– Moise, care îşi eliberează poporul din robia egiptenilor, îl conduce în focul pustiului Sinai şi în cel al Cuvîntului divin, după ce îngerul i-a sacrificat pe primii născuţi ai egiptenilor;

– Hristos se naşte în mijlocul masacrului sfinţilor inocenţi.

Hristos însuşi, ultima victimă însîngerată, o răscumpără pe Soţia Tatălui. El este eliberatorul ei (Goel גאל), în termeni ebraici: cel ce are dreptul de a răscumpăra mireasa. Acesta e preţul sîngelui.

A răscumpăra sîngele înseamnă a răscumpăra viaţa, căci viaţa sălăşluieşte în sînge (Facerea, 9, 4–5–6), după cum spun atîtea texte biblice (şi cum ne apare această taină în lumina Sabatului)[39].

A răscumpăra sîngele înseamnă a răscumpăra dreptul de a iubi şi de a fi iubit.

A răscumpăra sîngele înseamnă a-l reintroduce pe *Yod* viu în inima Omului, înseamnă a pune Sabia înapoi în teacă.

„Atunci – spune Cartea Facerii, încheind confesiunea lui Lameh – Adam s-a împreunat iarăşi cu nevasta sa; ea a născut un fiu şi i-a pus numele *Set* (Temelie)... Atunci au început oamenii să cheme Numele Domnului יהוה !“ (Facerea, 4, 25–26).

La nivelul Facerii, urmează numele celor zece mari patriarhi care, de la Adam la Noe, adună istoria omenirii întoarsă la munca fierului său interior. Noe simbolizează omul desăvîrşit în NUMELE său יהוה. Toţi se inscriu într-un timp foarte bine definit. Sînt întrupaţi în carnea lor interioară şi în pămîntul lor exterior.

Noi, cei de astăzi, aparţinem probabil rasei lui Tubal-Cain fierarul, deoarece sacrificăm pretutindeni sînge nevinovat în timp ce deschidem nucleul atomului. Cu toate acestea, nu ne-am întrupat încă.

---

[39] Cf. cap. XII.

Cine se va ridica dintre noi pentru a striga, precum Lameh: „Am omorît un om pentru rana mea şi un tînăr pentru vînătăile mele"?

Isaia, cel zămislit de Naţiuni, îl cîntă pe acest nou Lameh în profeţiile sale: „Dispreţuit şi părăsit de oameni, om al durerii şi obişnuit cu suferinţa, era aşa de dispreţuit, că îţi întorceai faţa de la El... Cînd a fost chinuit şi asuprit n-a deschis gura deloc, ca un miel pe care îl duci la măcelar şi o oaie mută înaintea celor ce o tund... A fost şters de pe pămîntul celor vii... şi-a dat viaţa ca jertfă pentru păcat..." (Isaia, 53).

Da, El Şi-a dat sîngele, căci viaţa este sînge.

Cînd Iuda – care l-a vîndut pe Iisus – a fost cuprins de remuşcări şi a venit să aducă înapoi cei treizeci de arginţi, dîndu-i preoţilor celor mai de seamă şi bătrînilor, aceştia au spus: „Nu este îngăduit să-i punem în vistieria Templului, fiindcă sînt preţ de sînge". Şi după ce s-au sfătuit, au cumpărat cu banii aceia „ţarina olarului" ca loc pentru îngroparea străinilor. Iată de ce ţarina aceea a fost numită pînă în ziua de azi „ţarina sîngelui", *Sadeh Ha-Dam*" (Matei, 27, 6–9).

De la nunta din Cana, în Galileea, unde Hristos, Omul-Dumnezeu, face prima Sa minune preschimbînd apa în vin, la Cina cea de taină, unde El preface vinul în sîngele Său, şi la Crucea unde Îşi trăieşte ultimul Sabat („Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce M-ai părăsit?"), pentru ca Omul să ajungă pînă la sîmburele său şi să-l regăsească pe Dumnezeu-Tatăl, pe acest drum, aşadar, se desăvîrşeşte taina sîngelui.

Hristos îi redă Tatălui Soţia.

Prin sărbătoarea Paştelui roşu, Biserica prăznuieşte Sfîntul Duh care se pogoară din Tată pentru a fecunda Soţia.

3. Ombilicul şi inima

De la „Poarta Oamenilor" la cea numită „a Zeilor", Omul urcă simbolic douăsprezece spirale succesive, fiecare din ele modelînd o vertebră dorsală.

De la un solstițiu la altul – drum solar jalonat de cele douăsprezece luni ale anului înscrise în cele douăsprezece semne ale Zodiacului – Omul înaintează în noaptea istoriei sale, conștient de a trăi, dincolo de alternanța zilelor și a nopților, a verilor și a iernilor, o iarnă lungă, o noapte lungă, leagăn al singurei primăveri, matrice a singurului Soare dătător de Viață.

Va găsi acest soare? Va cunoaște această primăvară?

Mesager al devenirii sale, corpul Omului poartă în el făgăduința soarelui: în inima ființei se află „plexul solar". Această certitudine a soarelui pe care îl poartă în centrul său a traversat epocile cele mai agnostice, după cum vertebrele „sacrale" i-au certificat în permanență „taina" conținută în *Yesod*.

În tradiția hindusă, ascensiunea lui *Kundalini* la acest etaj deschide Cakra ombilicului, apoi Cakra inimii. Primul, desfăcut în zece petale, este *Omphalos*, Centrul, asociat ca pol cu „Centrul Lumii"[40], celălalt pol fiind reprezentat de inimă, al cărei Cakra e deschis ca o floare de lotus roșie cu douăsprezece petale, legată de FIINȚĂ.

În analiza noastră vom deosebi cei doi centri, dar nu-i vom separa; îi vom considera ca fiind uniți, dar nu identici.

În centrul lotusului se află inima sa, numită caliciu – al treisprezecelea element către care converg celelalte douăsprezece. Strădania celor douăsprezece triburi ale lui Israel e îndreptată spre aducerea pe lume a lui Dumnezeu-Om, „Soare al Dreptății". În jurul lui Hristos, „Soare al Dreptății", gravitează cei doisprezece apostoli.

Mai tîrziu, Occidentul creștin, angajat în căutarea Sfîntului Graal, prețiosul potir, va făuri unul din ultimele sale mituri în jurul regelui Arthur și al celor doisprezece cavaleri ai Mesei rotunde.

La greci, Hercule (Herakles) iese învingător din cele douăsprezece munci la care îl supune Euristeu și, cununîndu-se

[40] Vezi René Guénon, *Le Roi du monde*.

cu *Omphalos* – adică identificîndu-se cu Centrul ființei sale – înfăptuiește cea de-a treisprezecea faptă de vitejie și poate astfel pătrunde în lăcașul zeilor, unde e întîmpinat de Hera, zeița a cărei „sămînță" o purta în numele său.

Oricare ar fi calitatea „centrului", a lui *Omphalos*, a caliciului florii, el este întotdeauna inima: el, adică acest al treisprezecelea element, spre care converg cele douăsprezece petale reprezentînd cele douăsprezece etape ale drumului. Iar acest al treisprezecelea element ocupă centrul, asemenea osiei roții. El este lumina în beznă, imobilitatea în mișcare, Invariabilul în variabil. Principiul în geneza și vocația multiplului. El este focul, care arde dar nu mistuie. Este locul unde se ivește dragostea, așa cum se întîmplă în „odăile Împăratului" din *Cîntarea Cîntărilor:*

„Deschide-mi, soro, scumpo, porumbițo, neprihănito...
Frumoasă ești, iubito, ca Tirța, plăcută ca Ierusalimul...
Sînt neagră, dar sînt frumoasă, fiice ale Ierusalimului...
Nu vă uitați că sînt așa de negricioasă, căci m-a ars soarele...
Nu stîrniți, nu treziți dragostea, pînă nu vine ea..."

Beznă, soare, foc, iubire, frumusețe, perfecțiune – totul ne arată că am ajuns la sefira *Tiferet* a Arborelui Sefirot-urilor.

Ce este *Tiferet*?

În schema divină, ea este plenitudinea Armoniei divine. Ea reunește toate culorile, toate sunetele, toate parfumurile, toate ritmurile și le exaltă în unitatea perfectă a coexistenței lor. Este Măsura, este Frumusețea. Este Soarele divin. E Roata supremă ale cărei spițe reunesc bezna și lumina și fac să înflorească, în formidabila lor rotire, toate posibilitățile Iubirii divine.

Iubirea e un dar. Ea este însă și receptivitate. Izbucnire, iradiere fără de sfîrșit, ea este în același timp vid perfect și atracție totală. Centru al oricărei mișcări, măsură a oricărui ritm, ea nu se dezvăluie decît voalîndu-se și limitîndu-se, montată în giuvaierele fiecărei vieți manifestate pe care o radiază și o atrage spre ea.

Omul ce atinge acest grad de experienţă e atras în vîrtejul fulgerător al roţii solare; călăuzit de forţa centripetă a mişcării sale, el coboară în măruntaiele pămîntului din adîncurile sale, înainte de a fi ridicat „în lăcaşul zeilor".

A te cununa cu divinul în Tiferet înseamnă a-i asuma contradicţiile, susul şi josul, dreapta şi stînga, faţa şi spatele; înseamnă a te cununa cu Mama din *Malkut*, pentru a te uni cu Tatăl ascuns în *Ain*.

Regăsim aici traseul lui Oedip, traseul eroilor mitici şi al tuturor Sfinţilor din Istorie. Această experienţă se supune respiraţiei fundamentale ce ritmează întreaga viaţă: în fiecare iarnă, seva arborelui coboară în adîncurile pămîntului înainte de a ţîşni spre cer pentru a-şi da rodul, o dată cu venirea primăverii.

Legea majoră a întrupării este de a te căsători cu pămîntul pentru a fi luat în căsătorie de cer.

A te căsători cu *Adamah*, ţărîna-mamă, din care a fost plăsmuit Adam echivalează cu a te întoarce la normele ontologice ale acestuia. L-am văzut pe Adam trecînd peste normele sale şi unindu-se cu propria imagine. A te întoarce pe drumul adevărului înseamnă a te afunda mai întîi în adîncul sinelui, a redeveni ţărînă şi a te cununa cu pămîntul virgin din care se va naşte „copilul divin".

Iată de ce corpul nostru ne îndeamnă să facem experienţa lui Cakra ombilical la nivelul plexului solar, înainte de a aborda Cakra inimii.

Ombilicul este locul inserţiei cordonului ombilical ce leagă fetusul de placentă. El e locul primei noastre răni formale, al primei noastre tăieri, al separării de o sursă de viaţă maternă. Acest cordon nutritiv leagă fetusul de ceea ce s-ar putea numi fratele său geamăn, întrucît placenta, născută din acelaşi ou ca şi fetusul, se desparte de el încă din primele clipe de viaţă.

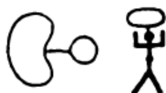
Să ne amintim[41] că placenta este simbolul arhetipului nutritiv. Ea este simbolul lui *Elohim* Tatăl-Soţ care îl hrăneşte pe Adam, fiica-soţie.

---

[41] Cf. cap. VII.

După cădere, Omenirea se prostituează cu falsul soț Satan și e devorată de el; dar, din punct de vedere ontologic, ea continuă să primească de la *Elohim* toată hrana care îi constituie ființa și o informează în fiece clipă.

Simbolic, fetusul și placenta sînt fiica și Tatăl chemați să regăsească arhetipurile și să devină soție – Soț.

Cordonul ombilical formal nu e tăiat la naștere decît pentru a face loc cordonului ce leagă orice ființă, în realitatea sa ontologică și în vocația sa eshatologică, de Tatăl-Soț care o hrănește.

Placenta formală e evacuată – la fel ca și nucleul globulei roșii de sînge – pentru a face loc placentei-germene nutritiv, adică NUMELUI יהוה, în NUMELE-GERMENE, nucleu al fiecărei ființe.

În acest sens, fiecare dintre noi e frate geamăn cu יהוה, chemat să refacă împreună cu el, printr-o regresie-evoluție totală, oul unic[42]. Găsim aici confirmarea sensului îngemănărilor studiate mai sus[43].

Ombilicul rămîne astfel unul din locurile cele mai importante ale corpului nostru, loc al teofaniilor noastre. Așa se explică de ce călugării isihaști[44] erau numiți odinioară de detractorii lor „contemplatori al buricului".

Deriziunea este întotdeauna apărarea facilă a celor care, mobilizați să atingă un nivel mai subtil al ființei lor, unde nu au pătruns încă, refuză agentul mobilizator și îl distrug.

---

[42] Cf. cap. XIII.
[43] Cf. cap. VI și cap. VII.
[44] Din grecescul *isihia*, „liniște", „tihnă".

Isihaştii se „hrănesc" cu NUMELE lui Iisus- יהוה, şi se lasă „purtaţi în centrul lor" (etimologie a cuvîntului „a medita") pe cordonul care îi leagă de NUMELE Sfînt.

Un „buric" al lumii – corpul pămîntului avînd, prin analogie cu al nostru, emergenţele sale energetice – rămîne fără îndoială muntele Sinai.

Aici a trăit Moise experienţa „Rugului de foc" (Ieşirea, 3, 2), înainte de a porni pe marele drum al eliberării din bezna robiei. Aici a văzut el Lumina Increată şi a auzit NUMELE Său: „Eu sînt Cel ce sînt" (Ieşirea, 3, 14). În acest text *Ehie* אהיה este neîmplinit. Pe culmile muntelui, Moise e investit cu puterea divină, înainte de a porni spre împlinirea NUMELUI lui Israel, pentru ca să poată veni Mesia.

Cînd Moise va trece din nou prin Sinai, după ce va fi scos poporul lui Israel din Egipt, se va urca în vîrful muntelui şi va sta faţă în faţă cu Dumnezeu יהוה (Ieşirea, 33, 11), care Îi va revela Legile ontologice. Cînd va coborî de pe munte, Moise va răspîndi în jurul său o lumină atît de strălucitoare, încît poporul n-o va putea suporta, după cum nu va putea suporta nici rigoarea legii.

Pe muntele Tabor, în tainele creştine, Moise- omul Legii va străluci din nou cu aceeaşi lumină orbitoare, înconjurîndu-l împreună cu profetul Ilie pe יהוה -Hristos după schimbarea la faţă.

Depăşire a legii şi a profetismului, Hristos este pe deplin împlinit, fruct copt al Pomului Cunoaşterii, Unu şi trei.

Sînt martori ai Luminii Increate, nou Rug aprins pe culmea Taborului: Petru (omul legii), Ioan (omul profetismului) şi Iacob (rădăcina Arborelui).

Tabor טבור este numele ebraic al „buricului". El este şi osia roţii, loc imuabil şi sursă a oricărei mişcări, depăsire a tuturor antinomiilor.

Tabor טבור este principiul ר lui *Tov* טוב, „binele" din Pomul Cunoașterii sau „emergența lumină".

Celor trei discipoli orbiți de lumina cu care încă nu s-au identificat, le este dat să vadă Lumina. Ei nu s-au descălțat în fața noului Rug aprins, căci s-au spălat deja pe picioare, chiar dacă gestul formal aparține unui moment mai tardiv la nivelul Istoriei.

În experiența Luminii טוב, Omul e ispitit să se oprească din drum, să rămînă pe loc: „Învățătorule, este bine să stăm aici, să facem trei corturi..." (Marcu, 9, 5). Dorința de instalare, de oprire și, în final, de moarte e înscrisă în haina de piele!

Atunci Iisus îi îndeamnă pe cei trei apostoli să coboare de pe munte, fapt ce prefigurează moartea sa, poruncindu-le „să nu spună nimănui ce au văzut, pînă va învia Fiul Omului dintre cei morți" (Marcu, 9, 9).

Accesul definitiv la lumină trece prin טוב ורע *Tov veRa*, prin cei doi poli ai dualității, trăită la acest etaj în adevărul său, care e cununie, raport de dragoste și nu de forță!

Iisus coboară și El de pe munte, părăsește, cu alte cuvinte, „buricul", pentru a-și asuma cel de al doilea pol, inima. Acolo va trăi *veRa*.

Am văzut[45] că *Ra* רע nu este „răul". În ebraică, acest cuvînt desemnează dușmanul, adversarul. Dar, cu ambiguitatea proprie limbii ebraice, רע „adversarul" este și „celălalt, prietenul, aproapele" și, în final, „fratele"...

Avem aici confirmarea faptului că, în cursul trecerii prin Egipt, *Faraon* פרעה, dușmanul, este, în profunzime, fratele lui Moise, iar unul și celălalt sînt cei doi poli ai unității esențiale.

Nu e mai puțin adevărat că în urzeala fenomenală a Istoriei, Faraon s-a prezentat poporului evreu drept adversar în traversarea primului său etaj, și Satan însuși va apărea în același context, în inima patrulaterului, în cakra inimii.

---

[45] Cf. cap. III și cap. IX.

Patrulaterul structurat pe numărul 4 este o oprire, o încercare, o închisoare, el poate fi trăit ca un mormînt sau investit cu valoare de matrice. În acest ultim caz, numărul 5 coincide cu sămînța de viață ce se înscrie în matricea unde ajunge la plenitudinea dezvoltării sale.

Numărul 12, despre care am văzut că domină structurile celui de al doisprezecelea etaj, corespunde lui 3×4, adică lui 4 intrat într-un dinamism de cucerire. În acest caz, numărul 13, omologul lui 5 pe noul plan, este în același timp realizare și sămînță. De aceea, el implică moartea în vederea învierii.

Hristos, identificat cu peștele în calitatea Sa de Sămînță cosmică, va muri și va coborî în infern unde îl va întîlni pe Satan, apoi se va înălța pentru a învia.

„Dacă sămînța nu moare..." De pe Tabor pînă în adîncurile infernului, între cei doi poli *Tov veRa* se desfășoară calea regală a tuturor oamenilor care își trăiesc în plenitudine întruparea axată pe ultima înviere.

Din perspectiva Marii Opere, cakra inimii, inseparabil de cel al ombilicului, este focul. El formează în esență vîrful triunghiului *Hesod-Din-Tiferet* în sefira *Tiferet* (Frumusețe), reflectare a lui *Keter* (Coroana).

În taina triunghiului toracic – „cîmp de cinabru", nouă matrice de imortalitate, spun chinezii – Omul se întîlnește cu sine în nunți succesive, pînă în inima femininului său, pînă la ultimul său pămînt unde e închis nucleul, NUMELE său.

Matricea de foc, această parte a corpului nostru e deschisă în mod curent de numeroase mituri ale omenirii sub forma simbolului forjei.

În Grecia, meșterul făurar e Hefaistos – sau Vulcan – zeul focului. Hefaistos e șchiop! A muncit în adîncurile pămîntului înainte de a deveni fierarul ceresc. Șlefuiește coroara celor aleși, făurește platoșele eroilor și cupele unde se va turna ambrozia.

Aceste simboluri ne arată că în adîncurile subterane Hefaistos muncește pentru planurile de evoluție cele mai înalte. Ajutoarele sale sînt Ciclopii, giganții al căror ochi frontal vede – ca ochiul lui Șiva în India – tot ce trebuie distrus pentru a face să țîșnească viața din moarte, frumusețea din descompunere, lumina din beznă[46].

Primul fierar din mitul biblic e Tubal-Vain[47], fiul lui Lameh și descendent al lui Adam prin Cain la a șaptea generație. Numărul 7 (*șeva* în ebraică, apropiat de numele zeului hindus Șiva) este simbolul schimbării de ciclu, simbolul morții în vederea învierii.

Sora fierarului Tubal-Cain e Naamah, al cărei nume înseamnă „Frumusețe" și e sinonim cu *Tiferet*. Naamah și fratele său sînt legați la fel de strîns unul de altul ca proba focului și Frumusețea în *Tiferet*.

Doar acela se va naște întru Frumusețe, întru splendoarea Luminii divine, care, țărînă עפר, va cunoaște proba focului și va deveni cenușă אפר. El va transforma pe *Ain* ע în *Alef* א, pe 7 în 1. Mort și înviat, el va intra în strălucirea eternă.

Să ne descoperim corpul la acest nivel. El e o forjă.

4. Forja

a) Stomacul

Stomacul este un cuptor ce trebuie alimentat cu combustibili sănătoși.

A mînca înseamnă a integra.

Din punct de vedere ontologic, înseamnă a integra totalitatea energiilor divine care, sub forma simbolului ierbii și al

---

[46] Cf. cap. VI și cap. XIX.

[47] Facerea, 4, 22.

fructului – premise ale pîinii și vinului –, sînt hrana lui Adam în Cartea Facerii (1, 29).

Okhel אכל, „a mînca", e א *Elohim* ce se dă în totalitate (כל „totul") lui Adam. Pentru Om, aceasta mai înseamnă „a apuca" כ (a lua în mînă) pe *Elohim* אל.

Așadar, din punct de vedere ontologic, Omul îl mănîncă pe Dumnezeu, întrucît Tatăl-Soț își hrănește soția care, îmbogățindu-se cu Energiile Sale, crește în vederea căsătoriei. Cînd se termină procesul de creștere, e luată în căsătorie de Dumnezeu și pătrunde în *plăcerea* arhetipală.

Ontologic, hrana are aceeași natură cu căsătoria: ea este *plăcere*. După cădere, Omul despărțit de Tatăl-Soț, se oferă falsului soț Satana, care îl mănîncă, găsindu-și în aceasta plăcerea.

Devorat în cosmosul său interior, omul se hrănește cu cosmosul exterior pe care îl epuizează. În asemenea situație, căsătoria nu mai are loc.

Funcția ontologică unică *hrană – căsătorie* cunoaște atunci diviziunea, iar Omul își caută *plăcerea* în sexualitate pe de o parte, în hrană pe de alta, a căror imbricare intimă ne este cunoscută din psihologie.

Stomacul își va regăsi funcția ontologică doar dacă, răsturnînd puțin cîte puțin dezordinea căderii, Omul îi va reda acestui organ locul cuvenit în ordinea cosmică și va face din el un receptacul al divinului.

– A proslăvi divinitatea e hrană.
– A te ruga e hrană.
– A iubi e hrană.
– A trăi din frumusețe e hrană.

Ura și urîțenia îl hrănesc pe Satan și sînt distrugătoare. Anumite mese rituale pot fi diabolice. Masa rituală adevărată tinde spre întoarcerea la normele ontologice.

Euharistia creștină este o astfel de întoarcere.

Omul care ajunge să cunoască plăcerea la acest nivel poate renunța treptat la viața sexuală și la hrana psihică.

Hrana psihică este cea a emoției; ea pretinde îndrăzneală, deoarece îl menține în noi pe Omul-în-haina-de-piele, Omul identificat cu animalul în jungla care este lumea.

Hrana corpului, necesară stării noastre prezente, ar trebui aleasă cu grijă pentru a nu îngreuna munca în laboratorul Marii Opere, căci, ontologic, Omului îi e foame de Dumnezeu.

El traduce această foame printr-o foame de fericire, pe care încearcă s-o potolească printr-o masă bună, prin viața afectivă și sexuală, precum și prin toate ideologiile întemeiate pe făgăduința Edenului. Toate aceste aspecte pot fi juste în măsura în care se înscriu în economia demersului uman vizînd cucerirea divină.

Dimpotrivă, ele distrug Omul, mai devreme sau mai tîrziu, dacă se substituie divinității. Nu fac decît să confirm aici ceea ce sefira *Yesod* ne-a revelat deja din „secretul său divin"(סוד י).

„Pentru chinezi, stomacul este marea lichidelor și a cerealelor. El e receptaculul semințelor pe care le primește, le coace și le digeră"[48]. El este, pe toate planurile, locul coacerii și al elaborării. Dacă stomacul e cuptorul laboratorului, se pune întrebarea: care este focul?

b. Focul

Focul – *Eș* אש – se află în centrul căsătoriei ce unește în principiul său Increatul și creatul.

Bereșit בראשית, primul cuvînt din Cartea Facerii, despre care Tradiția ebraică susține că închide în el întreaga Tora, poate fi citit *Brit-Eș*, ברית אש, „căsătorie de foc".

Focul se manifestă la toate nivelurile acestei uniuni și, într-un mod cu totul special, în inima forjei. Este însăși viața.

---

[48] J.-M. Kespi, *op. cit.* (p. 112)

El este suflarea Cuvîntului Creator, Suflarea NUMELUI ce se împrăştie în planul corporal, intrînd în combinaţia energetică a fiecăruia dintre organe.

În planul ce ne interesează aici, chinezii îl numesc *Triplul încălzitor.*

Triplu organ al Focului divin unic, el nu are o materialitate concretă, deoarece este misterul prezent care determină Trinitatea, transformîndu-se în fierar divin.

– *Încălzitorul supra-ombilical* transformă, elaborează energiile. El desparte ceea ce e pur de ceea ce e impur („ceea ce e subtil de ceea ce e dens", spune Cartea lui Hermes în tradiţia egipteană).

– *Încălzitorul sub-ombilical* elimină resturile şi pune la păstrare ceea ce trebuie purificat din nou.

– *Încălzitorul superior sau toracic* distribuie energiile purificate precum şi suflurile necesare celorlalte două încălzitoare.

„Pur şi impur" desemnează aici „împlinitul" şi „neîmplinitul" energiilor din care sîntem ţesuţi.

Înainte de a trece prin proba focului, energiile neîmplinite par a fi puse la păstrare în pivniţa – pămînt al adîncurilor – care este pancreasul. După ce sînt purificate, împlinite, ele sînt strînse în hambarele ficatului.

c. Ficatul

Ficatul – *Caved* כבד" – e un cuvînt ce mai semnifică şi „apăsare, greutate, bogăţie, putere". El desemnează în esenţă sediul *Puterii* divine, al Slavei Domnului care este atît de grea încît, atunci cînd a umplut odinioară cortul întîlnirii evreilor din Sinai, nici un om n-a mai putut intra în acel loc[49].

---

[49] Ieşirea, 40, 34-35.

Ficatul este locul din corp unde este insilozată lumina împlinitului.

Iar atunci cînd „totul e isprăvit" (Ioan, 19, 30), ficatul se îngreunează sub povara bogăției lui יהוה și are loc învierea, trecerea prin „Poarta zeilor".

Cuvîntul *Caved* כבד are valoarea 20+2+4=26, numărul sacru al lui יהוה. Avînd aceeași valoare, aceeași putere ca NUMELE, ficatul e menit să se îmbogățească din NUME și să ia asupra sa totalitatea energiilor acestuia.

Cînd nu umplem ficatul cu această bogăție, îl îngreunăm cu hrana fizică și psihică, împiedicîndu-l astfel să se împlinească.

Orice emoție: mînie, teamă, gelozie etc. ne „mănîncă ficații"!

Să poposim și să ne rugăm, și vom fi atunci pătrunși de har. Postul, fie el al alimentației fizice sau al gîndirii, trebuie însoțit în mod obligatoriu de rugăciune, astfel poate deschide ficatul năvălirii forțelor spirituale diabolice, atîta timp cît totul nu a fost încă împlinit și Satan mai domnește pe undeva.

„Atunci starea de pe urmă a omului aceluia ajunge mai rea decît cea dintîi" (Luca, 11, 26).

A ne împovăra psihismul cu griji sau necazuri – ori cu bucurii! – cărora le acordăm importanța pe care ar trebui s-o acordăm luminii divine înseamnă a refuza această lumină și a nu da energiilor puse în joc nici o posibilitate de transformare.

„Jugul Meu este bun și sarcina Mea este ușoară" (Matei, 11, 30), spune Hristos, căci, din perspectiva acestei transformări, încercarea cea mai grea poartă în ea povara sa de împlinire.

Orice boală poartă în ea germenele vindecării.

Ea este la început energie *pervertită* care cere să fie *convertită* în lumină. Medicina noastră occidentală caută vindecarea numai în exteriorul Omului.

Medicinile supuse Tradiției, printre care a cupunctura chinezească, reașază energiile dezorganizate într-o ordine armonioasă. Ele caută vindecarea în Om și, mai mult decît atît, îl fac să-și pună întrebări asupra limbajului bolii sale.

Numai bolnavul însuși, lucrînd împreună cu „Fierarul divin" în această muncă de împlinire, poate acționa cu o justețe totală și cu o eficacitate deplină.

Pentru aceasta, el trebuie să coboare în neîmplinit, în acea parte obscură din el însuși care îi poartă realitatea simbolică pînă în pancreas și în splină.

Înainte de a vorbi despre rolul acestor organe, aș vrea să insist asupra aspectului „lumină" al vocației ficatului. Însilozînd împlinitul, energiile întoarse în polul *Tov*-lumină טוב al Pomului Cunoașterii, ficatul participă la cunoaștere; el are putere de viziune. El devine sediul unei noi înțelegeri a evenimentelor, al unei noi înțelepciuni referitoare la deciziile ce trebuie luate. Antichitatea cunoștea această putere: pe atunci se citea viitorul în ficatul animalelor.

Ficatul (din latinescul *ficus*: smochin) prezintă fără îndoială o analogie cu acest arbore. Smochinul apare adesea în textele biblice și, de trei ori, în împrejurări ce vor clarifica tema noastră:

– În Cartea Facerii, după cădere, Adam și Eva „au cusut laolaltă frunze de smochin și și-au făcut șorțuri din ele" (Facerea, 3, 7).

Versetul poate fi la fel de bine citit: „ei fac să crească dorința și fac pentru ei (muncesc pentru ei și nu pentru Dumnezeu) în exteriorul lor". Același cuvînt ebraic *Teenah* תאנה desemnează „smochinul" și „dorința"; același cuvînt *Aleh* עלה desemnează „frunza" și „creșterea".

Cuvîntul „șorțuri" – *Hagorot* חגרת – devine atunci „ei", Adam și Eva, și califică schimbarea Omului după cădere, schimbare despre care am vorbit deja și vom mai vorbi referitor la „carne" – בשר *Basar*. Omul ajunge „străin" față de sine, din rădăcina גר *Gher* aflată în mijlocul cuvîntului „șorțuri".

– În Evanghelii: „A doua zi după ce a ieşit din Betania, Hristos a flămînzit. A zărit de departe un smochin care avea frunze, şi a vrut să vadă, poate va găsi ceva în el. S-a apropiat de smochin, dar n-a găsit decît frunze, căci nu era încă vremea smochinelor. Atunci a luat cuvîntul şi a zis smochinului: În veac să nu mai mănînce nimeni rod din tine. Dimineaţa, cînd treceau pe lîngă smochin, ucenicii l-au văzut uscat din rădăcini" (Marcu, 11, 12–14, 20).

Smochinul simbolizează dorinţa, frunzele sale creşterea dorinţei iar fructul, împlinirea ei. Cel ce nu îşi inalţă dorinţa spre Dumnezeu, ci o îndreaptă spre lume, se supune legii anotimpurilor: „Cît va fi pămîntul nu va înceta semănatul şi seceratul, frigul şi căldura, vara şi iarna, ziua şi noaptea", i-a făgăduit Dumnezeu lui Noe[50].

Cel ce îşi înalţă dorinţa spre Dumnezeu rodeşte în orice anotimp. Dumnezeu blestemă smochinul lumii.

– Tot în Evanghelii, Hristos compară evenimentele de la sfîrşitul timpurilor – sau al zilelor – cu evoluţia smochinului: „Vedeţi smochinul şi toţi copacii. Cînd înfrunzesc, şi-i vedeţi, voi singuri cunoaşteţi că de acum vara este aproape. Tot aşa, cînd veţi vedea întîmplîndu-se aceste lucruri, să ştiţi că Împărăţia lui Dumnezeu este aproape" (Luca, 21, 29).

La confluenţa acestor trei povestiri, smochinul apare ca fiind legat ontologic de dorinţa pe care Omul o simte faţă de Soţul divin, faţă de împlinirea sa în *Yod*.

Simbolismul ficatului – *ficus*, „smochin" – îşi găseşte aici confirmarea: el este locul unde urcă energiile: energiile psihice – şi atunci e „blestemul", energiile ontologice – dorinţa, iubirea de Dumnezeu, şi atunci ficatul dă rod: *Tov* טוב, împlinirea. Cînd totul e împlinit, se naşte *Yod*.

La chinezi, ficatul e „scutul ce serveşte pentru a proteja"[51]; el aminteşte în acest sens de litera ebraică *Tet* E avînd forma

---

[50] Facerea, 8, 22.
[51] J.-M. Kespi, *op. cit.* (p. 168).

unui scut desenat de un şarpe ce-şi muşcă coada. Această literă[52] simbolizează energiile înfăptuite. Ea are valoarea 9, simbol al perfecţiunii şi intră în componenţa cuvîntului *Tov* PYE. Precedîndu-l pe *Yod* 10, *Tet* E 9 este scutul în faţa Spadei יהוה.

d. Vezica biliară

Ficatul – *organul comoară* la chinezi – îşi transmite puterea „lumină" *organului atelier*, vezica biliară care, în mod tradiţional, este sediul discernămîntului.

Din perspectiva a ceea ce chinezii numesc cele şase „măruntaie curioase", despre care am vorbit mai sus[53], vezica biliară formează un cuplu împreună cu uterul. În timp ce acesta din urmă, la nivelul triunghiului inferior, este „acoperămînt de apă", vezica biliară – la nivelul triunghiului Forjei – este „acoperămînt de foc". Ea conţine focul divin!

Cînd Hristos se află în apele botezului, focul divin coboară asupra Lui: „Şi Duhul Sfînt s-a pogorît peste El în chip trupesc, ca un porumbel. Şi din cer s-a auzit un glas care zicea: „Tu eşti Fiul Meu prea iubit, în tine Îmi găsesc toată plăcerea Mea" (Luca, 3, 22). Trinitatea divină se manifestă desemnîndu-l pe cel ce va boteza nu cu apă, ci cu foc.

Vezica biliară este matricea acestui etaj; ea este în esenţă locul cel mai important al înfăptuirii botezului de foc.

Chinezii o numesc „rectitudinea mediană". Ea are funcţia de arbitru: hotărăşte şi judecă. Toate celelalte funcţii i se supun; e răspunzătoare de ele. Ea este calea de mijloc. E limpede ce importanţă are acest organ în ţinutul „Imperiului Căii de Mijloc".

---

[52] Vezi *La Lettre, chemin de vie* (cap. XI).
[53] Cf. cap. XII.

La evrei, Tobie va vindeca ochii tatălui său cu fierea şi ficatul marelui peşte din adîncuri[54].

Majoritatea bolilor la ficat şi la vezica biliară se datorează cu siguranţă refuzului de a „vedea limpede", de a discerne, refuzului rectitudinii profunde, care nu ţine aici de o virtute morală, ci se referă la căutarea căii lui „Mi", condiţionată de botezul de foc. Acest refuz atrage după sine blocajul în luarea unor decizii juste. El îngreunează situaţiile.

Devine din ce în ce mai evident că, pentru a vedea lumina, trebuie să coborîm mai întîi în adîncurile pămîntului ce îi conţine energiile. Acest lucru e posibil prin experienţa „principiului-lumină" trăită la nivelul lui Tabor – ombilic.

Se pare că *splina* e organul pămînt iar *pancreasul* organul energiilor depuse în aşteptarea împlinirii lor.

e. Pancreasul

Numele de *pancreas* mi-a apărut întotdeauna ca o întrebare. Rădăcina sa din limba greacă, „toată carnea", îşi conţine fără îndoială finalitatea. Care e aceasta?

Nimic nu e mai confuz decît cuvîntul „carne". Desemnînd cînd corpul – „opera de carne" cea mai dispreţuită nu e oare prezentată ca fiind însuşi obiectul căderii originare? – cînd sufletul psihic (în acest sens, limbajul paulinian e greu de cercetat), el e opus întotdeauna spiritului sau sufletului spiritual.

Carnea legată de materie devine astfel echivalentul răului de care trebuie să ne ferim, în timp ce spiritul e asociat cu

[54] Vezi *Povestea lui Tobit*, cap. XIX, 1.

binele pe care trebuie să-l căutăm neîncetat, uitînd că el poate fi diabolic. E evident că această accepţiune a cuvîntului „carne" e falsă. Dar ce este de fapt „carnea"? Mi se pare necesar să revin la originea cuvîntului.

Dacă cercetăm etimologia greacă *kreas* χρεαςα recunoaştem aceeaşi rădăcină în *kreion* „conducătorul", „suveranul", *kreison*, „cel mai bun", *kratos*, „forţa" şi *kreiusa*, „regina".

Ne amintim că în Arborele Sefirot-urilor coloana feminină e dominată de *Binah*, Inteligenţa, numită „mama divină" şi că această coloană este totodată a Legii sau a Forţei.

În lumina etimologiei greceşti, „carnea" pare a fi legată de feminin, în ceea ce are mai „bun", mai „puternic", mai „regal".

Tradiţia ebraică[55] confirmă acest lucru: *Basar* בשר este „carnea", cuvînt ce ar mai putea fi citit ב שר „în principat". Dar cea care se impune în primul rînd aici e litera ש, în inima lui בשר; ea se regăseşte în rădăcina *Bar* בר a „căsătoriei de foc" despre care am vorbit: cuvîntul *Bereşit* בראשית poate fi citit ca îmbrăţişarea primelor sale două litere dezvoltate ב(בית) şi ר(ראש).

Basar este prin urmare *Şin*-ul ש lui *Bereşit*. Litera ש, piatra sacră a adîncurilor, îl deţine pe *Şem*, secretul NUMELUI, Forţa şi Regalitatea.

În lumina tradiţiei ebraice, „carnea" – *Basar* – este locul ultimei căsătorii a Omului cu sine în regalitatea sa dobîndită, căsătorie al cărei ultim fruct este *Ha-Şem*, NUMELE.

Tradiţia ebraică numeşte *Iş* איש pe soţul acestei căsătorii interioare şi *Işa* אשה pe soţia sa.

Să reamintim[56] că, atunci cînd Dumnezeu creează femininul lui Adam iar *Elohim* יהוה „închide carnea la locul ei în profunzime" (Facerea, 2, 21), cuvîntul „profunzime" – *Tahtenah* תחתנה – are rădăcina *Haturnah* חתנה, cea a căsătoriei.

---

[55] Cf. cap. XI.
[56] Cf. cap. XI.

Carnea închisă în profunzime este pămîntul cu care Adam trebuie să înfăptuiască ultima căsătorie, al cărei fruct este *Şem* שם.

Carnea este locul împlinirii totale, locul unirii celei mai intime cu Dumnezeu.

Ontologic, carnea este apogeul erosului. După cădere, această potenţialitate erotică e deturnată, exilată în exteriorul lui Adam, motivîndu-i toate relaţiile – nu cu sine, nici cu Dumnezeu în sine –, ci cu lumea şi cu toate elementele lumii.

E momentul cînd, carnea „răsturnată" în afară devine viaţa psihică, erotică şi pasională a Omului. În acest sens, ea ajunge izvor al tuturor relelor, dar poartă totodată în ea germenele tuturor vindecărilor, puterea de a se reconverti spre împlinirea Omului.

Din această cauză, pe vremea lui Noe, prototip al celei cînd oamenii se află la apogeul uitării ontologiei lor, deşi conştiinţa a crescut în descendenţa Patriarhilor pînă la Noe, Dumnezeu spune: „Săvîrşirea oricărei făpturi e hotărîtă înaintea Mea" (Facerea, 6, 13). „Înaintea Mea" înseamnă „la nivelul ontologic". „Orice făptură" (toată carnea) – în ebraică *Kol Basar* כל בשר – este *Pan Kreas*-ul grec.

Iată că „toată carnea" e mobilizată de Dumnezeu spre a intra în săvîrşirea sa.

În marele corp uman – corpul cosmic – al lui Adam, tot ce e viaţă e pus la încercare; am putea traduce prin: pancreasul adamic e mobilizat pentru ca energiile sale să se săvîrşească.

În fiecare dintre noi, orice încercare atinge pancreasul, pentru ca el să elibereze o sumă de energii, necesară împlinirii propuse. Calitatea noastră erotică – în adevăratul sens al cuvîntului, indisociabil de dragoste – va determina împlinirea sau, dimpotrivă, îmbolnăvirea.

Confirmarea cea mai frecventă a celor revelate de cuvîntul „carne" – *Basar* בשר – ne este oferită de un alt cuvînt avînd aceeaşi rădăcină: *Basorah* בשרה, „vestea cea bună", „evanghelia".

Vestea cea bună înseamnă certitudinea că împlinirea cărnii în totalitatea ei a devenit posibilă şi că orice boală s-a vindecat.

Lui Ioan Botezătorul care, aflat în închisoare în ajunul decapitării, se prezintă la poarta ultimului său pămînt şi face experienţa necunoaşterii absolute, יהוה -Hristos îi transmite prin ucenicii Săi că „orbii văd, şchiopii umblă, leproşii sînt curăţiţi, surzii aud, morţii înviază şi săracilor li se propăvăduieşte Evanghelia" (Luca, 7, 22).

Ioan Botezătorul se află în adîncul tenebrelor ultimului pămînt, al ultimei cărni. Simbolic, el se află în inima pancreasului său, organ care se deschide pentru a elibera vestea cea bună, Hristosul său interior.

Pancreasul secretă sucul indispensabil digestiei, adică muncii forjei. El fabrică insulina, agent fundamental al metabolismului zaharurilor. Acestea par să simbolizeze energiile pe drumul lor de la neîmplinitul din pancreas la împlinitul din ficat, a cărui funcţie glicogenică concretizează vocaţia mai subtilă.

f. Splina

Pancreasul e inseparabil de *splină*, organ al cărui nume are o etimologie dintre cele mai enigmatice. Să fie vorba pur şi simplu de numele femelei şobolanului (în franceză: *rat*=„şobolan", *rate*=„femela şobolanului" şi „splină"), simbol al Inteligenţei la hinduşi, tot aşa cum *Ganesha*, elefantul ce urcă pe şobolan, e simbolul Înţelepciunii? Şi simbolul inconştientului, adică al „oricărei cărni" neîmplinite.

Aceste două energii, Inteligența și Înțelepciunea, aflate la nivelul cel mai înalt în Arborele Sefirot-urilor, în vecinătatea lui *Keter* (Coroana), formează baza triunghiului superior; ele determină calitatea fiecăruia din noile capete pe care Omul le pune simbolic pe umerii săi. Pe măsură ce *Iș* va coborî în adîncurile sale, spre *Ișa*, în Om se vor deschide noi cîmpuri de conștiință.

Inteligența și Înțelepciunea, aflîndu-și locul în lumină, implică eliberarea energiilor ce le corespund în adîncul tenebrelor și purificarea lor prin foc.

În adîncurile feminine, care țin închise forța și regalitatea împreună cu NUMELE, legătura ce unește splina cu inteligența ne invită să unim pancreasul cu Înțelepciunea-elefant.

În simbolistica iudeo-creștină, „toată carnea" sau totalitatea energiilor e simbolizată de Șarpele-Înțelepciune, identificat de Hristos cu Arborele Crucii, Arbore al dualității devenit prin moartea-învierea Sa Arbore al Vieții.

Din această perspectivă, cele două organe, *splina* și *pancreasul*, aparțin adîncurilor pămîntului despre care vorbește și limbajul alchimiștilor, atunci cînd dă următoarea poruncă: „Visita Interiora Terrae Rectificando Invenes Oris Lapidem"[57]

VITRIOLUL legat de sulf este corpul adîncurilor Infernului.

Splina – în grecește *splen* σπλην – a dat cuvîntul englez „spleen", desemnînd o stare psihică foarte depresivă: ipohondria Anticilor! Curios e faptul că rădăcina ebraică *Retet* רתת, ce desemnează groaza, este și ea unul din numele pancreasului.

Nu încape nici o îndoială că aceste două organe, care nu pot fi disociate, sînt legate de coborîrea necesară în Infernul purtător al energiei înspăimîntătoare a NUMELUI.

Orice ființă, care face experiența coborîrii în adîncurile sale – vom studia această experiență o dată cu cea a lui Iov –

---

[57] „Vizitează interiorul pămîntului, rectificînd, vei găsi piatra originii".

şi care nu are înţelegerea-înţelepciune a ceea ce i se întîmplă, este într-o stare ce poate merge pînă la groază, respectiv la moarte.

În acest sens, folosirea anumitor tehnici corporale, a anumitor droguri este „diabolică“: ea separă fiinţa în loc s-o unească. Repetă greşeala lui Adam care, în Eden, a ajuns la sîmburele său înainte de a-l fi cucerit.

Dacă această stare patologică e analizată cu ajutorul unor categorii psihice şi dacă înţelegerea ei nu se referă la valori ontologice, problema nu poate fi rezolvată. Astfel, medicina psihiatrică actuală, încă agnostică, o eludează, folosind chimioterapia. Singură antipsihiatria pare să ajungă la o nouă înţelegere, ce n-a deschis încă uşa ontologicului[58].

Splina e legată de stările psihice numai pentru că această legătură e ontologică. Ea e legată de ontologic prin taina sîngelui.

Splina e cimitirul globulelor roşii. Adevărat zăcămînt de fier, ea conduce acest metal la purificarea şi preschimbarea sa în argint – nouă înţelegere a „eului“ preschimbat. Globulele albe pe care le produce contribuie şi ele la această transformare.

În sfîrşit, fabricarea fierei din resturile sanguine este în acord cu nouş „eu“ şi cu noua viziune.

Splina, sediu al preschimbării „eului“, ar putea fi şi sediul regularizării „eului“, avînd în vedere că reţine în plasa ei globulele roşii care sînt în număr prea mare în organism, redistribuindu-le atunci cînd e nevoie.

S-ar putea ca „junghiul“ să nu fie străin de o inflamaţie a „eului“.

Expresia populară „a alerga ca un om fără splină“, adică foarte repede, exprimă dde minune „lipsa de măsură“, rătăcirea unei fiinţe ce şi-a pierdut referinţa pămînt.

Dar să mergem mai departe. Splina, leagă de ontologic prin taina sîngelui şi cimitir al globulelor roşii, e complementară măduvei osoase care, aşa cum am văzut, e leagănul globulelor roşii.

---

[58] Cf. cap. XIII.

Ne amintim[59] că măduva „subtilizează" pe א din אדם *Adam*, pentru ca *Yod* să poată fi, pentru ca „eul" să joace jocul ce îi este propriu. Ne putem gîndi că splina, ce obligă la rîndul ei „eul" să moară, contribuie la recucerirea lui א.

Splina este organ-pămînt. Ea cere întoarcerea la pămînt, la pămînturi noi şi mereu mai profunde. Ea obligă la rupturi dureroase.

În acest sens, chinezii spun că „ea e tunetul, ea e seismul". Şi mai spun că ea e „gongul", ceea ce aminteşte de ţimbalul ebraic *Ţilţalim*, cuvînt compus din dubla rădăcină *Ţal* צל, „umbra".

Ţimbalul, ca şi gongul, răsună în adîncul umbrei[60], adică aparţine aceleiaşi calităţi vibratorii, energetice: cea a adîncurilor Ţărînei-Mamă care conţine NUMELE.

Din această cauză, splina se află în legătură intimă cu centrul Omului unde „eul" devine *Yod*.

Splina transformă „eul" în mutaţiile sale spre *Yod* şi transportă în ficat energiile împlinite. Ficatul apare astfel ca locul privilegiat al pregătirii nupţiale a Omului care devine יהוה prin întîlnirea sa cu *Elohim*. Ficatul este prin urmare locul întoarcerii în slavă a Soţului א!

Caved כבד – ficatul – este totodată Slava.

g. Inima

Centrul forţei nu e atît *inima-organ* cît *inima-centru*, binecunoscută tradiţiei creştine şi ascultată de apostolul Ioan Evanghelistul.

Apostolul „veştii celei bune" – *Basorah* –, prăznuit la solstiţiul de iarnă, a auzit bătînd inima Tatălui la nivelul „Porţii zeilor".

---

[59] Cf. cap. XII.

[60] Vezi. *La Lettre, chemin de vie* (cap. XX).

În seara dinaintea răstignirii, cînd, la Cina cea de taină, Hristos le spune ucenicilor Săi că va fi vîndut de unul dintre ei, Ioan cel Preaiubit își pune capul pe pieptul Celui ce va muri pentru că iubește. Iuda și Ioan sînt umbra și lumina. Ei execută poruncile Tatălui, sînt cele două părți ale inimii organ: Iuda, inima dreaptă – umbra; Ioan, inima stîngă – lumina.

Cei doisprezece apostoli formează aparatul circulatoriu în totalitatea sa. Trimiși pe întreg pămîntul pentru a predica și a boteza după ce Sfîntul Duh s-a pogorît asupra lor, ei sînt sîngele cel nou, oxigenat, pe care plămînii l-au încărcat cu viață și care va distribui viața în tot corpul.

Nu trebuie confundate *inima-centru* și *inima-organ*, după cum, la nivelul Sfintei Treimi, nu trebuie confundați Tatăl – izvor al întregii vieți și Hristos – Fiul Tatălui, înconjurat de cei doisprezece ucenici ai Săi. Hristos este al treisprezecelea și primul dintre ei. *Ehad* אחד, numărul UNU, are valoarea 1+8+4=13, la fel ca *Ahavah* אהבה, 1+5+2+5, „dragostea".

În inima celor douăsprezece vertebre dorsale, *Tiferet* (Frumusețea, Dragostea) este unitatea infinită a lui Dumnezeu, măreția orbitoare a Soțului care vine în întîmpinarea Soției, într-un ultim orgasm, într-o ultimă moarte.

Ea:
„Prea iubitul meu vorbește și-mi zice:
Scoală-te iubito și vino, frumoaso!
Căci iată că a trecut iarna..."
El:
„Vă conjur, fiice al Ierusalimului, pe căprioarele și pe cerboaicele de pe cîmp, nu stîrniți, nu treziți dragostea, pînă nu vine ea...
Ce frumoasă ești, iubito, uite ce frumoasă ești, cu ochii tăi de porumbiță..."
Ea:
„Scoală-te, crivățule! Vino, vîntule de miazăzi!
Suflați peste grădina mea, ca să picure mirosurile din ea!
Să intre iubitul meu în grădina lui,

şi să mănînce din roadele ei alese!"
El:
„Eu intru în grădina mea, soro, mireaso,
îmi culeg smirna cu miresmele mele,
îmi mănînc fagurele de miere cu mierea mea,
îmi beau vinul cu laptele meu!...
Mîncaţi, prieteni,
beţi şi îmbătaţi-vă de dragoste!
....
Te-am trezit sub măr;
acolo te-a născut maică-ta,
acolo te-a născut şi te-a făcut ea.
Pune-mă ca o pecete pe inima ta, ca o pecete pe braţul tău;
căci dragostea este mai tare ca moartea!..."
(Cîntarea Cîntărilor)

Dragostea pătrunde pînă la obîrşia tuturor lucrurilor: Moartea împarte leagănul cu naşterea. Dragostea ce nu acceptă moartea nu e dragoste.

Cînd Ieremia cere circumcizia inimii: „tăiaţi-vă împrejur inimile" (4, 4), el le cere oamenilor să renunţe la dragostea emoţională şi sentimentală lipsită de orice înţelegere divină. Le cere să reînvie întru dragostea divină – Lege şi Îndurare – care îl face pe cel ce ajunge pînă la ea să intre în dimensiunea de soţie. Aceasta din urmă devine atunci capabilă să măsoare „lărgimea, lungimea, adîncimea şi înălţimea" dragostei lui Hristos (Pavel, Efeseni, 3, 18), a Celui ce S-a făcut moartea însăşi pentru că El este dragostea însăşi. Coborînd în Infern, el a tăiat împrejur omenirea pentru ca ea să poată învia o dată cu El, ca Soţie. El este יהוה *Ha-Şem*, NUMELE care a coborît pentru a elibera toate NUMELE noastre.

Inima-centru invizibil, ce stăpîneşte şi generează totul, este א, icoană a Tatălui.

Inima-organ cruciform, loc al morţii-învierii, este י *Yod*, icoană a Fiului.

„Crucea" – *Ţelev* צלב – este „harponul ב" în „inimă לב".

S-ar părea că inima este pentru întregul corp ceea ce este pentru sînge globula roșie al cărei nucleu dispare[61]. Inima-centru este acest nucleu-*Alef*; inima-organ e celula *Yod*. *Alef* se retrage, *Yod* este; Omul devine NUMELE său și e prins cu harponul de *Elohim*-Tatăl. Astfel bate inima lumii, în taina unui unic și multiplu Sabat.

Chinezii confirmă această viziune, o dată în plus, spunînd despre inima-centru că este „suveranul, împăratul, stăpînul ce deține autoritatea. E sursă de viață, sursă de lumină, soare al Omului. Inima-organ este ministrul de stat, ambasadorul care execută ordinele inimii-centru".

Înțelegem acum de ce atunci cînd soarele divin dispare iar mesagerul său nu mai aduce „vestea cea bună", inima-organ nu mai radiază decît bucurii amăgitoare, raze factice, plăceri despre care se știe că au gustul amar al tristeții... Ea cedează repede locul mărăcinilor și spinilor splinei-*Adanah*. Rădită, moare fără speranță de înviere. Inima-dragoste divină te face să mori de o moarte-înviere.

h. Plămînul

Dacă, pentru chinezi, inima-organ este ministrul de stat ce execută ordinele inimii-centru – Împărat, *plămînul* este ministrul de stat care leagă statul de porunca imperială cerească. El este porunca însăși a inimii-centru.

„El e stăpînul suflării. Căci respirația e un du-te-vino neîntrerupt între porunca lumii depusă în centrul fiecărui univers și multiplicitatea regiunilor, structurilor, funcțiilor și manifestărilor sale"[62].

---

[61] Cf. cap. XII, 2.
[62] Cf. J.-M. Kespi, *op. cit.* (p.117).

Astfel, cu multe milenii înainte de a fi revelată de creştinism, structura Sfintei Treimi era trăită de chinezi în experienţa corpului lor.

– Inima-centru este imaginea Tatălui, în care Totul îşi are Sursa.

– Inima-organ este imaginea Fiului, generat de Tată, manifestîndu-l pe Tată şi executîndu-i poruncile în eternitate (ministru de stat care execută poruncile Împăratului).

Iisus spune: „Oare nu ştiaţi că trebuie să fiu în cele ale Tatălui Meu“? (Luca, 2, 49) şi: „Căci Eu n-am vorbit de la Mine însumi, ci Tatăl, care M-a trimis, El însuşi Mi-a poruncit ce trebuie să spun şi cum trebuie să vorbesc“ (Ioan, 12, 49).

– Plămînul este imaginea Sfîntului Duh care purcede din Tată şi asigură legătura cu Tatăl (ministru de stat ce transmite porunca imperială). El este „Dumnezeu care dă viaţă“ şi umple întregul univers.

Înainte de a muri, Hristos le spune ucenicilor Săi: „Am ieşit din Tatăl şi am venit în lume; acum las lumea şi Mă duc la Tatăl“ (Ioan, 16, 28). „Dar Duhul Sfînt pe care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, vă va învăţa toate lucrurile şi vă va aduce aminte de tot ce v-am spus Eu“ (Ioan, 14 şi 15, 26).

Întreaga Creaţie respiră după chipul şi asemănarea Sfintei Treimi, mergînd de la unu la multiplu şi de la multiplu la unu. În ordinea Genezei, Creaţia însăşi este expiraţie divină, a cărei apnee este *Sabatul*, urmat de inspiraţia ce o desăvîrşeşte.

Bara-şit-bara, acestea sînt primele două cuvinte ale Cărţii Facerii: „crează, se retrage, crecază Elohim“ – Lumina – Bezna – Lumina... ritmul în doi timpi e amorsat: expiraţie – inspiraţie – expiraţie. Totul respiră pornind de la respiraţia divină arhetipală care generează şi ritmează respiraţia cosmică.

Duhul lui Dumnezeu, Ruah Elohim, etimologic „Suflarea“ lui Dumnezeu, pătrunde şi fecundează apele originare, făcîndu-le să se împrăştie în multiplicitatea lumilor create, înainte ca El să le adune pentru a le reintegra în unitatea primordială.

Expiraţia – Inspiraţie, totul respiră.

Omul care sintetizează toate aceste lumi respiră şi el. Respiră prin toţi porii pielii. Am studiat rinichii în calitatea lor de centru al respiraţiei, avînd în vedere că distribuie o parte din răsuflare în ceea ce am numit „respiraţia genitală" (cea care determină procreaţia şi face copilul) şi cealaltă parte în respiraţia forjei (cea care determină creaţia şi conduce Omul spre naşterea sa întru Cuvînt).

Adam, „Omul roşu" – Arborele roşu, se diversifică în arbore urogenital şi arborele pulmonar. Acesta din urmă pregăteşte deja „Arborele verde", prin baletul pe care îl dansează cu reprezentarea sa simbolică la nivelul schimbului *fier-magneziu* sau *oxigen-carbon*.

Arborele pulmonar se numeşte în ebraică *Rea* ראה, cuvînt care, pronunţat *Roe*, este verbul „a vedea". Acest cuvînt s-ar putea citi: lumina אור în suflare ה.

Arhetipul său e *Ruah Elohim*, suflarea lui Dumnezeu רוח, al cărei nume e o diversificare a numelui luminii[63]. Sînt tentată să spun că, dacă rinichii noştri aud[64], plămînii noştri văd.

Ieşind din Eden, Omul aude, dar nu mai vede[65]. El se rupe de respiraţia arhetipală simbolizată de acel du-te-vino al lui Elohim יהוה prin grădină. În curînd va înceta şi să audă.

Întorcîndu-se în Eden, în rezonanţa NUMELUI, Omul aude mai întîi şi abia după aceea vede.

– Prima parte a vieţii, cea legată de respiraţia urogenitală, e axată pe ascultare.

– Cea de a doua, legată de arborele pulmonar, e axată pe vedere.

Am văzut cît de mult muncesc pentru dobîndirea vederii organele ce compun acest etaj. Dar ele nu uită necesitatea dobîndirii unei ascultări tot mai subtile, căci la un moment dat ascultarea şi vederea se vor întîlni în descoperirea NUMELUI.

---

[63] Cînd Sfîntul Duh רוח se face Principiu ו care îl conduce pe Om la bariera-încercare ח şi cînd Omul o trece, Duhul devine Principiu ce îl face pe Om ו să-i aparţină lui Elohim: e vorba de cuvîntul אור, lumină.

[64] Cf. cap. XII.

[65] Facerea, 3, 10.

Arborele pulmonar e şi arborele fonator, cel al Cuvîntului, al Vorbirii care nu se poate înfăptui fără ascultare. Voi mai vorbi despre aceasta[66]. Iată de ce respiraţia îşi are rădăcina în rinichi şi în adîncurile pelvisului, asumîndu-şi fără încetare funcţia de ascultare în vederea realizării sale totale ca lumină.

Ce aud şi ce văd rinichii-plămîni, dacă nu pe *Ha-Şem*, NUMELE יהוה, ale cărui două „suflări" ה sînt, la nivelul corpului nostru, cei doi rinichi şi cei doi plămîni pe care îi prelungesc mîinile?

După cum am văzut[67], *Sabat*-ul, esenţă a respiraţiei divine, este însăşi esenţa actului creator prin care *Elohim* se retrage pentru ca יהוה să fie. În adîncurile *Sabat*-ului, Adam e suflat în NUMELE său יהוה, şi tot acolo fiecare dintre noi e suflat, plămădit, modelat de mîinile divine şi modulat de cîntul său, în NUMELE secret ce îi e propriu: *Nişmot-Haim* (Facerea, 2, 7). Acest NUME – Sămînță e cel ce face din noi fiinţe care răsuflă, respiră, vorbesc.

Nişmot conţine rădăcina *Şem*, NUMELE, şi verbul *Naşom* נשם: „a respira". Respirația este însăşi viaţa NUMELE שם care trebuie să treacă, prin ea, de la starea de sămînţă (simbolizată de litera *Nun* נ) la starea de împlinire.

Imediat după ce l-a suflat pe Adam în NUMELE său, Dumnezeu, „a sădit o grădină în Eden, spre răsărit, şi a pus acolo pe omul pe care-l întocmise" (Facerea, 2, 8). Cuvintele „acolo", *Şam* שם, şi „a pune", *Yasem* ישם, au rădăcina *Şem* – NUMELE.

Grădina Edenului e starea lui Adam pus în NUMELE său, lansat pe axa NUMELUI său, hrănit, crescut de el – aş spune chiar „pompat" de el, ca de o adevărată psihopompă (călăuză a sufletelor).

După drama căderii, dezaxat, ieşit din NUMELE său, din „pompele" sale, Omul nu mai respiră decît prin rinichi!

---

[66] Cf. cap. XVI.
[67] Cf cap. XII.

Atunci Tradiția îl imploră: „Ascultă, Israel, ascultă! יהוה Dumnezeul nostru, יהוה Unul." Creștinismul, care se înrădăcinează în Israel, face să țîșnească la lumină Cuvîntul.

Nenumărate respirații se vor scanda de la ascultare înspre Cuvînt. Ele se vor întîlni, la toate popoarele, cu rugăciunea-respirație, rugăciune psalmodiată, rugăciune-mantra, rugăciune-isihasm[68], dikr[69], cîntare.

În aceste condiții, respirația devine memorizare ritmomelodică[70] supusă unei balansări precise a corpului. Memorizare, deoarece balansarea este mișcarea cea mai arhaică, ca întîlnindu-se cu expirația – inspirația originară în ritmul binar primordial: ea dă forță și vigoare creierului primitiv numit rinencefal – voi vorbi despre el referitor la simțul mirosului – care reduce Omul la un fel de vegetalizare, de natură „lemnoasă", adică la esența sa.

Memorizare, deoarece, readus la esența sa, în inima femininului său ce îi conține NUMELE, Omul își amorsează „opera masculină", opera de cununie care îi cere „să-și amintească" de ceea ce este.

Să reamintim că rădăcina *Zakor* זכר înseamnă „bărbătesc" și „a-și aminti"[71].

A te cununa cu femininul înseamnă a coborî în adîncurile neîmplinitului pentru a te ridica spre înălțimile împlinitului. Scopul oricărei respirații este de a pregăti și însoți această dublă mișcare.

Ultima expirație va vedea nașterea NUMELUI.

Ultima inspirație va vedea încununarea căsătoriei divino-umane.

Ultima suflare va reintegra Omul în suflarea divină arhetipală din sînul Tatălui, *Ain*, de unde provine totul și unde se întoarce totul.

---

[68] La creștini.
[69] La musulmani.
[70] Vezi operele lui P. Jousse (Éditions Gallimard).
[71] Cf. cap. III.

CAPITOLUL XIII

MAREA OPERĂ: LUCRAREA DE CUNUNIE CU ȚĂRÎNA–MAMĂ SAU FAZA NEAGRĂ A OPEREI

1. **Istoria lui Iov** איוב

Istoria lui Iov se petrece în țara UȚ.

Încălcîndu-și legile ontologice, Omul nu mai trăiește cununia cu pămîntul care îl poartă, dar rămîne legat de el pe planul esențial. Dacă, dimpotrivă, trăiește în conformitate cu aceste legi, el realizează cu pămîntul căsătoria ce precede nunta sa alchimică. Numele UȚ poartă în sine mesajul acestei căsătorii.

Iov, despre care ni se spune că e un om integru și cu frica lui Dumnezeu, și-a realizat primul etaj al ființei. El locuiește pe un pămînt al cărui nume e strîns legat de devenirea sa. Uț, în ebraică עוץ, este compus din numele „arborelui" – *Eț* עץ – traversat de *Vav* ו, Omul. Istoria lui Iov e cea a „Omului în Arbore", a Omului integrat în Arborele său, angajat în *Șem*-ul său. Ea se va desfășura în patrulater, în „forjă". Omul va fi chemat să intre în „matricea de foc" pentru a-și deveni NUMELE.

Iov a dobîndit tot ce trebuia să dobîndească. Textul biblic ne enumeră numărul copiilor săi, al animalelor sale, al servitorilor săi. Planul lui A AVEA e realizat. Slujitor al lui Dumnezeu și om de bine, Iov e fericit în mijlocul alor săi, respectat de

concetăţeni, onorat de toţi, sfătuitor înţelept al tuturor. Oriunde s-ar duce, vîrstnicii se ridică în faţa lui, tinerii tremură. Astfel se descrie el însuşi. E robul fără de prihană al lui Dumnezeu.

Iov este obiectul unui dialog misterios între Dumnezeu יהוה şi Satan שטן.

Cele trei nume: יהוה, Satan şi Iov ne amintesc de un alt dialog, din inima mitului căderii, între יהוה – *Elohim* şi Şarpele-Satan: „Vrăjmăşie voi pune între tine şi femeie (*Işa*), între sămînţa ta şi sămînţa ei", îi spune Dumnezeu lui Satan. „Aceasta (sămînţa ei) îţi va zdrobi capul şi tu îi vei zdrobi călcîiul" (Facerea, 3, 15).

Cuvîntul „vrăjmăşie" – *Aiov* איוב – este numele ebraic al lui Iov.

Istoria lui Iov este cea a „vrăjmăşiei puse" de Dumnezeu în relaţia dintre *Işa* şi şarpe, dintre „seminţele" lor, adică dintre principiile lor care sînt יהוה, NUMELE pecetluit în inima femininului *Işa* şi, respectiv, *Satan*, principiul şarpelui.

Iov este vrăjmăşia dintre יהוה şi Satan.

În acest mit, mai mult decît în oricare altul, se vede că eroul dramei în care se joacă destinul divin este Omul. Iar drama se joacă la nivelul A FI al vieţii Omului.

În triunghiul matricial *Yesod* – *Hod* – *Netsah* am întîlnit situaţii care o simbolizau pe aceasta: de exemplu Moise se află faţă de Faraon în acelaşi raport ca יהוה faţă de Satan, dar cei doi erau consideraţi oameni de poporul evreu rob al lui Faraon, adică de Omul prizonier al lui A AVEA.

La etajul inimii, în centrul lui A FI, principiile divine sînt, ele însele, „seminţele" pe care le întîlnim în dualitatea creată: Omul – יהוה, Dumnezeu neîmplinit, se măsoară cu „Adversarul" (Satan) pentru a-l împlini pe *Elohim*-Dumnezeul deja împlinit!

Doar în perspectiva depăşirii celor doi poli ai acestei antinomii, taina divină se propune contemplării noastre; doar în

„crenelul polului său neîmplinit" se situează taina Creației – taina Omului!

Moise și Iov, pe care critica istorică îi face contemporani, se succed în împlinirea mesianică. Ambii îl prefigurează pe Hristos, întrupare a lui יהוה, care va sintetiza cele două planuri ale împlinirii și va conduce Omul spre totala sa zeificare.

יהוה – sămînța, germene de conștiință în *Adam*-ul din grădina Edenului, este slab, atît de slab încît e evacuat în discursul șarpelui fără ca *Ișa* să-și dea măcar seama: „Oare a zis Dumnezeu (*Elohim*) cu adevărat: Să nu mîncați din toți pomii din grădină?" (Facerea, 3, 1), deși formal porunca a fost dată de יהוה – *Elohim*[1].

Dar iată că Adam a crescut, conștiința i s-a fortificat în ciuda dramei căderii, căci „vrăjmășia e pusă". Iar Iov își trăiește Paștele; în el, יהוה îl face pe Adam să iasă de pe pămîntul robiei sale. Acest lucru e exprimat prin prima încercare – pierderea tuturor bunurilor – care îl distruge pe Iov la nivelul lui A AVEA.

„Și Satan a răspuns Domnului: Oare degeaba se teme Iov de Dumnezeu? Nu l-ai ocrotit Tu pe el, casa lui și tot ce este al lui? Ai binecuvîntat lucrul mîinilor lui, și turmele lui acopăr țara. Dar ia întinde-ți mîna, și atinge-te de tot ce are, și sînt încredințat că Te va blestema în față.

Dumnezeu a zis lui Satan: Iată, îți dau pe mînă tot ce are, numai asupra lui să nu întinzi mîna" (Iov, 1, 9–12).

Astfel, hotarul dintre AVEREA și FIINȚA lui Iov e precis marcat.

La început, Satan distruge bunurile lui Iov, inclusiv pe copiii săi: șapte băieți și trei fete.

Descrierea acestei averi poate fi citită pe mai multe planuri. Vom vedea la sfîrșitul mitului că fiicele, care îi vor fi redate, sînt legate de persoana sa, de taina Numelui său. Dar, la început, cele trei fete ale lui Iov trebuie să fie legate de componentele personalității structurate de triada energetică

---

[1] Facerea, 2, 16.

Plăcere – Posesiune – Putere, despre care am vorbit mai sus[2], dar care, la acest etaj, aparține categoriilor psihologice.

Iov e distrus în ființa sa psihologică și în bunurile sale materiale. Dar conștiința i se fortifică.

יהוה îl conduce pe om la o cunoaștere secretă. În fața încercării, Iov afirmă: „Gol am ieșit din pîntecele mamei, și gol mă voi întoarce în sînul pămîntului. Domnul a dat și Domnul a luat, binecuvîntat fie Numele Domnului" (Iov, 1, 21).

El știe că Omul trebuie să redevină copil, să se facă sămînță pentru a intra în Împărăția lui *Malkut*: cunoaște marile taine ale lui Israel. E distrus, dar știe; și acceptă.

Astfel, Iov trăiește deja o împlinire, deoarece mînia – opusă forței de împlinire[3] – nu-i cuprinde inima.

Atunci Satan hotărăște să meargă mai departe:

„Și Satan a răspuns Domnului: Piele pentru piele! Omul dă tot ce are pentru viața lui. Dar ia întinde-Ți mîna și atinge-Te de oasele și de carnea lui, și sînt încredințat că Te va blestema în față.

Domnul a zis lui Satan: Iată, ți-l dau pe mînă; numai cruță-i viața" (Iov, 2, 4–6).

יהוה permite „să bată gongul", „să se cutremure pămîntul" și „seismul" să-l atingă pe Iov[4]. Omul e atunci zguduit în pămînturile sale profunde simbolizate de organele *splină – pancreas*. Marea Operă a botezului de foc începe; ea e sintetizată în programul lui Satan: „Piele pentru piele" – *Aor beod aor* עור בעד עור.

Iov va merge din piele în piele pînă la capătul pămînturilor sale interioare, adică din cîmpuri de conștiință în mereu alte noi cîmpuri de conștiință.

Aor עור, „pielea" cu care e îmbrăcat Adam după cădere, reprezintă întunecarea conștiinței sale, redusă la neîmplinitul total și confundată cu un feminin de care nici măcar nu-și mai

---

[2] Cf. cap. X și cap. XI.
[3] Cf. cap XI și cap. XII.
[4] Cf. cap. XII.

aduce aminte. Să reamintim[5] că acelaşi cuvînt „piele" – *Aor* – pronunţat *Aver* înseamnă în ebraică „Orb". Adam e redus la ceea ce a fost nu numai înainte ca Dumnezeu să-i reveleze femininul său, ci chiar înainte să-i numească energiile – animalele – primului său pămînt interior.

Pentru început, lucrarea Marii Opere este o muncă de „memorie", o mobilizare a puterii „bărbăteşti" a lui Iov[6] pentru ca, revenindu-i memoria, să se cunune cu partea sa feminină şi să regăsească lumina pecetluită în ea.

Ultima „piele" עוֹר va fi *Aor* אור, „lumina". Cea pe care Dumnezeu o califică drept *Tov* טוב încă din prima zi a Facerii, dar care va fi pe deplin *Tov* după ce va integra totalitatea lui *Ra* רע, aici totalitatea lui עוֹר „pielea".

Femininul lui Iov, adîncul său, este numit în discursul lui Satan „osul şi carnea". Încă înainte de cădere, Adam îşi identificase femininul prin cuvintele: „os din oasele mele şi carne din carnea mea" (Facerea, 2, 23), adică, altfel spus: „Iat-o pe cea care este esenţă din esenţa mea şi taină a sîmburelui meu"[7].
Într-adevăr, femininul lui Iov e mobilizat, inconştientul e pus în mişcare. Brusc, Iov, omul perfect stăpîn pe sine, nu se mai recunoaşte; prin simbolul „nevestei sale" el se revoltă: „Nevastă-sa i-a zis: Tu rămîi neclintit în neprihănirea ta! Blestămă pe Dumnezeu şi mori!" (Iov, 2, 9).

Acestea sînt contradicţiile noastre tulburătoare, care se manifestă atunci cînd sîntem puşi la încercare: cineva, în interiorul nostru (conştiinţă născută, împlinit aparţinînd lui יהוה) ştie că încercarea e dreaptă şi are sens, că ea e grea de potenţialul său fertilizant şi propice creşterii. Acest cineva din noi, deşi distrus, este dragoste.
În acelaşi timp, mai există în noi cineva care se teme, care tremură în vechea sa „piele" şi nu vrea s-o părăsească, simţin-

[5] Cf. cap. III.
[6] Vezi rădăcina ebraică unică a acestor două cuvinte, în cap. III.
[7] Cf. cap. XII.

du-se în siguranţă deoarece s-a obişnuit cu ea. Ispitit să blesteme, el se revoltă.

Dar Iov reduce la tăcere a doua sa dimensiune: „Vorbeşti ca o femeie nebună!" (Iov, 2, 10).

Iov răstoarnă această parte a pămîntului său interior. Şi continuă să muncească: discursul ce urmează e polarizat în întregime pe căutarea sensului, pe deschiderea spre niveluri mai înalte, spre cele două sefirot-uri, „Înţelepciune" şi „Inteligenţă".

Iov îşi va pune pe umeri capetele noi ce îl obligă la morţi şi învieri succesive.

Cei trei prieteni veniţi să-l vadă sînt trei aspecte ale lui însuşi în creşterile pe care le asumă, intrînd în durerile facerii. Ei sînt trei „capete" din ce în ce mai cunoscătoare, pe măsură ce el înaintează în cununia cu sine, în penetrarea tenebrelor sale, a pămînturilor sale interioare, a femininului său, a mamei sale – soţie...

El îşi începe, asemenea lui Oedip, marea călătorie nocturnă. Dar, în cazul lui Iov, limbajul e mai alchimic. Aflat pe patul de suferinţă, acoperit de „o bubă rea din talpa piciorului pînă la creştetul capului", Iov cunoaşte faza numită de „putrefacţie" a Marii Opere: „Trupul mi se acoperă cu viermi şi cu o coajă pămîntoasă, pielea-mi crapă şi se desface" (Iov, 7, 5).

Iov nu pricepe. Le spune prietenilor săi: „Învăţaţi-mă şi voi tăcea; faceţi-mă să înţeleg în ce am păcătuit... Întoarceţi-vă, nu fiţi nedrepţi; întoarceţi-vă şi mărturisiţi că sînt nevinovat!" (Iov, 6, 24–29).

La început, el caută cauza în categoriile puniţionale ale cîmpului său de conştiinţă primară. Dar nu-şi recunoaşte nici o vină. Să aibă Dumnezeu alţi ochi decît el?

„Oare ai ochi de carne, sau vezi cum vede un om?...

Mîinile tale m-au făcut şi m-au zidit, ele m-au întocmit în întregime şi Tu să mă nimiceşti?

Adu-Ţi aminte că Tu m-ai lucrat ca lutul; şi vrei din nou să mă prefaci în ţărînă?

Nu m-ai muls ca laptele? Nu m-ai închegat ca brînza?
M-ai îmbrăcat cu piele şi carne, m-ai ţesut cu oase şi vine...
Iată totuşi ce ascundeai în inima Ta, iată, ştiu acum ce aveai de gînd" (Iov, 10).

Aceste încercări aparţin Fazei Negre a Marii Opere:
– Cînd uscăciunea focului infernului: „Trăgeam nădejde la lumină, şi cînd colo a venit întunericul. Îmi fierb măruntaiele fără încetare. Umblu innegrit, dar nu de soare. Am ajuns frate cu şacalii, tovarăşi cu struţii. Pielea mi se înnegreşte şi cade, oasele îmi ard şi se usucă" (Iov, 30, 26–30).
– Cînd umezeala din adîncuri: „Oare o mare sînt eu, sau un balaur de mare, de ai pus strajă în jurul meu? Cînd zic: Patul mă va uşura, culcuşul îmi va alina durerile, atunci mă înspăimînţi prin visuri, mă îngrozeşti prin vedenii. Ah! Aş vrea mai bine gîtuirea!" (Iov, 7, 12–15).

Iov e gîtuit. Apucat de gît la „Poarta zeilor", el trece într-un alt nivel de conştiinţă:
„Dumnezeu mă lasă la bunul plac al celor nelegiuiţi, şi mă aruncă în mîinile celor răi. Eram liniştit, şi m-a scuturat, m-a apucat de ceafă şi m-a zdrobit, a tras asupra mea ca într-o ţintă; îmi străpunge rărunchii fără milă, îmi varsă fierea pe pămînt, mă frînge bucăţi, bucăţi" (Iov, 16, 11–14).
Toate organele vitale, locuri ale forţei, sînt atinse de această încercare.

Iov îşi continuă îngrozitoarea călătorie! Folosesc cu bună ştiinţă cuvîntul „îngrozitoare", deoarece originea sa este alchimică, cele două faze ale Operei fiind exprimate prin formula „Cerul îngrozit, Materia subtilizată".
Iar „a fixa subtilul, chintesenţa" este desigur încercarea cea mai grea. Însuşi Hristos, pe Cruce, îl imploră pe Tată să „îndepărteze de El acea cupă". Iov imploră şi el...
„Imagine a lui Hristos ce va veni", el are tăria să continue. Omul îşi urmează dureroasa călătorie. Nu în ignoranţa inconştientului, ci în mod conştient, în noaptea ce conţine lumina. La acest nou etaj al labirintului, tenebrele cresc in densitate pînă la contrapunctul lui *Ain*, „Nimicul" adîncurilor abisale.

Aceasta e coborîrea în infern: precipitare la nivelul picioarelor, reîntoarcere la sămînța care conține totalitatea făgăduințelor, arhetipurile „De sus“ și imaginea lor „de jos“, „Mi“ și „Ma“, *Maim*-ul haosului primordial pe vremea cînd pămîntul era „inform și pustiu“.

Reîntoarcere la „informul și pustiul“ genezei sale, spre a-și trăi adevărata vocație, aceasta pare a fi – într-un aparent regres[8] – experiența trăită de aventura umană a celui ce-l caută pe Dumnezeu. Dacă nu o trăiește în timpul vieții terestre, s-ar putea ca moartea sa să fie tocmai o astfel de experiență[9].

Iov moare aici și imediat. Își imploră prietenii, face apel la inteligența lor: „Între voi nici unul nu e înțelept?“ (Iov, 17, 10). Dar profunzimea suferinței depășește înălțimea înțelepciunii lor:

„S-ar putea zice, în adevăr, că neamul omenesc sînteți voi, și că o dată cu voi va muri și înțelepciunea...

Căci voi sînteți niște făuritori de minciuni, sînteți cu toții niște doftori de nimic. O, de ați fi tăcut, ce înțelepciune ați fi arătat!“ (Iov, 12, 2; 13, 4–5).

Ei vorbesc în Iov, dar Iov îi respinge în continuare:

„Astfel de lucruri am auzit cu des; voi toți sînteți niște mîngîietori supărăcioși“ (Iov, 16, 2) și mai departe: „Pînă cînd îmi veți întrista sufletul, și mă veți zdrobi cu cuvîntările voastre?“ (19, 1–2).

În cele din urmă, se desparte definitiv de prietenii săi. Își taie astfel ultimul cap:

„Cît de bine știi tu să vii în ajutorul slăbiciunii! Cum dai tu ajutor brațului fără putere!

Ce bune sfaturi dai tu celui fără pricepere! Ce belșug de înțelepciune dai tu la iveală!“ (26, 2–3).

Iov merge acum mult mai departe. Demersul său e apofatic: găsește și nu găsește sensul. Dragostea lui de Dumnezeu

---

[8] Cf. cap. XII.
[9] Cf. cap. XI.

rămîne mereu nesatisfăcută. Răspunsul se află într-o experiență inexprimabilă, într-un dincolo aflat mereu dincolo de orice conceptualizare.

Fiecare schimbare de piele e o schimbare de conștiință, o emergență într-un cîmp de inteligență și de înțelepciune noi.

Împreună cu prietenii săi, el a îndepărtat ultima piele a inimii și a urechilor, a făcut toate circumciziile; își poate aborda acum ultimele pămînturi interioare:

„Argintul are o mină de unde se scoate, și aurul are un loc de unde este scos ca să fie curățit. Fierul se scoate din pămînt, și piatra se topește ca să dea arama.

Omul pune capăt întunericului, cercetează pînă în ținuturile cele mai adînci pietrele ascunse în negura și în umbra morții" (28, 1–3).

Apropiindu-se de „piatra sa ascunsă", el se apropie de sursa celor două sefirot-uri:

„Dar înțelepciunea unde se găsește?

Unde este locuința priceperii?" (28, 12).

Asemenea lui Ilie prezent la toate circumciziile, asemenea lui Ioan Botezătorul înfăptuind ultima circumcizie și pregătind calea lui יהוה, un al patrulea prieten se ivește, alungîndu-i pe ceilalți trei. El se numește *Elihu*.

אליהו este însuși NUMELE lui יהוה, cu ultimul ה înlocuit prin אל. El e Iov, din care o parte (un ה) nu se află încă în *Elohim*. Îl pregătește pe Iov pentru lumina totală. Duhul lui *Elohim* se află deja în el:

„Căci sînt plin de cuvinte, îmi dă ghes duhul înlăuntrul meu; lăuntrul meu este ca un vin care n-are pe unde să iasă, ca niște burdufuri noi gata să plesnească" (32, 18–19).

În el se află Sfîntul Duh; și, o dată cu acesta, nebunia. Nebunie în ochii oamenilor, ea e de fapt Înțelepciunea divină, în timp ce înțelepciunea lui Iov în cei trei prieteni ai săi este nebunie în ochii lui Dumnezeu.

„Așteaptă puțin și voi urma, căci mai am încă de vorbit pentru Dumnezeu...

Dar Dumnezeu scapă pe cel nenorocit prin nenorocirea lui, şi prin suferinţă îl înştiinţează...

Iov, ia aminte la aceste lucruri! Priveşte liniştit minunile lui Dumnezeu!" (36, 2 şi 15; 37, 14).

Elihu glăsuieşte; îl pregăteşte pe Iov pentru a merge spre zăcămîntul Inteligenţei, spre izvoarele Înţelepciunii, în ultimul său pămînt, „cel în care se găseşte aurul, iar aurul din ţara aceasta e *Tov* טוב", טב sau lumina pe deplin cucerită!

Acest verset din Cartea Facerii (2, 12) descrie primul din cele patru pămînturi interioare ale Omului, pămînturi fecundate de unicul fluviu ce iese din Eden. „4" este numărul care simbolizează structurile Omului interior, dar nu poate dezvălui realitatea formală; o altă imagine, cea a scării, propune treizeci şi trei de trepte, fiecare treaptă putînd fi considerată un pămînt de construit.

Dar indiferent care ar fi imaginea, cel dintîi pămînt descris în Cartea Facerii e cel pe care Omul îl cucereşte înaintînd pînă în ultimele sale adîncuri. *Elihu* e călăuza ce îl îndrumă la porţile acestui prim pămînt; ceilalţi trei prieteni l-au condus pe Iov la primele trei niveluri energetice, adică la primele trei pămînturi numite în Cartea Facerii în ordine descrescătoare pînă la cel udat de Eufrat. De la acest din urmă pămînt îşi înfăptuieşte Iov creşterea.

Pentru el, acest pămînt se numeşte Uţ עוץ: omul - *Vav* ו (ו=6) în arborele עץ. Omul ajunge acum la 9, ca în luna a noua a gestaţiei sale. Nu se va putea naşte în 10, în *Yod*, decît dacă va fi condus de יהוה Însuşi, singura călăuză care îi poate deschide „sîmburele", NUMELE.

Acesta este motivul pentru care *Elihu* se retrage, la rîndul său. La fel ca Ioan Botezătorul, el va spune: „Trebuie ca El să crească şi eu să mă micşorez". Înlăturînd ultima piele, *Elihu* dispare.

Toate circumciziile Înţelepciunii – Inteligenţei sînt făcute, cu excepţia aceleia pe care doar יהוה o poate înfăptui, prin Om.

„Atunci Domnul יהוה a răspuns lui Iov din mijlocul furtunii şi a zis:
Cine este cel ce Îmi întunecă planurile, prin cuvîntări fără pricepere?
Încinge-ţi mijlocul ca un viteaz,
Eu să te întreb şi tu să Mă înveţi.
Unde erai tu cînd am întemeiat pămîntul?
Spune, dacă ai pricepere" (38, 1–4).

Între „Temelia – *Yesod*" şi „Inteligenţa – *Binah*", o îmbrăţişare cosmică cuprinde sefirot-urile, יהוה îndemnîndu-l şi pe Iov să participe la ea, pentru a-şi aminti pe deplin.

Inteligenţa („priceperea") este aici pe de-a-ntregul feminină: „eu să te întreb, spune יהוה – Înţelepciunea, forţa masculină a lui Iov, şi tu să Mă înveţi, pricepere" – forţa feminină chemată să se deschidă şi să dea rod. Furtuna este ultima răscolire ce are loc în Iov, ultimul „tunet" al splinei – pancreasului, deoarece ajungem la ultimul pămînt.

Într-un prim timp, coborîm „pînă la izvoarele mării... pe fundul adîncului... la porţile morţii... la lăcaşul luminii... la locuinţa întunericului", pentru ca Iov să-şi amintească de obîrşia sa: „Ştii, căci atunci erai născut, şi numărul zilelor tale este infinit!" îi spune יהוה (Iov, 38, 21).

Omul are aici revelaţia veşniciei sale. Creat în eternitate, dincolo de timp, el îşi poate aminti de sămînţa sa, poate merge pînă la sîmburele său. Călăuza sa e Dumnezeu.

Cîntînd un imn cosmic, יהוה modelează atunci ultimul cap al lui Iov, cel simbolizat la evrei de primul triunghi arhetipal şi numit de chinezi „cîmpul de cinabru superior unde se produce căsătoria Omului cu universalul".

Dumnezeu îl creează pe Iov în ultimele lumini ale Înţelepciunii şi Inteligenţei.
„Cine a pus Înţelepciunea în rărunchi,
Şi cine a dat Inteligenţa inimii?" (Iov, 38, 36), întreabă יהוה, înainte de a-şi încheia cîntul cosmic prin descrierea celor zece energii, de-acum integrate, începînd cu leul şi pînă la vultur.

De la leu la vultur, Iov şi-a asumat toate pieile succesive.

Devenit vultur, el a străbătut Edenul şi a ajuns la „Poarta Zeilor". Dar între „Poarta Zeilor" şi Răsăritul Edenului se află abisul, simbolizat de trecerea între cele două triunghiuri, pe Arborele Sefirot-urilor – gîtul la nivelul corpului uman. Răsăritul e păzit, ne spune Cartea Facerii, „de heruvimi care învîrtesc o sabie învăpăiată" (Facerea, 3, 24).

„Încinge-ţi mijlocul ca un viteaz,
Eu să te întreb şi tu să Mă înveţi",

spune încă o dată יהוה, repetînd cu şi mai mare insistenţă această poruncă, deoarece Iov trebuie să-şi adune ultimele energii pentru a merge mai departe şi a trece peste prăpastie.

Aceasta e păzită de doi Stăpîni ai adîncurilor. Pieile lor sînt ultimele două cîmpuri de conştiinţă ale lui Iov. A pătrunde în ele este o lucrare imposibilă pentru cel ce nu a devenit el însuşi aceste piei.

„Uită-te la hipopotamul căruia i-am dat viaţă ca şi ţie!
El este cea mai mare dintre lucrările lui Dumnezeu.
Cel ce l-a făcut l-a înzestrat cu Sabia Sa" (Iov, 40, 19).

Hipopotamul, *Behemot*, paznicul Porţii de la Răsărit, îl călăuzeşte pe Om pe drumul Sabiei, adică pe drumul NUMELUI său.

Behemot בהמות este o formă de plural. Ar putea fi Heruvimii care se apropie de NUME în cea din urmă mutaţie. Ei se află aproape de NUME, deoarece „heruvim", (*Karov* כרב), înseamnă cel ce e „apropiat", (*Qarov* קרב), *Kaf* כ referindu-se, pe plan ontologic, la *Qof* ק.

Heruvimii obligă la înfăptuirea ultimei mutaţii, *Behemot* בהמות putînd fi citit: „în ב moartea מות". Feminin plural, *Behemot* simbolizează forţa şi inteligenţa.

Heruvimii păzesc tronul lui Dumnezeu.

Înarmat cu forţa lui יהוה, Iov trece bariera angelică a Heruvimilor.

Înarmat cu forţa lui יהוה, el se prezintă în faţa ultimului Stăpîn al apelor sale profunde: *Leviatan*.

Cine e *Leviatan*?

יהוה îi preamăreşte frumuseţea, impenetrabilitatea pielii ce formează o cuirasă, fălcile ca nişte scuturi „unite împreună ca printr-o pecete". Gura sa stîrneşte groaza. Din ea „ţîşnesc flăcări, scapără scîntei de foc. Din nările lui iese fum, ca dintr-un vas care fierbe, ca dintr-o căldare fierbinte... Face să clocotească fundul mării ca un cazan şi-l clatină ca pe un vas plin cu mir. În urmă el lasă o cărare luminoasă; şi adîncul pare ca pletele unui bătrîn... Este împăratul celor mai mîndre dobitoace" (Iov, 41).

Un mare mister înconjoară acest monstru. Monstru de partea aceasta a prăpastiei, nu este el Serafim, „cel ce arde", formînd împreună cu Heruvimii şi Tronurile ultima triadă a celor nouă ierarhii angelice?

„Inima lui este tare ca piatra,
tare ca piatra de moară care stă dedesubt" (Iov, 41, 24).

Inima lui *Leviatan* e sîmburele fiinţei, pecetluit în ea încă de la obîrşie, de cînd יהוה *Elohim* „a închis carnea lui Adam în adîncul ei" (Facerea, 2, 21).

Am văzut că „adîncurile"[10] – *Tahtenah* תהתנה – conţin şi pe *Hatunah* התנה, „căsătoria".

Leviatanul este ultimul pămînt pe care Iov trebuie să-l pătrundă, obiectul ultimei sale cununii cu sine. El este, în adîncul infernului său, dragonul pe care Iov îl va strînge în braţe pentru a-i deschide inima, pentru a fi topit o dată cu „piatra", piatră unghiulară, inimă a edificiului, în cea din urmă lucrare a forjei, spre a da naştere divinului.

Iov devine NUMELE său.

„Urechea care trebuie să audă te-a auzit, acum ochiul meu Te vede" (sau „sursa mea Te vede").

„Fericiţi cei cu inima curată, va spune Hristos, căci ei îl vor vedea pe Dumnezeu."

---

[10] Cf. cap. XII.

În *Tiferet*, Iov e pe deplin purificat: el devine lumină. Mănîncă fructul Arborelui dualității care era el însuși, fructul unității care a devenit el însuși, NUMELE său dobîndit.

Unitatea e inseparabilă de multiplicitate. Ambele sînt aici antinomice, deoarece aparțin Realității ce depășește toate realitățile percepute pînă la ultima experiență și supuse dualității.

Această multiplicitate nu mai este cea trăită la început, sub forma simbolului „țărînei" – pulbere[11]. În *Tiferet* תפארת, țărîna עפר *Afar*, devenită „cenusă" אפר *Efer* în flăcările forjei, s-a supus poruncii de a crește פר a cărei rădăcină domină Marea Operă în totalitatea ei.

„Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pămîntul și supuneți-l" (Facerea, 1, 28).

Iov a luat asupra sa *Ain*-ul ע, și-a asumat „sursa" sau „ochiul" originilor; prin foc, el a devenit *Alef* א, cap „cu coarne", adică „încoronat"[12].

În cazul lui Iov, răspîndirea în universal e simbolizată prin multiplicitatea bunurilor ce îi sînt înapoiate, prin bogăția noului său șeptel și prin cei zece copii cu care e încununat: zece este *Yod*. Dintre cei zece copii ei săi, trei fete își revelează numele: ele sînt Numele lui Iov sub forma simbolului triadei sale energetice împlinite:

– *Iemima* ימימה este plenitudinea spațiilor și a timpurilor devenite acum *posesiune* a lui Iov.

– *Cheția* קצע este „vara" – *Cheț* קיץ – la rădăcina sa ע, anotimp cînd „se taie" – *Chețoa* קצע – fructul.

Fructul se află potențial în arborele עץ *Uț*, țara lui Iov; el a devenit acum *Yod* în vîrful acestui arbore עוץ. Are un parfum îmbătător. *Cheția* e o plantă frumos mirositoare. Parfumul și savoarea fructului sînt *plăcerea* pe care o trăiește Iov, tot așa cum Noe își găsește *plăcerea* în beție.

---

[11] Cf. cap. VIII.

[12] Cf. cap. V, cap. VII și cap XX.

– *Cheren-Hapuc* קרן הפוך, „încununare a contrariilor", „depăşire a contradicţiilor". este mînerul „Sabiei rotitoare" ce păzea Poarta de la Răsărit; cuvîntul „rotitoare", *Hapuc*, desemna şi cele două tăişuri ale Sabiei הֵה. *Cheren* קרן, „cornul". are valoarea 100+200+700=1 000. Ea este dominarea, *puterea* pe deplin dobîndită.

Ea este unitatea.

Hinduşii o numesc *Advaita*.

Fruct copt al Pomului Cunoaşterii, Iov poate merge acum să culeagă fructul Pomului Vieţii.

2. Iona

Nu-l putem părăsi pe Iov fără a ne referi la profetul Iona, a cărui experienţă trăită în pîntecele balenei – „peştele cel mare" – ţine de aceeaşi călătorie.

Totuşi, Iona n-a ascultat Cuvîntul Domnului şi nu s-a supus poruncii divine referitoare la Ninive: ar fi trebuit să meargă în „cetatea cea mare" şi păcătoasă spre a-i îndemna pe locuitorii ei la căinţă.

Fugind de această poruncă, se îmbarcă pe prima corabie şi pleacă la Tars, „departe de Faţa Domnului". Dar pe mare se porneşte o furtună ce ameninţă să scufunde corabia. Înspăimîntaţi, marinarii trag la sorţi pentru a afla din pricina cui s-a stîrnit nenorocirea. Pricina este Iona.

Dar Iona „s-a pogorît în fundul corăbiei, s-a culcat şi a adormit dus".

Aparent departe de împlinire, Iona e readus brutal la realitatea destinului: e aruncat de marinari „în inima mării", în inima „neîmplinitului" său.

Înghițit de monstrul marin, din care tradiția orală face o balenă, Iona pare sortit să nu mai vadă niciodată lumina. Dar, în adîncul măruntaielor peștelui celui mare, el își amintește de יהוה, îl cheamă și יהוה îi răspunde.

„M-ai aruncat în adînc, în inima mării, și rîurile de apă m-au înconjurat; toate valurile și toate talazurile tale au trecut peste mine.

Apele m-au acoperit pînă aproape să-mi ia viața, adîncul m-a învăluit, papura s-a împletit în jurul capului meu.

M-am pogorît pînă la temeliile munților, zăvoarele pămîntului mă încuiau pe vecie; dar Tu m-ai scos viu din groapă, Doamne, Dumnezeul meu!“ (Iona, 2, 4–7).

יהוה vorbește peștelui și acesta îl varsă pe Iona pe uscat.

Înveșmîntat în forța adîncurilor sale Iona poate înfrunta cetatea Ninive și înțelege îndurarea divină față de acea cetate.

El face experiența transcendenței.

„Acestei transcendențe îi dăm în mod curent numele de Dumnezeu“[13], spune Shri Aurobindo. Dar, într-un prim stadiu, Omul atinge acest nivel de conștiință cosmică, aflat deasupra nivelului nostru obișnuit de conștiință, doar dacă redevine germene, pește, pogorîndu-se „pînă la temeliile munților“, la rădăcinile ontologice, la Arhetipurile creației.

Există un foarte recent studiu embriologic conform căruia germenele aflat în pîntecele matern are memoria cosmică. El știe.

Traumatismul respiratoriu al nașterii împinge această memorie în adîncurile inconștientului. Se pare că acela care redevine de bunăvoie și în mod conștient germene (iar tehnicile respiratorii nu sînt străine acestui demers), acela care „se căsătorește cu mama“, străpunge tenebrele inconștientului, sfărîmă mormîntul memoriei și regăsește Cunoașterea. Ajuns în inima sinelui, cel ce cunoaște se află în inima a tot ce are viață.

---

[13] *La Vie divine*, p. 63.

„Al meu e soarele, a mea luna, ale mele stelele, a mea Mama lui Dumnezeu, ale mele toate creaturile! Ce mai vrei şi ce mai cauţi, o, suflet al meu! Totul este al tău şi totul este pentru tine...", strigă cîntăreţul prin excelenţă al acestei experienţe, sfîntul Ioan al Crucii, după ce mai înainte îşi descrie călătoria în noaptea cea mai întunecată.

Ieşind din aceeaşi noapte şi purtînd în corpul său stigmatele rănilor lui Hristos, sfîntul Francisc din Assisi îl caută pe Domnul în care recunoaşte întregul Univers: astfel el se naşte în sînul unei noi familii, iar fiecare element al acesteia este şi „al său": „fratele Soare şi sora Lună şi Stelele, fratele Vînt, fratele Foc şi sora noastră, mama Ţărînă...!"

Aceste poeme nu fac obiectul criticii psihanalitice cum au crezut unii; ele aparţin unor categorii ce îi scapă complet: sînt fructul unei experienţe mistice.

Numele ebraic *Iona* יונה conţine Tetragrama, în care *Nun* נ avînd valoarea 50 îl înlocuieşte pe unul dintre *He* avînd valoarea 5. Iona este acest *nun*. Arabii îl numesc *Dhun-Nun*; *Nun*, literă avînd valoarea 50 atît în arabă cît şi în ebraică, înseamnă în ambele limbi „peşte", mai exact peştele-mascul. Balena joacă acelaşi rol ca Arca în povestea lui Noe: ea este peştele-femelă, deţinător al energiei-informaţie[14].

Fie că e vorba de balenă, de delfin, de crocodil sau de makara, toţi aceşti peşti ce trăiesc în *Malkut*, pe pămînt sau în apă, şi a căror inimă are văpaia diamantului, se confundă cu mama divină cea neagră a adîncurilor; această mamă e *Kali*, soţia lui Şiva la hinduşi, *Isis* la egipteni, *Kybele* la cretani, *Dana* la celţi, *Persefona* la greci... E singura Doamnă a Nopţii, pe care Apuleius o cîntă în aceşti termeni:

„Sînt natura mamă a lucrurilor, stăpînă a tuturor elementelor, origine de principiu a secolelor, divinitate supremă, regină

---

[14] Vezi *La lettre, chemin de vie* (cap. XVI). Fac aluzie aici la cuvîntul *Nagod* נגד „a informa", care înseamnă de asemenea „faţă în faţă" şi în structurile căruia *Nun* נ, peştele-mascul, stă faţă în faţă cu *Dag* דג, peştele-femelă. Informaţia nu poate exista decît în căsătoria omului ce se face peşte, pentru a se cununa cu o nouă sumă energetică, simbolizată de *Dag* în profunzimile neîmplinitului.

a zeilor Mani, prima între locuitorii cerului, prototip al zeilor şi zeiţelor. Voinţa mea domneşte peste bolţile luminoase ale cerului, peste adierile salubre ale oceanului, peste liniştea lugubră a infernului" (Metamorfoze, XI, 4).

3. Coborîrea în infern în miturile greceşti

A redeveni germene: această operaţiune ocupă un loc atît de central în evoluţia noastră, încît toate tradiţiile o descriu scoţînd în evidenţă identificarea sa cu experienţa ורע, experienţa „ne-luminii".

Aşa este descrisă în *Cartea călătoriei nocturne* a lui Ibn Arabi, în *Cartea morţilor* (Bardo Thodol) din Tibet, în cea din Egipt, în coborîrile în infern din miturile greceşti, în *Infernul* lui Dante. În sfîrşit, orbirea a numeroşi eroi din legendele noastre traduce aceeaşi descindere în tenebre, conform unei mişcări labirintice, dar care se înscrie în cadrul primului triunghi inversat.

În acest prim triunghi, nu mai e vorba de tenebrele ignoranţei; subiectul a făcut deja experienţa lui *Tov* טוב, a binelui, a luminii; el trăieşte într-o beznă deasă, dar e deja conştient de lumina ascunsă în întuneric. Lumina nu se va ivi decît atunci cînd razele sale vor întîlni materia care le va primi şi pe care o vor putea pătrunde.

Aici se săvîrşeşte căsătoria.

„Materia" este „Mama neagră a adîncurilor", adică arhetipurile inferioare unde au fost aruncaţi Iona şi Iov, şi cu care s-a unit Oedip căsătorindu-se cu Iocasta.

Înţelegem acum de ce nimeni nu se va putea întoarce din infern dacă nu a captat mai întîi lumina esenţială a fiinţei sale, după ce a început „să separe ceea ce e subtil de ceea ce e dens".

La fel, nimeni nu va putea să asume noua traiectorie labirintică şi să-i găsească ieşirea dacă nu e însoţit de o călăuză.

יהוה a fost călăuza lui Iona şi Iov. Antigona l-a călăuzit pe Oedip, Ariadna pe Tezeu... Hermes îl va însoţi pe Hercule. Sibila din Cumae îl va conduce pe Enea. Lira cu şapte coarde oferită de Apolo lui Orfeu este însăşi vocea zeului ce îl va călăuzi pe „orfan". Premise ale cuvîntului său, cînt al zeului pe care îl conţine în germene, lira eroului umple de încîntare adîncurile infernului şi o eliberează pe Euridice – fiinţa sa divină, culeasă în profunzimile lui *Tifere*t; Orfeu se măsoară cu sefira *Din* (Dreptate). Va reuşi să treacă prin „Poarta zeilor"? Se opreşte în faţa ei, se întoarce. Vrea s-o vadă pe Euridice, s-o perceapă cu ochii, s-o posede.

Dar „a se întoarce în urmă" înseamnă a reveni la o conştiinţă obişnuită, a regăsi ochii de carne, a opri viaţa. Viziunea se spulberă!

În momentul cînd Omul, cuprins de dragostea divină, trăieşte experienţa divinului, dacă vrea s-o conceptualizeze, s-o închidă în viziunea de care nu s-a eliberat încă, o sfărîmă.

Atunci o durere inexprimabilă, la fel de puternică pe cît de intensă a fost dragostea trăită, pune stăpînire pe cel ce era gata să se nască întru lumină şi îl închide într-o noapte mai neagră decît cea a infernului.

Orfeu va muri de durere.

E foarte periculos ca în cadrul unei astfel de experienţe să cobori transcendentul la nivelul categoriilor unei conştiinţe comune şi să-l închizi în tiparele noastre conceptuale.

Cine ne va fi ghid în cursul acestei călătorii în infern, trăită în cadrul tehnicilor analitice moderne, şi ce ghid se va dovedi a fi un adevărat maestru, capabil să recunoască, printre materialele ivite din adîncuri, pe acela aparţinînd unuia sau altuia dintre planurile de conştiinţă?

O lege fundamentală, experimentată la nivelul Fiinţei, pretinde ca, „atunci cînd discipolul e pregătit, să sosească maes-

trul": Rafael va sta la uşa lui Tobie, gata să-l însoţească pe tînăr în călătoria sa[15]. Adevăratul maestru se va arăta celui ce îşi caută adevăratul cap: Tatăl.

Pentru a porni în căutarea Tatălui, Enea, şi el orfan, îi adresează Sibilei o singură rugăminte: „Fă să pot coborî în infern şi să-i revăd chipul îndrăgit... Arată-mi drumul subteran ce mă va duce la cel pe care l-am purtat pe umerii mei..."

Ce a purtat Enea pe umeri dacă nu adevăratul său cap, adevăratul său chip, „chipul său îndrăgit" – chipul său divin – de care a fost decapitat pentru a pune în locul lui, ca orice om cu conştiinţa obturată, o mască?

Cine e Tatăl, dacă nu mînerul Spadei, *Yod*, zeul?

Un lucru e remarcabil în acest mit: în căutarea divinului, Enea nu îi cere Sibilei să-l poarte spre înălţimile unui cer în mod normal inaccesibil, ci spre adîncurile abisului, ale abisurilor sale.

Dumnezeu nu trebuie căutat sus, ci în interiorul nostru, în acel pol „inferior" a cărui integrare e singura capabilă să ne dea „cheia" divinului, să permită recuperarea adevărului cap purtat deasupra umerilor (claviculelor).

Doar după ce şi-a regăsit Tatăl – adevăratul său chip – Enea poate reveni pe pămînt, avînd puterea de a întemeia Roma, cetatea celor şapte coline, adică de a duce la bun sfîrşit misiunea pe care i-au încredinţat-o zeii.

E foarte important să notăm că Enea călăuzit de Sibila s-a înarmat cu o creangă de aur pe care trebuie s-o ofere reginei Infernului (Mama). Această rază de lumină e simbolul filiaţiei sale divine regăsite, singura care îi permite intrarea în abisul infernal. Ea e cheia a cărei importanţă am subliniat-o deja. Celui ce nu o posedă şi nu e conştient de dimensiunea divină a experienţei, i se va arăta acolo jos doar monstrul morţii şi nu va mai putea reveni la lumină.

Tezeu a moştenit de la tatăl său Sabia de Aur, şi totuşi...

---

[15] Cf. cap. XIX.

Hercule tocmai i-a furat uriaşului Atlas, ce poartă pe umerii săi bolta cerească, merele de aur din Grădina Hesperidelor, cînd stăpînul său Eristeu îi cere să coboare în Infern şi să-l aducă de acolo pe Cerber, monstrul care îi păzeşte porţile.

Întărit prin înălţarea precedentă, Hercule poate coborî. Hrănit cu merele de aur, el posedă cheia Infernului şi va şti s-o folosească. Nu e pentru prima oară cînd trece printr-o astfel de încercare. Nu s-a măsurat el deja cu Geryoneus, uriaşul cu trei trupuri a cărui locuinţă submarină e păzită de un cîine cu trei capete, prefigurare a cîinelui tricefal Cerber?

Dante şi ghidul său Virgiliu coboară şi ei pe umerii aceluiaşi Geryoneus, traversînd cel de al optulea cerc al Infernului. În braţele uriaşului Anteu, ei traversează cel de al nouălea cerc; Hercule l-a cunoscut şi el pe Anteu. L-a strivit, strîngîndu-l la piept.

În mod ciudat, experienţa eroului grec e retrăită de poet. Ambii au înfruntat Infernul numai după ce au învins leul.

Leul este primul animal despre care Dumnezeu îi vorbeşte lui Iov, ultimul fiind vulturul: în Tetramorf, leul şi vulturul sînt cele două dimensiuni centrale.

„În această operaţiune vulturul devorează leul", scrie alchimistul Salmon în prefaţa *Bibliotecii Filosofilor*[16]. Vulturul, al cărui simbolism îl vom studia mai tîrziu, anunţă deja înălţarea, sublimarea.

Ce implică această sublimare? Ce fel de integrare trebuie să asigure ea? Ce parte a Operei înfăptuiesc eroii noştri atunci cînd coboară în Infern şi întîlnesc leul?

În fiecare om, leul simbolizează energia psihică trăită la nivelul inimii, înainte ca aceasta din urmă să devină, la etajul Fiinţei, inimă – Dragoste divină. Din această perspectivă sim-

---

[16] Citat de G. Monod-Herzen, *L'Alchimie méditerranéenne*, p. 138 (Adyar).

bolică, leul e legat de pasiune, de impetuozitate, de curajul mergînd pînă la eroism, de mînie chiar, tot atîtea virtuți psihice ce trebuie să se transforme în virtuți ontologice.

Atunci cînd apostolul Pavel cere circumcizia inimilor, demersul său e identic cu acela al alchimistului: „Vulturul să devoreze leul".

Leul este de neam regesc; el nu trebuie să moară, ci să se identifice cu o regalitate superioară. Devorîndu-l, vulturul regal îi asimilează energia solară și îi preschimbă calitățile în Dragoste – Cunoaștere.

Omul care a învins leul inăuntrul său și, asemenea lui Hercule, s-a îmbrăcat în pielea lui, a dominat caracterul psihic al elanurilor sale și s-a înveșmîntat în premisele hainei sale de lumină. Astfel, el a făcut primii pași pe calea regală. Dar drumul e lung și greu: mai sînt încă munci de făcut. La capătul drumului, la Dante și în mitul grec, așteaptă Cerberul, păzitorul porții.

Cerber – în greacă: κερβερος – este un cuvînt enigmatic. Pare să provină din contracția lui χερας și βαρος și înseamnă „Corn puternic". Această semnificație nu face decît să-mi confirme intuiția profundă: prin structura sa trinitară și prin puterea coarnelor sale, Cerberul pare a fi fața neagră, polaritatea negativă a dragonului cu care omul se pregătește să se unească și care este fratele Leviatanului ebraic.

O altă etimologie, apropiată de precedenta, face din acest monstru un „devorator de carne" (κρεαςα carne – βορας, vorace); rolul său ar fi astfel similar cu acela al lui Satan, „devorator de țărînă" atîta timp cît Omul rămîne departe de Soțul divin.

O a treia etimologie posibilă e cea sanscrită. *Cerber* ar fi, în acest caz, numele nopții, *Sarvari*[17]. N-o însoțește cîinele pe Artemis, zeița lunară, născută cu o zi înaintea fratelui său Apolo, zeul solar?

Oricare ar fi etimologia acceptată, Cerber reprezintă, pentru devenirea Omului care se măsoară cu el înainte de a intra în zeificare, ceea ce reprezintă luna pentru soare, seara pentru dimineața Genezei: una și aceeași realitate în dubla sa polaritate.

---

[17] Jacques Duchaussoy, *Le Bestiaire divin* (Éditions La Colombe).

Faptul că Cerberul are capul unui cîine prezintă o importanţă deosebită. Am fost adesea frapată de prezenţa oamenilor cu cap de cîine, pe care iconografia creştină îi aşază în dreapta capului lui Hristos în Slavă (de exemplu pe timpanul nartexului bazilicii din Vézelay).

De ce a fost dat numele Cîinelui constelaţiei ce se află în vecinătatea soarelui în momentul cînd el se găseşte în punctul cel mai înalt al drumului său?

Particularitatea e confirmată de limbajul curent, care numeşte „caniculare" zilele calde din această perioadă a anului. Corespondenţa simbolică dintre anatomia cerului fizic şi cea a pămîntului ne permite să credem că există o apropiere între cîine şi zeul cu care Omul îşi reface totalitatea.

„Cîinele" este în ebraică כלב *Keleb*, iar rădăcina cuvîntului, *Kol*, înseamnă „totalitatea"; omonimul său *Kebel* כבל semnifică „legătură, lanţ". Cîinele, Cerberul, Satan îl înlănţuie pe Omul ce şi l-a ales drept stăpîn (mitul căderii) al „nedevenirii lumină" (*veRa* ורע preschimbat în „rău"), la singurul pol al Arborelui dualităţii simbolizat de tenebrele infernului.

Omul vede în Cerber duşmanul, adversarul polului său de lumină. Regăsim aici – şi totul vine să confirme acest lucru – personajul întîlnit în istoria lui Iov: Satan, „adversar" al lui יהוה.

Dar nimeni nu va putea să-şi „sugrume Satana"[18] dacă nu şi-a alungat din el cohorta de demoni, „duhurile necurate" al căror nume este „Legiune"[19] şi care parazitează creaţia, „devorînd trupurile".

4. Infernul din „Bardo–Thodol"

Regăsim aceşti demoni descrişi sub numele de „Forme-Gînduri" în *Bardo-Thodol* (sau Cartea tibetană a Morţilor). „Bardo" este starea intermediară pe care o cunoaşte Omul între o moarte şi o naştere, stare înfăţişată de Dante prin cuvintele „în afara vieţii şi a morţii".

---

[18] Cf. cap. XIII.
[19] Marcu, 5, 9.

Acest „după moarte", descris în *Bardo–Thodol*, în *Cartea egipteană a Morților* și în diferitele povestiri ale „coborîrii în Infern" din marile mituri ale Omenirii, nu se referă neapărat la moartea fizică, exceptînd cazul în care ea însoțește respectiva mutație. Aceasta din urmă deschide calea către un alt plan de conștiință și fiecare om trebuie s-o trăiască înainte de a ajunge la „Poarta zeilor".

„O, nobile fiu, spune Bardo, ceea ce numim moarte a venit! Părăsești această lume, dar nu ești singurul, moartea vine pentru toți. Să nu rămîi legat de viață din slăbiciune. Chiar dacă ai rămîne legat de ea din slăbiciune, n-ai avea puterea să te stabilești aici. N-ai face altceva decît să rătăcești prin Samsara. Nu fi legat, nu fi slab; amintește-ți de neprețuirea Treimei.

„O, nobile fiu, oricîtă spaimă sau groază te-ar cuprinde în *Chonyid Bardo*[20], nu uita aceste cuvinte și păstrîndu-le în inimă semnificația, mergi înainte, căci în ele se află secretul vital al Cunoașterii.

„Vai! Cînd Experiența Realității strălucește asupra mea, cînd orice frică, orice spaimă, orice teamă de aparențe dispare, de-aș putea atunci recunoaște că orice apariție este o reflectare a propriei mele conștiințe, a naturii aparițiilor lui Bardo.

„În clipa foarte importantă a împlinirii unui mare sfîrșit, de-aș putea să nu mă tem de turmele de divinități liniștite și iritate care sînt propriile mele forme-gînduri...

„O, nobile fiu! dacă nu îți recunoști propriile forme-gînduri în ciuda meditațiilor sau rugăciunilor făcute pentru tine în lumea umană – dacă nu ai ascultat prezenta învățătură – luminile te vor înrobi, sunetele te vor umple de teamă, razele te vor înspăimînta.

„Dacă nu cunoști cheia absolută a tuturor învățăturilor – nefiind capabil să recunoști sunete, lumini și raze – vei rătăci în Samsara".

Subiectul face atunci experiența sunetelor, luminilor și razelor, acestea toate fiind forme-gînduri, demonii noștri!

---

[20] Întîlnirea cu „Realitatea-Mamă".

Omul care trăieşte această experienţă a „tenebrelor" îşi pierde „Eul".

Dacă în experienţa „lumină", care o precedă pe cea a „întunericului", a dobîndit structurile necesare pentru a primi în sine irupercea divină, „formele-gînduri" mor o dată cu „Eul" şi Omul intră în marele Nume Divin, aflat în „sîmburele" său, inima.

Dacă nu le-a dobîndit, structurile „Eului" se distrug oricum şi nu sînt înlocuite prin altele, Omul fiind prada demonilor săi, a „formelor-gînduri" ce îi devorează carnea şi îi beau sîngele. El devine demon la rîndul său. Din această cauză, Hristos Îşi dă carnea drept hrană şi sîngele drept băutură, încît Omul hrănit cu Dumnezeu să devină zeu.

5. Infernul schizofrenicului

Sînt o fetiţă fericită, trăind în casa familială unde m-am născut cu cinci ani în urmă. Deodată „bate gongul".

Plecăm în mare grabă, într-o dimineaţă de primăvară. Îmi părăsesc ţara, casa, fiinţele dragi. Ghicesc că se petrece o dramă despre care nu mi se spune nimic. Obiect stînjenitor, considerată incapabilă de a înţelege sau măcar de a simţi situaţia, sînt lăsată singură într-o mînăstire din Paris.

Din universul pe care mi-l amintesc mai face parte o soră cu doi ani mai mare decît mine, lăsată şi ea în aceeaşi mînăstire, dar sînt despărţită de ea toată ziua.

Trec mai multe luni – o moarte. Îi regăsesc pe cei dragi, într-un apartament parizian trist şi mic, de unde, nu peste multă vreme, portărcii vin să ridice mobilele. Nu mai avem ce mînca. Totul plînge în jurul meu. Încă o moarte.

Pot să afirm că un copil nu are altă resursă de supravieţuire decît întoarcerea în sine, în adîncurile nebănuite unde desco-

peră o realitate sacră, aceeaşi care i-a permis fetiţei să-şi pună picioarele pe un pămînt solid spunînd: „Nu putem conta decît pe Tatăl divin". Şi să nu mai aştepte nimic de la nimeni.

Aşa începe schizofrenia.

Răsuflarea e tăiată la nivelul lui „phrenos", între „respiraţia genitală" şi „respiraţia vertebrală"[21].

Iar pentru a supravicţui, atunci cînd se cutremură pămîntul, cînd „bate gongul", copilul, prins în fălcile adîncurilor, la Poarta Numelui său, e suflat spre înălţimi. Pus în contact cu monştrii săi, e salvat de Tatăl divin.

Marea îndurare a lui Dumnezeu a făcut ca schizofrenia să n-o sfîşie pe fetiţa de atunci.

Îmi amintesc cum, în sala de mese a mînăstirii, ea devora sarea de pe toate mesele. Ca în cazul nevestei lui Lot după purificarea prin foc a Sodomei şi Gomorei, fixarea hotarelor unui nou pămînt interior cerea o astfel de salificare! Dar femeia de astăzi înţelege ce este infernul schizofrenicului...

Doctorul Frédéric Husemann, psihiatru, reproduce nişte observaţii remarcabile pe această temă, cum sînt cele ale unui bărbat ce îşi povesteşte el însuşi experienţa: „Nişte făpturi uriaşe mă striveau ca pe o foaie de hîrtie. Mă simţeam în mare pericol de a-mi pierde Eul şi îmi dădeam seama că aceasta ar fi însemnat nebunia. După un timp, unul din demonii mei, în urma unui atac violent, m-a părăsit pentru a se întoarce sub o altă formă. Mi se părea că semănam cu el, dar era numai o impresie.

Cei din jurul meu credeau că aceste scene nu erau decît nişte idei imaginare. Dar eu nu vedeam nici o legătură între nişte idei şi acele percepţii; nici astăzi nu văd vreuna. Cînd îmi reprezint o idee, ea nu se află în spaţiu, ci rămîne incoloră în creierul meu sau în spatele ochilor mei, în timp ce percepţiile acelea veneau spre mine din afară, dintr-o lume care nu era totuşi lumea simţurilor. Pentru mine, această lume conţinea realitatea; formele erau pline de viaţă..."

După toate acele atacuri descrise admirabil de subiectul însuşi, acesta relatează despre vizita „unei fiinţe a cărei înfăţişare

[21] Cf. cap. XII.

avea ceva agreabil şi care îmi vorbea într-un mod seducător... Mă simţeam atras spre acea efuziune a conştiinţei universale pe care o cunoscusem odinioară. Mă lăsam cuprins de ea şi, după zece pînă la treizeci de minute, scena se schimba complet. Mă simţeam aruncat într-un butoi şi totul o lua de la capăt: vacarmul se dezlănţuia din nou... nişte monştri uriaşi mă asaltau – demonii urcau din abis ca nişte paznici, ca nişte Cerberi. Am luat hotărîrea să dau lupta decisivă... În acea clipă s-a produs iluminarea. Am înţeles adevărata natură a celor ce mă ispiteau şi am refuzat să le mai fiu hrană. Erau în acelaşi timp cei ce păzeau şi vrăjeau scumpul meu Eu personal. Dar acesta din urmă îmi apărea acum la fel de iluzoriu şi de inexistent ca acei monştri. Iar atunci cînd a început să se ivească lumina unui Eu mai mare şi mai cuprinzător, demonii au dispărut, au murit"[22].

Cel ce ajunge la dragonul din adîncuri ajunge totodată la Tatăl înălţimilor, care dă puterea necesară pentru a reveni la suprafaţă.

Din această perspectivă, putem afirma că schizofrenia e o boală? Ea e înainte de toate etapa infernului premergătoare trecerii prin Porţi, etapă a cărei natură rămîne necunoscută unei medicini agnostice, fiind calificată drept patologică.

Dacă e tratată ca o maladie, izolîndu-l şi mai mult pe cel ce trăieşte o astfel de încercare în spatele unei cămăşi de forţă, bolnavul e menţinut într-o etapă a procesului care, ruptă de contextul ei, sterilizează evoluţia şi devine prăbuşire patologică.

Or, „în loc să fie o prăbuşire, ea poate deveni o deschidere" spre NUME[23].

Doctorul Daviller, psihiatru, autorul reflecţiei de mai sus, continuă cu observaţia că „s-ar putea chiar spune, împreună cu antipsihiatria, că singura funcţie ce îi mai rămîne nebuniei în zilele noastre este o funcţie de sacrificiu, din mai multe motive:

---

[22] *Aenigmatisches aus Kunst und Wissenscehaft* (Stuttgart, 1922, Kommende Tag).

[23] Doctor Eric Daviller, *Le Schizofrène, le Yogi, le Chaman et le commissaire*, p. 128 (Teză de doctorat în medicină, Université de Nancy I, 1977).

– un individ țap ispășitor și desemnat de grupul care se descarcă astfel de propriile sale contradicții. Se produce un transfer de la un grup spre un individ-simptom;

– grupul își întemeiază unificarea pe respingerea individului-simptom;

– psihiatria are rolul de a garanta pentru acest joc de pase ce constă în a individualiza problemele colective".

Am studiat principiul țapului ispășitor în ritualul ebraic. În noua perspectivă descoperită acum, el este însuși principiul unei cunoașteri universale dintre cele mai arhaice, conform căreia un om – el este totodată omenirea întreagă[24] – poate lua asupra sa energiile pervertite ale grupului, cu scopul de a le converti, precum și impuritatea – proprie neîmplinitului – pe care grupul o transferă asupra lui spre a o împlini.

Dacă grupul sau unul din membrii grupului devine conștient de acest lucru, el poate munci în vederea vindecării „bolnavului" – „țap ispășitor" – luînd asupra sa propria purificare și asumîndu-și propria coborîre în infern. Atingîndu-și la rîndul său sîmburele, el dobîndește putere spre a-și recîștiga energiile și a-i vindeca pe ceilalți.

Mai mult decît am putea crede, boala unui membru al unei familii sau al unui grup este descărcarea inconștientă a acestei familii sau a acestui grup, care își transferă asupra bolnavului energiile pervertite, nerealizate. Vindecarea bolnavului este, în esență, problema familiei sau a grupului, iar un membru conștient al acestora, străduindu-se să-și atingă sîmburele, poate să răstoarne totul, ca urmare a experienței contactului divin pe care o trăiește cu ajutorul lui Dumnezeu.

Sfinții au luat asupra lor boala grupului.
Hristos a luat asupra Sa boala omenirii.

---

[24] Cf. cap. XI.

6. Suferința

Cînd șocul unei mari suferințe atinge nu copilul, ci persoana adultă, ea, asemenea lui Iov la începutul încercării sale, va protesta, se va revolta, va face apel la concepția sa despre dreptate, într-un cuvînt își va proiecta mentalul între eveniment și sensul profund și creator al acestuia.

Puterea creatoare a suferinței va fi operativă doar dacă Omul redevine copil.

„Adevărat vă spun că oricine nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un copilaș, cu nici un chip nu va intra în ea" (Marcu, 10, 15; Matei, 18, 3; Luca, 18, 17; Ioan, 3, 3).

Cei patru evangheliști reiau această poruncă fundamentală a lui Hristos. Adevăratul adult este cel care știe să redevină copilaș, să-și abandoneze mintea și să se lase purtat de eveniment spre noul tărîm al ființei sale, acceptînd să nu înțeleagă nimic. Acolo, pe acel nou tărîm, îi va fi dată înțelegerea. Nu va acuza pe nimeni, dar se va repune în discuție pentru ca lumina să pătrundă mai adînc în el, „ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu" (Ioan, 9, 3).

Avraam urcă muntele pentru a-și sacrifica fiul. El se supune. Urcînd pe munte, e prăvălit în cea mai mare dramă a adîncurilor sale. Acolo își atinge sîmburele divin; Dumnezeu oprește brațul ce urma să-l sacrifice pe Isaac și înlocuiește copilul cu un berbec.

Omul care a coborît de pe munte nu mai este același cu omul care a urcat. Lucrările lui Dumnezeu s-au arătat în el; rădăcină a Arborelui lui Israel, el și-a dat fructul mesianic: Hristos, noul Isaac, berbec al holocaustului cosmic.

Ail איל este „berbecul": Dumnezeu אל, care îl poartă în măruntaiele sale pe *Yod* י, sîmburele divin al Umanității.

7. Coborîrea lui Hristos în infern

„Era cam pe la ceasul al șaselea. Și s-a făcut întuneric peste toată țara, pînă la ceasul al nouălea.

Soarele s-a întunecat și perdeaua dinlăuntrul Templului s-a rupt prin mijloc.

Iisus a strigat cu glas tare: Tată, în mîinile Tale îmi încredințez duhul. Și cînd a zis aceste vorbe, Și-a dat duhul" (Luca, 23, 44–46).

Perdeaua dinlăuntrul Templului desparte sfînta (naosul la creștini) de sfînta sfintelor (sanctuarul). Întorcîndu-se la Tatăl, Hristos rupe perdeaua ce desparte, pentru a-i reda Omenirii adevăratul conducător.

Cu puțin timp în urmă, Ioan Botezătorul, Omul-în-haină-de-piele, fusese decapitat. Ioan Evanghelistul devine prototipul Omenirii în devenirea ei.

Ultima circumcizie a omenirii, ultim sacrificiu însîngerat, moartea lui Hristos îl conduce pe Noul Adam la ultimul Său pămînt, la ultima Sa matrice, care îi conține sîmburele și e simbolizată de mormînt.

Marile bezne exterioare sînt semnul beznelor infernului.

Ceasul al nouălea este cel al împlinirii, al nașterii...

Trecerea de la 6 la 9 a început la Cana, unde Hristos, făcîndu-se cel de al 7-lea urcior, a preschimbat apa lumii în vin dătător de viață. Astăzi vinul s-a acrit: lui Hristos însetat – însetat de Sfîntul Duh – soldații îi întind un burete îmbibat cu oțet[25]. După ce bea, Hristos strigă: „S-a isprăvit"; totul a fost înfăptuit: vinul a devenit sînge, sîngele a fost vărsat, Sfîntul Duh poate acum să vină. Este cel de al nouălea ceas și, plecîndu-și capul, Hristos „Și-a dat duhul".

Toate „barierele" adversarului au fost înlăturate una după alta, în mutațiile – morțile succesive și necesare simbolizate de ceasul al 8-lea.

Pomul Cunoașterii Împlinitului și a încă-ne-împlinitului a dat rod. „În ziua în care vei mînca din el – îi spune Dumnezeu lui Adam – vei muri negreșit" (Facerea, 2, 17).

Ucigînd moartea înainte de a o asuma, Adam s-a sterilizat și n-a mai putut să-și înfăptuiască mutațiile. Noul Adam, ucigînd moartea după ce a asumat-o, ucide sterilizarea lui Adam. El insuflă viață omenirii și o redă fecundității sale dintîi.

---

[25] Ioan, 19, 29.

Marea respirație divino-umană reîncepe. Fluxul sanguin își reia cursul și corpul Omului primește suflarea de viață.

„Vă voi da vine, voi face să crească pe voi carne, vă voi acoperi cu piele, voi pune un duh în voi, și veți învia. Și veți ști că Eu sînt Domnul!" sună profeția lui Iezechiel (37, 5–6).

Nu ni se spune nimic despre cele trei zile și trei nopți petrecute de Hristos în bezna mormîntului – matrice de lumină. Doar tradiția ne oferă spre meditație icoana lui Hristos în Infern.

Cedez cuvîntul profesorului Graf K. von Dürckheim care, la un congres[26], le-a mărturisit celor ce-l ascultau: „Cu mult timp în urmă, am întîlnit în împrejurimile Parisului un om extraordinar, părintele Grégoire, un sihastru care picta icoane. Printre acestea, una îl reprezenta pe Hristos aplecîndu-se cu dragoste asupra lui Adam în Infern. L-am întrebat pe părintele Grégoire: – Părinte, spuneți-mi ce reprezintă pentru dumneavoastră această icoană? Mi-a răspuns: – Dacă Omul se întîlnește cu sine în adîncul său cel mai josnic, cel mai rău, dacă stă față în față cu Dragonul care sălășluiește în adîncul său și dacă e în stare să-l îmbrățișeze pe acest Dragon, să se unească cu el, atunci i se arată divinul și are loc Învierea!"

Nu ni se spune nimic nici despre Maria, mama lui Hristos, care a petrecut trei zile și nopți în mormîntul său interior:

„Trebuie să te însoțesc sau să te aștept,
Spune-mi o vorbă, o! Cuvînt,
Nu te preschimba în tăcere!"

spune Maria într-un imn liturgic, în dimineața de după răstignire.

Legătura dintre mamă și copilul ei aparține unei căsătorii secrete – presimțită de omenire în mituri – căci simbolul e inseparabil de arhetipul său.

Fiecare mamă se află în rezonanță intimă cu infernul copilului ei. A primi un fruct uman în pîntece, a-l aduce pe lume, înseamnă a accepta să-l însoțești pe drumul lui interior, fără a

---

[26] Congres internațional interreligios, organizat de Pir Vilayat Inayat Kan (martie 1969)

aştepta nimic în schimb. Înseamnă a muri o dată cu el, în tăcere şi fără a şti!

„Spune-mi o vorbă, o! Cuvînt!"

Dar Cuvîntul e mut pentru Maria, tot aşa cum Tatăl e mut pentru Hristos.

A accepta să nu mai ştii nimic, să nu mai vrei nimic...

Atunci, ceea ce e imposibil de trecut este trecut. Împreună cu Fiul ei, Maria trece peste abis. Ea ne spune că imposibilul este posibil.

Maria este omenirea suferindă care se săvîrşeşte în morţile şi maternităţile sale îngemănate.

Ea este tăcerea ce devine Cuvînt.

CAPITOLUL XIV

TRECEREA PRIN POARTA ZEILOR FAZA ALBĂ A OPEREI

1. Vulturul. Mîinile – Umerii – Claviculele

Cine păzeşte „Poarta zeilor"?

Vulturul, ultimul animal numit de Dumnezeu, unul din cei zece stăpîni ai Pămîntului şi Văzduhului în încercarea trăită de Iov.

Paznic al „Porţii zeilor", Vulturul îl smulge din ghearele morţii pe cel ce „cuprinde în sine Negrul".

Dumnezeu îi zice lui Iov: „acolo unde sînt hoituri, acolo-i şi vulturul" (Iov, 39, 30), iar Hristos va relua aceste cuvinte pentru a spune despre propria-i moarte: „Oriunde va fi stîrvul, acolo se vor aduna vulturii" (Matei, 24, 28).

Dar Hristos identifică aici vulturii – la plural, în timp ce stîrvul e la singular, contrar textului biblic – cu aceia dintre ucenicii Săi care îi vor purta mesajul prin lume şi vor smulge morţii Omenirea decăzută, sclavă a lui Satan sau luptînd împotriva lui printr-un moralism pios – Omenire incapabilă să-şi îmbrăţişeze Dragonul Negru.

Vulturul regal prin execelenţă este apostolul Ioan Evanghelistul, „apostol al tainei divine“, despre care am văzut că a intrat în *Tiferet* o dată cu Hristos[1].

„Taina lui Yod“ a fost atinsă în *Yesod* יסוד. Ea e înfăptuită de apostolul ce trece prin „Poarta zeilor“.

Sărbătoarea lui Ioan Evanghelistul e prăznuită la solstiţiul de iarnă, în moartea adîncurilor hibernale. Atunci, în ciclul liturgic are loc Crăciunul: pămîntul zămisleşte divinul.

Vulturul este Păzitorul „Porţii zeilor“, poartă ce corespunde, în schema corporală, planului gîtului păzit de cele două clavicule prelungite de cele două braţe şi de cele două mîini.

Numele său ebraic este *Neşer* נשר (50+300+200=550). Este astfel construit, încît cele două mîini – cei doi 5 – imagine a celor doi ה *He* din Tetragramă – să fie traducerea aritmologică a celor două aripi ale Vulturului şi să indice deja, prin complementaritatea lor, unitatea redobîndită (5+5=10).

Mîna, în ebraică *Yad* יד (10+4 care fuzionează în 5), este litera *Yod* י a Tetragramei; ea e legată de cunoaştere: *Yada* ידע – eu „cunosc“ – înseamnă şi „iubesc“. Nu e vorba de o calitate intelectuală, ci de o cunoaştere experimentală, cunoaşterea femeii de către bărbat, cunoaşterea de către om a oricărui element al creaţiei, al oricărui element al lui „Ma“, pătruns pînă în adîncul misterului său, acolo unde îşi dovedeşte apartenenţa la lumea lui „Mi“.

Această cunoaştere este căsătorie. Este dragoste.

Vreau să insist asupra calităţii – pe care o voi numi *concretă* – a cunoaşterii, înţelegînd prea bine că acest „concret“ pretinde o nouă calitate de receptivitate. Dar receptivitatea trece prin corpul nostru, se referă la simţurile noastre atente la Real şi deschise spre el.

[1] Cf. cap. XII.

Realitatea acționează pe un tablou extrem de larg de lungimi de undă; o mică parte din ele acționează asupra simțurilor noastre imediate; dar simțurile Omului care își realizează „ascensiunea în Arborele său“ se deschid unor cîmpuri din ce în ce mai vaste ale Realității.

Oricît de abstractă ar fi această Realitate pentru Omul banal, ea e concretă pentru omul ale cărui simțuri permit să fie atinsă inima, sîmburele lucrurilor, al ființelor, al lumii! Senzațiile noastre nu sînt legate de o singură materie, imediat palpabilă. Și Slava divină e palpabilă. Dar una o conține pe cealaltă și numai dacă e cultivată, examinată, *iubită,* materia se face *cunoscută,* se deschide și își proslăvește creatorul.

Să repetăm un cuvînt: puterea repetiției îi sparge coaja. Să privim o floare: ea își deschide inima spre noi. Să ascultăm, să atingem și să învățăm a simți. Tot ce poate constitui obiectul meditației se află aici, la „îndemîna“ noastră, cu condiția ca mîna să ne prelungească inima, *Tiferet,* care își primește informațiile de la *Keter*.

În spatele senzațiilor imediate se cuibăresc toate mișcările psihice: iritarea, plăcerea, ura, dragostea; necontrolate, ele constituie un zid de netrecut. Dar pentru a ajunge la „Slava divină“, pecetluită în inima ființelor și a lucrurilor, e necesară această calitate de dragoste pe care doar moartea și învierea în Tiferet ne permit s-o atingem.

Cea mai bună demonstrație privind diferitele registre de receptivitate ne este oferită de pasajul din Evanghelie (Ioan, 20, 24–30) unde Toma, absent cînd Hristos înviat din morți S-a arătat pentru prima oară ucenicilor Săi, e îndemnat de El să-și pună degetul, apoi mîna, în rănile Sale. Această atingere concretă deschide poarta atingerii spirituale, poarta Cunoașterii.

Iar discipolii de la Emaus îl recunosc pe Hristos Înviat în omul întîlnit pe drum numai atunci cînd acesta frînge pîinea, simbol concret al cărnii.

„Atunci li s-au deschis ochii și l-au recunoscut“ (Luca, 24, 30–31).

„Vulturul își cufundă privirile în depărtare...“ (Iov, 39, 29).

Verbul ebraic *Yada* ידע, „a cunoaşte" e construit pe rădăcina *Yad*, „mîna", la care se adaugă litera *Ayin* ע, ce desemnează „ochiul". Am putea spune că mîna e dotată cu vedere, iar ochiul cu o anumită calitate a simţului tactil.

Vederea şi atingerea conduc la Cunoaşterea care eliberează.

Din această perspectivă, iconografia creştină, care nu reprezintă niciodată Persoana Tatălui în Revelaţia Sfintei Treimi, căci El este ceea ce nu poate fi cunoscut, Îl semnifică totuşi printr-o mînă: e măsura în care Incognoscibilul se face cunoscut.

„Dar iubitul meu a vîrît mîna pe sub gaura zăvorului, şi mi-a fost milă de el atunci", cîntă Sulamita în *Cîntarea Cîntărilor*[2], asociind forţa divină cu mîna sau cu *Yod* care sfărîmă zăvoarele cele mai secrete ale grădinii sufletului. „Sfărîmare" este cuvîntul *Ai* עי, ce poate fi citit „Mîna (sau *Yod*) la obîrşie".

Doar la obîrşia fiinţei se poate face experienţa lui *Yod*, a NUMELUI care ne încredinţează „mîinilor" Tatălui. E lesne de observat că, dacă, în cuvîntul *Ai* עי, *Yod* ar fi scris în întregime, s-ar obţine cuvîntul ידע, „a cunoaşte, a iubi", despre care am vorbit mai sus.

Această „sfărîmare, prăbuşire" din *Cîntarea Cîntărilor* este breşa prin care Soţul divin îşi penetrează Soţia.

Iconografia creştină îl reprezintă de asemenea pe Hristos în Slavă cu mîinile exagerat de lungi (Hristos din bazilica de la Autun, de exemplu). Ea semnifică în acest caz Omul care cunoaşte. Mîna Omului cunoaşte în măsura în care este icoană a mîinii Tatălui şi îi primeşte energiile.

Pe urmele iudaismului (psalmii), Tradiţia creştină vorbeşte despre cele două mîini ale Tatălui acţionînd în lume:

– una, cea a Fiului Cuvînt, care structurează;
– cealaltă, a Sfîntului Duh, care dă viaţă.

Urmînd acest model, mîinile Omului ce cunoaşte structurează şi dau viaţă. După cum cunoaşterea Omului aparţine

[2] *Cîntarea Cîntărilor*, 5, 4.

unui plan foarte banal sau unei experienţe din ce în ce mai profunde, mîinile structurează, sculptează, modelează, ritmează, apoi dau viaţă acestor diferite planuri. Una nu este nimic fără cealaltă.

În ziua de Sabat, Hristos vindecă mîna dreaptă a omului „care avea mîna uscată“ (Luca, 6, 6), dovedind că rigoarea legii, lipsită de viaţă, e sterilă.

Atingerea mîinilor îl face atotputernic pe cel ce e sfinţit, miruit, investit conform ritualurilor inerente diferitelor iniţieri: a episcopului, a preotului, a cavalerului, a regelui. Prin atingerea mîinilor, viaţa renaşte.

Medicul ştia acest lucru pe vremea cînd era încă preot.

Numărul 10 asociat cu *Yod* şi care este *Yad* (mîna) simbolizează unitatea trăită de Om la nivelul capului. Cele două mîini împreunate recompun această unitate prin cele zece degete, iar fiecare mînă este unealta ce lucrează în cunoaşterea implicată de cucerirea acestei unităţi şi în puterea conferită de ea. Aşa se explică de ce deasupra sceptrului se află adesea o mînă în locul capului.

Există o foarte frumoasă iconografie creştină reprezentînd o coloană vertebrală ale cărei forţe se încrucişează într-un desen semănînd cu acela al caduceului şi se desfăşoară nu deasupra unui cap, ci deasupra unei mîini aureolate de nimbul sfinţilor. Observăm aici o identificare aproape totală între cap şi mînă, între *Yod* din Sabia יהוה, capul arhetipal, şi fiecare din cei doi ה, „suflarea“ care formează cele două mîini: o mînă o conţine pe cealaltă şi amîndouă formează capul.

Cele două emisfere cerebrale sînt inseparabile de cele două mîini – după cum inseparabili sînt de mîini cei doi plămîni pe care ele îi prelungesc. Limba ebraică ne-a făcut să descoperim că „plămînii văd“. E incontestabil aşadar că şi mîna vede!

Dacă a cunoaşte ידע e doar un act cerebral, atunci nu este dragoste. Dacă însă cunoaşterea este şi dragoste, atunci mîinile sînt suflare creatoare!

Prin cele cinci degete ale sale, mîna e legată de organe precise ale corpului.

– *Degetul mare* (degetul lui Venus) este în legătură cu capul. Romanii, arătînd cu el spre pămînt pentru a semnifica o condamnare la moarte, ştiau acest lucru. Iar povestea lui Degeţel, ca poveste simbolică, este o pură minune: fiecare detaliu e semnificativ şi istoriseşte evoluţia Omului de la relaţia sa parentală alienantă pînă la eliberarea sa totală, dincolo de condiţionarea spaţiu–timp; cizmele de şapte leghe joacă acest ultim rol.

– *Arătătorul* (degetul lui Jupiter) e legat de vezica biliară.

– *Degetul mijlociu* (degetul lui Saturn) e legat de splină – pancreas.

– *Inelarul* (degetul Soarelui) e legat de ficat.

– *Degetul mic* (degetul lui Mercur) e legat de inimă, aşa cum o confirmă inconştientul colectiv, devoalat în jocurile de copii: „degetul lui mic îi spune totul".

Fiecare deget îşi are secretul şi puterea sa. Toate gesturile mîinii şi ale degetelor făcute de yoghini şi de dansatoarele sacre mobilizează energiile ce pun omul în relaţie cu diverse aspecte ale potenţialităţii sale divine. În India, yoga mîinilor e numită *mudra* – fiecare *mudra* e semnificant, fiecare mişcare a mîinii sau a celor două mîini împreunate e încărcată de putere.

A existat un Yoga occidental, pe care ni-l revelează opera cabalistului Abraham Abulafia. Din această perspectivă, postura mîinilor preotului săvîrşind Sfintele Taine creştine ar putea fi o rămăşiţă a acestui yoga. Nemaiînţelegîndu-le semnificaţia, preoţii occidentali au distrus simbolurile şi, o dată cu ele, misterele.

La israeliţi, mîna păstrează o mare importanţă. „Copiii – spune unul dintre Buletinele Alianţei universale israelite – poartă o mică mînă de aur sau de argint. Primul cadou făcut logodnicei este o mînă de aur. Lîngă casa unde se celebrează o căsătorie, se desenează pe zid nişte mîini"[3]. Mîna Fatimei pe care

[3] P. Vulliaud, *La Kabbale juive*, vol. II, p. 48 (Éditions Émile Nourry, 1923).

musulmanii au obiceiul s-o poate asupra lor reprezintă acelaşi simbol al puterii protectoare.

În civilizaţia noastră occidentală, toate expresiile populare referitoare la mînă, cum ar fi: a pune mîna pe ceva, a cere mîna unei tinere fete etc., nu sînt altceva decît aplicarea în viaţa curentă a puterii conţinute în mînă, putere căreia am încercat să-i descopăr sursa pe planul arhetipurilor.

Mi se pare esenţial să pun în lumină faptul că, în esenţă, cele două mîini sînt una. Ele exprimă cele două feţe ale unităţii, puterea unică, cunoaşterea unică, manifestată în dualitate prin numărul 5. Acesta, simbol al seminţei, este făgăduinţa totalităţii realizată de cele două mîini împreunate reconstituindu-l pe 10.

Cele două mîini împreunate în unitate simbolizează „forţa", în ebraică *Koah* כח (20+8 fuzionînd în 10). Să nu uităm că ne aflăm pe cărarea Dreptate – Lege care, în mod tradiţional, este şi cărarea Forţei (*Geburah*, Forţa divină).

Vulturul simbolizează deci Forţa şi Cunoaşterea.

El ţine în ghearele sale puternice mesagerii trimişi de zei oamenilor:

– o gîscă albă (Odiseea, XV, 160),

– un porumbel (id. 525),

– un faun (Iliada, VIII) etc.

Şi tot el smulge pămîntului ceea ce le aparţine zeilor (miturile lui Ganimede, Prometeu).

Mitul lui Prometeu ne va permite să precizăm simbolismul vulturului în relaţia sa exactă cu corpul uman.

Dacă în mitul grec vulturul înfăptuieşte înălţarea sublimă, să nu uităm rolul jucat de stăpînul cerului în istoria lui Iov din tradiţia biblică: Iov nu-şi poate trăi ultima călătorie în infernul lui *Behemot* şi *Leviatan* decît după ce a înglobat în sine energiile Vulturului.

Rezultă tot mai clar din studiul nostru că e la fel de fals să urmăreşti realizarea „Fazei Albe a Operei" refuzînd „Faza

Neagră", cît și realizarea „Fazei Negre a Operei" înainte de a te hrăni din cea Albă care permite desăvîrșirea ei.

Mitul lui Iason va demonstra această primă eroare; i-am văzut deja prăbușindu-se pe Dedal și Icar, deoarece, vrînd să înfăptuiască Faza Albă a Operei, n-au făcut decît să parodieze vulturul, împodobindu-se cu aripi false. Mitul Labirintului se verifică, o dată în plus, la acest etaj.

Ne este dat să trăim Grația – Îndurare în Rigoarea Operei. Rigoare și Grație, *Din* și *Hesed* – acestea sînt cele două „mîini" ce se ivesc din *Tiferet*.

Cît de mult ne-am îndepărtat de dualismul Grație divină – Liber arbitru, care a făcut Occidentul să se cufunde timp îndelungat în cea mai falsă dintre probleme!

Dacă Omul urcă sau coboară, Dumnezeu coboară pentru a-l face să urce. Omul își află libertatea în dimensiunea Om – Dumnezeu, în iluminarea Întîlnirii. Orice altă libertate e aparentă, redusă la o posibilitate de alegere pe care numai Cunoașterea o face operativă.

Doar Cunoașterea ne face liberi.

„Lăsați prostia, și veți trăi" (Pilde, 9, 6).

Numele ebraic al „vulturului", *Neșer* נשר, conține litera trinitară prin excelență, *Șin* ש, pe care o vom studia mai tîrziu; ea e închisă în cuvîntul *Ner* נר, „lampa", lumina. Cuvîntul *Ner* e format din două litere *Nun* נ, 50 și *Reiș* ר, 200, dintre care una este Peștele, cealaltă Capul. Litera *Șin*, ce le reunește și simbolizează expansiunea cosmică pornind din inima temeliilor, reunește picioarele cu Capul[4].

Rădăcina *Sar* שר, cuprinsă și în numele Vulturului, este cea a „Domnului", a „Prințului". Suflarea, Cunoașterea, Forța, Puterea, Domnia, Lumina reprezintă calitățile Stăpînului

[4] Cf. cap. VII.

înălţimilor, ale Celui ce îl smulge pe Om din beznă pentru a-l introduce în lumina din care este virtual ţesut.

Cărarea *Din–Hesed* (Lege–Îndurare), care este şi cărarea *Geburah–Gadulah* (Forţă–Măreţie), este clădită pe umerii Omului.

În ebraică, *Şechem* שכם, „umăr", desemnează totodată „capătul", „scopul". Numele *Sişem*, oraş din ţinutul Canaan, „Ţara făgăduinţei", conţine *Şem* שם, NUMELE, a cărui „Cunoaştere" este scopul unic. שכם este de asemenea verbul biblic însemnînd „a se scula de dimineaţă". Umerii sînt o nouă auroră!

Claviculele (etimologic: „chei mici") închid cărarea pe coloana din mijloc; ele sînt „cheile" „Porţii zeilor". Cuvîntul ebraic pentru „claviculă", *Briah* בריח, nu înseamnă exact „cheie", ci „zăvor", precum şi „fugar, fugitiv".

Cine e Omul dacă nu acela care a fugit din Edenul „zăvorît" de „Îngerul cu sabia rotitoare" ce îi păzeşte intrarea?

Hercule, al cărui nume înseamnă „Cheia Herei", este încă de la naştere învingătorul celor doi şerpi introduşi în leagănul său de zeiţa Hera cu scopul de a-l ucide.

Eroul îşi asumă naşterea la „Poarta Oamenilor", acolo unde orice om devine conştient de sămînţa sa (pentru Hercule, această sămînţă e Hera), de energiile contradictorii pe care ea le oferă (cei doi şerpi) şi de necesitatea de a realiza unitatea lor (sugrumare).

Moartea eroului este cea pe care o pretinde sămînţa lui pentru a-l purta spre *Tiferet*. Cheile zeiţei sînt şi cei doi şerpi care, la nivelul „Porţii zeilor" (claviculele), sînt transformaţi în Vultur.

Caduceul medicilor nu e altceva decît schiţa acestui simbolism; la origine, medicul era preot, icoană a lui Hristos. Preot–Medic al Omenirii, el avea puterea cheilor. Astăzi, nemaifiind preot, el este magicianul ce deţine puterea şi îşi etalează titlurile mai mult decît se întîmplă în orice altă profesiune. Consideră corpul un obiect şi nu îşi exersează profesia decît transferînd povara bolii asupra microbului – duşman devenit ţap ispăşitor. Omul bolnav este considerat şi el lucru.

Cunosc numeroşi medici foarte competenţi şi devotaţi, dar aceasta nu-i împiedică să fie creatorii unor noi boli, pe de o parte deoarece au tratat numai simptomul, nu şi cauza profundă a răului, pe de altă parte deoarece nu caută cauza în gestaţia energetică a subiectului, mărind astfel iresponsabilitatea Omului – sursă de noi maladii.

Nici o măsură luată în limitele acestei inconştienţe nu va putea rezolva falsa problemă a Securităţii sociale, ea însăşi un simptom al bolii noastre mintale colective. Trebuie tratată sursa acestei boli, adică inconştienţa noastră infantilă şi ucigaşă.

Medicul adevărat, cum am spus mai sus[5], ajută Omul să-şi reechilibreze armonios energiile în vederea realizării lor. De aceea el este şi preot: preot potrivit poruncii lui Melhisedec[6], cel ce „face sacrul" şi cunoaşte prin urmare calea acestei „faceri" şi legile ei.

În tradiţia creştină, cel ce a primit puterea cheilor e apostolul Petru. Numele său ebraic *Petros* פטרוס înseamnă „cel care deschide".

Oricine intră în energia acestui nume poate închide sau deschide „Poarta zeilor". Drept urmare, ce responsabilitate îi revine celui ce se consideră succesorul acestui apostol, după ce a pierdut conştiinţa unităţii celor Doisprezece, micuţă celulă umană constituită după chipul şi asemănarea Tri-unităţii divine, în care fiecare persoană conţine totalitatea divinităţii şi nici una nu este mai mare decît cealaltă?

Totalitatea apostolilor primeşte această putere prin Petru, după cum fiecare dintre ei primeşte o putere care le aparţine tuturor: Ioan, aflat la picioarele Crucii, devine „fiul" Mariei.

Să fie singurul?

Fiecare apostol e simbolul darului primit, însă nu poate fi identificat cu el.

---

[5] Cf. cap. XII.
[6] Cf. cap. IX.

Cel ce exercită o putere fără cunoaştere cade în capcana autoritarismului, a raporturilor de forţă. El aparţine labirintului de la primul etaj şi îi ţine prizonieri acolo pe toţi cei aflaţi sub autoritatea sa.

El devine cel ce închide şi nu cel ce deschide.

Cheile sînt şerpii împliniţi care au devenit Vultur.

Pe cărarea Cunoaşterii, vulturul păzeşte Poarta dinspre Răsărit a grădinii Edenului.

2. Dante: paradisul

„Îngenunchează, îngenunchează, strigă Virgiliu, iată Îngerul lui Dumnezeu... Pasărea cerească apăru şi mai strălucitoare cînd fu mai aproape de noi, iar ochiul nu-i putea suporta strălucirea" (Purgatoriul, cap. II).

Pasărea cerească aduce pe ţărm un grup de suflete care psalmodiază: „In exitu Israël de Egypto..." Sufletele ies din mare, călăuzite în barca lor de Îngerul ce vîsleşte în aer. Cîntul lor premăreşte ieşirea evreilor din Egipt. În moartea lor fizică, ele au trecut neîndoielnic printr-o poartă corespunzătoare celei pe care o numim „Poarta Oamenilor". Regăsim stuful de la marea „roşie", stuf din care Virgiliu îi face poetului un brîu ca pentru a însemna, pe trupul însuşi al călătorului, nivelul trecerii.

Ne reamintim că „stuful", în ebraică *Sof* סוף, înseamnă şi „prag", „hotar". Acest lucru e atît de adevărat, încît, revenind din infern, Dante trece printr-o poartă, iar Virgiliu îşi însoţeşte discipolul pînă în vîrful unui munte, unde îl părăseşte.

Atunci Dante vede „o femeie care avea umerii acoperiţi cu o mantie verde" (simbolism al arborelui verde). E Beatrice, sufletul spiritual al lui Dante, care îşi consolează prietenul după

plecarea lui Virgiliu: „O, Dante! Virgiliu a dispărut, dar nu vărsa lacrimi, nu, nu vărsa lacrimi. Pentru altă rană trebuie tu să plîngi... Aşa mi-a vorbit femeia cerească".

Cu un accent patetic de penitenţă, Dante varsă lacrimi de purificare. Trebuie să panseze „rana"... „Atunci ea m-a tîrît în fluviu unde am fost cufundat pînă la gură, iar ea a dispărut plutind cu repeziciune pe ape, ca o luntre uşoară".

Urmează cele treizeci şi trei de cînturi ale *Paradisului*, unde îl vedem pe Dante pătrunzînd împreună cu Beatrice în cele nouă sfere cereşti. La poarta celei de a opta, Beatrice îi cedează locul sfîntului Bernard, care îl călăuzeşte în continuare pe călătorul nostru. Ochii acestuia, „plini de o nouă putere, pătrundeau din ce în ce mai mult în raza de lumină unde totul e Adevăr". Călătorul resimte însă imposibilitatea de a reda prin cuvinte splendorile contemplate. Mai tîrziu, cînd scrie cînturile din Paradisul, poetul îşi aminteşte: „Cred că am păstrat bine în minte forma universală a acestui nod ce leagă atîtea substanţe diferite".

În acest „nod" divin, Unitatea divină pe care îi este dat s-o trăiască, Dante caută să afle cum se produce unitatea celor două Naturi. „Dar pentru a înţelege un astfel de mister, forţele mele nu erau suficiente".

Viziunea lui Dante pare a se confunda cu aceea a unui alt poet, Milosz, care a cunoscut iluminarea şi mărturiseşte:

„Am înţeles totul
Buna-Vestire şi Cuvîntul întrupat
Da, într-o străfulgerare a gîndului
Am înţeles, am simţit, am trăit
CUM S-AU PETRECUT LUCRURILE.

Acum cei trei ani de renunţări după alţi patruzeci de ani de aşteptare se apropie de sfîrşit. Înţeleg. Simt în sfîrşit că ştiu... că am ştiut mereu, şi că există aici chiar un anumit mod de a cunoaşte totul" (Confesiunea lui Lemuel).

Cu Dante, cu Milosz, îi reîntîlnim pe Ioan al Crucii şi Francisc din Assisi în experienţa Cunoaşterii cosmice regăsite, despre care am vorbit mai sus[7].

3. Mitul lui Prometeu

Dacă Vulturul l-a smuls pe Iov din ghearele morţii şi l-a dus în Împărăţie, dacă „Îngerul Domnului, Pasărea Cerească" l-a condus pe Dante în Paradis unde, din boltă în boltă, poetul pare a fi purtat pe aripile sale, tot Vulturul e acela care îl introduce pe Prometeu în ţinuturile elizee. Dar, mai înainte, eroul grec se măsoară cu Dragonul Alb ce domneşte peste cele două faze, neagră şi albă, ale Operei.

Prometeu aparţine rasei Titanilor, fraţii uriaşi ai lui Cronos, răsculaţi împreună cu acesta împotriva lui Uranus, Tatăl, pe care l-au detronat. Zeus i-a pedepsit aruncîndu-i pe toţi în Tartar, fluviul Infernului.

Prometeu nu poate da naştere decît unor slujitori ai Timpului, unor fiinţe legate de roata începuturilor şi rupte de rădăcinile lor divine. Creator al acestor „oameni în cădere" lipsiţi de focul divin, Prometeu îi modelează din mîlul Pămîntului udat cu lacrimile sale.

Legată de pămînt şi de apă, lipsită de foc, de orice sursă de lumină, omenirea în exil (la etajul lui A Avea) se hrăneşte cu fructe pe care, la nivelul simbolic, nici un soare, nici un foc nu le poate coace.

Acestor oameni le este foame şi frig. Tatălui lor Prometeu i se face milă de ei. Îi invidiază fără îndoială pe zeii a căror descendenţă e numai lumină. Hotărăşte să ia din forja lui Hefaistos o scînteie de foc divin pentru a o duce oamenilor de pe Pămînt.

---

[7] Cf. cap. XIII.

Studiile precedente ne permit să înțelegem amploarea mitului. Numele de Prometeu – „cel prevăzător" – e ambivalent: cel ce „prevede", așa cum face un tată pentru copiii săi, va căuta să nu le lipsească nimic, spre a evita orice carență. În acest sens, Prometeu plecat în căutarea focului din Cer este un tată bun, deși nu putem spune că s-a arătat prevăzător zămislind, în limitele propriei sale semințe, ființe destinate Tartarului, adică morții.

Dar cine dintre noi se gîndește la așa ceva atunci cînd procreează, convinși fiind, dimpotrivă, că afecțiunea noastră plină de căldură și trezirea focului intelectului lor vor fi de ajuns pentru a-i face să trăiască?

Cel ce „vede înainte" trebuie să știe că focul divin nu poate coborî în acest loc al exilului decît dacă omenirea se străduiește să iasă din el și să pornească în căutarea focului din forja lui Hefaistos (Tiferet) urmînd calea cea dreaptă.

Drumul este fără îndoială lung, dificil și pare cu atît mai imposibil de urmat, cu cît e privit din perspectiva copiilor noștri. Se pot trage de aici multe concluzii pe plan psihologic.

Prometeu nu poate avea în vedere această cale. El vrea să-și copleșească imediat copiii cu un cer care să nu cunoască infernul, cu o viață care să nu treacă prin răstignirea pe cruce. Prometeu e nerăbdător. E o mare ispită să furi focul pentru a-i încălzi pe ai tăi.

Regăsim aici o copie aproape fidelă a mitului biblic al căderii. Tot din cauza nerăbdării, bărbatul și femeia au mîncat „mărul", fructul cunoașterii dualității, pe care nu erau încă pregătiți să-l asimileze. În mitul grec, femeia intervine în persoana Pandorei, al cărei nume înseamnă „cea care are toate darurile".

Într-adevăr, născută la porunca lui Zeus din mîinile lui Hefaistos, Pandora poartă focul divin potențial în celebra cutie care îi este dată și pe care nu are dreptul s-o deschidă. Dar divin, aceste energii-foc vor fi elemente de viață dacă Omul va ști să le folosească și elemente de moarte dacă nu le va cunoaște puterea și nu va cuceri, o dată cu Cunoașterea, știința de a le stăpîni.

Prin receptivitatea „tuturor darurilor" pe care le conţine, cutia Pandorei ne duce cu gîndul la picioare (studiate mai sus). Nu e oare deschiderea cutiei replica rănii de la picior, deschizătura-rană prin care se scurg în zadar energiile umane? Deplorabilă hemoragie, ce dezlănţuie pasiuni, agitaţii febrile, activisme de tot felul... Am vorbit deja despre toate acestea.

Prometeu nu ştie să recunoască în Pandora fructul îndurării divine; aceasta îi trimite, prin intermediul femeii, sămînţa focului mult dorit de care el a privat Omenirea. Căutînd soluţia problemei sale doar în proprile forţe fizice şi psihice de fals mascul, el nu recunoaşte darul divin.

Prometeu este însăşi imaginea fiinţei umane ce n-a trecut prin „Poarta Oamenilor" şi a cărei gîndire, chiar dacă prevăzătoare, se tîrăşte la nivelul preocupărilor lui A Avea. Conştiinţa sa adormită nu poate discerne darul de viaţă pe care îl poartă în ea.

Prometeu ar fi trebuit să se cunune cu Pandora, *işa* sa, să păstreze împreună cu ea cutia pecetluită şi să ia, de asemenea împreună cu Pandora, drumul anevoios al forjei, trecînd prin Poarta îngustă. „Darurile" Pandorei ar fi fost atunci cu adevărat eliberate.

Ei n-au avut nici răbdarea, nici supunerea cerută copiilor şi care le compensează ignoranţa. Vai! În timp ce Prometeu pleca să fure focul, Pandora se căsătorea cu Epimeteu şi deschideau împreună cutia interzisă.

Epimeteu este faţă de Prometeu ceea ce este Esau faţă de Iacob: „Omul roşu", omul banalizat, care se uneşte în Pandora cu focul pasiunilor terestre.

În profunzime, focul furat şi darurile scurgîndu-se din cutia deschisă reprezintă aceeaşi realitate, şi anume aceea a investirii lor la nivelul lui A Avea, în nebunia puterii lor, pe care omul nepurificat încă nu o poate stăpîni.

Prometeu devine conştient de această nebunie. El hotărăşte să pornească din nou spre forjă pentru a dobîndi, în mod just de această dată, focul vieţii. El se desparte de Epimeteu.

Astfel are loc întoarcerea, *Teşuvah*, sau „penitenţa". Prometeu trece prin „Poarta Oamenilor" şi se prezintă în faţa lui Hefaistos.

Psihismul nostru occidental se eliberează cu greu de noţiunile de judecată şi de pedeapsă legate de penitenţă. Psihicul este sclavul juridicului. Viziunea spirituală descoperă finalitatea eliberatoare a potenţialului energetic mobilizat.

Ţintuit de o stîncă pe culmea Caucazului de către fierarul zeilor, Prometeu nu face decît să treacă prin încercările cu care trebuie să se măsoare orice fiinţă în această etapă a călătoriei. E vorba aici de legea evoluţiei, comportînd o fază necesară de involuţie prealabilă, despre care ar fi greşit să spunem că e punitivă.

Mitul situează în înălţime ceea ce altfel trăim în profunzime. Dar e vorba de acelaşi proces, în cursul căruia alternanţa coborîrii în bezná şi a ascensiunii spre lumină e simbolizată aici prin succesiunea nopţilor şi zilelor ce îl chinuie pe erou.

„Uscat de razele fierbinţi ale soarelui, vei vedea ofilindu-se floarea trupului tău. Noaptea va veni prea tîrziu pentru tine, ascunzînd ziua sub mantia ei de stele..." îi spune Hefaistos, care nu îi ascunde lui Prometeu că noaptea îl va îngheţa.

E important să nu trecem sub tăcere simbolismul stîncii de care e înlănţuit Prometeu – piatra nefiind altceva decît Omul, în măsura în care acesta e viu şi conştient.

Prometeu îşi este prizonier sieşi pînă în momentul cînd, născîndu-se şi murind neîncetat în cursul nopţilor şi al zilelor, va cunoaşte eliberarea deplină.

Piatra lui Prometeu urmează aşadar procesul alchimic; eroul trece probele: în fiecare dimineaţă un vultur vine să-l viziteze şi să se hrănească din ficatul său care, în fiecare noapte, creşte la loc.

În calitatea sa de Dragon Alb, paznic al pragului „Porţii zeilor", vulturul apare, de partea aceasta a Porţii, drept un monstru devorator. Semnificaţia sa ne este cunoscută.

După cum am văzut[8], ficatul se defineşte ca organul de integrare a energiilor împlinite.

Devorînd ficatul lui Prometeu, vulturul îl obligă pe om să coboare în nopţile neîmplinitului, *Ra* רע, pentru a-şi sărbători acolo nunta cu Ţărîna-mamă simbolizată de *splină* şi *pancreas*; în fiecare dimineaţă, eroul vine să-i ofere vulturului „mierea" lui *Tov* טוב, prelucrată. Aceasta, timp de o mie de ani.

După o mie de ani – numărul unităţii recucerite – Prometeu este eliberat. El e introdus de Zeus în lăcaşul zeilor.

Dar mitul nu se sfîrşeşte aici. Încoronarea lui Prometeu nu poate avea loc fără moartea centaurului Hiron, al cărui sfîrşit consfinţeşte vindecarea Omenirii.

Cine este Hiron *χειρων* (în greceşte: „inferiorul")? Jumătate om, jumătate cal, om-animal, el e renumit prin înţelepciunea şi inteligenţa sa, dar şi prin rana sa nevindecabilă de la picior. Încercînd s-o îngrijească, el devine medic şi predă arta medicinei împreună cu nenumărate alte ştiinţe. E educatorul lui Ahile pe care îl învaţă virtuţile unui balsam folosit de erou pentru a îngriji rănile soldaţilor săi, fără a-şi putea însă vindeca propria rană de la picior, din care i se va trage moartea.

Centaurul predă cu o pricepere şi o înţelepciune inerente triunghiului inferior labirintic. El suferă cumplit de pe urma rănii ontologice pe care nici înţelepciunea, nici priceperea existenţială nu-l ajută să o vindece. Sătul de atîta durere, Hiron îi cere lui Zeus moartea în schimbul eliberării lui Prometeu.

În mitul grec, Hiron, omul-animal, pare a fi complet identificat cu rana de la piciorul omenirii. Moartea sa înseamnă vindecarea rănii.

Sînt cuprinsă de emoţie constatînd aici, o dată în plus, unitatea fundamentală ce leagă toate miturile, toate tradiţiile a căror lumină străluceşte azi din nou pe cerul nostru atît de întunecat.

---

[8] Cf. cap. XII.

„Voi prăpădi înțelepciunea celor înțelepți, și voi nimici priceperea celor pricepuți"[9].

Moartea centaurului nu reprezintă oare o astfel de nimicire? Dragostea, Foc divin, crucificată în *Tiferet*, transformă și recreează.

Numai ea singură ne vindecă.

Numai ea singură ne poate elibera de centaurii ce mai conduc încă lumea de azi.

Să terminăm studiul mitului lui Prometeu așa cum ni-l prezintă cosmogonia elenică: după moartea lui Hiron și eliberarea lui Prometeu, lumea cunoaște un Potop foarte asemănător celui descris în Biblie.

Omenirea legată de Epimeteu-Hiron e purificată prin Apă[10]. Cuplul Deucalion – Pyrrha, care supraviețuiește Potopului, repopulează Pămîntul aruncînd cu pietre peste umăr. Semințe divine la acest nivel, pietrele reprezintă Omenirea ce va veni și în care Divinul va putea de acum înainte să crească, deoarece, printr-o ascensiune justă, prototipul său, după ce a comis în mod necinstit un furt, a recucerit focul spre a-l da copiilor săi lipsiți de el.

În acest sens, Prometeul grec îmi pare a-l anunța pe Mesia creștin. Dacă ideea e corectă, etimologia numelui său ar putea fi asociată mai degrabă noțiunii de făgăduință decît celei de prevedere.

4. Falsa Fază Albă a Operei sau cucerirea Lînii de Aur

Trebuie să vorbim din păcate și despre falsa „Fază Albă a Operei", ilustrată de mitul Lînii de Aur.

Phrixos și Helle, copiii regelui Athamas, amenințați de mama lor vitregă Ino, fug din palat pe un berbec cu lîna de aur;

---

[9] Citat deja în cap. X.

[10] Circumcizie cosmică; vezi cap. X, 1.

berbecul are puterea de a se deplasa atît în aer, cît și pe pămînt; mai mult, are darul vorbirii.

În timpul călătoriei, Helle e cuprinsă de teamă și cade în mare. Phrixos ajunge singur în Colhida. Acolo sacrifică berbecul drept ofrandă pentru Zeus și dăruiește lîna de aur regelui acelei țări. Regele o agață într-un copac și pune un dragon s-o păzească.

Aceasta este originea Lînii de Aur. Simbolismul ei este evident!

Născuți din unitate (Athamas înseamnă „indivizibilul", „non-multiplul"), Phrixos și Helle reprezintă dualitatea pe care o dușmănie copilărească (*Ino* înseamnă „copil") o smulge unității lor originare. Însă Ino – femininul lui Athamas – este și neîmplinitul acestuia, pe care Phrixos și Helle au sarcina să-l împlinească.

Dăruit de Mercur, berbecul luminos încălecat de ei reprezintă natura lor originară, care îi face să aparțină pămîntului și aerului, ei înșiși fiind legați, unul – Phrixos – de foc, celălalt – Helle – de apă. Animalul are darul vorbirii; Phrixos și Helle, copii de zeu, sînt, din punct de vedere ontologic, cuvînt.

Unitatea lor fiind distrusă și despărțirea inevitabilă, cei doi frați se separă: „Helle cunoaște teama", adică acordă Cosmosului, care ar fi trebuit să-i fie slujitor, puterea pe care doar tatăl său o avea asupra lui. Rupt de originea sa, Omul inversează curenții, polarizîndu-l pe cel ce-i inspiră „teamă și înfiorare" în fața Divinului, asupra lumii create care îi trezește din acel moment frică.

Căderea lui Helle în mare înseamnă părăsirea naturii sale divine în favoarea unei noi naturi, pe care și-o creează în lumea manifestată, unde își va trăi în continuare experiența. În limbaj biblic, vom spune că Helle și-a îmbrăcat „haina de piele". În limbaj biologic, ea se face germene în apele matriciale.

Cîntăreții Eladei vor deplînge Paradisul pierdut al palatului părintesc și vor căuta Lumina-foc a berbecului din țara îndepărtată.

Un copac verde poartă acum lîna de aur, haina de lumină. Să adăugăm că acest copac moștenește de la berbec darul vorbirii.

Phrixos nu se preschimbă oare din frate în adversar?

A regăsi Cuvîntul, „a verbaliza carnea", a se înveşmînta în haina de lumină, aceasta este căutarea fundamentală a Omenirii, exprimată cu claritatea în mit.

Să urmărim acum mişcarea de întoarcere asumată de Helle devenită Diomede. Om în haină de piele, acesta se naşte într-o familie regală detronată, simbol al ontologiei sale pierdute pe care hotărăşte s-o redobîndească.

La Iolkos, Pelias l-a detronat pe fratele său Aison şi domneşte în Tesalia. Diomede, fiul lui Aison, ia hotărîrea să recîştige tronul. Aflînd despre acest plan de la un oracol, Pelias încearcă să-şi ucidă nepotul. Aison anunţă moartea copilului, dar în realitate îl încredinţează centaurului Hiron pentru a-l pune la adăpost de primejdii. Medic renumit, Hiron îl instruieşte pe Diomede şi îi dă numele de Iason.

Helle care, în Diomede, mai este încă „gîndire divină", conştientă că are de recucerit o regalitate pierdută, nu mai este în Iason decît fiul medicului, adică fiul inteligenţei şi al înţelepciunii umane simbolizate de centaur. Schimbarea de nume pare a nu mai corespunde aici unei evoluţii asemănătoare celei trăite mai înainte, ci unei involuţii în lumea banalizată a ştiinţelor umane, rupte de cunoaşterea divină.

Numele de Iason e legat de noţiunea de vindecare. Dar nu e vorba de o vindecare în stilul obişnuit al medicului? Mitul ne va spune dacă Iason este medicul divin pe care îl aşteaptă Omenirea.

Pelias organizează o serbare în cinstea lui Poseidon. Îl invită pe Iason, fără să cunoască adevărata identitate a tînărului. Pelias ştie numai ceea ce i-a revelat oracolul: domnia sa nelegitimă va avea un sfîrşit. Va fi detronat de un adolescent „cu un picior descălţat". În drum spre palatul regelui, Iason trece printr-un vad, îşi scoate sandalele, scapă una, care e luată de apa rîului. Se prezintă în faţa regelui şchiopătînd şi încălţat cu o singură sandală. Căutarea Lînii de Aur, la care Pelias îşi constrînge tînărul rival, riscă să se realizeze, în acest context, cu mijloace neadecvate măreţiei scopului. Dacă Iason nu va trece prin „Poarta Oamenilor" şi nu va urca toate treptele care îl

despart de haina de lumină, conformîndu-se rigorilor Artei Regale, Lîna de Aur nu va fi cucerită sau va fi cucerită în mod fraudulos.

Ce face Iason? Îşi recunoaşte din capul locului neputinţa de a-şi asuma singur căutarea. Adună în jurul său cîţiva eroi viteji, dintre cei mai iluştri: Castor şi Pollux, Hercule, Tezeu, Orfeu etc., în total cincizeci şi doi de bărbaţi ce se vor numi Argonauţi, după numele corăbiei Argo pe care se îmbarcă.

Numărul 52 este desigur simbolic. 2 – dualitatea, legat de 50, care indică totalitatea posibilităţilor seminţei, ne face să ne gîndim că nobilul echipaj poartă în el atît dualitatea lumii manifestate, punctul său de plecare, cît şi totalitatea posibilităţilor de a recuceri Divinul – 1, adică scopul său.

Întregul Olimp priveşte cu afecţiune spre nava Argo. Să nu uităm că în vocabularul grec Olimpul corespunde lumii lui „Mi" a evreilor[11] şi că *Mi*, lumea de sus מי (40+10), are valoarea numerică 50, ca şi cuvîntul *Kol* כל (20+30), care înseamnă „tot". Litera *Nun* ן, legată şi ea de numărul 50, este „peştele", „sămînţa"[12]. La plecare, cei cincizeci şi doi de Argonauţi aflaţi în lumea de jos se bucură de bunăvoinţa cerului întreg, adică de bunăvoinţa lumii de sus.

În totalitatea sa reconstituită, Iason încearcă să-şi refacă integritatea picioarelor. După ce întreaga Eladă se reconstituie în jurul său prin Argonauţi, el redevine Helle. Va şti oare să-şi păstreze acest dar divin?

În drumul ei spre Lîna de Aur , corabia *Argo* e culoarea *argintului* pe cale de a se preschimba în *aur*. Luna simbolizată de Argo şi marea care o primeşte sînt simbolurile triunghiului inferior al Arborelui, aparţinînd pe plan psihic lui A Avea. Vor trece tinerii cuceritori prin „Poarta Oamenilor"?

E previzibil că vor avea de înfruntat încercări de temut. Dacă Iason reuşeşte să se smulgă de sub vraja fermecătoarei regine a insulei Lemnos, acest lucru se datorează insistenţelor lui Hercule. Dacă nava trece de barajul ridicat de uriaşii cu şase braţe, e tot datorită forţei lui Hercule. Dar în curînd Hercule îşi

---

[11] Cf. cap. I.
[12] Vezi „picioarele" care conţin „tot" (în cap. VII).

părăseşte tovarăşii, iar exemplul lui e urmat şi de alţii. Frumoasa unitate iniţială e sfărîmată, rana se redeschide, hemoragia se porneşte. Echipajul redus al Argonauţilor se apropie de un defileu îngust, străjuit de două stînci mişcătoare, ce se ciocnesc în permanenţă una de alta, strivind în fălcile lor teribile orice navă care se aventurează pe acolo.

In acest loc, Argo înfruntă o poartă importantă păzită de un monstru devorator. Graţie unui ghicitor, reuşeşte să treacă, dar nu fără pagube mari, căci partea din spate a cîrmei e sfărîmată de fălcile teribile ale monstrului. Capul care gîndeşte. simbolizat aici prin cîrmă, fiind devorat, se poate spune că încercarea e trecută cu succes?

Fără cîrmă, altfel spus fără cunoaştere, Argo navighează de-a lungul coastelor Asiei, aşa cum un orb merge de-a lungul zidurilor pipăindu-le, şi ajunge în cele din urmă în Colhida. Dar aceasta nu înseamnă că micul grup s-a ridicat la etajul conştientului. Dacă trupul său orb se află în Colhida, calităţile sale ce ţin de suflet nu îl urmează acolo. În aceste condiţii. sosirea lui Iason la palatul regelui Aietes seamănă foarte mult cu sosirea lui Tezeu la palatul lui Minos.

În cazul lui Tezeu, neprihănita Ariadna era cea care, din dragoste, l-a îndemnat pe erou să caute Cunoaşterea.

În cazul lui Iason, vrăjitoarea Medeea devine, în focul pasiunii, complicea eroului.

Magia se substituie Cunoaşterii.

Medeea va uza de toată ştiinţa ei pentru a învinge obstacolele pe care mîniosul Aietes le ridică între tînărul erou şi Lîna de Aur. Medeea nu este „gîndire divină". La etajul unde a involuat, Iason nu mai poate întîlni decît „gîndirea pură" (nu purificată!), gîndire cerebralizată de intelect sau pervertită de energie.

„Nu-ţi voi permite să iei cu tine Lîna de Aur, îi spune Aietes lui Iason, decît dacă vei ieşi învingător din următoarea încercare: am doi tauri cu picioarele de bronz, care varsă pe

gură vîrtejuri de flăcări. Va trebui să-i domesticeşti, să-i înhami la un plug de oţel şi să ari patru pogoane de teren necultivat, aflat în paragină.

După ce vei termina această muncă, vei semăna în loc de grîu dinţii pe care ţi-i voi da. Din ei se vor naşte nişte uriaşi. Deîndată ce vor ieşi din pămînt, atacă-i pe toţi, ucide-i pe toţi şi, dacă vei reuşi să faci toate acestea într-o singură zi, vei putea lua cu tine Lîna berbecului".

Viteazul Iason acceptă. Dar, aparţinînd planului psihic, curajul nu poate rezolva problema. Adevărata soluţie poate fi oferită doar de Arta Marii Opere. Medeea înlocuieşte această adevărată ştiinţă divină cu magia. Vrăjitoarea aminteşte de Hiron, medicul obişnuit. Hiron pansa rănile cu balsamul intelectului, Medeea îl face pe erou invulnerabil cu ajutorul balsamului magiei. Ungîndu-şi trupul cu această alifie magică, Iason dobîndeşte o forţă colosală şi reuşeşte să ducă la bun sfîrşit încercarea inumană.

Vom reveni asupra sensului simbolic al acestei încercări, atunci cînd vom studia dinţii şi limba la nivelul capului.

Dar încercările prin care trece Iason nu se opresc aici. Să ne amintim că Arborele unde se află Lîna e păzit de un dragon. Iason nu poate lua Lîna fără a înfrunta monstrul. Fazele Operei Negre sînt ocolite. Incapabil să le îndeplinească, Iason se lasă călăuzit de Medeea care, concentrîndu-şi „forţele-gînduri", adoarme monstrul. Atunci Iason îl ucide cu uşurinţă şi ia lîna de aur.

De fapt e vorba de un furt. Prin magia neagră, căci ea este negativă şi se substituie fazei Negre pozitive a Operei, Omul fură puteri care, nu peste multă vreme, se vor întoarce împotriva lui. Haina de lumină îl arde pe cel ce nu a devenit el însuşi lumină.

Aceasta e partea esenţială a mitului. Ea se continuă apoi cu alte aventuri dramatice. Iason fuge din Colhida, părăsind-o pe Medeea. Aceasta îi trimite drept dar de nuntă celei cu care Iason urmează să se căsătorească o cămaşă otrăvită. Arsă de

otravă în momentul în care îmbracă haina, nefericita e mistuită de foc şi moare, în timp ce soţul ei continuă să-şi folosească puterile magice pentru a uzurpa tronul tatălui său, fără însă a-l putea recuceri. E detronat la rîndul său, duce o viaţă lamentabilă şi sfîrşeşte prin a se sinucide.

Acesta e procesul falsei Faze Albe a Operei.

Nicicînd nu vom medita îndeajuns asupra grandioasei tentaţii a puterii, unul dintre cele trei tentacule ale hidrei-Satana, operă neagră prin refuzul Fazei Negre a Operei.

Multe opere negre par albe. Lîna de Aur este întotdeauna Lînă de Aur. Dar atunci cînd Faza Neagră a Operei este escamotată, haina îl arde mai devreme sau mai tîrziu pe cel ce a furat-o.

Aici se află pericolul ascuns pe care îl conţin toate tehnicile ce pretind să conducă la Faza Albă a Operei, atunci cînd nu sînt predate de Maeştri capabili să trezească în discipolii lor conştiinţa totalităţii Operei.

Occidentul e cu atît mai tentat de acest „fals Alb", cu cît a fost timp de secole prizonierul unei constrîngeri morale prea puţin exaltante. A compensat acest lucru căzînd în capcana sterilizantă a unui activism intelectual exagerat, care a dus la impasul actual.

Reacţia prezintă riscul căderii în capcana contrară (pe care aş califica-o drept „umedă") a unui misticism cu orice preţ. Fenomenul e amorsat pe larg de experienţele de tot felul practicate fără discernămînt în zilele noastre, începînd cu tehnicile cele mai cuminţi în aparenţă şi terminînd cu călătoriile artificiale cele mai nebuneşti.

Calea sterilizantă, „seacă", şi calea „umedă" sînt trăite în egală măsură ca o compensaţie a unei tradiţii respinse, deoarece e considerată infantilizantă şi total insuficientă, de către noua exigenţă a unei omeniri ce abordează monstrul devorator al „Porţii Oamenilor".

Omul trebuie să regăsească tradiţia şi, în ea, o altă dimensiune a mesajului său. Doar dacă va trăi acest mesaj, Tradiţia îi va preda Omului şi restul comorilor sale, iar Omul va începe să-şi trăiască adevărata întrupare.

5. Învierea lui Hristos. Slava trupului

„Am spus: Sînteţi zei", strigă Sfîntul Duh prin gura psalmistului.

Hristos le aminteşte acest lucru evreilor care vor să-l ucidă cu pietre (Ioan, 10, 34), atunci cînd El îşi revendică filiaţia divină. Şi adaugă: „Adevărat, adevărat vă spun, că cine crede în Mine, va face şi el lucrările pe care le fac Eu; ba încă va face altele şi mai mari decît acestea; pentru că Eu mă duc la Tatăl..." (Ioan, 14, 12–13).

Există lucrare mai mare decît aceea de a deveni „zeu"? De a desăvîrşi Marea Operă, făcînd ca acest trup de carne, care „a fost semănat coruptibil", să reînvie incoruptibil; semănat vrednic de dispreţ, să reînvie în slavă; semănat infirm, să reînvie plin de forţă; semănat trup animalic, să reînvie trup spiritual? „Aşa este şi învierea morţilor. Trupul este semănat în putrezire şi înviază în neputrezire; este semănat în ocară şi înviază în slavă; este semănat în neputinţă şi înviază în putere; este semănat trup fizic şi înviază trup duhovnicesc" (Pavel, I, Corinteni, 15, 42–44).

Învierea lui Hristos, premisă a transmutaţiei universale, ne introduce în realitatea acestei deveniri.

Aceasta este „Vestea cea Bună", *Basorah* בשרה, în centrul căreia „carnea" *Basar* בשר, pecetluită în inima neîmplinitului din Adam, este astăzi pe deplin împlinită.

Îmi cer iertare că vorbesc aici despre taine asupra cărora cei ce nu le-au trăit – iar eu sînt unul dintre aceştia – ar trebui să păstreze tăcerea: Dacă o fac, e pentru că viaţa Bisericii în curentul său tradiţional ne face să participăm la ele zi şi noapte, într-un cotidian ce cunoaşte deja premisele învierii universale. Şi pentru că aceste taine se înscriu în carnea Omului, căreia această carte şi-a propus să-i redea locul, vocaţia, măreţia.

Îmi cer totodată iertare că am aşezat la sfîrşitul capitolului consacrat trecerii prin „Poarta zeilor" un eveniment care îl transcende în mod radical.

Răsăritul se află, față de Eden, dincolo de „Poarta Zeilor"[13].

Întîlnirea lui Iov cu *Behemot* și *Leviatan* nu își găsește nici ea un loc în opera triunghiului toracic ce permite doar accesul luminii Vulturului.

După intrarea lui Hristos în Ierusalim – care corespunde trecerii prin „Poarta Zeilor" – moartea și coborîrea Sa în Infern nu își găsesc nici ele locul în acest triunghi.

Ultimele două experiențe de mai sus aparțin triunghiului superior. Aceluiași triunghi îi aparține și taina Învierii lui Hristos.

Dacă am ales această formă de prezentare, am făcut-o din perspectiva asigurării unei coerențe a povestirilor. Dar sînt conștientă de pericolul unei alte incoerențe: cea a diferitelor niveluri de experiență a conținutului lor.

Sper ca, urmărindu-mi demersul, cititorul să dobîndească lumina interioară necesară pentru a clarifica obscuritățile datorate limitelor mele. Această lumină nu poate veni decît dintr-o participare la dimensiunea mesianică fără de care, precum Iov, nu putem ajunge la capătul experienței infernului și nici a luminii spre care se deschide infernul.

Toate marile curente mistice tradiționale ale omenirii ne pot duce pînă la ascultarea NUMELUI. Doar dacă îl auzim pe Hristos-Mesia putem pătrunde în NUME și deveni Lumina Sa.

La nivelul triunghiului superior, toate tradițiile se desăvîrșesc în unitatea Persoanei Sale inseparabilă de Sfînta Treime.

Hristos se află în noaptea mormîntului. Trupul său a fost acoperit cu un lințoliu. În zori, Maria Magdalena, una din femeile purtătoare de mir, se îndreaptă spre Mormînt. Acesta e deschis: trupul a fost furat, își spune ea. Avertizați, discipolii sosesc în grabă. Intră în Mormînt. Lințoliul e pe jos. În schimb, vălul ce acoperea capul e împăturit cu grijă. La intrarea în Mormînt, Maria Magdalena plînge. Doi îngeri înveșmîntați în alb o întreabă care e cauza lacrimilor sale: „Pentru ce căutați

---

[13] Cf. cap. XIII, 1.

între cei morți pe Cel ce este viu. Nu este aici, ci a înviat" (Luca, 24, 5–6).

Deodată, un om se apropie de ea. Maria Magdalena crede că e grădinarul și îl roagă: „Domnule, dacă L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus, și mă voi duce să-L iau". Iisus îi spune: „Maria!" Ea îi recunoaște vocea și strigă: „Rabuni" (Învățătorule!) (Ioan, 20, 15–16).

Asemenea Mariei Magdalena, nici pelerinii de la Emaus nu-l recunosc pe Hristos înviat din morți. Nici vocea Lui, atunci cînd le transmite învățăturile Sale, nu le revelează identitatea Lui. Îl recunosc numai după ce frînge pîinea (Luca, 24, 30).

Apostolul Toma, absent în ziua Învierii, nu crede cînd ceilalți ucenici îi spun că li s-a arătat Hristos: „Dacă nu voi vedea în mîinile Lui semnul cuielor și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mîna în coasta Lui, nu voi crede" (Ioan, 20, 25).

„Preafericitul Toma! El ne aduce dovada că în Hristos înviat din morți nu e vorba de un alt trup decît de trupul Său material, fizic, muritor, devenit spiritual, nemuritor, slăvit"[14].

Acest trup trece prin ziduri. Intră în casa cu ușile încuiate, unde se află adunați ucenicii. La Emaus se face nevăzut, fără ca pelerinii să deschidă ușa casei lor.

Acest trup nu se hrănește cu elemente materiale. Aparținînd triunghiului superior, se hrănește din Divin. Dacă mănîncă pîine și pește alături de ucenicii Săi, vrea să marcheze astfel libera Sa participare la condiția lor corporală care devine propria Sa corporalitate, după cum îi face să intre în corporalitatea Sa pe cei cărora le împarte sfînta cuminecătură.

La acest nivel se produce schimbul ce marchează unitatea fundamentală a Omului, în succesiunea calităților sale integrate, pornind de la carne și mergînd pînă la elaborarea cea mai subtilă a cărnii prin zeificare. „Nu există două lumi, una mică, alta mare. Nu există decît o singură lume, iar pe drumul

[14] Monseniorul Jean de Saint-Denys, învățătură orală.

desăvîrşirii regale, Omul înviat din morţi întrupează totalitatea acestei lumi“[15].

Nu există nici două trupuri, căci mormîntul e gol. Trupul înviat e acelaşi care a zăcut mort în mormînt.

Ce s-a întîmplat?

S-a produs evenimentul ce depăşeşte orice posibilitate de a fi descris prin cuvinte, precum şi tot ce inteligenţa noastră ar putea percepe. Doar ştiinţa modernă, prin demersul său apofatic, se apropie de realitatea inexprimabilă.

Enunţînd principiul „absolutului ascuns de aparenţe“[16], Einstein a dat cercetării vizînd cunoaşterea lumii exterioare puterea care îi lipseşte Omului în căutarea sa interioară. El a ridicat vălul aparenţelor.

Fructul Pomului Cunoaşterii e cules, nucleul atomului e deschis şi energia eliberată în exterior.

În mormînt, Hristos a devenit acest fruct, i-a deschis sîmburele. A devenit NUMELE Său. Energia eliberată se răspîndeşte în totalitatea materiei corporale şi o transfigurează. Energia creată e pe deplin întoarsă în polul ei lumină, gata să îmbogăţească Increatul.

Nu e vorba atît de o explozie ce ar fi distrus mai mult decît pămîntul, ci de o implozie care nu atinge vălurile aparenţelor. Abia dacă a tulburat spaţiul ce îl înconjoară pe cel Înviat din morţi: a dat la o parte piatra de pe mormînt şi pare a fi imprimat amprenta trupului pe linţoliu înainte de a arunca fîşiile de pînză pe pămînt[17].

Lucrarea implozivă continuă în interior, în taina creaţiei, în tăcerea NUMELUI fiecăruia dintre noi. E lucrarea Sfîntului Duh răsturnînd lumea pentru a o săvîrşi.

Timpul ce desparte Învierea de Înălţare ar fi putut să nu existe. Hristos s-ar fi putut urca la Tatăl fără ca acest lucru să fie vizibil ochilor noştri de carne.

---

[15] Schwaller de Lubicz (citat din memorie).
[16] Cf. cap. III şi cap. XI.
[17] Luca, 24, 12 şi Ioan, 20, 5-7.

Personal, simt aceste cincizeci de zile ca fiind graţia divină a mărturiei celei mai fulgurante despre aventura noastră umană.

– Pe de o parte, mărturie despre trupul sfînt pe care fiecare dintre noi e menit să-l devină în trupul său.

– Pe de altă parte, mărturie despre lucrarea implozivă a Sfîntului Duh anunţată de Cuvîntul Domnului prin gura celui Înviat din morţi: „Şi iată că voi trimite peste voi făgăduinţa Tatălui Meu“ (Luca, 24, 49).

„Duhul adevărului, care purcede de la Tatăl“ (Ioan, 15, 26) face ca Omul să se înalţe astăzi la dimensiunea sa de Adevăr.

O dată cu Hristos, în ziua Învierii, Pămîntul se urcă la Cer, tot aşa cum, în ziua de Crăciun, Cerul a coborît în adîncurile Pămîntului. De atunci, în tăcere, Pămîntul şi-a zămislit Dumnezeul.

„Astăzi, popoare, să strălucim de bucurie, căci e Paştele Domnului. De la moarte la viaţă, de la Pămînt la Ceruri ne-a purtat Domnul nostru Hristos. Să cîntăm imnul victoriei. Veniţi, să bem din băutura cea nouă, nu izvorul pe care un miracol l-a făcut să ţîşnească din stîncă, ci Hristos, Izvorul curat care iese din mormînt şi ne dă puterea Sa.

Totul e scăldat în lumină, cerul, pămîntul şi infernul. Fie ca toate creaturile să proslăvească Învierea lui Hristos, în El îşi află tăria!“

Aşa cîntă Liturghia ortodoxă în dimineaţa de Paşte.

Paştele evreiesc l-a făcut pe poporul lui Israel să treacă prin „Poarta Oamenilor“[18]. Paştele creştin îl face să treacă prin cea a „Zeilor“.

În Hristos, Omul îşi regăseşte plenitudinea darurilor edenice. Împreună cu psalmistul, el cîntă: „Ai creat în mod minunat demnitatea Omului, dar şi mai minunat încă Tu ai restabilit-o, ai regenerat-o, ai înviat-o“[19].

---

[18] Cf. cap. X, 2.
[19] Ofertoriu de liturghie romană.

În aceasta constă „triumfalismul creştin", fals dacă se exprimă pe plan psihic, just dacă exultă pe plan spiritual.

În coborîrea Sa în Infern, Hristos s-a căsătorit cu Mama Sa din adîncuri, Adam s-a căsătorit cu Adamah. Iubita nu-i mai dă „spini şi mărăcini" (Facerea, 3, 18), ci răspîndeşte parfumul seminţelor sale. Blestemul „căderii" dispare. Legile ce guvernează raporturile Omului cu Pămîntul sînt răsturnate. Moartea e învinsă, durerea anihilată. *Malkut*, Regina, a primit vizita Regelui. Ea s-a înălţat împreună cu El şi primeşte coroana: *Keter*.

Înălţarea lui Hristos prelungeşte şi desăvîrşeşte Învierea Sa.

Apostolul Pavel, care a cunoscut pe drumul spre Damasc (II, Corinteni, 12, 2–5) premisele acestei experienţe, leagă strîns cele două momente ce o constituie: „Şi acest S-a suit ce înseamnează decît că înainte Se pogorîse în părţile mai de jos ale pămîntului? Cel ce s-a pogorît este acelaşi cu cel ce s-a suit mai sus de toate cerurile ca să umple toate lucrurile" (Pavel, Efeseni, 4, 9–10).

CAPITOLUL XV

ACCESUL ÎN TRIUNGHIUL SUPERIOR KETER-HOKHMAH-BINAH GÎTUL – CELE ŞAPTE VERTEBRE CERVICALE ŞI CELE NOUĂ IERARHII ANGELICE TIROIDA – BULBUL RAHIDIAN

Numele gîtului – *Ţavar* צואר, e compus din litera *Ţade* צ harponul divin care îl prinde pe Om pentru a-l duce la lumina *Aor* אור.

Aceeaşi ideografie este exprimată prin numele grumazului, *Oref* צורף, însemnînd literal: eliberarea ף de haina de piele *Aor* צור.

Omul „cu grumazul ţeapăn" este acela care nu se lasă prins în harponul divin *Ţade*, omul ce refuză, prin urmare, să fie dus la obîrşia sa *Ain* צ, spre a fi vindecat (*Raf* רף), împiedicîndu-şi astfel aripile de pasăre *Of* צוף să se desfăşoare.

„Ah! aş vrea să fiu sugrumat!" spunea Iov prins în harpon şi zbătîndu-se pentru a redeveni copil. Sugrumarea poate fi citită în rădăcina *Ţar* צר a cuvîntului *Ţavar* צואר la acest nivel arhetipal, *Alef* א, *Elohim*, se retrage pentru a-i face loc lui יהוה închis în *Yod* י, sămînţa, dar şi mînerul Spadei, Alfa şi Omega ale Creaţiei.

În acest Sabat principial, Tatăl depune Sămînţa Fiului divin י, ca principiu al Creaţiei. Aşa se explică de ce *Yod* şi nu *Alef* constituie mînerul Spadei חוה, cap – principiu al Omului.

Oricare ar fi capul pe care ni-l punem pe umeri pe măsură ce evoluăm, el simbolizează imaginea cerului și o păstrează permanent sub forma lui Alef א, a cărui ideogramă primitivă este un cap de animal cornut ♉. Voi vorbi mai tîrziu despre aceasta.

Atunci cînd își așază pe umeri ultimul cap și aduce pe lume Sămînța *Yod* care s-a copt în el, Omul trăiește această sugrumare pentru a se întoarce la *Tatăl* א, *Elohim*.

Să ne amintim[1] că primele trei sefirot-uri, *Keter–Hokhmah–Binah*, triunghiul superior al Arborelui, deși ieșite din *Ain* אין Marea Beznă divină, se mai referă încă la transcendența divină. Ele sînt numite „Fața Mare" și nu se revelează în Imanența divină decît voalîndu-se și desfășurîndu-se în celelalte șapte sefirot-uri, numite „Sefirot-urile Construcției" sau „Fața Mică".

Pentru a înțelege mai ușor toate aceste lucruri, ne-am putea imagina că între Marea și Mica Față divină se află un fel de prismă prin care Tri-Unitatea divină își răspîndește infinitatea posibilităților Sale creatoare, într-un ritm bazat pe cifra șapte. Cele șapte culori, cele șapte sunete, cele șapte zile care structurează modelul nostru vizibil emană din această prismă ce servește drept releu între Gîndirea Divină și înfăptuirea sa în grupuri de cîte șapte. Această prismă ne apare ca însăși ca înglobînd pe Unu și pe șapte și definindu-se ca unu și șapte.

Lira cu șapte coarde oferită de Apolo lui Orfeu simboliza un dar al Dumnezeului-Cuvînt incognoscibil, dar făcîndu-Se cunoscut prin cele șapte moduri vibratorii care sînt totodată cele șapte ceruri tradiționale, simbolizate de cele șapte vertebre cervicale ale omului.

Pe cele șapte vertebre cervicale se sprijină glanda tiroidă.

Provenind din grecescul *turoidos* („care are forma unei porți"), tiroida pare a fi poarta dintre UNU și șapte, precum și

---

[1] Cf. cap. IV.

poarta de întoarcere de la şapte la UNU. În mod curios, această glandă secretă iodul (*Yod*).

Ea este numită „mărul lui Adam": este mîncrul Spadei, *Yod*, Cuvîntul. Din punct de vedere fiziologic, acţionează direct asupra funcţiei de creştere.

Cel căruia Elohim i-a ordonat să crească este Adam în calitatea sa de יהוה aflat în germene, în taina lui *Yod*: „Creşteţi, înmulţiţi-vă, umpleţi pămîntul". Din punct de vedere simbolic, ea ocupă locul sefirei *Daat*.

Neexprimată în corpusul celor zece sefirot-uri, *Daat* דעת – Cunoaştere e un fel de a unsprezecea sefira, situată de tradiţie pe drumul ce leagă „Poarta Zeilor" de *Keter*.

Ea e sămînţa şi fructul Pomului Cunoaşterii.

Cel ce devine acest fruct şi îl culege se preschimbă în Cuvînt şi deschide „drumul spre Pomul Vieţii", păzit, după drama căderii, de „heruvimii cu sabia învăpăiată".

Trupul înscrie prin urmare „în înălţime" ceea ce se petrece în adîncurile Infernului.

În faţa Omului se deschid şapte ceruri, ca tot atîtea trepte pe care e invitat să le urce înainte de unirea sublimă. Cele şapte ceruri sînt descrise de tradiţia ebraică[2] sub numele de *Hekalot*, Palatele divine. *Elohim*, „Omul de sus", se înfăşoară în aceste *Hekalot*-uri ca într-o mantie. Fiecare din aceste învelişuri, fiecare din aceste palate, formează treptele unei scări, a cărei formă depăşeşte orice închipuire omenească, dar pe care o reprezintă, simbolic, „bulbul" nostru.

În greceşte, *bolbos* înseamnă „ceapă": tot aşa cum ceapa îşi înfăşoară în jurul centrului rochiile succesive, cele şapte ceruri se încolăcesc în jurul Luminii divine a cărei intensitate o transmit, ierarhic, şi voalînd-o, pînă la „Poarta Zeilor".

Pe drumul său de întoarcere, trecînd prin „Poarta Zeilor", Omul traversează aceste palate în interiorul cărora e înveşmîntat în haine succesive, simboluri ale mantiilor divine de lumină,

---

[2] G. Scholem, *Les Grands Courants de la mystique juive*, cap. II (Payot).

haine ce îl fac să ajungă progresiv la splendoarea splendorilor: a adus pe lume copilul divin şi trece de la dimensiunea de mamă la cea de soţie.

Fecioara mamă devine soţie şi regină.

Ultima haină este cea de nuntă.

Haină regală, ea o împodobeşte pe soţia introdusă în camera Regelui, *Keter*.

Aceste palate corespund celor nouă ierarhii angelice.

Dionisie Areopagitul ne-a lăsat cel mai complet tratat de Angelologie. Indiferent cine s-ar ascunde sub numele Areopagitului, căruia i se mai spune şi „Pseudo-Dionisie", autorul *Ierarhiilor cereşti* pare a fi trăit învăluit în mister înainte de a fi încercat să-l exprime. În aceasta constă adevărata sa autenticitate. Conform revelaţiilor sale, cetele îngerilor – Energii divine create – transmit Lumina divină în trepte succesive, fiecare treaptă fiind structurată, ordonată, iluminată, unificată de una din cete.

Aceste nouă cete de îngeri formează trei triade.

O primă triadă înconjoară Tronul ceresc; ea e formată din *Serafimi, Heruvimi* şi *Scaune*. Aparţine transcendenţei divine şi corespunde triunghiului superior al Arborelui.

A doua triadă cuprinde: *Stăpîniile, Domniile* şi *Puterile*. Ea primeşte lumina de la prima triadă şi corespunde primului triunghi răsturnat. Ordonează lumile şi le înveşmîntează în frumuseţe.

A treia triadă cuprinde: *Începătoriile, Arhanghelii* şi *Îngerii*. Ea e agentul economiei divine pe lîngă Omul pe care îl călăuzeşte, îl domină şi căruia îi făureşte destinul, în conformitate cu legea numerelor. Ea corespunde celui de al doilea triunghi răsturnat.

Iar Dionisie ar putea spune despre ierarhiile cereşti ceea ce spune despre ierarhia ecleziastică ce le reflectă: „Trebuie să ştii că ierarhia noastră comunică o ştiinţă, o inspiraţie şi o perfecţiune ale căror natură, principiu şi rezultate sînt cu adevărat divine."

Prin lumile angelice, Lumina divină iese din taina sa şi se răspîndeşte într-o grandioasă armonie de sunete, culori, parfumuri şi tot ce poate servi drept hrană Creaţiei pentru a trăi, apoi se întoarce în taina sa, împodobită cu această Creaţie.

Numai Omul, care ştie să intre în ritmul acestor vibraţii divine şi să se lase purtat înapoi în sînul marii taine, va cunoaşte „întoarcerea" în experienţa reîmbrăcării celor nouă stadii ale corporalităţii îngereşti.

Corpul nostru înscrie în realitatea sa cea mai concretă principiul acestei răsturnări[3]. Într-adevăr, la nivelul bulbului rahidian, se produce încrucişarea fibrelor care, pornind din emisfera dreaptă a creierului, se îndreaptă spre partea stîngă a corpului, cu cele care, pornind din emisfera stîngă a creierului, se îndreaptă spre partea dreaptă a corpului.

La acelaşi etaj se încrucişează mai subtil, pe planul energetic, trei mari meridiane[4].

Trecerea de la dreapta la stînga şi invers corespunde totodată trecerii de la cerul posterior la cerul anterior, despre care am vorbit mai sus[5]. Dar cerul anterior astfel atins şi care, înainte de cădere, era copleşit de povara neîmplinitului, e acum pe deplin împlinit. Aflat la Apus de Eden, el a trecut acum la Răsărit. Heruvimii şi Serafimii întîlniţi în adîncurile Infernului se află acum în lumină: ei deschid porţile drumului spre Pomul Vieţii, *Keter*, porţile drumului spre *Ain Sof*... *Ain*... Nimic.

Ciclul liturgic creştin sărbătoreşte fiecare dintre cele nouă ierarhii în perioada celor nouă zile dintre Înălţare şi Rusalii, timp ce marchează simbolic cele nouă trepte străbătute de Fiul Omului pe calea sa de întoarcere la Tatăl יהוה, la *Elohim*.

„Nu Mă atinge, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Ci du-te la fraţii Mei, şi spune-le că Mă sui la Tatăl Meu şi Tatăl

---

[3] Cf. cap. V.
[4] Vezi J.-M. Kespi, *op. cit.* (p. 130).
[5] Cf. cap. VI.

vostru, La Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru" (Ioan, 20, 17), zice Hristos după Înviere, arătîndu-se Mariei.

Înaintea morţii Sale, Hristos le-a vorbit deja în acest sens ucenicilor, dar aceştia nu l-au înţeles:

„Am ieşit de la Tatăl, şi am venit în lume; acum las lumea, şi Mă duc la Tatăl...

Vă este de folos să Mă duc; căci, dacă nu Mă duc Eu, Mîngîietorul nu va veni la voi; dar dacă Mă duc, vi-L voi trimite" (Ioan, 16, 28 şi 7).

Rusaliile, revărsare a Sfîntului Duh asupra Apostolilor, sînt premisa revărsării sale în lume.

Sfîntul Duh ne introduce în experienţa Universalului, experienţă asupra căreia ne vom apleca în continuare, studiind triunghiul superior sau „cîmpul de cinabru" cranian care îi închide în sine secretul.

CAPITOLUL XVI

URECHEA ŞI LIMBA ASCULTAREA ŞI CUVÎNTUL FAZA ROŞIE A OPEREI

Dacă în tradiţia ebraică Omul ce trece prin „Poarta Zeilor" traversează şapte palate şi se înveşmîntează în lumina celor nouă ierarhii angelice, o dată cu Dante el pătrunde succesiv în cele zece sfere cereşti.

În acest ultim context paradisiac, fiecare dintre sfere este corpul unei planete, iar numerotarea lui Dante aminteşte de construcţia tradiţională a sistemului nostru solar, asemănătoare cu Arborele celor zece sefirot-uri. Să reamintim că „sfere" şi „sefirot"-uri sînt acelaşi cuvînt.

Din sînul primei sfere, *Malkut*, Pămîntul, Omul ajunge la a doua, Luna (*Yesod*), apoi la a treia, Mercur (*Hod*), la a patra, Venus (*Netsah*), la a cincea, soarele (*Tiferet*), la a şasea, Marte (*Din*), la a şaptea, Jupiter (*Hesed*), la a opta, Saturn (*Binah*), în sfîrşit, la a noua sferă, cea a stelelor. În sînul celei de a noua sfere, Omul vede Esenţa Divină manifestată în corurile îngerilor. Pătrunzînd în cea de a zecea sferă, el e introdus în „Empireu", identificat aici cu *Ain Sof*. E ultima naştere a Omului-zeu, deschiderea ultimului Cakra, cel coronal (Coroana lui *Keter*).

E remarcabil să constatăm că, în această experienţă cerească, Saturn, legat la început de Omul aflat în prima sferă, *Malkut*, a ajuns în triunghiul superior: picioarele au întîlnit

capul[1]. Coroana lui *Keter* reuneşte cele două mici coroane saturniene ale genunchilor. Plumbul s-a preschimbat în aur.

Dar înainte de a trăi această „coroană una", Omul îşi pune pe umeri capetele succesive pe care le-am studiat, în special în cazul istoriei lui Iov, şi care simbolizează diferitele etape ale unei funcţii unice, cea a elaborării fiinţei în dimensiunea sa universală şi divină.

În calitatea sa de cîmp de cinabru cranian, triunghiul superior este încă din copilăria Omului simbolul cerului, în timp ce triunghiul inferior este simbolul Pămîntului, iar cel de al treilea triunghi, la nivelul toracelui, este simbolul Omului întîlnindu-se cu sine pe planurile sale succesive de comunicare.

În imaginea Omului ca Templu, naosul la care se ajunge după purificarea prin apă, este pătratul lung în care sînt trăite întruparea şi botezul de foc la etajul toracic.

Corul, unde au loc misterele, este capul. Misterele îşi au etapele lor. A ridica vălul de pe ultima etapă înseamnă a aduna în Om, într-o îmbrăţişare inexprimabilă, cerul şi pămîntul.

Încă de la naşterea copilului, forma ovoidă a capului, desenul tematizat al feţei şi funcţiile craniene formează un singur proiect dotat cu un dinamism puternic, îndreptat spre realizarea acestei îmbrăţişări.

Faţa adună, strînge pe un plan superior, spune într-un mod major tot ceea ce corpul a dezvăluit deja despre sine: urechile sînt omoloagele sefirei *Malkut*; ele corespund în mod special picioarelor.

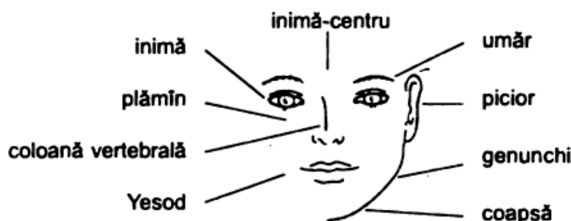
Unghiul format de maxilarul inferior la joncţiunea celor două axe ale sale, una verticală, cealaltă orizontală, corespunde genunchiului; axa verticală corespunde gambei, axa orizontală coapsei. Această din urmă axă se desfăşoară pînă la nivelul gurii, care corespunde sefirei *Yesod* יסוד („*taina lui Yod*"). Nasul este cărarea de la mijlocul acestui etaj; el corespunde coloanei vertebrale. Obrajii corespund pe acest plan plămînilor.

---

[1] Cf. cap. VII.

Ochii sînt omologii inimii şi ai mîinilor. Arcadele sprîncenelor corespund umerilor.

Dar la rădăcina nasului, între cei doi ochi, „ochiul care are viziunea trinitară" este omologul lui *Tiferet* ca inimă – centru. Craniul considerat în întregime este capul capului... a cărui frunte este un nou bazin; firele de păr sînt rinichii acestui etaj, deci rădăcinile noastre cereşti.

În desenul său, faţa reflectă de asemenea căsătoria celor două polarităţi, feminină şi masculină. Partea inferioară a feţei este feminină şi aminteşte de organele genitale ale femeii: trompele lui Eustaţiu leagă fiecare ureche de gură, după cum, la nivelul genital, trompele lui Fallope leagă fiecare ovar cu uterul.

Partea superioară a feţei aminteşte de organele genitale ale bărbatului: nasul corespunde penisului, iar cei doi ochi testiculelor.

Ovarele şi testiculele s-au dezvoltat lîngă rinichi ai căror fraţi gemeni sînt, rinichii continuînd să le distribuie puterea de a procrea.

Într-adevăr, ne amintim că, la nivel pelvian, blocul genital, atît la bărbat cît şi la femeie, e nediferenţiat în primele săptămîni de viaţă fetală.

La fel se întîmplă cu omologul său, blocul audiovizual. Doar în cea de a cincea săptămînă de viaţă *in utero* cele două funcţii, auditivă şi fonatorie, se diferenţiază, după cum, tot în acelaşi moment, arborele urinar se diferenţiază de structurile şi funcţiile genitale.

1. Urechea

Exprimînd acelaşi aspect simbolic cu picioarele şi rinichii, urechile au forma unui germen. Ca şi acesta, ele rezumă întregul corp. Acest lucru a dus la apariţia auriculoterapiei[2].

Este vorba de o tehnică medicală ce se supune metodei tradiţionale de acupunctură; localizările puncturaţiilor destinate să învioreze una sau alta dintre părţile corpului converg la nivelul urechii. Urmînd traseul corespondenţelor armonice, care leagă urechea cu ansamblul corpului, o anumită parte a urechii puncturate face să vibreze o anumită parte precisă a corpului, cu care e legată.

După părerea autorului, metoda a fost folosită empiric încă din cele mai vechi timpuri: „În Egipt, pe vremea faraonilor, femeile îşi înţepau urechea pentru a nu rămîne însărcinate. Sciţii cauterizau pavilionul urechii în caz de impotenţă, iar Valsalva folosea acelaşi procedeu pentru a calma durerile de dinţi. În secolul trecut, numeroşi medici francezi, şi nu dintre cei mai neînsemnaţi ardeau încă baza helixului pentru a vindeca nevralgia sciatică".

Acupunctura japoneză stabileşte aceeaşi corespondenţă între picioare şi corp. Bazîndu-se pe acelaşi principiu ca şi auri-

---

[2] Dr. Paul Nogier, *Traité d'auriculothérapie* (Éditions Maisonneuve).

culoterapia, ea are drept suport piciorul în calitatea sa de germen.

Aşa cum picioarele „ascultă" pămîntul pentru a filtra informaţiile primite de la el – la mai multe niveluri – şi a călca pe un teren solid, aşa cum rinichii filtrează apa şi sîngele-foc pentru a distribui energia în jos şi în sus, tot aşa urechea filtrează aerul, simbol al suflării divine.

Urechile, care rezumă picioarele şi rinichii la nivelul cîmpului de cinabru cranian, au vocaţia fundamentală de a asigura verticalizarea Omului, cu scopul de a-l conduce de la multiplicitatea neîmplinită a funcţiei sale fonatoare spre unitatea împlinită a funcţiei sale Cuvînt.

Dacă Cuvîntul creator, *Archos* al Creaţiei, şi-a voalat Slava şi s-a ascuns în sînul Creaţiei, în adîncurile materiei pe care a modulat-o în expiraţia Sa[1], Omul, microcosmos, ascunde în el Cuvîntul – microdumnezeire. După cum am văzut în capitolele precedente, creşterea Omului nu e decît formidabila forţă germinativă a lui Dumnezeu (în greceşte „*Theos*"), a lui *Yod*, revenind la unitatea divină *(Alef)*, în inspiraţia sa. Mă refer la o creştere totală, de care dezvoltarea fizică e inseparabilă.

Prima manifestare a lui *Theos*, a Cuvîntului, este strigătul prin care, la naştere, copilul îşi punctează intrarea în mediul aerian. Strigătul scos de Om în oricare din momentele vieţii sale va fi mereu o întoarcere securizantă la starea sa cea mai arhaică, cea mai apropiată de *Archos*, cea mai ontologică.

Întreaga sa viaţă va fi o elaborare lentă a acestui strigăt ce devine limbaj, apoi cînt şi în cele din urmă tăcere, în sînul căreia regăseşte Cuvîntul (*Archos*). Născut din Marea Tăcere Divină, Omul nu se va putea întoarce la această tăcere decît în măsura în care aude. Vorbirea sa este expresia evoluţiei sale: una o verifică pe cealaltă. Ambele sînt determinate de ascultarea sa.

Urechea va trece aşadar de la perceperea din interiorul lichidului matern la perceperea redutabilei Tăceri divine.

---

[1] Cf. cap. I.

Vibrațiile primite în cursul acestei lente evoluții vor modula, vor structura Omul, în vederea adaptării la noile sale nașteri.

La nivelul ultimului cap, la cel de al treilea etaj din schema corporală, Omul structurat de tăcerea pe care e apt s-o perceapă devine Cuvînt. El îl extrage pe Theos din ganga cosmică.

Dar e incapabil să primească, să audă această tăcere, dacă nu a perceput în prealabil toate vibrațiile necesare ultimei sale construcții, dependentă de toate cele care au precedat-o.

Am văzut[4] importanța celor dobîndite *in utero:* ceea ce nu a fost auzit în lichidul matern va fi recuperat cu mare dificultate mai tîrziu.

Doctorul Tomatis ne relatează unele experiențe semnificative făcute în cazul păsărilor: „Ouăle unor păsări cîntătoare clocite de păsări necîntătoare dau naștere unor păsări necîntătoare“[5]. Doctorul Tomatis a pus la punct o terapeutică prin care încearcă să reconstituie mediul ambiant din pîntecele matern pentru a-l face pe copilul mut, dar nu surd, „să-și amintească“ de viața sa fetală. Copilul e pus să asculte înregistrarea vocii materne printr-un strat lichid. Va putea el să recupereze ceea ce mama n-a știut să-i dea la timpul potrivit?

Eminentul terapeut descrie niște vindecări spectaculoase. Ele îmi întăresc certitudinea că acel copil care n-a primit în viața fetală vibrațiile afective necesare structurării vieții sale psihice riscă să rămînă amputat psihic, lucru valabil pentru toate etapele evoluției sale.

În zilele noastre, numeroase metode de psihoterapie sînt axate pe importanța exprimării, care se întîlnește cu cea a comunicării. Omul modern întîmpină multe dificultăți în această direcție. Cred însă că problemele referitoare la emisie sînt în marea lor majoritate condiționate de un blocaj la nivelul receptivității. Fie că nu a fost cultivat, fie că nu a fost însămînțat, fie că a primit semințe otrăvite, „pămîntul“ nu poate exprima bogăția pe care o conține în stare latentă.

---

[4] Cf. cap. VII.

[5] A. Tomatis, *L'Oreille et le langage*, p. 70 (Le Seuil).

Atîta timp cît urechea vibra în consens cu sunetele naturii sau cu o muzică armonizată cu structurile interioare ale Omului, acesta nu se distrugea. Frenezia zgomotoasă a oraşelor, pseudo-muzica stridentă ce corespunde dezintegrării sunetului, cîntările religioase în registru mai degrabă pueril sentimental decît autentic spiritual, tot acest ansamblu contribuie la proliferarea plantelor ce ne ucid fiinţa.

Pămîntul blestemat să producă numai spini şi mărăcini (Facerea, 3, 18) este acelaşi pămînt din care a fost plămădit Adam (Facerea, 2, 7), lipsit de sămînţa divină, ca urmare a „neascultării" primului Om.

Iată de ce ascultarea Omului trebuie să devină foarte repede ascultare interioară.

Şi iată de ce rugăciunea cea mai importantă pentru poporul lui Israel începe cu aceste cuvinte: *„Şema Israel"* (Ascultă, Israel), repetate ca un mantra. Primul cuvînt, *Şema* שמע e, format din rădăcina שם *Şem*, „Numele", Numele divin prin excelenţă. Ultima literă, *Ain* ע, are valoarea 70; conform tradiţiei Cabalei, ea exprimă totalitatea celor 70 de nume divine multiple şi Unu!

Litera *Ain* ע, însemnînd „obîrşia" sau „ochiul", exprimă ideea că Numele nu poate fi auzit decît la obîrşia fiinţei sau că ascultarea este „ochiul" NUMELUI.

În ascultarea fiecăruia dintre noi poate fi descoperit Numele nostru tainic, participare la יהוה. Cum să ajungem la el?

Să revenim la noţiunea de verticalizare despre care am vorbit mai sus[6]. Ne amintim de rolul capital jucat de femininul lui Adam în lucrarea sa de verticalizare, Adam desemnînd-o pe *Işa* prin calitatea despre care ştie că doar ea singură i-o poate oferi: „femeia pe care mi-ai dat-o ca să mă ţin drept" (Facerea, 3, 12). E interesant de constatat că urechea, organ receptor şi feminin prin excelenţă, e legată de această temă.

Să ne aplecăm din nou asupra lucrărilor remarcabile consacrate de doctorul Tomatis acestui subiect: „Corpul se verticalizează pentru a ciuli urechea; iar pentru a deveni o ureche

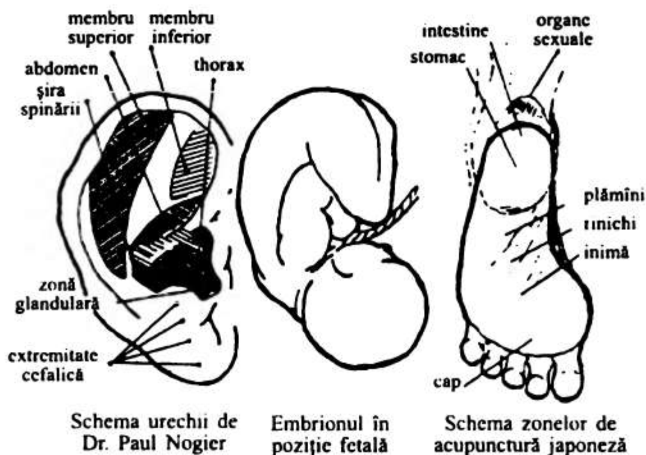
---

[6] Cf. cap. XI.

totală, un fel de antenă menită să asculte limbajul, Omul se vede dotat cu un sistem nervos care corespunde realizării acestei funcții"[7].

În pîntecele mamei, copilul nu este decît o ureche mare; el primește informația totală de la lumea arhetipurilor în care se scaldă, precum și sunetele care îi parvin din lumea maternă. Aude, înregistrează, dar încă nu știe că face acest lucru.

Din perspectiva propusă de doctorul Tomatis, dezvoltarea copilului *in utero*, apoi creșterea sa de-a lungul întregii vieți se supun inducției severe și secrete a funcției de vorbire care îl face pe Omul adult – și tocmai aceasta înseamnă a fi adult – să devină, în matricea cosmică, acea mare ureche capabilă să audă totalitatea informației pentru a deveni informație, Vorbire – Cuvînt. Experiențele științifice ale doctorului Tomatis dovedesc ceea ce tradiția afirmă: din momentul conceperii sale, Omul e tematizat de funcția Cuvînt, participînd la Vorbirea care este Numele său, așa cum Adam e tematizat încă din principiul creației sale, de către Dumnezeu יהוה.

Schema urechii de Dr. Paul Nogier

Embrionul în poziție fetală

Schema zonelor de acupunctură japoneză

(schemă extrasă din lucrarea doctorului Paul Nogier, *Traité d'auriculothérapie*, Éditions Maisonneuve).

---

[7] A. Tomatis, *La Nuit utérine*, p. 134 (Stock).

Şi autorul *Nopţii uterine* continuă: „Totul se petrece ca şi cum o precesiune ar oferi urechii rolul de a declanşa amplificarea ulterioară a sistemului nervos"[8]; „urechii i se atribuie sistemul nervos cu scopul de a putea introduce funcţia vorbirii"[9].

Prin astfel de afirmaţii, doctorul Tomatis răstoarnă concepţiile clasice ale ontogenezei, bazate pe precesiunea sistemului nervos, căruia i se atribuie în continuare funcţii senzoriale.

În concepţia lui Tomatis, totul se organizează în jurul labirintului, organ central, energetic şi primordial al urechii interne.

Taina din inima labirintului urechii – forţă inductoare de creştere şi finalitate exaltantă – se întîlneşte cu tema fundamentală din numeroase mituri şi din cercetarea mistică universală, pentru care labirinturile şi mandala sînt obiecte simbolice de meditaţie. Această taină – NUMELE – se înrădăcinează în cea dintîi celulă embrionară programată în acest unic scop: vorbirea!

Omul nu este decît Cuvînt! El se naşte spre a deveni Numele său care, închis în labirintul embrionar din „noaptea uterină", organizează totul în jur. Creat de Cuvîntul lui Dumnezeu, Omul este vibraţia secretă, care îl modelează şi îl plămădeşte, îl modulează şi îl cîntă pînă ce devine el însuşi Cuvînt.

Tradiţia hindusă spune că sunetul primordial AUM este închis în scoica *Şanka* şi că această scoică are aceeaşi schemă cu urechea umană[10]. Or, melcul urechii interne este grecescul Κοχςος, care înseamnă „cochilie", „scoică". O anumită conştiinţă primară a acestui fapt ne face să căutăm a desluşi cîntul mării în fundul unei cochilii.

---

[8] *Op. cit.* (p. 81).
[9] *Op. cit.* (p. 87).
[10] Vezi René Guénon, *L'Homme et son devenir* (cap. XVI.).

Aceeaşi tradiţie hindusă numeşte Creaţia *şruti*, literal: „ceea ce e auzit". „Ea e închisă primordial în scoica *şanka*, unde se află AUM"[11].

La nivelul urechii, scoica este prin urmare melcul care, împreună cu labirintul, face parte din urechea internă. Ea e partea cea mai arhaică a structurii noastre.

În India, ca şi în Tibet, monosilaba AUM e modulată ritual ca fiind sunetul primordial şi nepieritor, Numele Cuvîntului manifestat.

El vibrează în cutia craniană la mai multe niveluri de rezonanţă, încît ultima vibraţie este net nazală, mobilizînd rinencefalul, partea cea mai arhaică a creierului; vom vedea[12] că el hrăneşte trezirea Cuvîntului divin în Om.

Această ultimă vibraţie o întîlneşte pe cea produsă de litera N; ea uneşte strîns sunetul AUM şi sunetul ce face să vibreze AMEN-ul ebraic. אמן *Amen* este un cuvînt intraductibil, căci nu poate fi închis într-un concept. Aşa cum se întîmplă în cazul tuturor cuvintelor ebraice, corpul său este el însuşi viu, pînă în punctul cel mai ascuns al spiritului său, punîndu-l pe cel ce îl modulează într-un acord perfect cu realitatea misterului divin.

AUM şi AMEN sînt centrate pe maternitate, în ebraică אם *Em*, care ne obligă să murim într-un pămînt spre a învia într-un nou pămînt, pînă cînd vom atinge dimensiunea Cuvîntului de care e legată litera N (*Nun* final din cuvîntul אמן este cel al Leviatanului, ultimul peşte al adîncurilor simbolizînd ultima noastră mutaţie. El este de asemenea cel din cuvîntul *Ben* בן „Fiul", ultima noastră realitate).

În acest sens, litera N din AMEN pune accentul mai precis decît AUM pe întrupările succesive datorate maternităţilor interioare, pînă la cea care determină deschiderea sîmburelui nostru ascuns în complexul melc – labirint. Acesta din urmă, unificat embriologic cu rinencefalul, informează pe întreaga durată a

---

[11] Vezi René Guénon, *Symboles fondamentaux de la Science sacrée*
[12] Cf. cap. XX.

vieții Omului acea parte a creierului despre care vom vedea că este Alfa și Omega aventurii umane.

După cum urechea este analoagă întregului corp, cel de al treilea etaj numit „urechea internă“ corespunde capului și are drept funcție echilibrul și verticalizarea. Rolul principal revine aici înțelepciunii și inteligenței.

Echilibrul și verticalizarea din spațiul exterior sînt simbolizate de echilibrul și verticalizarea în pămînturile interioare, asigurate în esență de această parte a urechii.

Urechea medie e formată din cutia timpanului în interiorul căreia trei oscioare – scărița, nicovala și ciocanul – amintesc de uneltele fierarului.

Lucrarea ce se săvîrșește în forjă – la cel de al doilea etaj al corpului – corespunde lucrării de transmitere a sunetelor și de regularizare a presiunilor, asigurată de urechea medie.

Pavilionul urechii externe, mobil la animale, este imobil la om, dar constituit într-un mod infinit mai complex.

Animalul, deplasîndu-se exclusiv în lumea exterioară, nu are alt mijloc de apărare decât rapiditatea gestului. El are nevoie de această putere giratorie, ce îi permite să măture spațiul într-o clipă pentru a primi informațiile.

Fina complexitate a pavilionului la Om e sculptată de inteligența acestuia din urmă, care își economisește mișcarea exterioară, deci și informația ce îi este inerentă, pentru a-și canaliza în interior puterea de ascultare. Omul adult care începe să integreze animalul n-ar trebui să se deplaseze în spațiul exterior decît în funcție de ascultarea interioară. Atunci, orice agitație ar dispărea.

Urechea umană se prezintă așadar ca organul de ascultare interioară îndreptat în întregime spre inima labirintului care, dacă e auzit, oferă cheia drumului NUMELUI, apoi pe cea a NUMELUI însuși. Astfel, urechea se deschide spre universalitatea Creației.

Inima e auzită doar de acela care, asemenea apostolului Ioan, își plasează urechea în ea. Căci inima labirintului este Hristos – Cuvîntul.

El e prezent în fiecare dintre noi.

Inima labirintului e auzită doar de acela ce s-a redresat pe deplin, în urma cununiei depline cu sine în sanctuarul fierarului.

Tot aşa cum fetusul, ureche mare în pîntecele matern, nu se naşte decît atunci cînd sîngele devine purtătorul întregii sale respiraţii, NUMELE său în germene, Omul – fetus împlinit în matricea cosmică – este gata să se nască atunci cînd devine marea ureche care aude NUMELE său.

Cunoscîndu-şi Numele, el devine Cuvînt.

Inima-organ, icoană a Cuvîntului[13], este formată în partea sa superioară din două „auricule", a căror funcţie subtilă se aseamănă cu aceea a urechilor.

Inima nu bate decît pentru a auzi.

Auzind, ea vede.

„Ferice de cei cu inima curată, căci ei vor vedea pe Dumnezeu" (Matei, 5, 8).

Deoarece nu are urechi să audă îngerul pronunţînd numele pe care trebuia să-l dea fiului său, Zaharia rămîne fără grai timp de nouă luni (Luca, 1, 20).

Tradiţia creştină vorbeşte despre „Euharistia Vorbirii": Vorbire – hrană a cărei replică e *matra* hindus. Această hrană e primită în urechea legată prin etimologia sa de noţiunea de „deschidere". Gura ce primeşte hrana fizică este şi ea „deschidere", în etimologia latină *os, oris.*

„*Efata,* adică: Deschide-te!" îi porunceşte Hristos surdului pe care discipolii săi I-l aduc spre a-l vindeca. „Îndată i s-au deschis urechile, i s-a dezlegat limba şi a vorbit foarte desluşit" (Marcu, 7, 32–37). Iar Marcu, insistînd asupra legăturii strînse dintre ureche şi vorbire, se referă la admiraţia discipolilor lui Iisus care spun despre El: „chiar şi pe surzi îi face să audă, şi pe muţi să vorbească".

În ebraică, urechea *Ozen* אזן evocă ideea de *ascultare* (cuvînt a cărui rădăcină înseamnă şi „deschidere"). Enorma confuzie din limba noastră, ruptă de rădăcinile ei profunde, a introdus o identitate de sens între cuvintele „a asculta" şi „a se supune". În realitate, supunerea este servitute, iar ascultarea – eliberare.

---

[13] Cf. cap. XII.

Acelaşi cuvînt, urechea *Ozen* אזן, e format din rădăcina *Zan* זן, „specie, soi". Prin acest simbolism, urechea asigură continuitatea, creşterea unei specii hrănite de *Alef* א, puterea divină creatoare.

Din asemenea perspectivă, urechea primeşte – prin cordonul ombilical care o hrăneşte, implantîndu-se subtil la nivelul tragus-ului – mana cerească, în cazul de faţă NUMELE: „Celui ce va birui îi voi da să mănînce din mana ascunsă, şi-i voi da o piatră albă; şi pe piatra aceasta este scris un nume nou, pe care nu-l ştie nimeni decît acela care-l primeşte" (Apocalipsa lui Ioan, 2, 17).

Cifra şapte, pe care sînt construite Cartea Apocalipsei şi Cartea Facerii, îmi pare a fi legată de deschiderea celor şapte palate. Fiecare din cele şapte epistole destinate celor şapte Biserici se termină cu următoarea poruncă: „Cine are urechi, să asculte ce zice Bisericilor Duhul".

După ce scrie ultima scrisoare, Ioan are viziunea Tronului divin.

Iconografia creştină nu reprezintă nici pe Hristos, nici sfinţii, cu urechile mari. Ea se mărgineşte să scoată în evidenţă *cakra* ovoid al gîtului la nivelul căruia se eliberează energiile Omului – Cuvînt.

După ştiinţa mea, doar micile personaje aflate în extrema dreaptă a timpanului de la Vézelay sînt oameni cu urechile enorme; ei au „auzit", au devenit conştienţi că piciorul lor e rănit; ei se îndreaptă şchiopătînd spre verticalizarea lor, spre săvîrşirea lor divină.

Aceste simboluri sînt frecvente mai ales în India, în tradiţia vedică, mai întîi sub forma elefantului cu urechile lungi, apoi referitor la Buddha.

Ganeşa, fiul lui Şiva, are cap de elefant şi corp de om. El călăreşte un şobolan. „Forţa sa spirituală e simbolizată de amplitudinea capului cu urechi largi şi cu trompă, ansamblu care are forma lui AUM scris în sanscrită. AUM este simbolul

infinitului, al Realității supreme, sub formă de Sunet-simbol. Pătruns de lumina divină, Ganeșa nu are greutate, e la fel de ușor ca aerul. El nu strivește șobolanul, animal perspicace, abil și viclean care știe să pătrundă în locurile dificile și foarte înguste, simbolizînd inteligența aptă să înțeleagă cele mai complicate probleme"[14].

Nu voi insista acum asupra iconografiei lui Buddha, imagine a Omului realizat. Nu numai că are urechile lungi, dar în vîrful capului său s-a deschis floarea de lotus; voi reveni.

Dacă tradiția creștină reprezintă puțini oameni cu urechile lungi, în schimb ea venerează măgarul.

În cele mai vechi legende, măgarul e legat de nemurirea Omului, pe care, sub o formă sau alta – piatră prețioasă, floare, femeie – , îl poartă în spinare. Cînd duce în spate regi și papi, o face în măsura în care aceștia au o dimensiune de Adam etern.

Măgarul vede îngerii și le înțelege limbajul, așa cum se întîmplă cu măgarul lui Balaam[15]. El asistă împreună cu boul la nașterea lui Hristos. Îl duce pe „Nemuritorul" care Se face muritor mai întîi în Egipt, pentru a-l ascunde, apoi la Ierusalim, mai tîrziu, pentru a fi ridicat în slavă.

Cînd Hristos încalecă pe un „măgăruș, puiul unei măgărițe" și Își face intrarea în orașul sfînt în duminica Floriilor, El încalecă animalul „care are urechi de auzit": prin acest simbol, El îmbracă unul din aspectele ultimei noastre haine de piele ce trebuie să moară – Hristos intră în ziua aceea în Ierusalim pentru a muri –, spre a ajunge la haina de lumină și la *vedere*. Am studiat deja în cazul lui Iov, care îl prefigurează pe Hristos, trecerea de la ascultare la vedere.

Există în limba ebraică un joc de cuvinte între „măgăruș" și „oraș", după cum rădăcina comună עיר e pronunțată *Air* sau *Ir*. Măgărușul și orașul sînt *Yod* în inima neîmplinitului רע: doar ascultarea NUMELUI ne permite să pătrundem în ultima

---

[14] Swami Nityabodhananda, *Mythes et religions de l'Inde*, p. 84 (Éditions Maisonneuve).

[15] Numeri, 22, 25.

noastră beznă, în oraşul nostru sfînt interior ce devine atunci oraş de lumină.

Trecerea nu poate fi trăită decît în Ierusalimul interior; acesta e reprezentat la nivelul corpului prin cea din urmă matrice a primului triunghi arhetipal sau cîmp de cinabru cranian.

Hristos moare pe cruce, pe Golgota – „craniul" în ebraică; în acelaşi loc se află o grădină unde El e înmormîntat şi, în acelaşi loc, El învie.

Măgăruşul, ultima noastră haină de piele simbolizînd ascultarea înainte de a ajunge la vedere, era sărbătorit odinioară în fiecare an, cu ocazia „sărbătorii măgarului". Cu acea ocazie, măgarul era dus cu mare alai în biserică şi plimbat în haine somptuoase, simbol al hainei de lumină pe care o ascunde sub haina de piele („Piele de măgar", basmul binecunoscut copiilor, istoriseşte aceeaşi poveste!)

În toate legendele, măgarul este asociat cu tăcerea; tăcerea lui e inseparabilă de ascultare.

În Grecia, Midas, regele Frigiei, n-a fost în stare să recunoască superioritatea sunetelor ţiterei divinului Apolo asupra sunetelor rivalului său şi, drept urmare, a fost blagoslovit cu urechi de măgar de către acela care ştie să deosebească sunetele divine.

Tichia de măgar se dădea elevilor care nu ştiau să asculte, nu pentru a-i pedepsi, ci pentru a-i învăţa să audă.

Pînă în ultimii ani tradiţia creştină a păstrat viu simbolismul iepurelui. Animalul cu urechile lungi împodobea cărţile poştale pascale. Urechile şi ouăle de Paşte se întîlnesc în acelaşi simbolism al Învierii.

În acelaşi sens, urechile taurului sînt oferite matadorului după ce a învins în coridă. El primeşte astfel recompensa ca un omagiu adus Marii Opere divine înfăptuite.

Tauromahia îşi are rădăcinile într-un ritual sacru legat de sacrificii sîngeroase: matadorul înveşmîntat în „haina de lumină" străpunge cu sabia sa inima taurului negru.

La celți, după spusele scriitorului Frédéric Lionel, urechile animalelor sacrificate de druizi erau oferite lui Ogmios, zeul elocinței. Și aici, urechile și vorbirea sînt strîns legate.

O foarte veche icoană a Nașterii lui Hristos o reprezintă pe Fecioară întinsă în culcușul ei, în fundul unei grote. Tocmai a adus pe lume Cuvîntul. În grotă, totul e întunecat, învăluit în bezna Pămîntului, cu excepția petei de lumină în care se află Fecioara, culcușul său și, în centru, Copilul Dumnezeu.

Pata de lumină are forma unei urechi. Un cordon ombilical, și el luminos, leagă Cuvîntul culcat în adîncul urechii de vîrful grotei – Cerul.

Să ascultăm acum povestea lui Ilie, Omul devenit Cuvînt – Sabie. Ilie, profet în Israel, al cărui nume ebraic, după cum am văzut[16], este *Eliahu* אליהו, urcă „pe muntele lui Dumnezeu, Horeb“ (I, Regi, 19, 8). Acolo, el se retrage într-o peșteră și ascultă. Prin fața peșterii trece un vînt foarte puternic. „Domnul nu era în vîntul acela“. Și după vînt, a venit un cutremur de pămînt. „Domnul nu era în cutremurul de pămînt.“ Apoi a venit un foc. „Domnul nu era în focul acela“. Și după foc a venit „un susur blînd și subțire“. Cînd l-a auzit, Ilie „și-a acoperit fața cu mantaua, a ieșit și a stat la gura peșterii“.

Cuvîntul ebraic „tăcere“ care denumește antinomic Vocea divină, este *Dmamah* דממה. El conține cuvintele *Ma* מה „apa“ și *Dam* דם „sîngele“. Vocea divină nu se face auzită nici în adierea vîntului (elementul aer), nici în cutremur (elementul pămînt), nici în elementul foc, ci în tăcerea care aparține apei și sîngelui, adică Duhului[17].

Dacă liniștea domnește în adîncurile submarine, dacă strigătul copilului anunță intrarea sa în lume, dacă trilurile păsărilor fac să vibreze înaltul cerului, Omul își cîntă aspirațiile cele mai nobile, dar nu poate regăsi liniștea decît dacă redevine sămînță.

---

[16] Cf, cap. XIII.

[17] „Și trei sînt care mărturisesc pe pămînt: Duhul, apa și sîngele, și acești trei sînt una în mărturisirea lor“ (Ioan, Întîia Epistolă, 5, 8).

Ca receptacul al Cuvîntului divin, urechea se scaldă în apele unei noi Faceri. Ieşind din peştera-matrice, Ilie se naşte într-o nouă dimensiune. Creat în Adam după imaginea divină, el ajunge la asemănarea cu această imagine.

Cuvîntul „tăcere“ *Dmamah* דממה conţine cuvîntul *Damah* דמה, „a semăna cu“. Ilie a parcurs drumul ce duce de la imagine la asemănare[18]. El este Cuvînt, este Dumnezeu, este Sabia. Numele lui Ilie nu e altceva decît Tetragrama יהוה în care unul din cei doi *He* (ה) a devenit אל (*El*), adică Dumnezeu!

Ilie a urcat pe muntele *Horeb* חרב, cuvînt ce înseamnă „sabie“. Ilie a urcat pe muntele Sabiei, căci a devenit el însuşi Sabie; iar această Sabie se află în gîtul şi în gura sa.

Încă din primul capitol al Apocalipsei, sfîntul Ioan ne povesteşte cum „cade ca mort“ văzînd „pe cineva care semăna cu Fiul omului... Glasul Lui era ca vuietul unor ape mari. În mîna dreaptă ţinea şapte stele. Din gura Lui ieşea o sabie ascuţită cu două tăişuri, şi faţa Lui era ca soarele, cînd străluceşte în toată puterea lui“ (Apocalipsa, 1, 12–20).

Numele Divin, Sabia cu două tăişuri, este Pomul Cunoaşterii. Cele două tăişuri, în ebraică Fifiot פיפיות, sînt două „guri“ sau două Suflări, sînt cei doi *He* ai Tetragramei, cele două manifestări antinomice ale lui *Yod*: lumina şi ne-lumina. Dacă Omul care se măsoară cu ea a devenit Lumină (Faza Albă a Operei) şi ne-lumină (Faza Neagră a Operei) şi n-a fost ucis de nici unul din tăişurile ei, înseamnă că a înţeles antinomia şi a depăşit toate contradicţiile. S-a identificat cu Sabia, a devenit NUMELE său, într-o asemănare perfectă cu Dumnezeu.

Aceasta e singura cheie cu care putem pătrunde în tainele capitolului din Cartea Regilor (I, 18) unde îl vedem pe profetul lui Israel exterminînd „prin sabie“ pe falşii prooroci ai lui Baal sau, mai exact, „înjunghiindu-i în gît“. Falsul prooroc, confruntat cu Numele divin, este ucis la nivelul gîtului, care este „Poarta Zeilor“. Pentru că nu a devenit Sabie, a fost înjunghiat în gît cu Sabia.

---

[18] Cf. cap. I şi cap. V.

De fapt, e vorba aici mai puţin de uciderea sîngeroasă, descrisă de povestirea formală, cît de nimicirea suferită de orice om a cărui haină de piele nu a devenit haină de lumină şi care, confruntat cu Lumina-Cuvînt, e omorît fulgerător de Ea. Devenit Cuvînt, Ilie omoară fulgerător „Cuvîntul" fals (falşii prooroci); devenit Sabie, el îi „înjunghie în gît" pe cei ce se pretind a fi Sabie.

Citim în Evanghelie (Luca, 22, 50–51; Ioan, 18, 10–11) că în momentul arestării lui Hristos pe Muntele Măslinilor, „Simon Petru, care avea o sabie, a scos-o, a lovit pe robul marelui preot şi i-a tăiat urechea dreaptă. Robul acela se numea Malhus".

Sabia lui Petru prefigurează Cuvîntul în care se va preschimba apostolul. Pe plan psihologic, ea corespunde vorbăriei. Pentru nu înţelege încă sensul spiritual al situaţiei. El procedează aici asemenea fiecăruia dintre noi atunci cînd „tăiem în carne vie" prin judecăţi pripite asupra unor evenimente al căror sens profund ne scapă şi, în felul acesta, vorbim în contratimp şi ucidem prin Cuvînt. Atitudinea spirituală implică renunţarea la orice judecată pentru a intra în discernămîntul lucrărilor lui Dumnezeu. Acestea sînt adesea „scandaloase" dacă le raportăm la modul nostru obişnuit de a gîndi.

Cuvîntul ebraic *Herev* חרב (sabie), care desemnează şi muntele Horeb, conţine o forţă redutabilă. Omonimul său redă o energie ce distruge, devastează, usucă, extermină. Dacă permutăm literele, obţinem cuvîntul *Rahab* רחב, care introduce o posibilitate de eliberare, de lărgire, rădăcina *Rab* רב fiind cea a creşterii-multiplicării. La acest nivel, regăsim rădăcina acelui „creşteţi şi înmulţiţi-vă" din Cartea Facerii (1, 28), despre care am văzut[19] că se referă la o creştere a fructelor *spirituale*.

Cuvîntul *Rab* רב, însemnînd multitudinea, desemnează înainte de toate măreţia, domnia, regalitatea. Recunoscîndu-l pe Hristos înviat din morţi, Maria Magdalena strigă: „Rabbi!", Învăţătorule, Stăpîne!

---

[19] Cf. cap. X.

Cuvîntul *Habor* חבר, obținut printr-o nouă permutare a trei litere, semnifică „a împreuna, a lega". Cel ce se măsoară, fără a fi nimicit, cu puterea acestor trei litere, a acestor trei „făpturi vii", indiferent de ordinea în care ele se prezintă, este „legat", unit cu divinul[20]. Despre acești oameni, Hristos va spune: „Nu vă mai numesc robi, ci v-am numit prieteni" (Ioan, 15, 15).

Cele două litere extreme ale cuvîntului חרב *Het* și *Bet*, formează un nou cuvînt, *Hob* חב, „secret, ascuns". Ele înconjoară litera *Reș* ר, „cap". Așadar, Sabia ne apare ca purtătoare secretă a „capului".

Capul: *Yod*-ul Tetragramei-spadă. Cel ce se identifică cu Sabia (Spada) își regăsește adevăratul cap și filiația divină. El este „legat". Cel decapitat (Ioan Botezatorul) își redobîndește adevăratul cap. Omenirea își regăsește adevăratul chip.

Să ne amintim că *Yesod* יסוד este și taina divină[21]. Israel circumcis în *Yesod* a adus pe lume Cuvîntul. Orice om care devine Cuvînt îl împlinește pe *Yesod* – taina divină ascunsă în mînerul Sabiei. Acesta e nivelul la care el rodește cu adevărat, într-o revărsare amintind desfacerea în bucăți a fructului de rodie.

Este Faza Roșie a Operei.

2. Gura

În gură, limba, reflectare a Sabiei, simbolizează Faza Roșie a Operei. În tradiția creștină, limbile de foc coborînd din cer în ziua de Rusalii îi cuprind pe apostoli și îi conduc spre această experiență.

Fie că e vorba de limbile de foc, de carul de foc în care Ilie se ridică la cer sau de beția spirituală a lui Noe, Faza Roșie a Operei e trăită în focul eliberator și nu distrugător, simbolizat de culoarea roșie.

[20] Cf. cap. III.
[21] Cf. cap. IX.

Rusaliile (50 de zile) creştine sau „Paştele roşu" se grefează pe sărbătoarea evreiască *Savuot* (7 săptămîni=49 zile) sau „Sărbătoarea secerişului". Grîul şi orzul sînt atunci coapte şi dau rod. Ele sînt simbolurile rodului Omului: Cuvîntul.

După ce au fost cuprinşi de limbile de foc, apostolii adunaţi la Ierusalim, împreună cu toate naţiile venite acolo în acea zi de sărbătoare, sînt îmbătaţi de Sfîntul Duh. Ei vorbesc atunci o limbă pe înţelesul tuturor, o limbă ce cuprinde toate limbile, „limba una" de dinainte de Babel, dar a cărei unicitate s-a îmbogăţit prin multiplicitatea limbilor popoarelor (popoare simbolizate de cei unsprezece apostoli şi de Maria).

Tot în timpul sărbătorii *Savuot*, dar cu 1200 de ani în urmă, Rut l-a întîlnit pe Boaz, *Goel*-ul ei. *Goel* este acela care are drept de răscumpărare[22]; el este eliberatorul. Rut Moabita simbolizează popoarele străine poporului evreu sau acea parte neîmplinită din fiecare dintre noi care ne e străină şi, prin urmare, e străină Numelui.

Pătrunzînd în cortul eliberatorului ei, în acea zi de *Savuot*, Rut se căsătoreşte cu Israel. Ea e cea care se împlineşte şi se eliberează, dînd naştere Numelui. Rut şi Boaz îl zămislesc pe Obed care îl zămisleşte pe Iesei, tatăl lui David şi strămoşul lui Hristos. Hristos va fi eliberatorul omenirii.

Rădăcina *Gaol* גאל înseamnă în ebraică „a elibera".

Limbajul heraldic spune că roşul este culoarea „botului". Limba verde spune despre gură că este „botul"!

Tapisată în roşu, gura (în franceză „bouche") deschizîndu-se spre ultimul palat, îşi trage numele de la latinescul *buca*, iar etimologia sa e aceeaşi cu a cuvintelor „buclă" şi „scut" (în franceză „bouclier").

Scutul protejează de Sabia חרב. La origine, el era reprezentat prin cercul format de un şarpe muşcîndu-şi coada. Acesta din urmă simbolizează o totalitate înfăptuită, un ciclu închis. „Bucla" fiind constituită, Omul ale cărui picioare au întîlnit capul se va prezenta în faţa Sabiei – NUMELE său simbolizat

[22] Cf. cap. XII.

de limbă. Scutul care îl apără de această Sabie e simbolizat de dantură.

Dragonul din adîncuri, ce păzeşte NUMELE, e celebru pentru fălcile sale teribile. Iar toţi paznicii pragului moştenesc de la el funcţia de monştri devoratori. Cel ce reuşeşte să descleşteze fălcile Leviatanului din adîncuri şi să deschidă botul monstrului devine Cuvînt.

În calitatea ei de „bot", gura este „eliberare", cucerire a ultimei piei şi a ultimei libertăţi: împlinirea Cuvîntului. Identificată cu femininul, gura este *Işa,* care pecetluia în adîncuri – iar acum revelează – taina NUMELUI; şi, o dată cu ea, *Basar* בשר „carnea", redată pe deplin Soţului divin, şi *Basorah* בשרה „vestea cea bună", strigată de limba devenită Logos.

În timpul sărbătorii Rusaliilor, יהוה se întoarce la Elohim. Nici o bătaie a inimii, nici un ritm pulmonar nu mai fac să tresalte Creaţia. Totul e dragoste şi Foc.

„Cununia de Foc" – *Brit Eş* אש ברית– e realizată. Totul se întoarce la Principiul בראשית *Bereşit.*

3. Saliva

Saliva are un rol important în gură, contribuind la formarea bolului alimentar şi la absorbţia sa; iar puterea sa purificatoare şi cicatrizantă e binecunoscută celui ce ştie să sugă instinctiv o rană fără a apela la mintea aseptizată de cultură.

Am văzut cum Moel, „cel ce face circumcizia", suge rana produsă de tăierea prepuţului. Nu am vorbit încă[23] de rolul jucat de salivă în această operaţie rituală. Desigur, ea purifică şi cicatrizează rana. Dar mă frapează faptul că saliva intervine

[23] Cf. cap. IX.

în momentul cînd Moel face să ţîşnească, o dată cu glandul copilului, lumina.

Or, tocmai pentru a-i reda orbului lumina, Hristos „i-a pus scuipat pe ochi, apoi Şi-a pus mîinile peste ei“ (Marcu, 8, 23).

Să nu uităm că în ebraică *Iver* עור „orb“ este acelaşi cuvînt cu „haina de piele“, dar atunci se pronunţă *Aor*[24].

Hristos operează o circumcizie a ochilor omenirii oarbe, omenire care este „sarea pămîntului“ chemată să devină „lumină“.

Saliva nu are oare legătură cu sarea, dacă le raportăm la lumină?

Într-o Cabală fonetică apropiată de „limba mamă“, numele „salivă“ conţine „sal“, sarea, precum şi „salva“, salvarea, salvatorul.

În limba ebraică, „a scuipa“ – *Yaroq* ירק – este acelaşi cuvînt cu *Yereq* „verdeaţa“. Iar culoarea verde nu e oare culoarea vieţii, respectiv a eternităţii?[25] Ea este deci lumina.

A scuipa pe cineva în faţă – ceea ce este o ruşine[26] – se pedepseşte cu lepra, boală a *pielii*. Scuipatul se întoarce ca „nelumină“ împotriva celui ce şi-a expulzat ura. Dar pentru cel ce iubeşte, saliva, ca şi vorbirea, este lumină.

Saliva este indispensabilă vorbirii. Ea e strîns legată de dorinţa omului de a se hrăni, de a-l „mînca pe Dumnezeu“, de a se cununa cu Dumnezeu.

---

[24] Cf. cap. III.
[25] Cf. cap. VII.
[26] Numeri, 12, 14.

CAPITOLUL XVII

DINŢII

Dantura pare a încorona Sabia la nivelul gurii, dar n-ar putea fi ca şi ultimul zid de apărare întîlnit de Om la intrarea în ultimul palat? Să fie această „împrejmuire de perle fine“, cîntată de poet, o coroană? Să fie un zid de apărare?

Aşezaţi în rînd, strînşi unul lîngă altul, în spatele buzelor, dinţii seamănă cu un ultim paznic al pragului, monstru de o parte a porţii, realitate divină de cealaltă.

Aşa cum am spus mai sus, dinţii, aflaţi în faţa limbii, sînt scutul în faţa Sabiei.

Miturile confirmă oare această imagine?

Două povestiri din mitologia greacă atribuie dinţilor rolul de seminţe. Din ele va încolţi o armată de războinici pe care eroul va trebui s-o învingă într-o singură zi:

– unul din eroi este Cadmos, întemeietorul oraşului Teba;
– celălalt este Iason, a cărui aventură ne este deja cunoscută.

În ambele cazuri, dinţii provin de la Dragonul ucis în prealabil de Cadmos. Cine e Dragonul?

Acest monstru este paznicul prin excelenţă al Comorii. Are trup de reptilă cu mii de inele de bronz, aripi fantastice de

pasăre, cap cu strălucirea aurie a metalului. Botul său e înarmat cu trei rînduri de dinţi, limba e prevăzută cu trei ţepuşe ascuţite care vibrează, ochii aruncă flăcări. Animal fabulos, el păzeşte în acelaşi timp pămîntul, cerul şi infernul.

Cadmos învinge monstrul ţintuindu-l – la nivelul gîtlejului, „Poartă a Zeilor" – de un stejar, Copacul Verde – simbol al fecundităţii. „Smulge dinţii Dragonului", îl sfătuieşte atunci Palas Atena, zeiţa războinică ieşită cu coiful ei de aur din craniul lui Zeus, „şi seamănă-i în pămînt pentru ca ei să fie sămînţa unui nou popor ilustru".

Din aceste seminţe răsar mii de oameni înarmaţi, în mijlocul cărora, la porunca zeiţei, Cadmos aruncă o piatră. Crezîndu-se atacaţi unii de alţii, războinicii se ucid între ei. Cinci eroi viteji scapă cu viaţă din masacru. Ei devin, împreună cu Cadmos, piatra de temelie a Tebei.

Întemeierea Tebei la porunca oracolului din Delfi apare drept construirea oraşului sfînt (Ierusalimul Ceresc la evrei). Să nu uităm că delfinul (legat de oracolul din Delfi) execută poruncile lui Neptun şi că Neptun, zeu al adîncurilor submarine, are drept sceptru „Tridentul". Sub această emblemă reîntîlnim simbolul Cerberului, cîinele cu trei capete, paznic al infernului, cu trup de Dragon.

A învinge Cerberul sau a învinge Dragonul se situează la acelaşi nivel al mitului: e vorba în ambele cazuri de a învinge infernul înainte de a pătrunde în palate şi de a construi „Oraşul Sfînt".

După moartea monstrului, Palas Atena îşi asumă rolul de călăuză. Ieşită din craniul lui Zeus (la nivelul lui *cakra* coronal), fecioara războinică este singura care cunoaşte acest etaj ceresc: „Oraşul de sus", a cărui reflectare este „oraşul de jos". Teba, ca şi Ierusalimul, nu există în geografia terestră decît ca reflectări ale geografiei cereşti.

Or, tocmai în acest moment, dinţii monstrului joacă rolul capital de „germeni" ai locuitorilor cetăţii viitoare. Aceşti locuitori se ridică, precum Palas Atena, înarmaţi şi cu coifurile pe cap, gata pentru o luptă divină. Care e această luptă?

Drama se petrece în jurul pietrei aruncate de erou la porunca zeiței: crezîndu-se atacați, războinicii se omoară unii pe alții. De fapt, ei se măsoară cu piatra. În această împrejurare, piatra și dinții arată ceea ce sînt.

Am avut adesea ocazia să vorbim despre simbolismul pietrei: să ne amintim de pietrele pe care, în mitul grec, Deucalion și Pyrrha le aruncă peste umăr pentru a repopula pămîntul distrus de Potop. Era vorba tot de semințele unei rase viitoare, născute dintr-un cuplu „ieșit din ape" și intrat în procesul de evoluție spirituală. Aruncate peste umăr, pietrele reprezentau făgăduiala fructelor spirituale.

Fiecare dinte al Dragonului învins joacă rolul unei pietricele. Dar ne aflăm aici la etajul superior al mitului. Dragonul învins, asumarea coborîrii în infern și dinții semănați în pămînt pentru a încolți și a rodi sînt tot atîtea elemente ce confirmă procesul de moarte și înviere propriu fiecărei ființe ce devine Cuvînt.

Născuți înarmați și cu coiful pe cap, după chipul și asemănarea zeiței – Cuvînt creator cu rol de tată-mamă –, războinicii care se cred atacați de piatra aruncată în mijlocul lor sînt față de această piatră ceea ce sînt aleșii din tradiția iudeo-creștină față de Sabie. Ei trebuie să se măsoare cu ea. Cinci dintre ei supraviețuiesc. Cinci dintre ei „se revelează a fi piatră" și se alătură lui Cadmos pentru a întemeia Orașul Sfînt.

În acest sens, Sabia sau Piatra, identificate cu Verbul, își găsesc plenitudinea forței simbolice în Sfintele Scripturi, unde Vechiul și Noul Testament sînt într-un deplin acord în privința lor. „Piatra pe care au lepădat-o zidarii a ajuns să fie pusă în capul unghiului" (Psalmul 118, 22): apostolul Luca reia ideea și o continuă, citînd cuvintele lui Hristos: „Ce înseamnă cuvintele acestea, care au fost scrise: Piatra pe care au lepădat-o zidarii a ajuns să fie pusă în capul unghiului? Oricine va cădea peste piatra aceasta va fi zdrobit de ea; și pe acela peste care va cădea ea, îl va spulbera" (Luca, 20, 17).

La rîndul său, apostolul Pavel se referă de asemenea la profeție (Isaia, 28, 16), spunînd: „Iată că pun în Sion o piatră de poticnire, și o stîncă de cădere; și cine crede în El nu va fi dat de rușine" (Romani, 9, 33).

Piatra din capul unghiului e piatra de temelie a Templului. Ea este principiul său şi îi conţine desăvîrşirea. Temelie şi încununare a lucrării, ea este Alfa şi Omega reunite într-un singur tot. Din această cauză Oraşul Sfînt nu va putea fi construit decît de aceia care, făcîndu-se piatră de temelie, s-au măsurat cu piatra din capul unghiului.

În acest sens, Simon, unul din cei doisprezece ucenici, recunoscînd în Hristos pe Fiul Domnului, se măsoară cu Piatra Unghiulară şi devine Petru – una din cele douăsprezece pietre de temelie ale Bisericii. Hristos îi spune: „Tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi porţile Locuinţei morţilor nu o vor birui" (Matei, 16, 17–18).

Mai e nevoie să menţionăm, din această perspectivă, cel de al doilea mit grec unde apar dinţii Dragonului? În povestea lui Iason şi a Lînii de Aur, pasajul simbolic cu dinţii dragonului este o replică a celui prezentat mai sus, cu deosebirea că locul zeiţei călăuzitoare este luat de Medeea, vrăjitoarea care manipulează forţele duşmane folosindu-şi puterile infernale. Nici unul din războinicii născuţi din dinţii dragonului nu scapă viu din masacru. Satana se ridică împotriva Satanei, regatul său se distruge pe sine.

Regatul divin – Oraşul Sfînt – se construieşte, dimpotrivă, din pietre care, după ce s-au măsurat cu piatra unghiulară, alfa şi omega ale construcţiei, au devenit, fiecare dintre ele, piatră de temelie.

Apostolul Ioan sfîrşeşte Cartea Apocalipsei cu viziunea Ierusalimului Ceresc, după ce „Acela care şedea pe scaunul de domnie a zis: Iată, Eu fac toate lucrurile noi... Apoi mi-a zis: S-a isprăvit! Eu sînt Alfa şi Omega, Începutul şi Sfîrşitul" (Apocalipsa, 21, 5-6).

În continuare, apostolul descrie Oraşul: „Zidul cetăţii avea douăsprezece temelii, şi pe ele erau cele douăsprezece nume ale celor doisprezece apostoli ai Mielului".

Odinioară coroană, trasată ritual în ceremonialul de întemeiere a unui oraş, zidul care îl înconjura servea spre a-l lega de cer mai degrabă decît spre a-l apăra de duşmanii de pe pămînt. Crenelurile sale dantelate au aceeaşi origine ca şi

Cheren קרן „cornul" – care va da „coroana" (în engleză, *corner-stone* este, de asemenea, Piatra unghiulară!)

Coroana dentară, zid al Oraşului Sfînt, înconjoară şi protejează limba, sabia şi Cuvîntul.

Simbolismul ebraic confirmă cele afirmate mai sus.

„Dintele" este litera *Şin* ש, de forma unui trident şi cu valoarea numerică 300. Dacă o descompunem, se scrie שן şi are valoarea 300+700=1 000 (la fel ca şi „cornul", *Cheren* קרן: 100+200+700=1 000).

Nu numai că regăsim aici unitatea profundă a Tainei Sfintei Treimi, care are rolul primordial în facerea lumii, dar trăim, în simbolismul cifrei 1 000, unitatea regăsită, recucerită, îmbrăţişînd totalitatea lumilor create.

La evrei, litera *Şin* e strîns legată de cei trei patriarhi – Avraam, Isaac şi Iacob –, pietre de temelie ale lui Israel, pe care se înalţă cele douăsprezece triburi şi din care se va naşte Cuvîntul.

Dintele, *Şin*, înseamnă de asemenea „vîrf de stîncă". În Egipt, piramida retezată e finisată. În Israel, *Keter*, Coroana, e aşezată pe capul celui încoronat. *Keter* כתר are valoara numerică 20+400+200=620.

Încoronat e cel ce „a unit partea de sus cu partea de jos", „Mi" cu „Ma"[1]. Or, în Cartea Facerii, „întinderea" care desparte pe „Mi" de „Ma" (Facerea, 1, 6) este *Raqya* רקיע, avînd valoarea numerică 200+100+10+70=380, valoare complementară cu cea a lui Keter – 620 (620+380=1 000).

Regăsim numărul 380 în numele lui *Yeşa* ישע, Salvatorul (10+300+70=380).

Această *întindere – Raqya* este numită *Şamaim* în ziua a doua a Facerii. Mi şi Ma sînt reuniţi în jurul literei *Şin*.

Din această perspectivă simbolică, dintele este vîrf de stîncă, desemnînd în acelaşi timp coroana şi pe cel încoronat. El e desăvîrşirea Operei.

---

[1] Cf. cap. I.

Vîrful stîncii (de la *Reiş*, capul) este creştetul, la nivelul căruia vom studia mai ales simbolismul coroanei[2] şi semnificaţia deschiderii lui *Cakra* coronal (din care s-a născut Palas Atena).

După ce am studiat simbolismul capului de cîine[3], e interesant să constatăm că, faţă de incisivii mediani, caninii ocupă în coroana dentară acelaşi loc pe care îl ocupă constelaţia Cîinelui faţă de soare pe cerul solstiţiului de vară sau personajele cu cap de cîine faţă de Hristos în slavă din Coroana aleşilor ce înconjoară timpanul Bazilicii de la Vézelay.

Prin cele trei rădăcini ale lor, dinţii de minte nu sînt străini de Înţelepciune (*Hokmah* care se întîlneşte cu *Keter*), nici de trident.

Tridentul, sceptrul lui Neptun, zeul apelor subterane la greci, şi al lui Ganeşa, zeu al inconştientului la hinduşi, este simbolul unic al Tri-Unităţii divine.

„Coroană din perle fine", dinţii sînt „scuturile" ce fac zid în faţa Sabiei. Ele nu se dau la o parte decît după ce îl verifică pe cel ce pătrunde în dimensiunea sa de Cuvînt.

Pietre de temelie, dinţii nu pot avea altă calitate decît aceea a Pietrei Unghiulare, a Cuvîntului.

Totul se confirmă.

Cînd simbolismul oniric ne dezvăluie imagini ale unor dinţi care cad sau ale unor dinţi stricaţi, trebuie să le căutăm sensul în structurile noastre profunde, mai exact în calitatea vorbirii noastre.

Ar trebui ca structurile noastre să nu lase să treacă nici un cuvînt injust.

„Părinţii au mîncat aguridă şi copiilor li s-au strepezit dinţii"[4].

Ca structuri, dinţii au şi ei rădăcinile lor parentale. Sîntem datori să le transmitem copiilor noştri rădăcini sănătoase, lucru care pretinde din partea noastră sfinţenie, adică împlinire.

---

[2] Cf. cap. XX.
[3] Cf. cap. XIII.
[4] Cf. cap. XI, reflecţiile asupra acestui proverb în tradiţia evreiască.

CAPITOLUL XVIII

NASUL ŞI OBRAJII

Seva care şi-a trăit „Faza Neagră a Operei" în adîncurile pămîntului, în timpul iernii, şi-a extras de acolo esenţele, le-a integrat propriei sale fiinţe care le duce spre vîrful arborelui. Acolo, sub focul soarelui, clocite de căldura sa, luminate de razele sale, vor apărea florile, apoi fructele.

Arborele se defineşte prin florile şi fructele sale.

La cel de al treilea etaj, picioarele întîlnesc capul[1]; iar proorocul exclamă: „Ce frumoase sînt, pe munţi, picioarele celui ce aduce veşti bune, care vesteşte pacea..." (Isaia, 52, 7).

Fructele sînt pacea.

Pacea este depăşirea luptelor şi contradicţiilor, încoronarea dualităţii în unitatea recucerită „pe munte", în vîrful triunghiului superior.

În ebraică, *Şalom* שלם „Pacea" este acelaşi cuvînt cu împlinirea. El este de asemenea *Şem* שם „NUMELE" atins în vîrful ascuţit al „ţepuşei" ל.

[1] Cf. cap. VII.

Fructele sînt prin urmare Vorbirea – Cuvînt despre care am pomenit. Ele sînt seminţele unor noi fructe, multiplicarea inseparabilă de unitatea cucerită pe culmea creşterii.

Fructele se definesc prin savoarea lor: „bune la mîncare" sînt fructele în Eden, şi „plăcut la vedere" este Arborele întreg[2].

Născută din *Yesod* (Temelia), centrată pe *Tiferet* (Frumuseţea), coloana vertebrală – în zona armonică superioară, nasul – exprimă înflorirea totalităţii energiilor sublimate la acest etaj: înflorire a erosului, proslavită de Cîntarea Cîntărilor pe care am citat-o deja:

„Frumoasă ca luna (Yesod)
Curată ca soarele (Tiferet)".

aşa este Sulamita, preamărită de iubitul ei (6, 10).

„Nasul tău – cîntă el – este ca turnul Libanului, care priveşte spre Damasc" (7, 5). Turnul, ca şi coloana, scara sau arborele, redă simbolismul coloanei vertebrale.

În limba ebraică, „turnul" – *Mighedal* מגדל – conţine rădăcina *Meghed* מגד, „cel mai bun", mai subtil, mai preţios.

Turnul este cu atît mai preţios dacă ţinem seama că Libanul este o ţară muntoasă vestită prin frumuseţea pădurilor sale. Turnul Libanului exprimă fecunditatea, respectiv realizarea cea mai înaltă a Arborelui Verde.

Cuvîntul *Laban* לבן înseamnă în ebraică „alb". După Faza Neagră a Operei şi înainte de cea Roşie, Faza Albă – ultima sublimare – reprezintă ascensiunea (care nu va mai cunoaşte coborîrea) în vîrful turnului Libanului.

Propoziţia „care priveşte spre Damasc" (literal: „care îşi vede faţa îndreptată spre Damasc") sugerează existenţa unui belşug, a unei bogăţii nebuneşti, a unei supraabundenţe de fecunditate. În mijlocul pădurii, turnul este punctul de emergenţă. El priveşte spre Damasc.

---

[2] Facerea, 2, 9.

Damasc – în ebraică *Damesec* דמשק – este un cuvînt strălucind în mii de fațete, ca un diamant. Vom reține cîteva aspecte esențiale: el conține termenul *Dam* דם, sîngele, cel ce poartă în sine viața. Iar dacă înlocuim ultimele două litere שק (300+100=400) prin litera *Tav* ת (400), avem cele trei litere ale lexemului „asemănare" (*Damot*). Omul, creat după chipul Divinului, își îndreaptă privirile spre Asemănarea sa, atingînd-o aproape...

În sfîrșit, דמשק *Damesec* conține și cuvîntul שקד – *Șoched*, pe care îl vom studia mai departe și care înseamnă „migdalul". Dintre toți arborii, migdalul este cel ce va simboliza „asemănarea Omului cu Dumnezeu", zeificarea Omului. Iar la vremea cînd „înflorește migdalul" (Ecclesiastul, 12, 5), Omul intră în veșnicia sa.

Permutarea literelor din *Șoched* שקד – migdalul – dă cuvîntul קדש *Cadoș*, „sfințenie". Or, sfințenia este Asemănarea. Numele „Damasc" conține toată această putere evocatoare. Să nu uităm că tocmai „pe drumul Damascului" apostolul Pavel „a fost răpit pînă în al treilea cer și a auzit cuvinte care nu se pot spune și pe care nu-i este îngăduit unui om să le rostească" (II, Corinteni, 12, 1–4).

Am vorbit despre fructe, despre abundența și savoarea lor, dar ce să spunem despre floare, despre frumusețea și parfumul ei? Frumusețe! Ne aflăm încă în comorile inepuizabile ale lui *Tiferet*. Dar, la nivelul Triunghiului superior, trăsăturile feței nu se armonizează oare în jurul unui nas frumos? Nu încearcă oare chirurgia estetică să reconstruiască în primul rînd acest „turn al Libanului", atunci cînd Omul a administrat prost lucrarea creatorului?

Cel ce își permite să se atingă de nas își asumă o mare responsabilitate. E vorba de un act mult mai grav decît ar lăsa să se presupună gestul formal, deoarece chirurgul care operează acest organ atinge implicit elemente mult mai profunde ale ființei, irecuperabile o dată ce au fost distruse de scalpel.

Elementele de corespondență ce leagă nasul și coloana vertebrală interesează în cele din urmă întreaga creștere a sexualității prin diferitele sale moduri de expresie: ele sînt la

fel de importante ca elementele ce leagă între ele urechea şi rinichii, vocea şi sexul.

O faţă poate suporta un nas prost făcut. Femeia cea mai urîtă nu dobîndeşte ea o anumită frumuseţe atunci cînd iubeşte şi este iubită? Sau cînd aşteaptă un copil? Şi mai minunută încă este expresia celui ce devine tot mai rafinat cu fiecare etaj al evoluţiei sale, „despărţind subtilul de ceea ce este dens", şlefuind în permanenţă această densitate, spiritualizînd-o. Cît de impresionantă este frumuseţea unui chip ce a cunoscut infernul şi are deja strălucirea premiselor Întîlnirii!

Cît de frumoasă este floarea pe care fecunditatea o împlineşte! Cuvîntul *Tiferet* תפרת conţine cuvîntul *Far* פר, „fecunditatea", după cum am văzut deja[3], dar şi cuvîntul *Perot* פרת, „fructele" pe care floarea le făgăduieşte.

Tot aşa cum floarea de crin simbolizează prin forma şi albeaţa sa ţîşnirea inimii *Tiferet* în cele două braţe, unul al legii, celălalt al îndurării, la nivelul feţei floarea fiinţei înfloreşte la rădăcina nasului şi îşi distilează parfumul.

„Obrajii lui sînt asemeni unei grădini de balsam, turnuri de miresme..." cîntă Sulamita.

Ajungem aici la etaje atît de rar trăite, încît, din păcate, a vorbi despre „miresmele fiinţei" pare într-adevăr o figură de stil.

Şi totuşi, nimic nu e mai adevărat decît această mireasmă a florii fiinţei, căutată în mod inconştient. Incapabil să degaje el însuşi această mireasmă, Omul o împrumută de la flori, distilîndu-le esenţele pentru a se parfuma.

Regăsim, sub această formă fenomenală, legea conform căreia omenirea transpune în exterior ceea ce e incapabilă să trăiască în interior, procurîndu-şi în mod artificial tot ce nu este încă pregătită să devină.

---

[3] Cf. cap. VIII.

Parfumul este unul din farmecele recunoscute ale sexualității curente.

În cazul ființei ce se naște întru „devenirea" sa, parfumul este răspîndit, dimpotrivă, de corpul devenit chintesență în săvîrșirea Marii Opere Alchimice. Corpul se transformă în cameră nupțială a cerului și a pămîntului, iar inima ritmează pulsațiile Vieții universale.

Aș fi vrut să analizez aici, pentru o mai bună înțelegere a unei realități atît de rar observabile, studiul magistral al doctorului Hubert Larcher[4]. Dar aș depăși scopul pe care mi l-am propus. Le recomand însă celor interesați de cercetarea riguroasă a acestui subiect să aprofundeze lucrarea doctorului Larcher. Mă voi limita să citez un fragment, unde autorul se inspiră din limbajul poetic folosit și de mine încă de la începutul lucrării. Or, limbajul poetic redă însăși izbucnirea inconștientului. Este vorba de Narayana, eroul romanului lui Makhali-Phal[5]:

„În castitate îmi voi răspîndi seva, iar ea va crește ca un copac și își va întinde ramurile la infinit, și va urca de la testicule la buric, de la buric la inimă, de la inimă la spirit, și acolo va fi vîrful arborelui meu, al arborelui virilității mele, care își are rădăcina în castitate și în jurul căruia povara lumii va găsi un sprijin solid.

Și, așa cum a zis, această virilitate crescuse în el ca un arbore, pînă la cap... și ajungea să-i vezi lumina ochilor pentru a te lăsa pătruns de puterea supraomenească a virilității sale. Înflorită în acest fel, virilitatea răspîndea în jurul lui Narayana mireasma eroului, care era poate aceeași cu mireasma lui Adam în paradisul terestru. Această mireasmă, recunoscută instantaneu și îndrăgită de o tigroaică, ar fi numită de creștini mireasma Omului înaintea păcatului".

Această „mireasmă a lui Adam de dinaintea păcatului" este descrisă și de sfîntul Isaac Sirianul în „Cugetările" sale (84):

---

[4] *Le sang peut-il vaincre la mort?*, p. 209 (Gallimard).
[5] *Narayana* (Albin Michel).

„Cînd Omul se apropie umil de fiarele sălbatice, natura lor feroce e imediat îmblînzită: ele se îndreaptă spre om ca spre stăpînul lor, cu capul plecat, lingîndu-i mîinile şi picioarele, căci simt cum emană din el aceeaşi mireasmă cu cea a lui Adam înainte de cădere".

Reintegrat în palate, Omul îşi regăseşte acolo condiţia paradisiacă. Parfumul emanat de sexualitatea fiinţei umane ajunse la acest plan al evoluţiei sale stă mărturie despre o stare de reală şi supremă virilitate, faţă de care virilitatea banală pare plăpîndă şi derizorie. Animalele îl recunosc şi, în consecinţă, se recunosc drept slujitori ai celui ce îl emană.

Lupul din Gubbio are în comun cu tigroaica lui Narayana faptul că s-a ataşat de persoana sfîntului Francisc şi a slujit-o. Fiarele sălbatice, de la care lumea se aştepta să-i devoreze pe martiri, se culcau la picioarele acestora.

„Şi cîţi nu traversează jungla indiană populată de fiare şi de şerpi veninoşi fără a li se întîmpla nimic rău?"[6]

Există în povestirile hagiografice creştine sau ale altor tradiţii numeroase cazuri de persoane al căror trup a răspîndit miresme minunate înainte sau după moarte. În Occident, raţionalismul modern a surghiunit acest domeniu în sertarul cu legende – zîmbind arogant, atitudine ce nu are nimic comun cu rigoarea ştiinţifică. Să avem măcar curajul de a deschide dosarul, împreună cu doctorul Larcher, şi de a-i studia conţinutul. Vom începe atunci să înţelegem că şi legenda aparţine Logosului ce structurează temelia Creaţiei, legile sale ontologice.

Parfumul florilor nu este altceva decît reflectarea simbolică a parfumului omului ajuns la cea mai înaltă expresie a virilităţii sale, al omului deificat care a intrat în sfera vibraţiilor luminoase, sonore şi frumos mirositoare ale lui Dumnezeu.

---

[6] *Le sang peut-il vaincre la mort?* (p. 212).

CAPITOLUL XIX

OCHII

Am avut deja ocazia să vorbesc despre ochi[1], organe definite de evrei în funcție de singura vedere reală căreia îi sînt destinați: Vederea divină.

„Ochiul" – în ebraică *Ain* עין– este însăşi ideograma literei *Ain* ע. Valoarea ei numerică 70 implică moartea necesară învierii. Acest 70 e legat de Faza Neagră a Operei, despre care am văzut că reprezintă căsătoria cu mama, unul din cei doi poli ai cununiei divine, simbolizată de toate căsătoriile. După ieşirea din această încercare, ochii celor aflați „în tenebrele şi umbra morții" se deschid Vederii divine.

„Urechea mea auzise vorbindu-se de Tine; dar acum ochiul meu Te-a văzut" (Iov, 42, 5).

Ieşind din Arcă, Noe, deschis aceleiaşi Vederi, răspîndeşte o lumină atît de puternică, încît, atunci cînd cei trei fii ai săi se îndreaptă spre el, doi dintre ei merg de-a-ndărătelea, în timp ce al treilea priveşte în interior şi povesteşte în exterior. Acest din urmă fiu se numeşte *Ham*, „cel cald", şi va fi robul fraților săi.

---

[1] Vezi *La Lettre, chemin de vie*, cap. XVIII.

Cuvîntul *Ain*, „ochi", înseamnă şi „sursă". Ceea ce confirmă identificarea vederii cu profunzimea.

Pe de altă parte, litera *Ain*, ע, avînd valoarea 70, este foarte aproape de sora ei, *Zain* ז cu valoarea 7. Ideograma lui *Zain* reprezintă o săgeată traversînd pielea unui animal. Această săgeată simbolizează puterea bărbătească dată Omului pentru a-i permite să-şi realizeze cununia interioară şi să ajungă la nivelurí de conştiinţă succesive, de care sîntem despărţiţi prin „pieile" noastre succesive.

Din această perspectivă, ochiul poate fi identificat cu săgeata ce ne traversează „haina de piele", asigurîndu-i posibilitatea de a vedea o lume transcendentă celei unde ne ţine prizonieri starea de cădere. Străpungerea pielii nostre de animal simbolizează străpungerea condiţionării de către lumea fenomenală. Astfel, ochiul se defineşte ca organul de vedere a lumii transcendentale, a lumii divine.

Transportat în cel de al treilea Cer, apostolul Pavel devine orb faţă de lumea obişnuită (II, Corinteni, 12, 2). Dar această experienţă, în cazul unui om care va spune despre Hristos: „Şi acest 'S-a suit' ce înseamnă decît că înainte Se pogorîse în părţile mai de jos ale pămîntului?" (Efeseni, 4, 9), implică şi experienţa unei „coborîri în Infern". Iar orbirea lui Pavel, urmînd după „Faza Albă a Operei", lasă deschisă calea presupunerilor privind „Faza Neagră a Operei", asumată în cele trei zile care au urmat şi despre care nu spune nimic.

După Schimbarea la faţă, Hristos coboară în mormînt[2]. Rămîne acolo trei zile, la fel cum Iona a rămas trei zile în bezna din pîntecul balenei.

Pavel îşi recapătă vederea atunci cînd unul din discipolii lui Hristos îşi pune mîinile pe ochii săi.

Orbirea apare în numeroase mituri. Pretutindeni, ea simbolizează bezna labirintului, experimentată nu în infantilismul

---

[2] Cf. cap. XIII.

ignoranței, ci în revenirea conștientă la arhaismul copilului care cunoaște.

După ce orbește, Isaac îl binecuvîntează pe fiul său Iacob ce tocmai a uzurpat dreptul primului născut și a îmbrăcat haina de piele a „Omului roșu", pentru a împlini destinul de „Om verde" al rasei sale[3]. Isaac răspunde acestei meniri la nivelul propriei persoane. Vîrsta la care moare, „180 ani, sătul de zile", indică faptul că și-a împlinit destinul.

Traversîndu-și labirintul infernal simbolizat de orbire, cel de al doilea patriarh promovează la nivelul rasei sale înălțarea spre Divin.

Pornind de la Avraam și Isaac, Arborele va continua să crească prin Israel.

Am studiat orbirea lui Oedip atunci cînd ne-am aplecat asupra acestui mit celebru[4]. Citită din perspectiva Realului spre care lucrarea noastră dorește să deschidă inima cititorului, povestea lui Oedip este lipsită de orice moralism. Orbirea lui Oedip e legată de căsătoria sa cu Mama, cu Văduva[5], altfel spus de „Faza Neagră a Operei", fără ca acest lucru să implice ideea de pedepsire a unei fapte rele.

Călăuzindu-și Tatăl, Antigona – fiica lui Oedip își înscrie numele printre cele ale călăuzelor ce-i însoțesc pe călători în lumea Marilor Tenebre. Doar Hristos coboară singur în infern. Dar dimensiunea cosmică a acestei încercări depășește toate normele.

Mitul despre care nu am vorbit încă, dar care va lămuri mai bine legătura strînsă dintre ochi și plexul solar, dintre ochi și inimă, e povestea biblică a lui Tobit.

---

[3] Cf. cap. VII.
[4] Cf. cap. VII, 2.
[5] Cf. cap. VII.

1. Povestea lui Tobit

Bătrînul Tobit este un om virtuos. Răbdarea sa e comparabilă cu aceea a lui Iov. Asemenea lui Iov, el este pus la încercare: atins de orbire, nu încetează să se roage lui Dumnezeu şi să-l slăvească. O dată cu el se roagă şi Sara, o fecioară căsătorită succesiv cu şapte bărbaţi pe care un demon i-a ucis unul după altul deîndată ce au intrat în camera miresei.

„Rugăciunile lui Tobit şi ale Sarei pentru ca Domnul să-i scape de blestem au fost ascultate în acelaşi timp de Dumnezeu cel atotputernic. Iar Rafael, îngerul Domnului, a fost trimis pentru a le vindeca pe cele două persoane“ (Tobit, 3, 16–17).

Rafael este, în ebraică, „medicul divin“; *Raf* este „medicul“; regăsim în această rădăcină cele două litere inversate care marchează orice creştere a fecundităţii: *Far* פר. *Raf* רף are valoarea numerică 200+800=1 000, adică unitatea recucerită o dată cu vindecarea.

Dar această vindecare, reprezentînd „Faza Roşie a Operei“, implică şi celelalte faze ale Operei.

Şi în cazul lui Tobit, orbirea semnifică „Faza Neagră a Operei“. Tobit ştie de altfel că va muri. Crezînd că este vorba de moartea trupului, îşi dictează ultimele dorinţe şi îl trimite pe fiul său într-o ţară vecină, pentru a încasa o sumă pe care un oarecare Gabael i-o datora de mai multă vreme.

Călătoria întreprinsă de Tobie-fiul – alter-ego-ul Tatălui – în numele bătrînului Tobit reproduce rătăcirile în tenebrele labirintului trăit la acest nivel al Fiinţei.

Asemenea tuturor drumeţilor avînd această calitate, Tobie are o călăuză în persoana lui Rafael, a cărui adevărată identitate nu o cunoaşte. Ieşind din casă, spune textul, „văzu un tînăr strălucitor aşteptînd în picioare, gata de plecare“ (5, 5).

Avem aici ilustrarea cea mai izbitoare a legii fundamentale (a legii ontologice) care determină procesul de evoluţie a oricărei

fiinţe: „Cînd discipolul e pregătit, soseşte maestrul". Discipolului îi revine sarcina să-l recunoască.

Tobie recunoaşte, dacă nu adevărata identitate, cel puţin calitatea călăuzei.

Călătoria începe.

Cîinele lui Tobie îi urmează, şi adesea îi precedă pe drumeţi. E noapte. Nu ne sînt povestite decît nopţile călătoriei. E vorba de peregrinarea în tenebre, întreprinsă de bătrînul Tobit în sinele său, peregrinare proiectată de mit asupra poveştii „Fiului" exterior.

Tobie se opreşte lîngă un fluviu, îşi spală picioarele. Deodată, un peşte uriaş iese din apă pentru a-l devora.

Regăsim aici toate simbolurile studiate referitor la „Faza Neagră a Operei": cîinele, noaptea, apa, spălarea picioarelor şi, în sfîrşit, peştele uriaş, *Dag Ha Gadol,* frate cu balena care l-a înghiţit pe Iona, cu Leviatanul lui Iov, cu *makara* al hinduşilor.

Tobie e cuprins de spaimă. La porunca lui Rafael, scoate totuşi peştele din apă şi îl curăţă de măruntaie, păstrînd *inima, fierea* şi *ficatul.* Aceste trei elemente principale ale plexului solar „îţi vor fi necesare spre a face din ele nişte leacuri foarte utile", îi spune călăuza sa. Poruncindu-i lui Tobie să scoată inima peştelui uriaş, Rafael se dovedeşte a fi una cu Dumnezeu extrăgînd din ganga dură inima Leviatanului, în discursul Său către Iov[6]. O dată în plus, cele două personaje, Iov şi Tobit, par să trăiască aceeaşi experienţă a adîncurilor.

Din inima arsă pe cărbuni se răspîndeşte un fum care, „prin voia Domnului, alungă toţi demonii... Fierea este bună pentru a unge şi vindeca ochii". Ficatul pare a fi confundat cu inima. El va fi folosit spre a alunga demonii Sarei. Iar dacă ne amintim că ficatul este putere de nemurire[7] şi că numele său ebraic este legat de Numele divin, înţelegem taina întîlnirii lui יהוה cu Adversarul, taină a accesului la dimensiunea divină din Om. Faptul se petrece în *Tiferet.*

---

6 Cf. cap. XIII.
7 Cf. cap. XII şi cap. XIV.

Dotaţi cu aceste leacuri, însoţiţi mereu de cîine, cei doi călători îşi reiau drumul. În a doua noapte, Tobie se întreabă unde se vor adăposti. Îngerul îi dezvăluie că în acel loc trăieşte Sara, că vor înnopta la ea şi că tînăra fecioară îi va deveni soţie. Sînt primiţi cu mare bucurie de părinţii Sarei, care recunosc în Tobie pe fiul unui văr mult îndrăgit, iar Tobie o cere pe tînăra fată în căsătorie.

Să observăm că în acest mit, la fel ca în toate cele pe care le-am abordat la nivelul „Fazei Negre a Operei", căsătoria este simbolul central al unităţii redobîndite în moartea dualităţii: aşa cum Noe iese din Arcă împreună cu soţia sa, aşa cum Utnapiştim, supus aceleiaşi încercări, ajunge la dimensiunea divină împreună cu soţia sa[8], Tobie iese din camera nupţială după ce s-a măsurat cu Satan.

Să ne reamintim că la Nunta de la Cana, Hristos evocă nunta sa apropiată, moartea sa, coborîrea sa în Infern[9]. Intrînd în odaie, Tobie înfruntă mormîntul. El se supune ghidului său, scoate din sac ficatul peştelui şi îl arde pe cărbuni încinşi.

„Atunci îngerul Rafael apucă demonul şi îl înlănţui în deşertul din Egiptul de sus" (Tobie, 8, 3).

Tatăl Sarei, care săpase şapte gropi pentru a-i înmormînta pe soţii ei, şi-a petrecut noaptea săpînd groapa lui Tobie. N-a dat crezare Îngerului care îl asigurase că Tobie, om cu frica lui Dumnezeu, era destinat fiicei sale. O slujnică trimisă în camera mirilor pentru a lua trupul lui Tobie „înainte de a se face ziuă, i-a găsit pe amîndoi perfect sănătoşi; dormeau în acelaşi pat".

Ni se pare important să notăm că tatăl Sarei este Raguel, al cărui nume este cel al „piciorului"[10]. Ne amintim că piciorul, care are forma unei seminţe şi simbolizează embrionul, apoi fetusul în pîntecele mamei, simbolizează totodată sămînţa în care se transformă omul conştient atunci cînd, „redevenind

---

[8] Cf. cap. X.
[9] Cf. cap. XIII, 7.
[10] Cf. cap. VII.

copil", face experienţa coborîrii „pe fundurile adîncului, pînă la rădăcinile pămîntului, pînă la izvoarele mării" (Iov, 38). Dumnezeu care îl conduce pe Iov în Infern mai numeşte aceste locuri „porţile umbrei morţii".

În Sara, fiica lui Raguel, Tobie redevine „sămînţă". El se căsătoreşte cu pămîntul său, pe care îl eliberează de Adversar. Se căsătoreşte cu *Malkut;* drumul spre *Keter* e liber. Dar el se întoarce din drum şi se grăbeşte spre tatăl său orb. Este ultima parte a călătoriei: revenirea din Infern. Primul care ajunge „sus" e cîinele! Tobie şi însoţitorul său aleargă în urma lui.

„Atunci Tobie, luînd fierea peştelui, unse cu ea ochii tatălui său. Iar după ce a trecut o jumătate de oră, o piele fină, albă, asemănătoare cu coaja unui ou, începu să iasă din ochii săi. Tobie, fiul, o apucă, o scoase din ochii tatălui său şi, deîndată, acesta îşi recăpătă vederea (11, 11–15).

Nu întîmplător episodul de mai sus evocă oul. Redobîndirea vederii în sensul mitului – acces la viziunea divină – este ieşirea dintr-un ou, adevărata naştere întru Divin.

Atunci ochii lor îl recunosc pe Îngerul Rafael. „Cuprinşi de spaimă, căzură cu faţa la pămînt". Orice naştere spre o lume necunoscută nu e oare punctată de un strigăt? Dar, în cazul de faţă, e vorba de teama şi de înfiorarea Omului în faţa sacrului.

„Pacea fie cu voi, spune medicul ceresc, nu aveţi a vă teme", şi se face nevăzut privirii lor.

Tobit, orb timp de patru ani – simbol al patrulaterului – cîntă minunile lumii cereşti pe care o poate în sfîrşit contempla. Sufletul său e în extaz. Asemenea lui Iov, el exultă în mijlocul multitudinii bogăţiilor ce îl copleşesc, fructele arborelui ajuns la plenitudinea virilităţii sale.

Ne amintim că fierea[11] este focul, „matricea de foc", vezica biliară, în care Omul conduce energiile eliberate de splină-pancreas spre a le împlini. Aceste împliniri succesive deschid,

[11] Cf. cap. XII.

pe fiecare plan, porțile unei noi înțelegeri, ale unei noi viziuni. Fierea este lichidul sacru al vederii.

Nu am vorbit (dar încă nu este prea tîrziu s-o fac) despre recuperarea datoriei de către Rafael, care continuă călătoria în timpul celor trei zile și trei nopți petrecute de soți în camera nupțială.

Trei zile: atît a stat Iona în pîntecele balenei; și tot atît a stat Hristos în mormînt. Ca și Hristos, care a eliberat omenirea de datoria sa, ca și Iona, care a luat asupra sa datoria orașului Ninive, Tobie – înfruntîndu-l pe cel de al optulea demon al său – își plătește datoria față de Tatăl-Soț: îi redă soția.

Mitul îl folosește în continuare pe Rafael pentru a povesti sfîrșitul călătoriei, respectiv cele petrecute în taina camerei nupțiale: Rafael îl înlănțuie pe ultimul demon, ceilalți șapte fiind învinși de cei șapte soți ai Sarei, care sînt de fapt șapte dimensiuni succesive ale lui Tobie murind și înviind întru sine, în căsătoriile sale interioare. Astfel, Gabael e eliberat de datoria sa.

Gabol גבל înseamnă „limită". Gabael este Tobie în ultima sa închisoare, înaintea eliberării definitive, înaintea cuceririi unității în cununiile sale perfecte, înaintea accesului la viziunea Luminii totale.

Rafael, „medicul divin", este יהשוה – Hristos, care aduce la ospățul de nuntă pe cel ce și-a plătit datoria.

Povestea lui Tobit pune accentul, mai direct decît miturile lui Noe sau Iov, pe căsătoria Omului cu *Ișa* sa, cu femininul său de care drama căderii l-a îndepărtat, aparent fără nici o posibilitate de întoarcere.

Și totuși, textul căderii ne permite să discernem o lectură neconvențională, convergentă cu această poveste a împlinirii.

În ceea ce obișnuim să numim „triplul blestem"[12] al celor trei protagoniști ai povestirii mitice, Dumnezeu îi spune lui

---

[12] Facerea, 3, 19.

Adam: „În sudoarea feței tale să-ți mănînci pîinea, pînă te vei întoarce în pămînt, căci din el ai fost luat; căci țărînă ești, și în țărînă te vei întoarce".

Atenția cititorului e atrasă de două ori de imperativul „întoarcerii".

M-am referit deja la acest text în capitolul despre genunchi, pentru a arăta că Omul-țărînă era chemat, dincolo de situația de cădere, să se întoarcă spre a deveni conștient de puterea de fecunditate conținută în calitatea de țărînă și spre a regăsi integritatea vocației sale originare.

Reiau acum textul pentru a afirma forța de refacere a lui Adam în normele originare, forța înrădăcinată în însăși inima greșelii sale, în posibilitatea unei întoarceri pline de dragoste spre pămîntul interior, *Adamah,* parte integrantă din *Ișa* – soția sa.

Căsătorindu-se cu Sara, Tobie moare de șapte ori în sine spre a reînvia în dimensiunea de „Fiu" și „a vedea"[13].

Numele de Tobit – în ebraică *Tovihu* טוביהו – este טוב – יהו. „*Yod-He-Vav*" are nevoie de un alt *He* pentru a forma Tetragrama.

Acest alt *He* este înlocuit în numele lui Tobit de rădăcina *Tov* טוב, polul lumină – împlinire al arborelui dualității. Experiența lui Tobit e programată în numele său; pentru a ajunge la lumina totală, omul cel drept, care este deja *Tov,* trebuie să ia asupra sa ultimul *He,* ultimul *Ra,* ultima beznă, ultima cununie.

Tobit se supune exigențelor numelui său. În aceasta constă libertatea sau, mai exact, eliberarea sa. Tobit trece prin „Poarta zeilor".

Viziunea divină pe care o dobîndește e simbolizată în numeroase tradiții prin ochiul frontal numit în mod curent „al treilea ochi".

---

[13] Cf. cap. XX.

2. **Ochiul frontal: smaraldul**

Ce este acest al treilea ochi?

Rămînînd în cadrul tradiției iudeo-creștine, să reamintim că l-am întîlnit la Balaam (Numeri, 24, 3–4), cel ce proorocește, spunînd:

„Iată ce zice Balaam, fiul lui Beor,
Omul cu ochii deschiși,
Cel ce aude cuvintele lui Dumnezeu,
Cel ce vede vedenia Celui Atotputernic,
Cel ce cade cu fața la pămînt și ai cărui ochi sînt deschiși".

Fiind legată de zeificarea Omului, deschiderea acestui ochi mistic este simbolul Tetragramei. Îl vedem adesea în sinagogi și în unele biserici creștine, plasat în centrul unui triunghi echilateral și înlocuind Numele divin. Uneori e înconjurat de trei spade.

În registrul psihologic, ochiul e legat de vinovăție. Cel ce se simte vinovat se simte totodată privit de acest „ochi divin", care nu e altceva decît propria sa judecată simbolizată de al treilea ochi.

În Grecia, i-am văzut pe ciclopii cu un ochi în frunte străduindu-se împreună cu Zeus să-l detroneze pe Cronos și să-i redea lui Uranus, zeul cerului, Regatul. Sub o altă formă, acest mit are un conținut identic în toate miturile ce vorbesc de Întoarcere.

Dar literatura cea mai bogată despre al treilea ochi este cea indiană. În *Trimurti*, el este principalul atribut al lui Șiva, zeul care distruge succesiunea fenomenelor (Cronos), pentru a clădi armonia în permanență, în Transcendent (Uranus):

„Cel de al treilea ochi al său, Trilochama, este o flacără mare care îl arde pe zeul Kama (zeu al dragostei trupești) și pe zeul morții. Ca distrugător al lui Kama, acest al treilea ochi este simbolul preschimbării iubirii fizice în cunoaștere spirituală. Ca distrugător al morții, el este simbolul aspectului său biruitor asupra morții, Mrityunjava... Cel de al treilea ochi al lui Șiva este simbolul cunoașterii și al iluminării".

Durga, energia feminină (*Şakti*) a lui Şiva, este adorată sub una dintre înfăţişările sale (*Lakşmi*) ca zeiţă a Frumuseţii şi Armoniei.

„La picioarele sale, cucuveaua, simbol şi sinonim al Cunoaşterii şi semn de bun augur, arată că *Lakşmi*, în perfecţiunea sa, este întotdeauna însoţită de cunoaştere."[14]

Cucuveaua, care vede noaptea, este într-adevăr simbolul cunoaşterii, al vederii ce depăşeşte antinomia Întuneric – Lumină. A vedea dincolo de dualitate – acesta e darul ochiului frontal, al cărui nume, „Trilochama", indică „viziunea triplă" mai bine decît noţiunea de „al treilea ochi". Poziţia sa mediană în cadrul feţei îl face să aparţină coloanei din Mijlocul arborelui – cale de întoarcere la unitate.

Ochiul frontal nu este, desigur, străin pietrei frontale, smaraldul, despre care legenda spune că ar fi împodobit fruntea lui Lucifer, apoi pe cea a lui Adam în Paradis, după căderea lui Lucifer. Adam a cunoscut la rîndul său „căderea" şi a pierdut smaraldul. Acesta a ajuns atunci la Îngeri, spune mai departe legenda, iar Îngerii l-au scobit şi au făcut din el cupa folosită de Hristos la Cina cea de taină. Cupa a fost păstrată de Iosif din Arimateea care a adunat în ea sîngele scurs din rana lui Hristos pe Cruce, atunci cînd centurionul i-a străpuns coasta cu o lovitură de lance. Legenda continuă cu mitul Graalului în care cupa este acelaşi smarald dus în Bretania de Iosif din Arimateea însuşi.

Smaraldul-ochi frontal reprezintă faţă de ochi ceea ce reprezintă inima-centru faţă de inima-organ, simbol al Tatălui.

Smaraldul umplut cu sîngele de preţ este imaginea mîinilor Tatălui primind viaţa Fiului şi înapoind-o în răsuflarea Sfîntului Duh.

Nu încape îndoială că smaraldul de culoare verde, de pe fruntea celui ce îşi deschide al treilea ochi, indică integrarea sa în Pomul Vieţii.

Smaraldul – sau ochiul cu viziunea triplă – este legat şi de licornă, despre care voi vorbi în curînd.

---

[14] Swami Nityabodananda, *op. cit.*

3. Lacrimile

O lacrimă, *Dimah* דמעה, este „sîngele דם ochiului ע" sau „sîngele la sursa lui". Ea este și „proveniența מ cunoașterii דעה".

Nu e vorba aici de lacrimile emoționale sau sentimentale, ci de cele care țîșnesc dintr-o viziune spirituală.

Celui ce își vede și își plînge greșeala coborînd spre sursa ei, aceasta din urmă îi deschide și îi eliberează energia-informație inerentă etapei respective. „Ceruri noi, pămînturi noi!"

Atunci Omul „se redresează – עמד – *Omed*": verticalizarea Omului (compusă din aceleași litere ca și „lacrimile"!) nu se face fără lacrimi![15]

„Darul lacrimilor" este un har divin binecunoscut misticilor. El aduce bucuria.

---

[15] Cf. cap. XI.

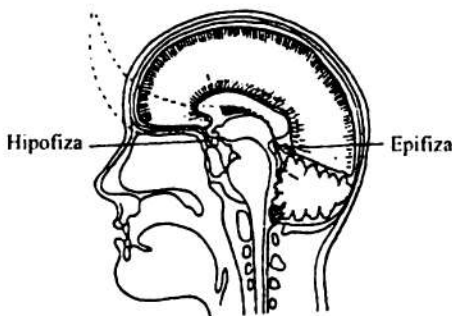
CAPITOLUL XX

CRANIUL

1. Creierul

Dacă privim un creier, observăm că are forma unei noi seminţe, al cărei peduncul este format din trunchiul cerebral.

Înflorire a măduvei spinării, împlinire a sa după ce a parcurs urcuşul coloanei vertebrale, creierul este în acelaşi timp o sămînţă, un început!

El este de asemenea *Yod* din Tetragrama-spadă הוה in care *Vav* şi-a jucat integral rolul de coordonator.

Toate capetele puse succesiv pe umerii Omului au reprezentat participarea din ce în ce mai mare la arhetipul lor, *Yod*.

Toate s-au supus structurilor triunghiului superior al Arborelui Sefirot-urilor. Să observăm mai îndeaproape acest triunghi.

La nivelul „corpului divin", el este numit „marea față divină". El generează celelalte șapte sefirot-uri numite „mica față divină" și le rezumă pe toate.

Într-un mod asemănător, *Yod*-ul lui יהוה reprezintă Tetragrama în totalitatea ei. *Vav*, coloana vertebrală a corpului uman, este aici ultima vertebră ce înflorește în vîrful său pentru a forma craniul. Această vertebră este în realitate una și trei: *occipitală, sfenoidală* și *etmoidală*, formînd o curbură ce îndreaptă fața spre înainte și determină verticalizarea obligatorie a Omului.

Vav, care este și măduva spinării închisă în canalul neural de-a lungul întregului corp, devine, la nivelul capului, creierul însuși. Acesta din urmă se naște embriologic dintr-o triplă umflare a canalului neural a cărui proeminență superioară formează:

– pe de o parte, cele două emisfere cerebrale, cei doi *He* ai Tetragramei,

– pe de altă parte, capul Tetragramei, *Yod*-ul.

La început, *Yod* rămîne ascuns, încovoiat într-o circumvoluțiune a creierului celui mai arhaic; el devine sămînță, sub forma numită „cornul lui Ammon".

Inconștientul nostru a știut să numească „cornul lui Ammon" această formațiune hipocampică încolăcită în creierul cel mai vechi; oricare ar fi originea denumirii, e un fapt cert că sunetul fundamental *AUM*, ce corespunde, așa cum am văzut[1], lui *AMEN*, e cuprins în formațiunea arhaică din creier. Putem chiar presupune că un ritual elaborat în jurul acestui sunet determină elaborarea însăși a formei menite să realizeze funcția afectivă de „mînă divină", adică de *Yod* care devine, împreună cu *Vav*, mînerul Sabiei!

---

[1] Cf. cap. XVI.

Dar să nu anticipăm şi să revenim la structurile craniului. Le-am asimilat cu o ultimă vertebră ce se desfăşoară în vîrful coloanei vertebrale, într-o amenajare osoasă dură şi suplă.

– Dură, deoarece este osoasă şi, ca atare, cea mai bine structurată şi coerentă din întregul corp uman.

– Suplă, deoarece este un puzzle, nesudat, ale cărui elemente se adună şi se desfac în ritmul unei „respiraţii craniene" autonome, participînd în acest fel la viaţa creierului.

Ca os, craniul aparţine misterului ce uneşte toate oasele corpului, făcînd din această substanţă, *Eţem* עצם[2], substanţa însăşi a fiinţei, intimitatea sa divină. În acest sens, craniul nu poate fi despărţit de creier, după cum nici osul nu poate fi despărţit de măduva sa şi nici vertebrele de măduva spinării.

La chinezi, măduva osoasă legată de sînge şi măduva spinării legată de influxul nervos sînt indisociabile şi formează împreună cu oasele şi cu primele două cîmpuri de cinabru studiate – matricea de apă, uterul, şi matricea de foc, vezica biliară – viscerele numite „curioase sau minunate", care asigură perenitatea.

Dacă perenitatea este perpetuarea rasei în matricea de apă, am văzut[3] că ea este totodată creaţie, respectiv cucerire a eternităţii prin reintegrarea în unitate.

În limbajul lor, chinezii desemnează capul drept „cîmpul de cinabru cranian", ultimul loc al gestaţiei divinului, unde Omul devine UNU şi se cunună cu universalul. „Această fiinţă se naşte din cap", spun ei. „Ea este Dao".

La greci, ea este Palas Atena.

La evrei, ea este יהוה.

Propriul nostru limbaj anatomic redă şi el această maternitate, conferind numele de „mamă" celor trei membrane protectoare ale meningelui, care constituie plăcile craniene:

– duramater în exterior,

– piamater în interior

---

[2] Cf. cap. XII.

[3] Cf. cap. X.

– şi, între cele două, *Arahne* αραχνη, păianjenul care îşi ţese pînza şi lucrează „în mijloc", ca Ariadna în palatul din Cnossos sau ca fierarul în sanctuarul său de foc.

Aşadar, în această ultimă matrice, *Yod* creşte. În *Vav,* axa cerebrospinală – despre care ştim că se încrucişează la fiecare nivel vertebral cu informaţiile senzoriale culese din interiorul sau din exteriorul organismului, restituindu-le organelor pe care le comandă, sub forma unor ordine, încrucişate la rîndul lor – căsătoria celor doi ה s-a realizat de-a lungul întregii creşteri.

În creier, cei doi ה devin cele două emisfere cerebrale, iar circumvoluţiunile apar ca ultimul labirint, în centrul căruia nu se poate intra fără o călăuză divină (am făcut această experienţă o dată cu Iov), şi numai după ce orice teamă de moarte a dispărut.

Această ultimă matrice este *Golgota* sau „locul craniului" – în ebraică *Gulgolet* גלגלת. Ea este „eliberarea גל" din „exil, *galut* גלת". Ea este totodată Crucea, la care trimite ultima literă, *Tav* ת, prinsă în „roata גלגל *galgal*" morţii-înviere. *Tav* ת, arborele crucii, devine astfel arborele vieţii.

Arborele Vieţii a dat numele unei părţi a creierului situată în spatele bulbului şi numită cerebel, despre care voi vorbi puţin mai departe.

Aş vrea să mă întorc o clipă la prietenii noştri chinezi care mai spun despre creier că, „aşezat pe cerul Omului, el este marea măduvei".

„Mare care se retrage", am putea adăuga, făcînd un joc de cuvinte: rădăcina cuvîntului ebraic *Moah* מח „măduva" înseamnă, aşa cum am văzut[4], „retragere, dispariţie".

Mare al cărei Alef א este fluxul, iar *Ha-Şem, Yod*-ul י, refluxul.

Mare a cărei respiraţie se înrădăcinează în Sabatul lui *Alef,* care îl atrage pe *Yod*.

Ancorat în cer, Omul primeşte de la *Alef* scurgerea energetică descendentă ce constituie, în realitatea sa imediată, deopotrivă învelişul său cutanat, haina sa de piele ce va deveni

[4] Cf. cap. XII.

haină de lumină, şi ţesutul cel mai subtil dintre toate, de un alb sidefiu, fragil şi esenţial, care formează fibrele nervoase, măduva şi creierul.

În realitatea sa mediată, substanţa lui *Alef*, făcîndu-se *Yod*, dă energie creierului care tezaurizează esenţa însăşi a fiinţei şi o distribuie, cu condiţia ca Omul să-şi îndrepte dorinţa spre Soţul divin, adică să se înscrie în Numele său, în *Yod*, şi să aspire la *Alef*, Soţul-Tată din care provine.

Jocul ce-l leagă pe *Alef* de *Yod* se citeşte în cuvîntul *Ei* א, pronumele interogativ „unde"? Acest joc de întîlnire şi de despărţire ţese diferitele spaţii interioare, cîmpuri de conştiinţă unde *Vav* pare a fi aspirat, prins de „mîna divină" căreia îi dă putere.

2. Cerebelul

În momentul intrării sale în craniu, trunchiul cerebro-spinal al lui *Vav* emite cele şase rădăcini ale cerebelului – organ numit şi „arborele vieţii".

Desenul ciudat ce apare dacă facem o secţiune în formă de săgeată a cerebelului seamănă cu o frunză de stejar. Arbore sacru prin excelenţă, stejarul îşi face seva să urce în conformitate cu regulile unei structuri care pare a putea fi asimilată celei a creşterii energetice a Omului.

Fiecare din foliolele cerebelului reprezintă o parte a corpului. Acest organ rezumă el însuşi întregul corp, prin vocaţia specifică a urcării sevei şi a organizării sale coronale în vîrful Arborelui: craniul-coroană.

Drept urmare cerebelul coordonează întreaga mişcare şi, în primul rînd, verticalizarea Omului. El îşi primeşte informaţia în special din labirintul urechii şi, împreună cu acesta din urmă, uneşte ascultarea şi mişcarea, *Şema* „ascultarea" שמע şi *Maasah* „acţiunea" מעשה: ascultarea şi acţiunea sînt formate din aceleaşi litere-energii!

Observăm aici caracterul divin al acțiunii celui ce îl ascultă pe *Yod*! Caracterul divin al dansului țîșnind din muzică, atunci cînd cîntul său este o icoană a Numelui!

La baza cerebelului se află „nodul vital", centrul respirației ce însuflețește întreaga ființă. În fața lui se află hipofiza, care are o mare influență asupra tuturor glandelor endocrine și îndeosebi asupra glandelor sexuale.

Prin influxul său asupra sexualității genitale, hipofiza leagă cîmpul de cinabru cranian de cîmpul de cinabru pelvian, în timp ce epifiza, sau glanda pineală, situată în spatele nodului vital, pare să îl lege de cîmpul de cinabru toracic.

Funcția epifiziei rămîne încă necunoscută: aș spune că nu este cunoscută deoarece este încă adormită: avînd în vedere că omenirea, în starea sa actuală de inconștiență, nu își trăiește matricea de foc, glanda pineală nu este solicitată pentru a-și trimite influxul în cîmpul toracic.

Sînt tentată să cred că epifiza e menită să fie pentru funcția Cuvînt ceea ce hipofiza este pentru funcția de procreație. Glanda pineală se numește astfel din cauza formei sale, cea a cornului de pin. Această formă este totodată simbolul Cuvîntului.

Fiind foarte bogată în melanină, ca și fundul ochiului, în ea sînt analizate percepțiile luminii venind nu numai de la ochi, ci și de la pleoape, de la obraji și, mai ales, de la frunte. Și tot în ea este elaborat un ritm solar ce reglează relația noastră internă cu nictemerul. Egiptenii numeau această glandă „soarele din cap".

Deasupra nodului vital și terminate prin glanda pineală, se desprind două *thalamus* sau „paturi nupțiale", numite și „straturi optice". Vederea se înscrie astfel în finalitatea însăși a căsătoriei. La nivelul straturilor optice se celebrează ultima unire, aceea a celor două emisfere cerebrale care își răspîndesc substanța albă într-un volum numit „coroana strălucitoare".

„Tatăl divin" – Înțelepciunea, emisfera dreaptă – s-a unit pe deplin cu „Mama divină" – Inteligența, emisfera stîngă. I-a ridicat cu dragoste toate vălurile. Fermecat la vederea ei, o grăbește să rodească.

Ea poartă rodul în chiar pîntecele numelui său *Binah* בינה: este *Yah* יה, Fiul *Ben* בן, יהוה.

Iar noi sîntem cuprinși de dorința de a cînta Aleluia cu toate organele noastre sortite lui *Yah*!

Ele sînt toate aici, rezumate, conturate, asumate de „coroana strălucitoare"! În ea pot fi reperate toate funcțiile motrice, senzitive, cognitive, intelectuale și afective, atît în manifestările lor proprii, cît și în interacțiunile lor cele mai subtile și mai armonioase.

3. Fruntea – Cornul

Specifică Omului, fruntea, singura parte a craniului neacoperită cu păr, își păstrează intact misterul. Lobii ei nu par să aibă vreo utilitate. Acest lucru ne face să credem că fruntea este locul cel mai important al unor funcții pe care nu le cunoaștem încă.

Fruntea – în ebraică *Mețah* מצה – este ultima „măduvă – מה" în care „harponul divin – צ" vine „să înlăture, să subtilizeze" subtilul cel mai subtil.

Fruntea este de asemenea ultimul loc unde se naște (מ) „preacuratul" – *Țah* צה.

„Preacuratul" nu e altul decît *Yod* pe deplin elaborat.

Am spus mai sus că, încă de la origine, sub forma „cornului lui Ammon" – pe care l-aș numi bucuros „cornul lui Amen" –, *Yod* era încolăcit ca o sămînță în adîncurile creierului primitiv numit „rinencefal", într-o comuniune secretă cu ascultarea și vederea, și cu mirosul desigur, și în cele din urmă cu toate simțurile – agenți ai acelui „sensorium dei" esențial al Omului. –

Există şi hristoşi încornoraţi. Aici, reproducerea grafică a lui Hristos din Bazilica de la Vaison-la-Romaine.

Acest „sensorium dei“ îmi pare a fi marele arhitect al corpului, modelînd totul în jurul său, pentru El, pentru *Yod*. Ne putem imagina „preacuratul“ ca pe *Yod* ce urmează să se nască, străpungînd învelişurile matriciale, ţîşnind ca un „corn de aur“ din craniul omului împlinit şi ajungînd la *Keter*, Coroana.

Prezent în inconştientul popoarelor, „cornul de aur“ e personificat în mitul grec prin Palas Atena născîndu-se cu coiful de aur pe cap din craniul lui Zeus. Nemuritoarea Atena este rodul iubirii dintre Zeus şi Metis, Înţelepciunea, pe care Zeus a înghiţit-o pentru a se cununa cu ea.

După cum am văzut[5], hrana şi cununia sînt una şi ele înseamnă aici integrarea celei mai înalte energii a Arborelui, Înţelepciunea, care la evrei este ultima Energie *Hokhmah*, înaintea Coroanei *Keter*.

În spatele frunţii sale מצח, matrice a „preacuratei“, Zeus poartă timp de mai multe luni pe zeiţa Atena astfel concepută. Cînd soseşte sorocul, capul divin al lui Zeus e cuprins de durerile facerii. Zeus îl roagă pe Hefaistos, fierarul ceresc, să-l lovească în frunte cu securea sa. Hefaistos loveşte şi fruntea se deschide. Din ea iese Atena, cu coiful de aur pe cap, acoperită cu o armură strălucitoare. Scoate un strigăt de victorie şi începe să danseze.

Fiul lui Cronos (muritor, fiind fiul Timpului) a devenit zeu şi a dat naştere nemuritoarei. El iese din Timp. Înveşmîntat in haina de lumină, cu coroana de aur pe cap, el scoate un strigăt

---

[5] Cf. cap. XII.

de victorie asupra morții, asupra timpului și se hrănește de acum înainte cu fructele din Pomul Vieții.

Securea lui Hefaistos este litera ebraică *Qôf* ק[6] care desemnează „satîrul". Or, în evoluția figurativă a literei, găsim desenul ce reproduce o dublă secure, simbol scump cretanilor. Securea dublă poate fi văzută într-adevăr deasupra capului taurului din Cnossos. Situată între cele două coarne ale animalului, ea este un semn de victorie.

Qôf ebraic ק are valoarea 100. El reprezintă unitatea în planul cosmic. Această literă este de asemenea simbolul Înțelepciunii.

Lovitura de secure reintegrează Omul în Unitatea divină.

N-a fost hrănit același Zeus cu laptele caprei Amalteea, al cărei corn a devenit „cornul abundenței"?

Premisă a cornului ceresc, cornul abundenței a dat naștere la rîndul său coșului miresei, umplut odinioară cu cadouri, semne ale multiplicității în unitatea recucerită prin căsătorie. Mireasa era atunci încoronată împreună cu soțul ei[7].

În momentul căsătoriei, cornul și coroana se întîlnesc în același simbolism profund: orice căsătorie umană este imaginea căsătoriei fiecăruia dintre noi cu sine, spre a-l aduce pe lume pe copilul divin. *Yod*, simbolizat de corn, apoi imagine a căsătoriei creatului cu Increatul, a Omului cu Dumnezeu – căsătorie simbolizată de coroană.

În acest sens, cornul este cea mai înaltă manifestare a fecundității și a puterii. El este lumina promisă de Isaia omenirii, în împlinirea ei dincolo de orice dualitate:

„Soarele tău nu va mai asfinți, și luna ta nu se va mai întuneca. Căci Domnul va fi lumina ta pe vecie" (Isaia, 60, 20).

Soarele și luna, Tatăl divin și Mama divină, Înțelepciunea și Inteligența se împlinesc în Domnul, יהוה, cornul lui Israel, pe care psalmistul îl cîntase deja pe vremea cînd era încă încolăcit în adîncurile lui Amen!

„Lăudați pe Domnul!

El a înălțat tăria poporului Său.

---

[6] Vezi *La Lettre, chemin de vie* (cap. XXI).

[7] Obiceiul se mai păstrează și astăzi în ritul căsătoriei creștine ortodoxe.

Iată o pricină de laudă pentru toți credincioșii Lui,
pentru copiii lui Israel, popor de lîngă El"
(Psalmul 148, 14).

Descendenții regelui David – cap al poporului – înalță cornul lui Israel. Iar atunci cînd Ioan Botezătorul, Precursorul, vine pe lume, tatăl său, marele preot Zaharia, își înalță spre cer cîntul de bucurie:

„Binecuvîntat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, pentru că a cercetat și a răscumpărat pe poporul său. Și ne-a ridicat o mîntuire puternică în casa robului său David" (Luca, 1, 68–69).

Cornul mesianic își desăvîrșește înălțarea în persoana lui Hristos. Sfîrșitul în sînul unei familii nu este decît sămînța din care va rodi dimensiunea poporului, sămînța ce moare în pămînt, spre a reînvia în dimensiunea sa de sămînță a lumii...

Acest corn zace în inconștientul popular sub numele de „unicorn", devenit „Licornă". Este încă o expresie a celui de al treilea ochi din frunte.

Licornă în vîrful capului, cornul este „lucarnă" în acoperișul casei, lucarnă ce se mai numește și „ochi-de-bou", ceea ce confirmă legătura dintre corn, ochi și lumină.

4. Părul și coroana

Părul, ca și unghiile, este alcătuit la nivelul corpului uman din aceleași elemente biochimice ca și coarnele animalului. Firele de păr sînt razele cerești, rădăcinile prin care coboară în Om energiile divine și puterea dătătoare de viață, raze ce devin ramurile arborescenței de pe creștetul său.

Părul este simbolul forței divine.

Povestea lui Samson ilustrează minunat profunzimea acestei realități (Judecători, 16).

Închinat Domnului încă din pîntecele mamei, Samson n-a văzut niciodată briciul trecînd peste capul său. Forța sa îl

înspăimîntă pe „adversar", simbolizat aici de Filisteni. Pentru a-și domina vrăjmașul, Samson se căsătorește cu el. Regăsim aici legea ce structurează „Faza Neagră a Operei". Aceasta apare și mai clar cînd Samson orbește. În cele din urmă el moare, dărîmînd cei doi stîlpi ce susțineau casa Filistenilor: e vorba de cei doi poli ai dualității, care se prăbușesc. Însuflețit de forța divină aflată în părul său, premisă a coroanei, Samson își asumă, prin moarte, un aspect al primei părți din nunta lui Israel cu Dumnezeul său.

Ne amintim că, la trecerea prin „Poarta Oamenilor", rinichii simbolizează forța. Ne amintim, de asemenea, că, la chinezi, „rinichii înfloresc în păr!"[8]

Arborescență, înflorire: într-adevăr, părul este toate acestea. Înflorire a sevei, el este floarea sexualității. Vorbind despre părul femeilor, apostolul Pavel evocă tulburarea pe care acesta o poate produce în rîndul îngerilor: „Părul femeii este slava bărbatului", spune el, în timp ce „părul bărbatului este slava lui Dumnezeu". De aceea el recomandă bărbaților să-și descopere capul în timpul rugăciunii, iar femeilor să rămînă cu capul acoperit (I, Corinteni, 11).

Calviția – în ebraică *Hereha* קרחה – are ca omonime gheața și înghețul. Or, dacă părul simbolizează forța și încununarea sexualității în vîrful capului, e interesant de notat că, la polul opus, în adîncurile infernului, unii călători, cum ar fi Dante, întîlnesc marea de gheață, simbol al despuierii totale.

Cred că e vorba de o experiență analoagă celei pe care o trăiește Samson atunci cînd, în noaptea „Fazei Negre a Operei", se unește cu Dalila – femeia al cărei nume este de asemenea legat de Noapte – și își taie părul de dragul ei. Dalila „a ras cele șapte șuvițe de pe capul lui Samson". Rămas fără păr, el își pierde puterea.

Iar Bardo-Thodol îl sfătuiește pe cel ce trebuie să urce din lăcașul morților și să se nască din nou să „se îndepărteze de

---

[8] Cf. cap. XII. Medicina occidentală, mai puțin poetică, stabilește totuși o relație între activitatea glandelor suprarenale și sistemul pilos.

matricea samsarică", şi să se îndrepte spre „Împărăţia supremei Fericiri", adică spre „Împărăţia concentraţiei dense sau Împărăţia celor-cu-părul-lung".

Ce altceva sînt „meşa lui Alah" la arabi sau coada tradiţională la chinezi dacă nu raza de lumină ce îi leagă de Cer şi prelungirea subtilă a coloanei vertebrale?

Toate riturile privind părul au un sens sacru. Aceste rituri, incredibil de numeroase în timp şi spaţiu, merg de la simplul gest simbolic la un întreg arsenal de procedee magice, ale căror scopuri sînt legate în mod evident de sexualitatea de tip profan.

Taurul din Cnossos

Rădăcini cereşti prin care coboară energiile, coarnele şi părul sînt simboluri ale puterii (Muzeul din Heraklion, Cnossos, secolul XVI înainte de Hristos).

Părul de pe cap şi de pe corp – în ebraică *Sear* שער – este „Prinţul", Principiul שר implantat la obîrşia fiinţei. „Părul îşi are rădăcinile în rinichi", dar înfloreşte în Coroană.

Cuvîntul *Sear* שער – care desemnează părul, desemnează totodată, prin omonimul său *Saar*, „teama", „înfiorarea" în faţa sacrului.

Fiinţei cuprinse de frică – iar frica nu este decît imaginea caricaturală a sentimentului de teamă în faţa Sacrului – i se zbîrleşte părul, i se face părul măciucă: întinzîndu-şi toate antenele, ea pîndeşte o informaţie ce ar putea s-o salveze de un eveniment pe care nu îl stăpîneşte. Biologii cunosc faptul că firele de păr din blana animalelor sînt tot atîtea antene care, atunci cînd sînt ridicate, le informează şi le fac sensibile la nişte moduri vibratorii infinit prea subtile pentru capacitatea de receptare a Omului modern, mai ales în Occident.

Ființa umană, așa cum o vedem astăzi, pare a-și fi pierdut părul de pe cap și de pe trup de-a lungul secolelor, pe măsură ce a devenit tot mai opacă la Divin și, prin urmare, la lumile ce o înconjoară și a uitat că le poartă în ea.

Au fost observate, dimpotrivă, cazurile unor persoane care aveau darul clarviziunii și al căror sistem pilos era foarte dezvoltat pe anumite părți ale corpului[9].

E cert că unghiile și părul cresc și după moartea biologică, părînd a se supune unei stimulări biogenetice diferite de cea care reglează viața celorlalte țesuturi.

Imaginația populară a creat numeroase legende – nu lipsite de o anumită doză de adevăr – care ne povestesc despre fenomene de acest fel, mai ales în cazul vieții sfinților: „Nu se spune oare – relatează doctorul Larcher[10] – că barba sfîntului Hubert nu încetează să crească și că, în fiecare an, în ziua cînd e prăznuit, paracliserul îl rade?"

Orientul, atît cel creștin cît și cel musulman, ar putea aduce numeroase mărturii despre silhaștrii descoperiți în fundul grotelor, la multă vreme după moartea lor, uneori chiar după ani îndelungați: părul și unghiile au continuat să le crească în tot acest timp.

Să fie acest fenomen banal mai accentuat la ființele ce au atins un stadiu înalt de evoluție, corpul unora fiind găsit în stare perfectă de conservare după moarte? În această ultimă ipoteză, abundența părului să fie oare legată de sfințenie (sau de stările satanice omoloage la polul negativ)? E o problemă ce ar merita un studiu aparte.

Cuvîntul „păr" (în sensul de „coafură"), *Pera* פרע la Nazirei, este format din aceleași litere-energie ca și *Afar* עפר,

---

[9] Doctor Alain Assailly, *Contribution à l'étude de la médiumnité*, articol apărut în *la Science et le paranormal* (I.M.I., 1, place Wagram, Paris, 1955).

[10] *Le sang peut-il vaincre la mort?* (p. 151)

„țărîna, pulberea", despre care am văzut[11] că reprezintă starea Omului în multiplicitatea sa, la începutul creșterii. I-am studiat sensul în simbolismul genunchilor, ale căror două coroane mici făgăduiesc, încă de la nașterea Omului, coroana sa unică.

La nivelul capului, podoaba capilară este tocmai această coroană: multiplicitatea-pulbere a devenit unitate.

Același cuvînt פרע, pronunțat *Paro*, înseamnă „a se arăta așa cum este, a înlătura orice frînă, a lăsa frîul din mînă". Omul încoronat e într-adevăr pe deplin eliberat, pentru că a devenit întru totul asemenea sieși, identificîndu-se cu arhetipurile sale.

Anarhistul este cel ce crede că s-a eliberat pentru că a respins orice arhetip. Își poartă părul într-o dezordine demențială, iar uneori și-l vopsește chiar într-o culoare dementă. Atunci cînd se crede el însuși un arhetip, părul său ia forma unei creste și devine un corn inconștient.

La polul opus față de această expresie a unei demențe infantile, o coafură corect ordonată are forma unei diademe.

Dacă Maria Magdalena șterge cu părul ei picioarele lui Hristos, pe care le-a stropit cu lacrimi, dacă le unge cu mir[12] și dacă tot ea, în seara de Paște, toarnă pe părul lui Hristos „mir de nard curat, foarte scump" (Marcu, 14, 3), ea reprezintă într-adevăr omenirea ce se întoarce la adevăratul ei soț. Ea este cea care își leapădă părul la picioarele sale, este vasul de alabastru pe care îl sparge după ce, întru totul împlinită, moare spre a lăsa să i se răspîndească mirul.

Dintotdeauna, Soțul divin așteaptă omenirea care îi este soție, pentru a o încorona.

„Plîngeți-vă, plîngeți-vă împotriva mamei voastre!" strigă El vorbind despre ea prin gura profetului Osea.

„Căci nu este nevasta Mea, și Eu nu sînt bărbatul ei!...
Nu voi avea milă de copiii ei, căci sînt copii din curvie" (Osea, 2, 4, 6).

---

[11] Cf. cap. VIII.
[12] Luca, 7, 38.

Dar dragostea Sa e mai puternică decît toate, şi iată-l pe Soţul divin spunînd prin gura aceluiaşi profet:

„O voi ademeni şi o voi duce în pustie, şi-i voi vorbi pe placul inimii ei...

Te voi logodi cu Mine pentru totdeauna; te voi logodi cu Mine prin neprihănire, judecată, mare bunătate şi îndurare" (Osea, 2, 16, 21).

Şi continuă, prin gura lui Isaia: „Vei fi o cunună strălucitoare în mîna Domnului, o legătură împărătească în mîna Dumnezeului tău" (Isaia, 62, 3).

Iar prin gura lui Ioan cel mult iubit, profetul Apocalipsei, El spune: „Fii credincios pînă la moarte, şi-ţi voi da cununa vieţii" (Apocalipsa, 2, 10).

În viziunea sa cea mai sublimă, lui Ioan i s-a arătat „un semn mare: o femeie învăluită în soare, cu luna sub picioare, şi cu o cunună de douăsprezece stele pe cap" (Apocalipsa, 12, 1).

Pentru a încheia anul liturgic, tradiţia creştină sărbătoreşte împlinirea umanităţii-soţie prin încoronarea Fecioarei.

Ridicată la cer de mîna îngerilor – spune Tradiţia – Fecioara-Mamă devine Soţia. Ea primeşte cununa din mîinile Soţului.

Ea este umanitatea împlinită.

Ea este premisa fiecăruia dintre noi.

CAPITOLUL XXI

NIMBUL

Marea Operă e înfăptuită.

Soţia încununată pătrunde în camera Soţului, al cărui Duh o fecundează. Ea se îmbată de extaz.

Nu mai ştim nimic altceva în afara faptului că Omul a trecut dincolo de *Keter*. El a intrat în Tenebrele transcendente ale lui *Ain*. În aceasta constă măreţia sa: a fi cunoscut de Cel Ce se defineşte ca Fiinţă (Ieşirea, 3, 14), dar Care duce Soţia dincolo de orice definiţie, în inima, niciodată atinsă, a Ne-Fiinţei.

De la *Yesod*, „Taina divină", la *Tiferet*, „Marile Tenebre divine", apoi, dincolo de *Keter*, în camera regală reprezentată de „Nimic", Omul a cunoscut căsătorii din ce în ce mai îndrăzneţe, din ce în ce mai misterioase. Doar cel ce le-a trăit poate vorbi despre ele. Dar am văzut că urechile noastre sînt încă prea puţin pregătite spre a primi astfel de confidenţe. Sîntem tentaţi mai degrabă să le luăm în derîndere sau să ne răzvrătim împotriva lor.

N-am trădat noi, împreună cu *Ham*, secretul lui Noe? Nu ne-am scandalizat, o dată cu evreii, de beţia Apostolilor în ziua

de Rusalii, atunci cînd erau pătrunşi de Sfîntul Duh, sub forma Limbilor de Foc?

Nu zîmbim noi cu condescendență la adresa .„misticilor" sau a „iluminaţilor", calificative total devalorizate în conştiinţa noastră occidentală? Căci e mai uşor să ne batem joc sau să fim scandalizaţi de cei a căror experienţă scapă mediocrităţii noastre şi pe care îi ocolim din cauza nevoii noastre de securizare.

Rîsul şi furia sînt singurele mijloace de care dispune Omul impur pentru a se elibera de rezonanța misterului Unirii din propria persoană. Înţeleg prin „impur" ceea ce rămîne străin adevăratei sale vocaţii. Iar ambele aceste atitudini ucid viaţa.

Viaţa, în sămînţa cît şi în devenirea sa, este unirea a două lucruri „pentru a înfăptui miracolul lucrului unu", spunea Hermes[1], înainte chiar ca apostolul Pavel să strige: „Taina aceasta este mare!" (Efeseni, 5, 32), vorbind despre Hristos şi despre Biserică.

Miracolul s-a înfăptuit, dar „taina rămîne pecetluită pentru spiritele impure".

Carul lui Israel duce Soţia pînă la Tronul divin.

„Un car de foc şi nişte cai de foc" îl iau pe Ilie de pe pămînt. „Ilie s-a înălţat la cer într-un vîrtej de vînt" (II, Regi, 2, 11).

„Deasupra cerului care era peste capetele lor, era ceva ca o piatră de safir, în chipul unui scaun de domnie; pe acest chip de scaun de domnie se vedea ca un chip de om, care şedea pe el.

Am mai văzut iarăşi o lucire de aramă lustruită ca nişte foc, înlăuntrul căruia era omul acesta, şi care strălucea de jur împrejur; de la chipul rărunchilor lui pînă sus, şi de la chipul

---

[1] Tablele smaragdinice.

rărunchilor lui pînă jos, am văzut ca un fel de foc, şi de jur împrejur era înconjurat cu o lumină strălucitoare.

Astfel era arătarea slavei Domnului" (Iezechiel, 1, 26–28).

Slava Omului este simbolizată de nimbul ce înconjoară trupul lui Hristos în slavă şi trupurile sfinţilor sau cele ale zeilor hinduşi în diferitele tradiţii iconografice religioase.

„Nimbul" este „migdala aureolată", adică migdala care se deschide spre Lumină.

Cele două migdale (amigdalele), care au salutat deja Omul la intrarea sa în ultimul palat, se regăsesc aici în „miracolul lucrului unul" ce învăluie trupul Omului zeificat.

Migdalul face parte din numeroasele esenţe de arbori şi arbuşti veneraţi mai întîi datorită apartenenţei lor la noţiunea de „Arbore verde", simbol al ajungerii „Omului roşu" la împlinirea sa divină; dar ei mai sînt veneraţi şi pentru virtuţile lor specifice.

Franţa şi ţările celtice sacralizează stejarul pentru robusteţea şi virilitatea sa. Ele venerează totodată ilicele şi pinul pentru nemurirea lor: frunzişul lor nu se vestejeşte niciodată. Or, aceşti trei arbori, împreună cu portocalul, încadrează „Doamna cu Licorna" în fiecare din cele şase tapiserii executate întru cinstirea animalului fabulos despre al cărui simbolism am vorbit mai sus[2].

Fructele portocalului sînt celebrele „mere de aur" din multe basme şi mituri. Contrapunct al „mărului", din care tradiţia orală face fructul Pomului Cunoaşterii, „mărul de aur" este fructul „Pomului vieţii".

Din această perspectivă, portocalul este pomul cununiei omenirii cu Dumnezeul său; cununa din flori de portocal este

---

[2] Cf. cap. XX.

diadema miresei. Acest ultim simbol era trăit pînă nu de mult în satele noastre franceze, unde nu se sărbătorea nici o nuntă fără ca mireasa să aibă, dacă nu o cunună de flori de portocal pe cap, măcar un buchet în coşul său, el însuşi simbol al cornului abundenţei.

Migdalul are aceeaşi semnificaţie ca portocalul. Arbore monoic, floarea sa este masculină şi feminină. Din această cauză, el reprezintă, în „Omul verde", simbolul androginiei cucerite. După ce a depăşit dualitatea sexelor şi a dobîndit unitatea, Omul e introdus în camera nupţială.

Floarea de migdal, soră cu floarea de măceş şi cu trandafirul, simbolizează, ca şi ele, căsătoria macrocosmosului cu microcosmosul, a Cerului cu Pămîntul, cîntată de rozasele catedralelor noastre; ele strălucesc în Lumina şi în Focul Dragostei Divine, care arde, dar nu mistuie.

A merge în centrul trandafirului, înseamnă a te întoarce la Unu.

„Cînd înfloreşte migdalul... Omul se întoarce în lăcaşul său cel veşnic" (Ecclesiastul, 13, 7).

Veşnicia, Răsăritul – în ebraică *Chedem* קדם (100–4–600) – este *Adam* אדם (1–4–600), dar la o altă octavă[3]. Numele migdalului, *Şeched* שקד (300–100–4) sau mai degrabă cel al anagramei sale, sfîntul – *Cadoş* קדש (100–4–300), este şi el foarte apropiat de numele veşniciei: *Şin* ש (300) a înlocuit pe *Mem* ם *final* (600).

Dacă introducem un alt *Şin* în inima migdalei, regăsim Răsăritul – Adam nemuritor (100–300–4)+(300). După părerea mea, aici se află sensul profund al icoanei care îl reprezintă pe Hristos în slavă învăluit în nimb, în migdală: Hristos este un *Şin* viu. Ca simbol trinitar, dar şi ca „dinte", simbol al „pietrei unghiulare"[4], *Şin* din Hristos în slavă îşi întîlneşte arhetipul.

„Cortul întîlnirii" conţinea deja acest simbol: sfeşnicul cu şase braţe avînd forma a doi *Şin* reuniţi purta pe fiecare din aceste braţe „trei potiraşe în chip de floare de migdal"[5].

---

[3] Cf. cap. III.
[4] Cf. cap. XVIII.
[5] Ieşirea, 37, 19.

Aflăm, în acelaşi text, că, din „altarul pentru tămîie, din lemn de salcîm", ieşeau coarnele care „erau dintr-o bucată cu el" (Ieşirea, 37, 25). Salcîmul, arbore sacru prin excelenţă, este şi el monoic, simbolizînd androginia cucerită şi dînd rod divin.

Dacă migdala este fructul divin ce simbolizează nu doar nemurirea ci, mai ales, eternitatea Omului, ea este în esenţă un fruct de lumină. Or, limba ebraică ne mai propune un cuvînt pentru a desemna migdala: *Luz* לוז[6], al cărui omonim *Loz* înseamnă „pus deoparte". Acest semnificat este însăşi rădăcina ideii de sacru.

Sacrul este ceea ce e pus deoparte, îndepărtat de ceea ce e vulgar (*căci nu a devenit vulgar, profan, decît ceea ce s-a despărţit de sacru*).

Faptul e cu atît mai interesant, cu cît René Guénon, vorbind despre o tradiţie cabalistică, ne spune: „Cuvîntul *Luz* este numele dat unei particule corporale indestructibile, reprezentată simbolic drept un os foarte tare, particulă de care sufletul rămîne legat după moarte, pînă la înviere. Prin desfăşurarea lui Kundalini, această zonă se trezeşte, se desfăşoară pentru a atinge diferitele *cakra*, apoi cel de al Treilea Ochi"[7].

În calitatea sa de coloană vertebrală a lumii, Israel porneşte din Luz, oraşul unde, în timpul nopţii (Tenebrele triunghiului inferior), Iacob are viziunea Scării. Or, printre toate semnificaţiile simbolice ale acestei scări ce urcă de la pămînt la Cer – şi coboară de la Cer la pămînt – se află îndeosebi trezirea lui Kundalini.

Cînd se trezeşte, Iacob dă locului unde şi-a petrecut noaptea numele de *Bethel*, „Casa Domnului". Să observăm că acelaşi cuvînt, *Bethyl*, este pur şi simplu numele smaraldului!

Cît despre Luz, primul nume al oraşului, se pare că Iacob îl va ridica acum pe o altă treaptă a Scării.

Rădăcina *Luz* e legată de cea din care provin, în limbile celto-occitane, cuvintele *lux* (lumina, în limba latină), *Lug* (numele unui zeu celtic), Luc, Ludwig etc., prenume conţinînd

---

[6] Cf. cap. IX.

[7] René Guénon, *Le Roi du Monde*, cap. VII.

ideea de lumină. Trebuie să notăm că, în simbolismul creştin, animalul ce corespunde geniului Evanghelistului Luca este taurul.

Luz, migdala purtată în germene, simbolic, în coaja sa, la baza coloanei vertebrale, a urcat toate treptele tenebrelor şi şi-a spart învelişul.

Asemena lui Hristos ieşit din mormînt, Omul a devenit Lumină.

Ultimă manifestare a corpului, aflată la limita imaterialului, nimbul, ou de lumină, presupune zămislirile succesive ale Omului ce se naşte din sine întru sine, în taina de nepătruns a dragostei.

El se îndreaptă spre *Ain-Sof-Aor, Ain-Sof, Ain,* spre Nimic...

CONCLUZIE

Iată corpul așa cum l-am văzut, așa cum l-am simțit. Sînt conștientă de lacunele grave ale lucrării, lacune datorate în mare parte vastității domeniilor ce-mi sînt necunoscute sau sînt străine experienței mele, precum și numeroaselor „circumcizii" la care m-a constrîns scrierea acestei cărți.

Cartea a crescut asemenea unui arbore și, pentru ca seva ei să țîșnească destul de puternic, spre a nu fi absorbită de numeroasele ramuri secundare care o solicitau, m-am supus legii conform căreia „arborele trebuie tăiat pentru ca să rodească". A existat pericolul de a face din fiecare ramură un arbore în sine și de a oferi cititorului desișurile de nepătruns ale unei păduri virgine.

Acum, cînd tulpina centrală a arborelui a înflorit și a dat rod, doresc ca fiecare dintre ramurile tăiate să fie luată în mînă de mine sau de alții, pentru ca tulpinile sale bine îngrijite și îndrumate să-și poată dezvălui admirabila bogăție. Căci, dacă

fiecare din organele corpului își are semnificația sa profundă, relațiile existente între aceste organe își au și ele importanța lor; iar eu abia dacă am abordat acest subiect! După cum se vede, e vorba de o muncă imensă pe planul cercetării și foarte urgentă pe planul experienței.

E de maximă importanță, așadar, să fie ridicată ipoteca ce a apăsat – și mai apasă încă – atît de greu asupra societății umane și asupra individului din Occident, datorită ideii conform căreia corpul ar fi un instrument de pierzanie.

Or, corpul este cel mai minunat instrument al realizării noastre.

El reprezintă, înainte de toate, un limbaj. Acest limbaj, pe care am încercat să-l descifrăm, ne informează despre un program ce așteaptă să fie realizat. Prin intermediul bolii, el ne previne că am apucat-o pe un drum greșit.

El este apoi, în mîinile noastre de făurari, materia primă din care făurim instrumentul pe care îl folosim și recipientul în care operăm.

Dar atenție! Dacă ne oprim doar la această triplă perspectivă, apare marele pericol de a reduce corpul la simplul rol de obiect. În calitatea sa de instrument, limbaj, de materie primă, corpul este Omul, el însuși definit ca întîlnire a corpului, a sufletului și a spiritului. Fiecare dintre noi este în același timp corp (propriul său corp), suflet și spirit, ce nu pot fi despărțite. Iar cea mai mică parte a corpului poartă în ea totalitatea Omului – corp, suflet și spirit, tot așa cum fiecare sefirot, diferit de celelalte, conține în sine totalitatea Unității divine.

A tăia o parte a corpului înseamnă a mutila unitatea Omului, armonia sa. A extrage un dinte sau a scoate amigdalele pare lucru cel mai benign în aparență.

În aparență...

Am semnalat deja că, atunci cînd vorbesc despre un organ, nu vorbesc doar despre organul respectiv în sine, ci despre funcția sa manifestată la nivelul fiecărei celule a corpului, în măsura în care acesta din urmă este un corp potențial total.

Atunci cînd se efectuează ablaţiunea unui organ, funcţia nu dispare cu totul, dar nu se poate nega că ea este grav afectată în dimensiunea sa cea mai subtilă.

Pînă în zilele noastre, chirurgia nu a înţeles că a îndepărta o vezică biliară atinge însăşi inima funcţiei de împlinire a fiinţei. Încă nu bănuieşte că a face o incizie a pielii, secţionînd un meridian descris de tradiţia chineză, înseamnă a distruge în profunzime nişte trasee energetice. Încă nu ştie că anumite dureri sînt iniţiatice, adică legate de eliberarea de energii în respectiva etapă a drumului, şi că, în acest caz, e mai bine să nu intervină.

În general, medicina occidentală nu a înţeles încă limbajul corpului.

Medicul va trebui să devină conştient de faptul că este medic doar acela care veghează asupra gestaţiei lui *Yod* şi care ajută Omul să aducă la lumină umanul şi divinul din el.

DUPĂ TREIZECI DE ANI

Postfață la ediția a II-a în limba română

Am scris această carte acum treizeci de ani. Ea era deja, la acea dată, rodul unei prime experiențe de viață. Îngrijisem numeroşi bolnavi, întrebîndu-mă care era sensul suferinței lor, la fel cum în copilărie îmi pusesem întrebări cu privire la sensul vieții pur şi simplu, fără a primi un răspuns satisfăcător.

Țin minte cum, în acei ani ai copilăriei, tatăl meu se întorcea grav rănit de pe front, în timpul războiului din '14–'18, trăind în continuare doar din amintirile acelui măcel ; la întrunirile „Foştilor Combatanți", reactivarea acelor evenimente tragice le dădea tuturor impresia, sau mai degrabă iluzia, de a trăi. Mama mea își revenea cu greu după interdicția de a studia medicina – în anul 1910 cinci fete îşi luaseră în Franța examenul de bacalaureat, dar nici nu se punea problema ca ele să studieze mai departe în direcția unor profesii ce ar fi amenințat echilibrul societății!

Povestesc apoi în cartea de față[1] despre urmările importante pe care le-a avut pentru mine mediul social datorită căruia m-am confruntat, de la o vîrstă fragedă, cu absurdul. Dacă părinții mei trăiau din trecut, dacă cei din generația mea fugeau spre viitor, ce se întîmpla cu prezentul și cu posibila sa încărcătură de sens? Eram obsedată de aceste întrebări care dobîndesc astăzi o mare importanță.

Iată lucrurile despre care aş vrea să le vorbesc noilor mei cititori cu prilejul apariției celei de a doua ediții în limba română a acestei lucrări. Observ astăzi cu emoție că dacă odinioară nimeni dintre cei mai în vîrstă decît mine nu a putut răspunde la întrebările mele altfel decît invitîndu-mă să mă pregătesc pentru o moarte frumoasă acceptînd constrîngerile unui moralism distrugător, în schimb cerul mă copleşea, dezvăluindu-mi dimensiunea simbolică a universului şi a textelor noastre sacre.

---

[1] Cf. supra, p. 296.

Simbolul este o calitate a oricărui lucru, în măsura în care acesta e legat de Cuvîntul ce îl întemeiază : iar mitul, construit din aceste „lucruri" vii şi însufleţite, e povestirea care vorbeşte despre Omul interior – legat el însuşi de Dumnezeu, a cărui imagine este – pornind de la materialele încărcate de suflet, proprii Omului exterior. Descoperind această dimensiune dinamică şi eliberatoare a existenţei, scăpam de consensul carceral ce mă sufoca, pentru a trăi „clipa" în amploarea verticalităţii sale. Nu am mai părăsit-o niciodată ; ea mi s-a revelat ca fiind „EU SÎNT", Sfîntul NUME ebraic IHVH despre care Hristos ne spune că El este Acela :

„Mai înainte ca să se nască Avraam, SÎNT EU"[2].

A fost minunat să descopăr, dincolo de timpul nostru istoric, acest alt timp ce îmi permitea să şterg din traducerile noastre acel banal „La început", clasic şi reductor, cu care se deschid Geneza şi Sfînta Evanghelie a lui Ioan. *Bereşit,* „Principiul" cu care încep cele două cărţi e prezent în noi în fiecare clipă a vieţii, el este Imaginea divină fondatoare a lui Adam, Adam fiind la rîndul său omenirea totală, şi voi, şi eu, fiecare fiinţă umană purtătoare a Seminţei secrete.

Însuşi Hristos se elibera astfel de istoricitatea sa şi de închiderea religioasă clasică ; El devenea parte din carnea mea!

Textele biblice începeau să spună o istorie care avea un sens. Polarizîndu-mi atenţia pe părţile corpului, foarte numeroase în aceste texte, am descoperit inefabila experienţă trăită de Moise pe vîrful muntelui Sinai unde a văzut „forma" lui IHVH şi a primit de la IHVH, care i-a vorbit „gură către gură", Tora[3].

Ca într-o icoană a acestui sărut, primeam la rîndul meu „forma divină" transmisă de Moise ca model al corpului uman ; aceasta însemna că şi corpul uman este simbol, strîns legat de arhetipul său divin.

Astfel începea să ia naştere Simbolismul corpului uman.

Am înţeles atunci ce semnificaţie are călcîiul Işei strivit de şarpe în mitul căderii, Işa fiind ea însăşi interioritatea lui Adam, acea altă „parte" a lui prezentă în fiecare dintre noi, şi nu femeia biologică a unui prim om ipotetic. Iacob rănit la şold

---

[2] Ioan, 8, 58.
[3] Numeri, 12, 8.

îmi prevestea o prodigioasă luptă interioară – pe care eram în stare s-o duc! – pentru a deschide calea trecerii esenţiale printr-o poartă a vieţii : judecătorul Samson, a cărui întreagă putere se afla în părul său, îmi dezvăluia o altă dimensiune a forţei... Miturile greceşti s-au unit în acelaşi limbaj cu acest cînt al sufletului şi am înţeles atunci de ce există atîtea picioare rănite, umflate, desculţe..., de ce ficatul lui Prometeu e devorat de Vultur, de ce Oedip este orb, de ce craniul lui Zeus e despicat de fierarul divin pentru a da naştere Palas Atenei, cea împodobită cu aur.

Am înţeles de asemenea că însăşi forma corpului Omului este semnificantă, că numele organelor şi al membrelor dezvăluie o funcţie secretă, că întregul corp *este* un limbaj şi că, în plăcere sau în durere, el *are* un limbaj. Cînd e vorba de suferinţă, medicina oficială ştie să înlăture răul fără a ţine însă seama de mesaj, iar acesta din urmă se va mai exprima o dată, într-un alt mod, problema fiind doar deplasată şi nu cu adevărat rezolvată. Descopeream rolul esenţial al bolnavului însuşi, care devenea răspunzător în faţa simptomelor sale. Căci corpul fiinţei umane e chemat să-şi întîlnească modelul, ceea ce înseamnă că e programat cu o finalitate precisă : a face din noi mai întîi Oameni, apoi zei. A bloca desfăşurarea acestui program înseamnă a genera boala. Pentru moment, umanitatea noastră, în dimensiunea sa colectivă, nu cuprinde încă aceste lucruri ; ea nu se află încă decît în stadiul exteriorităţii lucrurilor, ea nu are nici o idee despre interioritatea reglată de legi pe care le ignoră şi, prin urmare, le transgresează ; de aici, atîtea suferinţe!

O asemenea actualizare a prodigiosului program de viaţă ce constituie vocaţia noastră se face pornind de la nucleul divin fondator, de la „Fiul Omului", pe care fiecare dintre noi trebuie să-l facă să crească în el prin forţa unită a Sfîntului Duh şi a propriului său spirit. În acest scop ne este dată o sumă extraordinară de energii potenţiale, pe care trebuie să o realizăm pe parcursul vieţii noastre ; aceste energii se vor transforma în informaţii şi vor construi Pomul Cunoaşterii al cărui fruct, EU SÎNT, vom deveni. Pentru aceasta, avem a ne naşte spre noi dimensiuni ale propriei fiinţe, mai întîi dintr-o primă „matrice de apă" – la nivelul plexului urogenital –, apoi dintr-o „matrice de foc" – la nivelul pieptului – şi, în sfîrşit, din matricea

craniului", măduva spinării ce înflorește pe această culme și este învelită de duramater și piamater, nume care indică ultima sa funcție matricială ; ca într-o cununie secretă a apei și a focului, măduva este premisa „apelor de sus", lumea divină ce nu poate fi cunoscută, dar la care Omul este totuși invitat să participe în insondabilul mister al nunții!

Această dinamică ascendentă înscrisă în fiecare celulă a corpului determină funcția esențială a fiecărui organ și a fiecărui membru, manifestată în funcția fiziologică. Cînd aceasta din urmă e realizată, subiectul este chemat să se interogheze asupra funcției profunde exprimate de ea. Dintr-o asemenea perspectivă, medicina nu mai poate recurge doar la strategia luptei împotriva dușmanului (microb, virus etc.) care se ascunde, de altfel, cu ingeniozitate sub aspecte noi, încă și mai puternice ; ne învîrtim în cerc într-un labirint ce pare fără ieșire și căruia îi achităm trista notă de plată. Această lege, revelată de textele noastre sacre, se poate aplica nu doar corpului fiecărei ființe umane, ci și corpului social, corpului lui Adam total.

Pentru a ilustra o astfel de chemare către o altă dimensiune a ființei, aș dori să reamintesc admirabilul răspuns dat de Dalai-Lama unui grup de rabini și de laici evrei veniți să-l viziteze la Dharamsala, în 1990. Cum aceștia se mirau că Dalai-Lama nu a ridicat o armată pentru a apăra Tibetul împotriva invadatorilor, marele șef spiritual le-a spus :

„Chinezii nu sînt decît adversarul exterior"[4].

Ansamblul unei asemenea reflecții mă aduce în situația de a-i mărturisi cititorului că, timp de treizeci de ani, am mers din descoperire în descoperire, îndeosebi în ceea ce privește frumusețea corpului uman. Nu reneg nimic din cele scrise, dar, aprofundîndu-le, resimt cu putere nevoia de a le adăuga un supliment de suflet.

Scriu, așadar, acest nou capitol ; el se referă la trei puncte esențiale care, de-a lungul acestor ani, au făcut obiectul unor conferințe ; acest lucru va explica anumite repetiții, pentru care cer indulgența cititorului. Cele trei puncte privesc : a) distincția ce trebuie făcută între corp și carne ; b) simbolismul globulei albe a sîngelui ; c) simbolismul măduvei spinării.

---

[4] Rodger Kamenetz, *„Le Juif dans le Lotus"*, Ed. Calman-Lévy, p. 205 și 250.

1. CORPUL ŞI CARNEA

E greu să facem o distincţie între aceste concepte. Ele par a fi cei doi poli ai aceleiaşi realităţi, dar fără a putea fi confundaţi. Dacă antropologia creştină vede în Om triada spirit, suflet, corp, limba ebraică nu dispune de nici un cuvînt pentru a exprima ultimul element, corpul.

Mistica evreiască completează „corpul divin" în „forma" sa revelată lui Moise pe muntele Sinai. Ea este forma Cuvîntului fondator al fiinţei noastre, cea a lui IHVH. Sabia הוה

Sabia divină sculptează Omul a cărui vocaţie ontologică este *să facă* în aşa fel, încît să se lase *condus* de ea în dinamica imaginii „după chipul şi asemănarea". În această colaborare divino-umană in vederea creşterii Fiului Omului, Omul nu are nici o posibilitate de a se aşeza, „n-are unde-şi odihni capul"[5] ; el este atunci sculptat în fiinţa sa totală şi chiar în corpul său fizic.

Această facere se petrece „în principiu" – adică pentru Adam din Geneză rămas fidel acestui principiu sau pentru Omul care, după cădere, se întoarce spre principiul fiinţei sale şi restabileşte legătura cu el atunci cînd părăseşte situaţia confuză din ziua a şasea a Creaţiei şi intră în ziua a şaptea.

În ziua a şasea, Omul creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu nu ştie că deţine această onoare ; încă pe de-a-ntregul confundat cu animalele revelate în ziua a şasea şi chiar cu cele din ziua a cincea, care compun *Adamah* a sa, sufletul său psihic animal (suflet-grup), el nu e conştient de bogăţia propriei interiorităţi. Or, aceste „animale" înconjoară Fiul-Sămînţă în inima lui Adamah a sa, aşa cum făceau boul şi măgarul în iesle. Corpul lui Adam inconştient de fiinţa sa profundă e un corp animal, însă determinat deja de forma lui IHVH, precum şi un corp spiritual în potenţă ; în calitatea sa de corp animal al Omului, el nu are nume ebraic, ca şi cum această stare ar aparţine unei etape de gestaţie necesară în dinamica devenirii sale, dar de ordin fetal şi fără nume. Căci Omul este creat

---

[5] Matei, 8, 20.

pentru a intra în suflul fecund al zilei a şaptea. În acea zi, Elohim, sfînt între sfinţi, se retrage pentru ca să crească în Om numele său secret, Persoana sa, unică între toate, imagine divină a Cuvîntului, IHVH – în ebraică, prezentul verbului a fi, EU SÎNT –, Hristos cu care el va sfîrşi prin a se identifica. Elohim se retrage aşa cum face un tată din zilele noastre, supunîndu-se legii arhetipale, pentru ca fiul său să crească în Persoana sa, fără a-l sufoca sau a-l împovăra cu o autoritate paternă alienantă.

Pînă în ziua a şaptea, Adam confundat cu „animalele" sale, cu energiile lui Adamah a sa interioară, nu o putea cultiva pe aceasta ; dar, în strălucirea Sabatului, imaginea divină din el primeşte suflul Duhului lui Dumnezeu, iar Omul devine un „suflet viu", nu sufletul-grup animal din ziua a şasea, ci sufletul personal, capabil, prin forţa NUMELUI Sfînt, să se diferenţieze în interior de Adamah a sa, iar în exterior de orice grup uman căruia îi aparţine. El poate înfăptui atunci munca asupra propriei Adamah, deoarece în el, primul său „eu" – ego-ul – intră în acel moment binecuvîntat în rezonanţă cu un alt „eu" ; iar acesta din urmă corespunde imaginii divine a lui IHVH, EU SÎNT ; el devine conştient de faptul că este un „Eu sînt în devenire" ; reluînd cuvintele lui Ioan Botezătorul referitoare la Iisus, primul „eu" poate spune atunci despre acest nou „eu" :

„Trebuie ca el să crească, iar eu să mă micşorez".

Eul este legat de corpul său animal, în timp ce „eu" prefigurează corpul spiritual ; el este în fiecare fiinţă umană „Fiul Omului", chemat să atingă totalitatea staturii sale. Pentru aceasta, marele şantier al lui Adamah începe să lucreze, iar Omul (fie că e bărbat sau femeie) înfăptuieşte în Adamah lucrare „bărbătească", „amintindu-şi" de ea şi de Fiul pe care îl poartă[6] în puterea extraordinară a dorinţei sale de Dumnezeu, care îi este dată împreună cu imaginea ; el începe să pătrundă energiile lui Adamah a sa în grădina „plăcerii" (Edenul), care va deveni grădina cunoaşterii, căci energiile se transformă în informaţii

---

[6] În ebraică, cuvîntul *Zakor* are două semnificaţii : pe de o parte, substantivul „bărbat", pe de altă parte verbul „a-şi aminti".

(Un joc de litere leagă, de altfel, cele două cuvinte ebraice „plăcere" și „cunoaștere").

Atunci cînd seva Pomului Cunoașterii începe să urce, seva Pomului vieții, a dragostei infinite a lui Dumnezeu pentru Adam îl fecundează pe acesta din urmă și „EU SÎNT" își începe devenirea.

Fiul Omului crește în el prin „pămînturi" succesive – noi cîmpuri de conștiință – pînă ajunge în „Țara făgăduinței", țara NUMELUI.

În acest proces, Omul se verticalizează ; el s-a ridicat în corpul său fizic pentru a putea vorbi (fără această postură el nu ar putea decît să emită niște strigăte, ca animalele), dar el trebuie acum să se verticalizeze în ființa sa interioară și în corpurile sale subtile pentru a putea deveni Cuvînt. Corpul lui Adam, întrucît exprimă, glorificînd-o, imaginea divină pecetluită în adîncul său, în principiul său – orientul ființei sale – și în finalitatea sa, în NUMELE său, devine carne ce trăiește. Nu a pecetluit oare Dumnezeu carnea în profunzimea celeilalte părți a lui Adam? Rădăcina *Tahat* folosită în textul ebraic pentru a desemna această „profunzime" este redată prin „în locul", într-o lectură complet exterioară a operei divine operate asupra lui Adam. Conform acestei lecturi :

„Domnul Dumnezeu a luat una din coastele lui și a închis carnea în locul ei. Din coasta pe care o luase din om, Domnul Dumnezeu a făcut o femeie..."[7].

Cunoaștem urmarea povestirii înțeleasă dintr-o astfel de perspectivă asupra textului, precum și consecințele ei dezastruoase. Singura traducere nemijlocită admisă de textul ebraic este cea conform căreia „Domnul Dumnezeu ia una din părțile lui Adam și închide carnea în adîncul ei ; El construiește din această parte pe care a luat-o din Adam o soție și o face să vină spre Adam". Acea parte din el însuși, necunoscută lui Adam, nu era alta decît Adamah a sa, acea parte a Pomului Cunoașterii ce corespunde polului întunecat al propriei ființe, numit „neîmplinit" în ebraică. Această parte neîmplinită nu este cea a răului, ci un potențial imens de energii chemate să devină

---

[7] Facerea, 2, 21–22.

lumină-cunoaştere pentru a construi Fiul. În vederea împlinirii în el a Fiului-Cuvînt, Adam trebuie să se căsătorească cu toate energiile animale ale lui Adamah a sa, aceasta din urmă fiind numită *Işa*, în calitatea sa de soţie. Dumnezeu realizează în Adam o diferenţiere între acesta şi acel ceva cu care el se confundase pînă atunci. Cînd Adam adormit (somn echivalent cu o „coborîre spre asemănare", altfel spus cu o trezire şi chiar cu un extaz) o contemplă pe Işa sa, el strigă:

„Iată în sfîrşit aceea care este os din oasele mele şi carne din carnea mea"[8], ceea ce în ebraică înseamnă: „Iată aceea care este substanţă din substanţa mea – aceea care stă ascunsă în mine – şi principiul meu", căci ce altceva este carnea astfel glorificată împreună cu osul, partea cea mai intimă a lui Adam, dacă nu principiul fiinţei proprii ascuns în această parte secretă?

Cuvîntul ebraic *Basar*, tradus prin „carnea", condensează în el cuvîntul *Bereşit*; el poate fi citit „în prinţ", dar cine e „prinţul" aflat în Adam dacă nu ceea ce evreul numeşte „sămînţa" sa, Germenele Fiului-Cuvînt, principiul fiinţei sale? Regăsim în *Basar* rădăcina *Bar*, „Fiul", ale cărei două litere înlănţuite litera *Şin*. Ideograma primitivă a lui *Şin* e un arc întins la maximum, reţinînd o săgeată care, la destindere, va atinge ţinta sau o va rata. Să nu uităm că semnificaţia cuvîntului „păcat", *Amartia* în greacă şi *Hata* în ebraică, este „a rata ţinta". Iar ţinta nu este ea oare Sfîntul NUME în ţara făgăduinţei, dimensiunea de Fiu pe deplin înfăptuită care ne revelează Tatăl? A rata ţinta înseamnă a îndrepta spre tenebrele exterioare al căror prinţ este Satan, puterea simbolizată de litera *Şin*, puterea Duhului Omului, cea a Erosului în el.

„Acolo unde este Fiul, acolo este Duhul." Imagine a lui Dumnezeu, Adam este Fiu şi Duh, Dumnezeu singur este Tată. În această contemplare, *Basar*, carnea, se dovedeşte a fi imaginea divină în care este creat Adam, imagine unică în fiecare fiinţă umană şi revelatoare a Persoanei sale compusă din Fiu şi din Duhul Omului.

Ancorat în Persoana sa, singura care respiră cu Trinitatea divină „în sus", Omul are vocaţia creşterii Fiului în puterea

---

[8] Facerea, 2, 23.

redutabilă a Erosului. El transformă sufletul său psihic animal - Adamah-Işa sa - în suflet spiritual, iar acesta îi iluminează corpul.

Corpul ființei umane este expresia cărnii atunci cînd Omul a intrat în dimensiunea de Om, adică atunci cînd trece prin „Poarta Oamenilor" şi devine Om al zilei a şaptea.

Nici la acest nivel limba ebraică nu are un cuvînt pentru a desemna corpul după modul cum acesta deosebeşte carnea conform diferitelor grade de conştiinţă (cunoaştere) la care, în dinamica împlinirii sale, ea îl face să participe. Diferitele etape ale cunoaşterii atinse în lucrarea interioară corespund nivelurilor omoloage ale Realului ce țes profunzimea oricărui lucru, fiecare dintre aceste niveluri fiindu-şi propriul spaţiu-timp din care noi, în situaţia noastră de exilaţi, nu percepem decît ultimul aspect.

Cu toate astea, fizicienii fizicii cuantice descoperă astăzi pe o cale ştiinţifică exterioară diferitele niveluri ale Realului, de la ceea ce ei numesc „universul pliat", principiul însuşi al creatului, pînă la ultimul grad al „universului depliat" despre care ne amăgim să credem că este singura realitate.

Aceşti fizicieni ajung uneori să procedeze în aşa fel, încît nu se mai poate spune despre calea lor de acces la acest nivel de conştiinţă că ar fi doar exterioară - caz în care ea n-ar face decît să reînnoiască drama căderii (ceea ce se şi întîmplă adesea!). Ei ajung atunci să contemple „universul pliat", „principiul" numit deja de Einstein „altundeva" - ul şi pe care ei îl numesc „universul tahionilor", format din particule de masă nulă ce depăşesc viteza luminii, spunînd că un asemenea univers, sursă a oricărei informaţii, este cel al conştiinţei şi că, dacă ei l-ar atinge, s-ar afla într-un prezent continuu - Eu SÎNT! „Atunci timpul se transformă integral în spaţiu"[9]. Cel ce e descris în aceşti termeni ştiinţifici nu este oare tocmai corpul care învie, corpul glorios al lui Hristos înviat, Eu SÎNT?

Este evident că „Omul creat din nimic" - *Me Ain* în ebraică - e creat din acest univers despre care se poate crede că este rezultatul lui *Kenosis*, „contracţia divină" (spun grecii)

---

[9] Brigitte şi Régis Dutheil, *L'Homme superlumineux*, Ed. Sand, 1990.

a lui *Țim-Țum*, „aspirația" divină (spun evreii), de la ne-Ființă pînă la Ființă, la EU SÎNT, univers căruia Omul îi moștenește forma și al cărui Germene este carnea Omului.

Tulburătoare e aventura Omului!

Și mai tulburătoare este aventura Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Eu SÎNT urmărind-o pe *Kenosis* a sa pînă în dimensiunea corpului animal al celui creat de El!

Într-adevăr, omul căzut în păcat regresează în situația din ziua a șasea și se confundă cu lumea animală a lui Adamah a sa, sclavă a pulsiunilor proprii și pradă a lui Satan. Duhul său rătăcit investește erosul numai în lumea exterioară, iar Fiul Omului din el – în acest caz „Fiul văduvei", căci Ișa nu mai este luată de soție – moare! Sufletul său psihic e devorat de Satan, care îi mănîncă „praful" (multiplicitate a ceea ce putea deveni fecunditate!), iar corpul său fizic, ce nu mai e susținut de corpurile sale mai subtile, stinse, se va stinge la rîndul lui. Omul se încredințează pe sine unui proces de moarte și înțelegem atunci de ce acest corp animal este numit *Gof*, „cadavru". Hristos confirmă acest lucru, spunîndu-i unuia dintre ai săi :

„Lasă morții să-și îngroape morții, și tu du-te de vestește împărăția lui Dumnezeu"[10].

„Vestea" este *Basorah*. Vestirea Învierii lui Hristos, după ce Fiul lui Dumnezeu a mers să-l întîlnească pe Om la limita extremă a morții sale pentru a-l salva, este vestirea prodigioasă a Împărăției interioare restaurate și a cărnii, *Basar*, redată Soțului său divin!

Săgeata lui Eros și-a regăsit direcția justă, spune cuvîntul *Basorah*, ea aleargă irezistibil spre ținta sa! Fiul văduvei învie! Iar pămîntul jubilează de bucurie.

În concluzie, mi-ar face plăcere să spun că corpul ființei umane, ponegrit de unii, idolatrizat de alții, nu merită „nici acest exces de onoare, nici acest dispreț" ; el se află în rezonanță constantă cu carnea, cu Principiul ființei al cărui slujitor este atunci cînd Omul, împins de Duh, îl caută pe Dumnezeu sau își caută adevărata identitate, despre care încă nu știe că e de ordin divin. *Omul nu este „încarnat" decît în această situație din*

[10] Luca, 9, 60.

„ziua a şaptea" cînd, întorcîndu-se graţie lui Dumnezeu spre normele sale ontologice şi trecînd prin „Poarta Oamenilor", el începe să „cultive Adamah a sa" şi să-i preschimbe energiile în lumină–cunoaştere. Lucrarea corporală ce însoţeşte o asemenea lucrare a pămîntului interior poate constitui un ajutor minunat dacă e bine făcută ; prost făcută, ea poate fi o nebunie, aşa cum poate duce la nebunie o muncă spirituală necontrolată.

Abordate dintr-o astfel de perspectivă, problemele „re-încarnării" sînt lipsite de temei, căci nu datorită faptului că avem un corp sîntem încarnaţi. Nu sîntem încarnaţi nici cînd ne justificăm în limitele unei morale bune. Nu facem decît să reprimăm energiile în spatele zăbrelelor interdicţiilor, dar fără ca prin aceasta ele să fie înfăptuite ; ele constituie o violenţă ce ţîşneşte în exterior sau roade încetul cu încetul interiorul, însă în ambele cazuri distruge. Şi astăzi bolile – fie că ating individul sau societatea – nu sînt tratate decît pornind de la manifestările lor, nu de la cauzele lor profunde. Omul inconştient este prada lui Satan–Duşmanul, căruia îi conferă puterea, chiar dacă nu o ştie, pentru că :

„cine nu este cu mine este împotriva mea",

spune Hristos, ale cărui cuvinte cer „o ureche care să audă...", o ureche capabilă să audă :

„cel ce nu primeşte Sabia ucide prin sabie".

Corpul uman se află în slujba uneia sau a alteia ; nu există intermediar. Dar atunci cînd Omul primeşte SABIA Cuvîntului lui Dumnezeu, el este purtat în totalitatea fiinţei sale – Spirit, suflet şi corp – într-un suflu de viaţă ce iluminează, suflul celui Înviat.

II. SÎNGELE – SIMBOLISMUL GLOBULEI ALBE

În *Simbolismul corpului uman* am vorbit despre globula roşie, despre funcţia sa pneumatică, despre minunata aventură a celulei sale care, într-un „Sabat", îşi pierde în mod misterios nucleul pentru a face loc, la capătul celei de a şaptea zile de viaţă, prezenţei identităţii divine a Omului-Adam[11].

---

[11] Cf. *Simbolismul corpului uman*, pp. 227–238.

„Duhul lui Dumnezeu este în sînge", îi spune Dumnezeu lui Noe[12], apoi le spune evreilor, după ieşirea din Egipt :

„Viaţa trupului este în sînge"[13]

şi mai departe :

„Sîngele este viaţa (sufletul)"[14].

Această realitate este atît de puternică, încît numele lui Adam אדם, nume, al oricărei fiinţe umane, este א *Alef*, „Elohim" – דם *Dam* (în) „sînge", *Dumnezeu în sînge*.

În consecinţă : a face să curgă sîngele altuia este lucrul cel mai grav cu putinţă, căci aceasta înseamnă, pe de o parte, a răspîndi o forţă divină în pămîntul exterior ce devine pol de idolatrie şi a face să mai slăbească puţin relaţia ucigaşului cu Adamah interioară a sa, iar pe de altă parte, acest „altul", deşi diferit de ucigaşul său, se identifică în profunzime cu el, căci a ucide înseamnă ca amîndoi „să-şi piardă viaţa (suflul)" :

„Acum blestemat eşti tu, izgonit din ogorul acesta, care şi-a deschis gura ca să primească din mîna ta (sau din „Yod"-ul tău, adică „din puterea Cuvînt") sîngele fratelui tău!"[15]

Dar dacă, într-un mod cu totul privilegiat, globula roşie e purtătoarea acestui suflu, sîntem îndreptăţiţi să ne întrebăm care este, din această perspectivă, rolul globulei albe?

Cred că pot discerne între aceste două componente ale moleculei de sînge aceeaşi dialectică existentă între situaţiile zilei a şasea şi zilei a şaptea a Genezei şi, mai exact, între rolul primului „eu-ego" necesar copilului şi adolescentului şi rolul celui de al doilea eu, „Eu sînt în devenire" al Omului adult. Să mă explic :

Primul „eu" al copilului-adolescent se construieşte într-un proces lent de diferenţiere între lumea parentală – şi în mod special cea maternă – şi copil, în strînsă legătură cu achiziţiile progresive ale mersului şi ale limbajului. În acestea din urmă regăsim cea dintîi manifestare a funcţiei Cuvînt, arhetipală şi proprie prin esenţă Omului. Reamintesc că dacă nu s-ar verticaliza în corpul său fizic, copilul nu şi-ar putea atinge funcţia

---

[12] Facerea, 9, 4.
[13] Leviticul, 17, 11.
[14] Deuteronomul, 12, 23
[15] Facerea, 4, 11.

vorbirii. În a doua parte a vieții sale, trecînd prin Poarta Oamenilor în cursul unui proces de diferențiere față de mama sa interioară, Adamah, și intrînd în rezonanță cu Imaginea divină fondatoare al cărei secret (adevărata sa identitate) îl ține pecetluit, el își începe cununiile interioare și verticalizarea subtilă ; aceasta îl introduce atunci în funcția sa de Cuvînt creator.

Am arătat ce rol important joacă globula roșie în această a doua etapă a vieții, la care puține ființe ajung. „Elohim se retrage, fără un Sabat, pentru ca IHVH să crească." Doar în ziua a șaptea a Genezei se produce marele mister al apariției Persoanei în identitatea sa unică și, în mod paradoxal, universală.

Atîta timp cît copilul și adolescentul sau Omul din ziua a șasea nu au trecut prin „Poarta Oamenilor", globula roșie asigură funcția fiziologică ce îi este proprie. Spiritul lui Dumnezeu prezent în sînge aducînd partea necesară respirației pulmonare și vieții „animale" a acestei ființe, dar fără ca Prezența lui „IHVH în devenire" să atingă conștiința subiectului. Se pare că în toată această perioadă globula albă are un rol primordial în structurarea primului „eu" la copil și la adolescent, și mai destructurant decît credem la Omul ce întărește excesiv acest eu individualist și narcisic, blocîndu-se în fața „Porții Oamenilor". Dar în faza sa structurantă – lucru descoperit astăzi în biologie – globula albă inițiază copilul din punct de vedere psihologic în procesul de diferențiere despre care am vorbit mai sus referitor la această etapă ; el îl învață să distingă „eul" de „non-eu" în timp ce el însuși, într-un mod foarte formal în funcția sa sanguină, recunoaște „străinul" (antigenul) ; el îl primește pe acesta ca adversar și nu ca dușman ; într-adevăr, adversarul nu are alt scop decît de a crea în sînul globulei albe omologul său fără de care nici un proces de recunoaștere nu ar putea avea loc ; căci nu poate fi recunoscut la nici un nivel, în exteriorul ființei vii, ceva ce nu este conținut în interiorul ei. Din această cauză, și pe un plan mai general al reflecției, opozantul se descoperă pe sine nu atît ca fiind „marcat" din exterior de obiectul pe care îl combate, ci mai degrabă ca purtîndu-l în el însuși. În acest sens, „a combate contra" reprezintă o autodistrugere. Globula albă indică prin excelență faptul că orice „război" ar trebui să fie spiritual! Am văzut mai înainte că prin

recunoaşterea „celuilalt" se construieşte primul tip de răspuns imunitar : acesta este înnăscut, conatural fiinţei globulei albe ; el acţionează prin fagocitoză, asimilîndu-l pe acest „celălalt" ; el absoarbe „străinul".

Al doilea tip de răspuns e dobîndit şi se prezintă sub forma diferitelor reacţii specifice care se produc în conformitate cu caracterul pericolului ce trebuie înfruntat : acestea sînt anticorpii, mediaţiile umorale etc.

„Străinul" poate fi recunoscut fie direct, fie prin intermediul unei celule prezentatoare care îl primeşte şi îl asociază complexului major al imunităţii prealabil constituite ; acesta face să intervină limfocitele, unele combatante, altele, suporturile şi stimulatorii lor, formînd o adevărată armată magistral organizată pentru a lupta cu adversarul care îl face pe combatant să se descopere pe sine şi îi suscită puterea de asimilare. Să nu uităm că armata, *Milehama* în ebraică, este din punct de vedere ontologic cea care permite „sării", *Melah*, să-şi înfăptuiască dubla funcţie de a despărţi adversarii pentru a-i uni ; *Malehema* înseamnă „instrument de sudură".

În faţa unor asemenea date, îmi dau seama de importanţa globulei albe ca fiind aceea care, în microbiologie, induce structurarea primului „eu" sau cel puţin se supune legii unice conform căreia acest prim „eu" se făureşte în contact cu „non-eul" şi în opoziţie cu el, atît în microbiologie cît şi pe plan psihologic, într-o agresivitate necesară dobîndirii identităţii şi puterii imunitare deopotrivă.

Înţelegem atunci drama vaccinărilor obligatorii la naştere, care forţează copilul să recunoască non-eul într-un moment cînd este incapabil s-o facă, deoarece nu a dobîndit structurile imunitare ce se dezvoltă o dată cu dobîndirea mersului şi a limbajului. La fel, abuzul de antibiotice administrate copilului mic pentru a evita bolile ce apar ca nişte etape iniţiatice de dobîndire a „eului" în acelaşi timp cu dobîndirea imunităţii, reprezintă un mare pericol ; pe de o parte, puterea imunitară riscă să dispară şi, pe de altă parte, se pune întrebarea dacă acest „eu" atît de fragilizat va fi capabil să recunoască în el a doua identitate ce-l aşteaptă şi să-i cedeze puţin cîte puţin locul. Ne îndoim.

Poate că şi unele instanţe religioase care blochează agresivitatea necesară a copilului faţă de ceilalţi sînt la fel de dăunătoare. E cert că problema ne trimite la cea a violenţei şi că o educaţie corectă trebuie să stăpînească ştiinţa de a întemeia cel mai bine primul „eu" al copilului, slujind în acelaşi timp a doua identitate a sa atunci cînd aceasta începe să-şi manifeste exigenţa de creştere. Dacă agresivitatea e într-adevăr necesară copilului şi adolescentului în măsura în care e controlată de globula albă în înţelegere cu antigenul, subiectul (copil-adolescent) trebuie făcut să devină permeabil la calitatea unei astfel de lupte. În acest sens, globula albă este nu numai cea care structurează primul eu, ci şi cea care induce emergenţa celei de a doua identităţi a subiectului, iniţiindu-l în calitatea adevăratei lupte ; căci dacă copilul şi adolescentul – în mod necesar –, dacă Omul din ziua a şasea, adult din punct de vedere fizic – într-un mod care ne întristează – nu pot trăi decît într-un raport de forţă, Omul din ziua a şaptea îl are drept model pe patriarhul Iacob. Atunci cînd acesta din urmă a primit poruncă să meargă spre fratele său Esau ferm hotărît să-l ucidă, o întreagă noapte (a sufletului) el *a luptat cu* un om înspăimîntător – îngerul vieţii şi al morţii – care a transformat în faţă de lumină energiile ce se ascundeau în el roase de teamă, de ură şi de atîtea alte elemente neînfăptuite din turmele propriului suflet. Dimineaţa, învingător în luptă, l-a văzut venind spre el pe fratele său, care l-a îmbrăţişat. Rănit la şold, el a trecut în acea zi prin „Poarta Oamenilor"[16].

Omul aflat în situaţia din ziua a şasea, bine instalat în primul său „eu", *luptă contra duşmanului* şi foloseşte un arsenal de arme din ce în ce mai sofisticate, avînd certitudinea că ele se vor întoarce într-o zi împotriva lui ; Omul din ziua a şaptea *luptă cu adversarul* care nu este, în exterior, decît obiectivarea adversarului interior.

Cu acesta, şi cu mulţi alţii care constituie împreună cu el un imens potenţial de bogăţii, are el de-a face cu adevărat.

Dacă energiile potenţiale nu sînt transformate, printr-o muncă de integrare, în forţe de lumină, ele se întorc împotriva

---

[16] Facerea, 32, 25-33 şi 33, 4

omului şi determină bolile, accidentele sau răbufnirea violenţei. Rolul globulei albe este prin excelenţă acela de a instrui în această muncă.

În ceea ce mă priveşte, cred că astăzi, după un lung şi dureros traseu labirintic inerent situaţiei din ziua a şasea, omenirea, prin colectivităţile ei, e condusă inexorabil în faţa „Porţii Oamenilor". De unde imensa criză identitară pe care este pe cale s-o trăiască : popoarele îşi revendică autonomia, bărbaţii şi femeile nu mai ştiu cine sînt, guvernele, lipsite de orice reper arhetipal, încearcă să ridice homosexualitatea la rangul de normă socială, fiinţele se identifică cu funcţiile lor în absenţa „Persoanei" lor încă inexistente, armele ucigaşe ucid fără discernămînt ; într-un cuvînt, raporturile umane devin atît de tragice încît nu trebuie să ne mirăm de apariţia unor boli imunitare dintre care Sida este una din cele mai grave. Dar poate că tocmai datorită Sidei cercetările de laborator au făcut să progreseze în mod inimaginabil cunoaşterea globulei albe, de care dispunem astăzi ; ele încep să vorbească limbajul identităţii şi poate că nu sînt departe de a ne invita să ascultăm adevărata noastră identitate, „Eu sînt în devenire", care ne cheamă din spatele Porţii Oamenilor.

Cert este faptul că pe Omul din ziua a şaptea, care a intrat în rezonanţă cu NUMELE său secret şi care şi-a primit „mandatul cerului" la nivelul lui Ming-Men, nu-l mai priveşte străinul biologic ; dacă apare, acesta din urmă găseşte în faţa sa, în globula albă, o mare putere imunitară ce garantează identitatea primă şi induce adevăratul „eu" ; el găseşte, de asemenea, în globula roşie o Prezenţă care participă din ce în ce mai mult la divin şi care îl face să se alăture opozantului său. Omul zilei a şaptea este esenţialmente interesat de „străinul" pe care îl constituie potenţialul energetic pus la dispoziţia sa în vederea înfăptuirii proprii (suflet psihic animal chemat să devină suflet spiritual) şi a cărui obiectivare e „străinul" la nivelul sîngelui. Actualizate, energiile iluminează sîngele şi devin informaţii ; ele construiesc Pomul Cunoaşterii şi fac să i se coacă fructul, Prezenţă a lui IHVH. Acest Om cucereşte în interiorul său „noi pămînturi" (noi cîmpuri de conştiinţă) din ce în ce mai spaţioase şi guvernate de legea timpului invers proporţional cu spaţiul. Atunci cînd „totul e înfăptuit", spaţial este infinit, timpul,

abolit; Omul este EU SÎNT pentru eternitate; el ajunge la Asemănare şi devine fructul IHVH.

Această dinamică a cuceririi ne ajută să înţelegem răsturnările ce se produc în legile referitoare la fiecare nivel al Realului. Pot fi înţelese vindecările ce scapă logicii medicale a zilei a şasea, pot fi acceptate miracolele şi descifrate cuvintele lui Hristos:

„Adevărat, adevărat vă spun, că cine crede în Mine, va face şi el lucrările pe care le fac Eu; ba încă va face altele şi mai mari decît acestea; pentru că Eu mă duc la Tatăl"[17].

Înţelegem de asemenea că, eliminîndu-l pe Dumnezeu, civilizaţia noastră agnostică l-a eliminat totodată pe Satan, adversarul ontologic fără de care nu există viaţă, iar viaţa este integrarea unui potenţial de energii.

În biologic, asepsia care devine obsesivă la contemporanii noştri dominaţi de teamă e moartea.

Hristos înviat, arhetip al oricărei integrări, este viaţa.

III. SIMBOLISMUL MĂDUVEI SPINĂRII

Am descris în capitolul „Forja" din *Simbolismul corpului uman*[18] lucrarea ce se desfăşoară la nivelul matricei de foc. Astăzi aş putea descrie toate acestea cu mai multă precizie, aşa cum am avut deja ocazia s-o fac cînd am scris cartea *Alliance de Feu*[19]. Dar abordînd din nou acest capitol din *Simbolismul corpului uman* mă simt obligată să merg mai departe, făcînd să intervină în această Mare Operă ceea ce mi se pare a fi funcţia simbolică a măduvei spinării. Marea respiraţie ce dă viaţă acestei „forje" este opera Sfîntului Duh al lui Dumnezeu, cu care spiritul Omului s-a unit în respectiva etapă a lucrării; „carnea" Omului, *Basar*, a devenit într-adevăr vie, iar litera *Şin*, în inima ei, a început să rectifice traiectoria „săgeţii" sale amoroase; aceasta nu se mai disperseazâ pe orizontală şi exclusiv în lumea exterioară, ci face să „fiarbă" la focul său „Apele de jos" şi să ţîşnească din ele un „abur" care este dorinţa Omului îndreptată

---

[17] Ioan, 14, 12.
[18] Cf. p. 246.
[19] Cf. mai ales cap. 21 şi 25 din *Alliance de Feu*, vol. I.

spre Dumnezeul său. Amintesc că evreii numesc „apele de jos" potențialul de energii date Omului spre a face să crească în el imaginea divină – Fiul Omului – ; e un potențial ce constituie polul „neîmplinit" al pomului Cunoașterii ; el este o sumă de energii ce populează matricea de apă, Adamah – și anume peștii creați în ziua a cincea a Genezei, care au un rol privilegiat în cele două testamente. În a șaptea zi a Genezei, pătruns de Sfîntul Duh și căutînd să-și „lucreze Adamah a sa", Adam face să se ivească din profunzimile proprii „aburul" care este o forță motrice considerabilă ; el acționează ca pentru a pune în mișcare o pompă ce aduce la matricea de foc energiile neînfăptuite, reținute simbolic pînă atunci în splină și pancreas ; cînd se nasc din această matrice, energiile înfăptuite devin materialele de construcție ale unui „pămînt nou" ; apele au devenit ceva „uscat", un uscat ce cheamă și primește fecunditatea Apelor de sus. Dacă pînă acum apele de jos erau „necunoscutul" Omului – astăzi am spune „inconștientul" – iar Apele de sus „Incognoscibilul" divin, acestea din urmă se dovedesc a fi parte a Omului devenit conștient ; ele sînt ca un răspuns erotic dat de Dumnezeu soției sale, acelui Adam care devine acum receptaculul dorinței lui Dumnezeu față de el. Adam, Omul, se dovedește a fi spațiul de întîlnire a acestor două dorințe ; căci dacă numele său אדם poate fi citit א-דם, „Elohim în sînge", el este, de asemenea, אד-ם. *Ed* este „aburul" – dorința Omului îndreptată spre Dumnezeu, iar litera *Mem-Maim*, „apele", este în poziție finală ם, simbol al „Apelor de sus", dorința lui Dumnezeu manifestată față de Om. Aceste două dorințe sînt seva Pomului Cunoașterii și cea a Pomului Vieții aflați, ambii, *în mijlocul* grădinii Edenului. Din mijlocul ființei intrate în rezonanță cu nucleul său divin fondator țîșnește aburul, dar și răspunsul lui Dumnezeu la dragostea Omului. Acest răspuns se revarsă ca un torent în rîul (de foc) descris de cartea Facerii[20]. *Brit Eș* (o altă lectură a cuvîntului *Bereșit*) e „Căsătoria de foc"! Acest torent se împarte în patru „brațe", fiecare dintre ele fiind izvor de viață la un anumit nivel al pămîntului construit de Om, și pe măsura sa, căci Dumnezeu se dă întrucît Omul îl poate suporta. *Șadai* שדי,

[20] Facerea, 2, 10.

„Atotputernicul", nu loveşte cu „săgeata" sa – دى – decît „în mod suficient". *Dai* די (*Dai* este litera *Yod* sau „mîna" *Yad* cu două litere inversate). Dumnezeu ţine în mînă săgeata dragostei sale... pentru a străpunge cu ea inima Omului!

Tandreţe divină!

Dar ceea ce mă face să reamintesc aceste lucruri este faptul că fluviul divin îmi pare a fi simbolizat la nivelul corpului de măduva spinării.

Deşi se deosebeşte de măduva osoasă, măduva spinării este totuşi legată de ea, conform tradiţiei chineze, într-o funcţie energetică comună. În tradiția chineză, ambele fac parte din „măruntaiele minunate" ce ating mai mult decît altele sacrul, întrucît materia lor ţine de incognoscibilul divin. Am vorbit deja despre aceasta cu privire la măduva osoasă care vede născîndu-se globula roşie a sîngelui şi îi „subtilizează" nucleul!

Reamintesc că termenul ebraic *Moah* מח, „măduva", este rădăcina verbului *Mahoh*, „a subtiliza, a şterge". *Sabat al lui Dumnezeu în măduva osoasă :* Elohim א se retrage din אדם pentru ca sîngele דם să-l ia asupra sa pe IHVH, *Yod* י, identitatea Omului, şi pentru ca Omul să meargă pînă la Asemănare, adică la „repaus", *Dami* דמי, căci în această etapă el va fi devenit NUMELE său. *Şi atunci, nu Sabatul Omului are loc în măduva spinării?* Şi nu în ea, în acel „rîu de foc" Omul este „răpit", subtilizat într-o parte din el însuşi unde se vede pe sine murind într-un fel de pre-adormire într-un anume pămînt, spre a învia într-un pămînt nou?

Interoghez acum misterul măduvei spinării, care aleargă de-a lungul coloanei vertebrale într-un rîu de viaţă şi ne face să participăm la o bucurie universală. Sînt uimită de faptul că măduva spinării coboară de la cap, unde iradiază în „coroana strălucitoare", pînă la coccis, dar aceasta doar în primele trei luni ale vieţii fetale ; e o etapă cînd canalul medular se lărgeşte, iar măduva urcă pînă la a doua vertebră lombară, unde se limitează definitiv. Acest rîu de viaţă depune, în chip de memorie, la baza coloanei vertebrale un „secret" care dă numele său „sacrum"-ului, primelor vertebre sacrale şi Sefirei *Yesod*, „Fundamentul" ; *Yesod* putînd fi citit י-סוד, „secretul lui Yod", el este cu adevărat fundamentul fiinţei ; aici se află secretul NUMELUI, însă el e deîndată uitat. Cînd adolescentul, în

creşterea subtilă a vieţii sale, intră în matricea de apă a cărei poartă este Sefira *Yesod*, el trebuie să termine construirea primului său „eu", diferenţiat de eul parental (sau presupus a fi astfel). Vertebrele sacrale şi ultimele vertebre lombare, pe care el le făureşte în această matrice cu traseu labirintic, nu sînt vizitate de focul divin, ci numai de o memorie tot atît de discretă pe cît e de secretă şi pecetluită înăuntrul său ; în exterior, memoria e înscrisă în cărţile noastre sacre, care prezintă ele însele patru niveluri de lectură accesibile puţin cîte puţin Omului în conformitate cu etapa urcării conştiinţei sale. E o memorie ce nu se impune : Omul este liber, liber să fie sensibil faţă de ea şi să se pregătească pentru întîlnirea cu NUMELE lui secret, cu identitatea sa viitoare sau să se structureze definitiv – aş spune chiar dramatic, într-o surditate ce va deveni ab-surditate! – în primul său „eu". Devenind prizonier al exilului, el va face din matricea proprie un mormînt. În acest ultim caz, adolescentul nu va trece niciodată prin Poarta Oamenilor şi nu va deveni NUMELE său, IHVH, „EU SÎNT", care este chemat să devină. Există totuşi şi o altă chemare divină la fel de discretă la acelaşi nivel, dar pe care adolescentul o poate auzi, şi anume chemarea emisă de ultimul „braţ" al rîului UNU, numit în această etapă *Frat*. *Frat* e ca un „fruct divin" oferit celui ce va şti să-i preţuiască savoarea. Aceasta înseamnă că, răspîndindu-şi lumina la nivelul celei de a doua lombare, Rîul de foc este prezent pînă şi în exilul Omului, dar Omul nu o ştie! El nu ştie că fără prezenţa sa nu s-ar bucura nici măcar de viaţa fiziologică.

După părerea mea, la acest izvor al lui *Frat* vine Omul să se adape în fiecare noapte, primind de la mamela divină nu doar informaţia necesară suflului său imediat, ci şi informaţia ce îl invită să meargă spre propria-i totalitate, spre NUMELE său ; şi aceasta mai ales în momentul somnului paradoxal în care de trei sau patru ori pe noapte Omul trăieşte o calitate de somn a cărui carenţă ar atrage moartea şi care, respectată, asigură funcţia visului. Visul vine uneori dintr-o sursă ce se află în amonte de *Frat* ; limbajul său sfidează logica diurnă a Omului exterior, deşi acesta foloseşte cuvintele şi imaginile, însă încărcate cu o dimensiune simbolică ce invită la verticalizarea sensului.

„Dumnezeu vorbeşte prin visuri, prin vedenii de noapte... Atunci el le dă înştiinţări."[21] Cînd Omul, fie el bărbat sau femeie, aude şi „îşi aminteşte", זכר în ebraică, el devine, din punct de vedere spiritual, „bărbat", deoarece energia verbului „a-şi aminti" se întinde asupra substantivului „bărbat" ; Omul începe atunci să facă lucrare bărbătească în interiorul său, penetrînd energiile mamei sale Adamah, numită în această lucrare „Işa", soţia ; el trece prin „Poarta Oamenilor", pătrunde în „cerurile sale interioare" şi se adaptă din noul izvor al Rîului UNU, *Hideqel* ; această parte a rîului de foc este o lumină subtilă – *Daq* ; ea îi hrăneşte pe profeţi[22] şi aleargă simbolic împreună cu măduva spinării de-a lungul ultimelor vertebre dorsale. La acest nivel, Omul se ancorează cu adevărat în NUMELE său, începe să-şi făurească noua identitate „Eu sînt în devenire" şi primeşte de IHVH, adică de la Dumnezeul „EU SÎNT", darul propriei carisme ; acesta e sensul sefirot-urilor „Glorie" şi „Putere" ; căutînd Împărăţia, el primeşte pe deasupra toate lucrurile de care are trebuinţă[23]. Tradiţia chineză exprimă aceeaşi realitate spunînd că în această etapă a vieţii, Omul primeşte prin Ming-Men una din posibilităţile infinite de manifestare ale lui UNU ; actualizarea lui UNU de către Ming-Men e numită „trecerea de la cerul anterior la cerul posterior". Începînd să se adape din comorile nebănuite ale acestui „cer", Omul este condus la adevăratul său *loc* interior şi exterior totodată. El intră în fluxul creator al fiinţei sale, minunîndu-se că e purtat de acesta şi participînd la acelaşi rîu de viaţă care explodează în sunetele, culorile, aromele şi parfumurile tuturor lucrurilor ce aparţin universalului şi sînt legate în mod natural de UNU. În *Simbolismul corpului uman*, studiind funcţia subtilă a ombilicului numit *Tabor* în ebraică, am vorbit despre experienţa numinoasă, uneori luminoasă, pe care o face Omul atunci cînd atinge acest etaj al fiinţei sale, Sefira *Tiferet*, „frumuseţea". Arhetipul unei asemenea experienţe este experienţa transfigurării lui Hristos pe muntele Tabor. Dar Hristos leagă imediat polul lumină de polul tenebre ce va veni şi care nu ar putea exista fără experienţa de pe muntele Tabor.

---

[21] Iov, 33, 15-16.
[22] Cf. capitolele 10-14 din *Alliance de Feu*, 1.
[23] Luca, 12, 31.

„Să nu spuneţi nimănui de vedenia aceasta, pînă va învia Fiul Omului din morţi"[24], le-a dat poruncă Hristos celor trei ucenici ai săi, martori ai luminii. „Coborîrea în infern" nu va fi totuşi aceeaşi în cazul lui Hristos şi al celor trei oameni aleşi pentru această experienţă ; Hristos coboară la izvorul prim al rîului UNU după ce şi-a asumat în viaţa publică tenebrele lumii, pe cînd cei trei apostoli vor asuma infernul matricei de foc pe care lumea îl obiectivează. Coborîrea lor în infern se petrece în ceea ce noi numim „Gheena". Gheena nu e altceva decît *Guihon*, al doilea izvor al Rîului UNU ce vine de la Dumnezeu şi al treilea în ascensiunea Omului spre Dumnezeu.

Guihon este un „pîntece" – *Gahon* –, matrice de foc ce purifică Omul astfel încît, născîndu-se din ea, el îşi va fi făurit *Yodul*, IHVH, NUMELE său. În apele de foc ale lui *Guihon*, simbolizate de măduva spinării care aleargă în primele dorsale, Omul purificat accede la *Împărăţie*. În rîul geografiei exterioare ce poartă acelaşi nume[25] îl face regele David să coboare pe fiul său Solomon pentru a primi oncţiunea regală.

Acesta este etajul inimii, unde foalele forjei „cuptorarului divin" îl fac pe Om să coboare în tenebrele sale pentru a primi lumina şi îl fac să urce în lumină pentru a primi forţa unei noi căsătorii cu tenebrele. Aripile plămînilor sînt cele ale porumbelului şi ale corbului care lucrează în arca lui Noe, matrice de foc unde patriarhul se naşte în beţia fructului cunoaşterii pe deplin dobîndite şi devine pe de-a-ntregul NUMELE său. Această Mare Operă a devenit posibilă numai prin coborîrea lui Hristos într-un infern, altul decît cel al lui Guihon.

După transfigurarea sa pe muntele Tabor, Iisus asumă ultima matrice, *Golgota* în ebraică – eliberare a lui *galut*, „exilul" – unde ţîşneşte primul izvor al Rîului UNU, *Pişon ; Pişon* este manifestarea – *Panin*, „faţa" – literei *Şin* ; el este Teofania Sfîntului Duh la izvorul Pomului Vieţii.

Pişon ţîşneşte ca un torent arzător unde nimeni nu poate coborî, dacă nu şi-a asumat totalitatea matricei de foc şi nu a devenit EU SÎNT.

Afirmînd o dată în plus – de data aceasta în faţa soldaţilor veniţi să-l aresteze – că el este EU SÎNT, Iisus moare pentru

---

[24] Matei, 17, 9.
[25] Regi, I, 45.

lumea simbolizată de axa orizontală a crucii : „S-a isprăvit", a zis el şi şi-a dat duhul"[26]. El coboară atunci în ultimele tenebre pentru a învia în lumina increată, pe care o va voala într-o dublă mişcare simbolizată de axa verticală a crucii.

În tenebrele lui *Pişon*, Hristos ia din nou în mînă arcul şi săgeata literei *Şin* înscrisă în carnea *Basar* a Omului şi violată de Satan ; El salvează Duhul care este în Om şi eliberează Fiul interior, *Bar*, ca simbol al eliberării lui Baraba, „Fiul Tatălui". Pentru aceasta, el se întîlneşte cu Satan. Înspăimîntătoare întîlnire! El, IHVH, „Sămînţă a Işei", înfăptuieşte istoric actul etern prin care striveşte „sămînţa şarpelui" Satan, în funcţia sa uzurpată de soţ al Işei, al întregii omeniri, şi de Prinţ al acestei lumi. Victorios asupra duşmanului într-o luptă de ultimă integrare, Hristos îl confirmă pe Satan în funcţia lui ontologică de *adversar* necesar. El redă astfel „cărnii", *Basar*, menirea originară, prima ei vocaţie. Învierea lui Hristos e, totodată, învierea morţilor, cea a cărnii *Basar* ; ea este „buna-vestire", *Basorah*.

Poate că tocmai la acest mare mister participă Noe care, după ieşirea din arcă – din matricea de foc – intră în „cort". *Ohel* în ebraică, substantiv construit din aceleaşi litere-energii ca şi rădăcina Numelui divin Elohim ; sîntem îndreptăţiţi să ne întrebăm *Ohel* nu e cumva o imagine a matricei craniului unde Omul, după ce şi-a eliberat energiile nucleare ale NUMELUI său, devine „Elohim"-ul care era menit să devină?

„Eu am zis : Sînteţi dumnezei"[27],

le promite Hristos apostolilor săi, confirmînd psalmul cîntat deja de regele David.

Şi tot astfel, nu sîntem oare invitaţi să intrăm împreună cu Iov în matricea craniului, atunci cînd IHVH, călăuza noastră în ultima etapă a traseului său interior, îi cere să-şi încingă mijlocul ca un viteaz pentru a coborî la cei doi monştri din adîncurile infernale, Behemot şi Leviatan?[28] Heruvimi şi Serafimi, aceiaşi ultimi seniori „învîrtesc o sabie învăpăiată ca să păzească drumul care duce la pomul vieţii"[29].

Venind din UNU, menit să cucerească UNUL, Omul este în întregime întors spre obîrşia sa, aceeaşi cu cea a lui *Pişon*.

---

[26] Ioan, 19, 30.
[27] Ioan, 10, 34 şi Psalmii, 81, 6.
[28] Iov, 40.
[29] Facerea, 3, 24

El se naşte atunci din vîrful craniului, din Sefira Keter, „coroana". Pornind de aici, măduva spinării iluminează întregul sistem nervos şi dă pielii, ce are aceeaşi textură cu sistemul nervos, propria iluminare.

În acest scop, şi înainte de a încheia acest capitol, mi-ar face plăcere să adresez Omului invitaţia de a-şi regîndi etica de viaţă în general şi etica predominantă în diferitele etape de vîrstă ale existenţei, în mod special. Istoric, timpul îi este dat pentru a înfăptui Marea Operă a fiinţei proprii, prin mutaţii succesive despre care ştim că, dacă nu se produc, energiile potenţiale chemate să înfăptuiască această transformare se preschimbă în violenţe distrugătoare împotriva persoanei sau a societăţii.

Aş vrea aşadar să insist asupra etapei esenţiale care este menopauza la femei, femeia cunoscînd în corpul său o schimbare radicală ce priveşte pe plan energetic atît bărbatul cît şi femeia, în jurul vîrstei de cincizeci de ani. Mai mult ca niciodată, în acest moment al vieţii lor bărbatul şi femeia sînt chemaţi să treacă prin „Poarta Oamenilor", dacă nu au făcut-o pînă atunci, căci trupurile lor marchează inexorabil trecerea de la faza lunară la faza solară a evoluţiei lor, de la timpul procreaţiei legat de primul „eu" la cel al devenirii Cuvînt creator, legat de adevăratul „eu" al fiinţei lor.

Pe parcursul lucrării mele am numit două glande situate în matricea craniului şi corespunzînd una hipofizei, în ritmul lunar al fazei de procreaţie, cealaltă epifizei – sau glandei pineale –, în ritmul solar al Cuvîntului creator. Fiziologia primei glande este bine cunoscută de ştiinţele medicale pentru funcţia sa importantă în creşterea corpului fizic, în echilibrul vieţii sexuale şi în procreaţie. În schimb fiziologia epifizei e încă puţin cunoscută ; pe de o parte, deoarece puţine fiinţe umane dau curs funcţiei sale care cere o reală evoluţie spirituală, iar pe de altă parte, pentru că aceste ştiinţe, agnostice din principiu (confundînd „religios" cu „spiritual"), ignoră vocaţia de spiritualizare, adică de zeificare a Omului. Epifiza pare totuşi să aibă rolul hotărîtor în desfăşurarea acestei ultime engrame a corpului. Numită de cei din vechime „soarele din cap" sau, mai vulgar, „al treilea ochi", ea se dovedeşte a fi centrul de viziune al marilor profunzimi ale Omului, atunci cînd îşi asumă matricea de foc. În toate tradiţiile, numeroase mituri reprezintă posibilitatea de acces a eroilor lor la această viziune printr-o orbire momentan necesară. Epifiza acţionează mai subtil decît o poate verifica microbiologia, într-o funcţie energetică sigură, oferind

o deschidere spre diferitele niveluri ale realului pînă la „țara făgăduinței", unde se realizează „EU SÎNT" (universul „tahionilor" în lumea exterioară).

Pentru a ajunge la această dimensiune, oprirea menstruației la femeie îmi pare a repeta cele trăite de ea în timpul procreației. Însărcinată cu copilul biologic, energia „sînge" a ciclurilor sale menstruale se transformase atunci în energie „lapte" pentru a hrăni bebelușul. În momentul menopauzei se produce la femeie o transformare omoloagă – și cu siguranță la bărbat de asemenea, căci el intîlnește femeia în această zămislire interioară. Amîndoi au de făcut să crească „Fiul Omului", interior oricărei ființe umane, și să-l „hrănească".

A bloca o asemenea transformare naturală, a menține cu orice preț persoana în fază lunară a existenței nu înseamnă oare a întreține în mod dramatic inconștiința omenirii? Exaltînd toate temerile inerente amenințării bolilor cauzate de îmbătrînire, medicina agnostică generează fără îndoială alte boli și mai grave, nu numai prin interzicerea desfășurării naturale a lucrurilor, ci și prin instilarea în corpul uman, o dată cu hormonii de origine animală, a unor informații animale involutive.

Invit femeile care parcurg „drumul interior" să refuze acest imperialism medical și să aibă încredere în înțelepciunea corpului, templu al lui Dumnezeu.

Mi-ar fi plăcut să inițiez o reflecție asupra bioeticii. Dar nedorind să încarc prea mult acest capitol, trimit cititorul la diferitele aspecte ale subiectului abordate în lucrările pe care le-am scris după lucrarea de față[30].

Aș afirma doar cu tărie că a clona, adică a face un om după chipul și asemănarea omului înseamnă a distruge puterea de mutație proprie Omului. Clona ar urma „să trăiască în veci" (exilul), cum spune Cartea Facerii referindu-se la cel ce va îndrăzni „să ia și din pomul vieții"[31].

Cu aceeași convingere îi încredințez cititorului experiența mea de o viață. În profunzimea mesajului lor, tradițiile vorbesc o limbă UNA de dinainte de Babel. Ele și-au depus secretul în inima ființei noastre, precum și în cărțile lor sacre. Corpul nostru este păstrătorul acestui secret, el e, de asemenea, dotat cu o infinită putere de iubire pentru a-l realiza.

Annick de Souzenelle

---

[30] Cf. *La Parole au coeur du Corps*, pp. 119–179; *Le Féminin de l'Être*, p. 255 și 287–289; *Oedipe intérieur*, p. 167 pînă la sfîrșit.

[31] Facerea, 3, 22.

CUPRINS

O carte senzațională, care ne redescoperă propriul corp, învățîndu-ne să-l citim și descifrăm ca pe o nouă limbă: limba străveche a arhetipurilor. O anatomie simbolica, așa cum au descris-o și înțeles-o Cărțile Tradiției: **Vedele, Biblia, Evanghellile, Coranul.**

Inimă și ochi, creier și viscere, fragment de fragment, din tălpi pînă în creștetul capului, labirintul prin care ne conduce Annick de Souzenelle își dezvăluie în final Sensul: nu doar sufletul și spiritul omenesc sînt după chipul și asemănarea divinului, ci și această perisabilă, finită și vulnerabilă făptură de carne și sînge – propriul nostru corp. Atunci, sănătatea, boala, suferința, îmbătrînirea, moartea dobîndesc, toate, o cheie de înțelegere cu adevărat iluminantă

Adriana Babeți

